

TITLE:

Royal Orders of Burma in Burmese

AUTHOR(S):

CITATION:

Royal Orders of Burma in Burmese. THE ROYAL ORDERS OF BURMA,
A.D. 1598-1885 1983, 1: 145-471

ISSUE DATE:

1983

URL:

<http://hdl.handle.net/2433/173760>

RIGHT:

သကရစ် ၆၁၁ ခုမြို့ရှိသိုရ်သံအိတ်။ ကုဆုန်လဆန်ဂ ဂုက်ကြွယ်ပတိယ် နိယ်။ မါခါနက်သတ်။
 မေတုန်လက်။ ၅ နာရီပြီ။ အတိုင်ပုဂ္ဂာဝ စင်ကြံသွင်ကြံဖြီ ဖဝနာတိတ္ထာပဝရပဏ္ဍိတ
 ဓမ္မရာဇာမည်သောပုဂ္ဂာဝ ဂွင်တင်။ ဂြိုဟ်ထုယ်တင်။ နင်အလုံသောလူမျှာတက်တိုင်။
 ဦးသထက်အိ။ တင်လှာလင်။ နင်လူမျှာတက်တိုင်။ ဤလူထွင်သောချံသာ။ တမုန့်န
 သောချံသာကိုလိုက်သောသူကိ။ ဤဝစကတိုင်။ ရိုက်သိယ်သောယုံသောမူရယ်။
 ဂွမစောက်နာထောငင်ရယ်နာအင်အေ။ အဖယ်ကြောငင်နှောမူကိ။ အကြင်ကြောငင်
 ဤငါစကိ။ မိ၂ကိုပြညာလွင်ကြံရယ်ဆိုက်သောမဟုတ်စုံ။ နှုတ်စွာသောပုဂ္ဂာသွင်
 သဗ္ဗညုစကိကိုမှီရယ်ဆိုသတေ။ ဂြိုဟ်လွန်သောမင်တိုင်ကိ။ ခိုင်စါသောသူတိုင်ကိုကိ။
 တံကွင်လျှိုက်သောကစသောအထူ၂သောသတ်ခြင်လွင်။ သတ်ကုန်အေ။ ထိုင်သိုက်သော
 သတ္တဘတက်တိုင်။ အပျက်အစီကိုမလိုက်သောကြောငင်သတ္တဝါတက်တိုင်ကို။ မိ၂သကယ်
 သိုက်။ ဩက်မိယ်လတ်ရယ်။ ကြ(င်)နာသတ်တိုက်လတ်ရယ်။ ဆိုက်သောစကိတေ။ ထိုင်
 ကြောငင်ရကိ။ ရိုက်သိယ်သောယုံသောမူရယ်။ ဂွမစောက်နာထောငင်ရယ်နာအင်
 ဧဟူသောတေ။ အသိုက်မူရယ်နာစိယ်သုနှော။ ဩဤမင်ကြံကိ။ မိ၂ကိုပြညာလွင်ကြံရယ်
 ဆိုက်သောမဟုတ်ကိ။ နှုတ်စွာသောပုဂ္ဂာသွင်။ သဗ္ဗညုစကိကို။ မှီရယ်ဆိုက်သော
 စကိတေ။ ဤငါစကိကိုလိုက်မူကိ။ ကူလူထွင်သောချံသာ။ တမုန့်နသောချံသာကိုမ
 လွယ်ရလျှင်သောတကိ။ ဤသိုက်နှစ်လုံမူရယ်နာအင်အေ။ ဤမျှသောခိုင်စကုန်သော
 သူတိုင်သတ်ကိ။ ခံသာရအံ့သတေဟူရယ်ခိုင်စကုန်သောတေ။ အယင်တိုင်။ ခံသာရခိုင်
 သောသတ်က။ သူဂွေဘက်သူဂွေသုမိယာသူသ။ သူဦခေါင်ဦစါ။ အပျက်အစီ။ အနိုင်
 အထက်မူရသောကိုခံသာနိုက်ပန်ကျင်သောတေ။ ထိုင်ခံသာဟူသောသတ်က။ ကိုက်
 သတ်လတ်သောခံသာတေ။ ထိုင်ကိခံသာတေရအေလေ။ အပျက်အစီကိုတေရောက်
 အေလေ။ ထိုင်လေနင်တိုင်ကြံကုန်အင်အေ။ ခိုင်စသောသူတိုင်သတ်ကိ။ မိလတ်သော
 လေ။ တံကွင်လျှိုက်သော။ ရင်ပုဆိန်နှင်ပေါက်သော။ သံကြပ်နှင်ကပ်သော။ အဦနုတ်
 သော။ အပေါင်အလက်ပယ်သော။ မျက်ဆန်ထွစ်သော။ အသ္မာလှိုရယ်စိပိယ်လိသော။
 အရိယ်ဆွစ်ရယ်သောမာသော။ ထိုင်ထွင်ရယ်ဆီပူသွန်သော။ လည်ရှယ်လွှတ်ရယ်။ ထွန်
 နှင်ထွန်သော။ ပုယန်ထည်ရယ်ဆင်နင်စိယ်သော။ သစ်ပင်ဖက်စိယ်ရယ်တံသင်နှက်
 သော။ အရှင်မိလ္လိက်သော။ လည်ဖြတ်သော။ ဤသိုက်သောကစသလွင်အယင်တိုင်ကိ

ဆိုက်ငြိပ်ကြိုအာ ဂေၤဘက်ကုန် သေၤတေ။ မမိသေၤဟြၢ လေ။ ဤဝ် သေၤ။ နိယိ သေၤ။
 ဂျၢဝ် သေၤ။ သွၢ သေၤကစသလ္လင် လေ။ တစိယသလ္လင် လေအယင်တိုက်ကိမချံသၢစွံ တေ။
 ဧြောကိလန်လျက်လျင်အယင်တိုက်ကိခံစိယကုန်သ တေ။ ဤမိဒ္ဓိက် လေမနိယိစွံ။ နိယိပူမိုက်
 ဂွၢလျင်ခကွင် သေၤတေ။ မဆိုက်စိသေၤသုတိုက်သညိလျင် လေ။ ဘိုယိၣ် ခုခု တေဂေၤဘက်
 လက်မူကိ။ ဤမိထွင် နိယိကွင် မူ လေ။ နှစ်လုံကိ။ ဆိုက်ငြိပ်ကြိုစွၢ သေၤမတ် လေ။ ဆိုက်စိ
 သေၤသုတိုက်သညိကၢ။ အဖယ်ဟုခလိမ် နှေ။ ယခင်အစန် ၂၀၂ ဆိုက်စိသေၤသုတိုက်သညိ
 ကိတယေၤဘက်ထညိလျင် လေလွတ်ဟေ့ သေၤသညိကၢ မဟိယိ ဖူ။ ဤစွၢအဆုံကိ။ နှစ် ၂၁၁း
 နှစ်မြိုင်ကိ။ မဟြၢ ဖူမ လေ။ ဤစကိကိယခုထိသၢမဟုကိ။ ဤစွၢထွင် လေဤထိသိုက် မိန်ဇေ။
 မိယိလျင် ဂုယိဆိုက်စိသေၤသုကိ။ ငြိပ်ကြိုဖြိုဟြၢအသုဂၢတိဂိုက်ဆန်အပယ်ၣ် ဂါ သေၤသညိကၢ
 အယင် ဆိုက်သုဤမိလျင် မည်ဇေ။ သိယိလျင် ဂေၤဘက်လိယိတုံ ၂ တေဟိယိဇေ။ မသိယိမိလျင်
 လေ။ ဖံမိလျင်။ သုဆိုက်ဟူဂုယိ။ မင်နှစ်လက်ဇေ။ မင် လေ။ စံတလံဆိုက် သေၤဟူအမည်
 မတင် မူဂုယိ။ ဆိုက်မျှဆင်ခြင် သေၤသုတိုက်ပိယိ ၂ ဇေ။ ထိုက်သုတိုက် လေစိစိယိမိယိဇေ။
 ဆိုက် သေၤမဟုတ်စင် မူကိ။ လွတ်ဇေ။ ဆိုက်သဟုတ်စင် မူကိ။ အမုနွန်စိကိုက် ဖတ်စိယိဇေ။
 အမုနွန်စိထွင်အကြင်သုဆိုက်သညိ။ ဤမည် သေၤ။ အလွတ် တေလွတ် မူကိ။ ဤမည် သေၤတန်
 ပိယိ တေပိယိအပ် ဇေဟူပိယိဇေ။ မင်ကိသုဆိုက်အလွတ် နှင်အမုနွန်စိကိုက် နိုင်ဤဂုယိ။
 ထိုက်အလွတ် နှင်တင်အပ် သေၤတန်ကိုက် မူဇေ။ ဤထိကိမင်တကၢအမုနွန်ဟုဟြၢ။ ဆိုက်
 သုတိုက်သညိကိဤလူထွင် လေအထူ ၂ သေၤသတ်ခြင်အိ ဂေၤဘက်ကုန်ဇေ။ အသိုက်သတ်ခြင် နှေ
 ဟူမူကိသဂိုယိ နယိသံဆူတပ် ဂုယိခတ် သေၤ။ အဆူဟိယိ သေၤဟြိုမိလုံနှင် ခတ် သေၤ။ နာ
 လှီ သေၤ။ နာ ခေါင်လှီ သေၤ။ ခြိယိလက်ဖြတ် သေၤ။ ထိတ်ထွင် ဂုယိသံပူ ဂုယိ ၂ထညိ ဂုယိ။
 ဦး နေၤဘက်ကိုက် ၂ဆူလျက်သိယိ သေၤ။ ခံထွင်ကန်ဖိ ဂုယိသိမိဌိ သေၤသံ ယေၤဘက်ဂၢအဂိုယိ
 ဂုန် ဂုယိသံ ဆေၤဝင် ငင် ဂုယိဦး ဂိုယိဆွတ်ဖြိ သေၤဦး ခေါင် ခွန်ညှိသံလှညိကန် နှင် ခတ် သေၤ။
 လက်ဝယ်ပူ ခုံ။ လက်ၣ်ပူ ခုံဤသိုက်ပူဆစ်ကန်အဂိုယိဆွတ်ဖိ ဂုယိဤ သေၤအဂိုယိကိအခြိယိ
 သိုက်ညှိဇေ။ အထက် သေၤအဂိုယိကိဦး ခေါင်သိုက်ဂုံလိယိ သေၤ။ အဂိုယိခပင်ဆွတ်ဖြိ သေၤ
 ကိအထွင် ဂိုယိကိအပသိုက်ထာ ဂုယိလွှံ သေၤ။ မိယိညှိ နှင်အဂိုယိကိုက် ငင် ဂုယိကတ်ကြိယိ နှင်
 ဂုန် သေၤ။ အသၢဟိယိဂၢ။ ဒိတ်ဂုယိလှီ သေၤ။ လက်တန် တေၤဝင် ဂုယိဖြတ် သေၤ။ ခြိယိ
 ပူဆစ် ဂုယိဖြတ် သေၤ။ သံခွၢၣ် ခုခုစွၢ ဂုယိထွၢစိယိ သေၤ။ အစေါင်ဤဝ်စိယိ ဂုယိ နာ

ထွင်တံသင် နက် သေ ခဲ။ ခြိမ်း ၂ ဖက်သုံ ရယ်ပတ် ၂ ရှေ့ညီ သေ ခဲတူ နှင် နတ် ၂ ထူမြီ ရယ်။
 ကိုဝ် ခပ်သိမ်အိုဝ် ချင်သိုဝ် ခုယ်ဘိ ရယ် ရှေ့ညီ သေ ခဲ။ အရိယ်ကိုဝ်သင်တု နှင် စက် ရယ်။
 သံပရ ခဲဆိလ္လာ ခေညီသွန် သေ ခဲ။ အရှင်လျှင် ခိုယ်စိစိ သေ ခဲ။ လည်ဖြတ် သေ ခဲ။ ကိုဝ်
 လက်ခပ် အမှိုက် ခေရစ် ရယ် မီဖုတ် သေ ခဲ။ ဤသိုဝ် သေ ခဲသတ်ခြင် သတ်ကုန် ဇေ။ ထိုမြိုဝ်
 တမုနွန် လေ။ တိပ န မည် သေ ခဲငယ်ကြို ခိုက် လေကုက်ကုန် ဇေ။ ထိုဝ်ငယ်ကိကိုဝ် အလုံလျှင်
 အတွင် အပငယ် မီတိလည်လျက် တေ ခဲကိသု တေ။ အယင်တိုဝ်ကိမီအစိလျှင် နှစ်ထသု တေ။
 နိယင် အတိုင်ဆင်ငယ်ကုန် ခဲ ဇေ။ ဤသိုဝ် ကွယ်ထသု တေ။ ငယ်အသက်လွင်ခြင် ကိငယ်အ
 သက်လွင်ကိအနှစ်တသိန် တေလူ နှစ်လွင်ထွက်တုံ မူကိအကုတိယတ . . . နှစ်ဟိယ ဇေ။ ခိုဝ် စ
 လျက်ဇေ မခိုဝ် စ သေ ခဲ မူ သေ ခဲသု ခိုဝ် ခဲခြင်ကိ။ လူလွှတ် ရယ်။ အမိဝ်တွင်ထွက်သက်အ
 လင် မမြင် ခဲမူ ရယ်သိယ သေ ခဲကိတစ်ကံ မိလျှင် ခဲ တေ။ တစ်ကံ မိမြီ ရယ်။ လူလွှတ်လျက်ရှင်
 တုံ သေ ခဲ လေ။ ကိုဝ် နိက္က ခဲဝတ်ဝတ် ရုံစိရုံလျှင်မြီ။ ခိုဝ်ငယ်ကြိုလျှင် နှစ်သ တေ။ ဥစ္စ ခဲရ
 ငြာတုံ လေအယင်တိုဝ်လက်တွင်။ အပြင်အခြင်သည့်လွင်တည်လွင် သေ ခဲဥစ္စ ခဲသည့်မတည်
 စိမ် သေ ခဲ ခဲ။ ဤစိ မှေ ခဲကိ သေ ခဲ။ ဤစိ လေင် သေ ခဲ။ ကစသလွင် ဖိုယ် နှင် ၂ လွှတ် ဇေ။
 ခိုဝ် စ သေ ခဲအကျင် ခြေ ခဲကိ။ တမုနွန် သေ ခဲသိုဝ်ငယ်ကိ။ ဤလူတွင် သေ ခဲသိုဝ်ငယ်ကြို
 ခေ ခဲမြီ ရယ်။ တမုနွန် သေ ခဲချသ ခဲဤလူတွင် ခဲသ ခဲရ ခြေ ခဲကိအကျင်သည့်ကိ လွှေ ခဲ။
 လယ်။ ခု ခဲ။ ဥယ နိ။ ရိယ်ကန်ကုန် စက်။ ဤစိသယ်။ သုလွှတ်လွင်လည် ကေ ခဲ။ သုတဝ်
 သေ ခဲလုံလသလွင်လည် ကေ ခဲ။ ဤသုလွင်။ အသက်မုယ်အဝ် ဇေ။ ဤသိုဝ်ကုင် မူကိ။ ဤ
 လူတွင် စည်စိမ် ခဲသ ခဲဤစိသ တေ။ အလှူ လေပိယအဝ် ဇေ။ သတင် လေသုံ
 အဝ် ဇေ။ (ဘာ ခဲ ခဲ လေလျှ) အဝ် ဇေ။ ထိုဝ်သိုဝ် မူမြီ မူကဲ။ တမုနွန် ခိုက် လေ။ သဏ္ဌ ခဲ
 မင်စည်စိမ်။ မလွယ်ရလိမ်သ တေ။ တမုနွန် သေ ခဲ။ ဤလူတွင် သေ ခဲ။ စည်စိမ် ခဲသ ခဲ
 ရအံ့ သေ ခဲ ခြေ ခဲကိ။ ခိုဝ် သေ ခဲအကျင်။ မကျင်အဝ်။ ကေ ခဲ သေ ခဲအကျင်ကဲကဲ ကျင်
 အဝ် ဇေ။ ဤသိုဝ် ငါမူ သေ ခဲ ကေ ခဲ မူကိ။ နိယင်ရပ် နိပစ္စည် လေလွှတ်စိယသ တေ။
 သတ္တ ခဲကိလေ ခဲသ ခဲစိယသ တေ။ ခိုဝ်လိယ လေ ကေ ခဲစိယသ တေပြည်တယ် လေ ခဲသ ခဲ
 စိယသ တေ။ ၄၄၄။ ကြေ ခဲကိစိတိုင် ဆေ ခဲကိသက်နိယ ကုန် လေဖွယ်။ တန် ဆေ ခဲငယ်။
 ပိတန်ဆင် ရွာကြိုစုတ်။ တရွာ မလွတ် ဆေ ခဲကိစိယ တေ။ ရွာ ခဲယစ်စွာ အဆုံကိအဤ ၅ ဝ
 ပျယ် ဆေ ခဲကိစိယ တေတလ မလွတ်လည်သတင် နိယ ခိုက် ရွာ သု ရွေ ခဲကိသုကြို ရွာ သည်ခ

ပင်ရသေ့တန်ဆိဆင်လျက် ပေါက်၂တန် ဆောင်ပန် တောင်ကပ်ထိနှင်ပူစင်။ စည်
ပသလေတီ။ ဤသိုဝ်မူရယ် ဣက္ကိစိတိုဝ် စိတိုဝ် နာစိယကုန်သ တေဆောက်ဉ် သေပု
ဂ္ဂာစင်ကြံစွာ မူစိယ တေစိဖတ်သယူ လေ။ ရသေ့တန်ဆိဆင် ရယ်ဖတ်သ တေတိုဝ် မ
ဟိ သေဝဋ္ဌာငယ် ဂြောက်ငယ် လေဆင်ခပ်ရယ်။ တိုဝ်ဟိယရသိုဝ် နာပါစိယကုန်။

(တိုင်း ရင်း မြန်မာ ကျောက်စာ၊ ပထမဆုတ်၊ မိတ်ပုံ ၁၆၆ကခ၊ ၁၆၇-၉၊

၁၇၀၊ - ၄၊ ၃၄၃ နှင့် ၃၄၅ကခ)

အမိန့်တော်ရှိသည်။ အရပ်ရပ်ဂွမ်း ပြည်ဖွန်း ပြည်တရင်ပြည်မြို့စား စော်ဘွား ဝန်ကြီး ဝန်ထောက်အခွန်ဝန်စာရေးကြီး ဝင်းမှူး ဆင်မှူး အမှုထမ်း ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး စစ်ကဲ နားခံ တပ်စာရေး အကြီး အကြပ် အကူ အကူအညီပြည်ပြည် အတိုင်း တိုင်း ဦး ညွှတ်ရာ ရတနာပူရ ရွှေပြည်ကြီး ရွှေထီး စိုက်တော်မူ၍ထီး ဆောင်း မင်း အပေါင်း တို့အသွင်သင်္ဃာတော် မှုသော ရွှေတွင်း ငွေတွင်း ပတ္တမြား ထင်း နှင့်တကွသင်္ဘောဆိပ်များ အပေါင်း နှင့်ထီး ဆောင်း မင်း တကာတို့အသွင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဝန်ကြီး မဟာနန္ဒ ဇေယကျော်ဆင်၊ မဟာတလဖျား၊ မဟာသီရိဇေယနေမျိုး နော်ရထာ၊ အထွင်း ဝန်နန္ဒသင်္ကြံ၊ ဝန်ထောက် နေမျိုး ဇေယသီရိ၊ (နေမျိုး) ဇေယကျော်ထင်တို့နှင့် အစုစုခန့်ထား တော်(မူ)သည့်အမှုထမ်း အပေါင်း တို့၊ ငါ့ယောက်ဖတော်ဘုရား သည် ရွှေနန်း တော်မှ ခွဲတော်မူ၍ နတ်ဘုံစံ မိန့်နှိုက်စံပယ် တော်မူသည်။ ငါ့ယောက်ဖတော်ဘုရား အဂ္ဂိကရသာကို(ငါ)သိမ်း မြန်း တော်မူ၍အသီး အသီး ခန့်အပ် တော်မူသည်မှာ ဝန်ကြီး ဝန်ထောက် စာရေးကြီး ပြည်ရေး ရွာမှုစစ်ဆင်း ရဲသား ကျန်တော်မျိုး တို့နှင့်တရား စကား အလှအရက်မငြိမ်မဝင် ခိုက်ပျိုး ရန်စဉ် ရှိသည်များ ကိုလည်း ဖြတ်ဖြတ်တည်း တည်း ခန့်ထား စီရင်ရမည်။

ဝင်း ကော်လေး မျက်နှာမှစ၍ပြည်ကြီး ဝန်ကို(ပေး အပ်ခန့်ထား) တော်မူသည့်လည်း ရာဇဓမ္မလောက ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ(၏) စီးပွားငါ၏စီးပွား သီးတော် အစဉ်မြေး ကော်အဆက်မြစ် တော်အညွန့်အစွန့်စည်ပင်ပြန့်ပွား မည်ကိုသိကွမ်း နားလည်(သ)သူဖြစ်၍ ဤကြောင်း ၊ ဂတိလေး ပါး မလိုက်သိကွမ်း နားလည်သည့်နှင့်အမှုကိုဖြတ်ဖြတ်တည်း တည်း စီရင်ရမည်အပ်ထား ဌ ဝန်ကြီး ဝန်ထောက် စာရေးကြီး တို့အရသာ နှင့် ငါ့ယောက်ဖတော်မင်း တရား ကြီး လက်ထက်ပြုစု တော်မူသည်။ ဖြတ်ဖြတ်တည်း တည်း အခွင့်ရောက်သည်ကိုစီရင်၊ မသင့်သည့်အမှုကိုငါ့ဗျာဒိတ်တော် ထက်ရှိမိသော်လည်း ဝန်တို့ကစီစစ်၍ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်။

အထွင်း ဝန် သံဆင့် သံခံ နား ခံတို့မှာလည်း အထွင်း အမှုကိုသိကွမ်း နားလည်(သ)သူဖြစ်၍ အထွင်း ဝန်အရသာ နှင့်အသီး အသီး ခန့်အပ် တော်မူသည်မှာ

လည်း အထွင်း အမှုအထွင်း ဖြဲတို့မှ ဘိဝိသုတိအိဝိ ဖန်အ ခေါင်းအ နေမှ စ၍အထွင်း အ
မျိုး အကြီး တို့ကိုကြွတ်ကြွတ်တည်း တည်း ကျေး ဇူး သစ္စာ တော် နှင့်အညီမ ဖေါက်မပြန်
စေရ။ စေ့စေ့ငုငုထွတ်သွတ်စီရင်ရမည်ခန့်အပ် တော် မူသည်။ ခန့်အပ် တော် မူ
ကြောင်း လည်း သား တော်အစဉ် မြေး တော်အဆက်မြစ် တော်အညွန့်တိုင်ဖုတ်မှန်
တော် မူသည်ကိုအထွင်း က ရွှေ နား မျက်စိကဲ့သို့ရတနာဓမ္မ လောက ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ
အကျိုး နှစ်ပါး ကိုသိအွမ်း နား လည်(သ) သူဖြစ်၍လည်း တ ကြောင်း ဂတိ လေး ပါး
ကိုမလိုက်။ ဖြောင့်မတ်စွာအထွင်း နှင့်ဆိုင်သည့်အမှုကိုကြွတ်ကြွတ်တည်း တည်း စီစစ်
စီရင်ရမည်ဖြစ်၍ ငါ့ယောက်ဖ တော်ဘုရား ပြုစု တော် မူသည့်အတိုင်း (ငါ) ပြုစု
တော် မူသည်။

ဝင်း များ ဝင်း စချီ ဆင်များ (ဆင်စချီ) တို့မှလည်း ဝင်း လေး
မျက်နှာသား တို့ကိုရုံး (စု) ထား ၍အလှည့်အလည်အိဝိသုတိအိဝိ ဖန်ကိုမပြတ်မလပ်
အောင်လုံ့လနှင့် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်မြတ်ကို ခေါင်းသိသည့်နှင့်အညီဝင်း စုအမှုထမ်း
မှန်သမျှထင်တရား စကား မှစ၍အမှုပေ၍ ဂြိုသည့်များ ကိုကြွတ်ကြွတ်တည်း တည်း မ
လစ်ဟင်း မယွင်း မယိုရ(အောင်) စီရင်။ ဝင်း များ ဝင်း စချီအရတနာငါခန့်အပ်
တော် မူ ကြောင်း လည်း ဂတိ လေး ပါး နှင့်မြဲမြဲတည်ကြည် သေသုဖြစ်သည့်လည်း တ
ကြောင်း သူတို့သူကန်အစ ဂြိုသည့်ကိုရိပ်ချည်(မျှဖြင့်) ဆို(နိုင်သ) သူဖြစ်၍ ဝင်း များ
ဝင်း စချီအရတနာငါခန့်ထား အပ် တော် မူသည့်ဟ ကြောင်း ၊ ငါ့ယောက်ဖ တော်
ဘုရား ထင်မလစ်မဟင်း မယွင်း မယိုရ(အောင်) ကျေး ဇူး သစ္စာ တော် နှင့်အ
ညီထမ်း ရွက်သည့်များ (ကြီး) မတ်ကြီး ဖြစ်၍ ငါထပ်မံခန့်အပ် တော် မူသည်။ ဝင်း သား
မှန်သမျှကိုကြွတ်ကြွတ်တည်း တည်း (ကွပ်ကဲ) စီရင်။

ဗိုလ်များ တပ်များ စစ်ကဲ နား ခံ အကြီး အကြွတ်တို့မှလည်း ငါ့
ယောက်ဖ တော်ဘုရား လက်ဖက် တော်လုပ်ကြံ တော် မူ(သမျှ) ကျေး ဇူး သစ္စာ နှင့်
အညီ(ထမ်း ရွက်သ) သူ၊ အမှုတော်ထွက်သမျှရဲရင့်တည်ကြည်စွာထမ်း ရွက်(သသူ) စစ်
ရေး စစ်ခွင့် ရောက်လျှင်ကြွတ်ကြွတ်တည်း တည်း မလစ်မဟင်း ရနိုင် နင်း အောင်
သတ်ဖြတ်စီရင်လိမ့်မည်ဖြစ်၍ ငါ့လက်ထက် တော်လည်း ထပ်မံခန့်အပ် တော် မူသည်။
ကျေး ဇူး သစ္စာ တော် နှင့်အညီကြွတ်ကြွတ်တည်း တည်း အမှုပေ၍ ဂြိုသမျှကိုအမှုနှင့်အပ်

တန်အောင်ကွပ်ညှပ်စီရင်။

မြို့ဝန်စာရေး၊ ထောင်မှူး၊ ထောင်စီရင်တို့မှလည်း ရွှေခန်း၊ တော်ပတ်လည်အတွင်း ပြင်ခိုး၊ သေး၊ မီး၊ ပျိုး၊ ရာဇဝတ်နှင့်စပ်ဆိုင်သည်များ ကိုအရှေ့ငါးတိုင်၊ တောင်ငါးတိုင်၊ အနောက်ငါးတိုင်၊ မြောက်ငါးတိုင်အတွင်း ထွင်ခိုး၊ သေး၊ မီး၊ ပွား၊ မပေ၊ မပျံ၊ မဂြိုအောင်ကြပ်ကြပ်တည်းတည်း ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း စစ်ကြောစီရင်၊ မြို့ဝန်အရာနှင့်ခန့်ကြောင်းလည်း ရာဇမဇ္ဈလေက ပစ္စုပ္ပန်သံသရာအကျိုးစီးပွားကိုလည်း သိသသူ၊ သူ့အသက်ကိုလည်း ချစ်ကြည်သသူဖြစ်၍ ခန့်အပ်တော်မူသည်။ အရှေ့အနောက်တောင် မြောက်ဘက်ဆိုသည့်နယ်လေး နယ်အတွင်းကိုကြပ်ကြပ်တည်းတည်း (ခိုးဆောင်) စီရင်။

အမည်ရကျေးစား၊ ရွာစားတို့မှလည်း အသီးအသီး အင်တန်အောင်ငါးသူကောင်း ပြုတော်မူ၍မြို့ပြကျေးရွာပေး အပ်တော်မူသည်မှလည်း ဆင်းရဲသား၊ ကျွန်တော်မျိုးတို့ကိုမပင်မပန်း၊ မနွမ်း၊ မနယ်ရအောင်ကြိုးသတ်စကားကိုငယ်စေ၊ ငယ်သည့်စကားကိုပပျောက်စေ၊ မြေသီမြေခွန်အကောက်အစားတရားကွင်းကိုမှလည်း နည်းအောင်စီရင်ရမည်။

သင်းမှူးတို့မှလည်းတော်မူသည်ဖြစ်၍အတွင်း ဗြဲတိုက်အရှေ့မာရဘင်အစေါင်အနောက်အကြပ်အမှူးခန့်တော်မူသည်လည်း သင်းစုအမှုထမ်းနှင့်စပ်သည့်အရာများကိုသင်းမှူးတို့ကတလုံးတဝတည်း ခိုင်းခန့်စီရင်။

ပြေဘွဲ့မှူး၊ စမြေောင်မှူးအဝေးရောက်စာရေးတို့မှလည်း မင်းမှူးမင်းခင်းကိုယဉ်ကျေးဖွယ်ရာလျှောက်ပတ်သူဖြစ်၍အရာနှင့်ခန့်တော်မူသည်မှလွှတ်တော်ရုံးတော်ထွင်အနောက်အဝတ်အစားများကိုကြည့်ရှုစီရင်ရမည်။ ဝန်ကြီးတို့ကခိုင်းခန့်သည့်အတိုင်းမထောက်မကြောက်ပြန်ဆိုရမည်။ ပြေဘွဲ့မှူးမှလည်း ညဉ့်နံနက်မပြတ်မလပ်ဝင်ထွက်၍ စာအုပ်သွင်းစေ၊ စမြေောင်သဘာဝအမှူးနားထောက်နားခံငယ်သားဖြစ်သည်။ စော်ဘွားမြို့စားဝန်စစ်ကဲတို့ကစွဲတော်တိုက်ကဲသဘာဝမရှိတိုက်စေရမည်။

အဝေးရောက်စာရေး၊ အရာနှင့်ခန့်အပ်တော်မူကြောင်းလည်း အဝေးမြို့စားစော်ဘွားထီးဆောင်းခန်းအနောက်တိုက်ရာဇဝံရွှေ

ပေမှာအစီရင်အခန့်အထား ကိုဝန်တို့ထံ လျှောက်ထား၍ ပေးမှာရမည်။ အဝေး
ရောက်အရခန့်ခန့်တော်မူကြောင်းလည်း အဝေး မြို့ရွာစော်ဘွား မြို့စားတို့
ကိုစိတ်နှလုံး သဘာဝအောင်ကြည့်ရှုသင့်သည်ကိုမင်း မှာလျှောက်ထား ရမည်ဖြစ်
ခန့်အပ်တော်မူသည်။

ဒြိုကုတ်မြို့ကို မြေတိုင် စမြင်တို့မှလည်း ဘေးဘိုး စဉ်ဆက်ကြီး စိုး
အုပ်ကုပ် တိုင်ဆော်သည့်မြေနယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား ကျောက်မှတ်ကျောက်တိုင်
မှစ၍တိုင်သူရင်း မင်း မှုတို့ကိုအင်နည်း အင်များ မယုတ်ရအောင်ဆင်း ရဲသီး
တို့ကိုစီရင်နက်ကျေး ရွာတွင်ဖြောင့်မတ်တော်တည့်အောင်စီရင်၊ ဟုတ်မှန်ရသ
စီစစ်၍ ရွှေလွှတ်တော်မှာ လျှောက်။

အဝေး မြို့ရွာစစ်ကဲမြို့ရွာခန့်အပ်တော်မူသည့်အမှုထမ်း ကြီး တို့မှာ
လည်း ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်မျိုး တို့ကိုမပင်မပန်း ရ၊ ငြိမ်ဝပ်စွာရှိမည်အကြောင်း
ခန့်ထားသည်။ မြို့ရွာများ မှာလည်း ရာဇဝန်တော်နှင့်ဆန့်ကျင်သည့်အမှု၊ ကျေး
ဇူးသစ္စာတော်ကို(မလောက) ဘောက်ပြန်လိုသောသူတို့ကို ရွှေဘဝါး တော်မြတ်
အောက်ပို့ဆက်၊ ဆင်းရဲသား ကျေးရွာနေသူမပင်မပန်း စေနှင့်၊ ကြပ်ကြပ်
တည်းတည်း (အုပ်ထိန်း) စီရင်၊ အဝေး မြို့ရွာသို့ခန့်အပ်တော်မူကြောင်းလည်း
သတိဂုဏ်နှင့်ရဲရင့်မြဲမြဲတည်ကြည်ခိုင်ခန့်လိမ်မာသသူဖြစ်၍လည်း တကြောင်း၊ သား
တော်အစဉ်မြေး တော်အဆက်မြစ်တော်အညွန့်တိုင်စီး ပျိုးများ မည်အကြောင်း နှ
လုံး မသဘာမသဘာရှိသူတို့ကိုရင်ပိုက်၍ နေထိုင်သူတို့ကိုသဘာပျော်ပါး အောင်စီ
ရင်ရမည်။

တောင်ဘက် မြောက်ဘက်အရပ်ရပ်အမှုထမ်း အပေါင်း တို့မှာလည်း
ဘေးလျင်းတော်ဘိုးလျင်းတော်ပန်းယ စစ်ကိုင်း မြင်စိုင်းမှစ၍ပြု
စုတော်မူသည်။ ကျွန်တော်မျိုး အမှုထမ်းများ မှာလည်း အသီးအသီး ကျေးဇူး
သစ္စာတော်နှင့်စား မိုးစားမြေ လုပ်အိုင် စားကျင်း ပေးမှတ်၍ရှိလေပြီ။ သည်၊
ကျေးဇူးသစ္စာတော်ကိုစေတနာရှိသည့်အညီလည်း ဘေးလျင်းတော်ဘိုးလျင်း
တော်တို့လက်ထက်ပေးမှတ်သည့်အတိုင်း သတ်မှတ်၍သနားတော်မူသည့်ကျေးဇူး
သစ္စာတော်နှင့်အညီနတ်တော်လဆန်း ၁ရက်ရှိနှစ်စဉ်မပြတ်ရွှေဘဝါးတော်
(10 November 1368)

အောက်သို့အရောက်အတွင်း တပါး ပြင်တပါး အစောင့်အနေခန့်ထား သူအဝန်း
အမှူး အကြီး တို့မှလည်း မပြတ်မလပ် နေ့ည အလုပ်အကိုင်မှ နိဂဏ် အောင်ငယ်
သား တို့ကို စောင့်နေထမ်း (ရွက်) ရမည်။

အမှူး အကြီး အရာရှိခန့်ထား (နှင်း) အပ်တော်မူရာမှလည်း
လုံး လဝီရိယစာဂရိတ်ခြည်ထင်မြင်နိုင် (သ) သူဖြစ်၍ ခန့်တော်မူသည်။ ဤကြိတ်တည်း
တည်း စောင့်နေထမ်း ရွက်။

အနောက်ဝန်စာရေးကြီး တို့မှလည်း အနောက်အတွင်း ကဆိုင်သည့်
အဝတ်အစား ပင်ပန်း နှမ်း ရသည့်ကိုသန့်စင် ရေတော် စား တော် အထုတ်အသွင်း
မှစ၍ မသင့်သည့်အရာကိုဖြည့်၍ စီရင်ရမည်ခန့်အပ်တော်မူသည်။

ဝန်ကြီး ဝန်ထောက် စာရေးကြီး တို့မှလည်း ပြည်ကြီး ဝန်ကိုချုပ်
အုပ်စီရင်နိုင်သည့်ဖြစ်သော ဤဝန်ကြီး ဝန်ထောက်အရာရှိခန့်အပ်
တော်မူသည့်အတိုင်း ဤကြိတ်တည်း တည်း မလစ်မမင်း မယွင်း မယိုရအောင်
(ချုပ်အုပ်) စီရင်ရမည် အမိန့်တော်ရှိသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၉၃ ခုပထမဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက်နေ့ ဝန်ကြီးပြန်သည်။
၁၉ ရက်နေ့ ပြင်သေ့နာပတိတို့သီ သီကံတုရင် ပြောကြီး မှူး ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(စမ္မဒိပဥဆောင်း ၊ မူဂ်ဂေ - ၂)

19 June 1368

20 June 1368

ဘုန်း၊ တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၉၆၀ တွင် ဒဿမိဗ္ဗတက်ကျိသည်။ ဘား မဲ့ဆရာတော်
 နှင့်ပစ္စိတ ပညာရှိတို့က ကဆံ့ရက်စုံ၊ နယံမစုံ၊ ပဌမဝါဆိုရက်စုံ ဒုတိယဝါဆိုရက်စုံ
 ကွယ်စေအပ်သည်။ ထုံးကား သက္ကရာဇ် ၉၆၁ ခုမဇ္ဈိမတိုက်ဝယ်ရာဇဂဟပြည်တိုက်အ
 စိုက်ရသောပိဗ္ဗဿာရမင်း ကြီး သည်ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက် ၅ နေ့ရောက်မှ
 ဝါကပ်တော်မူပါသုံး လူထွက်ထား မြတ်ဘုရား ကိုယ်တောင်း ပန်လွှင်အမိပတိမဟာရာ
 ဇာပိဗ္ဗဿာရောနမရာဇိန္ဒဿာဓုတိ ပဝဋ္ဌဏောစသဿနဝဏ္ဏိနော အဟော
 သီဟူသောအရာကိုပြတော်မူကြောင်း ကိုယ်လျှောက်ချက်သွင်း ချက်ပုရပိုက်လွှာထွင်
 ပါသည်။ ဆရာတော်နှင့်ပစ္စိတ ပညာရှိတို့က လျှောက်သည်အတိုင်း ငါရွှေပြည်တော်
 ထွင်အရပ်အကွက်များ ခွဲငါးတင်း သုံး တော်မူသောဆရာတော်တံဆိပ်တော်ပိဋကတ်
 မှာစာကြည့်စာတည်း ဂိုဏ်း ပုဂ္ဂိုလ် တိုက်အင်တို့မှစ၍အရပ်ရပ်မြို့ရွာတို့သို့
 သက္ကရာဇ် ၉၆၀ ဒုတိယဝါဆိုသင့်ကြောင်း ကဆံ့ရက်စုံနယံရက် (၁၈) ပဌမဝါဆိုရက်
 စုံဒုတိယဝါဆိုရက်သင့်ကြောင်း ကဆံ့ရက်စုံနယံရက်မစုံပဌမဝါဆိုရက်စုံဒုတိယဝါဆိုရက်
 စုံကွယ်စေကြောင်း ကိုဝန်တို့ကမှား။

14 July 1598

အရပ်ရပ်အရိယာသစ်တော်တို့ကိုတညီတညွတ်တည်း သက္ကရာဇ် ၉၆၀
 ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၅ ရက် ၅ နေ့ကိုတညီတညွတ်တည်း ဝါကပ်စေရမည်အကြောင်း
 ကိုလျှောက်မှတ်၍ စေရမည်။ ဝန်တို့စီရင်။

30 March 1598

သက္ကရာဇ် ၉၆၀ ကဆံ့လွန်း ၅ ရက်နေ့နာခံပြောကြီး မှူးထုတ်၍ပွဲတော်
 ထွင်ပြန်သည်အမိန့်တော်။

(မိုးကြည် ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မြို့ရွာသနား တော်မူခံရသူတို့မှာမြင်း အခွန်တိုင်၂၊ ခိုစီ အသည်တိုင်ကခံစေ။ စေဝန်မှာလည်း မြို့စား ရွာစား အင်အား ကိုထောက်၍တ တိုင်တန်သည်၂တိုင်တန်သည်ကိုပေး စေ။ မြို့စား တို့နေရန်ဝင်း မှာကပ်တိုင်အ ပေါက်၅ကြက်ခြေကန့်ဝင်း ထရန်အဖျား ခွံ၍ကစားစေ။ ရွာစား တို့မှာကပ်တိုင်၃ ပေါက်ထရံဖျား ကိုမချွန်စေနှင့်။ ကပ်သကတစေ။ ဝန်စုရတို့မှာနေရအ ဆောင်ပင်မရှိသော်လည်း ဝန်စုရနှင့်ဖြစ်သည်။ မြို့စား ရွာစား တို့နည်း ကစားစေ။ သေနာပတိတို့မှာနံလျား ဝရတဝန်ထောက်တို့နှင့်အတွင်း ဝန်ဝန်စုရတို့ မှာနံလျား ဝရတကစားစေ။ အမည်ရသက်သက်မှာဝင်း တို့ကိုမဖောက်စေနှင့်။ ဝင်း ကပ်အဖျား ဓား လွယ်ခုတ်တဖက်ချွန်ကစားစေ။ မင်း ညီမင်း သား တို့မှာ ကပ်ပကတိရက်သည်ထွင်အဖျား ပတုံပိတ်စေ။ ဝင်း တိုင်၅ ပေါက်ရေ ပေါက်စေ။ မြင်း ကပ်သနား တော်ခံရသူ၊ ရွှေမာရဘင်ဆီး ခံရသူ၊ ရွှေနေဘက်မာရ ဘင်ဆီး ခံရသူ၊ ရွှေကား မျက်စိတက်ခံရသူတို့အမိန့်တော်သီး ချား ပါမှအမိန့် တော်အရကိုထောက်၍စားချွန်အပ်ရမည်။ အဝတ်တံဆာမှာလည်း မင်း ညီမင်း သား ကြီး တို့မှာသုဂန်သက္ကလပ်ဖဲကတ္တီပါစပ်ပုဆိပ်ဝတ်စေ။ သေနာပတိဝန်စုတို့မှာသနား တော်ခံရမှဝတ်စေ။ တော်နေရသနေရှင်ကတ္တီပါဝတ်လုံ၊ ပုဆိုး ပန်း ချပ်၍ဝတ် စေ။ ဒူး နေရသနေရှင်ရှိုင်း လုံး ဝတ်လုံဝတ်စေ။ သုံး သွယ်နေတို့မှာဇာပယင်း ဝတ်လုံဝတ်စေ။ တော်နေရသတို့မှာဘောင်း သစ်ကျစ်၄မျက်နှာသစ်ကျစ်၃မျက်နှာ သစ်ကျစ် ရွှေနေဘက်သနား တော်ခံရသူတို့မှာပုဆိပ်ထည်လုံး ပန်း ဆိပ်ဝတ်ဆင် စေ။ ဖဲစပ်၍ဝတ်စေ။ တမာရွက်ထောင်စိန်ရသသူတို့မှာပုဆိပ်ပန်း ကွက်ဖဲစပ် ၍ဝတ်စေ။ သည်ပြင်အရပ်ရပ်မှာအထူး သနား တော်မြတ်ကိုခံရမှလက်မထောက် မှူး ကိုလွှတ်ကဆိုင်၍လမ်း မထောင်မှူး စာရမှဝတ်စေ။ ဆင်စေ။ မြင်း ကျိုက်ကပ် ဆာဖျား မှာသနား တော်ခံရမှအမိန့်တော်အရကိုထောက်၍လွှတ်ကစားချွန်ပေး မှစီး နင်း စေ။ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်မှာတော်နေရသကိုချက်ပြုတ်၊ ဒူး နေရသကို နှစ်သ(စ်) ခံငယ်စံခံပေး ၍ဆင်စေရမည်မှာကျိုင်း ကြီး ကျိုင်း ငယ်လက်ခတ်လွှတ် ထမ်း စင်မှာဆောက်စေ။ လက်ခတ်ရွှေနေဘက်မှာအမိန့်တော်ပါမှလုပ်စေ။ တ

လဲ၅ဝန်း ဂဝန်း ၉ဝန်း ဆင်တင်ရဲကယည်သဘ ပေါင်း ဝန်း ဆောင်ထိး ရွှေဆောင်
သက္ကလင်ကတ္တီပါနီ၄င်း မည်သရီအနက်မှအမိန့်တော်ပါမှ ဆောင်စေ။ မင်း ညီမင်း
သား ကိုလုလင်စည်စည်မှယပ်ရိုက်နီစွဲ၍တစည်၊ တော်နေဒူး နေတို့မှလည်း လုပ်
၂စည်။ ထွင်း ဘဝေါပြင်ဘူဝေါနေတို့မှကျင်း ရိုက်စွဲဆောင်စေ။ ကတော်မယား
တို့မှသနား တော်ခံရမှစ(ည်) ဆောင်စေ။ ရွှေတံခါး နီမျှ နောက်တံခါး နီမျှ
မြွှတ်ခါး ကိုရရံမျှ ခန့်။

24 August 1598

သက္ကရာဇ် ၉၆၀ တော်သလင်း လဆန်း ၄ရက်နေ့စမြောက်မျှ လွှတ်ထွင်
ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဉ်၁၉၄၄၊ ရွှေပြည်စာစု)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဗ္ဗာန် မြတ်တော် မူလ သောသမ္ဘာသင်္ဂဟဝဂ္ဂင် မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၆၀၀ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၅ ရက် ၅ နေ့မြဲတည် နန်း ဆောက်အခါတော်ကြိုသည်။ ဘား ခဲဆရာ တော်ကို ရွှေဘက်ရမည်မှာ မြို့တော် နောက် မျက်နှာမာတ်တံခါး ဝယ်ချင် သေ့နှင်းတိုင်း ထွက်ဟန်၊ ရွှေတံခါး တဆူထွင် ဂန္ဓာနှင်းနဂါး ထွက်ဟန်၊ မြောက်တံခါး တဆူမှာ မြေနှင်းကျား ထွက်ဟန်၊ တောင်တံခါး တဆူ၌ ဧကရာဇ် နှင်းကြွက်ထွက်ဟန်များ နှင်းတံခါး ၄၇၇ မှာ နောက်ဆင်နှင်းဂန္ဓာ၊ ရွှေကျား နှင်း ချင်သေ့၊ မြောက်မျက်နှာ ခြေဝင်း ၊ တောင်မြေ ခွေး နှင်းနဂါး တို့သည်ဝင် သော အရာတို့သည်ကိုယတရာ ပယောဂ ဥပဒေသနှင်းတစ်ရပ် တော်မူပါလျှောက်။

မြို့တော်ကမ္ဘာ ၄၇၇ ရွာ ၅၁၁ နှစ်ရပ် ရပ်တမတ်တိုင်ကိုရပ် အရပ်အကွက် အတန်း တခါး ပြုကြီး ပြင်မြို့တော် စေတီနန်း တဆောင်း သူရဲပြေး သူရဲခိုက်မြို့ အုတ်ဂိုဏ်းခါချင် ရင်တား ရက်ဘောက် မင်း ထုတ်ချ တံခါး တော်အစောင့်လူ တို့မှာယိုဝ်ဒဿာ သား ယခိုင်သား လောင်ရှည်သား တောင်ရိုး သား လူ စုတိုက်မြို့တံခါး နန်း မြို့တော်တံခါး တဆူလူတရား။ အဝန်း ၁၁၁ ဆော်ရခန့်ရန်၊ ရာဇပလ္လင်ဥဂင် တော်တည်ထား သည်အဆောင် တော်ရပ်သစ် ၉၊ စည်မှာလည်ထင် ဝန်း သောခါထွင်တဲထင် ကျောက်ပလင်ခံ စေရမည်။ ဧကရာဇ် နိဗ္ဗာန် သတ်ခံရမည်။ နံရံကိုနရပ တေမန်၍ နား နောက်ရုပ် ကျား ရုပ် ပြိုင်း ရုပ် ကွဲရုပ်၊ ပိဿနိတ် ရုပ် ဘုမ္မစိုက်ရုပ် ပရောဟိလေး ယောက်တိုက်အရုပ်တို့ကို ဆေး စုံရေး စေ။ ရပ် သစ်တော်များ ခံရွှေတိုင်ထိပ်မှာလည်း ရွှေများ ငွေများ အင်း စီရင်ရန်များ သည်မဇ္ဈိမတိုက် သောဋ္ဌသရဇပြည် ထောင်ပြည်ကြီး တဆယ်တိုင်ပြည် ထောင်မှာစီရင် သည်တဥပဒေသက သေရှိသည်။ ထိုတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး များ ထင်စီရင်သည့်နည်း စီရင် တော်မူရန်မြို့တော်ပတ်လည် ဧကရာဇ် သွန်း သံလျက်စွဲလျက်ခါး ပြုအိန္ဒနတ်ရုပ် ၁၀၀၀။ နန္ဒီနတ်ရုပ်မှာ ဝေသာမိတ္တ တောင်ကပ္ပိလဝတ်မြို့ စေတီ ၁၀၀၀။ နတ်ရုပ်များ နှင်းဧကရာဇ် နိဗ္ဗာန် အင်း ကျောက်သစ်တံ ကျောက်အိုဝ်ထား ရန် ရွှေပြား ငွေပြား ဧကရာဇ် နိဗ္ဗာန် အင်း တော်များ ကိုနှံထား စီရင်ရန်၊ ထိုမှတပါး အရပ်ရပ်မှာလည်း သောရန်သူရန်ဘက်တို့ နှောင့်ရှက် သော်လည်း ကောင်း ၊ နီး နီး စပ်စပ် ရောက်

သော်လည်း ကောင်း ၊ မရောက်မလာဝမ်းစေကြောင်း ၊ သတ္တဝါတို့ခေါင်းကို
ချစေ၍အင်း မျှော်တို့ကို ရေမြေရှင် နှင့်သဘာဝ တော်အရောင်အဝါတိုး တက်၍
ပြည်ထဲမှ မျက်နှာသဘာဝစည်ပင်သည်ဖြစ်၍သား တော်အစည်မြေး တော်အသက်
မြစ် တော်အညှိအနွယ် တော်တိုင်တည်ထား စိုး အုပ်ချုပ်အတိုင်း ထက်အလွန်ဖြစ်မည်
အကြောင်း တို့ကိုဝံ့ရည်၍ စီရင် တော်မူပါလျှောက်ရမည်။ ကျောင်း တော်သို့ဝံ့
ဝန်ထောက်စာရေး ကြီး ဖြစ်ဝန်ခန့်ထား ၍ လျှောက်စေ။ ဝန်တိုင်စီရင်။

25 August 1598

သက္ကရာဇ် ၉၆၀ တော်သလင်း ငွှန်း ၅ ရက်နေ့နား ခံပြေဘုရား မှ
ထုတ်၍လွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မိုး ဩဂုတ် ၁၉၄၄)

အိမ်နဲ့တော်ရှိသည်။ အစုစုကွဲကွဲတော်မျှော်တိုင်သည်အရိုက်အစဉ်အတိုင်ဝင်း လှည့်အိပ်ဖန်
အစောင့်အနေများ မှာလူရှိ၏မရှိ။ အိပ်၏မအိပ်ကိုးဆီမီး ထွန်း များ တင်း တိမ်ရန်
များ တိုင်စစ်။ သည်နေဘက်ပြောကံမည်အရင်းများ ရှိသည်ကိုလက်ဆောင်ယူစာရေး
ဝင်စေ၍လွတ်မှစ၍အရင်ရပ်ဝန်စာရေး တိုင်ကဏ္ဍန်း ဘရက်နေ့တိုင်သွင်း သည်
အုန်း ငှက်ပြောပြချောင်း များ နှင်တွင်း သင်း တိုက်ရှောင်ကား သုံး ထိုင်ကွဲ
တော်သုံး ထိုင်တိုက် လစည်သွင်း ခြံအုံး ငှက်ပြောပြကိုးအိပ်သူတိုင်တိုင်တီး တ
ချောင်း စီဝေစေ။

ဆီမီး ထွန်း များ တိုင်စစ်သည်စာရင်း ကလျော့သည်သသည်ကိုး လျောက်။
လှည့်အိပ်ဖန်စာရင်း ရှိလျက်စာမှတ်ခံပြီး မပြုငှက်ပြောအုန်း ဝေတော်မူသည်ကိုး
နေရသကဲ့သို့မရှိလျင်မရှိသူတို့ကိုးဝေး စွာသောအရပ်သို့တိုင်ရမည်။ လူဆိုလူသွမ်း
ဖြစ်သည်။ အိမ်ထိုင်ခန့်နား သက်ရှိသက်မဲ့ပစ္စည်း ဥစ္စာတို့ကိုသိမ်း ချိန်ရောင်း
မှာသွင်း ထား စေ။ ဝန်တို့စီရင်။

(သက္ကရာဇ် ၆၀၆၀ တော်သလင်း လဆန်း ၅နေ့) 25 August 1598
နားခံတော်မူမြှောက်
များ ထုတ်၍လွတ်တော်ထွင်ပြန်သည်အိမ်နဲ့တော်။
(မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၇) (၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သောအသျှင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အစီနဲ့တော်ရှိသည်။ ရွှေနန်း တက်သိမ်း စမ္ပိယ်တော်မူလျှင်အခမ်း အနား စီရင် ရန်သုံးတန်သင်္ဂီယ နာစီရင်ရန်များ နှင့်အတည်အထား သတ္တဝါမှစ၍ နန်း တော် အောက်နန်း တော်ထက်တည်ထား ရန်များ ကိုလည်း ဘား မဲ့ဆရာတော်၊ အာ စာရသူမြတ်ကုန်မြတ် မုနိသင်္ဃိရာဇာတို့ကိုလည်း လျှောက်၊ အသုံး တော်ကိုလည်း သင်း တိုက်က ပေး စေ။ အစည် နေထိုင်သုံး ဆိုင်တော်မူရန်ခင်း နား တိုက်မှာ လည်း ငါး စိန်း ငါး ချောက်ငါး သိုင်း ငါး ပိဆား ဟင်း သီး ဟင်း ရွက်ချင်း ဖြတ် သွန်ငှက် ကောင်း ဂွမ်း ငှက်သီး ထမ်း လက်လက်ဖက်ကွမ်း သီး ငှက်ပျောအုမ်း ဖြဲ အသီး မျိုး အရွက်မျိုး တို့ကိုလည်း စေ။ သွင်း သောအခါအနောက်ဝန်တိုက်မှာအ ဖြောင့် ဆိုက်စေ။ ဂြောဟ်ကား သုံးနီး ထောင်ကွဲတော်သုံး ဆိုင်တို့ကလည်း အသုံး တော်ခံစေ။ ထင်း မှစ၍အလုံး စုံမျှင်များ မှာ နောက်ဝန်တို့ကိုအပ်တော်မူသည့် စုငှပ်ပါရှိပြီး ဖရောင်း တိုက်မှာပန်း တည်း ကသွင်း စေ။ ဆီမီး ထွန်း မှာသတ္တ ဒါနိလေး ဂုတ်ကထွန်း စေ။ ရွှေပြည်စိုက်မှာ ရွှေမြိုင်ကြီး အသစ်တိုင်နှင်ထံရွက်စေ။ ဈေး ၃၂ ဂုတ်ချိန်ခွင်၂စင်း မှာအရာတော်သွင်း ဖြေစေ။ ချိန်ခွင်၂စင်း ပြင် တိုင်ပိုး ၍ ရောက်ဝယ်သမျှချိန်ခွင်များ မှာသော ၂ ချိန်ခွင်ကို ရွှေပြည်စိုက်က ကောက် စား စေ။ ကုန်သမျှချိန်ခွင်များ လည်း အရာတော်သွင်း ဖြေသွင်း စေ။ ဈေး ဆိုင် ခွန်မှာတဆိုင်ကို ၂လ မြေငယ်လျှင် ငွေ ၃၀၀ တိုက်တော်သိုက်သွင်း စေ။ ကုန်သည်ကို စိုက် နေထိုင်ကစား စေ။ ဈေး နား ခံဈေး စစ်ဈေး ခေါင်း ခန့်၊ ဆင်ဘိုင်မှာ ဆင် ကျေတိုက်၊ မြင်း တိုင်မှာလည်း စချီစမြင်ကလံသံပြင်တို့ကသွင်း စေ။ တနက်ပလာ စီး တော်မာအထိန်း အဖြောင့် လူတို့ကိုလပက ၂ ရေ ၃၀၀ ခန့်၍ထိန်း ဖြောင့် စေ။ မြင်း ထိန်း တို့မှာကရင်စုချင်း စုမျှည်း စုသင်း စုမြင်း တော်ဆောင်များ မှာလူဦး ရေ ၂၀၀ ပေး ရေပေး ချက်ရိပ်တမြက်လည်း အပ်တော်မူသည်။ အလှူ တော်ထီး တံခွန်စက္ကကုက္ကာပန်း မှန်များ မှာမဟာတန်တိုက်မျှ တိုက်ကအသုံး တော်ခံစေ။ သင်ပုဂ္ဂိုလ် တော်အလှူတော်ဆွမ်း ဆံဆွမ်း တော် လောင်း ချား မှာမဟာတန်တိုက်ကအသုံး တော်ခံစေ။ တိုင်ထမ်း ဖြိုင်ရွာများ မှာလက်ဝဲဝဲ ရေး ခန့်၊ ကျော်စည်တိုက်မှာ ပုဂံပြည်ကစည်သူမင်း ကြီး ရွှေပြင်း ညီ နောင်မင်း

ရဲကျော်မင်း၊ ရဲထွေးတို့မှအသုံးခံကံအားခန့်ပေးသည်။ လွတ်ကမစီရင်သာ။
 ဝေါဟာယမင်း၊ လူတို့ကျင်းစွဲလူအဆောင်ကိုလူတို့ကိုလည်း ရှေးဂြိုဟ်အတိုင်းရှိ
 စေ။ ရွှေဝမြို့ကြီးတွင်အောင်စွာနတ်အဆောင်၊ ပတ်လည်တောင်မြောက်အ
 နောက်တံတိုက်နတ်စာခံမြေရှေးဒရင်းရှိသည့်အတိုင်းတည်စေ။ ညောင်ရမ်း
 အောင်မြေကပါသည့်စီးရှင်နတ်မှလည်းတဆင်းဆောင်စေ။ ပတ်လည်တ
 ဝန်းရံရတနတ်စာခံမြေငါးနားတော်မူသည်။ နတ်ထိန်း၊ ငြိမ်း၊ ချမ်းတို့
 ခ(န့်)။ အောင်စွာမှအထိန်းမိသကဲ့သို့။

ရှေ့တစောင်းအစောင့်အရှောက်မှာရွှေပြည်စိုက်ကတဆင်း၂ရပ်
 ကိုလူ၂စီခန့်ထားစောင့်နေစေ။ မြို့ပြင်ရှိနတ်မင်းမိဘုရားစကိုင်းသေ
 တပန်ဇေတဘီလူးဂုဏ်နိသင်္ကြာစတုလောကပါလာစသောနတ်ကြီး၏ရပ်မှာ
 စကိုင်း၊ မြို့ဝှက်ကြီးကအေးမွေးစေ။ အတင်တော်တင်စေ။ တန်တဦးပန်းရ
 မှစ၍အရပ်ရပ်မြို့ရွာရှိသေသယနတ်တော်စောင့်မြို့စောင့်နတ်တို့ကိုစီရင်
 စေမြင်ကလံပြင်တို့ကအေးမွေးစေ။ တနှစ်လျှင်၂ကြိမ်သင်ခံစေ။ အတင်တော်
 တွင်စည်ပတ်မပတ်ဆိုင်နှင်ခွင်းအစည်တီးရှိအတိုင်းတီးမှုတ်၊ နတ်စာခံမြေ
 မရှိရတနာပူရအတွင်းနတ်မင်းနတ်မိဘုရားတို့ကိုဝိသနာတော်ခံသည်။ ဥဒိန်
 မင်းစေသတင်တော်များမှာဇေတရဇ်ကောက်စေ။ ဇေတရဇ်မှာဈေး၁၅
 ရပ်တွင်အရကော်၁၂ချိန်ခွင်ပြင်အရပ်ရပ်ကဆိုင်တည်၍ရောင်းသည်။ ချိန်ခွင်
 များလေသည်။ အရပ်ရပ်ရောင်းလေသည်။ ချိန်ခွင်များမှာ၁၂ချိန်ခွင်ကိုဇေ
 တရဇ်ကောက်စားစေ။ ကုန်သမျှချိန်ခွင်များနှင့်၁၂ချိန်ခွင်များမှာအရက
 တော်သွင်းစေရမည်။ ဝန်တို့ကစီရင်။

သက္ကရာဇ်၉၆၀တော်သလင်းလွန်း၁၀ရက်နားခံစေမြှောင်များ
 ထုတ်၍လွတ်ထွင်းပြန်သည့်အမိန့်တော်။
 (မြိုး၊ ဩဂုတ် ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူရာ သောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ငါ့အဖို့တော်မျှင်အပေါင်း တို့ဝန်ထမ်းဆောင်ရာသင့်ရအစဉ်အရှင် သား မြေး ဟူသည့်စာရင်း ရွက်သောအရာတိုင်ထင်သာ ဘေး ကသည်တိုး ဘိုး ကသည်ဘ ဘကသည်ကိုလိုင်မ ပြောင်း မလွဲမြဲမြဲစွာထမ်း ရွက်ပြသည့်အရာများ သည် ကျေး ဇူး သစ္စာ တော်ကို စစ်ဆေးသိမ်း ရိုက်သောစွာအစဉ်အရှင်သား မြေး ဝီရိ ဘေး ဘိုး ဘ မြေရာထွင်နင်း သည်မလွဲမပယ်ကွဲကောင်း တိုင်ဖွယ်ရာနှင်ပြည်နံ့သည်ဖြစ် တော့ မည်။ များ သား မတ်သား တိုင်တိုင်အရည်အချင်း နှင့်မှန်ကန်သူတိုင်တိုင် ရွှေ ကောက် တော်မူ၍ အဆင်ပြေခန့်ထား တော်မူ၍မြဲစွဲရသည်။ ကျေး ရွာသနား တော်မြတ် ကိုဝံ့ရသသူတို့လည်း ရှိသည်။ မခံရသသူတို့လည်း ရှိသည်။ အသုံး အစား ခက်လေသည်။ လယ်ခွန် ကော်မှစ၍မြင်း ပျက်လယ်ခွန် တော်တစစ်တကြိမ် ရေး စစ်သိမ်း ခံစေသည် မှာသွတ်ထင်အမျှထမ်း ကြီး ၊ မြင်း စီး ဒိုင်း များ သွေခံစုမြင်း တော်သည်။ ရွှေပန်း ပမ်း၊ အိမ်ရွှေ တော်ပါသွေခံစုမြင်း စုတို့ကိုအရေး အစစ်ခန့်တော်မူရာမှာအ ထွင်း တော်မြဲတို့က ၂၀၀၀ နိသည် ၁၀၀၀ နိသည်ဘက်၍ ရေး စစ်သိမ်း ခံစေ။

နှစ်သစ်တက်ကိုလည်း အထွင်း ဝန်သံဆင်မြဲတိုက်တော် များ ပြဿဒီ တော် များ အထွင်း မြဲမြေ နန်း ဝန် သွေခံကြီး တို့နှင်ဝင်း တော်ငှာရင် ခေါင်း စကြီး ထောင် ကဲအဝန်း တို့ဝန်တိုင် ပေး မြဲပေး စေ။ အထွင်း ဝန်၊ မြေ နန်း ဝန်၊ ရွှေတိုက်ဝန်၊ နန်းကံ ကျေး ဝန်တိုင်မှာပုဆိုးအနား ပါပေး ရမည်။ အဆင် တော်မြဲတို့မှာပု ဆိုးပလာပေး ၊ ကျွပ်ကန်ငါး ကျပ်စီ၊ သက္ကား ၁၊ ခါးဘုတ် ၁၊ ငရုတ် ကောင်း ၁၊ ခေါင်း တိုင်နှင်ထိုင် များ တိုင်မှာသက္ကလတ်ဝတ်လုံခါး ၁၊ စကြီး တိုင်မှာပုဆိုး ၁ ခြောင်း ၁၊ ခမည်း တော်တစ်ဘဝစီဆင်ဖြူရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား ယွက် တော်သနား တော်မူသည့်နည်း ငါးသနား တော်မူသည်။ ပေး မြဲပေး ရမည်။

ပြင်သေ နာပတိတိုင်နှင်ဝန် ထောက်စာ ရေး ကြီး အမိန့်တော်ရအ မှာရေး တိုင်တိုင်လည်း သနား တော်မူရန်ပုဆိုးအနား ပါ၊ ခါးဘုတ်သက္ကား ၁စီ ငရုတ် ကောင်း ၁စီ ကျွပ်ကန် ၅ ချပ်စီသနား တော်မူမြဲအတိုင်း ငါးသနား တော်မူသည်။ မှတ်သား ၍ ပေး ရမည်။ တနှစ်လျှင် ၂၀၀၊ တလမှာအသည်တိုင် ထံ ကြေး ၂၅ တောင်စား ကြေး ၂၁၅ ဝီ၊ အသည် တိုင်တိုင်ထံကိုထွက်သင့်တလထံ ကြေး

၂၇၅ ဝိပြင်တိုက် ပွား ချီ မထမ်း စေ နှင့်။ တိုင်ဘက် ဂါမ္ဘာလူ၅ ယောက်ကိုတိုင်ဘက် ချီထမ်း စေ။

အလို တော်ရှိအသုံး တော်ရှိသမျှတို့ကို အသည်းတိုက်သောအသုံး အသေခံ တော်ကို ခံ စေ။ အရပ်အကွက်အစုအဝန်း ကူးသန်း ချီမထမ်း စေ နှင့်။ အစည်အ ရိုး ရှိသည့်အတိုင်း အသုံး တော် နှင့်စပ်သမျှတို့ကို အသည်းတိုက်သောထမ်း ရွက် စေ။ ဒိုင်း ဝင်း ကိုယ်ရန်မှ ဝဏ္ဏိလက်နက် တော်စွဲကို ချီအမှုတော် နေ့ညညီထမ်း ရွက်သမျှတို့မှ ဂွေး အရိုး အစည်ရှိသည့်အတိုင်း ။ ဘေး ကသည်တိုင်၊ ဘုံး ကသည်၊ ဘကသည်ကို တိုင် လက်နက်စွဲကို ချီထမ်း စေ။ ဖြေး ငွေမခန့်မထား မတောင်း မခံ စေ နှင့်။ ဂွေ သင်း တော်ဘောင် ဘော်မှ စ၍ ရဲ ဂွေကဏ္ဍကံသည် ဂွေသွား ဖောက်ကား ရောင်း ဝယ်သမျှမှာ ဂွေဝန် ဂွေစာ ရေး တို့ရှိ လေပြီ။ ဂွေဝန် ဂွေစာ ရေး တို့ကသာ စီရင် စေ။ ဘေါင်ဝန်ဟူ၍ အချား ချား မရှိ စေ နှင့်။ အစုအဝန်း စာ ရေး တိုင်မှာလည်း ငါအညွှတ်ဘဝရှင်မင်း တရား ဤ ဘုရား ခန့်ထား တော်မူ၍ အသီး သီး စီရင်ကျ သည်တိုင် သေနာပတိတို့မှ စ၍ ဝန် ဆောင် တော်တို့က ချီစီရင် နှင့်။ ဝန်စုဆိုင် ဂါစီရင်၍ သဘောမတူမ ပြေ၍ ဂွေမှာ ဂွေဘက်ထား မှတရား စကား မှုတို့ကို စီရင်။ မင်း မှုမင်း ခင်း ဘိုင်း ရေး ပြည် ရေး များ မှာ ဂွေတိကတဝတည်း စီရင် ခန့်ထား သင့်သမျှတို့ကို ခန့်။ စေပါး သင့်သမျှတို့ကို ခန့်ထား ဖြောင့် စေပါး ဖြောင့် ကိုယ် ရွှေဘက်။ လက်မ ထောက်မှာလည်း အဂ္ဂတို့ထီး ပေါင်း ကား အနောက် ဘောင်ကား တောင်ကို တိတတား ဦး မြေ နှင့် ဖြောင့် ခိုင်း ။ မြေခံကို ဇေယျဝတီ မြစ်နား နယ်ငှာရပ်ကွင်းသို့ ခိုး သေး မီး ပွား ဂါဇာမှတ်ကယမြား ဆွဲငှက် ပြော ပင်ဖြဲပင် စိုက်တို့ကို ခန့်ထား စီရင်။

မြေသယ် မြေတို့ ကျောက်တူး ကျောက်ငင်လမ်း ပြင်သံဖြူ ရေဆိတ်အုံ့အုံ့ ဂွေ ခဲဝါသ ရေမီး သွေး တမာစေး သံဖွေ ရေနံ အုံ့အုံ့တိုင် ဖြေး တိုင် ငွေမှစ၍ တံဆိပ် တော်ဂါ ပိဋကတ်မှာ စာတည်း စာကြည့်တိုက် ပုဂ္ဂိုလ် တော နေတိစီဝင်တိုင် ပြန် တော်မူလျှင် ဂုဏ်သား မှစ၍ သင်္ဂြိုဟ် တော်မူရန် များ ကိုယ်အသုံး တိုက်သောအသုံး တော် ကိုခံ စေ။ မြစ်ငယ်ကင်း စား ၊ မြစ်မကင်း စား ၊ ဝါတောဆိတ်စား ၊ ချွန်း တောင်း မြ တောင် စမြယ်နဂို ကျွန်း စည် တင်း ခမေတ် သစ်တောငှာရပ်

စချီစမြင် ကလံသံပြင် မြေတိုင်း မြေထိန်း တို့ဝှံမှာကြိမ် ဝါး လျော် မြစ်သေ
သစ် တင်း ဝါး သနဗီ မြင်ဝါး ဩခတ်မှစ၍ ဝါး ချိတ်သစ်ချိတ် ကြိမ်ကိုင် အိုး စ
ရည်အိုင်တန်း ပေါင်ကန်မှစ၍အသုံး ဆောင်တော်ကိုခံစေ။ သည်ပြင်အရပ်ရပ်မြို့
ရွာများ မှာ ရှေး ဘေး ဘိုဝှံတို့လက်ထက်ဆက်သွင်း ဂျိတ်များ ကိုက်ဆက်သွင်း စေ။
(အ)သည့်ဝန်၊ မြိုင်လပ်ဝန်၊ ရွှေတိုက်ဝန်၊ ကျီဝန်၊ ငွေခွန်ဝန်၊ သံဝန်၊ ဘဏ္ဍာဝန်
မှစ၍အစုစုဝန်တို့ဝှံမှာလည်း သွင်း ဂျိုး ဆက်ဂျိုး အစည်ဂျိသည့်အတိုင်း တနှစ်လျှင် ၁၂လ
၁၂လ မြောက်လျှင်ဆက်သွင်း ရန်ဟူသမျှကိုဝှံတွက်ချက်၍ ပုရပိုက်ထက်အမှတ်အသား ဇ
ယား လုပ်၍ ရွှေနန်း စာရေး နှင့်ဆိုင်ရတိုက်ကိုမှာသွင်း ။ ဘဏ္ဍာတော်အရ
နှင့်ဝန်စား ရေး စား မဂ္ဂုတ်မထွေး စေနှင့်။ အရတော်ကိုအရတော်မှာ
သွင်း ။ ဝန်စား ရေး စား များ ကိုဝန်စာရေး တိုက်သုံး စား ရမည်။ မြိုင်
စစ်ကဲ၊ နား ခံ၊ စာရေး ဂြိုး၊ အခွန်ဝန်၊ ရွှေဝန်၊ လမိုင်မျှ၊ တနက်ပလာမျှ
အဝေး မြိုင်ရွာခန့်ထား ရာများ မှာအမိန့်တော်လွှတ်တော်သို့ပြန်မှအမိန့်တော်
အရကိုပြုထောက်၍ခန့်ထား ရမည်။ အလျောက်မခန့်ထား သာ။ အမှုထမ်း မကုံ
စာရင်း ကုသုတို့ကိုစာရင်း တင်လျှင်မြစ်စဉ်တလျှောက်တွင် လှေမှတ်ကင်း ငယ်
များ ကိုဝှံစာရေး ရမည်။ လွှတ်ကအင်း စာရင်း ကိုဝှံလျှောက်။ အမှုထမ်း အရ
ထမ်း ဘိုဝှံစာရင်း ကိုဝှံမပြတ်မလတ်ဝန်တိုက်တင်ရမည်။ ကွံတော်ချိတ်တိုက်သည့်စုံ
ကိုသိသော်လည်း စံကိုမသိ၊ စံကိုသိသော်လည်း ပုံကိုမသိ၊ ပုံကိုသိသော်လည်း သဘော
ကိုမသိ၊ သဘောကိုသိသော်လည်း တည်လျက်သက်သေကိုမသိလေ။ တိုင်း ခရိုင်နိုင်း
အတွင်း တွင်စီရင်သမျှမှတခုတည်း တမှတ်တည်း သာစွဲမှတ်သူကိုသည့်မြိုင်ရွာစီရင်
နိုင်းခဲသည်။ သည်များ ကိုနှလုံး သွင်း ၍စစ်ကြောမေး မြန်း ၍ထား ရမည်။ ဝန်
တိုက်စီရင်။

24 September 1598

သက္ကရာဇ် ၉၆၀ သတင်း ကွတ်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံတော်ပြောကြီး
မျှ ထုတ်၍လွှတ်တော်တွင်ပြသည့်အမိန့်တော်။
(မိုး ဩဂုတ် ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အညွန့်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သောအညွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေဩဇာ၊ သံ၊ သစ္စေး၊ ပယင်း၊ ကျော်၊ ဘဏ္ဍာအခွန်တော်
 ဆက်၍ အစုစုသား တို့မှာ၊ နန်း၊ ရိုး၊ အသုံး၊ အဆောင်ဖြစ်၍၊ တိုက်တော်ကျတော်ကို
 တော်သို့နှစ်စဉ်ဆက်သွင်း ရသည်။ ရွှေ၊ သံ၊ သစ္စေး၊ ပယင်း၊ ကျော်၊ အစုစုသား
 ကိုနေထိုင်လုပ်စား သည့်နယ် မြေကိုမင်း မိဘုရား မင်း ညီမင်း သား မှူး မတ်တို့
 ကအနက်အယူအ နှောင့်အရှက်အကပ်အခိုမရှိ စေရ။ တဖြူတရွာ သွေခံသွေရသမပါစေ
 နှင့်။ ပါရှင် ရွှေအစုစုသား တို့ကနက်ယူစေ။ ရွှေအစုစုသား တို့နေလျှင် ရွှေ မြေ ရွှေ
 ကြောင်း ဖြစ်စေ၍ စီး ပျိုး တော်မပျက်မလပ်ရ အောင်အမြဲတရွာသွေပြား မနေ
 စေရ။ ဝင်း၊ ဒိုင်း၊ ကိုယ်ရန်၊ အိပ်ဘက်၊ ဆင်တော်သည်၊ မြင်း တော်သည်၊ အ
 စုအမှူမင်း တို့နှင့် ရွှေအစုစုသား တို့သင့်နေလျှင် ယောကျ်ား တတိုင်မိန်း မာတိုင်မ
 ဘွေစေရ။ ရွှေခွန်ဆက်အစုစုပါစေ။ မြေကွန် ရေကွန်လူကွန်မဖြစ်စေနှင့်။ သင်္ဘော
 သတက်အကောံအယူမရှိ စေနှင့်။ ငှက်၊ ငပု၊ ငသီဟ၊ ဝဲရင်း တံဆိပ်ခတ်၍အပ်။
 ရွှေမြေ ရွှေကျောင်း ရှိသည်ဆိုလျှင် ရွှေနန်း တော်တိုင်၊ ရွှေနန်း တော်အောက်
 မှာ၊ တူး တော်ပြင်လုပ်ထိုး ချက်၍ နန်း၊ ရိုး၊ ဘဏ္ဍာ ရွှေခွန်တော်ကိုဆက်သွင်း စေ။
 ကြေး ရှင်မြို့ရှင်တို့ကအချစ်အကိုင်းအကောင်း အခံမရှိစေရ။ ဘဏ္ဍာအခွန်တော်ဆက်
 အစုစုသား တို့နှင့်တဖြူတရွာတရား စကား ဖြစ်ပျိုး လျှင်တို့ဝန်အိမ်ဦး မှာဆိုစေ။
 ရွှေမြေ ရွှေကြောင်း ရှိသည့်နယ် မြေအတွင်း ဆိပ်ဘည်ပွဲကင်း တူး တို့အကောံအယူမ
 ရှိစေနှင့်။ ခိုး မှူး၊ ရိုး မှူး၊ ဆင်ပင်၊ မြင်း ရေခံ၊ တရား စကား ရှိလျှင် ရွှေသု
 ကြီး တို့ကစီရင်၍ရသည့် ငွေတို့ကိုဝန်သို့မပေး စေရ။ ရွှေသုကြီး တို့ကအပိုင်စား စေ။
 ဘဏ္ဍာတော်ဆက်အစုစုသား တို့နေထိုင်လုပ်စား သည့်နယ်၄ရပ်၈ရပ်ကိုအခြား မြို့
 ကျေး ရွာကအနှောင့်အရှက်မရှိစေနှင့်။ နှောင့်ရှက်လျှင်၊ ရွှေအစုစုသား တို့မှာ
 အပိုင်း အပြုဖြစ်သည်။ ပြေး ပုံး ရှောင်လွှဲ၍မြို့ကျေး ရွာပျက်ပြား လျှင်ဘဏ္ဍာတော်
 စီး ပွိုး တော်လစိတင်း မည်ဖြစ်သည်။ သင်း တို့အလျော်စိတ်ရှိရ နေထိုင်လုပ်စား
 စေ။ ဆက်သွင်း ချိန်တိုင်ရောက်လျှင်ခရီး တလျှော့ချောဆောံချောခံအစောင့်
 အကြပ်နှင့်ဘဏ္ဍာ ရွှေခွန်တော်ကိုဆောင်ယူပြီး လျှင် ရွှေအုပ် ရွှေကလပ်နှင့်တင်၍ဆက်
 သွင်း စေ။ ရွှေသုကြီး တို့ကိုချစ်တော်တကွန်း ပုဆိုး သနား တော်မြတ်ခံစေ။ ခြံရွာသို့

ပြန်သွား လျင်ကျီဝန်ကစား နတ်ရိက္ခာပေး ချီပြန်သွား စေ။ ရွှေသုကြီး တို့စီး နင်း
 ရန်မြင်း ကသံကိုင်း ရပွင့်၊ ကတောင် ရွှေရေ အာမရီဂျပ်ပန်း ခက်ကိုက်၊ ရွှေ
 ပိန်း နှင်း သိပ်၊ အိမ်မြောင်ရင်ပတ်ကင်း ၊ ရွှေဇဝါ၊ စီး နှိပ်လိကတ္တီပါ၊ အုပ်ခက်
 ကြယ်စီ၊ ထိပ်အုပ် ရွှေပိလိး ၊ မိုး ဤး ဤပ်၊ ဣတ်အိုး ၊ ကကောင်း ပိတ်၊ ထား အိမ်
 ငါး ပတ်ခံကင်း ရွှေအရိုး ၊ ဟင်း ရန်ဘူး ရွှေကွပ်၊ ခွေး သေး ခွေး မရတန့်၊
 ငွေ အေး အင်၊ ရွှေထီး ၊ အိမ်မအိမ်ဦး ဆောင်မြိုင်ခါး ပန်း သတ်၊ လှေကား ဦး
 တိုက်၊ လှေကား မြှောင်များ နှင့် ဆောင်လုပ် နေထိုင် စေ။ ရွှေသုကြီး တို့နှင့်မိကသား
 မယား တို့သေလွန်လျှင် ဖျတ်ကုကျည်း ထု၊ ခါး ပန်း သတ်၊ ကလပ်ခံ၊ အတုံး ကမ္ပတ် ရွှေချ
 ရွှေမှော်ပွင့်ကြုံ၊ ကန့်ဝါအနီသုတ်၊ ထုတ်လျော်အစွမ်း ရွှေချ၊ ကြာရပ်ဖျင်နီရွှေ
 ညောင်ရွက်ဆွဲ၊ တနွတ်ရီ၊ တနွတ်ရာ၊ ရွှေမြူတ၊ ငွေမြူတ၊ ရွှေဘိတုံး ၊ ငွေဘိ
 တုံး ၊ စန္ဒာ ၊ ယမာ ၊ ပိတ်တန် ရွှေသွား ၊ မီး လောင်တိုက်ငှက်ချေး ခံများ
 နှင့်သင်္ဂြိုဟ် စေ။

30 July

1600

သက္ကရာဇ် ၉၆၂ ခုနှစ် တော်သလင်း လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံကော်

နေမျိုး နန္ဒသုပြန်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၀၄)

ဘုန်း ကော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ ငါသား တော်မင်း ရဲဥဇနာသမီး တော်သီရိမုတ္တဘတိုက်သည်
 တောင်ညောင်ထဲသား ရှင်မိဘုရား သား တော်သမီး တော်ချင်း ဖြစ်ကြသည်။
 မင်း ရဲသိမ်သူမင်း ရဲဥဇနာတိုက်ကိုအိမ်တော်သို့ဆက်၊ အထွင်း မာရဘင်၂ထပ်
 မြင်း ကြမ်း တစ်ခါး ၊ ၂မျက်နှာအမွန်း ချင်ပိတ်ဒုရင်အပြာ မြေနှီသုတ်ဝေါဟလာ
 ကျင်း ကြီး ရွှေချက်ကျင်း ငယ် ရွှေချက်၂စီး၊ မင်း ရဲသိမ်သူကိုစည်နှီ၁၊ ရွှေခွဲ၅၊
 ငွေခရ၁၅၊ ပုံ၁၊ လခွင်း ၁၊ မင်း ရဲဥဇနာကိုစည်နှီရ၊ ရွှေခွဲ၁၊ ငွေခရ၁
 ၄ခု၊ ပုံ၁၊ လခွင်း ၁စီး၊ ဆင်ရဲကအနီတစုစီ ရွှေ၂စု၊ ယဉ်သင်္ဘောပေါင်ဝန်း အနီတစု
 ရွှေ၂စု၊ ထား လိုက်လက်ဝဲလက်၁၁၂စင်း ၊ လှိုင်တစည်၊ စား တော်ကွမ်း ရေကိုင်
 ပေါင်း ဝန်း နှင့်ရစီ၊ ငါသား တော်၂ပါး ကိုသနား တော်မူသည်။ ဆိုင်ရဘိုက်
 မှာယူစေ။ ဝန်တို့ကစီရင်၊ တပ်ကောင်တန်တဦး ရေငဝစီပေး၍ ပါတ်လည်တန်း
 နှင့်စေတင်နေရစီရမည်။ ဝန်တို့ကစီရင်။

30 October 1600

သက္ကရာဇ် ၆၂၃ နှစ် တော်လဆန်း ၅ ရက်နား ခံတော်ပြေဘုရား မှ

ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မိုး ကြည့်၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သို့ တော်ပန်ထွာမင်း ဆံထုံး ထုံး နား ထွင်း မင်္ဂလာဆောင် မည်ကိုဝေါတော်မှာသီရိတရိဘဝနာမဟာဓမ္မဇာတိဗဟိဒေဝီဟူသောမယ်တော် မိဘုရား အဆောင်ရှိပြီ။ ထိဖြူမာမား စသောမင်း ခမ်း တော်မကောင်း ဟောင်း နှမ်း သမ္မုကိုဩဉ်၍ပြင်လုတ်စေ။ ရွှေကုံး တော်ချယ်နဝရဝိနာမင်း ဟောင်း ရွှေ ကျောက်အိမ်ပါနဝရဝိနာမင်း ဘရက်စည်း ပေါင်း ဆံထုံး ဆံကျင် ခွဲဒယာလက်ကောက်လက် ဩဉ်ဆံထုံး ယခင်နဝရဝိနာမင်း ရွှေသား ထမီ၊ ရွှေသား တရက်၊ သိုဝ်ယင်း နဝရဝိနာမင်း လက်တော်ဝံချောင်း လက်စွတ်၊ ချေတော်ဝံချောင်း ချေစွတ်နဝရဝိနာမင်း ကရ ဝိတ်ရုပ် ရွှေချေနှင်း နဝရဝိနာမင်း မိမ္မတံဆာနှင့်စပ်သမ္မုကိုနောက်ဝန်တို့ကစီရင် စေ။ ခေ၍ဆို။ ထီး ကျင်း ယမား ဝေါထုံး (စင်) ဆင်မြင်း လူသူများ မတ်စား တော်ကွမ်း ရေကိုင်ရွှေမြင်း နောက်မြင်း လက်ယာမြင်း လက်ဝဲမြင်း မှစ၍ နောက် မြင်း စုနှင့်စပ်သမ္မုအနက်သား တော်အငယ်သို့ တော်အငယ်တို့ကိုချုပ်ပေး သည်ပြင် ကံသမ္မုသွောက်စုမြင်း စုတို့ကိုဝန်တို့ကစီရင်၍ နောက်ဝန်တို့ကိုအပ်။

ရွှေဝင်း ကရွှေဒိုင်း ၅ ရွှေစုံ၅တပ် ကောင်ဟန်၅၊ ကား ၅၊ လွှား ၅ သေနတ်၅၊ အမြောက်၂၊ နောက်ဝင်း ကရွှေဒိုင်း ရွှေစုံ၅၅၊ တပ် ကောင်ဟန်၅ ကား ၅၊ လွှား ၅၊ သေနတ်၅၊ အမြောက်၂၊ လက်ဝဲဝင်း ကရွှေဒိုင်း ၅၊ ရွှေစုံ၅ တပ် ကောင်ဟန်၅၊ ရွှေကား ၅၊ ရွှေလွှား ၅၊ သေနတ်၅၊ အမြောက်၂၊ ဟန်စည် ဟန်မောင်း ၊ အလံ၄စင်း ၊ လက်ဖွဲ့တော်မူရန် ရွှေချိန်၁၀၀၊ ငွေချိန်၃၀၀၊ ဣ မိမ္မတဝေ၊ ဣယောကျာတဝေ၊ ဣ၁၀၀၊ နွား တဝေ၊ ဆင် ပေါက်၄၀၊ ဆင်မ၂၀၊ ညောင်ရမ်း မြို့ရှိသယာတောမူရင် ကောက်ကြီး ကောက်တိလယ်ပယ်၁၀၀၀၀ ထွက်ရတန်း ၊ အခွန်တော် ၄၅၇၊ အုပ်ချုပ်၁၀၀၊ ထည်ချုပ်၁၀၀၊ ငြေး ၁၀၀၀၀ ခဲမ ၂၀၀၀၀၊ ဝမ်း ၁၀၀၀၊ ဩက်၁၀၀၊ ဆိတ်၁၀၀၊ လက်ဖွဲ့တော်မူရန်များ နှင့်စပါး ကြိုတော်၊ ဆံကြိုတော်၊ သဏ္ဌာန် တိုက်၊ ငဝီတိုက်၊ ငခြေခံတိုက်၊ ငသွေတိုက် ဆား တိုက်၊ ငရုပ် ဩက်သွန်တိုက်၊ စေါင်ကြီး စေါင်(ငယ်)တိုက်၊ တိုက်စိုး စာရေး သေ့ကိုင်၊ တလုတ် ၊ ခရိုင်ချုပ် ၊ ထင်း လိုင် လူတို့ နှင့် တကွ လက်ဖွဲ့

တော်မူရန်ကိုဝန်တိုင်ကစီရင်။

ပန်ထွာမြို့၊ ကျောက်ပန်း၊ တောင်း၊ မြို့၊ စကုမြို့၊ အမြင့်မြို့၊ ကန်မြို့၊
၅မြို့လက်ဖွဲ့တော်စာရင်း မှာမှတ်။

ရှေ့တော်ပြေး မှူး နှင့်လူဦး ရေ၉၀၊ မိမ္မ ဘဉ်မိမ္မ စောင်း၊ မိမ္မညင်း
အစုံ၊ ကိန္နရသဘာဝ၊ မနော်ဇာဘိ၊ ဝိထိုဝရသဘာဝ၊ ကုမ္မာရသဘာဝ၊ အနုရဒေဝီ
သဘာဝ၊ များ ကိုလည်း စာရင်း နှင့်တင်၍အသင့်ရှိစေ။

နောက်ရုံး၊ တော်ထွင်း ထွင်းဆောင်း၊ ဥယျာဉ်ပတ်လည်ဥယျာဉ်ရပ်တိုင်နီပါး
စည်း၊ ရစ်မျက်နာကျက်သဘာဝ ပြောဘက်ထု၊ ဒုတိယဘက်၍ ရွှေထီး တင်စေ။

အင်း၊ တော်မြေ၊ တောင်သမန်မြေ၊ မြေနီသကုံး မြေ၊ တဲတော်ရသ
မြေမှစ၍ မြေမျက်ဝဝမည်။ ကင်း၊ တား၊ တောင်စက်ရေမှစ၍ထွင်း ထွက်ရေ၊
ဆည်ရေ၊ ပင်ရေ၊ ချောင်း ရေ၊ သမုဒ္ဒရာလေး စင်း ရေ၊ မြစ်ကြီး၊ ငါး သွယ်
ရေ၊ မြစ်ငယ် ရေ၊ မြစ်မ ရေ၊ အမ်း၊ သီး၊ ထွင်းအုံး ရေ၊ မိုက် ရေ၊ ရွှေစိမ်းသော
ရေ၊ ငွေစိမ်းသော ရေ၊ နဝရစိမ်းသော ရေမျက်စိမ်းသော ရေများ ကိုစိုင်း စ
ရင်း၊ ကြီး၊ ၅လုံး ထွင်းအုံး နှင့် ရေမျက်ဝပြည့်နှင်းစိမ်းအောင်ထွင်းတည်ထား စေ။
ရသမုတ်ကစေ။ သဲမြို့စေ၊ ရေသိမ်း စေ၊ ငှက်ပြောပင်ကြံပင်စိုက်စေ။

ငါးသွယ်၊ တော်ကိုဝန်ထုံး ထုံး၊ မင်္ဂလာ၊ နား၊ ထွင်း၊ မင်္ဂလာ ဆောင်ရသ
ဦးတံဆောင်း၊ စည်လျက်တောင် ၂အုံး၊ ဘူး၊ အုံး၊ ပွင့်စသောသစ်သီး၊ ဆိုင်း၊ ပန်း၊ ဆိုင်း
ဆွဲစေ။ သီမီး၊ တန်ဆောင်ညှိစေ။ မန္တတော်ကိုဝန်ကိုဝန်ရက်လည်အောင်မန်း စေ။
သေနာပတိဝန်ထောက်စာရေး ကြီး၊ တို့နောက်ရုံး၊ သိုက်တက်စီရင်။ ငါးသွယ်၊ တော်
ကိုဝန်ထုံး ထုံး၊ မင်္ဂလာ၊ နား၊ ထွင်း၊ မင်္ဂလာ ဆောင်ရသနံများ ကိုတဆောင်း၊ စည်
လျက်တောင် မြောက်ငှာဒုတိယနှင်းတိုင်ခတ်ပါမုန်း၊ မျက်နှာတော ရွှေဖျင်သဘာဝ
နှင်းစီရင်။ သလုံတော်ခင်း စေ။ ဝိတ်မှန်ဆီတောမှစ၍ထုံး ရသန်မြစ်ရသန်ထွင်း
ရန်ရွှေအပ်နဝရစိမ်း၊ ရွှေပွင့်၊ မင်္ဂလာချည်၊ ပရိတ်ချည်၊ ပရိတ်ရည်၊ ပရိတ်ပန်း
ပရိတ်ဆိုင်၊ သင်္ကြန်တော်ခေတ်မှာရသနိန္ဒာမိပတိပုဏ္ဏား၊ တို့ကိုဝန် မေး၊ ချစ်စီရင်။
ရင်း၊ ပျား၊ နဝရပ်ရရစ်စီ ရွှေဆွဲတော်ကြီး ရေး ရသန်ထွင်း၊ ထွက်ဂထောင်လုပ်
စေ။ ကိန္နရသဘာဝတော်၊ ရှောင်ကား၊ ၂စင်း၊ တင်ပြသဒိ၅၊ ပုံမိုက်နီရွှေမွမ်း

သက္ကဒါန်သက္ကဒါန် ဘော် ဘော် ရွှေ ရွှေ ကား ၄ ကို ကိုယ်လည်း ရန်ကင်း ချီ မဟာ မက်
လာ ဘော်ကြီး ဆောင်သ နေ့၊ ရာ န် အောင်မြင်ဆီက ဘောင်ကို ရှည်၍ အသင့် နေ
စေ။

ငါ့သို့ ကော် မောင် ဘော်ရင်း ရတနာအင်း တိမ်မြို့၊ တမဆရင်မြို့
လည်လူမြို့ စား သား ဘော် မောင် မဟာဓမ္မရာဇာ၊ သား ဘော်မင်း ရဲသိခံသူ၊
သား ဘော် မောင်မင်း ရဲဥဇနာတို့ကို ပတ္တမြား နား တောင်း ဆင်၍ နမ ဘော်
အရင်း ထွင် နေ စေ။ နေ့သင့်မင်း သား မင်း သို့ တို့မှစ၍ နတ်ရှင်မြင်း စု ရွှေမြူ
တပိုက် မိမ္မရ။ မင်း တရား မြင်း စု ရွှေမြူတပိုက်ရ၊ စော်ဘွား မြို့စား တို့
၏သို့ ၊ မူး မတ်တိုက် ဘော်၊ မင်း ညီမင်း သား ၊ အမတ်ကြီး ၅ သွယ် နေတို့မှစ၍
ရွှေရံ စေ။

ထမင်း ရတနာ ခွင့်ရသော ငါး ဘော်သီရိဓမ္မာ သောက၊ မဟာရာ
ဇာ သောကတို့ကို ခန့်။ ရတနာထမင်း လုံး ခွင့်ရ။ ရွှေဖျင် ၂ ဘက်ဖြတ် ပတ္တမြား တရစ်
စီ၊ ကိုယ် ဘော်ကို မင်း သို့ ပုံမှာ မင်း သို့ တို့ ၂ သောက်လက်စုံကို ခံ စေ။ ရေ
ဘော်ဆက်မှာ တိုင်တား မင်း သို့ ဟယ်ာ မင်း သို့ တိုင်ဆက် စေ။ စည် ဘော်စုံသက်
ဘော်စုံခံ ဘော်မူမည်၊ စီရင်၍ အသင့်ရှိ စေ။

28 December 1600

သက္ကရာဇ် ၆၂၈ ပိုတွဲလွန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး ထုတ်၍
ဖွတ် ဘော်ထွင်တင်သည့်အမိန့် ဘော်။

(မူး ကြည့် ၁၉၄၄)

သက်တော်တရား၌တော်မူ၍ရတနာမျှော်တိုင်နှင့်ပြည့်စုံတော်မူမည့်ထမင်း ရတနာ။
 ဇေယျာရောဂါအပေါင်း မကောင်း သမ္မာဘယဝစီအင်္ဂါတို့မစွဲမကပ်သောထမင်း ရ
 တနာဘုရား ၊ ပြည်ရွာသဘာဝတော်ရေး ခမည်း တော်ဘုရား အမှုမျှော်တိုင်
 ထမ်း ကုံနိုင်စွာပညာတော်ပြည့်စုံအံ့သောထမင်း ရတနာဘုရား ၊ ဘုန်း ပဒေ
 သာအာဏာတန်ခိုး ကျော်တိုး လွန်ထင်ရုံမျှစင်အံ့သောထမင်း ရတနာဘုရား ၊
 ရှေး ရိုက်အရသာအောင်ချောရွှေနန်းမြန်း တော်မူရအံ့သောထမင်း ရတနာဘုရား၊
 သဒ္ဓါယုံကြည်တည်ကြည်သီလ သရဏနှင့်ဓမ္မတရား ဖြောင့်သား စေတနာမကွာမည့်
 ထမင်း ရတနာဘုရား ၊ ဒါနသီလာမဂ်လာနှင့်ရတနာ၃ပါး ဦး ထိပ်ထား မှဉ်း
 ဝံသ အလောကနှင့်ပြည့်စုံတော်မူမည့်ထမင်း ရတနာဘုရား ။

သက္ကရာဇ် ၉၆၂ ခုတန်ခူးလွန်း ၉ ရက် နေ့နံနက် ၄ ချက်တီး ၁၆၀၁
 ၂ ပတ်ဝင်စီဇနာပြည့်မိဃလင်္ကာဦးကြိုက်လှက်ဆံထုံး ထုံး နား ထွင်း မဂ်လာကြိုက်သည့်
 အခါတော်ပုဏ္ဏား တော်မဟာဓိပတိ သီရိအဓိပတိ။

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မြတ်မူနိဘုရား အနောက်ကျောင်း တော်ဆောက်မည်မှာကွန်း ၅၆ စဉ်အမှိုက်လေး ထပ်ဆင်ကပ်ပတ်လည်စောင်း တန်း ၅ ဆူမှကင်း ၄ စင်း အမွမ်း ချင်ပိတ်များ မှာရုပ်မျှင်စုံစီထုလုပ်စီရင်၍ ဆောက်ရမည်မှာ။ အရှေ့မှတ်ဝတောင် ၅၆ ကျောင်း မှာစ ကျောကျောင်း ၊ ကျောင်း ဦး အနောက်ကိုထား စေ။ မြောက်သို့ မျက်နှာမူစေ။ မြောက်က ၅ ကျောင်း မှာကျောင်း ဦး အနောက် တောင်သို့ မျက်နှာ ၅ စေ။ အနောက်မှတ်ဝတောင် ၅ ကျောင်း ၅၆ မှာရှေ့ကို ကျောင်း ဦး ထား စေ။ မြောက်ကိုမျက်နှာ ၅ စေ။ မှတ်မြောက် ၅ ကျောင်း မှာ ရှေ့သို့ ကျောင်း ဦး ထား စေ။ တောင်သို့ မျက်နှာ ၅ စေ။ တောင်မျက်နှာအ ရှေ့ ၅ ကျောင်း မှာ မြောက်သို့ ကျောင်း ဦး ထား စေ။ နောက်ကျောင်း မှာ မြောက်သို့ ကျောင်း ဦး ထား စေ။ အရှေ့သို့ မျက်နှာ ၅ စေ။ မြောက်မှတ်ဝအရှေ့ ၅ ကျောင်း မှာ တောင်သို့ ကျောင်း ဦး ထား စေ။ နောက်သို့ မျက်နှာ ၅ စေ။ မြောက်မှတ်အနောက် ၅ ကျောင်း မှာ တောင်သို့ ကျောင်း ဦး ထား စေ။ အရှေ့ သို့ မျက်နှာ ၅ စေ၍ ဆောက်စေရမည်။ ကျောင်း ဆိုင်ခန့်တော်မူသည်စော်ဘွား ၄ ကိုက်ကိုက် ခေ၍ဆိုရမည်။ ဆောင်တိုင်မဆောက်စေနှင့်။

သစ်ရပ်တောင်တွာလက်သစ်သစ်ဆုတ်များ ကိုက်လည်း တညီတညွတ်ထည်း ဖြစ် စေ။ ထွင်း ဝင်း လည်း လက်တောင် ၁၁၂ ကိုတချက်တီး ထွင်းတိုင်း ပေး ရမည်။ ဝိသုကာ မှာ ၁၁၂ ရံစဉ်သူနှလုံးကျေး နှလုံးမြဲသည်။ သည်ဝိသုကာကိုခန့်ထား ရမည်။ ဝန်တိုက် စီရင်။ ကျောင်း ရှမ်း တော်ဆောက်ပြီး လျင်တကျောင်း ထွက်စရိပ်ငွေရွက်နီ ၁၀ စီငွေတော် ၄၀၀ ရွှေတိုက်တော်ဝန်က ပေး စေ။ ဝန်တိုက်ထုတ်မြဲထုတ်၍ ပေး ရမည်။ ကျောင်း တော်ကိုအရံတော်သစ်တော်များ ကမည်း နှင့်။ ခမည်း တော်ဘု ရား ငွေတော်၊ မယ်တော်ဘုရား ငွေတော်၊ ငါအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား ငွေတော်၊ သား တော်မောင်တလုပ်မင်း မောင်တော်ဆင်မင်း မောင် ပြည်စဉ်မင်း ခေ၍သန္တီမင်း မယ်တော်မိဘုရား ငွေတော်ကဝယ်သည့်စသစ်ပျဉ်း စစွေး အနီ ဟင်သပတား ရွှေတော်လုပ်ဆောင်ရန်ငွေ ၁၀၀၀၀၀ ကနှုတ်၍ပေး စေ ရမည်။ သေနာပတိ ၁၊ ဝန်ထောက် ၁၊ စာရေး ကြီး ၁၊ လက်မထောင်မှူး ၁၊ တို့

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ငါသား တော်တပယ်င်း မင်း ကိုခမည်း တော်ဘုရား ဣန္ဒာ တော်တံသဘာဝတိ ရွှေနန်းသိမ်း ထွင်သတိုး မင်း ခေါင်ကျော် ရွှေဘွဲ့တော်ကိုခံရသည်။ ငါအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ထွင်လည်း သား တော်ပြုရသတောင်ညာတင်ထား သီရိမဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိဒေဝီအသျှင်မိဘုရား သား တော်မင်း ရဲသိမ်သူမင်း ရဲ ဥဇနာတို့နောင်တော်သမီး တော်သီရိကမုတ္တာမောင်တော်ရင်း ဖြစ်၍အိမ်ရှေ့ နှင်း တော်မူရသည်။ သတို့ဝတ်မဟာဓမ္မရာဇာ ရွှေဘွဲ့တော်ဆက်စေရမည်။ ရင်း ဖျား ပတ္တမြား စီတိုက်အခါတော်နှင့်စပ်စေ။ လှော်စေ။ အိမ်ရှေ့အိမ်တော်မှာခမည်း တော်ဘုရား ဣန္ဒာငါး ဆူတကာ နေသောအိမ်ရှေ့အိမ်တော်ပုံကိုစံဘက်၍စီရင်။

ငါသား တော်တိုက်အထူး သနား တော်မူရန်လည်း ကံအေး ခံတပယ်င်း ဖြိုဝါ၊ ရတနာဆင်တိနီး ဖြိုဝါ၊ စဉ်ကူး ဖြိုဝါ၊ မင်္ဂလာကိုတော်၊ ပိန္နသရက်ဥယျာဉ်တော် တံတား ဦး မင်္ဂလာကွမ်း ဥယျာဉ်တော်၊ ရွှေဟင်္သာဘောင်တော်၊ ရွှေတံတား စက်ထွင်း ပြည့်၊ သက်ကဒါန်ရဲလှေဝါ၊ ကတ္တုစင်း၊ ကိုယ်လှော်တော်စီး ဘိုဝ်ဘောင် ယွန်း ဆက်မိုင်း နိဗ္ဗာန်စင်း တွဲ၊ ဝစင်း၊ ရွှေတော်ပြေး မှူး နှင့်စဉ်နီဇာ၊ ငွေခရား ရစင်း၊ ငွေခွေး၊ ပုံဝါ၊ စဉ်ပလုတ်ဝါ၊ လင်ခွင်း ဝါ၊ စီး တော်ယဉ်သာမဌ အမြောက်သွတ်ဒိုင်း ဝင်း ကိုယ်ရန်ကောင်ဟန် ရွှေလေး ရွှေမား ကာ၊ ကာနီ လွှာ၊ ရွှေလှံဆင်နီ၊ စား တော်ကွမ်း ရေကိုင်း၊ မူး သား မတ်သား ဂဝါ၊ ပေါင်း ဝန်း ဆင်ဝါ၊ အိမ်ရှေ့တော်စီး ဖြေ၊ ဝေါရွှေ၂စုအနီတစု၊ ကျိုင်း ရွှေချက်ငှ၊ လှိုင် စဉ်၂စဉ်၊ ရွှေဝန်း စီရင်စုဇေယျကျော်သူသွေခံ၊ ကေတုတော်နန္ဒမိတ်သွေခံ၊ မူး သား မတ်သား မတ်သား ဤမှူး စုမှူး လတ်မတ်စုတောင်ငူသွေကောင်း စု၊ လူပျိုစာရေး စာချီစု၊ ရွှေတော်ပြေး စု၊ ဆင်ကဲတို့သွေခံ၊ မခေါက်စား သွေဘက်၊ မရွှေဘက်စား သွေဘက်၊ တောင်ရွာစား သွေဘက်၊ သော်ကတို့သွေဘက်၊ သူရဲလှိုင် မှူး သွေဘက်၊ ဥဒိန်တသွေခံ၊ သုဇယံတော်မှူး သွေဘက်၊ အထွင်း ရွှေမှူး သွေဘက်၊ တုရင်ဝေရသွေဘက်၊ ဒေဝသူရသွေဘက်၊ နတ်စက်ရဲမှူး သွေဘက်၊ ကျော်ဘက်ရံစင် မှူး သွေဘက်၊ တန်ပြည်စား သွေခံ၊ လက်မည်း စား သွေဘက်၊ ပေါက်တောစား သွေဘက်၊ ကံပိုင်စား သွေဘက်၊ ရွှေတပ်စား သွေဘက်၊ မင်း သား သီဟရဲကျော်လူစု။

သီရိဇေယျကျော်သူပုထု၊ လင်း၊ ဇင်း၊ မြင်း၊ စု၊ လုံပေါ်မြင်း၊ စု၊ ဒဝယ်မြင်း၊ စုမှစ၍ အိမ်ဂွေတော်နှင်း၊ လက်အိမ်ဂွေတော်မှာထမ်း၊ မြဲလူစုလူအုပ်၊ နောက်ဝန်စီရင်စုမှာလည်း အိမ်ဂွေနှင်း၊ လျက်ခွဲဝေပေး၊ မြဲထွန်တော်မျှော်တို့ကိုယ်သေနာပတိတို့ကအ နောက်ဝန်မှစ၍ဆိုင်ရဘဝန်တို့မှာနှုတ်ငင်၍အိမ်ဂွေဝန်စာရေး၊ ငြီး၊ တို့မှာ အပ်စေ။

ရေပုံခပ်မိမ္မတ္တစဉ်ကွမ်း၊ ပြင်ပွဲပြင်ချီရေဆွင်၊ ချီရေတည်ရေ ဖြည့်တော်ဝတ်လဲတော်လျော်၊ စား၊ တော်သည်၊ အမွှေး၊ တော်ဆက်၊ နေရဘတော် ခင်း၊ ယပ်တော်ခံ၊ ထေတော်ထိုင်ဆီမွှေး၊ တော်ဆက်ဆံတော်သင်မိမ္မတ္တမှစ၍ အထိမ်း၊ တော်အရတော်အချီတော်မိမ္မတ္တသွောက်စုမြင်း၊ စုကနှုတ်၍အပ်ရမည်။ ဝင်း၊ တခါး၊ ၂ရပ်၊ မာရဘင်ဂွေနှစ်နောက်၂ဆီတား၊ စေ။ ရွှေလှော်ကား၊ မျက်စိတတ် စေ။ ရတနာမျိုး၊ ဘဝပါး၊ စိတရဘစီချည်း၊ ငါသား၊ တော်မောင်အိမ်ဂွေမင်း၊ မယ် တော်မိဘုရား၊ ခေါင်ဥစ္စာရပ်တိုင်း၊ ထွင်သား၊ ငြီး၊ ဩရသစုကိုယ်အလုံး၊ သနား၊ တော် မူသည်။

အသျှင်ဘဝရှင်မင်း၊ တရား၊ ငြီး၊ ဘုရား၊ သနား၊ တော်မှာလယ်ယာကိုင်း၊ ကျွန်း၊ နွား၊ တော်ကွဲတော်ဆိတ်ဝက်ကြက်ရွှေငွေနဝရတ်သကား၊ နွဲ့ပလွံ၊ အုပ်ချီ တည်မျှိတ်တရဘစီချည်း၊ သနား၊ တော်မူသည်။ ဆိုင်ရဘတို့မှာတောင်း၊ ရှိဝန်တို့က အပ်ရမည်၊ အိမ်တော်သိမ်း၊ မည့်အခါတော်မရောက်မိတရက်ကပုဏ္ဏား၊ တိုက်တိုက်၅၅ဝ စသောနတ်ပေါင်း၊ တို့ကိုယ်ပူဇော်စေ။ နတ်သဘင်ခံစေ။ ကိုဝန်စာရေး၊ တို့ကိုယ် ထား၊ ရပ်ပေါင်း၊ ထား၊ မြဲထား၊ စေ။

ဝိဿုကာလကသမား၊ ခေါင်း၊ တို့ကဒက္ခိဏသီခါရုပ်ထုတော်မှစ၍ရုပ်ထုတော် များ၊ နှင်ပိဋကတ်တော်ထုတ်များ၊ ကိုထိ၊ စေ၊ သဘင်တော်သုံး၊ ရက်ခံစေ၊ သား၊ တော် မောင်အိမ်ဂွေမင်း၊ နန်း၊ ထွင်း၊ ကထွက်ရှင်၅သွယ်နေတို့မှစ၍အမည်ရစော်ဘွား၊ မြဲ စား၊ တပ်ပေါင်း၊ စား၊ မြင်း၊ ငြီး၊ သင်း၊ များ၊ နိုင်း၊ များ၊ တို့နောက်တော်လိုက်၍ချံရံစေ။ ဝန်တို့စီရင်။

1 August

1603

သက္ကရာဇ် ၆၅၃ (ဝါခေါင်) ညွှန်း ၅ ရက် နေ့နား၊ ခံစေ မြေဝင်မျိုး ထုတ် ချိတ်ကွင်ပြသည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄)

ဘုံ: တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ခမည်း တော်ဘုရား အလိုက်အရသဖြစ် သောရတနာပူရရွှေ မြို့ကြီး ကိုဝင်ငါစိုက်အုပ် တော်မူသည်အညွှန်း ကျင်း ဇွဲကျင်း ၊ မိုင်း ဇွဲမိုင်း ၊ ထီး ဇွဲထီး၊ မောဇွဲ မောဇွဲစ၍မိုင်းဝန်းမြို့ရောက်မည် ကျေး သောရှမ်း ရွမ်း လူ့အရဟံတ ရက်တိုက်ဝယ်သည် ကျေး အောင်အကျိပ်အကြောင်း ကိုပြသ၍ညီတော်သတိုး ဓမ္မရတော ညီတော်မင်း ရဲဥဇနာတိုက်ကိုလက်နက်တိုင်တသောင်း တပ်ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံ တပ်စာရေး နှင့်ချီသွား ရမည်။

ရှမ်း ပြည်တစ်ခုလုံး မည်သို့မဝင်သမျှကိုဝင်စီရင်ရမည်။ ခေတ်တော်မူမှလာ ရမည်။ အစီး အနင်း မှာသတိုး ဓမ္မရတောမှာ ဝေါကြီး ကျင်း ရွှေချက်ငှ အိမ် ရွှေဆင်သနား တော်မူသည်။ မင်း ရဲဥဇနာတိုက်ဝေါပလာကျင်း ကြီး ရွှေချက် ကျင်း ငယ် ရွှေချက်၂သနား တော်မူသည်။ သတိုး ဓမ္မရတောမှာစီး ဆင်ငှသည်သာ မှာ မင်း ရဲဥဇနာမှာစီး ဆင်ဝယ်သည်သာ သနား တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၆၆၆ ခုပြာသိုလပြည့် ကျော်ငှရက်စနေနေ့ နေဝန်း တော်
 28 December 1604
 ကိုဝင်ချီသွား ရမည်။ ဝန်တိုက်ခေတ်၍လွှတ်ထွင်ခန့်။

သက္ကရာဇ် ၆၆၆ ခုကဆုံညွှန်း ၁၀ ရက် နေ့အမိန့်တော်။
 27 April 1604

(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၆၆၆ ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက် နေ့စဉ်ကြီး တီး ချီအမိန့်
 တော်ပြန် စေသည်အရ ဂွေး မဆွဲမာ ဒေသတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ထုံး စံပုံနှင်ညီအောင်
 ခမည်း တော်ဘုရား ဣက်တော်ဟံသာဝတီ နေပြည်တော်တွင်စီရင်တော်မူသည်။
 စဉ်ကြီး တီး ချီအမိန့်တော်ကိုပြန်သည်ကိုဝန်တိုင်မသိလော့။ စဉ်ကြီး တီး သည်ကလ
 မည်သည့်စကား မည်သည့်အမှုမည်သည့်အကြောင်း မည်သည့်အရ မည်သည့်အချက်ဆိုစ
 ကား ကျား လွန်သည်။ မေောင်း ကြီး တီး စေသည်အရကား မည်သည့်အကြောင်း မည်
 သည့်အရ မည်သည့်အမှုကိုသိရမည်။ စီး ဆင်ထွင်ရဲကတင်ချီအမိန့်တော်ပြန်သည်အ
 ရေး ကား မည်သည့်အမှုကိုကူး သန်း ရာသည့်စကား အတိဂန္ထိရနက်နဲသောအစီရင်
 တိုင်စီရင်တော်မူ၍ပြန် စေသည်။ သေနာပတိမဟာဓမ္မဂ္ဂါဒိပတိ သံတော်ဦး တင်ရ
 မည်။ သေနာပတိမဟာဓမ္မဘုရား ဣံတော် နေချိတ်မဟာဓမ္မ ရွှေဘဝါး တော်
 အောက်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ပါသည်ဘုရား ၊ ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက် နေ့သည့်မဟာ
 ဓမ္မိမိမဇ္ဈိကမိဂဒါဝံသိုသုံး လုထွက်သား ဘုရား အစီ နန္ဒယူ လောကဆရာပထမ
 ဝါကတော်မူမည်ကြွတော်မူသောရက်တိုင်စွဲပါသည်။ ကမ္ဘာစကား နယံဝါဆိုလ
 သည်မှီဝဲဦး ၊ ဝါခေါင်တော်သလင်း လမိုးဇီး လယ်၊ သတင်း ဣန္ဒိတဆိုင်မိုး လမိုး
 နှောင့်ဆိုပါသည်။ နယံလပြည့် နေ့သည့်ဘုရား အလောင်း တော်သိဒ္ဓိဇာတိခမည်း တော်
 သုဒ္ဓေါဓနမင်း ကြီး လယ်ထွန်မင်္ဂလာပြု၍ထွက်တော်မူသောအရသည့်လယ်တော်၌
 ထွက်စံသည်။ ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက် နေ့ကစ၍ ဝါခေါင်တော်သလင်း သတင်း ဣန္ဒိတဆိုင်
 မိုး နှောင့်ပြာသိုလ်တပိုင်စွဲရှင်လတိုင်စပါး ချိတ်ကြီး၊ ကောက်စိုက်၊ ရေသွင်း ၊ စာ
 နှင်၊ ရေထုတ်၊ ရေထွေ၊ စပါး မှည့်၍ ကောက်ကျိသိုက်သွင်း ချိန်ဖြစ်သောကြောင့်
 ကျိသိုစပါး ဝင်၍အလုပ်အဆောင်ပြီး ပြေမှတရား မှစကား မှတိုက်တိုင်း နေပြည်
 သား တိုက်တိအခေအမှုတိုက်တိုင် ဆိုင်အပ်သည်ရည်၍ စဉ်ကြီး တီး ပါသည်။ စသောစပါး
 သတင်း ဣန္ဒိလပြည့် နေ့ဆွမ်း လောင်း မှီဆိုသည်ကား ကောဇာဝါ၊ ငါး ရာသီသိုက်
 ရောက်၍ ဘုရားသံဃာမြင်သ နေ့စသောစပါး ကောက်သား ဝင်ဖြစ်၍ ရက်ပေါင်း ရာဂါ
 နှင့်စား ရသောစပါး ၊ ကောဇာဝါ၊ ၆ ရာသီဖြစ်သောတူသိုက် ရောက်၍ ဘုရားသံ
 မြင်သ နေ့ကောက်ယပြတ်၊ ကောက်သွယ်ဖြူ၊ ငရွန်း ၊ ငဆီ၊ စပုံ၊ သီတာ၊ ဆန်နီ၊ မ

ကြွယ်ဝုံဟု သောစပါး ချီရ်တိုက်သည့် ကောကိသား ဝင်သည်။ ကောဇောဝါ၊ ပြိန္နာဟု
 သောရုရသီ ရောက်၍ ဘူအသိသြဇ်သ နေ့ငကျည်၊ ငဉ္စ၊ လင်ပန်း ချော၊ ကောင်း
 ပင်စည်၊ ကောကိသား ဟု သောအသက်ရင်စပါတိုက်၍ ကေါက်သား ဝင်သည်။ နတ်စည်
 နတ်မောင်း ကောင်း သည်အပြီး ရသီပဉ္စသက္ကန့် မြောက်နတ် ကောကိသ နေလ
 သ ခေဇအစ သောအက္ကဖြင့်၊ သရသြဇာထည့်ဝင် စူသည်ရီကွာ ချီရ် စေ၊ ရသမ ရွေဟု
 သော ဗေဒင်အထကထာတိကထွင်ဆိုသည်။ တကြောင်း လည်း ဆတုမ ဒေဝါမနုဿာ
 ဝယ် ကောဝိမှတ် လောကနတ်၌ (တီး) မှတ်စည်ကြီး သိသိတကြောင်း မောင်း နှင်
 တက္ကဝါဆိုလထွင်ဟုဆန်း တ၍ ရက်ချိန်ခွက်အသံ၊ ကြိုသင်စွာ၊ ကျော် သော ခါ၌ မာန်
 ပါဒေါသမြှက်ဟတရား ရသရသများ ကိုရ် ခေတီဆိုမတိုက်လယ်လုတ်ခိုက်ကိုလွတ် စေဆိုရ
 သား ထင်ရှား ပဉ္စိမှတ်မဗ္ဗသတိတည်း ဟု သောစကား ကြောင့်၊ ဝါဆိုဗ္ဗန်း ၅ ရက်
 နေ့ဆင် ပေါက် တော်ရဲကထွင်အမိန့် တော်တင်၍ပြန်သည်။ စည်ကြီး တီး သည်။ မောင်း
 ကြီး တီး သည်များ ဖြစ်ပါသည်။ အပြည်ပြည် သေနာပတိတိုက်က ပေး မြှစာထွင်ကနဲလ
 ပြည့်လကွယ် နေ့ပြီး အောင်လယ်ထွန် စေ၊ ကနဲလပြည့် နေ့ကိုရ် ဖျိုး ကြ စေ။ ရေလောင်း
 စေ၊ နယုံလပြည့် နေ့ကိုရ် ကောက်စိုက် စေ။ ရေမခန်း စေနှင့်။ ကောက်ပင်စိမ်း
 ညိုရ် စေ။ ကြိုစား အား ထုတ်လုတ်ရမည်။ နယုံဝါဆိုရ်ကား မိုး ဦး ၊ ဝါခေါင်
 တော်သလင်း မိုး လယ်၊ လကင်း ကျွတ်တဆိုင်မိုး ကား မိုး နှောင်း ဖြစ်သည်။ မိုး
 ဦး မိုး လယ်မိုး နှောင်း ဖြစ် သောလကွင်း ဝယ်တရား စကား မဆိုရ်မက္ခေစေ
 နှင့်။ ရွှေဘဝါး တော် အောက်အခေတီအချမရှိ စေနှင့်။ လယ်ချောင်း ကံတိုကိုရ်ကိုရ်
 စား အား ထုတ်လုတ်ဆောင် စေရမည်။ စီး ပွါး တော်များ ကိုအယိုအဖွင်း မရှိ စေ
 နှင့်။ မိစည်အလှောက်စိုက် ထောင်ကြိုလုတ်ရမည်။ သေနာပတိတိုက်လည်း အခွန်အပ်
 သည်။ အရပ်ရပ်ဝန်စာ ရေး တိုက်လည်း ပိုင်ရသော ပေး အပ်ရမည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝါ
 ဆိုလဆန်း ၅ ရက် နေ့ကိုရ်အမိန့် တော်ပြီရသ နေ့ကြိယာ မောင်း ကြိယာပါသည်။ ရှိခိုက်
 သံ တော်ဦး တင်ရသည်။ သေနာပတိ နေမျိုး မဟာဓမ္မရှိခိုး သံ တော်ဦး တင်ချက်။
 (မျိုး ကြည် ၁၉၄၄)

8 August 1604

သက္ကရာဇ် ၆၆၆ ခုဝါ ခေါင်လပြည့်ကျော် ၉ ရက် နေ့သီတသုရ မေဃာဇာ
 မင်း ကရား သည်သံလျက်ခုံတွင်သတိုး မင်း ဖျား တည်သောရတနာပူရမြို့ကြီး ကို
 အာဏာဆက်၍ (ထပ်) တည်သည်။ ရွှေပြည်စိုး ခန့်၍ ဇေတဝါဒီသို့တော်တော်သည်။ မောင်
 ပု ရွှေသည့်သနား တော်မူသည်အလုံး တော်လည်း အံ့တုံ၊ အုပ်ရှစ်၊ လဲဝါ၊ သရေ၊ မုရိုး
 သား မီး လွေး၊ တမာမေး၊ ရွှေ၊ ခွဲရက်၊ ခရီး၊ အင်း၊ မရည်မှည့်၊ အိ
 ဖူး၊ ၁၂ မှုတိုင်း သေကိုထမ်း စေ။ ဝှက်တက်ရွက် ချောင်း၊ ခါသဗျား ကိုခမည်း
 တော်ဘုရား အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ရွက်ချောင်း ကိုတံခါး နီမျှားက၊ ခါသဗျာ
 လူကိုလက် ဆောင်ယူတိုက်စိုး စာရေး တို့က၊ အသည်ဝန်စာခံယူ၍ ရောင်း မြဲ ရောင်း
 စေ။ ရွှေပြည်စိုး ဇေတဝါဒီကိုလည်း အသည်ဝန်စာအပ်မြဲအပ် စေ။

အစတင်ပဋိပ နေအသည်ရင်း တို့မှာတတိုင်လျှင်လူငါး ယောက်ဖက်ရမည်၊
 သူကြီး ပေါ်ဖေ၊ တို့မှာလူဝင်လျှင်တတိုင်ဖက် စေ။ ဆယ်လရောက်လျှင်အသည်ရင်း တို့
 တိုင်မှာ ခြေး ၂၅၀၊ တကိုဝ်စုတိုင်မှာလည်း ခြေး ၂၅၀ ထမ်း စေ။ အသည်မနှင်
 တမြီတရွာကအသည်တို့သင့် နေအလအလအဖြစ် စေ။ တမြေတရေတမြီတရွာကလင်စုံမ
 ယား စုံ နေလှသသူတို့ကိုကပြီဖြစ် စေ၊ တမြေတရေတမြီတရွာမင်း မှုထမ်း အထွက်
 အစုချတော်မူ၍စား မြေပေး ချသည်။ ဝင်း ကိုယ်ရံတို့မှာအကြီး ခေါင်း တို့သည်အ
 မှုတော်ကိုထမ်း ရွက်ရှိ လေသည်ကို ထောက်၍ ဝင်း ကိုယ်ရံအစုအရင်း အတိုင်း ထွင်အိမ်
 ခြေတိုင်စိုက် နေသည်။ အရင်း သာ မှုဖြစ်သည်။ အသည်အလမဆို စေနှင့်၊ အမှုထမ်း
 ဖြစ်၍မြို့စား ရွာစား အိမ်ဆင်ခြံပြင် ရွာသိမ်း ရွာတက်ရိက္ခာ တော်ဆန်ချော
 သံတမန်လက်နိုင်ငံ လေး ကိုင် ကျောက်တူး ကျောက်ငင် မြေယယ် မြေဖို့အမှုတော်
 များ မှာအသည်ရင်း ခြေး ၃ အလှာ ခြေး ၅၀၊ ကပ္ပိန်း ခြေး ၃၅၀ ဝင်း ကိုယ်ရံ ခြေး
 ၃၀၀၀ ထမ်း စေ။

24 May 1635

ပြန်သည့်အမိန့်တော်အတိုင်း သက္ကရာဇ် ၆၆၆ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်
 စနေနေ့သပတိန်မင်း တရား ကြီး အဝရွှေနန်း ကိုသိမ်းမြန်း တော်မူရာတွင်
 ခမည်း တော်ဘုရား အမိန့်တော်အတိုင်း ပြန်သည်။ ၁၀၀၁၊ ၁၀၂၃၊ ၁၀၃၄၊
 ၁၇၀၄ ၁၇၁၄ ၁၇၃၃
 ၁၀၆၆၊ ၁၀၇၆၊ ၁၀၉၅ ခုသည် ခြောက်ဆက်သောမင်း တို့လည်း ညောင်ရမ်း
 မင်း တရား အမိန့်အတိုင်း ပြန်သည်။
 (မိုး ဩဂုတ် ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဘမော်ကြောင်း သိန္နီကြောင်း ပြည်ရေး တိုင်း ရေး မှာငါ ကိုယ်တော်သား တော်မောင်အိမ်ရှေ့မင်း မင်း ရဲသိက်သူ မင်း ရဲဥဇနာတိုင် နှင့်တကွချီတော်မူမှအရေတော် ပြေလွယ်မည်ဖြစ်သည်။ ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး သူရဲသူခက် လက်နက်ကိုင်အစည်း အကြပ်ကိုအလျင်ပြီး ပြေအောင်ယခုကရန်ထား ချီရှိစေ။ ခြံရံ ရိက္ခာတော်တင်နှား ၊ ဆောင်မည့်သူအကြပ်အမတို့နှင့်သမား ပန်း တောင်း ပ ညာရှိပုဏ္ဏား စား ခဲ့ဆရာတော်တို့ကိုလျှောက်၊ တိုက်လှေရဲလောင်း ကတ္တရဲလှေမြား မှာဘမော်ထွင်သောဆောင်ရမည်။ ဆင်မြင်း ခြေသည်တို့ကို၁၀၀၀ကိုအကြပ်၁၀၀၊ တရားလွှင်အကြပ်၁၀။ ၁၀၂၅၀၁ ယောက်ကုတင်၍ ဆေး ကျည်စေ၊ ယန်း ခဲကန့်မှစ ချီအမြောက်သေနတ်ထား လုံလက်နက်ကိရိယာပါရန် ဆောင်ရန်များ ကိုဝံစီရင်ရ မည်။ တောဆင်ရိုင်း သမား ရုပ်စုံများ နှင့်သဘင်စာ ရေး တို့ကိုရန်ထား ချီအ သင့်ရှိစေရမည်။ ဝန်တိုက်စီရင်။

ငါသား တော်မမ္မရဘဲတိုက်ဝေါဟလာကျိုင်း ကြီး ရွှေချက်ကျိုင်း ငယ်ရွှေချက်ဆောင် စေ။ ငါသား တော်မင်း ရဲသိင်္ခသူမင်း ရဲဥဇနာတိုင်မှာစီး ဆင်ရဲကနှင့်၁စီး ပေး အပ်ရမည်၊ ဝန်တိုက်ခေ၍ဆိုက်။

16 February 1605

သက္ကရာဇ် ၆၆၆ ခုတပေါင်း လွှန်း ၁၀ ရက်နေ့နား ခံစမြေောင်မှူး
လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄)

26 September 1605

11 August 1598

သက္ကရာဇ် ၆၀၀ ခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၁ ရက် ၅ တေး နေ့တန်တေး ဦး မင်္ဂလာ နန်း
 စံတော်မူသည်။ မင်္ဂလာ နန်း တော် နယ်ကား အရှေ့ကိုတစ်စီး ဂူင်တံတိုင်း ထိ။ အ
 နောက်ကား ဖျက်မနီင်လယ်ကြီး ။ မြောက်ကား ပန်း ဆေး ချောင်း ။ တောင်
 ကား တုရင် မြေသို့သွား သည်လမ်း မဟူ၍ပိုင်း ချား သား နား ပြီး မှ ဆောက်
 သော မင်္ဂလာ နန်း ၌ စံတော်မူ၏။ နန်း တော် နာမံမဟာဘုံသဘာဝတော်မူ
 ၏။ မဟာဘုံသဘာဝ နန်း တော်ကအင်း ဝမြို့နန်း တော်အဆောင် ဆောင် ဆောက်သည်
 မှာ စံတော်မူရန်နန်း တော်ကိုစ ဧကရာဇ် ပွင့် ဆောက် စေ၏။ စ ဧကရာဇ် ပွင့်ထွင်သိ၊
 ရွှေမင်းရိုး ထည့်စေ၏။ တုရင်တတ်၍ မှန်ကင်း စိုက်ရ၏။ သည်ပြင် (အ) ဆောင်
 များ မှာမြင်း နား တတ်တုရင် များ ထည့်စေ၍ အနိသက်သက် ဆောက် (ဂ) စီရင်ရ
 ၏။ နန်း တော်သိမ်း သည်ကား သက္ကရာဇ် ၆၀၀ တန် ဆောင် မှန်း လပြည့် နေ့သိမ်း
 2 November 1598
 3 November 1598
 တော်မူ၏။ လပြည့် ကျော် ၁ ရက် နေ့ဥကင် တော်ဖွင့်တော်မူ၏။ အရှေ့သံတန်တေး ။
 အနောက်ပင်လယ်နား ၊ မြောက် ရေပေ ၁ မီး ၊ ငနား ကြီး ၊ သက်၊ ကသဲတို့ နေရာ ။
 တောင်ယိုး ဒသား ဟူ၍ နိုင်ငံ (ချွဲ) တော်မူ၏။ အညာကျိုင်း သေဉ်မြို့ကျိုင်း ချိုဉ်မြို့
 ကိုမြို့ဝန် စစ်ကဲ နား ခံ ခန့်တော်မူ၏။ စာချွန်ပေး သောအခါမြို့ဝန်သခင်
 ဘုရား ၊ စစ်ကဲ တော်မင်း များ စာလိပ်တတ်၍ စာချွန်ပေး ရ၏။ ဇင်း မယ်မြို့
 တောင်ငူမြို့၊ မုတ္တမမြို့၊ ဟံသာဝတီမြို့၊ ထား ဝယ်မြို့၊ မင်း ကုံး မြို့၊ ပြည်မြို့များ သို့
 မင်း သား ကို မြို့ဝန်ခန့်၏။ စာချွန်ပေး ရ၏။ ရေး မြို့ဝန်၊ စလင်း မြို့ဝန်၊
 ရေကင်း ဝန်များ မှာ စာတိုစာရှည် ပေး ရ၏။ စာချွန် သနား တော်မူ
 သည်။ မြို့ဝန်တို့ကို ထောင်မှူး အဝန်း အာဏာလက်မ ရှောင်အပ် တော်မူ၍ မောင်း
 ထမ်း မောင်း တီး လူအပ် တော်မူ၏။ ကိုး စော်ဘွား ခန့်တော်မူ၏။ ထား ဥစင်း
 ခန့်တော်မူ၏။ ဝိဇယပူရထွင်ငါး စီး ဂူင်ခန့်တော်မူသည့်အတိုင်း ထပ်၍ ခန့်တော်
 မူ၏။ ဤသို့တိုင်း ခရိုင် နိုင်ငံ မှတ်၍ ရွှေ နန်း စံတော်မူ၏။ နာရီ မောင်း တံဆောင်
 ပဟိုရ်စင် ဆောက်၍ စည်ကြီး ခေါင်း လေါင်း ဆွဲတော်မူ၍တီး စေ၏။ စွယ်တော်စင်
 ဆောက်၏။ တိုင်း ခရိုင် နိုင်ငံ တော်များ ကိုမစပြုစု တော်မူ၏။

18 March 1603

မဟာမြတ်မုနိ စေတီ တော်အရပ်သို့ ရ နှစ်ဆယ် ၅ တောင်ရှိသော
 ကောင်း မှုတော်ကိုသက္ကရာဇ် ၆၀၄ ခု (နှောင်း) တခူး လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့

26 September 1605

စ၍ မြေဖို့ရ၏။ ကျောင်း တော် ဂါ မြေကိုလည်း ဖို့စေ၏။ စေတီ တော်တည်၏။

ကျောင်း တော် လေး ထပ်ရှိ၏။ ကျောင်း တော်ကိုတင်၍ တော်မူ၏။

17 December 1605

သက္ကရာဇ် ၆၄၃ ခုပြည့်သို့လပြည့် ကျော် ၄ ရက် နေ့စဉ် မော်သို့ချီ တော်မူ၏။

လား တော်ဒီဝဲယင်း မင်း သား ကိုအိမ်ရှေ့ဆောင်အပ် တော်မူ၏။ ပုခန်း မြင်း စု၊

ဒဝယ်မြင်း စု၊ လွင်း မြင်း စု၊ လုံပေါမြင်း စုကိုအပ် တော်မူ၏။ ဖျဉ်ဖျား၊ ပြင်း

မနား၊ ရမည်း သင်း ရွှေခွန် တော်ငွေခွန် တော်စသည်တို့ကိုသနား တော်မူ၏။

သား တော်အိမ်ရှေ့မင်း ကိုဝေါကြီး၊ ကျိုင်း၊ ရွှေချက် ၄၊ စီနီ၅၊ ပုံ

သပတ်၊ ငွေခရား၊ ငွေခွံ၊ ဒုမ္မင်း အစုံ၊ စီးဆင် ၆၊ ယဉ်သမ္ပ၊ သား တော်

မင်း ရဲသိက်သူ၊ သား တော်မင်း ရဲဥဇနာတို့ကိုဝေါပလာ၊ ကျိုင်း ကြီး ရွှေချက်

ကျိုင်း ငယ် ရွှေချက် ၂၊ ရွှေကား ပရိတ်ခြည်ဆင်၊ အောင်း ဖြူပွင့်၊ ရွှေကား

ပဲ့စိတုရင် နောင်လုပ်၊ ရွှေကား စင်း လုံး ပွတ်ပြည့်၊ ခင်တယ်အနီတစု ရွှေ ၂ စု၊

ခေါင်း သံကြက် မောက် ရွှေဆည်၊ အမွန်း ပြေခံတု၊ တုယင်လှက်၊ ဟင်း ရမ်း ဘူး ပဲ့

တက် ရွှေမြေ ၃၀ နန်း၊ အရိုး ကြိဆစ်၊ ရွှေလူ ပေါင်း ထပ် ၃၆၊ တက်လှက်အရိုး အဖြူ

သနား တော်မူသည်။

စီးဆင် ၂၊ ယင်သဘာ၊ အဆောင်နီ ၆၊ ရွှေဆောင်တား မည့်သရီအ

နက်အိပ်သွတ်၊ လူလင် ပေါင်း ဝတ် ၃၆၊ စည် ၉၊ ဗုံသဘာ၊ ငွေခရား၊ ငွေခွံ၊ ဒုံမင်း

သနား တော်မူသည်။ ဆိုင်ဂါတိုက်မှ ယူစေ။

26 September 1605

သက္ကရာဇ် ၆၄၃ သတင်း ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံတော်

ပြေ ၃ ကြီး များ ပြန်။

(မျိုး ကြည် ၁၉၄၄)

28 October 1605

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ခမည်း တော်ဘုရား သည်လုပ်ပြည်ပြီး ဤနတ်ပြည်စံတော်မူသည်။
ငါသား တော်ကြီး ဤရသဖြစ် တော်မူ၍ ခမည်း တော်ဘုရား အပိုက်အရသဖြစ် သော
ရွှေဝံ့မြို့ကြီး ၌ ငါရွှေနန်း စံတော်မူသည်။ ရေဘင်း ဝယ်နေထိုင်မြဲ နေထိုင်စေရ
မည်။ အထိတ်အလန့်မရှိစေနှင့်။ နေထိုင်ရောင်း ဝယ်စေ။

သက္ကရာဇ် ၆၇၃ ခုတစ်ဆောင်မိုး လပြည့်ကျော် ၁၃ ရက်နေ့ပြည်သူတို့ 28 October 1605

အား ဆင်တော်ရဲကတင်နှင့်ပြန်တော်မူသည်။ အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သား တော် မေောင်အိမ်ရှေ့မင်း မဟာသမတမင်း ကိုမှစ၍ စဉ်တော် မန္တကမင်း ကိုနှင်းဇမ္ဗူဒီဝိဇ္ဇာနန်း အပြင်ဝယ်ထီး ဆောင်း နန်း နေထိုက်သော တော်အိမ်ရှေ့နေရှိမှမင်း ဧကရာဇ်တို့တင်တယ်သည်များ ကိုထောက်တော်မူ၍အိမ်ရှေ့ဆောင်နှင်းတက္ကဝါအိမ်ရှေ့နှင်း တော်မူသည်။ ငါးမင်း တော်ဘုရား ကိုအရှင်မှတ်။ ပဉ္စသီဆောက်တည်။ တလလေး သီတင်း ဥပုသ်၌ ဆောက်တည်။ လက္ခဏာ ရေး ခုံး ပါး ကိုမပြတ်စိတ်ရမည်။

ဒါနံဒက္ခာ ကုသလာစ၊ အဂ္ဂဖလံ
ပဝဇ္ဈနော။ ဆကာမာဝရံဝိစ။
ဘဝါဘဝေ မနုဿောဝါ၊ ဘ။
သီလံ သမာဓိယာမိ၊ သဗ္ဗာဟိတ
မဂ္ဂ မင်္ဂါနိ နိဗ္ဗာနစ ပစ္စယော
ဟောတု။ စက္ကာရိမဟာကုသလံ။ ၂။
ပရိစာကဝဇ္ဇေဝသဒါဖလံ သဒ္ဓါဗလ
သံဂဿ၊ ဒုဘာဇနံ သဒ္ဓမ္မတိ။
ဒိန္နဒိန္နသု သိက္ခိတော။ ၃။
အဇ္ဇဝဿဒ္ဓါရက္ခိတော၊ ဥဇ္ဇတ၊ သုတု
ဇုစ၊ အပါသိကော နာပိ နက္ခိ။ ကု
သလဿစ အာရာမံ။ ၄။

မုဒုဝံပိစ သဗ္ဗသက္ကာ၊ သိန္နဟံပိစ
အဟောသိ၊ ဒေဝေစ မနုဿနဉ္စ
အသက္ကာရိမဟာမိတ္တံ။ ၅။
သဗ္ဗသိပ္ပ ဇနာနံပိ၊ ပစ္စယော
သုဝဏ္ဏ ရဇိက္ခာ၊ အင်္ဂရံ
ပိတ ပိဿတိ၊ စေတနာယံ

သိန္နံ သုခိ။ ၆။

အကောဇာနံ ဝိဘဝတိ။ မာဏေ

ဓာနံဝိစ ဥပေတုံ။ ဂန္တိယော

သာရနံ စိတ္တံ ကမ္မာနိ။ ၇။

အဝိတိယနဉ္စဝသိ။ မေတ္တာရ။ ယံ

သိန္နံ ယံဝိစ။ သုကမ္မတော

သိဒ္ဓိကိစ္စံ အညမညံ ပိယံမမ။ ၈။

ခန္တီစ ပဝရာလာတံ။ သဒ္ဓမ္မာသိ

တေတံ အသိ။ သဗ္ဗေသက္ကာ

အဝေရာစ ဒုက္ခော မုဉ္ဇန္တုသဗ္ဗဒါ။ ၉။

အဝိရောဇနာယဝိ။ အာမိယ

သုခ သမ္ပက္ခော။ သဗ္ဗဇာနာသုခိမမံ

မေတ္တသိန္နံ သုခိဝတော။ ၁၀။

အစရှိသောတရားကိုမင်းအပေါင်းတို့သည်မမေ့မလျော့ဆောင်ကုန်လော့။ မင်း
ကျင့်တရားများစွာတို့ကိုနှစ်လုံးသွင်းရမည်။

သားတော်အကြီး ဩရသဖြစ်၍ ရှေးမင်းမြတ်တို့အစဉ်ကိုလွှဲတော်မူသည်။
ဝါခမည်းတော်အရှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးဘုရားအိမ်ရှေ့တော်နှင့်စပ်သမျှ
အဆိုင်အရွက်၊ အစီးအနင်း၊ ကံကျွေးတော်ခံမြို့၊ စပါးကျို၊ ဆန်ကျို၊ တိုက်ကျ၊ ဥ
ယျာဉ်၊ လယ်ယာ၊ ဆင်၊ မြင်း၊ ကုန်သွားလှေ၊ ရွှေခွန်တော်၊ ငွေခွန်တော်၊ ထား
ခွန်၊ ဂုံခွန်မှစ၍ဝန်၊ ဝင်းများ၊ အချပ်စာရေးကြီး၊ ရွှေရုံမီး၊ နောက်ရုံမီး၊
ဝင်းများ၊ တခါးများ၊ အဝန်းငယ်သား၊ ကာ၊ လွှား၊ ဒိုင်း၊ လေး၊ သွေ့တံ၊
အမြောက်၊ အိမ်စင်္ကြာ၁၅ပွင့်၊ ဆောင်ကူး၊ ဆောင်ကပ်၊ တန်းလှား၊ လှောင်း
တော်ဦး၊ ဒဝယ်လက်ဝဲလက်ယာ၊ ပရိတ်တောနာဆက်၊ ရွှေပွဲတက်ဆောင်၊
နောက်ပွဲတက်ဆောင်၊ ဝင်းရုံမီး၊ မာရဘင်ထုင်းဝယ်(စက်)စေရမည်။ ဝင်း
မြင်းကပ်အထက်နားကိုပိုတုန်မပိတ်စေနှင့်။ ကပ်ပြစ်စီစေ။ အိမ်ရှေ့တော်ရ
နန်းမြို့တော်နောက်မြောက်ကွင်းနောက်ပါးယာသို့ယွန်းစေ။

အိမ်ရှေ့ဝေါ၊ ကျိုင်း ရွှေချက်၄၊ လှလင်စည်၂၊ ရွှေဘက် နောက်တက်၊
စား တော်ကွမ်း ရေကိုင်း၊ အတင် တော် နှင့်အဆောင်နီစ ကျော၊ ဝင်း ပတ်လည်၊
ပြင်က ကျောင်း ဟန်တိုကိုတန်း နှင့်စေါင်းစေ။ အရွှေဆိုင်းသည့်အမှတ်တန်း တို့ကိုအ နောက်
သို့မ ပေါက်မ ရေဘက် စေနှင့်။ အနောက်ဆိုင်းသည့်အမှတ်တန်း တို့ကိုအ ရွှေသို့မကူး မသန်း
မ ပေါက်မ ရေဘက် စေနှင့်။ အနောက်အမှတ်တန်း တို့ကိုတန်းခါး ကအ ရွှေသို့မကူး မသန်း
စေနှင့်။ ရွှေဆိုင်မြဲတို့ကိုအ နောက်သို့မကူး မသန်း စေနှင့်။ အရွှေတံခါး ကဝင်
ထွက် စေ။ နောက် ဆိုင်မြဲတို့ကိုအ နောက်ကဝင်ထွက် စေ။ မင်း ကိုလုပ် တော်အပျိုတော်
လက်ပါး စေတို့ကိုပြင်လှင်မိဘအိမ်မှာ သာမူ မသာမူထွက်ပါမည်သံ တော်ဦး တင်
လှိုင်။ နောက်တံခါး များ အဝန်း ငယ်သာတို့ကို ဖြေး အချိန်၅ဝိ။ မိန်း မစိုး ကိုရက်
နီပုဆိုး ၁ ပေး မှထွက် စေ။ ဝင်းသောအခါလှိုင်ဦး ခေါင်းဆေး ရွှေရံ၍ဝင် စေရမည်။

ဇေယျ ကျော်သူ သွေ့၊ ကော် ယော်ရန္တမိတ် သွေ့။ အပယသယ သွေ့၊
မျိုး သား မတ်သား ငြီး စု၊ မူး လတ်မတ်လတ်စု၊ တောင်ငူလူပျိုစု။ စာ ရေး စာချီ
စု၊ ရွှေတော်ပြေး များ နှင့်ငယ်သား၊ တောင်ငူစား သွေ့၊ သော်ကတို သွေ့၊
ဆင်ကတို သွေ့၊ ကော် ယော်ရန္တမိတ် သွေ့၊ အပယသယ သွေ့၊ စွန့်စား နှုတ်
တော် များ သွေ့၊ အတွင်း ရေး များ သွေ့၊ တုရင် ဝေရ သွေ့၊ ဒေဝသူရ သွေ့၊
နတ်စက်ရန် အောင်မျိုး သွေ့၊ ကျော်ဘက်ရန်စင်မျိုး သွေ့၊ မခေါက်စား သွေ့၊
မရွှေဘက်စား သွေ့၊ ဂျည်း ကုတ်စား သွေ့၊ လက်မည်း စား သွေ့၊ ကျွန်း တော်
စား သွေ့၊ ဝေလုသာရ သွေ့၊ မြိုင်ရွာ သွေ့၊ တန့်ကျည်စား သွေ့၊ ပေါက်တော
စား သွေ့၊ တပိုင်စား သွေ့၊ ကွဲတက်စား သွေ့၊ မင်း သား သီဟရဲ ကျော်လူစု၊
သီရိဇေယ ကျော်ထင်လူစု၊ လင်း စင်း မြင်း စု၊ ဒေဝမြင်း စု၊ ကူး ခန်း မြင်း စု၊
လှမ်း ပေါမြင်း စု၊ ရမည်း သင်း ပျဉ်ပျား မြင်း နား ရွှေခွန်သည် ငွေခွန်သည် ကြော
လူစု၊ မင်္ဂလာကျီစိုး၊ စာ ရေး ငြီး သား ဆား တိုက်ငယ်တိုက်၊ လက်ယာသ ရေတိုက်၊
တန်တား ဦး အိမ်ရှေ့တော်ပါမင်္ဂလာကွမ်း ခြံ၊ တောင်ဘက်သရက်ပိနဲ့၊ ဥယျာဉ်၊ စစ်
ကိုင်း ပိနဲ့ဦးသည်။ အသုံး ခံဒီဝဲယင်း ခြံ၊ ရတနာတင်း တိမ်မြို့၊ စမြောင် သွေ့၊ ငြီး၊
တင်း တိမ်ရံမျှ ဆီမီး ထွန်း များ မှစ၍ပညာသည်စာ ရေး ငြီး သွေ့၊ ငြီး သဘင်စာ
ရေး၊ နောက်ဝန်စာ ရေး နှင့်စီရင်နက်ထွင်တဝက်အစု၂ဝအပ် တော်မူသည်။
ငါမည်း တော်အသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ငြီး ဘုရား အမ ကော်ကီကနီကင် ကော်

ထမ်း ။

လှော်ကား ရွှေစက်ကွမ်း ပြည်၊ လှော်သူ ဘောင်း ဝန်း နှင့်၊ အောင်း
ဖြူပွင့် လှော်ကား မိပဲ့တီတူရ နောင်လုပ် စေ၊ ဝန်တိုက်အိမ် ရွှေဝန်တိုက် ခေပ်၍
ပြန်ရသည်။

9 November 1605

သက္ကရာဇ် ၆၆၃ ခု နတ်တော်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ပြေကြီး များ ဖွတ်

ထင်ပြန်။

(ချီး ဩည် ၁၉၄၄)

မဟာသီရိဇေယသင်္ခယာ၊ မဟာသီရိဇေယကျော်ထင်တို့ကို ပေါင်းသင်း ကျစ်၃မျက်
 နှာစလွယ်အွတ်မြီး ရသွယ်၊ တလဲကိုး ဝန်း၊ ရွှေတံတား ပရိတ်ခြည်၃ဆင့်။ သင်း ကျစ်
 ပါခင်တယင်အမွန်း ပြောကံထု၊ ဟင်း ရမ်း ဘူတပ်၊ ဟင်း သပတား သုတ်၊ မိုး နီ
 အောင်း ၅ ပွင့်၊ ကျိုင်း ဆင်စွယ်ချက်ပြည့်၊ စီး ဆင်၁၊ ယင်သမာ၊ မြင်း ကကြီး
 ရွှေ(က၊ ရွှေ) အောင်း နောက်တပ်၊ ရွှေပေခမေခံ၊ ထား အိပ်လွတ် ရွှေဆင်
 သံပတ်ဇေတန့်ပတ္တမြား စီ၊ ပုတရက်လီး ရွှေကွတ်ပတ္တမြား စီ၊ နေရောင်ထီး ရွှေ
 အချက်အရိုး အနီဂြိဆစ်ပွတ် ရွှေညောင်ရွက်၃ဆင့်သနား တော်မူသည်။

17 December 1605

အညာဗမော်သို့ချီတော်မူသည်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။ ၉၆ရခုပြာ
 သိုလပြည့် ကျော်၄ရက်နေ့ချီတော်မူသည်။

(ချီး ဩည် ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဗ္ဗာန် မြတ်တော်မူလှသော အချင်းတဝှမ်း မင်း တရား ဖြား ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေဝင်း မှူး နန္ဒ ယောတော၊ နောက်ဝင်း မှူး ဂုဏ် ယောတော၊ လက်ယာဝင်း မှူး သီရိ ယောတော၊ လက်ဝဲဝင်း မှူး ဗလ ယောတောတို့မှ တဝင်း စီဖြစ်သည်။ ဝင်း တော်တထွင် ခိုင်း သား ၊ ဝင်း သား ၊ ရွှေလေး ၊ သေနတ်၊ ရွှေကော၊ ရွှေခိုင်း ၊ ရွှေဝံ၊ ကော၊ ဖွား ၊ သက္ကဒါန်အစုစု၂ ချော့ဝ ကျော်စီရှိသည်။ အမှူးမင်း ဂုလူစေ တော်မူရန်လူအစေခေါ်အ နေအလျက် ကျွေး တော်ခံလူ ပေါင်း တိုင် မှတ်နှုတ်လူ၊ ဝန် တော်ပိုင်၊ ဝန် တော်သယ်လူ၊ လှေခပ်လူ၊ အစုအငန်း ထွင်မည်မျှ ရှိသည်၊ သင်ပုတ် တော်ထုတ်လူ၊ အ နောက်ပွဲ တော်ကိုင်လူမည်မျှရှိသည်နည်း ။ ကျား ကြီး ကျား ငယ်၊ မငယ်၊ ဂုဏ်း ၊ ပဉ္စင်၊ သတင်သုံး ၊ အိုင်မစွန်၊ မင်း ကျွန် ရှေ့ငင်လူ တို့သည်ဝင်း တော်တရပ်ထွင်အ ရေအထွက်မည်မျှစာရင်း ကျအင်း ကျရှိသည်လည်း စစ် ကျော့၍သံ တော်ဦး တင်။

23 June

1607

သက္ကရာဇ် ၆၉၆ ခုပဋ္ဌမဝါဆိုဝါလွန်း ၁၀ ရက် နေ့ထွင်ဝင်း မှူး ၄

ယောက်တို့ကိုပြုအမိန့်တော်။

(မျိုး ဖြစ် ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေဘဝါတော် အောက်တွင်အမှသည်တို့လွှတ်ဦး ကုံး ဦး ပန္နာ
 ကာရစား ရလို၍၊ ခေါင်း ရပ် ရွှေနေပြု၍။ လိုက်ဆိုသူတို့မှာ ခမည်း တော်ဘုရား
 လက်ထက်အာဏာသား တော်မူသည့်အတိုင်း ဗေါင်း ချွန်း ပေါင်း ၍အိတ်တလုံး ၊ ခွက်
 တလုံး ၊ ရပ်ရိုး ဝါကိုင်၍လိုက်စေ၊ ဆိုစေ။ ရွှေနေခေတ်သူတို့က ခြေစွဲ ဖြေး ၃၇၅၊
 တခေါ်လိုက်လျှင် ပေး စေ။ တခေါ်လိုက် ဖြေး ၃၇၅ပြင်တိုး ပွား ၍မခံစေနှင့်။ တောင်း
 သူကလည်း မတောင်း စေနှင့်။ ပေး သူကလည်း မပေး စေနှင့်။ ခမည်း တော်ဘု
 ရား အမိန့်တော်ကိုဆန်လွန်၍၊ ရွှေနေတခေါ်ခေတ်လျှင် ဖြေး ၃၇၅ပြင်တိုး ၍
 တောင်း ရမ်း ယူလျှင် ၂ ခွန်း ခြေရမည်မမှတ်နှင့်။ ရွှေနေ ရွှေရပ်ခံသမာပတ်
 တို့သည် နေ့တိုင်း ပင်မှသာဝါဒစကား နှင့်မကင်း မလွတ်နိုင်ဖြစ်သည်။ မြို့တွင်း တွင်
 မနေစေနှင့်။ မြို့ပြင်မှာအစုအကွက် ချ၍အိမ်ဆောက်နေစေ။ ဝန်တို့စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၆၉၆ ခုပထမဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့၊ 23 June 1607 ခံစမြေဝင်

မှူး ဖွတ်တော်ထင်ပြန်အမိန့်တော်

(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄)

လွှတ်ရုံး မှစ၍ ရွှေ နန်း တော်ပတ်လည်ဝန်စုရ၊ ဝန်စုမရ၊ မူး မတ်အရသာရှိ၊ စါ
 ရေး ၊ စာ ချီတို့မှစ၍မြို့သူကြီး ၊ မြို့ကိုင် ၊ စချီစမြင်တို့ရှေ့အမှသည် ၂ ယေခံကျသည့်က
 ရား မှစကား မှတို့၌ခမည်း တော်ဘုရား နောင်တော်ဘုရား ယွတ်တော်ကသည်
 ယခုယွတ်တော်တိုင်စီရင်ကြသည်ခံသမတ်တို့ကေခံယူသည့်အရသာများ ဝယ်၊ မြို့၌ နေသော
 တရား သူကြီး ၊ (မင်း) တို့ကကား သောတရား သူကြီး ၊ အမှသည် ၂ ဦး ခွင့်ပြုသော
 တရား သူကြီး ၊ မင်း တရား သူကြီး ၊ မြို့ရွာ၌စီရင်သောတရား သူကြီး ၊ သီလသတင်း
 ရှိသောတရား သူကြီး ၊ သာယာသောစကား ကိုဆိုတတ်သောတရား သူကြီး ၊ အမှသည်
 ၂ ဦး စည်းလဲသည်ကိုတပ်သီလိမ္မာသောတရား သူကြီး ၊ အမှ၌ထွင်သောတရား သူကြီး ၊
 ပုဏ္ဏား တရား သူကြီး ၊ ဤသို့တရား သူကြီး ၁၀ ယေခံတို့ရှေ့အမှသည် ၂ ဘက်တို့၏စကား ကို
 လွယ်ပယ်၍တရား ရှိရ၊ မြက်ဆိုတပ်သော ရှေ့နေငယ်တို့သည်စကား ဟောင်း ၌ ရေ
 ကူး ညာတင်၊ ကောက်ပင်ရိတ်ဖွည်း ၊ ရေသည်ဘောင်ဆန်၊ အိုး တန်ဆန်ခတ်၊ ဆည်
 ပွတ်ကျည်ပွေ့၊ ဆင်ရှေ့ရန်ရှောင်၊ တောင်သူယာခုတ်၊ ကြက်ဆုတ်ခွပ်ပြစ်၊ ရေစစ်
 ခယား ၊ ရေသား သဲတင်၊ ထက်တင်မောင်း နင်း ၊ ဆိုခြင်း စကား ၊ ဆယ်ပါး
 ပြား သောဆိုရိုး ထုံး စံဥပဒေထင်ရှား ရှိသည်အတိုင်း မဆို၊ သို့ဖြေ ငွေပန္နာက
 ရတို့စွဲ၍တရား စကား မရှိသည်ကိုနှစ်လုံး ပိုက်၍တရား စကား တို့ကိုလွှဲပယ်၍ဆိုသည်
 အကြောင်း ကို ရွှေ နား တော်မြတ်ကြား တော်မူသည်။ ရှေ့စကား ဟောင်း အတိုင်း
 သာတုတ်မှတ်သည်အမှတို့ကိုဆိုစေ၊ ဝန်တို့မြစ်တား ရမည်။ မြစ်တား သည်ကိုမတည်ရ။
 ဆိုမြဲဆိုပြန်လျှင်ဆိုသူ ရှေ့နေငယ်တို့ကိုအချက် ၁၀၀ ရိုက်။ နောက်မဆင်ချင်ရှေး နည်း
 ဆိုပြန်လျှင် နိုင်မည်သူရှုံး ၊ ရှုံး မည်သူနိုင်၊ ချပ်နတ်၍အကွေ့ရမကျ၊ တရား မဝင်
 သည်အရသာများ ကို ရှေ့နေခြင်း ဖြစ်စေ၊ အချား ကဖြစ်စေကြား သိ၍မစ်တား
 သော်လည်း မနိုင်၊ စိတ်ကြိုက်ဆိုခြင်းတိုင်း ဆိုပြန်ရလျှင် ဝန်တို့နှစ်ခွန်း ဆိုရမည်မမှတ်
 နှင့်၊ ဆိုသည် ၂ ဘက် ရှေ့နေငယ်တို့ကို ဝေး စွာ သောအရပ်သို့ပို့ရမည်။

23 June 1607

သက္ကရာဇ် ၆၉ ခုပဌမဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့၊ လွှတ်တော်တွင်နား

ခံတော်စမြေောင်မှူး ပြန်အမိန့်တော်။
 (မျိုး ကြည် ၁၉၄၄)

သဘင် တော်အစုအမှူထမ်း တို့မှ ခမည်သည့်အစု မဆိုအိမ်သင့်၍ မွေး မြင်သမျှသား
 ယောကျာ်း တို့ကိုကွန်အစုမှ ဘမ်း စေ။ မိန်း မမြင်လျှင်အရှင်မိဘုရား စီတီး
 မှာထမ်း စေ။ ထောင်ချင်မှစ၍ ငှေ့စုသား တို့မှ ခမိလိုက်ဘပါဖြစ် စေ။ ငှေ့စုသား
 တို့နှင့်ငလား တော် မြေး မြစ် တော်သွား (လာ) ရာထွင် မွေး မြင်သည့်သား ဆိုး
 တို့ကိုမင်း ညီမင်း သား မင်း ဆွေစိုးမျိုး မဆိုစေနှင့်။ သဘင် တော်သို့သွားပါစေ။ သ
 ဘင် တော်စု မဟုတ်သည်ကိုဝင်ထွက်ကူး သန်း ၍မထမ်း စေနှင့်။ ဆိုင်ရတနာရှင် စေ။
 ဝင် စေ။ သဘင် တော်စုငှေ့စုသား အဝင် တော်ဖြစ်သူကမြင်ရတက်၍ထမ်း ရွက်သည်။
 မထမ်း ရွက် စေနှင့်။ သဘင် တော်စုငှေ့စုမှ သာသထမ်း စေ။ ငါအချွင်ဘဝရှင်မင်း
 တရား ဤး ဘုရား သာသနာ တော် မူ၍သဘင် တော်စုငှေ့စုသား တို့ကိုနတ် တော်
 မူသည့်အမိန့်ပါသော်လည်း မြင်ရသည့်တက်၍မထမ်း စေနှင့်။ အစုရင်း မှာသ
 ထမ်း စေ။

23 June

1607

သက္ကရာဇ် ၆၉ ခု ပဌမဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့တွက် တော်တွင် နား ခံ
 တော်စု မြောင်မျိုး ပြန်အမိန့်တော်။
 (မျိုး ဩဉ်၊ ပု၊ ၆၁၇) (မျိုး ဩဉ်၊ ၁၉၄၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသျှင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ တရား သူကြီး တို့တရား ဆိုမည်ဟူ၍တရား သူကြီး သို့ရေခံလာ၏။ ရေခံလာသူ ၂၁၇၀ ကိုသာ အမှန်ပြန်စေ။ စစ်ကြော၍ဆုံး ဖြတ်ထွက်ရှိသည်။ သို့ဆုံး ဖြတ်မှလည်း နိုင်မည်အကြောင်း ၎င်း မည်အကြောင်း အရသိပြီး လျှင်သက်သေကြား သူမြင်သူတိုင်တည်စေ၍ ဓမ္မသတ်ဝယ်ဆိုသည်။ ဆိုသည်အတိုင်း နှိုင်း ချိန်ထေရ်တရား ၍စင်ကြယ်သောသက်သေရအောင်ဂတိကဝတ်ပြုစေ၍သက်သေစကား ဖြင့်ဆုံးဖြတ်လျှင်အရှုံး အနိုင်ပြီး ပြတ်တော့သည်။ တရား တံဆာစရိတ်စကား အလျော်အပြန်ဆိုသည်ကိုလည်း ဓမ္မသတ်(ဘယ်သို့) ဆို၏။ သို့ဆိုပြီး မှလည်း ကိလဒေသကိုထေရ်ဆိုပြန်၏။ ယခုမင်း တို့ဆင်သည်မူကား ကွဲး ဘိုး ရအောင်၊ တရား သူကြီး စား ရအောင်ဟူ၍သာ အမှုအင်ကိုစကား ကြောင်း နှင့်မထေရ်စီရင်သည်။ ပြည်သူရွာသား တို့သည်အဘိုး ထက်လက္ခကြီးသည်ဆိုသဲ့သို့သာ ရှိကြသည်။ တကြောင်း လည်း အမှုသည် ၂၁၇၀ ကို အမှုဖြစ်ကြောင်း ကိုအမှန်သိရအောင် နှိုက်နဲ၍ဆုံး ဖြတ်ရထွက်သာ ရှိသည်ကို ရှေ့နေဟူ၍ စကား ကိုခွဲ၍ စွပ်စွဲနှိပ်စွဲမြှင့်၍ဘုန်း ၄၀၀၀ ရှေ့နေသည်တရား သူကြီး တို့၏နှစ်လုံး အဆုတ်ကိုဘုတ်တင်၍ စား သကဲ့သို့ ရှေ့နေပြုသည်မဟုတ်လော။ သည်ကိုမျှတရား သူကြီး တို့နှစ်လုံး သွင်းသည်မူ၍ လော။ ရှေ့နေဆိုထွက်မူကား ၊ တောင်သူလင်က၊ အရှုံး အစပွဲပြင်မပြည်ပါ။ ဆိုကြောင်း ရှိလျက်မဆိုပါတတ်။ သူအဆိပ်မက်မပြန်တပ်သကဲ့သို့၊ သို့သည်အမှုသည်မျိုး ကိုသာမှန်တိုင်း စီလည်း ၍ဆိုပါမည်။ သူနှင်မှဆိုပါနိုင်မည်အကြောင်း ။ ရှေ့နေရမည်မဲ့။ အမှုသည်ဆိုတိုင်း ပင် ရှေ့နေနှင်ဆိုထွက်ရှိသည် လော။ တကြောင်း လည်း ရှေ့နေကောင်း သည်ဓမ္မသတ်ကိုနှစ်လုံး သွင်း ၍၎င်း စစ်နိုင်စစ်ကိုသိ၏။ ၎င်း သူပင်သော်ခေတ်မလော သော်လျှင်ဆင်း ရဲသား တို့ပေါ့လျော့ပါအောင်ငဲ့၍နေ၏။ (၎င်း) ကြောင်း ပေး ၍အရှုံး ပေး လျှင်ဆင်း ရဲသား ကိစ္စပေါ့လျော့ပါအောင်တရား သူကြီး ကိုလဲဆိုတောင်း ပန်၏။ သို့သိမြင်သည့် ရှေ့နေသာ ရှေ့နေဆိုရသည်။ တရား သူကြီး ကိုလည်း အဟုတ်အမှန်ကိုသိရသည်။ ရင်း သို့မဟုတ်သည့် ရှေ့နေသည်သာသနာတော်စီးပွား ပြည်သူလူရတန်း စီး ပွား တိုင်အောင်ပင်ဖျက်သည်။ ပြည်လယ်၌ထား ပြတိုက်သော်ထင်ထင်ခိုး သော်ဆိုသည် ရှေ့နေများ ကိုမဟုတ်လော။ ရှေ့နေနှင်လော သော်မျှတရား သူကြီး သည် ရှေ့နေကိုတန့်၍အမှုသည်ကိုအမှန်သိရအောင် မေး မြန်း ၍ဆုံး ဖြတ်

(23 June 1607)

ရမည်။ သည်အမိန့်တော်ခွန်ကိုတရား သူကြီး တို့သည်အမြဲ ရေး ချီလက်သုံး တောင် ငွေ
ကိုး ကွယ်ရသဖြင့်။

သည်အမိန့်တော်ကို စေတပူရပြန်၍တရား သူကြီး တို့သို့ ရေး အပ်သည်။
(မိုး ကြည်၊ ပု၊ ၆၁ ရ)

ရေမြေရှင် လျှောက်သည့်ဆရာတော်။ ကေတုမတိမြို့ကိုဝိတကတော်လုပ်ကံသည်။
 ရုပ်ရုပ်ရက်ရက်အောင်တော်မမူ၊ ကာလနွေးခဲ့သည်။ အကြောင်းရှိသည်ကိုအမိန့်
 တော်ဦးထိပ်ရွက်ချင်၍ ရေလုံစားလယ်လှစားတို့ကို၁၅ရက်နေ့ကေတုမတိမြို့သို့
 အရောက်အာဏာထား၍ စေလိုက်သည့်အကြောင်းကိုလျှောက်ပါသည့်ဆရာတော်။

သက္ကရာဇ် ၆၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့စေတော်မူသည်။
 18 November 1607

စေသူတို့ရောက်၍ပြဿဒိကျောင်းရတုထင်ဘားမဲ့ဆရာတော်နေတော်မူသော
 သက်ငယ်ကျောင်းသို့ရောက်၍လျှောက်သည်။ ဘဏ္ဍိုင်ကထပြီးလျှင်မဏိတော်ကထောက်
 ချာကိုချွတ်ယူ၍ကလပ်ထွင်မျပြီးလျှင်ဤသရေတိုက်သို့ဝင်၍နေသည်။ မထွက်ပြီ။ သံတို့လည်း
 မိုးချစ်ရီမှကျောင်းကဆင်း၍ပျံ့လေသည်။ ကေတုမတိအောင်တပ်တော်နန်းသို့
 ရောက်၍အကြောင်းကိုရှိခိုးသံတော်ဦးတင်ရတုထင်ဘားမဲ့ဆရာတော်အလိုတော်
 ရှိတော်မူသည်အတိုင်းစီ(မံ)ရတုထင်ကေတုမတိကိုအောင်တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၆၉ ခုနတ်တော်လဆန်း ၁၀ ရက်နေ့တောင်ငူတပ်တော်
 18 November 1607

ကစေတော်မူသည့်အမိန့်တော်လျှောက်ချက်။

(မျိုးကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဥရုအမည်ရှိသောထီး တော်ကား ထီး ဖြူတော်ဝင်္ဂီ၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၁၉၀၊
သန္တာဆိုင် ၁၉၀၊ ထီး နံ့ထီး ချက်ကိုရ်နဝရတ်စီ၏။ ထိတံ၃၆၊ ထီး ရိုက်၂၅၊ ဥကင်
တော်လက်ဝဲလက်ယာ ခုံနှင်စိုက်မှထွင်သည်။ ဥရုနတ် စေါင်း၏။

ရွှေသလွန် တော်အလှား ရီအနံရံတွင်အရိုက် မတတ်ဘဲအထက်ကနွဲ၍ မျက်
နှာကျက်သည်။ ထီး ကား သမုဒ္ဒရတ်မည်၏။ ရွှေချွေညောင်ရွက်၅ဆင့်၊ ထီး ဝင်္ဂီ၊
ရွှေချွေညောင်ရွက်၃၀၀၊ ပုလဲဆိုင်၃၀၀၊ သမုဒ္ဒရတ်နတ် စေါင်း၏။

ဤငန်း ထီး ကား ထီး ဝန်း ငုံ့၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၂၀၀၊ သန္တာဆိုင်
၂၀၀၊ ကုဝေရနတ် စေါင်း၏။

သမုဒ္ဒဇာထီး ကား ထီး ဝင်္ဂီ၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၂၀၀၊ မြဲဆိုင် ၂၀၀၊
သမုဒ္ဒဇာနတ် စေါင်း၏။

စန္ဒထီး ကား ထီး ဝင်္ဂီ၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၂၀၀၊ မြဲဆိုင် ၂၀၀၊
စန္ဒနတ် စေါင်း၏။

သုရိယထီး ကား ထီး ဝင်္ဂီ၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၂၀၀၊ သုရိယနတ် စေါင်း
၏။

ပဒုမ္မထီး ကား ထီး ဝင်္ဂီ၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၂၀၀၊ ဥဿဘုရား ဆိုင်
၂၀၀၊ ထီး လက်ထီး တံအစုံ၊ ထီး ချက်ကိုပတ္တမြား အပြည့်စီ၏။ ပဒုမ္မနတ် စေါင်း၏။

သမုက္ခထီး ကား ထီး ဝင်္ဂီ၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၂၊ ဂေါမိတ်ဆိုင် ၂၀၀၊
ထီး လက်ထီး တံနည်း တူ၊ ထီး ချက်ကိုပတ္တမြား အပြည့်စီ၏။ သမုက္ခနတ် စေါင်း၏။

ဝိသင်္ကြံထီး ကား ထီး ဝင်္ဂီ၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၂၀၀၊ စိန်ဆိုင် ၂၀၀၊
ပြယာဆိုင် ၂၀၀၊ ထီး လက်ထီး တံနည်း တူ၊ ထီး ချက်ပတ္တမြား အပြည့်စီသည်။ ဝိသင်္ကြံ
နတ် စေါင်း၏။

ကနက်ကတံထီး ကား ထီး ဝင်္ဂီ၊ ရွှေချွေညောင်ရွက်၅၀၀၊ ပတ္တမြား
ဆိုင် ၁၀၀၊ သန္တာဆိုင် ၁၀၀၊ ပုလဲဆိုင် ၁၀၀၊ ဂေါမိတ်ဆိုင် ၁၀၀၊ စိန်
ဆိုင် ၁၀၀၊ ပြယာဆိုင် ၁၀၀၊ ထီး နံ့ကိုရ်ရတနာအတိပြီး စေ၏။ ထိုထီး ၂
စင်း သည်ထီး တကောထက်မြတ်သော ဧရာဝတီထီး တိုက်ကိုဥဂင်ဦး ထွင်မင်း မြောက်
တံဆာငါး ပါး ကျင်း ၍ဂုဏ်ပါး ပုဏ္ဏား တိုက်လက်၁ရစ်ခရုသင်း နှင့်အိတ်ရေသွန်းမှ

မင်း အဖြစ်သို့ ရောက်သည့်ဖြစ်၍ထီး တံထီး လက်၃၆၊ ထီး ရိုက်၌၂၊ ရွှေပစ္စန်းရတနံ၊ ပတ္တမြား၊ ရံ၊ ရစ်စီ၍ထီး ချက်ကိုနဝရတ်စီ၏။ အခါတော်၌ နှင့်ချပ်လုပ်ရ၏။ ထီး ရိုး လုံး ပတ်ဝလက်မရှိ၏။ ထီး ချက်ကိုသတိပတိဗြဟ္မာ၊ ဃဋီရဗြဟ္မာတိုက် စေတီ၏။

ကမ္ဘာထီး ကား ထီး ဝဋ်ရံ၊ ရွှေခြူညောင်ရွက်၃ဆင့်၊ နဝရတ်ကိုက်ပါး စီ၏။ စိုက်သောခါကနက်ကတံထီး နည်း တူ၊ နက်ရကတဖြင့်ပွဲ စေ့မှစိုက်၏။ ထီး အံကား ရွှေ စင်္ဈာသပြာကုံ၏။ ၆ မြှောင်တည်း ။ ကိုက်ကိုက်စီနံ ဖြောင့်စီ၏။ အကမ္ဘာမည်သော နက်စေတီ၏။ ဂမ္ဘာ ထီး လည်း ဆိုက်ကုံ၏။

သမုဒ္ဒရာဇာဏ်ထီး ကား အရိုက်မတတ်ရ။ ရွှေသလွန်တော် (ထက်၌) မျက် နှာဗြဟ္မာသောခါအထက်ကသံချိတ်ဖြင့်ဆွဲ၏။ ကနက်ကတနံထီး ကိုဥဂင်လိုင်နန်း ရာဇ ပလ္လင်ရှေ့တွင်လက်ဝဲလက်ယာထိခုံနှင့်စိုက်၍ဆွဲ၏။ ဂစင်း သောထိဖြူကိုလက်ဝဲ၄ စင်း ၊ လက်ယာ၄စင်း စိုက်၏။ အရိုက်တတ်သမျှထီး ကိုက်ကိုက်ကား ထိရိုး ၌၌စီပြုအပ်၏။

သမုဒ္ဒရာဇာဏ်ထီး ဖြင့်မျက်နှာဗြဟ္မာ၏သော သော ရွှေသလွန်တော်ကား အ လှား ရံအနံရံအခြေခြောက်ချောင်း ၊ ရွှေအတိထည်၏။ ရွှေနန်း တော်၌ထီး နန်း ဥဂင်ရာဇပလ္လင်မရွှေမီမင်း မိဖုရား ရွှေသလွန်တက်စား တော်ခေတ်သော ခါအနာရေး ၁၀၀ ရွှေပဒုမ္မာပွင့်ချပ်၁၀၀လုပ်သောမနောလင်ပန်း ၊ ထ မင်းအမြိုင်အပြည်ပြင်သည်၊ ရွှေခွက်၁၀၀၊ ငွေခွက်၁၀၀၊ ရွှေကြက်ခြမ်း ၊ ငွေ ကြက်ခြမ်း ၊ ရွှေကြက်ဥ၊ ငွေကြက်ဥ၊ ရွှေငါးကြင်း ၊ ငွေငါးကြင်း ၊ ရွှေပစ္စန်းထုပ်၊ ငွေပစ္စန်းထုပ်၊ ရွှေပုံလျက်၊ ငွေပုံလျက်တိုက်ဖြင့်ပွဲ တော်ပြင်၍ ရွှေတော်၌တည်သတည်း။ ဥဂင်ဖွင့်သနေ့စီရင်တော်မူ၏။

မင်း ကိုချည်ပြစ်သည့်ကား သီဟိုဠ်ကျွန်း သိုက်သီဟဗာဟုမင်း ၏သား ဝိ ဇယမင်း ကူး သောခါ သုဇံပတိကပ္ပကနက်ကိုက်စေ၍ရတနန်း အသွင်ပြုရသည်။ ဘီလူး ဘေး ကိုမြင်ရာတွင်ဝိဇယမင်း လည်၌ဆင်သော၁၀၀မြင်ကိုက်မင်း ကိုက်ချည်အရံ ၇၀၀တိုက်ရှောင်၌စွတ်သောချည်တွင်း ကိုပရိတ်ချည်သမုတ်သည်မှစ၍မင်း ကိုက်ချည် ပရိတ်ချည်ဖြစ်သတည်း ။

မဟာဝိဇယမင်း သီဟိုဠ်သို့ကူး သည့်ကား သက္ကရာဇ်၁၄၀ ခုကနံလပြည့် ကျော်၃ရက်နေ့သုံး လူအဖွင့်သဗ္ဗညုဘုရား သခင်ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်မည်အကြောင်း ။

ပင်၏အကြား မြောက်သို့ဝင်၍ ရွှေဘင်း ထား သောကုသိန္ဒာရုံ ကျောင်း တော်၌ ပရိ
နိဗ္ဗာန်ဝင်မည်၍ ရွှေဘင်း တော်၍ သောကုသိန္ဒာရုံနိဗ္ဗာန်ဝင် တော်မူသည့်နှစ်
ပြိုင်၍ ဝိဇယမင်း သီဟိုဠ်ကျွန်း ကိုအရံ ၇၀၀ တို့ဖြင့် သစ်တုံး စီး၍ ကူး၏။ သီဟိုဠ်
က မွေးသော သောကုမာရ် ဂုဏ်အရဟံသညာသံဃ်ပြည်သို့ ရောက်၏။ သီဟိုဠ်သားသနာ
သံဃ်သို့ ရောက်သည့်ကား ပထမသားသနာတည်း ။

သံဃ်ကပုဂံသို့ ဂုဏ်အရဟံ ရောက်သည့်ကား ဒုတိယ ရောက်သောသားသနာ
တည်း ။ ဇင်း မယ်ကရမာ သောနုတ္တရ၊ ဥတရတိဝိသုဒ္ဓိသံဃ်မြို့ဝင်ပြောန
ဒသီတိဝိသုဒ္ဓိမြတ်တို့အနွယ်ဒဂုဏ်ဂုဏ်မဟာကလ ဌ်အနွယ်ဂုဏ်ဥတ္တရဘိဝံသသီရိ
တနာပူရ နရပတိကြီး လက်ထက်ပုဂံသို့ ရောက်သည်။ ဂုဏ်တမလိက္ခအနန္တရ
ဟုလောကီယဘိဝံသ နရပတိလက်ထက်ပုဂံသို့ ရောက်သည်။

ဟံသာဝတီရမာဓိပတိလက်ထက်လျာဏီသီရိသမ္ဘင်္ဂသီရိသီဟို
ကပြည်စုံမင်း တရား သား မင်း ရဲကျော်စွာလက်ထက်သီဟိုက မဟာဝိဟာရအနွယ်
သဒ္ဓမ္မစာရီပြည်မြို့ ရောက်သည်။ ဌ်တို့ဝိသုဒ္ဓိသံဃ်အနွယ်တိပိဋကဘိဝံသ ဂုဏ်
ပူရရွှေဝံမြို့ကြီး သို့ ရောက်သည်မှာ ညောင်ရမ်း မင်း သား တော်မဟာဓမ္မ
ရဘိဝံသ မင်း တရား လက်ထက်ဖြစ်၏။ ဟံသာဝတီသို့ ဂုဏ်အနုရုဒ္ဓါ၊ ဂုဏ်အနန္တ
ဂုဏ်အရိယဘိဝံသ၊ တိပိဋကဘိဝံသလောကီယဘိဝံသ တော်ငှါး တို့တို့ပင်၍ ဟံသာဝတီ
သို့စုံ တော်မူသည်။

18 April

1608

သက္ကရာဇ် ၉၇၀ ကဆုန်လပြည့်နေ့ ရောက်သည်။ တိပိဋကဘိဝံသ။

(မိုး ဩဂုတ် ၁၇၁၀ / ၁၇၁၁ / ၁၇၁၂ / ၁၇၁၃ / ၁၇၁၄ / ၁၇၁၅ / ၁၇၁၆)

ရေမြေရှင် ရွှေဘက်သည်ဆရာတော်။ တရိယာဒီပဟူသောသံလွင်မြို့ကို
တကာတော်လုပ်ကြသည်။ ရက်ရက်အောင်တော်မမူ။ (အ) ခြောက် (မည်သို့) ရှိ
(မည်) ကိုယ်တော်မူလို၍ ပင်တကာစား တို့ကိုအပြန်အသွား တလနှင့် ရောက်စေ
အာဏာထား၍ စေလိုက်သည်။ သိတော်မူသောအောင် မိန့်ပါဆရာတော်။

သက္ကရာဇ် ၉၂၃ နတ်တော်လ အဝ ရွှေမြို့တော်သို့ စေတော်မူသည်။
ဆရာတော်ကလည်း မည်သို့မျှမဆို၊ သက်နှင်း ဘုံသဟိတ်တုံအရိုက်တချောင်း မီး စွဲ
ထင်း ဒီခန့်တို့ကို ပေး အပ်လိုက်သည်။ ရောက်လျှင်အလုံး စုံကိုမြင်တော်မူရာတွင်
ကျောင်း ရွံ့ဘုရား ရွံ့အရိုက် ကောက်တိုက်မှဆင်း သက်သယ၊ သုဘရာဇာလင်တို့မှ
ဆင်း သက်သယတို့ကို ရွေး ချတ်၍ နေရပ်သို့ပြန်စေသည်။ သန့်ပြန့်သည့်ကွဲတော်မျှ
တို့နှင့်တိုက်လုံပုတ်ကြတော်မူရာတွင်သံလွင်မြို့ကို အောင်တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၉၂၃ နတ်တော်လ သံလွင် ကစေတော်မူသည့်အမိန့်တော်
နှင့်လျောက်ချက်။

(မိုး ကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှသော အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၉၉၀ နတ်တော်လဆန်း ရက်နေ့စဉ်ခုံစေတီတော်
 ထွင်ဓါတ် ၄ ရပ်အခင်း အကျင်း ကိုစီရင်တော်မူသည်။ စကား ဥလွမဲ့ချီတိုက်သဘင်
 ပေးသည်။ သမန်တရားစေတီပတ်လည်တရားသေသီး ဆောင်း မင်း တို့ကိုရည်
 ချီးတီး တရားစီရင်သည်။ ဘူး တရားတည်၍ သေစာဖြင့် နတ်သဘင်ခံသည်။ အနှိပ်အတွက်
 သဘင်တရားအင်း ရေး မီး တိုင်ထွန်း ညှိသည်။ တဆွေဖုတ်ပြိတ် အလက ရက္ခတို့အား
 သား ဖြစ် မီး စိမ်း ကော်သည့်အေး သည်။ ဗန်မော်သို့ချီတော်မူမည်အစီရင်ခွဲ အောင်
 တပ်တော်နန်း ခွဲပါပဓါတ်အနောက်စူး စူး ထွင်တံဆောင်း ဆောက်၍တံခါး ၄ မျက်
 နှာထားသည်။ အနောက်တံခါး ဝဉ္စရတမ္ပတိုင်း ကစည်း စိမ်းဆင် ပေါက်တော်
 ကိုက်အနောက်သို့ဝဉ္စီး ကင်း ထား ၍ချည်သည်။ ရဲရန်ကိုချွန်း စွဲစေ၍ဦး စီး ရ
 သည်။ ရတမ္ပတိုင်းက ရွှေရည်မည်သောဆင်မကိုဝဉ္စီး ကင်း အနောက်သို့ထား ၍
 ချည်သည်။ စံညိုကိုချွန်း စွဲစေ၍ဦး စီး တင်သည်။ ရတမ္ပတိုင်းက သီဟသူမည်သော
 ဆင်ကိုက်အနောက်သို့ဝဉ္စီး ကင်း ထား ၍ချည်သည်။ ရွှေရည်ကိုချွန်း စွဲစေ၍ဦး စီး
 တင်သည်။ ရတမ္ပတိုင်းက နန္ဒမည်သောဆင်ကိုက်အနောက်သို့ဝဉ္စီး ကင်း ထား ၍ချည်
 သည်။ စံညိုကိုချွန်း စွဲစေ၍ဦး စီး တင်သည်။

အမြောက် ၂ သေနတ် ၂၂၇၁၂၂၅၁၂၂၃၃၃၃ ၂၂၅၁၂၂၇၁၂၂၃၃၃၃ ၂၂
 လေး ၂၂ အောင်စည် ၂ အောင်မောင်း ၂ အောင်တပိုး ၂ အောင်လံ ၂ ဟန်စည်
 ဟန်မောင်း အစုံနောက်ဝင်း တော်ကကောင်ဟန် ၂၂၃၃၃၃ ၂၂၃၃၃၃ ၂၂၃၃၃၃ ၂၂၃၃၃၃
 ခန့်ထား ၍ခင်း ကျင်း သည်။

တံဆောင်း ထွင်မြှောက်အိုး သပြေညိုစိုက်၅လုံး တခွက်လွှာဖြူဖြူအင်း
 ရေး မီး ခွက်မီး စာမန်တန်ဆီဖယောင်း ရွှေတိုင်ငွေတိုင်အင်း ရေးသမား
 တော် ၂၊ ပုံရည်ကြက်မဟာကုလကကြီး နှင့်မန်ခန်တော် ၂၊ အင်း ရေး ၂၊
 ပန်း တိမ် ၂၊ ခြေး နီသော၊ ကျောက်ဆပ် ၂၊ ကျောက်ဖျာ ၂ ဆေး ဒါန်း ဟင်း
 သပတား စက္ကမင်သင်း ထွေစုံပန်း ချီ ၂၊ ကဝါ ၂၊ ပံပု ၂၊ ပံပုတ် ၂၊ ရွှေဆိုင်း ရွှေ
 သမား အကြပ်အမ ဝင်း များ ၁၊ ဝင်း စာရေး ၂တို့ကိုခန့်ထား တော်မူသည်။
 အောင်တပ်တော်ချတိုင်း စီရင်။ ပညာရှိ ၁၊ ပုဏ္ဏား ၂တို့ကိုခန့်တော်မူသည်။

သုရစွ ဓါတ်အ ရွှေစူး စူး တံ ဆောင်း ခွဲ ဂုဏ်တရား က ဥ ခြေ ဘဟု
 သောဆင် ပေါက်ကိုအ ရွှေဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ နန္ဒကို ရွှန်း စွဲ၍ ဦး စီး တင်
 သည်။ ပြင်ကတိုက်က မည် သောဆင် မကိုအ ရွှေသိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ အင်း
 အား မည် သောလူကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်သည်။ ဂုဏ်တရား ကမြတ်ဘုန်း
 မည် သောဆင် ပေါက်ကိုရဲ အောင် မည် သောလူကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်သည်။ ရန်
 ရဲဟု သောဆင် မကိုပြင်ကအ ရွှေသိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ မြတ်ဘုံ ကို ရွှန်း
 စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်သည်။ အစီရင် နည်း တူ ကောဝး ဟန် ၁၂။ အခြွေတ္တ ဓါတ်ဂုဏ်တရား
 ထွင်း ကလက်ယာဟု သောဆင် ပေါက်ကို မြေ ဘက်သိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ သီ
 ဟကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်သည်။ ပြင်ကသက်ယာဟု သောဆင် မကို မြေ ဘက်သို
 ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ လက်ဝဲ မည် သောလူကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်သည်။
 စံညှို့ဟု သောဆင် မကို မြေ ဘက်သိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ လဝကို ရွှန်း စွဲ စေ
 ၍ ဦး စီး တင်သည်။ အထွင်း က ကျော် ကောဝး ဟု သောဆင် ပေါက်ကို မြေ ဘက်သိုဝ်
 ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ စံညှို့ကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်သည်။ ကောဝး ဟန်
 ၁၆ ရွှေနည်း တူ။ ကောလီ ဓါတ်ဂုဏ်တရား က ကျော် ခေါင်ဟု သောဆင် ပေါက်
 ကို ကောဝ်သိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ မြတ်ဘုံ ကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်
 သည်။ မြတ် တော်ဟု သောဆင် မကိုပြင်က ကောဝ်သိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။
 ကျောက်ခဲကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်သည်။ ပြင်က ပေါက်ပန်း ဟု သောဆင် မ
 ကို ကောဝ်သိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ ကျော် ခေါင်ကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး
 တင်သည်။ ဥဗ္ဗဟု သောဆင် မကို ကောဝ်သိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ လက်ဝဲဟု
 သောလူကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်သည်။ လဝဟု သောဆင် ပေါက်ကို အထွင်း က
 ကောဝ်သိုဝ် ဦး ကင်း ထား ချီ ချည်သည်။ ဦး ဘောဝင်း ကို ရွှန်း စွဲ စေ၍ ဦး စီး တင်
 သည်။ ရွှေနည်း တူ ကောဝး ဟန် ၃၀။ အောင်တပ် တော် နန်း ပတ်လည်ထွင်တံခါး ၄
 ရပ် ခွဲအထွင်း ဓာတ်အပြင် ဓါတ်ကို စီရင်သည်။ စစ်သဘင် ရွှင်ခြင်း ခွဲဖြစ်၊ မိတ်နံမ
 ပါ၊ ဓါတ်နံသက်သက်ကို ဘေး ခဲ့အမည်ရှိ သောပြသဒိ ကျောင်း မဟာဂုဏ်နာမမြတ်ဘုံ
 သာ ခွဲပရမဟာ ဓမ္မ ဂုဏ်တရား ဂုဏ်ဆရာ တော်အစီအရင်။

အ နေ ဘက်ကံ ဆောင်း ခွဲတရုတ်တလိုင်း အတီး အကသဘင်၊ အ ရွှေကံ ဆောင်း

ဦးဖြူနန်း ကုလား အတီး အကပတ်သဘင်၊ မြေဘက်တံဆောင်း ဦးကသည်း ဂွမ်း အတီး အက ပါတ်သဘင်၊ တောင်မြန်မာကြီး အတီး အကပတ်သဘင်၊ ဤသို့ ရှစ်ရပ် သေခံဘက်ကို ခတ်မခတ်ကူး ခတ်ဆက်တိုက် နေ့နံ့ဆိုင်သင့်ရအမည် ပေး ချီစီရင် တော်မူ သောစကား ပြီး ၏။

သက္ကရာဇ် ၉၉၀ နတ်တော်လဆန်း ၇ ရက် နေ့ပြန်အမိန့်တော်။ 22 November 1628

(မျိုး ဩဌ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၉၉၁ ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေ့ဟံသာဝတီသက္ကမဏိတော် နန်း စံ၍
 သီရိသုဓမ္မရာဇာဓိပတိတံဆိပ်တော်ခံသည်။ ရှေး မင်း သား မင်း ဆက်မင်း နွယ်
 ကိုသတ်တိမ်မြှုပ်၍မဆင်ရှား သည်များ ကိုနှုတ်ငင်တော်မူ၍ ၄၀ တော်ဖွဲ့သည်။ ၄၀
 တော်တပ်သား များ ကို၅၀ တော်ဖွဲ့သည်။ ပန်း ယဆင်ဖြူငါး စီး ရှင်ဖွဲ့တော်မူသည့်
 အတိုင်း ထွင်ထပ်ဖွဲ့တော်မူသည့်မင်း ကြီး စွာ စော်ကဲပထမမင်း ခေါင်မိုး ညှင်း မင်း
 တရား ညောင်ရမ်း မင်း တရား ရာဇမဏိစုဋ္ဌိဘုရား ဒါယကာတော်လွှတ်ရှေး
 ဖွဲ့တော်မူသည့်အတိုင်း ထွင်ထပ်၍ သွောက်စုမြင်း စု သွောက် အမြောက် ဒိုင်း
 ဝင်း ကိုယ်ရံ ရွှေလှံ ရွှေလေး ရွှေသင်း ထောင်သင်း တောင်ဘက်မြင်း
 မြောက်ဘက်မြင်း လွှား ကာ ဆင်ထိန်း မြင်း ခံ ခြံတံခါး အဝန်း ငယ်
 သား နန်း ခြံတံခါး ဝင်း သား တံခါး နီ အဝန်း ငယ်သား နောက်တံ
 ခါး စမြောင်တုရင် ဘွား ဘက်ကျော် ဒိုင်း တော် သူရဲကျော် သွောက် အ
 မြောက် သက္ကဒါန် ထောင်တန်း သူရဲ၅စု ရွှေပန်း ပန်စု တပ်ကောင်ဟန်
 ရှင်ထောရွှေ ရှင်ထောလော ဗြဲရှင်ထော စာရေး စု စချီစု တိုက်သား
 ကိုသား ထောင်ကျင်း နာရီစေါင် ဗဟိုခေါင်း လေါင်း စည်တီး ဗြဲတိုက်
 စေါင် သက်တော်စေါင် ပြဿဒိတော်စေါင် မြေနန်း တော်စေါင် တမြက်လှည်း
 နေရာတော်ခင်း ဝေါတော်သား ဝေါပလာသား ကျင်း တော်စွဲ ထီးဖြူ
 တော်ကိုင် ယမား တော်ကိုင် စား တော်ကွမ်း ရေတော်ကိုင် ဆောင်နီတော်
 စီး တော်ဆင်မျှ စီး တော်မြင်း မျှ လွှတ်တော်စေါင် ရုံး တော်စေါင် လွှတ်
 စေ ရုံး စေ ထောင်အာဏာ လက်မရှောင် ထောင်မျှ အဝှန်း ငယ်သား
 လက်သား ထောင်သုံး တန်း သား တပ်ကောင်ဟန် မှစ၍အစုစုအမျှထမ်း တို့ကို
 ထပ်၍ဖွဲ့တော်မူသည်။

ရွှေတိုက်တော်စာရင်း ကျား ကြီး မကြီး ကျား ငယ်မငယ် ရှင်
 ပဉ္စင်း သတင်း သုံး အိုမစွမ်း ပြေး ရှောင်ကွန်ပြစ်မှန်ပြု၍ပုရပိုက်စာရင်း
 ထမ်း ရွက်စာရင်း တော်သွင်း ရသည့်အရာများ ကိုဆိုရသည့်ကြောင်း စကား ပြီး ၏။
 သက္ကရာဇ် ၉၉၂ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံပြောကြီး များ ပြန်။
 (တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၉၂ ခုဟံသာဝတီမှ သက္ကမစာတော်တွင် သတိဝဿိဇ္ဇာရတနာ ၁၆၃၀
 ဤရာဇာနိသေကခံတော်မူရာတွင် မင်း ပေါင်မင်း လက်သား မြေး တိုက်တိုက် ၄၀
 တော်၅၀ တော်တွင် နှစ်တော်မူသည်။

အထက်ပန်း ယဆင်ဖြူစီး ဂွင်သွယ်မြင်း သွေဘက်၊ ရတနာပူရတွင်
 မင်း ကြီး စွာ စောင့်ကပ်ထားမင်း ခေါင်မိုက်ညှင်း မင်း တရား ခမည်း တော်
 ညောင်ရမ်း မင်း တွင်သွေတော်မူသည့်ပြင် စည်မြင်း စု၊ အိမ်ရှေ့တော်ပါမြင်း စု၊
 နန်း စည်သွေဘက်စု၊ အိမ်ရှေ့တော်ပါသွေဘက်စု၊ အမြိုက်မြိုက်အရွာရွာအသည့်တိုင်
 ဘက်တိုက်တိုက်အစုရေ အချွတ်အတိုင်ခန့်ထား ဤလွှတ်တော်တွင်အရင်း စစ်ဆေး ဤအ
 သီး အသီး ဒိုင်း ဝင်း ကိုယ်ရံအမြောက်သေနတ် လှေသင်း လွှာကော့ရှမ်း ကောဇာဟန်
 လေး ဆင်မြင်း အစုလူတိုက်အသစ်စီရင်မည်တွင် ရှေ့စာရင်း တော်ဟောင်း အ
 တိုင်း ကျား ကြီး မကြီး ကျား ငယ်မငယ်စာရင်း တော်ကိုယ်စား ရွက်တင်၍ ရွှေတိုက်
 တော်တွင်သွင်း ရမည်။ အနောက်ဝန်စီရင်စုသူငယ် တော်သား တိုက်တိုက် မြေပယ်နယ်
 ပေး ချတော်မူသည်။ စစ်ကိုင်း အုပ်ကွပ်တော်လုပ်၊ ကဝါတော်လူစုတိုက်လည်း မြေ
 ပေး ချတော်မူသည်။ သက္ကရာဇ် ၉၂၆ ခုတပေါင်း လဆန်း ရက် ၃ နေ့သတိုး မင်း
 ဖူး ရတနာပူရမြို့တည် ထောင်ပြုစုရာတွင် လူ ၁၀၀၀၀၀ ကြေး နိဗ္ဗာန် အင်း အ
 နံအလှူသား စတုရန်း ၂၅ တွင်သင်္ချာ ၂၄၁ တိုင် အောက်ကွက်သေအင်း ချစေ၍အင်း ဦး
 ရွှေမြိုက်တော်သို့ ချဉ်း ညွတ်စေလျက် ၁၀၀၀ သော ညောင်ကိုင်း ၂၀၀ ချား စေ၍
 စိုက်ရသော ခဲသမား တော်တိုက်ကမဟာကလာကကြီး မန်တန် တော်မဟာမာရ
 ဇီနီကြီး မန်တန် တော်ကိုယ်စား စေ၍ နတ်ယမကာပွဲခင်း နှီး အစုံတည်ထား ကျင်း
 ပ စေ၍ မွယ်ပြီး လှူအရှေ့အနောက်ပထမ ညောင် ၂ ပင် စေ၍ စိုက်ရသည်။ မန္တမ
 ကန်မန်း မှုတ်၍ ဆေး ဝါး ဖြန်း ပက်ရသည်။ သို့သော် ညောင် ၂ ပင်စီ ၂၀၀ ချား ထောင်
 ပြည့်အင်း ချဉ်း စိုက်ရသည်။ အစောင့်နတ်သွား နတ်သား တဆောင်း တွင်ဘူး တကောင်း
 တင်ရသည်။ ငပိတန်း လက်ဖက်တန်း မှစ၍တန်း ဟူသမျှ နှင့်အရပ်အကွက်တွင် နတ်ကွန်း
 ဆောက်စေ၍အင်း ယတရာရန် နှိပ်ရန် ဖြိုရန် နှိပ်မန်နှိပ်နှိပ်ထား စီရင်
 တော်မူသည်။

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ဟြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဘိုက်တော်ဘုရား ဣန္ဒြိယလုပ်တော်ထွင် မွေး မြင်သည့်သား သမီး ၊ အပျိုတော်ထွင် မွေး မြင်သည့်သား သမီး ၊ ခမည်း တော်ဘုရား ဣန္ဒြိယလုပ်တော်အပျိုတော်ထွင် မွေး မြင်သည့်သား သမီး ၊ နောင်တော်ဘုရား ဣန္ဒြိယလုပ်တော်အပျိုတော်ထွင် မွေး မြင်သည့်သား သမီး တို့မှအမိကွဲပြား ဖွင့်နေစေ။ မင်း သား နှင့်မင်း သမီး တို့ကိုစုံဘက်တော်မူလျှင်လက်ဆုံစား စေ။ မင်း သား မင်း သမီး တို့သည်သား ထောက်သမီး ထောက်အတက်အလှမ်း ပွား ချာထွင်သား မျက်နှာသမီး မျက်နှာကိုထောက်၍သဘောရောက်၍ နေကုသမျှလက်ဆုံစား အား ရှိသည်မဆိုစေ နှင့်၊ လက်ဆုံစား စေ။

တောင်ငူမင်း သား မင်း မြေး ရိုက်၊ ပုဂံမင်း သား မင်း မြေး ရိုက်၊ သရေခေတ္တရာမင်း သား မင်း မြေး ရိုက်၊ ဇင်း မယ်မုတ္တမ ပသိမ် မြောင်း မြဲပဲကုမင်း သား မင်း မြေး ရိုက်တို့မှလည်း အမိကွဲပြား ဖွင့်သင့်နေစေ။ သား သမီး မွေး မြင်သည့်ဖြစ်စေမမွေး မြင်သည့်ဖြစ်စေ၊ လက်ဆုံစား စေ။ ဘိုက်တော်ဘုရား ခမည်း တော်ဘုရား နောင်တော်ဘုရား အဆက်အနွယ်တော်မင်း သား မင်း သမီး တို့နှင့်ပုဂံသရေခေတ္တရာ ကေတုမတီစသောမင်း သား မင်း ရိုက်မင်း သမီး ရိုက်တို့နှင့်သဘောရောက်၍သင့်နေလျှင်ချစ်ကြည်စေတနာမျှလျှင်လက်ဆုံစား သင့်၏။ မင်း သား မင်း သမီး တို့၏စိတ်မှသာသာပဋ္ဌာနဖြစ်သည်။ စား စေမဆိုသော၊ အလျောက်စား လိုက်လျှင်စား စေ၊ ထိုက်မင်း သား တို့သည်မင်း ဦး မင်း လွင်မွေး မြင်သည့်သွောက်စုမြင်း စုတို့ထွင် မွေး မြင်သမျှမင်း သား မင်း သမီး တို့ကိုမင်း သား မင်း သမီး မြစ်စေနှင့်။ ၄၀ တော်မှတစ်ဆင့် စေ။ ၄၀ တော်သား မြေး တို့ကိုကပ်၅၀ တော်မှတစ်ဆင့် စေ။ ယှင်မိဘုရား ဘိုး စုံဘွား စုံအဆက်အနွယ်တို့ကိုကပ်၅၀ တော်သွောက်၅၀ ကျင်း တိုက်သွောက်မှတစ်ဆင့် စေ။

ဂါဇာဂုဏ္ဏသွောက်၊ နန္ဒသီရိသွောက်၊ ဝေလုသုန္ဒရသွောက်၊ နန္ဒစည်သူသွောက်၊ မျိုဝိထင်တိုသွောက်၊ ဂုဇသီရိသွောက်၊ ဟန်ပြည်ဗိုလ်မှူး သွောက်၊ တက်လူရန်အောင်မှူး သွောက်၊ နန္ဒမိတ်သွောက်၊ စုတ္တတေး သွောက်၊ ဇေယျသွောက်၊ ဝေါကြီး မှူး နေမျိုဝိသုဏ္ဏတိုက်သွောက်၊ ဇေယျကျော်ထင်သွောက်၊ လက်ဝဲကျော်သူ

သွေ့ဘက်၊ ဥဒိန်သဘာဝသွေ့ဘက်၊ ရဲဝေါမျှး သွေ့ဘက်၊ (တုရင်ကသူ) တိုက် သွေ့ဘက်၊
သီထုံစား သွေ့ဘက်၊ ကုံး ဆုံစား သွေ့ဘက်၊ လယ်အိုက်စား သွေ့ဘက်၊ မင်း ဂွန်ရိုက်
စား တိုက် သွေ့ဘက်၊ မွန် ရွှေပန်း ပန်စု၊ ဇယ ယေတ်တတိုက် သွေ့ဘက်၊ တုရင်သူရ
သွေ့ဘက်တို့ဝှာလည်း တိုက် တော်ယုရား ဣက် တော်မှဆွဲတော် မူရင်း အတိုင်း ခမည်း
တော်ဘုရား နေောင် တော်မင်း တရား တိုက်လွှဲထမ်း ရွက်၍ ဂြိုသေး သည်၊ ဆွဲတော်
မူရင်း အတိုင်း ငါထပ်၍ သွေ့ဘက်ဆွဲတော် မူသည်။ ရှေး အရိုက်အစည်ဂြိုသည့်အတိုင်း
ထမ်း ရွက် စေ။

ကေတုမတီပြည်တိုက်အစိုက်ရသောငါးဦး ရိုး တော်နတ်ရှင် နေောင်ကွဲင
မြတ်သ ခွေ မြေး ငသဘထွန်း အောင်ကိုမြန်မာမြင်း စာရေး ကြီး ခန့်။ ဟင်္သာဝ
တီပညား ရာဇသုသား မြေး အဆက်အနွယ်အေး သေဝတတိုက်ရှမ်း မြင်း စာရေး
ကြီး ခန့်။ စစ်ကိုင်း ဇေယပူရပထမမင်း သင်္ခယာ စေတီပွဲစီး ဆွဲတော်မူသည့်တောင်
ဘက်မြင်း မြေဘက်ဘက်မြင်း တို့တိုက်အရေး အမှတ်ခမည်း တော်ဘုရား ထွင်ဝတ္တိစပါး
စေပါး သုံး ဆောင် တော်မူသည်။ ကျော်စံလှ နေောင် တော်မင်း တရား ထွင်အထွင်း
စေဟော်မူသည်။ အောင် ကျော်စံတို့ကို မြေဘက်ဘက်မြင်း စာရေး တောင်ဘက်မြင်း
စာရေး ခန့်။ အလုံး စုံစီရင်ရံများ ကိုက်မြင်း ပန်အသည်ဝန်တို့ကဆိုင်ရသီရင်
စေ။ ဝန်တို့က ရွှေတိုက်ထွင်စာရင်း တော်အတိုင်း အပ်ရမည်။

12 November 1630

သက္ကရာဇ် ၉၉၂ ခုန တော်လွှဲ၍ ကျော်ငှာရက် နေ့ဟံသာဝတီသား နန်း
တော်ထွင်ပြသည့်အမိန့် တော်တိုက်နား ခံစ မြေောင်မျှး လွှတ်ထွင်ပြသည့်အမိန့် တော်။
(မိုး ဩဉ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအညွှတ်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဘေး တော်သတိုး မင်း ချား မှစ၍ဧကရာဇ်မင်း မြတ်ဝဠာဆက်ခမည်း တော်ဘုရား နေောင်တော်ဘုရား ယွက်ကည်ငါအညွှတ်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ယွက်တော်တိုင်ကျောင်း ဘုရား ချား ကိုယ်တော်ဖြင့်လှူတော်မူသည်။ အမိန့်တော်ပြန်၌လှူတော်မူသည်။ ရွှေကရား ဖြင့်ရေစက်ချ၍လှူတော်မူသည်။ တပွဒီပတိုင်း ရှိသော ပေါက်ကန်မြင်း ဆိုင်း စစ်ကိုင်း ပန်း ယ သံသရပြည်ချား ထွင်အစိုး ရသောမင်း မြတ်တော်မူသည့်ကား လှူသည့် မြေနယ်နိမိတ်အပိုင်း အချား နတ်စေါင်၊ နတ်ထား ကန်သင်း ရိုဝသစ်စည်း ကျောက်တိုင်ချား နှင့်ရှိသည့်အရာများ မှာ မြေတိုင်း မြေထိမ်း တိုက်အဆက်အနွယ်ပြတ်သော်လည်း မြို့ဝှံဝှံထွင်စင်္ချီစင်္ချီတလံသံပြင်ကိုး သန်း များ ကိုယ်သိန်း များ ရှစ်သောင်း များ တောင်ဘက်များ မြောက်ဘက်များ တိုက်ကဲ့သို့အများ အကြီး တိုက်အနွယ်အဆက်သက်ကြီး ရွယ်ရင်တိုက်သိမ့်သမျှမှာ ကျောင်း ဘုရား သိမ်ကအစဉ်ထာဝရများ သည်ပြက်စီး နိုင်မည့်အကြောင်း မရှိ။ ကျောက်စိတိုင်ရှိသည့်အရာများ လည်း အထင်အရှား ရှိသည့်ဖြစ်သည်။ သမိုင်း မော်ကွန်း ကမ္ဘာလက်စွဲကညစ်အက္ခရာမင်အက္ခရာသ စွေး အက္ခရာများ ရှိသည်။ ရှိသည့်များ မှာအခိုင်အလုံဖြစ်သည်။ မရှိသောအကြောင်း အရာရှေး လှူတော်မူသည့်သောစာသင်ဝတ်မြေကျောင်း ဘုရား ဝတ်မြေများ မှာစီး ပွား တော်ဘုရား တော်သိုဝ်သွင်းသူတိုက်သွင်း ၍ဝင်ထွက်သည့်အရာအမျှများ သည်သိနိုင်ခဲ့သည်။ ရှေး သောကဘလကမြေတိုင်း မြေထိမ်း တိုက်အနွယ်အဆက် ကြောဆိုင်း နံစပ် မြေထိမ်း မြေတိုင်း တိုက်နှင့် စင်္ချီစမာ ကလံသံပြင်တိုက်အဆက်အနွယ်တိုက်တိုက်ခဲ တောက်စေ၍စစ် ကြောသည့်ဖြစ်မှသိနိုင်ရသည်။

မသန့်မရှင်း သည့်ဝတ်မြေများကဘုရား တော်မှဝင်သမျှသည့်သစ်လွင်သည်လမိုင်း တော်မှစ၍အရပ်ရပ်အစွတ်အချောက်အခွန်တော်ချင်သွင်း ရာသိုဝ်ပါချေလျှင်လည်း ငါအညွှတ်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး မှစ၍သား တော်မြေး တော်အနွယ်တော်ဆွေတော်မျှော်တော်မူမတ်တိုက်တိုက်တိုက်သုံး စွဲစား သောက်မိချေလျှင်ဘုန်း တခိုင်း အာဏာအကျော်အစောအဆိတ်အတောက်ညံ့ရာ ခြေသည်များ ကိုက်ကျမ်း ဂန်စာဟောင်း ဆိုက်သည်။ ဝန်တိုမသိမကြား သလော။ ကျောင်း ဘုရား

18 November 1630

သိမ်စည်ဝတ်သွင်း ဝတ်မြေအကူအလှမ်း အရှက်အတင်အဝင်အထွက် ကျောက်တိုင်သစ်
စည်း ရိုက်ကန်သင်း နတ်စေါင်နတ်ယား တိုက်တိုက်ချား နား သိသော အောင်စစ်
ဧကရာဇ်ဆိုင်ရကမ္ဘာလက်စွဲသမိုင်း မော်ကွန်း ကျောက်တိုင်ထိုး စေ၍အပ်
ရမည်။

18 November 1630

သက္ကရာဇ် ၉၉၂ ခု နတ်တော်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့အမိန့်တော်။

(ချီး ဩဇာ ၁၉၄၄ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှသောအသျှင်ဘဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဘိုး တော်ဘကြီး တော်မေဉ်း တော်နေခင် တော်အစဉ်အရိုက် ကုံဖြစ်သည်။ ထား လုံလက်နက်စွဲ၍ကိုယ်ရံ တော်ဖြစ်သည်။ တံခါး လှေကား ထွင်း ကိုသည် ကား ဝင်း တော်သား သည်ကား နေ့ညဉ့်အထွင်း တော်မှာမြဲသမျှသည်ကား သင်း များ ဆင်ကြပ်ဆင်စီဆင်ထိန်း ကံ ကျွေး ဟူ၍ မျက်စိမျက်နှာမှတ်၍ထွက်မြဲ ဝင်မြဲကိုသိထွက်ဝင် စေ။ သည်ပြင် မျက်စိမျက်နှာ မသိလူသစ်ဖြစ် မူကား တခါး ပါး ကိုမျှနီး နီး ချည်း ရ မည်မဟုတ်။ နတ်တို့ဝယ်မျှအသုရသသည်မပြတ်ရံပြုခြင်း ကြောင့်မြင့် နှင့်ရံ တောင်နှစ် အစောင့်ငါး ဘန်ထား သည်။ အထက်ဂဠန် အောက်ကိုကား နဂါး ဘီလူး ဒဏ္ဍ ရရှိက် နတ်သား တို့ကိုအစောင့်အရှောက်ဘီလူး တို့ဝယ်လည်း သို့အစောင့်အရှောက်နှင်လည်း ကောင်း မြတ်စွာဘုရား သည်အာဇ္ဇာဝကအား ကျွတ်မည်မြင် တော်မူ၍ ချွတ်မည် သွား တော်မူရသပိမှန်နှစ် မရှိနှင့်။ နတ်တို့အစဉ်း အဝေး ဌာသွား လေ၏။ အာ ဇ္ဇာဝကတံခါး စောင့်ဖြစ် သောဘဒြဘူအား ပိမှန်သို့ဝင် မည်ဟူ၍ ခွင့်တောင်း တော် မူလျှင် သော်အကွန်ဝရတော်ဖြစ် သောအဇ္ဇာဝကသည်မာန်မာန် နခက်ထန်စွာ ဝင် တော်မမူပါနှင့်ဟူ၍တား တော်မူလေသည်။ ကျမ်း ဂန်ပင်လော တေသသည်။ လူတို့ ဝယ်ငါတို့မင်း ထွင်သတံခါး လှေခါး ဝင်း ပတင်း နှင့်စောင့်ရှောက်စစ် ကြော ခြင်း မဟုတ်။ နတ်ဘီလူး တို့ဝယ်လည်း ထိုသို့သောအစောင့်အရှောက်နှင်ပင်ဖြစ်သည်။ မင်း တို့လည်း သည်ကိုနှလုံး သွင်း ၍မှတ်သား စောင့်ကြပ်၍ မင်း မှမရှိမှစစ် ကြော သည်အရသာလူ ကောင်း အရသာ ရောက်သည်။ ငါလည်း ကွပ်တော်မမူရမည်။ စီး တော် ဆင်မြင်း တော်မျက်ရိပ်ကံ ကျွေး တို့တို့မဝင် စေနှင့်။ ရွှေကယာဝင် စေ။ ဝင်း တော်ဆင်ကို သော်ကား လက်ဝဲ ဝင်း ကဝင်။ ဆင်ကံ ကျွေး ဆင်ထိန်း တို့မှတ်သား ၍ ဝင်မြဲထွက်မြဲတိုင်း စစ်ကျော၍ ဝင်ထွက် စေ။ ရွှေဝင်း ဆင်လက်ယာ ဝင်း ဆင်နေခံ ဝင်း ဆင်ဥ မျက်နှာဆင်ထိန်း ဆင်ကံ ကျွေး တို့မဝင် စေနှင့်။

3 August 1632

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် ၄ နေ့သရန်တုပွပြည် အမိန့်တော်။

(မူး ကြည့်၁၉၄၄၊ ၈၊ ၁၇၅၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ပန်း ယခုစံတုလွတ်ကျောင်း တော်သို့ထွက်တော်မူမည်။ ရွှေရထား တော် ရွှေရွှေကြိုး ငွေသွယ်၊ ရထား တော် နောက်ရွှေကြိုး ငွေသွယ်၊ မြင်း ဖြူဂမီး ၊ မြင်း တော်မှတစ်ကြိုး တံဆာနဝရတ်စီ၊ ကတောင်တင်ရန်း ကတ္တီပါအထွင်း အနား ရွှေပစ္စုန်ခွန်နဝရတ်စီကစေ၊ ရွှေရွှေကြိုး တသွယ်နတ်ရှင် (မြင်း) ၊ ငှင်း ရွှေကြိုး သွယ်မင်း တရား (မြင်း) ၊ ငှင်း ရွှေကြိုး တသွယ်ရဲကော် (မြင်း) ၊ ငှင်း ရွှေကြိုး သွယ်ရွှေပြည် (မြင်း) ၊ နောက်ရွှေကြိုး သွယ်ပန်း ယသေနတ်၊ ငှင်း သွယ်ရွှေမြို့တော်သေနတ်၊ ငှင်း သွယ်တန်တား ဦး သေနတ်၊ ငှင်း သွယ်မြို့ထွင်း သေနတ်တို့ကိုကြိုး ကိုင်စေ၊ ခန့်တော်မူသည့်အစုပြင်ဝင်၍မကိုင်စေနှင့်၊ ခန့်တော်မူကြောင်း လည်း ဟံသာဝတီဘိုး တော်ဆင်ဖြူရှင်သခင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား ကျိတ်တဖျင် ကျောင်း တော်သို့ထွက်တော်မူရသကဲ့သို့ မြင်း ရထား တော်ကြီး ကိုင်ခန့်တော်မူသည့်ဖြစ်၍ ငါခန့်တော်မူသည်။

ဘုံစံတုလွတ်ကျောင်း တော်လည်း ပန်း ယမှာဖြစ်သည်။ ထွက်တော်မူကြီး အစီအရင်ကိုစီရင်ရမည်။ ရွှေရထား တော်ငင်ရသည့်သွောက်စုမြင်း စုသေနတ် လှင်တို့မှတစ်လည်း ခါး ကြိုး ခွဲဒယာခါး စည်း လက်ကောက်အုတ်ထုတ်များ ကိုတိုက်တော်ကထုတ်၍ ပေး ရမည်။ လက်ယာလိုက်နတ်ရှင်မြင်း မှာ ရွှေကလပ်ထွင် ရွှေမြူတဝသည့်၍ပိုက်၊ လက်ဝဲဝင်း ကမင်း တရား မြင်း မှာ ငွေကလပ်ထွင် ငွေမြူတပိုက်၍လိုက်စေ၊ ရွှေရထား တော် နောက်ထွင်နန်း ကံကျွေး စာရေး တို့နှင့်ပိုသကလက်သမား တို့တံဆာစုံနှင့်လိုက်စေ၊ ပန်း ပွတ်တိုက်စိုး စာရေး နှင့်ပန်း ပွတ်တံဆာစုံနှင့်လိုက်စေ၊ နန်း တင်ပူတက်တရန်ကိုသန့်စင်တော်သား တို့ကထမ်း စေ၊ တရော်ကင်ပွန်း (ခု) နစ်မည်အရည်အိုး နှင့်၊ မန်တန်ရည်အိုး နှင့်၊ ပရိတ်ရည်အိုး နှင့်၊ ရွှေပက်ကျည် ငွေပက်ကျည် ရွှေမြှတ် ငွေမြှတ်များ ကိုနန်း တင်ပူ၂ရန်ထွင်သည့်စေ၊ ရွှေကုတ် ငွေကုတ်ကို မှာရတနာထမ်း စင်တော်ကခန့်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၅ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၅ ရက် နေ့ကိုထွက်တော်မူမည်။ 12 April 1633
 ၁၅ ရက် မှာ ကိုတကူး လကအသင့်စီရင်ရမည်။ 1633
 ဘုံစံတုလွတ်ကျောင်း တော်သို့ထွက်တော်မူ၍ပြန်လည်တော်မူလျှင် ခေါင်း မြီး ယဝ်သား မြီး ယဝ်သမား တော်ထီး ဖြူတော်

များ ကိုအတွင်း မင်္ဂလာထီး ဖြူတိုက် တော်မှသွင်း ထား စေ၊ စီး တော်မြင်း က
ရထား တော်ကို ဆောင် သောမြင်း ကတံဆာကို ရွှေရထား တော် ငင်တိုက်အဝတ်တံ
ဆာများ ကိုမင်း ခမ်း တိုက် တော်ကြီး မှာမသွင်း မထား စေနှင့်၊ မင်္ဂလာမင်း
ခမ်း တိုက် လော်မှသွင်း ထား စေ၊ ရွှေရွှေကြိုး ၄၊ နေဘက် ရွှေကြိုး ၄၊ ရွှေရုပ်
ငွေရုပ်မှစ၍ နန်း တင်ပူ၂ရန်များ ကို ရွှေရထား တော်တိုက်မှသွင်း ထား စေ၊
မြင်း ရထား တော်စီး ၍ ငါထွက်စံ တော်မူသည့်အရသည့်ဘိုး ဘော်ဆင်ဖြူရှင်မင်း
တရား ကျက်တမျှင် ကျောင်း တော်ကိုထွက် တော် မူသည့်ထုံး ၊ ခမည်း တော်ဘုရား တံ
တား ဦး မဟာဘုံသဘာကိုထွက် တော် မူသည့်ထုံး ၊ နေဘင် တော်မင်း တရား ပြဿဒိ
ကျောင်း မဟာရဟနာမြတ်ဘုံသဘာကိုထွက်စံ တော်မူသည့်ထုံး အတိုင်း ထွက်စံ တော်မူ
မည်၊ ငါသား တော်တပယ်မင်း မင်း သား ကိုမြင်း ရထား တော် ရွှေ ဝေါပလိကျောင်း
ကြီး ရွှေချက်ကျင်း ငယ် ရွှေချက်၂စင်း ဆောင် စေ၊ အဆောင်တိုင်မှာ ဗေါင်း ဝန်း
နှင့်နန္ဒစည်သူ သွောက်၊ ဝေလုသုန္ဒရ သွောက်တို့သနား တော် မူသည့်လူစုတို့ကိုလိုက် စေ၊
နေဘက် တော်လိုက်မှာကွဲ တော် ဟောင်း မြင်း စုသား တို့ကိုလိုက် စေရမည်၊ ဝန်တိုက်
စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခု နှောင်း တကူး လဆန်း ၂ ရက် နေ့နား ခံစ မြေဘင် 1 March 1633
၅၊ ဂွတ်ထင်ပြီသည့်အမိန့် တော်။
(မိုး ဩဂုတ် ၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မြတ်မူနိစေတီတော်မဟာဝိတည်သည်မှာသုံး လူအထွတ်မြတ်စွာဘုရား သည်အရိုးမကောင်း သတ္တဝါဖြစ် တော်မူသည့်အရသာမရေတွက်မချင့်ထွက်ဖြစ်သည်။ အရိုးရကောင်း သောသတ္တဝါထွင်မှသော်လည်း မရေတွက်နိုင်ဖြစ်သည်။ ဧကန်ပါတ်တော်ထွင်လာသည့်အဖြစ် တော်၁၅၀၊ ဒုက္ကနိပါတ်တော်ထွင်း ၅၁၀၀၊ တိက္ကနိပါတ်တော်ထွင်း ၅၅၀၊ ပဉ္စနိပါတ်တော်ထွင်း ၂၀၊ ဆနိပါတ်တော်ထွင်း ၁၀၊ နိပါတ်ကိုဆောင်၌တော်ပေါင်း ၄၃၀သာရှိသည်။ ကပ္ပိလဝတ်ပြည်တွင်သီရိမဟာမိယဝမ်း ၅ပဋိသန္ဓေနေတော်မူသည်မှစ၍ဘုရား တော်မူသည်၊ ယသော်ဓယာမိဖုရားရသမုဘ သုရသမ နန်း တော်ထွင်စံတော်မူသည်၊ တောထွက်တော်မူသည်၊ ဒုက္ကရစရိယကျင့်တော်မူသည်၊ ဘုရား ဖြစ်တော်မူသည်၊ မာန်နတ်သား ဟိုအောင်တော်မူသည်၊ သတ္တဋ္ဌာနနေတော်မူသည်၊ တဖုယ ဖလိကကုန်သည်ညီနေောင်တို့ကဆံတော်ရှစ်ချောင်း အပ်တော်မူသည်၊ မိဂဒါဝုံတောသို့ကြွတော်မူသည်၊ ဓမ္မစကြာတရား တော်မူသည်မှစ၍၄၅ဝါဆိုတော်မူသည်၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်တော်မူသည်အခါသင်္ဂါယနာတင်သည်၊ သီတိက္ကန်း ၅အက္ခရာပေတက်တင်ကိုသောအရာတို့ကိုလျှောက်စေ၊ စစ်ကိုင်း မဟိန္ဒဓမ္မရာဇဂူလူဇ္ဇာသန္တမ္ဘဒီဝါကရညာကောသိ၊ တေမိချောက်မကျောင်း၊ ရွှေပရက္ကမ၊ နောက်ပရက္ကမဆရာတော်တို့ကိုလည်း လျှောက်၊ တုရင်ခြေဆရာတော်၊ စက်ကျောင်း ဆရာတော်၊ ဇေယသဘင်ဆရာတော်၊ သစ်ဆီပင်ဆရာတော်တို့ကိုဝန်တို့ကပင့်၍ လျှောက်ရမည်၊ ဆရာတော်တို့မိန့်တော်မူသည်စကား ကျမ်း ဝန်ပေးသမျှကိုမှတ်သား ၍သွင်း ။

ပဇ္ဇိ၅၀၀ခန့်ကြပ်မစီရင်သည်၊ ဆရာတော်တို့ကိုနံနက်ဆွမ်း နေ့ဆွမ်း ကွမ်း လက်ဘက်အလှူတော်များ မှာကျီဝန်မှစ၍ဂန္တိယဝိသဘာ၊ ပုညသီရိ၊ ပက္ကန၊ နန္ဒိယ၊ ပုပ္ဖသဌေး တို့ကိုဆွမ်း ဆန်အစွယ်အရာကွမ်း လက်ဘက်သစ်သီး ချီချည်သုံး ဆုံးသောက်ဆုံး ချီဖျတ်အိပ်ယာနေရာဆေး သင်္ကြာ သကာဖာလာစေ့အလှူတော်များကိုလှူစေ၊ ပန်း ချီ၅၀၀တို့ကိုရိက္ခာတော်တလလှောင်စပါး ခံစီပေး ရမည်။

၇ April 1633
 သက္ကရာဇ်၉၅ခုကဆုလဆန်း ၁၀ရက်နေ့နား ခံစမြေခင်မှူး ထုတ်၍ လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည်၁၉၄၄)

24 June

1634

သက္ကရာဇ် ၉၉၆ ခု ဝါခေါင်သန်း ဂုရက် နေပြာသဒ္ဒါ

21 July

1634

တော်မှစ၍ ဆယ်ဆောင်

သောနန်း တော်များ ကိုဆောက်မည်မှာခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက်နန်း တော်
 များ ဆောက်ရာတွင် နန်း တော်ရက်မကိုတောင် မြောက်ထိုး သည်အချက်ကိုတိပိဋက
 လင်္ကာရသရာ တော်ကိုရွှေဘက်သော်ခမည်း တော်မင်း တရား သည်တလိုင်း ပြည်မှာ
 သွား ဘော်မှသည်တလိုင်း ပြည်တလိုင်း နန်း ကိုအမြင်များ ၍နန်း တော်ရက်မကို
 တောင် မြောက်ထိုး သည်အရာသဘာဝဖြစ်သည်။ ရွှေနေဘက်ထိုး သော်လည်း အပြစ်မ
 ထင်၊ သို့ရာတွင်ခမည်း တော်မင်း တရား လည်း သတိုး မင်း ဖူး တည်ထောင်
 သောမြို့နန်း ကိုဧကရာဇ်ဝဏ္ဏဘက် မြောက်၍ တောဖြစ်ရာတွင်မြို့နန်း ပြုစုတော်
 မူသည်။ ပဌမရင်း တပင်နန်း တော်ရက်မ တောင် မြောက်ထိုး ၍နန်း တော်စီ
 ရင်ဆောက်လုပ်သည်။ သား တော်သည်ရေ မြေရှင်ဖြစ် ဘော်မူသည်။ ခမည်း တော်
 ထုံး စံအတိုင်း စီရင်တော်မူ သော်လည်း အပြစ်မရှိမိန့်တော်မူသည့်အတိုင်း ပြဿဒ်
 တော်မှစ၍နန်း တော်ရက်မကိုတောင် မြောက်ထိုး ၍ဆောက်တော်မူတော့၊ နန်း
 တော်ရက်သစ်ခြေကိုကျောက်ဝန်း ပလ္လင်ခံ၍ ဧကား အင်း ခံစေ၊ အုတ်စီစေ၊
 အင်း ကတေမံစေ၊ တိုင်တွင်း ပါတ်လည်နွား နောက်ရုပ်နှစ်၊ ပြိုင်ရုပ်နှစ်ပုဏ္ဏား
 ခုနစ်ယောက်အရုပ်တို့ကိုဆေး စုံရေး စေ၊ သစ်တော်ရက်နေ့စာတွင်ပါသည့်အတိုင်း
 စီရင်ရမည်၊ ဟင်း ခမေအရွှေအင်း တော်မြေ၊ တောင်သမန်အင်း တော်မြေ၊
 ဝမ်း ဘဲအင်း မြေ၊ စစ်ကိုင်း တင်တိတ်အင်း မြေ၊ တောင်မြင့်မြေ၊ တောင်ကျည်း
 မြေ၊ တောင်ဗိုတိုင်မြေ၊ တောင်သမန်မြေ၊ သာထွန်း ကုန်း မြေ၊ တဲတော်ရာ
 မြေ၊ နံ့သာကုန်း မြေ၊ သာဝန်ကုန်း မြေ၊ မြတောင်မြေ၊ ချွန်း တောင်မြေ၊
 တောင်ယု မြေ၊ ဒေါင်း ဦး စွန်း တောင်မြေ၊ ရွှေဘော်ကျွန်း မြေ၊ စစ်ကိုင်း
 လေး ကျွန်း မြေများ ကိုနဝရတ်အမှူး၊ ရွှေမှူး၊ ငွေမှူးများ ဖြင့်ညက်စွဲပြု၍ရက်သစ်တော်
 ရက်မိပြုငွေ ငွေ မြေကိုစေ၊ ဆုတော်ကဿင်းသည့်စီးပါသည့်အတိုင်း ဝန်တိုက်စီရင်။

24 May

1635

သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခု နယုလပြည့်ကျော် ၄ ရက် နေပြာသဒ္ဒါနန်း တော်တက်သိမ်း

စံပါယ်တော်မူသည်။ ပဌမသင်္ဂါရနာတင်၊ ဒုတိယသင်္ဂါရနာတင်၊ တတိယသင်္ဂါရနာတင်
 ပဌာန်တော၊ အောင်ခြင်း ရှစ်ပါး၊ အောင်ခြင်း လေး ပါး၊ နန်း တော်မှစ
 ၍မြို့ထိင်ရှစ်ရပ်ပရိတ္တော်သိမ်း ထွန်း၊ နန်း တော်တွင်အရွှေစူး စူး ဆန်တောင်း

မယ်ဖြူ၊ အရှေ့တောင်ထောင့်ဆင်ခွန်း၊ ခေါင်း၊ လောင်း၊ ဥခေါင်း၊ ငြီး၊ ယဝ်အဲ
 မောင်း၊ ထောင်၊ ကျောက်ပျဉ်ကျောက်သား၊ မဟာဝိနွဲ့နတ်ဂုဏ်၊ အနောက်တောင်
 ထောင့်ဆင်စွယ်စုံကမ္မပ္ပလင်နီ၊ အနောက်စူး၊ စူး၊ ငါး၊ ဩင်း၊ ပွတ်ရွှေခဲငွေခဲကြက်
 နှင်း၊ အနောက်မြောက်ထောင့်ထမင်း၊ ပွဲ၊ မြောက်ခရုသင်း၊ မြေဇာသပြေညွန့်
 နှား၊ နို့ဩတ်ပွတ်ကရွက်နှင်း၊ အရှေ့မြောက်ထောင့်ထီး၊ ကျိုင်း၊ ရေပြည့်အိုး၊ နန်း၊ ဆောင်
 တော်ဩင်း၊ ဖိုပုဆိုး၊ အင်္ကျီပေါင်း၊ ထုတ်နား၊ တောင်း၊ လက်စွပ်ဇာသပ်ဥရုဩင်း၊ မ
 ထာဘီထာဘီပုတီး၊ နား၊ တောင်း၊ လက်စွပ်လက်၊ ကောက်ရွှေစုံ၊ ကြက်သရေတိုက်ထွင်
 မိန်း၊ မကိုယ်ဝန်ဆောင်ဝတ်စား၊ တံဆာနှင်းအစုံနှစ်ယောက်တို့မှာ ကျောက်ပျဉ်
 ကျောက်သား၊ တယောက်ရွက်၍နေစေ၊ တယောက်ကြောင်နီကိုပိုက်၍နေစေ၊
 နန်း၊ တော်ဂွမ်းမျက်နှာဘုရား၊ ဂုဏ်ထုတ်ဂွင်နှင်း၊ ငါးကတိ၊ ချီကတိ၊ ချီကတိ၊ ချီကတိ၊
 ထည့်စေ၊ မြေနန်း၊ ဂုဏ်ပလ္လင်ရွှေထွင်လက်ဝဲလက်ယာထီး၊ ဖြူစိုက်၍ဖွင့်စေ၊ တန်
 လှား၊ တောင်မြောက်ခွယ်၊ ဖြူစင်း၊ စီဖွင့်စေ၊ မြောက်ဒဝယ်ဆောင်ထီး၊ ဖြူ
 စင်း၊ နောက်ပွဲတော်ဆောင်ထီး၊ ဖြူစင်း၊ တောင်ဒဝယ်ဆောင်ထီး၊ ဖြူစင်း၊
 ဖွင့်စေ၊ ဂုဏ်ပလ္လင်လက်ဝဲလက်ယာမင်း၊ ခမ်း၊ တော်စုံခင်း၊ ကျင်း၊ စေ၊ အရှေ့
 စူး၊ စူး၊ ဆင်တင်ရွှေရေ၊ ပေါင်း၊ နှင်းဆင်မတော်သား၊ အမိ၊ အရှေ့တောင်ထောင့်
 နှင်း၊ သား၊ အမိ၊ တောင်(စူး၊ စူး)ကွဲ၊ သား၊ အမိ၊ အနောက်တောင်ထောင့်
 ဆိတ်သား၊ အမိ၊ အနောက်စူး၊ စူး၊ ဆင်ပြောင်ရဲကတင်၂စီး၊ အနောက်မြောက်
 ထောင့်ကွဲသား၊ အမိ၊ မြောက်စူး၊ စူး၊ သမင်သား၊ အမိ၊ အရှေ့မြောက်ထောင့်
 မြင်း၊ သား၊ အမိချည်ထား၊ စေ၊ ရေမှာရေကန်ရေမြစ်ရေစစ်ကိုင်း၊ ရန်အောင်
 မြင်ဆိပ်ရေ၊ ဇေတဝန်ရေဆိပ်ရေ၊ မြစ်ခုနစ်စင်း၊ ရေ၊ ကင်း၊ တား၊ တောင်ထိပ်
 ရေမှာစ၍ခုနစ်ရပ်သေဝစန္ဒကုန်းသေဝရေ၊ နဝရတ်စိမ်သေဝရေ၊ သမုဒ္ဒရာရေ၊
 ဘုမ္မသိမ်ရေတို့ကိုညွှန်ပေါင်း၊ ပြု၍အိုး၊ စရည်း၊ ထွင်လောင်း၊ စေ၊ တန်ဆောင်းနှင်းရေ
 ဇာမတ်ကတ၌ငှက်ပျော့ပြောင်စိုက်လျက်တည်ရမည်၊ ရာဇမတ်ကတ၌အစေ့ရှိ
 သေသပ်ပင်တို့ကိုစိုက်၍ဆီမီး၊ တဆောင်ထွန်း၊ စေ၊ လွှတ်မှာလည်း၊ မင်း၊ ခမ်း၊ တော်
 ကျင်း၊ စေ၊ သေနတ်လှံဒိုင်း၊ ကာလွှား၊ အမြောက်ဆင်မြင်း၊ ဗိုလ်မှူး၊ တပ်မှူး၊ ဆောင်
 မှူး၊ ထောင်စီအာဏာတပ်ကောင်တန်ကိုခင်း၊ ကျင်း၊ စေ၊ နန်း၊ တော်ကို(တက်)

သိမ်း သည် (မှာ) မဇ္ဈိမတိုက် (အ) မင်း မင်း တို့စီရင်ဆုံး အတိုင်း စီရင်၍ နန်း
တက်သိမ်း တော်မူ သော အခါ သရဉ္စာ တော်ကစားသွင်း သည့်အတိုင်း စေ့နဲ့ အောင်ဝန်
တို့စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၆ ခု ဝါဆိုလဆန်း နတ်ရက် နေ့ ပြေ ၃ ကြီး ၂၄ June 1634
မြူး ပြန်သည့်အခါ

တော်။

(မြူး ဩဂုတ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

လွတ်ရုံး များ မှစ၍ ရွှေနန်း တော်ပတ်လည်ဝန်စုရ ဝန်စုမရများ မတ်အရသာရှိ
 စာရေး စာချိတို့မှစ၍သုတိုး မြေတိုင်စံချိစမြင်တို့ ရွှေအမှုသည် ၂ ယောက်ဆိုကြ
 သည်တရား မှစကား မှတို့၌ ခမည်း တော်ဘုရား နောင်တော်မင်း တရား
 လက်ထက် တော်ကမည်ယခုလက်ထက် တော်တိုင်စီရင်ကြသည်ခုံသူမတ်တို့ ကောက်ယူသည့်
 အရသာများ ဝယ်ခြံ၌ နေသောတရား သူတိုး၊ မင်း တို့ကထား သောတရား သူတိုး၊
 အမှုသည် ၂ ဦး ခွင့်ပြုသောတရား သူတိုး၊ မင်း တရား သူတိုး၊ ခြံ၌ စီရင်
 သောတရား သူတိုး၊ သီလယတင်း ရှိသောတရား သူတိုး၊ သာယာသောဝကား
 ကိုဆိုတတ်သောတရား သူတိုး၊ အမှုသည် ၂ ဦး စည်းလဲသည့်ကိုတတ်သီလိမ္မာသောတ
 ရား သူတိုး၊ အမှု၌တွင်သောတရား သူတိုး၊ ပုံစံကား တရား သူတိုး၊ ဤသို့တရား
 သူတိုး ဝဝ ယောက်တို့ ရွှေ အမှုသည် ၂ ဘက်တို့၏စကား ကိုမှတ်ပါယ်၍တရား ရှိရာ
 မြက်ဆိုတတ်သော ရွှေ နေငယ်တို့သည်စကား ဟောင်း ၌ ရေကူး ညာတင်၊ ကောက်
 ပင်ရိတ်လှီး၊ ရေသည်ဘောင်ဘင်၊ ဆိုး တန်ဆန်ခတ်၊ ဆီပွတ်ကျည်ပွေ့၊ ဆင်ရွှေ
 ရန်ရွှေဝင်၊ တောင်သူရဲခတ်၊ ကြက်ဆုပ်ခွပ်ပြစ်၊ ရေစစ်တရား၊ ရေသား
 သဲတင်၊ ခက်တင်မောင်နှင်း၊ ဆိုခြင်း စကား ဝဝပါး ပြား သောဆိုရုံး ထုံးစံ
 ဥပဒေသထင်ရှား စွာရှိသည့်အတိုင်း မဆိုကြေး ငွေပစ္စာကတရကိုငဲ့၍တရား စ
 ကား မရှိသည်ကိုနှစ်လုံး ပိုက်၍တရား စကား ဘို့ကိုဖွဲ့ဖယ်၍ဆိုသည့်အကြောင်း ကို
 ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည့်ရွှေ စကား ဟောင်း အတိုင်း သာဟုတ်မှန်
 သည့်အမှုတို့ကိုဆိုပ စေဝန်တို့မြစ်တား ရမည်မြစ်တား သည်ကိုမတည်ရဆိုမြဆိုပြန်လျှင်
 ဆိုသူ ရွှေ နေငယ်တို့ကိုအချက်ဝဝ ပိုက်၊ နောက်မဆင်ချင် ရွှေနည်း ဆိုပြန်၍ နိုင်မည်
 သူရှုံး ရှုံး မည်သူနိုင် ချစ်အံ့၍အကွရသမကတရား မဝင်သည့်အရသာများ ကို ရွှေ
 နေခြင်း ဖြစ်စေအခြား ကဖြစ်စေကြား သိ၍မြစ်တား သော်လည်း မနိုင်စိတ်
 ကြိုက်ဆိုခြင်းတိုင်း ဆိုပြန်ရလျှင်ဝန်တို့နှစ်ခွန်း ချေရမည်မမှတ်နှင်းဆိုသည့် ၂ ဘက် ရွှေ
 နေငယ်တို့ကို ဝေစွာ သောအရပ်သို့ပို့ရမည်။

(သက္ကရာဇ် ၆၆၃ ဝါဆိုလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့) အမိန့်တော်
 (တက်ဗတို ၄၆၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နှစ်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သောအချင်းတဝှင်မင်း ဘုရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ အောက်မီး ဝန်စာ ရေး ကိုမှတစ်ဆင့် တော် အောက်၍ ရလျှင်အ ရွှေဘက်ကွန်း ကကူး စေ၍အင်း ဝသိုရောက်လျှင် ငွေစင် ချောင်း ကတိုက်၍အ နောက် သို့သွား သည်အရတစ် တော်ကိုမတိုက် စေနှင့်။ ရွှေ သတိုး မင်း ဖူး လက်ထက် တော် မှစ၍ ဥဇဆက် သောဇကုရတင်မင်း မြတ်တို့လက်ထက်ဥပ ဒေသထား သည်။ ခမည်း တော်ဘုရား နောင် တော်ဘုရား လက်ထက် တော်လည်း ဘား ချေသော တော်ကို ဥပ ဒေသထား သည် ချောင်း ဖြစ်သည်။ ငွေစင် ချောင်း သို့ဆင် တော်ကိုတိုက် ဝင်၍ မလာ စေနှင့်။

တိုက်ယူရမည်မှာအ ရွှေဘက်ကကူး သွင်ပန်း လောင်မြစ်ဝကထွက် စေ။ အ နောက်သို့တက်၍ ငါး ရာ ဖူး သို့ရောက်လျှင်ပြန်လာ၍ကုံး တော်ပင်း တောင်း ကပ်စေရမည်။ ဥဒိန်မင်း စောကိုလည်း ပသ၍တင်မြဲအတင် တော်တင်ရမည်။ ဝန်တို့စီရင်။

(သက္ကရာဇ် ၉၉၆ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ဆယ်ရက်နေ့) အမိန့်တော်။
(မိုး ဩဂုတ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

တုန်း တော်အလှူနံကြီး မြတ်တော် မူလ သောသမ္ဘင်္ဂတဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေတိုက်စိုး စါရေး သဌေး ကြေး မှတ်ကြေး ခတ်သောတိုင်တို့ မှစ၍ အဝေး မြို့ရွာအရပ်ရပ်တိုက်စိုး စါရေး ကြီး နို့မှဘာစွာ တော်သွင်း ဖွင့်ရဲလိုက် ဆယ်လိုက်ဘဏ္ဍာတော်ဆိပ်တို့ကို ပေး ရကြောင်း ကို ရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်။ ရာလိုက်အလိုက်သတိး ခဲ့သော် ရွှေဘဏ္ဍာ၊ ငွေဘဏ္ဍာ၊ ကြေး ဘဏ္ဍာ တော်များ မှာအင်အား ကြီး သည်။ ရွှေငွေ ကျောက်နှင့်စပ်သမျှမှာ ရွှေငွေသွင်၂၂ ကြေး မှာဝလှင်၅သဘ ပေး စေ၊ သည်ပြင်သွင်း သမျှသည်မှာ လေး စုတွင်တစု လျော့ သုံး စုတွင်တစု လျော့သဘလွန်တိုး ပွား ၍မတောင်း မခံစေနှင့်။ ရွှေဩဇာသဌေး တို့မှာလည်း နိဗ္ဗလံ၊ နာရနီ၊ နာရနဲ၊ နာရတများ ကိုရှေး ဘေး တော်မင်း တရား ခမည်း တော်မင်း တရား နောင်တော်မင်း တရား လက်ထက် တော်က ဩဇာသဌေး တို့နှင့်သဘကြည့်စေ၊ စံတော်မှီသည်ကိုမမှီတူ၍ ပဏ္ဏာကိရ ရအောင် မသွေစေနှင့်။ မှီလျှင်မှီသည်။ မမှီလျှင်မမှီသည်ကိုသာဆိုစေ၊ အစက်အမှတ်တို့မှာလည်း ရှေး စား ရိုး သေက်ရိုး အတိုင်း ထင်၍သာ တောင်း စေ၊ ရွှေတိုက်ဝန်စီရင်စု မင်း ခမ်း တိုက်ထင်လီး ဖြူတိုက်ပုဆိုး တောင်း တိုက်မြေဘက်တိုက်ပြင်အရပ်ကြီး တိုက် များ ထင်တိုက်စာ ရေး သောတိုင်သဌေး ကြေး မှတ်စသမျှမရှိ၊ လွတ်လျှင် ရွှေတိုက် ဝန်စာ ရေး တို့ကလွတ်မှာအစီရင် တော်ခံ စေ။

အရေး အသား အထွက်အစစ်ချိန်ကွပ်သင်္ချာသိမှတ်တတ်သူတို့ကိုရန်ကင်း ၍ဝန်တို့ကလျှောက်၊ ရွှေတိုက်ဝန်စီရင်စုပြင်ကုန်သည့်ရွှေဘဝါး တော်အောက်မှစ၍ အရပ်ရပ်မြို့ရွာတိုက်တော်ရှိများ မှာလည်း မြို့ဝန်စစ်ကဲနှင့်ရှိသည့်မြို့မှာမြို့ဝန်စစ် ကဲတို့က၊ တိုက်စိုး စါရေး တို့ကိုခန့်ထား စေ၊ ခန့်ထား ကြောင်း ကို ရွှေဘဝါး တော် အောက်လျှောက်စေ၊ ငါ့ရွှေဘဝါး တော်အောက်ထွင်တိုက်စိုး စါရေး သောတိုင်ကြေး ခတ်ကြေး မှတ်လွတ်လပ်လျှင်ဝန်တို့ကခန့်ထား ရမည်၊ ခန့်ထား ကြောင်း ကိုလျှောက်၊ စါရေး ကြီး အမိန့်တော်ရေး အမှာတော်ရေး အဝေး ရောက်စါရေး တို့မှစ၍ ရွှေရုံး ရွှေနန်း စါရေး တို့လွတ်လပ်သော်လည်း တောင်း ၊ မြန်မာမြင်း စါရေး ရှမ်း မြင်း စါရေး ဇင်း မယ်မြင်း စါရေး အိမ်ရှေ့တော်ပါမြင်း စါရေး ကြီး အ သည်စါရေး မြို့စာရေး မြို့လပ်စါရေး ကိုဝန်စာရေး များ မှာလွတ်ကရန်ထား ၍

စာသွင်း ၊ အဝေး ဖြိုဝန်စစ်ကဲနာခံစာရေး ငြီး အခွန်ဝန်မှစ၍ ဝန်စုသင့်သူ
စာရေး ငြီး သင့်သူတို့ကိုယ်စား ရည်ရွယ်ရည်ကိုလှယား ပြ၍ ရွေးဘက်၊ ငါအမိန့်တော်
ပြန်မှခန့်သား ရမည်။

အသတ်ဝန်ကင်း ဝန်အမွေဝန်သံတော်ဦး တင်စစ်အသတ်စစ်ကင်း တော်
စစ်တို့ကို ရွှေရိုး သို့တက်စေ၊ ဖြိုဝန်မှအမြဲအရွှေထီးပေါင်း ကား မြေဘက် ရေစား
ကောင်စကား တိုင်ခိုး သေး မီး ပျိုး များ ကိုစစ်၊ အထွင်း တော်ထောင်များ
ထောင်စချီပြင်ထောင်များ ထောင်စချီအဝန်း ငယ်သား တို့မှလည်း ရွေး ချီး
ဆော်သည့်အရပ်အကွက်ကိုသာ မေောင်း သံပေး ၍ချီး ဆော်၊ မီး မှုမှလောင်
သည့်အရပ်ကွက်သာ မေောင်း သံပေး ၍ပေးစေ၊ မင်း မှုမင်း ခင်း ဂျီ၍ ဆော်
ဘန်ရသည့်မှတစ်ဆင့်လျှင် ငွေ ၁၂၊ ၃၊ ၃၊ ၃ ခံယူကြောင်း ကိုရွှေနား တော်ကြီး
ရသည့်၊ မှန်သည့်မှန်သည့်ကိုအရပ်အကွက်ခေါင်း လူဆော်တို့ကိုစစ်၊ စစ်ရကွက်မှန်
လျှင်အချက်ဝဝရိုက်၊ ဆောင်များ ထောင်စချီငယ်တို့ကိုအရပ်မှချက်၊ ဖြိုဝန်ကိုအပြစ်
တော်တင်ပြန်ရမည်။

သံတော်ဦး တင်စစ်တို့မှပုရပိုက်ဖွဲ့ဘာကို ကြေး ၁၂၊ ၅ ဝိနား ခံမှ
ကြေး ၅ ဝိပေး စေ၊ အသတ်စစ်တို့မှကလံတို့ကစါရင်း တင်လျှင်အရပ် တော်ပါဖျင်
တစုံ၊ နှုံး ၂ စွဲလက်ဘက်၊ စါရေး တို့တွင်နှုံး ဘစွဲလက်ဘက် ၅ ဝိပေး စေ၊ ယူစေ၊
အသတ်ဝန်ဖြိုဝန်အမွေဝန်ကင်း ဝန်တို့မှလည်း အမိန့်တော်ရင်း အတိုင်း ပဏ္ဏာ
ခံစေ၊ ကင်း စာရေး ငယ်တို့မှကင်း စာရွေး နည်း ရေး စေ၊ ရွေး နည်း
မရေး နိုင်လျှင် နတ်၍ ရေး နိုင်သသူတို့ကိုခန့်၊ စာတစေါင်လျှင် ကြေး ၅ ဝိလက်ဘက်
ထုတ်သံပေး စေ၊ ယူစေ။

လင်း ဖြိုဝန်၊ စစ်ကဲ၊ လေး ဖြိုဝန်၊ စစ်ကဲတို့မှ စါကိုမခွန်စေနှင့်၊
ပြည်ဖြိုဟံသာဝင်ဖြို မင်း တုံး ဖြို သံလျှင်ဖြို မုတ္တမဖြို ဇင်း မယ်ဖြို တောင်ငူဖြို
ဒဝယ်ဖြိုများ မှစာခွန်စေ၊ အရင်ရက်ဖြိုရွာ နေစချီစမြင်ကလံသံပြင် မြေတိုင်း
မြေထိန်း ၊ တောင်ဘက်တိုက်၊ ပတုံတိုက်၊ မဒဲတိုက်၊ ပြည်ခုနစ်တိုက်၊ တွင်သင်း တိုက်၊
အနောက်ဘက်တိုက်၊ မဟာဒါန်တိုက်၊ ဆင်ကြေတိုက်မှစ၍တိုက်များ တို့မှ ရွေး အစဉ်
ဆက်မြဲသွင်း ဖြိုအတိုင်း သွင်း စေ၊ ပြည်ဖြိုလမိုင်း များ တနက်ပလာဆင်များ ၊ အင်း

ခမ်း မှူး ၊ အမြောက်မှူး ၊ သေနတ်မှူး တို့မှလည်း မင်း မှမင်း ခင်း မှစ၍ အလုံး စုံမျိုး တို့ကိုဖြုတ်ခတ်စစ်ကဲနား ခံစာ ရေး ငြိုး တို့တညီတညွတ်တည်း ဂုံး မှာအစီရင်ခံ၍ စာချွန်ရမှအမျိုး တို့ကို ဆောင် ဇေရမည်။

တဝဲယင်း မြို့ကိုး သန်း မှူး ၊ ပုခန်း ငြိုး မြို့ရှစ်သောင်း မှူး ၊ အမြင့် မြို့လေး သောင်း မှူး တို့ကိုလည်း အရိုး အစည်သား မြေး တို့ကိုစစ်၍ ခန့်၊ စချီစမြင် ကလံသံပြင် မြေတိုင်း မြေထိန်း မှာလည်း အရိုး အစည်သား မြေး အဆက်အနွယ်တို့ကို သာခန့်၊ ဖလံခုံ၊ ပုလဲချား တိုက်အဝင်အပါမြန်မာတပ်ကြီး ၊ မြန်မာတပ်ငယ်၊ ဘလိုင်း တပ်ကြီး ၊ တလိုင်း တပ်ငယ်၊ ကုလား တပ်ကြီး ကုလား တပ်ငယ်၊ ရှမ်း တပ်ကြီး ၊ ရှမ်း ကပ်ငယ်၊ ၅ ဇုံဒိုင်း ခေါင်း ငြိုး တို့မှာမှရင်း ၊ ကောက်ကြီး ၊ ကောက်တီ မြေဆီ မြေခွန်လဗိုင်း တော်စပါး များ မှာဖလံတုံ့တော်၊ ခွန်သတုံ့တော်၊ ငန်မတုံ့တော် များ မှာ ရှေး သွင်း မြဲချင်သွင်း စေ၊ ငါရွှေဘဝါး တော် အောက်တွင်တို့ တော် များ မှာမဟာ နန္ဒာယ ကျော်ထင်ကစီရင် စေ၊ အဝေး ကို တော် များ ကိုသီရိဘယ ကျော်ထင်ကစီရင် စေ၊ ကို တော် မေါင်၊ သော့တိုင်၊ တင်း တိုင်၊ တံသုတ်၊ ခရို့မျိုး တို့ကိုဝန်ကဲခန့်စေ၊ မြင်း ပျက် မြေခွန် တော် များ ကို ရေး စစ်သိမ်း ခံမည် မှာသွတ်ကအမှုထမ်း မကံသသူအတွင်း အဆောင်မြှောက် ရွာသနား တော်ကိုမခံရသသူမြင်း တော်သည်၊ သွောက်စု၊ ရွှေပန်း ပန်၊ အိမ် ရွှေတော်ပါမြင်း ၊ သွောက်တို့ကိုခန့်ထား ၍ ရေး စစ်သိမ်း ခံ စေ။

မြို့စား ၊ ကျေး စား ၊ မြေစား ၊ အင်း စား ၊ ဆည်စား တို့မှာငါသနား တော်မူသည့်အတိုင်း စစ်ကြော၍ ရေး စစ်သိမ်း ခံစား စေ၊ ကျောင်းဘုရား မြေမျှား မှာအပေ၍ဝန်တရား ကွမ်း ဘိုး တို့ကိုသာမြို့စား ရွာစား တို့က ရေး စစ်သိမ်း ခံ စေ၊ အတွင်း ပြင်အိပ်လှည့်အိပ် ဖန်ဝင်ထွက်ထမ်း ရွက်သူတို့မှာလည်း အလင်အသ ရေ ဆောင် ရွက်သည်မှာ သေနာပတိတို့ပြင် အဆောင်အရွက်သနား တော်ခံရသသူတို့ကို ရွေး တော်ယူတံခါး ၊ လက်ဝဲဝင်း တံခါး ၊ လက်ယာဝင်း တံခါး တွင်း ခွဲ ဆောင် စေ။

အသွင်း တော်မြဲအဆောင်ရှိ မြေ နန်း သွောက်ကြီး တို့မှစ၍သင်း မှူး တို့မှာ ဆောင်ထား ကိုယ်မှူး စုသား တို့ကို နန်း မြို့တံခါး ရေဘက်ကြို၍သွင်း စေ၊ ထုတ်မြဲ

ဘုတ်စေ၊ ဝင်း ဂွဉ်းအိတ် ဖန်ကိုယ်ရံဒိုင်း ၊ ကာ ၊ ရွှေလေး ၊ သေနတ် ၊ အမြောက် ၊
သက္ကဒါန် ၊ ယွန်းစု ၊ ကေဘင်ဟန် ၊ စပြီး ငယ်သား တို့ကို နေ့ညည့် ခေါင်းလူအရေအတွက်
ရှိမရှိကိုသနား တော်မူရန်အုန်း ငှက်ပျော့ပြုများ ကိုသေနာပတိတို့မှစ၍အစုစု
ဝန် ၊ အစုစုစီရေးပြီး ၊ အစုစုခံယူမတ်တို့ကိုဘလကိုလဆန်း တရက်နေ့သွင်းသည့်
လက်ဆောင်တော်အရသာတော်လက်ဆောင်ယူစီရေးတို့ကိုဝင်၍ပေးဝေစေ ၊
အတွင်းပြင်လူအစီအစဉ်အနေခန့်ထား တော်မူသည့်အတိုင်း ကျေးဇူးသနွာတော်
နှင့်အညီဝင်တက်အိတ်နေသည်များကိုဆီမီးထွန်းမှူး ၊ တင်းတိမ်ရံမှူးတို့ကလျှောက်
ရမည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခုကဆုံလဆန်း ၅ ရက်နေ့နား ခံစမြောက်မှူးထုတ်၍^{10 April 1635}
လွှတ်ထွင်ပြသည့်အမိန့်တော်။
(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄)

7 May

1635

စီး ပျိုး တော်ပြန့်ပျိုး မှလည်း ထိုင်း ရေး ပြည် ရေး သာသနာ တော် ရေး သင့်မည်
အကြောင်း ဖြစ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခုနှစ် နယုန်လဆန်း ၂ ရက် ၃ နေ့မှစ၍ ၇ May 1635
စဉ် တော်ရုံတွင် ပြုသည့် အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဠာ ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအမျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေမြို့တော်တံခါး ဂျစ်ရပ်မှာ အောင်ထွန်း ၊ သာစည် ၊ ကျော်
ဘုံ ၊ ဝင်မနာ ၊ စံရာ ၊ ရန်အောင် ၊ လေသာ ၊ မာန်အောင် ၊ တံခါး တော်ဂျစ်
ရပ်အထက် မျက်နှာပြက်တို့ကိုပိတ်ကောင်း ပိတ်နုကိုလက်သန်း တတောင်ထွင်ငုံသံသံ
ဟောင်းမြင့်၍ ဂီအနံအလှား စီရင် ၊ မျက်နှာပြက်ပေါင်သစ်ပုတ်တင်း သပတား
သုတ်သံကွင်း ကျီး ချေထွင်တင်၍ပြက်ရမည် ၊ ထုတ်သည့်ပုံ တော်ထွင်ပလ္လင်နှင်ဘုရား
ဂျစ်ထုတော်ထက်ဝယ်တောင်ပြည့်ပေါ်မိရေး သည် ၊ ရှင်ကောဏ္ဍည ၊ ရှင်ဘဒ္ဒိယရှိ
ခိုး လျှက်ရှင်ဝပ္ပသပိတ်တော်ကိုရှင်လျှက်ရှင်မဟာနန်းရေကရား ကိုင်လျက်ရေး သည် ၊
ဝဋ္ဋရဘဇဉ်း မင်း မိဘညီနာမဆွေသား မျိုးသား တို့မီး အထက်သို့ပျံ့ထွက်ဟန်
ရေး သည် ၊ ဘုရား လောင်း သစ္စာပြဟန်ရေး သည် ၊ သာရဘဇာယုံမင်း မီး
ဖွင်း ဆင်ရသ မြေကပဒုမ္မာပြာပွင့်ပေါက်၍ယုံမင်း ပြာပွင့်ပေတို့ထင်နေဟန်
ရေး သည် ၊ ကဿပဘုရား သာသနာတော်၌သတိကရအိမ်ကိုလျှော်ရဟန္တာတို့သက္ကယ်
ပြစ်ကိုင်းပြဟန်ရေး သည် ၊ မဟာဒဏ္ဍရက္ခစေါင်သောရေကန်ကိုကပ္ပိရဘဇာမြောက်
မင်း မှစ၍ မျောက်တို့ဖြင့်စုတ်ဟန်ရေး သည် ၊ ဂန္ဓမာဒနတောင်ညွန့်သီကိုရွှေ
ခွက်ရွှေစုတ်တံဖြင့်သြဉား ညစ်၍ခံယူဟန်ရေး သည် ၊ နေဗိမာန်ရထား ဘွင်နေ
နတ်သား ၊ လဗိမာန်ရထား ဖွင်လနတ်သား ရေး သည် ၊ ဘုရား လောင်း မြေ
ခွေး မင်း ၊ ဘုရား လောင်း ဖုံမင်း ၊ ဘုရား လောင်း မျောက်မင်း သီလ
ဆောက်တည်ပြဟန်ရေး သည် ၊ လက္ခဏာတော်ကြီး ၁၂ဂါထိစာလုံး ပေါင်း ၃၀၄ ၊
စူဠာမဏိဝဂါထိစာလုံး ပေါင်း ၃၂၀ ၊ စန္ဒာမဏိဝဂါထိစာလုံး ၃၂၀ ၊ ဘုရား
လောင်း မဟောသဋ္ဌဂါထိဝဂါထိစာလုံး ပေါင်း ၃၂၀ ၊ မဟာရန္တပေတ္တင်စာလုံး
ပေါင်း ၆၀၀ ၊ သီရိသီရိမေစာလုံး ပေါင်း ၈၀ ၊ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်စက် ၊ နမောဗုဒ္ဓ
မြင့်မိုရ် ၊ စမ္ဘိနဝမြင့်မိုရ် ၊ ပြစီကေကမြင့်မိုရ် ၊ ဇိနဂေါတ္ထမြင့်မိုရ် ၊ ဒေဝကနီ
၃၂လုံး ၊ ဒေဝိသာကုမ္ဘက္ခရတနာ သောဋ္ဌသ အထအအုပ် ၊ သက္ကထာ ဗုဒ္ဓဓမ္မ
သံဃာ ၃ ၊ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိအင်း စာလုံး ၃၂လုံး ၊ ပဋိသန္ဓာရဏီအင်း ၊ ရှင်ဥပုတ်ပရိတ်
အင်း ၊ ဧဝြောင်း နမောနရဘနီ အဋ္ဌာနီအင်း ၊ ဥဒ္ဓိယဝအင်း ၊ သရနဂုဏ်
အင်း ၊ အကျယ် ၃ ၊ အင်း ပေါင်း ကိုဟင်း သပတား ဖြင့်သား သည် ၊ ပန်း ပေါင်း နှင့်

အက္ခရာဂဏန်းတို့ကိုရေးရမည်။ လေးထောင့်ပတ်လည်စက်ချက်လသည့်။ အတွင်းစက်နေမင်းပရိတ်။ အလယ်စက်တွင်လမင်းပရိတ်။ ပြင်စက်မှာအရှင်အိန္ဒြာစက္ကမေဗပရိတ်ကိုပတ်မိအောင်စာကြောင်းရေးရမည်။

အင်းဆိုင်သည့်အရာသည့်ကန်းခြင်းစွဲခြင်းထောင့်ယွန်းခြင်းမရှိရ။ သံကညစ်ဖြစ်စေ၊ နွားမွေးစုတ်ဖြစ်စေ၊ ကညစ်သွားစုတ်ဖျားချ၍ရေးပြီးမှမသင့်မကသည့်တု၍မြေဖြူနှင့်မပွတ်မချေစေနှင့်။ အင်းပြားဖြစ်စေ၊ ပန်းပေါင်းမင်းဖြစ်စေ၊ အင်းရေး၊ ပညာရှိပုဏ္ဏား၊ ပညာရှိအမတ်၊ အင်းရေးသောခါဘတ်၍ဆိုမည့်အဝါသံသယ၊ ကညစ်စုတ်သွားချမည်(ရှိ)သောခါအကြည့်အရှုရဂဏန်းတော်၊ ရေးသားပြီးလျှင်အက္ခရာသင်္ချာစစ်၍တစ်တိုက်ရမည်၊ တပည့်ရဂဏန်းတော်၊ အင်းတပြားလျှင်ခြောက်ယောက်၊ အင်းဘက္ကစေအောင်၊ ကြည့်ရှုပြင်မပြင်ဆင်၍ရေးစေရမည်။ ဆရာတော်တို့ကိုလည်းပြန်လျှောက်ရမည်။

ဗဟိုစည်တော်၊ အိမ်ရှင်စည်တော်၊ မိတ်ခါးငှက်စည်တော်၊ မင်္ဂလီစည်တော်၊ တွက်စည်တော်၊ ဝင်စည်တော်၊ အောင်စည်တော်၊ မိတ်ငှက်ကြွင်းငှက်၊ ကြာငုံအင်းအတွင်းပြင်၊ နာရီအင်းငှက်၊ တံတားကြီး၊ တံခါးတော်အင်္ဂုလိလက်ယာလက်ဝဲထားအင်းအတိုင်းကြာငုံပေ၇စုံရှိ၍နတ်ခရိုင်စီးတံခါးရွက်အရုပ်ရွှေရေး၊ နန်းတော်မျက်နှာကြက်စသောအလုံးစုံသောစီရင်ရန်တို့ကိုစေ့စပ်သေချာအောင်စီရင်ရမည်။

9 May

1635

သက္ကရာဇ်၉၄၃ခုနှစ်လဆန်းငှက်နေ့အင်ကြင်းတန်ခူးရွာသယာစားတို့ပြန်သည့်အခါနဲ့တော်။

(ချီးကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံပေ)

ရွှေမြို့တော်တံခါး တရက်တရက်လှည့်လည်အကြီး ၂ မြင်း တော်သည် ၂ စီး၊ ဆိုး စကြီး ၁
 နှင့်အသက်ကံ ကျွေး ၄၀ စီး၊ ဝိသုကာ ၁၊ လက်သမား ၅၊ သစ္စေး အနီသမား ၁၊ ပန်း
 ချီ ၄၊ အချုပ်သမား ၄၊ ပန်း တိန် ၂၊ ပန်း ကည်း ၂၊ ခက်သမား ၂၊ တပ် ကောင်
 ဟန် ၄ စီး၊ နန်း ကံ ကျွေး ဘီရေး ၁၊ ကျီဝန် ဘီရေး ၁၊ ပုဏ္ဏား ၂၊ ပညာရှိ ၁၊ သ
 ဌေး ၁၊ ပရိတ် တော် ရွတ်သံသက၊ ကွမ်း လက်ဘက် သွေ့ဘက် စုမြင်း စု ရွှေပန်း ပန်
 ၂၊ ဆွမ်း တော်ပြင် ၄၊ ပရိတ် ကော် နာမင်း သင်း နေ့သင်္ဃာ၊ လူပရိတ် တော် နာ
 ၈၊ တံဆောင်း ကြီး ၂ တပ်ပတ်လည်ကြာယာ နှင့်ဝစီး၊ လက်ရှိစည် တော်က ၅ ပုံသ
 နှင့်ဝဆိုင်း စီး၊ အောင်ထွန်း တံခါး မှာ မြှောက်စည် တော်စုံ၊ ကျော်စုံတံခါး မှာ
 စည်နီရလုံး၊ ပုံသဘလုံး၊ မြန်မာဆိုင်း၊ မြန်မာအက၊ ဘလိုင်း ဆိုင်း၊ လလိုင်း အက
 တို့မှာ ပလာမကရ၊ စုလည်စုံ၊ ရွှေစုံ၊ ဆင်၍ကရမည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်ကျော် ၄ ရက်၊ ၉ မေ ၁၆၃၅ ခုနှစ်၊ ပြဿဒါ တော်^{9 May 1635}
 စသောအဆောင်ဆောင် သော နန်း ကိုသိမ်း တော်မှသင့်ကြောင်း ကိုပညာရှိတို့
 ရွှောက်သော နေ့မရောက်မီတွင် ရေကန် ရေ၊ မြစ် ရေတို့ကို မန္တန် တော်တို့ကို မန်း
 စေသည်၊ ပုဏ္ဏား တော်တို့က ခရသင်း ရေဖြင့်ပင် စေ၍ ဆေး ခသည်၊ ဖြေ နန်း
 တော်ရတပလ္လင် ရွှေထွင်းထီး ဖြူခုံနှင့် ၂ စင်း၊ လက်သခုံနှင့် ထီး ဖြူ ၂ စင်း၊
 မြှောက်ဒဝယ် ဆောင်ခုံနှင့် ထီး ဖြူ ၂ စင်း၊ အနောက်ပွဲတက် ဆောင်ခုံနှင့် ထီး
 ဖြူ ၂ စင်း ဖွင့်သည်၊ နန်း တော် ရွှေရွှေရိုး တော်အနောက်တွင် ပဌမသင်္ဂါယနာ
 ဂဟန္တာ ၅၀၀၊ ဒုတိယသင်္ဂါယနာ ဂဟန္တာ ၅၀၀၊ တတိယသင်္ဂါယနာ ဂဟန္တာ ၁၀၀၀
 ပဌာန်း ဆက်သည်။

(မိုး ကြည့်၁၉၄၄၊ တက်ပတို ၄၅၂၃၅၊ ၈ နံ့၊ ဂေါအံ့ပေ)

သဘာဝစဉ်အားဖြင့် ရေခဲရေကန်တွင် ရေမြေပြားတစ်ခုခု ရေမြေပြားမှစ၍
 ရေတော်များ ကိုယ်စား ပိုက်၍ စီစဉ်ခင်း ရသည်။ လက်ဝဲလက်ယာ ဂေဟစနစ်
 ပျော့ပင်တံဆောင် ရေအိုး စင်ပုဆိုးရများ ဆွဲ၊ သဲ မွေ့၍ သေလမ်း သို့ ရွှေ့နေ
 နှင့်ရသည်။ နောက်လက်ဝဲလက်ယာအာဏာ တော်သား တို့လိုက်ရသည်။ သည် နောက်
 ပုဏ္ဏား တို့လက်ဝဲလက်ယာလိုက်ရသည်။ သည် နောက် ရွှေမြေပြားလိုက်ရသည်။ သည် နောက်
 ရွှေမြေပြားလိုက်ရသည်။ သည် နောက်အိုး စလောင်း စုံလိုက်ရသည်။ သည် နောက်ဖက်
 ကတော့စိမ်း အုပ် ရေအိုး လိုက်ရသည်။ သည် နောက်ပညာ ဂြိုဟ်မတ်တို့လိုက်ရသည်။
 သည် နောက်စာရေး တော်ကြီး လိုက်ရသည်။ သည် နောက်ဝန် ထောက်ကြီး ပြင်အ
 ဆောင်ကို နှင့်လိုက်ရသည်။ သည် နောက် ရွှေတိုက်ဝန်အဆောင် အရွက်လှလင်စဉ်
 နှင့်လိုက်ရသည်။ သည် နောက်စတုတ္ထဝန်လှလင်စဉ် နှင့်လိုက်ရသည်။ သည် နောက်မြို့ဝန်
 လှလင်စဉ် နှင့်လိုက်ရသည်။ မင်္ဂလာနန်း တော် ရွှေသို့ ရေခဲရေကန် ရွှေမြေ
 တာများ ကို ရေတော် မဏ္ဍပ်တဆောင်း သို့သွင်း ရသည်။ အိုး ချောစလောင်း စုံ
 ကို နှစ်သက်တဆောင်း သို့သွင်း ရသည်။ ဖက်ကတော့အုပ်စုံတို့ကို ဂေဟမတ်တိုင်း သို့
 သွင်း ၍ထား ရသည်။ မန္တန် တော် ရေမန်း မည်သော ခါဝတ်သန့် နှင့်အင်္ကျီဖြူစပ်
 တင်ပေါင်း တင် နှင့် ရေမန္တန်တဆောင်သို့ စုရုံး ရသည်။ စုပွဲ နီ နှင့် နီ ခေါက်သင်
 ဖြူခါသို့အုပ်ခင်း ၍ နတ်ရကတ ရွှေလင်ပန်း ငွေလင်ပန်း ရွှေဖလား ငွေဖလား
 ရွှေစုန်းငွေစုန်းတို့ဖြင့် နတ်ရကတခင်း ကျင်း ရသည်။ နတ်မပွဲ မိမန္တန်တော် တော်
 ရေများ ကို ခုနစ်ဖန် (ခုနစ်) ကြိမ်စစ်ပြန်ရသည်။ တရော်ဖြူတရော်သို့လှည့်စာ၊
 အုံတုံ၊ ဩမြီး ၅ ပါး ဝတ်ဆံ၊ နံ့သာနီ၊ နံ့သာဖြူ၊ ကရမက်၊ အကျော်၊ သင်္ဃေဓမ္မာ
 တို့ကို ပေါင်း ၍ တရော်စီမံသည်။ တရော်ရည်ကို ဥကြိမ်စစ်၍ မြေပြာ နှင့်ထည့်သည်။
 ရေမန္တန် ဆောင်သို့တင်၍ထား ပြီး မှ နတ်ရကတပွဲသည်။ အောင်ခြင်း ကြီး မန္တန်၊
 ရန်လွတ်ကြီး မန္တန်၊ ဘကား ကြီး ၊ သံကုတ်ကြီး ၊ နတ်ကုကြီး ၊ စက်ကြီး ဥဂါထိ၊ ဩသ
 ရေခေါ၊ သိဩအုပ် ဆောင်း ၊ သိဩသဘူဆယ် မျက်နှာအချွတ်၊ အတုလဂေဟသက်
 တော်ရှည်၊ ရှင်ဥပကုပ်၊ ရန်နှိမ်ရန်ဖြူ၊ ဇေယျာ၊ ဥန္တလုံ မြေရှင် တော်၊ သမ္မ
 ခန္ဓဂါထိ၊ ပဿဝိဇယမန္တန်၊ နမေသံကေဝံ၊ ကမသံကေဝံ မန္တန်တို့ကိုတညီတညွတ်
 တည်း အကြိမ်အခေါက်များ စွာ ရွတ်မန်း ရသည်။ လွှတ်တော်ဝန်ကြီး ၁၊ ဝန်ထောက် ၁၊

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မြစ်ကြီး ငါး စင်း မြစ်ငယ်ငါး ရာမဟာသမုဒ္ဒရာပင်လယ်ကို စောင့်သော ရေနတ်မင်း မဏိမေဃလောနတ်သမီး ၊ သက္ကရာဇ် ၉၉၅ ခုနယံလဆန်း ၁၅ ရက်နေ့ ၂ ချက်တီး ကျော်၅ နာရီ ၂ ပါတ် ၁၀ ဗီဇနာပြည့်လွင်သင်္ကြန်တော်ခေတ် တော်မူမည်ဖြစ်၍ ရေယူလှာစေသည်။ နတ်မင်း နတ်သမီး တို့အား လည်း ပူဇော် တော်ဖြင့်တိုင်ကြား စေသည်။ သင်္ကြန်တော် ရေပေး မြဲပေး ၍ ရေခပ်လှာစေသည့် သူတို့ကို ဆောင်ယူစေ။ သာသနာတော်မြတ်စီး ပျိုး ၊ ကိုယ်တော်မြတ်စီး ပျိုး ၊ သား တော်အစည်မြေး တော်အဆက်မြစ် တော်အညွန့် အနှယ်တို့စီး ပွား ၊ ပြည်သူလူထုကော တို့စီး ပျိုး ၊ ခိုင်ကြီး ခြင်း စည်ပင်ခြင်း ကိုဆောင်တော်မူသည်။ အလိုရှိတိုင်း ခပ်ယူစေရမည်။ ရေစောင့်နတ်မဏိမေဃလောနတ်တို့ကိုပြန်သည့်အမိန့်တော်။

ရေတော်ခပ်မှာလည်း ရွှေလှော်ကား တော်ထွင် ရွှေမြူတာတင်သည်။ ပုဏ္ဏား အနား ဝါဝတ်ရှစ် ယောက်စလွယ်နှင်ခရုသင်း ဖြင့်ရေခပ်ရသည်။ ရေအိုး ကိုခုံနှင်လှော်ကား ထူတင်သည်။ ၎င်း လက်သစ်လှော်ကား တော်ထွင် ရွှေမြူတာ ၎င်း နည်း တူပုဏ္ဏား လိုက်ရသည်။ ၎င်း သာသနာမှန်လှော်ကား တော်ထွင်အိုး ချောစလောင်း စုံတင်သည်။ ၎င်း လက်သစ်ထွင်ဘက်စီမ်း ကတော့အုပ်အိုး ပြစ်တင်လုံး တင်သည်။ မန္တန်တော်ကိုကြမ်းမလိုက်ရသည်။ မြို့ရွှေသာစည်ဆိပ်ထွင် လှေဘောင် နှင်ဆိုင်း အတီး အကစည်တော်စုံတင်သည်။ လှေတော်ကောင်း လှော်လှေလေး စင်း သာစည်ဆိပ်ကစီး ဆင်း ရသည်။ ပညာရှိတို့လှော်ကား လက်သင်မှာခွဲ၍လိုက်ရသည်။ ထောင်လေး ရပ်မျှား တို့မှာလောင်း ငယ်လေး စင်း နှင့်ကြိုး ကြိမ်အစုအစာတော်သား တို့လိုက်ရသည်။ သာစည်ဆိပ်ကအညာသို့ဆန်၍တခေတ် လောက်ရောက်မှစ၍ရန်အောင်မြင်ဆိပ်ကိုရအောင်တုံး မောင်း နှဲခရုစည်တော်တီး၍ကူးရသည်။ ရန်အောင်မြင်ဆိပ်သို့ရောက်လျှင်မြစ်စောင့်နတ်တို့တိုင်ကြား ၍ ရေခပ်ရသည်။ ရေခပ်သောအခါဗြဟ္မာန်တို့ရေသန္ဓေဂါထိကိုရွတ်စေ၍ခရုသင်း ဖြင့်ရေခပ်ရသည်။ ရွှေမြူတာငွေမြူတာအိုး ချောများ ရေစစ်ခံ၍ခရုသင်း ဖြင့်ပြည့်အောင်လောင်း ရသည်။ ရေပြည့်လွင်အညာသို့ဆန်၍အတီး အမှုတ်အစုံတပြိုင်နက်တီး စေ၍အရွှေဘက်ကွန်း ဦး ကိုလှန်၍ကူး ပြီး မှသာစည်ဆိပ်သို့ကူး ရသည်။

အထွင်း ဝန်၁၊ ကိုဝန်၁၊ ရွှေတိုက်ဝန်၁ စေ၁င်း နေကြည့်ရှုရသည်။ မန္တန်တော်ရွတ်
မန်း ပြီး ဖျင်လုပ်ရိတ်တော် ဂွတ်တိုဝန်း ရံ၍မင်း ကိုယ်ချည်နှံငဲ့ထွင်း ၊ ဘီး တော်
ဆံတော်ကျပ် တော်ထိုင်ပြည်ကလိမ်ဖြတ် ခုတ်ပန်ပို့တော်ဝတ်လဲ တော်အဖြူများ ကိုကလပ်
နှံငဲ့ထည်၍ပ ရိတ်တော်ရွတ်ရသည်။

(စကိုင်း ခင်မတန်တိုက်ပုရပိုက်၅၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဂြိုး မြတ်တော်မူပူသောအသွင်ဘဝ၍မင်း တရား ဣန္ဒြေ ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေဝိမ္ဗူဦး သည်သုံး သန်း ပြုစု ဆောင် နန်း နေထိုသော စံတော်မူသည်။ ခမည်း တော်ဘုရား လည်း သက္ကရာဇ် ၉၉၀ 15 August 1628 ဝါခေါင်လပြည့် ကျော် ၁၁ ရက်၌ နေပြုစု တော်မူသည်။ ထီး ဆောင် နန်း နေကေရာဇာမင်း မြတ်တို့၌ အလိုရှိလျှင်အလွယ် ရအောင်လက် နက်ကိရိယာ ရဲ့ လှေကဏ္ဍရဲကင်း လောင်း မှစ၍ အောင် စည်အောင်လံတပိုး ဆင်ကမြင်း ကဒိုင်း ကာလွှား ဆိုသည်များ သည်ထီး ဆောင် ပြည်ထောင်မင်း တို့၌အများ ရှိသင့်သည်။ ခမည်း တော်ဘုရား နောင်တော် ဘုရား လက်ထက် တော်ထွင် ၂ ယောင် ကျော်မျှသာရှိသည်။ စစ်ရေး မင်း မှုရှိ၍ ခွဲဝေခန့်ထား ပေး အပ်လျှင်တတတ်ကိုတရားစီမျှပါရန် မရှိဖြစ်သည်။ ငါ့လက်ထက် တော်ထွင်အရပ် ရပ်သို့အညောင် တော် ပြေ အသေအ ငါ့လက်ထက် မူလလက် နက် ကိရိယာ ရဲ့ လှေကဏ္ဍကင်း လောင်း အများ ရှိမှခန့်ထား လောက်မည်ဖြစ်သော ြောင့်၊ သေနတ် ၁၀၀၀၀၀၊ အမြောက် ၁၀၀၀၀၊ လေး ၅၀၀၀၀၀၊ (ရဲ့) လှေ ၅၀၀၀၊ ကဏ္ဍ ၁၀၀၀၊ ကင်း လောင် ၅၀၀၀၊ ကာ ၅၀၀၀၀၊ လွှာ ၅၀၀၀ ခန့်ရှိ စေသည်ဖြစ်မှသင့်မည်ဖြစ်သော ြောင့်ယခုစစ် မှုမက်မျှညီခံဝံ့သည်အခိုက် ရဲ့ လှေ၊ ကဏ္ဍ၊ ကင်း လောင်၊ သေနတ်၊ အမြောက်၊ လေး၊ ဒိုင်း၊ လွှား၊ ကာ အလုတ် တော်သင့်ရန်များ ကိုလုပ် ဆောင်စီရင်၊ အရပ်ရပ်မြို့စား ရွာစား တို့ကို တပ်များ အကွပ်အကြပ်သင့်သည့်တို့ကိုရန်၊ သောင်း တပ်ဗိုလ်၊ ထောင်တပ်ဗိုလ်၊ ရာ တပ်ဗိုလ်၊ မင်း သား အမတ်တို့ကိုလည်း ရွေး ချယ်ရန်ထား ၍အသင့်ရှိ စေရမည်။ ဝန်တို့စီရင်။

30 May 1635

သထကရတီဇေရာ ခုနှစ်နယံလပြည့် ကျော်ဆယ်ရက်နေ့စမြောက်၍
ထုတ်၍ဖွတ်ထွင်ပြန်သည့်အခါနဲ့တော်။
(မျိုးကြည်ဘဝ ၄၄၊ တက်မဟိုင်း ၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သောအချွင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား 1630
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၉၉၂ ခုအတွက်အမြတ်သို့ ရောက်တော်မူသည်။ ဟံသာ
 ဝတီ နေပြည်တော်၌ သက္ကမတော်တော်တွင် ရာဇာဓိပတိ သေကခံ တော်မူသည်မှ စ၍ သက္ကရာဇ်
 ၉၉၇ ခု နယုံလပြည့်ကျော် ၄ ရက် ဝနု ရွှေဝမြို့ကြီး ၌ သီရိမဟာ ရာဇာဓိပတိ သေကခံ တော် 24 May 1635
 မူသည်။ ၉၉ (၂) ခုကသည် ရခိုင်အသုံး တော်တစွာ စီရင်ချိန် ကုတ်သင်္ချာ မည်မျှ၊ ပုဆိုး 1630-5
 ဖျင်ခါသီလူမှ စ၍ အုပ်ချုပ် ထိန်းသိမ်း ဝါလတွင် တလတလကိုသုံး ကုံစီရင်း တော်လွှတ်မှ စ၍
 ရွှေရုံး ၊ နေဘက်ရုံး ၊ ဝင်းရုံး ၊ တရားရုံး ၊ ဂင်မိဘုရား ဝန်အိမ်အကြီး
 အတွင်း ဝန် ဝန်စုရမြင်း ကြီး ဒိုင်း မှူး စီရေး စီချီမြို့ရွာ စီချီမြင်ကလံသံပြင်
 မြေတိုင်း မြေထိန်း ကိုး သန်း မှူး ဂင်သန်း မှူး လေး သောင်း မှူး တောင်ဘက်
 တိုက်မှူး မြောက်ဘက်တိုက်မှူး ကျော်စည်တိုက်မှူး အနောက်ဘက်တိုက်မှူး တို့မှ စ၍ ဘဏ္ဍာ
 တော်ဆက်ရှိသမျှလယ်ယာကိုင်း ကျွန်း ဆိပ်တည်ပွဲကင်း ကူး တို့ ကျွန်ခေါင်းရွှေ (ဝင်)
 နှား မြီး ၊ ကျွဲနှား မြင်း ဝင်ဆင် သေ ဂွည်း ဦး ခုန်ဥယျဉ် ခုန်မီး တောက်ခုန်
 ဆီဆုံသစ်ရင်း အင်း ထုံး ချောင်း ဆည်မှ စ၍ စစ်ကြော်သိမ်း ပိုက်ရေး သား မှတ်
 ချက်အတွက် အဝင်စီရင်သမျှများ နှင့်ဆက်သည့်လက် ဆောင်တွင် အရသာ တော်တဝက်သား
 ရိုး စား ရိုး ရှိသည်များ ကိုဝန်တို့မသိလော ၊ ငါအချွင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး
 တွင် ကျွန်တော် မှူး တို့ကဆက်သည့်တင်သည်လက် ဆောင်များ သည်နန်း တွင်း သို့ဝင်၍
 ဆက်ရိုး တင်ရိုး မရှိ၊ ခန့်တော်မူသည် ဝန်တို့မှ တက်သည်လက် ဆောင်တွင် တဝက်ကို
 အရသာ တော်ဆက်၍ တဝက်ကို စီရင်သူတို့စီး ပြုအစည်ထုံး စံရှိသည်။

သောဓမ္မသပြည်ကြီး များ မှစ၍ သရေခေတ္တရာ ပေါက်ကောသလသံသယ
 ပြည် မြင်ဆိုင်း ပန်းယ မဏ္ဍရာ စစ်ကိုင်း အင်းဝ ရွှေးတည်သား ရှိထီး
 နန်း စိုက်ဆောက်သည်မြို့ကြီး တိုင်း ကြီး များ ကပင်အစည်စီဟောင်း ရှိ၍ဘိုး တော်
 ဆင်ဖြူရှင်မင်း တရား ကြီး လက်ထက်ကသည်ခမည်း တော်ဘုရား နောင်တော်ဘုရား
 တိုင်ရွှေဝမြို့ကြီး တွင်အင်း ကျစောရင်း ကျရွှေတိုက် တော်အစည်စီရင်း ရှိသည်။ စာ
 ဟောင်း စာတမ်း နှင့်အညီအရသာ တော်နှင့်စပ်သမျှကို စီရင်သူတို့သည်အိမ်တွင် ခုံသ
 မတ်တို့ကတလလွင်လဆန်း ၁ ရက် နေ့ကိုဆက်စေ၊ စောရင်း တော်ကိုရွှေ (နန်း) စီ
 ရေး ကမှတ်သား စေ၊ ရွှေနန်း စီရေး မှာ ကျေးရွာသနား တော်ကိုမခံရလေ။

မှတ်စု၊ စာ: စုခံရသသူတို့ကအဝတ်တံဆာတို့ကို ငွေခွံနီ၍ ပေး စေ။

ဘဏ္ဍာ တော် များ ကိုလည်း ဆိုင်သင့်ရသလိုက တော်ကု တော်မှ သွင်း စေ၊
 ကို တော်ဝန်ကတိုက် တော်ဝလျှင် ဖြောင့်ဝင်ဝ၊ ကို တော်ဝလျှင် ဖြောင့်ဝင် ၂ဝ၊ အစာ အစား
 ရန်ကလကိုဆန်တန်သည့်၍တန်သည့်အင်ကို ထောက်၍တိုက်သား တို့ခံယူလျှင် ပေး ရမည်၊
 ၁၂လျှင်သုံး တော် မှု၍ကံသည့်ဘဏ္ဍာ တော် ရေး မှတ်ရသသူတို့မှ ဘတနှစ်တနှစ် (လျှင်)
 တောင်း သည့်အရပ်ရပ်မြို့ရွာက ပေး ရသည့် ဖြေး ငွေကိုသုံး လျှင်ကံသည့်ကုန်သည်
 မည်မျှ၊ တနှစ်ကကူး ၍သုံး သည်၊ ထိုနှစ်ထင် တောင်း ၍ ရသည့်အရပ်က ဖြေး ငွေအံ့
 ထုံအုပ်ရှစ် တမာ စေး သရေ မီး သွေး မှစ၍ တောင်း သမျှသည်အရပ်ကို
 သုံး နိုင်သည်မသုံး နိုင်သည်ကုန်ကြွင်း သည်စာရင်း များ ကို၁၂လ မြောက်လျှင်ဝန်
 ထောက်တို့ရှေ့ထွက် စေ၊ ထွက်စစ်၍သုံး မကံလျှင်ကြွင်း ကုန်သည်အရပ်ကိုတမြီတရွာ
 ချား နား ၍ပရပိုက်ထင် ဆေး ဒါန်း ဟင်း သပတား ဖယား နှင့်စာ ရေး ခြီး
 မှစ၍ဝန်စုစာ ရေး ခံသမတ်တို့စာ ရေး စာချီစမြင်ကလံသံပြင်တို့အမည်အမှတ်
 နှင့်လျှောက် စေ။

မြင်း ဝန်၊ အသည်ဝန်၊ မြို့လပ်ဝန်၊ ကိုဝန်၊ ရွှေတိုက်ဝန်၊ အထင်း ဝန်
 တို့မှစ၍အစုစုဝန်တို့ကိုလည်း လွှတ်ထွင်ထွက် စေ၊ စာရင်း ကုအင်း ကုဆက်သွင်း သည်
 စာရင်း တော် များ ကို ရွှေနန်း စာ ရေး ကဆိုင်ရသလိုကမှ သွင်း စေရမည်။

အနောက်ဝန်တို့စီရင်နက်မှာလည်း ရေကြည် တော်တင် သောအစု၊ သူ
 ငယ် တော်စု၊ သပေါက်စု၊ ယက်ကန်း တော်ယက်စု၊ ဗိုင်း တာစု၊ ဝင်္ဃီ တော်စု၊
 ပေါက် ပေါက် လှော်စု၊ ငှက် တော် စေါင်စု၊ သန့်စင် တော်စု၊ ကျွင်း ခြီး စု၊ ကျွင်း
 ငယ်စု၊ ထမ်း စင်ထမ်း စု၊ နွား ဘဏ္ဍာထိန်း စု၊ ပန်း တော်လုပ်စု၊ စား တော်
 ဆံဖွတ်စု၊ အထင်း စား တော်သည်စု၊ ဖြေး ဘဏ္ဍာ တော်ဆက်စု၊ နနွင်း တော်လုပ်
 စု၊ ကဝါတော်ဖွတ်စု၊ ပြည့်တံဆာစု၊ ထောင်ချင်း စု၊ ဆွမ်း တော် လောင်း စု၊
 ရှမ်း သူငယ်မြင်း စု၊ ဗေဒင်စု၊ စိပြန်စု၊ သပေါက်မျှား စု၊ သွေ့ဘက်စု၊ လူဟောင်း
 စု၊ သူကောင်း စု၊ ထီး တော်လုပ်စု၊ ဘီး တော်လုပ်စု၊ သစ် စေး တော်စု၊ ရေ
 ဘဏ္ဍာစု၊ ဝန် တော်ရွက်စု၊ အထိန်း စု၊ အချီစု၊ နွား နို့ညှစ်စု၊ ကျွဲနို့ညှစ်စု၊ ဆန်
 တော်ဆက်စု၊ ထုံသင်း သွေး စု၊ အစုစုဦး ရေငှဝတို့မှာလည်း အစဉ်ရှိသည့်အတိုင်း

အစုအဝေးနီးကူးသန်း၍မထမ်းမရွက်စေနှင့်။ အနေဘက်ဝန်ထွင်သောဆိုလျှင်ခန့်
ထားထမ်းရွက်စေ။ တစုတယှက်တစုသို့ကူးသန်းထမ်းရွက်သမျှသည်စီရင်သမျှတို့
မှည့်ခံဝက်နိုင်သည်မဟုတ်။ ခန့်တော်မူရင်းအတိုင်းမချားမနားစေရ။
အင်အားကိုထောက်၍အနိမ့်အမြင့်အမျှတော်ကိုထမ်းကိုင်နိုင်အောင်ဆော်တန်ခန့်
ထားရမည်။ တယောက်သဘာဝတယောက်နာမဂြိုဟေနှင့်။ ရွှေနန်းတော်အစဉ်ထုံး
စံစာတမ်းစာဟောင်းရွှေတိုက်တော်စာရင်းကျွမ်းကျင်အနေဘက်ဝန်စီရင်ချက်
၄၀၀၀၀၀၀၀အနေဘက်ဝန်တို့စီရင်။

အနေဘက်ဝန်ဆိုသည့်အရသည့်ရွှေနန်း တော်ထွင်အနေဘက်နှင်္ဂဝရ
သမ္မအဖြစ် အနုအရသရသ ချီး ကိုကို နေ့ညညအလို တော်ရှိလျှင်ခန့်ထား စီရင်ရသည့်
ဖြစ်သည်။ စီရင်စုလူကိုအပ် တော်မူရင်း စာရင်း ကိုစေ့ငှစင်ကြယ်အောင်စစ်
ကြော၍မည်သည့်အစုဆိုလျှင်ပုရပိုက်ထက်ဝန်စာရေး ကိုကိုရေးသား စေ၍ဆေး
ဒါန်း ဟင်း သပဏား နှင့်ဇယား တင်စေ။ အနေဘက်ဝန်စာရေး ကြီး ကိုကလွတ်
မှာဆက်သွင်း စေရမည်။ အရပ်ရပ်ဥယျာဉ် တော်များ မှာစာရေး ကြီး ကိုကဆက်
ရိုး သွင်း ရိုး သစ်သီး သစ်ပွင့်မှစ၍အရသရသ ချီး ကိုကိုလည်း အစည်ထုံး ထင်သာ
ဆက်သွင်းစေ။ ကိုဝန်ကျီငှာရေး ကိုကချီး သည်ကရိုများ ထွင်ပိုလှံဆင်ကဲမချီး မမှတ်
စေနှင့်။ အပင်ထွင်အပွင့်အသီး ကိုကိုမြင်သမျှထွင်သာသင့်တင့်တော်လျော်အောင်
အရသတော်မပျက်ရအသုံး တော်အလိုတော်မှီအောင်ဆက်သွင်း စေ။ အတွင်း ဝန်
မဟာသီရိဓမ္မကနား ခံကိုထွင်ပြန်မြဲပြန်ရမည်။

30 May 1635

သက္ကရာဇ် ၉၉ (၇) ခု နယံလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့လွှတ်ထွင် ပြောကြား

၄။ ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(ချီး ကြည်.၁၉၄၄)

မဟာဒါနိဝန်စါရေး တို့မှတကွလဝတ်ပြည်၊ ဒေဝဒဟပြည်၊ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၊ ဝေသလီပြည်၊ ပါတလိပုတ်ပြည်မှစ၍ သောဠသပြည်ကြီး များ ကသညာနာတော်ထွင်း ခွဲတည်ထား သည့်စေတီပုထိုး ဂူလိုင် ရုတ်ထူကျောင်း တော်များ ထွင်အလှူတော်စာ ကျောက်စာမော်ကွန်း သမိုင်း လက်စွဲ နယ်နိမိတ် ကျောက်တိုင် နတ်ကွန်း သစ်ပင်သစ်ရိုး ကန်သင်း အခြား အနား (ရှိမြဲဖြစ်သည့်) ထိုမှတပါး ပေါက်ကွဲ မြင်စိုင်း စစ်ကိုင်း ဇနီး ယ ရတနာပူရ ရွှေဝမြို့ကြီး ထွင်စိုး အုပ်သည့်သီး ဆောင်း ဇေယျာဇာမင်း မြတ်တို့တည်ထား သောကောင်း မှုတော်များ ထွင်ဝတ္ထုကံမိုး မြေ ကျောက်တိုင် နယ်နိမိတ်စသောအပိုင်း အခြား အတွင်း ထွင်ပယ် ပေါင်း မျိုး ဝင်များ နှင့်မည်သည့်အစုသား ဝင်လုပ်ရသည့်၊ ကျောင်း သံဃိကဘုရား သံဃိကလူတို့အဆက်အနွယ်တို့ လုပ်ရသည့်၊ အရာတို့မည်သည့်ဝတ္ထုကံသိန်း တို့ကသိမ်း ခံသည့်၊ ကျောင်း ဘုရား ကို ပြင်လုပ်သည့်၊ ဘဏ္ဍာတော်ကို ရောင်း ချသောက်စား ချမ်းစီး ပွား ပြုသည့်၊ ဆွေမျိုး တကာတို့အား ပေး အပ်သည့်အရာများတို့ကို ဝန်စါရေး ကြီး တို့ကစစ် ဖြောစေ၊ စစ် ဖြော၍ ရသည့်စါရင်း ကို ဝန်တို့ကသွင်း ။

ကျောင်း ဘုရား သံဃိကလူရှေး မင်း တို့ရွှေတရား ဖြင့် ရေစက်သွန်း၍ ရေစက်မည်သို့ ချ၍ရှုသည့်၊ နှုတ်ဖြင့်ရှုသည့်၊ စေ၍ရှုသည့်အရာများကိုလည်း စစ် ဖြောစေရသည့်၊ စါရင်း ကို ဝန်တို့ကသွင်း ။

(သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခု နယုန်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက်) 30 May 1635

မြူး ဩည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း ကောင်းအလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်တဝှင်းမင်း ဟုလည်း ကြီး နှုလည်း အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဂုဏ်တော်သောကဇောတိသောကမဟာတိသောကခံတော်မူသည်မှစ၍ နှစ်သစ်ဝါဝင်ဝါဏ္ဍတိအမျှတော်များ နှင့်အလိုတော်ရှိသည်အသုံး တော်ရန်များ ထွင်အုံ့၊ အုပ်ရှစ်၊ လဲဝါ၊ သရေ၊ မီးသွေး၊ တမာစေးမှစ၍ထုံး၊ မြေနှီ၊ ဟင်းသပတား၊ သဇွေး၊ ဆေး၊ ဆုံ၊ အသုံးတော်များ ထွင်အသုံးစာရေ၊ ငယ်တိုကခန့်ထားတောင်း ဆို၍သုံးသည့်အရသာများ ထွင်တလကိုမည်မျှသုံးကုံစာရင်းများကိုမမှတ်မသားစေလော၊ မှတ်သားသည့်အရသာတို့ကိုတလလျှင်မည်မျှအသုံးတော်ကုံသည်၊ တောင်းသည့်အတိုင်းမသုံးနိုင်ကျန်ကြွင်းသည့်တနှစ်ကတောင်းဆိုသည့်အစွာတော်ရှေ့နှစ်များထွင်အသုံးတော်ဆက်၍သုံးသည်၊ မသုံးမိရသကဲ့သို့တောင်းဆိုခန့်ထားရသည့်အကြောင်းများနှင့်စာရင်းတနှစ်လျှင်အမှဲသွင်းစေ။

ရွှေမြို့တော်ပတ်လည်ဝန်စုရှိစာရေး ငယ်တို့တွင်လွတ်ကခန့်ထား၍သုံး
ရသည့်အရာများ ထွင်ဆိုငယ်ငဲ့ရသုံး သည်ဘာသာတော်များ တလတွင် ဟောင်း ဆို
သည်အရာနှင့် ရှေ့လျှောက် သန်း၍သုံး မိသည်ဆောင်မိသည်၊ မမိတတ်၍တောင်း
သည်၊ တောင်းသမျှအရာတွင်ကြွင်း ကျန်သည်မကျန်သည်စာရင်း များကိုယ်တော်
မူသာအောင်သွင်းစေ၊ ဝန်စုရှိစာရေး ငယ်တို့မှစ၍မင်း မိဘုရား ဝန်အိမ်
အကြီးသား တော်အထိန်း အကြီးတို့မှ ဝန်စုရမဆိုငယ်သည်ကွန်တော်မျိုး တို့ကပ်ခို၍
အစီရင်ခံသည်စာအက္ခရာသား၍တရား သို့ရောက်သည်အရာများ မှာကွမ်းဘိုး
တော်မည်မျှတပ်ရသွင်ဝန်စား နှုတ်သည်ပြင်ကျန်သည့်အရာကော်လင်စား စာ
ရေးစား အမှုသည်ကွန်တော်မျိုး ဆင်းရဲသား တို့ကပေးရသည့်များ ကိုလစဉ်
မှတ်သားစေ။ ကနစ်လွင်စာရင်း ဣန္ဒြေသွင်းစေ၊ ဝန်စုစီရင်စုဆိုငယ်
သက်အရာများ မှာတဝက်အရာတော်ဖြစ်စေ၊ အရာတော်ဆက်ရန်ဘာသာတော်
ကိုသား တော်တို့ကိုသာအသိအသီးသနားတော်မူသည်၊ မြို့ရွာများ ကရောက်သည့်
တရားစကားများ မှာအရာတော်မရှိစေနှင့်၊ သားတော်တို့ကသားသိမ်းခံ
စေ၊ အမတ်တို့မှစ၍အမှုထမ်းတို့ကိုသနားတော်မူသည်၊ အခွန်အတုတ်တရားကွမ်း
ဘိုးဆိပ်တစ်ကင်းပွဲကူးတို့မှသနားတော်မူသည့်အတိုင်း မြို့စားရွာစားတို့က

30 May

1635

သိမ်း ခံ စေ။ ဝန်တိုစီရင်။

30 May

1635

(သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခု နယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့) အမိန့်တော်။

(ချီး ဖြည့် ၁၉၄၄၊ အက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း ကော်အဖွဲ့နီကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေဝင်း မှူး လက်ယာရန္တမိတ်၊ နောက်ဝင်း မှူး လက်ယာ ဇေယသကြီး၊ လက်ဝဲဝင်း မှူး လက်ဝဲရန္တမိတ်၊ လက်ယာဝင်း မှူး နန္ဒသီရိကျော်ထင် တို့မှဘဝင်း ကော်လေး ဂုဏ်ထူး ဦး မှူး ဘဝ်မှူး သေနတ်မှူး ကောင်တန်မှူး ရှမ်း စုကြီး ကိုယ်ရံတော်အကြီး ခေါင်း အဝန်း အဆော်တို့သည်ခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက် နောင်တော်ဘုရား လက်ထက်ငါ့လက်ထက် တော်ရောက်နှစ်များ စွာရှိသည်။ တနှစ် လျှင်ယောက်ျား မိမ္မမည်မျှပျိုး သည်မည်မျှလျော့သည်မည်မျှရှောင်သည်မည်မျှရဟန်း သတင်း သုံး မစွမ်း အိုကုန်စာရင်း များ ကိုသိသာအောင်စစ်ကြော၍လျှောက်၊ ရွှေတိုက်စာရင်း မှာလုံး ချိသောရှိသည်။ ခွဲစုအရေအတွက်အသေအချာတနှစ်လျှင် ပျိုး သည်လျော့သည်ကိုမသိသာဖြစ်သည်။ တနှစ်လျှင်၁၂လဖြစ်၍ပျိုး ကြောင်း လျော့ ကြောင်း ကိုစာရင်း နှင့်သွင်း စေ၊ အစုစုဝန်စာရေး ခန့်တော်မူသည်။ ဝန် တော်မူသည့်ဝန်စာရေး တို့မှလည်း ဝင်း မှူး တို့နည်း စစ်ကြော၍သွင်း စေ၊ ဝန်တို့စီရင်။

(သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခုနယုန်လပြည့်ကျော်၁၀ရက်နေ့) 30 May အမိန့်တော်။ 1635

(မျိုး ကြွနီ၁၉၄၄၊ ဘက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူဖွယ်သောအသွင်ဘဝရှင်မင်း ဝင်း ဦး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဝင်း တော်ငှာရပ်တွင်တဝင်း တွင်စား စု၍ ကျော်ရှိသည်။ အမှု
 ထမ်း ကျန်တော်မျိုး အစုစုဝန်တို့စီရင်သည်အမှုထမ်း တို့ကိုခမည်း တော်ဘုရား နောင်
 တော်ဘုရား လက်ထက်တော် နေ မြေလုပ် မြေစား မြေသနား တော်မူသည့်အရာ
 များ သည်စိမ့်မြှုပ်သည်မလုပ် နိုင်၍လွတ်လပ်သည် ကျောင်း ဘုရား စာသင်ဝတ်များ
 သည်မင်း စား မြေသို့ဝင်သည်မင်း စား မြေသည် ကျောင်း ဘုရား မြေသို့ဝင်၍
 အကူး အသန်း မရှင်း မလင်း ရှိလေသည်အရာများ သည်မင်း ဧကရာဇ်တို့နှင့်
 ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ် သောအမှုဖြစ်သည်။ သန့်ရှင်း စေသည်ဖြစ်မှသာမည်ဖြစ် သော
 ကြောင့်ရန်ဘုပွကြွယ်လူမျိုး ၊ တက်တူရန် အောင်မျိုး ၊ တက်ခေါင်ဒိုင်း မျိုး တို့ကိုခန့်
 ထား တော်မူသည်။ ပယ်နယ်အမှုတို့ကိုသတ်၍သန့်ရှင်း အောင်တိုင်း တာစေ။ ဝန်
 တို့စီရင်။

30 May

1635

(သက္ကရာဇ်၉၉၇ ခု နယုံလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့အမိန့်တော်) ။

(မျိုး ကြည် ၁၉၄၄ ၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော် ဂြိုဟည်၊ မြို့ဝန်မြို့စားရဲ၊ ထောင်မှူး၊ ထောင်စံအမိန့်၊ ငယ်သား တို့ မှာ မြေယာ မြေတို့မှ စ၍ ဆွမ်း တော် ကျွေး အရပ်ရပ် ခန့်ထား သည်တကွက်တွင်တ အိမ်ကိုတလှောင်အသုံး တော်ရန် ခန့်ထား ဆော်တန်သည် မည်မျှဆင်း ရဲသား တို့ထမ်း ရွက်ရသည်ကိုအရပ်အကွက် ခေါင်း အကြီး အဆော်တို့စစ်ကြော၍ ပေး သည်စိရင်း အသုံး စိရင်း တို့ကိုတလှောင် မည်မျှကုန်စစ် ရောက်လှောင် မည်မျှကုန် ကြောင်း မသုံး နိုင်ကုန်ကြောင်း ကြောင်း ခန့်ထား ရာတွင်အသံအနာဖြစ်၍ မညီမမျှထမ်း ရွက်ရသည်အရပ် များ ကိုမြို့ဝန်စားရဲ၊ တို့ကို မေး မြန်း ၍ စိရင်း ဂြိုဟည်အတိုင်း သွင်း ၊ ဝန်တို့စိရင်း။

(သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်) 30 May 1635
နေအမိန့်တော်။

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

မြေခက်ဘက်မြင်း ၊ တောင်ဘက်မြင်း ၊ မြို့ပါမြင်း ၊ သင်း ကြီး မြင်း ၊ ကျောက်
ဆောက်မြင်း ၊ ပုဂံမြင်း ၊ ရင်း နက်မြင်း မှစ၍တိုက်ဝင်မြင်း စုစီး မြေ၊ လုပ်
မြေ၊ နေ မြေရပ်နှံအသီး သီး ရှိသည်။ မြင်း စုကြီး တို့ဝင်ထွက် ပေါင်း ရှက်၍ မ
ထမ်း မရွက်စေနှင့်။ သီး သီး ခြား ခြား ရှေး ထုံး စံရှိသည့်အတိုင်း တိုင်သူရင်း
နှံထမ်း စေ။ မြင်း မြေထွင်လုပ် ဆောင်သမျှကိုမြင်း စီး တိုက်စား စေ။ မြေမှာ
ဘို့တော်ခွန် တော်ဖြစ်သည်။ ဆိုင်ရသ ပေး စေ။ မြင်း မြေဝန်ဟူ၍အခြား မရှိစေ
နှင့်။ ဆိုင်ရသထမ်း စေ။ ဝန်တို့စီရင်။

(သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခု နယုန်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက်) နေ့အမိန့် တော်။

30 May

1635

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

အထွင်း ဝန်စီရင်နက်ပြင် ဝန်စီရင်နက်သီး ခြား ခန့်တော်မူသည်။ မြို့ဝန်ကိုလည်း
သီး ခြား ခန့်ထား သည်အရသာကိုကူး သန်း ရှိစီရင်လည်းအရသာများ လည်း ခမည်း
တော်ဘုရား နေောင်တော်ဘုရား လက်ထက် တော်ကသည်ဝါအသွင်ဘဝရှင်မင်း တ
ရား ကြီး ဘုရား လက်ထက် တော်တိုင်စီရင်နက်ထွင်း သာစီရင်ရမည်ကိုအထွင်း က
လည်း ပြင်ဆို့ကူး သန်း သည်။ ပြင်ကလည်း အထွင်း ဆို့ကူး သန်း သည်။ အထွင်း ပြင်စီ
ရင်စုထင်သာသီး ခြား ခန့်ထား သည်အတိုင်း စီရင်။ မြို့ဝန်မှာအရှေ့မြို့သစ်။
တောင်တက်သေး ဝန်ပ တေ့။ အနောက်တပယ်။ မြောက်ခရေထွင်း သာရသာ
ဝတ်မှုမှန်သမျှကိုစစ်ကြောစီရင်စေ။ အထွင်း ဝန်တို့မှာလည်း မြို့ဝန်စီရင်နက်ကို
ကူး သန်း ရှိမစီရင်သာ။ ခန့်တော်မူသည့်အတိုင်း ဆိုင်ရသာစီရင်။ မြို့တော်
ကံခါး ဇရဝ်မှူး တို့ကို နေ့ညည့်ငယ်သား နှင့်ကံခါး တော်ထွင်း စေါင်နေထမ်း ရွက်
စေ။ အထွင်း ကထက်သည့်အမှုအပြင်ကဝင်သည့်အမှုများ မှာမြို့ဝန်စီရင်စေ
ထက်စေ။ ဝန်တို့ကဆိုင်ရသာဆို။

(သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်) 30 May နေ့အမိန့်တော်။

1635

(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သဘင် တော်အစုအမှူထမ်း တို့မှာ မည်သည့်အစု မဆိုအိမ်သင့်၍ မွေး မြင်သမျှသား
 ယောကျ်ား ကိုကွန်စုမှာထမ်း စေ၊ မိမ္မမြင်လျှင်အရှင် မိဘုရား စည်တီး မှာ
 ထမ်း စေ၊ ထောင်ချင်မှစ၍ ဇုစုသား တို့မှာ မိလိုက်ဘပါဖြစ် စေ၊ ဇုစုသား တို့
 နှင့်ငဲ့သား တော် မြေး မြစ် တော်သူသား လာရကုန် မွေး မြင်သည့်သား ဆိုး ထို
 ကိုမင်း ညီမင်း သား (မင်း) အေ (စိုး) မျိုး မဆို စေနှင့်၊ သဘင် တော်သို့သာ
 ပါစေ၊ သဘင် တော်စု မဟုတ်သည့်ကို ဝင်ထွက်ကူး သန်း ၍ မထမ်း စေနှင့်၊ ဆိုင်ရက
 ကုန်စီ စေ၊ ဝင် စေ၊ သဘင် တော်စု ဇုစုသား အဝင်ဖြစ်လျက် မြင့်ရကတက်၍ ထမ်း
 ရှက်သည့်၊ မထမ်း ရှက် စေနှင့်၊ သဘင် တော်စု ဇုစုသား မှာသားထမ်း စေ၊ ငါ
 အသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ငြီး ဘုရား သာသနား တော်မှ၍ သဘင် တော်စု
 စုသား တို့ကိုနှုတ် တော်မူသည့်၊ အမိန့် တော်ပါသော်လည်း မြင့်ရကသို့တက်၍ မထမ်း
 စေနှင့်၊ အစုရင်း မှာသားထမ်း စေ။

30 May

1635

(သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခုနယုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်)နေ့အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

အရပ်ရပ်မြို့ရွာတွင် နတ်ထိန်း သင်္ကြာ၊ ထိန်း တို့မှာ နတ်သင်္ကြာ၊ ကွန်း၊ တံဆောင်း၊
မဟောင်း၊ ဖွင့်ပြင်လုပ်ရန် ရှေး ဇာတိမင်း မြတ်တို့သနား တော်မူသည့် မြေ
ပယ်နယ်ကျွန်းတို့ကို မည်သူလုပ်သည်၊ သိကြား နတ်တို့ကို အစဉ်အဆက်ထိန်း ရိုးသား
မြေး ဆက်ခံထိန်း သိမ်းသည်။ မဆိုင်သည့်အစုက ဝင်၍ ထိန်း သိမ်း သည့်အရပ်များ ကို
လူကြီး မြေတိုင်း စီမံမြင်တို့ကို စစ်၊ စစ်ချက်ထက်သည့်အရပ်တို့ကို ငါသိ တော်မူသော
အောင်သွင်း စေ။ ဝန်တို့စီရင်။

အနောက်ဝန်စီရင် နက်အစုသား တို့မှာ တစုက သည်တစုသို့ကူး သန်း၍
ထမ်း ရွက်ကြောင်း ကို ရှေ့နား တော်ကြား တော်မူသည့်အနောက်ဝန်တို့စီရင်ရ
သည့်အရပ်တွင် အစုငှာ အနက်မြင့်သည့် မြေသည် နိမ့်သည်သုံး စုလွှဲလေသည်။ နိမ့်ရပ်ကသည်
မြင့်ရပ်သို့ မတက်သာ၊ မြင့်ရပ်က နိမ့်ရပ်သို့ မသက်သာ၊ နှစ်ကြောင်း ဂြိုဟည်တွင်
နန်း ထင်း ခွဲမသော မှုရှိလျှင် ဆင်ကပ် စေ၊ သူငယ် တော်အလောင်း ထား သည့်အောက်
မြေက စေင်နေရသည်။ အစုအိမ်သာ တော် စေင်တမျက်ချေး ကုံး လူစုတို့သည် မြင့်ရပ်
သို့ မတက်ရဖြစ်သည်။ စာရေး ကြီး တို့စစ်ကြော စေ၊ အနောက်ဝန်တို့စီရင် နက်တွင်
အမြင့်အလတ်အနိမ့်ရှိ လေသည်။ တစုက သည်တစုသို့ကူး သန်း၍ ထမ်း စေနှင့်၊ ဝန်
တို့က အနောက်ဝန်တို့ကို ဆိုသန့်သည့်စီရင် တို့ကို သွင်း စေ။ ဝန်တို့စီရင်။

မြေနန်း တော် စေင်၊ တိုက် စေင်၊ ကျီ စေင်၊ ပြဿဒိ တော် စေင်၊ ဗြဲ
တိုက် စေင်၊ လွှတ် စေင်၊ ဂုံး ငေါင်မှာ စ၍ အရပ်ရပ် အစေင်အရှောက်တို့ကို မည်သည့်
ကမ္ဘာမှ မနှုတ်မယူ စေနှင့်၊ ခန့်တော်မူရင်း အတိုင်း တည်စေ၊ သင်း တို့ကိုဘိုး တော်
ဘုရား ခမည်း တော်ဘုရား နောင် တော်ဘုရား ပေး ချသနား တော်မူသည့်
အရပ်ရပ်တွင် လုပ် မြေ နေ မြေအပိုင်း အခြား မှတ်သား ၍ ပေး ချသည့်အတိုင်း လုပ်
အောင်၍ အမှု တော်ကို ထမ်း စေ။ ဝန်တို့စီရင်။

ရှေ့ဝမြို့ တော် သေနတ်၊ မြေနန်း တော် သေနတ်၊ တံတား ဦး သေ
နတ်၊ ဘရင်ချီ သေနတ်၊ သူငယ် တော် သေနတ်အစုသား တို့ကို ရေ တော် ခပ်များ
မှာ ရေအိုး ပိုက် စေ၊ ငါထက် တော်မူလျှင် ရှေ့နောက်လက်ဝဲလက်ယာတွက် တော်မူရပ်
တွင် သေနတ်စွဲကို ငြိလိုက် စေ၊ သင်း တို့ကို ခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက် နောင်
တော်ဘုရား လက်ထက် နေရပ် ပေး ချတော်မူသည့်အရပ်တွင်သာ နေစေ၊ နေ

ချင် ဂၢ ဂၢ မ နေ စေ နှင် ၊ သင်း တို့တွင် မကံ၍ တမြို့တရွာပါး ယား သည်လူတို့မှ ခံမိုး
 ပေါက်မကြီး ကြီး ဂၢ နေသည့်လုပ်အိုင်စ ချင် (ဂြို ဂၢ) နေသည့်အရပ်တွင် ဂြို၍လုပ်စား
 ရလျှင် မြို့မှ ရွာဝန်ကို ဂၢ ဂြို ခဲ့စု ဖြေး ကိုထမ်း စေ ၊ ကိုသၢ နေ၍လုပ်စကင်း မဂြိုလျှင်
 လွှတ် စေ ၊ အထက်ရတနာပူရတွင် စိုး အုပ်စံ နေ သော ဧကဂၢဇ်မင်း မြတ်တို့လက်ထက်
 တော်လုပ် မြေစား မြေပေး ချသနား တော်မူသည့် သေနတ်အစုသား တို့မှ ဂၢ ရှေး အ
 စည်အရိုး ဂြိုသည့်အတိုင်း လုပ်စား ၍ အမှတော်ကိုထမ်း ရွက် စေ ၊ သေနတ်ဝန်စားရေး
 တို့ကို ခေ T ၍ဆို ၊ စာရင်း တင်လျှင်သွင်း ။ ဝန်တို့စီရင် ။

30 May

1635

(သက္ကဂၢဇ် ၉၉ ဂု ခု နယုန်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက်) နေ့အမိန့် တော် ။

(မိုး ကြည် ၁၉၄၄ ၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း၊ တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ကုခန်း ကြီး မြို့၊ အမြင်မြို့၊ အိမ်ရှေ့တော်ပါတပယင်း မြို့များ ထွင်မိုး ညှင်း မင်း တရား လက်ထက်ရှစ်သောင်း မှူး လေး သောင်း မှူး ကိုး သန်း မှူး ရှိသည်။ နောက်ရှမ်း တို့ရရဘွင်ပါလေသည်နှင့်မခန့်မထား ခင်မိုး ညှင်း မင်း တရား နက်ရွာစံတော်မူသည်။ နောက်အဆက်အလှမ်း တိမ်မြုပ်သည့်အတိုင်း သတိုး မင်း စောလက်ထက်ကုခန်း မြို့ရှစ်သောင်း မှူး အမြင်မြို့လေး သောင်း မှူး တပယင်း မြို့ကိုး သန်း မှူး ခန့်တော်မူသည်တွင် ဘေး တော်မင်း ကြီး စွာစော်ကဲ လက်ထက်အရိုး ကိုအရွက်မဖုံး စေနှင့်အစည်အရိုး သား မြေး အနွယ်အဆက်ကိုမြို့သူကြီး မြေတိုင်း စချီစမြင်ငယ်တို့ကိုစစ်ရမည်အရိုး အစဉ်အဆက်အနွယ်မှန်မှခန့်ထား စေ ပြန်သည့်အမိန့်တော်ကို ရွှေတိုက်တော်တွင် ရွှေသည်။ ဝန်တို့ကစစ်ကြော၍သိတော်မူ သာအောင်သွင်း ။

2 June 1635

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခုနယုလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(ချီး ဩဉ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ရှစ် သေဝင်း မှူး လေး သေဝင်း မှူး ကိုး သန်း မှူး တို့အဆက်အနွယ်ကိမ်မြတ် ဂုဏ်
 ထွင်မိုး ညှင်း မင်း တရား သား မင်း ရဲ ကျော် စွာမှစ၍ ရွှေ နန်း ခြေ ၃၂၀
 တိုင်အမှူး ရှိသည်။ နေ ဘက်ကိမ်မြတ် လေသည်ဖြစ်၍ မည်သူရှစ် သောင်း မှူး အဆက်။ မည်
 သူ လေး သေဝင်း မှူး အဆက်။ မည်သူကိုး သန်း မှူး အဆက်ကိုဘုရား ကျွန် တော်တို့
 စိတန်း စိရင်း မရှိ ဝါထွက်ဆိုသည် အတိုင်း ဝန်တို့စိရင်း သွင်း ဂုဏ် ၁၂၁ သွေ ဘက်
 စုမြင်း တော်သည်တို့ကို ခန့်၍ ကြီး မှူး စီရင်။

8 June

1635

သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက် နေပြည်တော်။

(မိုး ဩဂုတ် ၁၉၄၄)

မဟာနန္ဒစည်သူ၊ မဟာနန္ဒသင်္ကြံတို့သွင်း သည်စစ်ချက်ထွက်ကူး ခန်း ငြီး မြို့သူကြီး သရေပုညာ မြေ တိုင်သရေရဘဇာ စချီမဟာနန္ဒသူ စမြင်မဟာသမန်တို့ကို သက္ကရာဇ်၉၉၄ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၃ ရက် နေ့စစ်သော်ကူး ခန်း ငြီး မြို့ကိုသိရီဓမ္မာ သောကမင်း တည်သည် ၊ ဖလံကံ ပုလဲချား တိုက်မှစ၍သူဝန်မင်း နေသည့်ကလ စဉ် နဂိုရံမြို့ထွင်သည် ၊ ဆင်ယင်သည်မိတ္တီလိမြို့ချောင်း ဆုံကြီး သည်စဉ် နဂိုရံမြို့ ဘူး ဆိပ်ကိုဆင့်ဆိုသည် ၊ ကူး ခန်း ကိုကူး ခန်း ကြီး ဆိုသည် ၊ တန်ပတိသွင်း သောအ ရာကိုတန်ကြီး သွင်း ဆိုသည် ၊ ကူး ခန်း မြို့ထွင်၍သောင်း မှူး ဆိုသောအရာကား ပယ်မြေ ရေခွန်ဆည်မြေောင်း တက်သက်လုပ် ဆောင်သမျှတို့ကို သောင်း မှူး မြို့ထွင်း ထွင် နေ၍စစ်ကြောစီရင်သည် ၊ အခွန်ချင်သောအခါမြို့သူကြီး မြေတိုင် စချီ စ မြင် ၍သောင်း မှူး နှင့်တညီတညွတ်တည်း ချင်ရသည် ၊ အစား အသောက်မှာ အခြား ဖြစ်သည် ၊ ၍သောင်း မှူး အဆက်ပျောက်ပျက်သည်ကိလမိုး ညှင်း မင်း တရား လက်ထက် တော်တိမ်မြတ် လေသည်နှင့်မထင်မရှား ဖြစ်သည်ထွက်ဆိုသည်။

၄င်း အမြင်မြို့သူကြီး မဟာသမာ မြေတိုင်း သရေရဘဇာ စချီ သမန္တကျော် စမြင်ဝတ္ထနာတို့ကိုစစ်ရာတွင်အမြင်မြို့သည် ကစည်မြို့ ပေညင်မြို့ ကမ်း မြင်မြို့ထွင်သော ဝေဿဝတီနှင့်သိရီဓမ္မာ သောကမင်း နေသည့်ကမ်း မြင် မြို့က ပါတလိပုပ္ဖပူရမြို့မှ ခန်း တက်သည် ၊ ရှေး အရိုး အစဉ်စာတွင် လေး သောင်း မှူး သည်ပွန်မှစ၍ ပျဉ်တံတား စိုက်ဘား သမျှတို့ကိုပယ်ထွင် နယ်ထွင် ရေ သောက်လုပ် ယူဆောင်သမျှရှေ့၍လယ်ယာတို့ကိုစစ် ကြောမှတ်သား စီရင်ရသည် ၊ မြို့သူကြီး မြေ တိုင် စချီ စမြင်တို့နှင့်အခွန်ချင်ရသည် ၊ စား စု သောက်စုမှသီး သီး ခြား ခြား စား သောက်ကြသည် ၊ လေး သောင်း မှူး အဆက်အနွယ်အရိုး အစဉ်သား မြေး သ ဌေး င ကျော် ဝေသည့်သတိုး မင်း စောလက်ထက် လေး သောင်း မှူး သည်မရှိ နောက် အဝသည့်ဆင် နေကျား အောင်း ဖြစ်၍တိမ်မြတ်သည်ထွက်ဆိုသည်။

၄င်း တပယ်င်း မြို့သူကြီး ဇေယျာတ္တရာ မြေတိုင် သရေဝတ္ထနာ စချီ သမန္တသူ စမြင် ဇေတပိုလ်တို့ကိုစစ်ရာတွင်သံသယပြည်က သတိုး ဝရသက်တို့ အနွယ်သတိုး မင်း ဖျား ရတနာပူမြို့ပြုစုရာတွင်တပယ်င်း မြို့၌တိုး သန်း မှူး ခန့် သည် ၊ မင်း ကြီး စွာ စော်ကဲ တရဖျား ညီပထမမင်း ခေါင်သား သီတသူသား

မင်း ဂွဏ် ကလေး ကျေး တောင်ညိုမိုး ညှင်း မင်း တရား တိုင်တပယ် မြို့
 ထွက်ကိုး သန်း မှူး နေသည်လယ်တခွေ ချောင်း တာလုပ် ဆောင်သမျှတို့မှတ်သား စီ
 ရင်သည်။ အခွန် တော်သွင်း သော ခါမြို့သူကြီး မြေတိုင် စချီ စမြင်ကိုး သန်း မှူး
 တို့မျက်နှာညီချင်သွင်း ရသည်။ စိုး စုသောက်စုမှာသီး သီး ခြား ခြား ဖြစ်ပါသည်
 ထွက်ဆိုသည်။ ဂွဏ် သောင်း မှူး လေး သောင်း မှူး ကိုး သန်း မှူး တို့အဆက်အနွယ်
 တိမ်မြုပ် ရာထွင်မိုး ညှင်း မင်း တရား သား မင်း ရဲကျော်စွာမှစ၍ ရွှေနန်း
 ဧက ၁၂၀၀ တို့အမှူး ဂွဏ် နောက်တိမ်မြုပ်၍ နေလေသည်ဖြစ်၍ မည်သူ့ဂွဏ် သောင်း
 မှူး အဆက်မည်သူ လေး သောင်း မှူး အဆက်မည်သူကိုး သန်း မှူး အဆက်ကိုတရား
 ကျွန်တော်တို့ထွင်စာတမ်း စီရင်း မရှိပါကွက်ဆိုသည်အတိုင်း စီသွင်း ရာမှာ သွောက်
 စုမြင်း တော်သည်တို့ကိုခန့်၍ မှူး ကြီး စီရင် စေ။

8 June

1635

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခု ဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက် နေပြည်တော်အမိန့်တော်။

(တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နီကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မင်း ကောင်း မင်း မြတ်သည် လေက နတ်ဖြစ်၏။ ဘယ်သို့ လေက နတ်လည်း ဟုမူမင်း ၏အသက်တည်သ ရွှေပြည်သူတို့၏အသက်ရှည်သ ရွှေ၌။ ထိုသို့ သော မင်း သည်ကိုယ်၏စီး ပွား ၊ ပြည်သူလူရတန်း တို့၏စီး ပွား ၊ သဘာဝ နာ တော်၏စီး ပွား၊ မင်း ၏အစဉ်အဆက်စီး ပွား ရှိကြောင်း ကိုအကျိုး ဆောင်၏။ ဘယ်သို့အကျိုး ဆောင် သည်လည်း ဟုမူကား ရန်ဝေး ခြင်း ၊ မုဒိန်း ထား ပြဇိုး သူမ ပေါက်နိုင်ခြင်း ၊ တ ကိုတ ယောက်နိုင်ထက်စိုး ကဲ၊ လျှပ်စား ပေါက်စား မစွဲလမ်း စေခြင်း ၊ လက်ဆောင် ငဲ့ခြင်း ၊ တံစိုး စား ခြင်း ၊ ငါရွှေဘက်မည်ငါလဲမည်အကျိုး ရှိစိမ့်မည်ငါ့ဘိုးကား ဟူ၍ သူဆင်း ရဲအား ပွတ်စား ခြင်း ၊ အကျိုး အကြောင်း ရှိပေ သောသူတ ယောက်ကို အခါတပါး ဖြင့်အကျိုး ကိုသိမ်း ခြင်း ၊ အပြစ်ကို ဆောင် သောဂုဏ် ကျေး ဇူး မရှိဘဲ အတတ်သင်သည်ဟူ၍အကျိုး ကိုဆောင်၏ချီး မြှောက်၏။ ပါဏာတိပါတာသူအသက်ကိုသတ် ခြင်း ၊ အဒိန္နဒါနံ၊ သူငဉ္စာကိုခိုး ဝှက်ခြင်း ၊ ကာမေသု၊ သူမယား ကိုဖျက်ဆီး ခြင်း ၊ မုသဝါဒ၊ မမှန် သောစကား ကိုချောပစ် သောကုံး တိုက်ကုံး ပယ်ဆိုခြင်း ၊ သူရသ မေရသ၊ အရက် သေရည်တူး တူး နံပြင်း အဆိုမှားခြင်း ၊ ဣန္ဒြေဖျက်ခြင်း ၊ မကောင်း သောအမှုကိုသူလုပ် ချောက်လျှင်ပြုတတ်၏။ ယင်း သို့အမှုအကြောင်း တို့သည်အတွင်း ကွန် အမှုလုပ်သည်ကွန်ပြည်တွင်း ၌ရှိသသူပြည်ပ ၌ရှိသသူ၊ မိမိတို့၌ရှိသသူ၊ နိုင်ငံ၌ရှိသသူ၊ လူရှင်အပေါင်း တို့ကိုစိုး အုပ်စေငဲ့ ရှောက်ခြင်း ကြောင့် ဆွေရှာ စောင့် ရှောက်၏။ ဤသို့သော မင်း သည်အဆွေခင်ပွန်း ကိုအလိုရှိ၏။ ဘယ်သို့အဆွေခင်ပွန်း လည်း ဟုမူ ကား ဆုလုပ်ကိုမမင် သေရှင်မငဲ့၊ အသက်စွန့်ဝံ့သောသူရဲကိုလည်း ရှာ။ ။ အတော် အမှန်အစိတ်အပေါက်အနှံ့အပြား ညီကပ်ငြိပွာ န်ဖြင့်ကိုယ်၏အမှုကဲ့သို့အရှင်၏စည်း စိမ် ချမ်း သာကိုရေး ခြား စိစစ်အုပ်ချုပ် နိုင် သောဘဏ္ဍာစိုး ကိုလည်း ရှာ၏။ သတိသမ္ပ ဇဉ်ရှိခြင်း ၊ အာကုံအာဏာ ဆောင် နိုင်ခြင်း ၊ နှုတ်ဖျား လက်ဖျား ရခြင်း ၊ ရဲ ရင်ခြင်း ဖြစ် သောသံခံတမန်အစေအပါး အသုံး အစွဲကိုလည်း ရှာ၏။ အမှတ်အသား ရှိခြင်း ၊ နှုတ်လက်တက်ခြင်း ၊ ပေါ့ပါး လျှင်တန်ခြင်း ၊ စိတ်နှလုံး သေချာခြင်း ၊ မှန်ကန်ခြင်း ၊ အရှင်အား ချစ်ခြင်း ၊ ယင်း သို့သောအနီး အကပ်ကိုလည်း ရှာ၏။ ရေး တပ်ရတပ်၊ အစစ်အမေး ၊ အကျိုး အပြစ်၊ မင်း ၏အကျိုး စီး ပွား အရသာကို

သိစွမ်း နိုင်သောပညာရှိကိုလည်း ဂုဏ်။ ငါးပါး သောသီတင်း မှတော့က်ပြန်၍
မင်း၏စီးပွား၊ သာသနာတော်၏စီးပွားကိုအကျိုး မဲ့ပြုသောလူညစ်လူပျက်လူသွမ်း
ကိုမရှိအောင် ဖွဲ့စည်းစီစဉ်နိုင်သောပြည်စိုး၊ ရွာကွပ်ကိုလည်း ဂုဏ်။ မင်း၏အ
မှုခပ်သိမ်း စုံကိုအမှုအကျင့်ကောင်း၊ မကောင်းကိုသိစွမ်း နိုင်ခြင်း၊ မင်းမျှ
ပြည်မှုစီစဉ်မှုကိုအနှံ့အစုံအမြင်တပ်စွမ်း ခြင်း၊ စီရင်နိုင်ခြင်း၊ မင်း၏အလိုကို
သိခြင်း၊ ဤသို့သောစစ်သူကြီး ကိုလည်း ဂုဏ်။ အထူးထူး သောဂဏန်း ဟူးရား
ဟော၊ အထူးထူး သောတမ္ဘာကျမ်း၊ ခြွလာသောစကား ဖြင့်မင်းအား နှလုံး
သွင်းစေခြင်း၊ နာစေခြင်း၊ အကျိုးအပြစ်ကိုပြည့်နှံခြင်း၊ ပြောဟောနိုင်ခြင်း
ဤသို့သောပညာရှိသူခမိန်ကိုလည်း ဂုဏ်။ ဘေးဥပါဒ်အန္တရာယ်လွှဲပယ်ပျောက်ပျက်
ကြောင်း၊ မင်းနှင်တကွသောပြည်သူလူရဂဏန်းအား ဘေးရန်ကင်း ကြောင်း၊
အကျိုးရှည်မြင့်စွာဖြစ်ကြောင်း၊ နှံ့ပြားစေ့စုံတတ်စွမ်းသောဗေဒင်ဆရာ
ကိုလည်း ဂုဏ်။ အမြဲရောက်သောအနာကိုကွာကြောင်း၊ ကိုယ်၌တည်သောအနာ
ကိုပျောက်ကြောင်း၊ လူတကာတို့မှီခိုရာဖြစ်သောသမားပညာရှိကိုလည်း ဂုဏ်။
အထူးထူး သောနှုတ်၏အတတ်၊ အထူးထူး သောလက်၏အတတ်တို့ကိုတတ်စွမ်း နိုင်သူတို့
ကိုလည်း ဂုဏ်။ အထူးထူး သောသီတတ်နိုင်သောဆင်အတတ်မြင်းအတတ်လက်နက်အ
တတ်ကိုတတ်စွမ်း နိုင်သောသူတို့ကိုလည်း ဂုဏ်။ ဂွဉ်ပတ်ချောင်း နှောင်း နှံ့ပြား
၍ကောင်း၊ မကောင်းကိုအရှင်မင်းအား သိစေတု၍ ရွှေဘက်ကြား သောသူကိုလည်း
ဂုဏ်။ ဤသို့သောသူတို့သည်မင်းကောင်းမင်းမြတ်လောကနတ်ဖြစ်သောမင်း၏
ခင်ပွန်းတည်း၊ သည်အရာတိုရာတေမေ့၊ လောကဓမ္မကျမ်းမှနှုတ်သောစကား၊
သည်အမိန့်တော်အတိုင်း ကိုအမြဲထား၍မှတ်ရမည်။

8 June 1635

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခု ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၅ ရက် ဝနော့ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၉၄၃ ဝါ ခေါင်လဆန်း ၁ ရက် နေ့တန်း တော်အလှူနံကြီး 4 July 1635
 သောအသ္မင်္ဂတဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး နေ့ဗြဲတိုက် တော်သို့ထွက် တော် မူရသထွင်အမိန့်
 တော်ရှိသည်။ ရွှေပြည် တော်တွင် ကောက်ရိုး ဟူသမျှသည်ခမည်း တော်ဘုရား လက်
 ထက်ကအစဉ်လက်စွဲစသော ရွှေပြည်စိုး တွင်ရှိသည့်စါရင်း အတိုင်း ကိုသဘာကောက်ခံစေ။
 စါရင်း ပြင်ကိုအစဉ်ရှိသည်ဟူ၍ ကောက်သည် တောင်း သည်ကိုမကောက်မတောင်း စေ
 နှင့်။ လက်စွဲ စါရင်း အစဉ်ကိုလွန်၍ တောင်း ရိုး သည် ကောက်ရိုး သည်ကိုလွန်၍လက်
 စား ကြီး လျှင် မည်သည့်ဟူ၍ မဆိုနှင့်။ ဈေး လယ်တွင်အပေါင်အလက်ဖျက်၍ပြစ်။ လှော်
 ကား သုံး ထောင်အကောက်ကိုလည်း အမှုတည်တော်မမူဘဲကိုမကောက်စေနှင့်။ ကျီး
 ဖြစ်တည်း ကျောက်စာတည်း ဟူ၍မတောင်း စေနှင့်။ ကောက်ရိုး သည်လည်း တ
 သောက်တည်း တသတ်တည်း တောင်း စေ။ ကောက်သည့်အလဲလဲမကောက်စေနှင့်။
 သည်အမိန့်တော်အတိုင်း မတည်သော်လက်မထောင်မျှ နှင့်။ ရွှေပြည်စိုး ငယ်တို့နှာ
 ရောင်သန်း မှင် သွေထိုး ၊ လက်မထောင်မျှ ၁ ၊ ရွှေပြည်စိုး ၁ ၊ လက်မရွံ့မျှ ၁ ၊
 ပေါင်း ၃ စေါင် ပေး အပ်သည့်အမိန့်တော်။

(ဖူး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၉၉၄ ခုတန်ဆောင်မုန်း လပြည့် ၃ နေ့တန်း တော်ကြီး ဝှံ့သေဝအသွင်
 ဘဝရှင်မင်း တရား ဗြဲတိုက် တော်သို့ထွက် တော်မူရသကဲ့သို့ အမိန့်တော်ရှိသည်။ ကျေး
 မက်ရွာပြည်စား သည်ကွမ်း ပင်မျိုး သေဝအတူ နေလွတ် အောင်အရွက်မျိုး ချိအရွက်ရင်၊
 ရာကိုဆွတ်ခူး ရောင်း ချစား သောက်၍ အသက်မွေး သည့်သဘာဝ ရွာပြည်တွင်ရှိသည့်
 ကွန်တိုကိုအမြဲ နေစေ၍ ရွာသား ပြည်သား ကိုမင်း ကျေး မင်း ကွန်လွှတ်စား ပေါက်
 စား အနိုင်မကျင့်ရအောင်တား ဘိ၍ ရွာဆုံး ရွာလပ်ကို စောင့်ကြပ်၍ အဝူအစဉ်အစိုင်း
 ကိုချောင်း နှောင်း မေး မြန်း စေ၍ ပြုစု၍ ရွာကိုရွာစား ဖွဲ့ရွာစား ကိုရွာသား
 ဖွဲ့ပြုစုသိမ်း ပိုက်၍ စား ၊ သို့မှအရှင်ပေး ကျီး ရှိမည်။ စား ရကျီး လည်း ရွာစား
 ရှိမည်။ ကျေး တော်မျိုး အသည်အလိတို့လည်း ဖြစ်မည်။ လွှတ်စား ပေါက်စား စီမံမည်ဟု
 ချီသပြု လေလျှင်အရှင်စပါး မျိုး ကိုအရှင်ကြက်ပင် ကောက်စား ဆန်သမ ကောက်စား
 ယက်ချသကဲ့သို့မရှိ စေနှင့်။ ငှက်လည်း အသီး ရှိခါသမအပင်ကိုနား သကဲ့သို့အခွန်ခံသမ
 ရွာသို့သွား သကဲ့သို့ပြန်၍ မကြည့်။ ငှက်ကဲ့သို့မရှိ စေနှင့်။ စား ဟန်ဘက် စေ။ ရွာပြည်
 ကိုမပြု။ စား ရသောက်ရ အောင်မစီရင် သော်ကွပ်မည်။ မြို့စား ရွာစား တို့ကို
 ပေး သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၉၄၈ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၁၄ ရက်ကြာသပတေး ၊ ဘုန်းတော်ကြီးယော
အောင်ဘဝရှင်မင်း တရား နေ့ဗြဲတိုက်တော်သိုက်ထွက်တော်မူရာတွင်ဘယ်ယော်
တော့သွက်သောခါအမိန့်တော်ရှိသည်။

ရွာသူကြီး အသည်ကြီး တို့ဝယ်ရွာတွင်မင်း ကျေး မင်း ကွဲမင်း သား
မင်း မြေး အမျိုး အမတ်ကွဲ ကျောင်း လူဘုရား လူအပေါက်အကျ နေလှသမျှကိုမည်
သည်လူမျိုးမည်သည်လူဟူ၍သိမြင်စေ။ ကောင်း မကောင်း ကိုဆုမ္မပိုင်စေ။ မင်း
မှပြည်ရွာမှကိုလည်း အမှတ်ရှိသင်ရုံး စုစီရင်ပိုင်စေ။ ရွာတွင်ရွာနှင်တရွာအကြား
တွင်လူပျက်လူသွမ်း လူဆိုင်လူညစ်တို့ဝယ်သည်သိသော်သောစွေသော်သောတမုံ။ မသိမစွေ
သော်တိုက်တိုက်ဘယ်တပြုရမည်လည်း ဟူ၍မုဒိန်ခေး မြအလှအယက်တောစွန်အုံနား
မရှိစေနှင့်။ သိသင်ကြား ဖွင့်တရွာလုံး အုံ၍ရွာနီး ရွာစပ်တိုက်ရုံး၍ရွာစေ။
မရွာမလိုက်မရသော်ရွာနေသမျှကိုတိုင်ကြီး ထမ်း အမြဲထည့်မည်။ ရွာတွင်ရွာသူ
ကြီး အကြီး ပြုသူကိုအကွေ့ရာထိုင်၍ဆင်စာရိုက်ထည့်မည်။ သည်အမိန့်တော်ကိုနှလုံး
သွင်း၍သတိပြု။

(ချီးကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့ထက်အတူမဲ့သောသဗ္ဗညုဟောတော်မူသည်။ အက္ခနိဋ္ဌဗြဟ္မပြည်က အဝိတစင်း ချစ်လှပြည်ကအဝိတစင်း ကိုခံမည်။ အဝိသွား ချင်း ဆိုင်သော်ဆိုင်မိရဝ၏။ လူအဖြစ်ကိုရဖြစ်မည်ခဲလှသည်။ လူအဖြစ်ကိုရဖြစ်ပါသော်လည်း သဘာဝတော်တွင်း ခွဲကွဲမည်အလွန်ခဲလှသည်။ သဘာဝတော်တွင်း ခွဲကွဲပါသော်လည်း သဒ္ဓါကြည်ညိုချင်း အသိပညာစိတ်နှင်းဖြစ်မည်အလွန်ခဲလှသည်။ ယင်သိုဝ်ဖြစ်ပါသော်လည်း ဘုရားရှင်ကိုရမျက်မှောကံဘူး မြင်ရမည်လည်း အလွန်ခဲ၏။ ဘူး မြင်ရပါသော်လည်း ရဟန်းပဉ္စင်း အဖြစ်ဖြစ်မည်အလွန်ခဲသည်ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်။

ကောင်း စွာဆောက်တည်သော၊ ကောင်း စွာကျင့်သောသင်္ခါတော်အဖြစ်သည်အလွန်မြတ်လှသည်။ မြတ်သောအကျင့်ဖြစ်သောသင်္ခါတော်မြတ်ကောင်း စွာဆောက်တည်သောတနာရီမျှသောအကျိုးကိုသော်လည်း စဉ်းမနှစ်မင်း အသက်တော်ထက်ဆုံးတည်သောစည်း စီမံအကျိုးသည်အတူမမျှနိုင်။ အလှူများ စွာဤစွာပေး နိုင်သောအကျိုးသည်နတ်ပြည်တွင်မျှသာဘုရား ရှင်ပညတ်တော်မူ၍နှင်းစွာကောင်းစွာသင်္ခါတော်အကျင့်ကိုကျင့်သောသင်္ခါတော်သည်အလွန်မြတ်လှသည်။

အလွန်ဖြစ်ခဲသည်ကိုနှလုံး သွင်း၍၊ ကောင်း စွာကျင့်သောသင်္ခါတော်သည်သီတင်း သုံး ဘော်ပဉ္စင်သမဏေအား ကောင်း စွာကျင့်ကြောင်း တည်ကြောင်း ကိုရ်ဆုံး မတော်မူ။ သမန်မျက်ကံဥပမာဟောတော်မူသည်ကိုနှလုံး သွင်း တော်မူ။ ကုလဒ္ဓာက အရသာအာဇီဝ ပရထုတ်ချင်း ကိုရ်မြတ်စွာဘုရား အလွန်ဟောတော်မူသည်ကိုနှလုံး သွင်း တော်မူ။ ခန္ဓာငါးပါး သဘာဝိယံမှဖြစ်သည့် လူသတ္တဝါတို့၏အပြစ်၊ ရုပ်ဟူသောကံ၊ နံဟူသောအသက်သည်အတည်အမြဲမရှိ။ မြေကြီး အထက်၌ မြေမှို၏အရေအထွက်ဖြင့်မရှိ၊ ရှည်ကောင်း သောအဖန်တလဲလဲရုပ်ဟူသောကံကိုစွန့်ပြစ်ရသည်။ ကိုယ်၏အသက်ပစ္စုပ္ပန်သိုဝ်ဖြစ် အောင်သိုဝ်စား ရအောင်ဟူ၍မကောင်း မှုဖြင့်ပညတ်တော်မူ၍အညီမကျင့်သောအပြစ်၊ ညီစွာကောင်း စွာကျင့်သောအကျိုးသည်နံပြောင်း၍ ရုပ်ဖြစ်လေရာသိုဝ်အစဉ်တစိုက်လိုက်ခြင်း ကိုသခင်မြတ်ကိုရသိတော်မူသည်။ နှလုံး သွင်တော်မူသည်အတိုင်း ကိုသတင်သုံး ဘော်အား လူသတ္တဝါတို့အား အမြဲဆုံး မတော်မူ။

သဘာဝတော်၌ဆရာသမား ကောင်း စွာဖြစ်စေလို၍ရဟန်းပြု၏

ရဟန်း အကျိုး ကို ခံခြင်း၍ မိဘရဟန်းပြု၏။ ၎င်းမျှား သော ဧကရာဇ်မင်း ရဟန်းခြင်း ဧကရာဇ်ရဟန်းပြု၏။ အညစ်အပြစ်သုက္ခိယအရံကလေးလို၍ ရဟန်းပြု၏။ မိဘဆွေမျိုးကို သည်အမှီအထောက်ဖြစ် ချင်း၍ ရဟန်းပြု၏။ သဒ္ဓါခြင်း ဖြစ်မြတ် သော အကျိုးကိုလို၍ ရဟန်းပြု၏။ ဤသို့ ရဟန်း ပြုခြင်း ခြံမက် ဖိုနိဗ္ဗာန်အလို့ငှာ သဒ္ဓါတို့၍ဖြစ် သော ရဟန်းသည် ပစ္စုပ္ပန် ခြံကိုယ်၏ ချမ်း သာ ၊ သံသရာ ခြံလည်း လူကောင်း နတ်ကောင်း ချမ်း သာ အဆုံး ခြံ နိဗ္ဗာန် ချမ်းသိရှိ အမှန်ရချင်း ၊ ယင်း သည်မှပြင်ပြ သော ရဟန်းတို့ကိုသာ ခြံကြည်၍သုံး ပါး သော ချမ်း သာ ကိုယ်ရ အောင် သော သာသနာ တော်မြတ်သည် မြတ်စွာဘုရား ပညတ် တော် နှင့်ညီစွာ ၊ ဆုမ္မအပ်၏။ ဆန့်ကျင်ဘက်ကဲ့သို့ သော မညီသော ရဟန်း အား နှင် ။ ရဟန်း သည်ပါရမီက ရောက်ပြီး သည်ကို ရဟန်း အဖြစ် မနေစေအပ်။ အဝတ်လဲ၍ လူပြု စေ။

ရဟန်း သည်သံသရာကံရင်း မရှိ၍ ပုထုဇာတ်၏အဖြစ်တပ်ခြင်း တဏှာဖြင့် ရဟန်း ဘုံမှ ပျက်စဲ၍ဖြစ် စေလျက် ၊ သို့ဖြစ် စေသည်ဟူ၍ သာသနာ တော်ကို ရှိ သောဖြင့် လူပြု၍လူ၏အဖြစ်အပျော်ပေး ၍သတင်း သုံး ၍ဖြစ် သော ခြေကွက် သော်လည်း လက်ထောက် မိသားစုကောင်း မှအကျီရသည်ဖြစ် ရာသည်။ ရဟန်း အဖြစ်သည်မတည်ငြိမ့်လျက် ရဟန်းအသွင်ဖြင့်သူ၏အလှူကိုထမင်း တယောက်မ မှုခံ၍ဘုန်း ပေး မိသော ရဟန်း ဟူ၍ ရှင်သည်လည်း ကောင်း လှသည်လည်း ကောင်း မှတ်ပလေ သော ရှင်၏အသွင်ပြ သော သူသည်ပုဆစ် မှုနန်း ပြွက်ဝယ်ကဲ့သို့ကိုယ်စပ် ခက်ခဲနွယ်ဆွဲ၍ မထချင်း ဧကရာဇ်ခေါင်း နတ်အောင်ကဲ့သို့ ၍ သောသကဲ့သို့ ၊ သံသရာဝတ်ဝယ် နတ်လွန် လေတော့မည်။ သာသနာ တော်ခွံအကျီရပြန်ပြီး သောသူသည် ရဟန်း အဖြစ်ဖြင့်မ နေကုံနှင့်။ ပခုမ်း နှင့် ထမ်း ပိုက်သည် နေ့ညညမကွာပင်ထမ်း ရွက်လှတ် ဆင်ခြင်း ဆင်း ရဲစွာဖြစ် သော လည်း အခိုက်အတန့်ကိုသာဆင်း ရဲသည်။ တသက်ဘိုက်သာဆင်း ရဲသည်။ ရဟန်း အယောင် ဖြင့်ပြု၍ ချမ်း သာ ကြွယ်ဝသည်ဖြစ် သော လည်း သည်က သောပျဉ်အပယ် လေး ပါး ဝယ်အစွဲ အတိုင်မရှိ ၊ ဝဋ်ဆင်း ရဲဝယ်အနစ်လွန်မည်။ အနေကျဖြစ်သည်ကို နှလုံး သွင်း ၍ ကိုယ် ပြတ် သောသူသည် ချေချွတ် သော လည်း လက်ထောက်မိ အောင်ကို နှလုံး သွင်း ၍လူအဖြစ် ခွံအပျော်ပေး ကုံ။

ပဋိပတ္တိသာသနာ တော် ပရိယတ္တိသာသနာ တော်ကို ကောင်း စွာဖြည့်

သေသီလဝန်သခင်မြတ်တော်သည့်သသနာတော်၌ရဟန်းအဖြစ်မှကျပ်ပြတ်ပြီးသော
သူတို့စုံစမ်းတော်မူ၍လူအဖြစ်သို့နှင်ထုတ်တော်မူကုန်။ သသနာတော်၌အညီအ
စေတီတော်ဆေးကျောသုတ်သင်တော်မူကုန်။ မြတ်စွာဘုရားရွှေမျက်နှာတော်နှင့်
တူသောကြီးခြင်းသည်လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့၌မရှိကုန်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၀ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ၆ ရက် ၅ August 1636
နေ့တော်ငွေမှာကျောင်း

တိုင်း ယဉ်၍ဘတ်ပြန်ရသည်။ ရွှေစိုင်းသွေဘက်ရဲဘော်၊ မြိတ်တွင်းသွေဘက်ငြိာ။

(ချီး ဩည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ခမည်း တော်လွှတ် နေောင် တော်လွှတ်ငါးလွှတ်ထွင် သွေ့ဘက်သနင်း ကြီး ထည်သည်များ သည်အကျိုး တော်စီး ပိုး တော်ရှိ အောင်တည်တော်မူသည်။ မြန်မာ ပြည်ဝယ်မြန်မာဖြစ်သည်။ မြန်မာခြင်း အရှက်အတင်များ မှာမသိသာ။ အမှုထမ်း တိုက်ဦး ရေး ကား စာရင်း ရှိ၏။ အရပ်ကျယ်တိုင်း နေလေသည်။ သား သွီး မြေး မြစ်စာရင်း ထွင်း စာရင်းပြင်ကိုပင်လည်းအစေ့အစပ်သိသာ အောင်ချောင်း နေောင်း မေး မြန်း ရှိသိသာ အောင်ပြုရမည်။ သိမြင်ပြီး လျှင်ငါသွေ့ဘက်ကြီး အခင်း အရာရှိလျှင် ပြောဆိုဝံ့လှည့်အလုပ်အဆောင်ဖြစ် အောင်လေး ၊ သေနတ်လုပ်တော် သား သွီး သည်သူ ကျေး သူ့တပါး မထား နှင့်ရှက်တင်စွက်မရှိဟူ၍အရှက်အတင်အတု အထိန်မပြုနှင့်။ မှာဆိုဝံ့။ နေရပ် နေရသ ပေါက် မြေထက်အမှုထမ်း ရှောင်အမှု ထမ်းထိန်ကိုသိသိ အောင်ပြု၊ နာသေဖူး တာကြည့်ရှု၊ အစွတ်အစွဲအနိုင်အထက်ပြုလေ သည်ကိုအရေး ယူ။ နှုတ်လွန်သူကိုလွန်ကျူး ခြေ၍ သေခင်း ရှိလျှင် လျော်ပါရအောင်၊ လျော်ခင်း ရှိလျှင်အရေး ယူ။ အသေဘက်အလောင်း လုပ်စား ပေါက်စား အနိတ်အ ဝှက်သရမ်း ပင်း ကား ကျွေး တိုင်ယင်း တို့ကိုဆုမွှ။ လယ်လုတ်ကုန်သွယ် ဈေး ပြုတိုင်း ယဥယျာဉ်တိုက်တို့ရှိ ဆော်။ အကြီး သည်လည်း ငယ်သသူ လေ့သသူတိုက်ယင်း သိုက်အ မိန့်တော်အတိုင်း သိနိုင်မြင်နိုင် စစ်နိုင် ကြောနိုင်ဆုံး မနိုင်ကြည့်ရှုမစနိုင်သွပ်သင် ဝဲပြင်နိုင်၊ ပိုက်ထုတ်ဆုံး မနိုင်ခြင်း ၊ ယင်း သိုက်ရှိသသူတိုက်အကြီး ခေါင်း ဟူ၍ဆိုဝံ့ လိုက်သည်။ သည်အမိန့်တော်တိုက်နှလုံး သွင်း ရှိတည် အောင်လွှဲတော်မျှတိုက်တိုက် သွေ့ဘက် ကြီး ခန့်တော်မူသည်။ ဟံသာဝတီတောင်ငူတွင် မေး ထူး ခေ၍ရသသူသား မြေး ငယ် ဆိုက်သ ရွှေနှင့်အရည်စစ် တော်မူ၍ သွေ့ဘက်ကြီး ခန့်တော်မူသည်။ အရည်ရှိ၏သို့ဝံ့ ငါပြု စုတော်မူရမည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၈ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ၆ နေ့အမိန့်တော်။ 5 August 1636

(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုရား၊ ဘေးအန္တရာယ်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအခါတစ်ခါတည်း မင်းတရားကြီး ဘုရား
အမိန့်တော်ရှိသည်။ မင်းကဲ့သို့တော်မူသည့်အခါ နေ့စဉ်ရှိသည်ကို အစဉ်ထုတ်ဘိ။ သ
က္ကရာဇ် ၉၉၇ ခုကပင် အမိန့်တော်ရှိစဉ်မှ မင်းကဲ့သို့တော်မူသည်တပါး ယောက်ျားတ
ပါး မိမိနှစ်သက်သည့်ရှိသောသားသမီးကို ယောက်ျားလိုက် ယောက်ျားပဲ။ မိမိလိုက်မိ
မိပါစေ။

သက္ကရာဇ် ၉၉၇ ခုတိုက်တွဲလပြည့်ကျော် ၃ ရက် ၅ နေ့၊ 14 January 1636
ညဉ့်ခြောက်တော်
သို့ရောက်တော်မူလှသောအခါ ယောက်ျားအမိန့်တော်ရှိသည်။
(မျိုးကြည် ၁၉၄၄၊ တတိယပိုဒ် ၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဗ္ဗိတိ မြတ်တော် မူလှ သော အသျှင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ အမှူး အကြီး တို့အကြောင်း သည်အရှင်အမှူးတော်တိုင်း တောင် တာအလုတ်အဆိုင်စစ် မှုမက်မှုထွက်ရှင်တော်သား လက်သား ခြေငယ်တို့အမှူးတော် ကုံအောင်ကိုလုလှဝငါယပြု၍ ဆော်ဘန်စီရင်ထမ်း ရွက်ခြင်း ၊ လယ်ချောင်း အ လုတ်အဆိုင်ကို မကုံမဆိုဝံသမင်စား ချစ်ဖြစ်သည်။ အနှန့် လုပ်အောင်ဆော် ဘန်စီရင်ခြင်း ၊ လယ်မလုတ်ခိုက်မင်း မှုမင်း ရာလယ်လုတ်ခိုက်ဖောက်ကား ရောင်း ဝယ်ဂှာစား နှီး စား ကိုယ်စား ရအောင်နှိုက်ဆော်ခြင်း ၊ အခိုး အဝှက်အသောက် အလောင်း အလေး အဖက်ကိုမရှိရအောင်ဆုမွှာပွတ်ပွတ်ခြင်း ။ ငါအရှင်ကွံအမှူး ခန့် တော်မူသည်။ ငယ်သား သည်လည်း အသျှင်ကွန်တော်ချင်း ကိုယ်မှူး ရစား ရသောက် ရအောင်ကိုမပြုလက်သား ခြေငယ်ကို နာဖျား သော်ကြည့်ရှုခြင်း ၊ ဂှာစား နှီး စား ရောက်ချိန်တန်လျက်မ ရောက်သော်စစ် ကျော်ခြင်း ၊ သူများ နှင့်မဝယ်မတင် စေခြင်း ၊ ကျောင်း ဘုရား မှာခိုမှီ၍ မနေစေခြင်း ၊ ရှက်တင် ၊ သော်လည်း သိမြင်အောင်စစ်မှတ်သား ခြင်း ၊ မင်း မှုမင်း ရာအဘော်မရသော် အမျက်ထွက်၍ဆိုက်မည် သော်အလျော်အကျမပြုပွတ်ပွတ်ဆုခြင်း ၊ အနေအထား ခန့် ထား ရာထွင်အိမ်ရာ နှင့်ဝက်ကုက် မွေး ချစ်တင်း သီး တင်း ချမ်း နှင့်မဝယ်မစား ရအောင်လယ်လုတ်၍ မဂှာစား ပဲစား ရအောင်စီရင်ဖံဆင်း ခြင်း သည်ဝန်အ မှူးအကြီး ခေါင်း ကား တိုက်စီရင်ကြောင်း စီရင်ရိုက်တည်း ၊ အမိန့်တော်ရှိသည်။ အတိုင်း စီရင်ရိုက်ကိုစီရင်။ အမှူး အကြီး တို့ကိုပြသည့်အမိန့်တော်

(သက္ကရာဇ် ၉၉၀ ခုဝါ ခေါင်လပြည့် ၆ နေပြီ ၅ သည့်အမိန့်တော်။ 5 August 1636)
 (မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသွင်တဝှင် မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သေစေတတ်သော အဆိပ်ဖြစ်သည်လည်း အဖြေဆေး ရှိ၏။ မိုးကြိုး သေနတ်မြား လက်နက်ဖြင့်ထိမှန်သည် မြွေကျား နဂါး တိရစ္ဆာန်တိုက်၏အဆိပ်သည်လည်း ဆေး မန္တန်ဖြင့်ပြယ်စေခြင်း ရှိ၏။ ဘုရား တရား သင်္ဘောကိုပြစ်မှား သသူမရှိမသေ (ပြသ) သူတိုက်ခွဲမကောင်း မှုဖြစ်ချင်း သည်အပေါင်း မနိုင်မမှုအဖြေအကုမန္တန်ဆေးလည်း မရှိ။ ကိုယ်နှုတ်နှလုံး ဖြင့်ကိုယ်ရှင်ကြည်ပြန်ကံ တော့ပြန်သော်သော မကောင်း မှုဟူသောအဆိပ်သည် ပျောက်ညံ့ရသည်။ မင်း သား ၊ မင်း မြေး ၊ အမျှား ၊ အမတ်၊ ဆင်သည်၊ မြင်း သည်၊ အလုံး စုံတို့သည်ထမ်း စင်၊ ဆင်၊ မြင်း စီ၍သွား သည်၊ ခြေခြည်သွား သည်ဖြစ်သော်လည်း ရဟန်း သင်္ဘောတော်လာလတ်သော်လမ်း ကူး လမ်း သန့်ကြသော်ထမ်း စင်ကသက်၍ နေ။ ဆင်နှိမ်၍ မလွှဲသော သော်ဦး ချ၍ နေကုံ၊ ရှင်သူငယ်ကို သော်လည်း သည်အတိုင်း ရှောင်ကုန်၊ ဘုရား တရား သင်္ဘောကို ရှောင်ကြည်ကုံ၊ ရိုက်သေစေကုန်။ ဘုရား တရား သင်္ဘောနှင့်စပ်သော ဝတ္ထုတိုက်လည်း အဆွေတော်သည်၊ အမျှော်တော်သည်၊ ပေး ပါသည်ဟူ၍ သင်္ဘောတော်ဖြစ်သည်ကို လူတို့သည်အရှက် (အတင်ဖြစ်) အောင်မပြုနှင့်၊ သဒ္ဓါခြင်း ဖြင့်သံသရာမှ မကောင်း မှုမခံရအောင် ရှိပါသ၍ ကိုယ်သဒ္ဓါသမ္မာအလှူကောင်း မှုသဘာဝသို့ သည် အမိန့်တော်အတိုင်း ကိုဆွေမျှော်သား မြေအဘော်အချင်း ကျေး ဣတိုင် အောင်ဆင်၍ ပြောဆိုကုံ။

(သက္ကရာဇ် ၉၉၀ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ၅ August 1636
 ၆ နေ့ပြန်အမိန့်တော်။)

တံခါး တိုင်းပေး သည်၊ ဖြိုဝန်းကျင်ကို မောင်း ခတ်၍လက်မ ထိုင်မှူး ထိုင်လေး မျက်နှာမှူး ရွှေပြည်စိုက်လိုက်ရသည်။ ရွှေထိုင်စံချီခြင်း တက်ကဖတ်ရသည်။
 (မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရေး မှတ်ခင်း ၊ အမိန့်တော်ပြန်ခင်း ရှိသည်ကို အညီ ခေတ်
 ဤစာ ရေး နှင့် ဝန်သည်တကွ နက်တိုက် နက်အဝင်ထွင် ဆိုသည်အကြီး တို့ကို ခေတ်၍ နှ
 လုံး နား သွင် ရွှေတည်တည်တံ့တံ့ကို နှီး သေလက်ခတ် နား ပါသွင်း ၍ ၊ မေး မြန်း
 စစ် ကျေ၍ ၊ မျက်နှာညီစီရင် စေ။ သင်း တိုက်အစု ဝန်သည်စီရင်ခင်း ရှိလျှင် အမိန့်
 တော်ရှိလျှင် သင်း တို့ကို မင်း ပြု၍ စာ ရေး ကို ခေတ်၍ သာသည့်အတိုင်း အမိန့်တော်ရှိ
 သည်။ သည်အတိုင်း စီရင်ရမည်။ သည်အတိုင်း ငါကဆိုသည် ဟောသည်ကို မင်း စေ
 လိုက်တူ၍ စာ ရေး ကို ခိုင်ငြိမ်လေသည်။ စာ ရေး ငယ်သည်လည်း သင်း အိမ်ငယ်ထွင်
 မျက်နှာ မဲ့ကို စာတိုက်တကွတမိုက် နှင့် ရေး ၍ မည်သည်တို့ကို ပိုင် ချေ။ မည်ဝါကို
 ပိုင် ချေတူ၍ သာမင်း ဧကရာဇ်ခိုင်း ခန့်တော်မူ သောဦး ရေသုံး လေး ငါ
 ထောင် ခြောက် ထောင်သည်အမျှ ဝန်ခန့်တော်မူသည်။ ဆိုး ဆိုး ညစ်ညစ်သွမ်း သွမ်း
 သေသေ သေသေ သိသိ ငယ်ငယ် ပေါ့ပေါ့ လျော့လျော့တို့သည် မင်း မှုပြည်မှ အစုအရံအ
 ထူး ခိုင်ခန့်တော်မူသည်ကို အလေး အမြတ်ပင် စီရင်သည်ထုံး တူ၍ ပြုသည်။ မသေမ
 ချင်း ကောင်း စား ချင်သည်တူ၍ တကား စိတ်ရှိသည်။ သိုက်နှင်းမတန်သိုက်နှင်းမညီ
 ခေါင်း ရှိသည်ကို ပင်ညီစ၍ ခါချမ်း။ သိုက်ကျင့်သည်စည်စိမ်ချမ်း သာ နှင့်တူ၍ ဖြစ်ချင်
 သည်။ အသက်ရှည်ချင်သည်။ အင်္ဂါကြီး ငယ်မချင်ချင်သည်။ အနာမရှိချင်သည်။ ကိုရှင်
 သည်ကို အလိုရှိသည်။ သည်မျှား သည်ဘယ်သူဝယ် ရှိသည်ဘယ်သူဝယ် ကောင်း မကောင်း
 ရှိဖြစ် စေသည်လည်း ကိုယ်နှုတ်နှလုံး သုံး ပါး ကိုက်လှလှ ဝရိယအား ထုတ်၍ ကောင်း စွာ
 ကျင့် လေကောင်း စေလို သော် ကိုယ်ဆုမွန်ဆိုသည် ငါမှတစကား မရှိကိုယ်ကိုယ်မှသာ အ
 ကြောင်း ။

(သက္ကရာဇ် ၉၄၈ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ၆ ရက်) 5 August 1636

လွတ်တော်ထွင် ရာဇဂုဏ္ဏ ဖတ်ပြီး လျှင်အစုတိုင်း ဝန်စာ ရေး ဟူသမျှကို ရေး ကူး စေ
 သည်။

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ တရား သူကြီး တို့တရား ဆိုင်မည်ဟူ၍တရား သူကြီး သိုဝ်ရောက် လှ၏။ ရောက်လှသော နှစ်ဘက်ကိုသာ အမှီပြု စေ။ စစ် ကျော်၍ဆုံး ပြတ်စွက်ရှိသည်။ သိုဝ်ဆုံဖြတ်မှလည်း နိုင်မည်အကြောင်း ဂွံး မည် အရသိပြီး လျှင်သက် သေကြား သူမြင်သူတို့တို့ငါတို့ စေ၍ ဓမ္မသတ်ဝယ်ဆိုသည်ကိုဆိုသည့်အတိုင်း နှိုင်း ချိန် ထောက်ထား ၍ စင်ကြယ် သောသက် သေရလျှင်ကတိကဝတ်ပြု စေ၍သက် သေစကား ဖြင့် ဆုံး ဖြတ်လျှင်အဂ္ဂိုး အနိုင်သည်ပြီး ပြတ်တော့သည်။ တရား တန်ဆာစရိတ်စက အလျော် အပြန်ဆိုသည်ကိုလည်း ဓမ္မသတ်ဝယ်ဆိုရ၏။ သိုဝ်ဆိုပြီးမှလည်း ကာလဒေသကို ထောက် ဆိုဝ်ပြန်၏။

ယခုမင်း တို့ဆင်သည်မူကား ထွမ်း ဘိုဝ်ရ အောင်တရား သူကြီး စား ရအောင် ဟူ၍သာအမှုအင်ကိုစကား ကြောင်း နှင့်ကိုမ ထောက်စီရင်သည်။ ပြည်သူရွာသား တို့သည်အဘိုဝ်ထက်လက္ခကြီး သည်ဆိုဝ်သကဲ့သို့ဝ်သာရှိကြသည်။ တကြောင်း လည်း အမှုသည် နှစ်ဘက်သား တို့ အမှုဖြစ် ကြောင်း ကိုအမှီသိရအောင် နှိုက်နဲ၍ဆုံး ဖြတ်ရထက်သာရှိ သည်ကို ရှေ့နေဟူ၍ စကား ကိုခွဲ၍ စွပ်စွပ်နှိပ်စွပ်မြှင့်၍ဘုန်း ဝှက်၍ ရှေ့နေသည်တရား သူကြီး တို့၏နှလုံး အဆုတ်ကိုဆုတ်ကင်၍ စား ကဲ့သို့ဝ် ရှေ့နေပြုသည်မဟုတ် လျော်။ သည် ကိုဝ်မှုတရား သူကြီး တို့နှလုံး သွင်း သည်မူ၏ လျော်။ ရှေ့နေဆိုဝ်ထွက်မူကား တောင် သူလင့်ကား အရုံး အစုပွဲပြင် မပြည်ပါဆို ကြောင်း ရှိလျက်မဆို တတ်၊ သူအ(အ)အိတ် မက်မပြတ်သကဲ့သို့ဝ်၊ သိုဝ်သည်အမှုသည်မျှင်ကိုသာမှီတိုင်း စီလျဉ်း၍ဆိုဝ်ပါမည်။ သူနှင့် မှဆိုဝ်ပါနိုင်မည်အကြောင်း ရှေ့နေမမည်တမ့်။

အမှုသည်ဆိုဝ်တိုင်း ပင် ရှေ့နေနှင့်ဆိုဝ်ထွက်ရှိသည် လျော်။ တကြောင်း လည်း ရှေ့နေ ကောင်း သည်ဓမ္မသတ်ကိုဝ်နှလုံး သွင်း ၍ဂွံး စစ်နိုင်စစ်ကိုဝ်သိ၏။ ဂွံး သူပင် သော်ခေတ်ပင် လာလျှင်ဆင်း ရဲသား တိုဝ် ပေါ့လျော့ပါအောင်ငဲ့ ၍နေ၏။ ဂွံး ကြောင်း ပေး ၍အဂ္ဂိုး ပေး လျှင်ဆင်း ရဲသား ကိစ္စ ပေါ့လျော့ပါ အောင်တရား သူကြီး ကိုဝ်လဲဆိုဝ် တောင်း ပံ၏။ သိုဝ်သိမြင်သည့် ရှေ့နေသိ ရှေ့နေဆိုဝ် သည်တရား သူကြီး တို့လည်း အဟုတ်အမှန်ကိုသိရသည်။ ယင်း သိုဝ်မဟုတ်သည့် ရှေ့နေသည် သာသနာတော်စီး ပိုး ပြည်သူလူရတန်း စီး ပိုး မင်း ကျီး မင်း စီး ပိုး တိုင်

အောင်ပင်ပျက်သည်။ ပြည်လယ်၌ထား ပြတိုက်သော်တင်တင်ခိုး သော်ဆိုသည်၊
 သည်သိုက်ရှေ့နေများ ကိုယ်မဟုတ်လျော်။ ရှေ့နေနှင်လောသော်မျှတရား သူကြီး သည်
 ရှေ့နေကိုတရားရှိအမှုသည်ကိုယ်အမှီသိရအောင်မေး မြန်း ချိဆုံး ဖြတ်ရမည်။ သည်
 အမိန့်တော်ခွန်း ကိုယ်တရား သူကြီး တို့သည်အမြဲ ရေး ချိလက်သုံး တောင်ငွေ ကိုး
 ကွယ်ရပြီ။

(သက္ကရာဇ် ၉၉၈ ခုဝါခေါင်လပြည့်

5 August 1636
 ၆ ချော်ပြန်အမိန့်တော်။

(ချီး ဩဉ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မင်း တို့တစုဝန်အိမ်တွင်အမှာ ရေး နှင့်အဝင်အဝင်း အမျိုး အကြီး အစိုး ခေါင်း တို့နှင့်အမှုအရဘုရားတို့ကိုတိုရှည်ရှည်ကိုစစ်ကြောစီရင်စေ။ စာ ရေး ကား အမှတ်အသား အထက်အစစ်သဘာဝဖြစ်သည်။ ငါခန့်တော်မူသည်အမျိုး ၊ တပ် များ ၊ မြင်း ကြီး ၊ မြင်း ခေါင်း ၊ သွေးကကြီး ၊ ခေါင်း ၊ အဝန်း သည်အသီး ၏အ ညာနှင့်အတူမဟုတ်လေဘဲ။ သို့သည့်သူများ ကိုခေတ်၍မေး မြန်း စစ်ကြော၍စီ ရင်။ စီရင် ကြည့်၍သာငါခန့်တော်မူသည်။ ကျွန်တော်မြင်း ခေါင်း အမျိုး တပ်မျိုး သွေးကကြီး ရှိတော့သည်။ ခေါင်း အဝန်း လည်း ရှိတော့သည်။ သို့သော် ကိုမလောသော် မှခေါင်း ငါခန့်တော်မူသည်။

အချွတ်ဝန်စီရေး ကား အမှတ်အချွတ်သဘာဝစုခေါင်း အဝန်း တို့မူကား သမားအိပ်ဆလည်ပချွတ်တံတင်း ဖြစ်ပလေသည်။ ခိုင်း ခန့်တော်မူသည်။ ဝန်စာရေး မူကား သစ်တံတင်း နှင့်အတူသိဖြစ်သည်အကြောင်း အတ္ထပ္ပတ္တိအတိမ်အနက်အဖွင့် အပါး အပျောက်အပျက်အပြေး အရှောင်သို့သည်များ ကိုလည်း ကိုယ်တို့သိသာလေသည်။ သိသာတန်သည်။ စစ်ကြောနိုင်တန်သည်။ ယင်း သို့မသိ၊ ယင်း သို့မစစ်မကြောသော် ကိုယ်တို့ဝန်တို့ကိုအပြစ်ငါထွင်ခက်လိမ့်မည်။ ငါနိုင်တန်သည်ဟူ၍အရှင်ကျွန်တို့ကိုယ်တို့မှတ် သည်။ အရှင်ခိုင်း ခန့်တော်မူသည်အမှုအရဘုရားကိုသိမှတ်ရမည်။ သို့စီစစ်စီရင်ရမည်။ သို့မှတ်စေ။ သို့စီရင်စေ။ ဝန်တို့ကပြန်ဆိုရမည်။

(သက္ကရာဇ် ၉၄၈ ခု ဝါခေါင်လပြည့် ၆ ရက်နေ့အမိန့်တော်။
(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ရှမ်း ပြည်ဖွန်း ပြည်တိုင်း ပြည်မှစ၍အရှေ့ကိုလား သော်သံတံတား ၊ အနောက်
ကိုလား သော်ပင်လယ်နား ၊ တောင်ကိုလား သော်ဖိုး ဒယား ၊ မြောက်ကိုလား
သော်ရေပေမီး ငါးနား ကြီး အတ္တပတ်ကသည်း တို့နေရသလူပေါင်း တို့ကိုရတနာ
ပူရရွှေမြို့ကြီး ရွှေထီး စိုက်ရသအစိုး ရတော်မူသောသီရိဓမ္မာရသဇာမဟာမိ
ပတိအမည်ရှိသောဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး လက်ထက်မဟာမုနိစေတီတော်ရင်ပြင်
အရပ်သို့သုဇံပတိနှင်းစတုလောကပါလနတ်တို့သည်ဗိမာန်နှင်းသက်၍ကျောက်ကစား
ကောင်း ငှက်အောင်ထွင်ပူး၍ဆရာတော်နှင်းစကား ပြောသောအခါမဇ္ဈိမာဒေ
သအတွင်း သောဠဿာပြည်တိုင်း ကြီး ဝပြည်တိုင်း တိုင်း ငယ်များ ထွင်တတိုင်း နှင်းတ
တိုင်း တပြည်နှင်းတပြည်နယ်ကျောခိုင်း နံစပ်အတွင်း ထင်ဥက္ကာကဏ္ဍမင်း မှစ၍ပါ
တလီပုဒ်ပြည်ကိုအစိုး ရသောသီရိဓမ္မာရသဇာမင်း ကြီး တိုင်မင်း ကေရသဇာမင်း
ဆက်တိုက်လက်ကမ်းမြို့ရွာ၁၀၄၀၀၀ပွား စီး သည်အရသများ သည်ဇမ္ဗူဒီပါကုန်း ယူဇ
နာတသောင်း ထင်တောနေ၃၀၀၀ ရေနေ၄၀၀၀လူနေ၃၀၀၀ကျမ်း လာ
သည်။ ရှေး တည်ရင်း မြို့ရွာနယ်အတွင်း ချည်း ဖြစ်သည်။ ရှိရင်း မြို့ရွာကပွား သော
မြို့ရွာသို့ဆင်ပွား ခွဲခြမ်း၍နယ်၄ရပ်ပြု၍အလုပ်အဆောင်အစီး အပွား ပြုကြသည်
ထုံး စံရှိသည်။

ယခုလောကထွင်လည်း ဝိဇယပူရပြည်ကိုအစိုး ရသောတစီး ရှင်မင်း တ
ရား မှစ၍သား တော်ဥစ္စနာ၅စီး ရှင်ကျော်စွာရတနာပူရထွင်ပဌမမင်း
ခေါင်မိုး ညှင်း မင်း တရား နရပတိကြီး ဒုတိယမင်း ခေါင်လက်ထက်တော်များ
ထွင်မြို့ရွာတည်သည်အရသများ မှာကယ်သောနယ်ကိုခွဲစေ၍ရသဇာမင်းပိုင်းခြားခန့်ထား
သည်။ မြို့ရွာများ မှာတမြို့ထွင်အရှေ့လား သော်တိုင်၁၀ တောင်ကိုလား သော်
တိုင်၁၀ အနောက်ကိုလား သော်တိုင်၁၀ မြောက်ကိုလား သော်တိုင်၁၀ အ
တွင်း ထင်သောစီရင်စေ။

စ ချီစမြင်ကလံ သံပျင်မြေတိုင်း မြေထိန်း စောင့်နေသောကံကျွေး
တော်ခံမြို့ရွာများ မှာတိုက်မဝင်မြို့တိုက်ဝင်မြို့ကျေး သီး မြို့ရွာများ မှာအရှေ့ကို
လား သော်၅တိုင်တောင်ကိုလား သော်၅တိုင်အနောက်ကိုလား သော်၅တိုင်မြေခံ
ကိုလား သော်၅တိုင်သောစီရင်စေ။

ရၢပြုဒြိ ထောင့်ပြုဒြိရွာများ မှာအရှေ့ကိုလား သော်၃တိုင် တောင်
ကိုလား သော်၃တိုင်အနောက်ကိုလား သော်၃တိုင် မြောက်ကိုလား သော်၃တိုင်သ
စီရင်စေ။

မဇ္ဈိမဒေသသောဋ္ဌဿာဒ်တိုင်း ပြည်ကြီး ဝပြည်သရေခေတ္တရၢပုဂါ
ရၢမဝီဇယပုရ ရတနာပုရ အရှေ့ပြည်ထွင်သီဟရၢဇာမြို့ပဒုမ္မာတန္တီမြို့ မင်း
ပြုံးမြို့ တရိယာဒီပမြို့ ကိညိယာဒီမြို့ ကေတုမတီမြို့ သုဝဏ္ဏဘုမ္မိမြို့ ထီးဇစင်း စော်
ဘိုးတို့နေသည့်မြို့ ကျင်းဇကျင်း မိုးဇမိုး ထားဇထား မှစ၍ မေၢဇပြည်တောင်
ကလေး သောင့်သွတ်တိမ်ညင်ထီးလင်း စသောနိုင်ငံတော်အတွင်း နေသည့်မြို့ရွာအ
ပိုင်းအခြား သည်အဝင်အထွက်ဖြောင့်ခြင်း ကောက်ခြင်း မညီမညွတ်ရှိသည့်ဖြစ်၍
မြို့နယ်မြေမသေမချာရှိသည်။ ဆင်းရဲသား ကျွန်တော်မျိုးတို့အလှအဆင်အဝင်အထွက်
အကျိုးအလွန်မြေမှတ်ကျောက်တိုင်သစ်စည်ကံသင်းရိုးနတ်စောင့်နတ်ထားများရှိ
သည် အရၢရှိသည်တိုင်း တခရိုင်ခရီးအများရှိသည်၊ ရွာရှိသည်။ မြို့ရှိသည်၊နတ်ထီး
နယ်ခြားရှိသည်၊ မြို့ကြီးများမှာအရှေ့ကိုလား သော်သောင်းတိုင်အနောက်ကို
လား သော်သောင်းတိုင်မြောက်ကိုလား သော်သောင်းတိုင်အတွင်းကိုသစီရင်
စေ။

စချီစမြင်ကလံသံမျှင်မြေတိုင်းမြေထိမ်းနှင်စီရင်သည်အတိုင်း
ခရီးများမှာအရှေ့ကိုလား သော်၅တိုင်တောင်ကိုလား သော်၅တိုင်အနောက်ကို
လား သော်၅တိုင်မြောက်ကိုလား သော်၅တိုင်အတွင်းသစီရင်စေ။

ဝပြုဒြိရွာဝပြုဒြိရွာတိုက်ဝင်ရွာမြို့ကျေးသီးမြို့ရွာများနှင်ပြည်
ရတိုက်မြေဝင်းမြို့ မေတ်တီမြို့ မေတ်လမြိုင်မြို့ သန်လျင်မြို့ ဒဂုန်ဆံတော်တည်ရၢ
ကုန်းသုရဲကြဲခင်းကုထုတ်သမြင်ထုံမနုဖြူခဲပေါင်မှစ၍၁၅ရမြို့အဝင်ဝတိုက်ကမ
၄၄တိုက်မင်းပြုံး၃တိုက်သန်လျင်၃တိုက်ဟံသာဝတီရတိုက်မုတ္တမရတိုက်ပုသိမ်
ရတိုက်တလ၃တိုက်ကိမ္ဘီပူရ၃တိုက်သုဓမ္မာဝတီ၃တိုက်ရီကုမ္ဘ၅တိုက်ကေတုမတီ၄တိုက်
လင်းဇင်း၅ရတိုက်ရေး၂တိုက်လစင်၂တိုက်မြောက်ဘက်မြင်းမြေတောင်ဘက်
မြင်းမြေတောင်ငူမြင်းမြေနတ်ဂွင်မြင်းမြေနတ်ဂွင်မင်းတရားရဘော်နန်း
ထွင်းနန်းဦးရွှေပြည်ကြီးမြင်းမြေမြို့ပါမှစ၍ဝင်းတော်၄ရၢဒိုင်းစုလမိုင်းစု

ကောင်း ဟန်စုကိုယ်ရံ တော် သေနတ် လှေသင်း လှော်ကား သေနတ်အ မြေဘက်သတ္တ
 တန်ရဲ လှေကတ္တမှစ၍ လှေသင်း တော်သား သာရဗီမာနံသား သာရကော သူရဲတု
 လွှတ်အိကင်း ကမကော် ဆင်မြေ မြင်း မြေဒေါင်း ရွှေမြေတံခါး မြေမှစ၍ပယ်
 နယ်မှ နံသမ္ဘအစုသား တို့မှဘတရူသင်အ ရှေ့အ နောက် တောင် မြောက် ၂တိုင်စီ
 ၅ ရာထွင်း စီ ရွာကိုအလယ်ထား ၍ နယ်၄ ရပ်ဖြစ် စေတစုကသည်တစုအဝင်အထွက်မ
 ရှိစေနှင့်။

18 August

1597

ရတနာပူရအဝမြို့ကြီး ကိုသတ္တရာဘဇာ ၅၉ ခု တော်သလင်း လပြည့် ကျော်
 ၂ ရက် နေ့ခမည်း တော်ဘုရား ရွှေထီး စိုက်၍ မင်း ထီး ပြုတော် မူသည်မှသာသနာ
 တော် ၅၀၀၀တိုင်အရှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး အာဏာထား တော်မူသည်လုပ်
 မြေစား မြေသနား တော်မူသည်အတိုင်း တည်စေ။ ရှေး နယ်ဟောင်း ဂြိုဟည်မ
 ဆိုစေနှင့်။ နေထိုင်တည်ထွင်လုပ် ဆောင်စား သောက်၍အမှု တော်ကိုထမ်း ရွက်စေ။
 အရတော် မြေများ မှာလည်း အာဏာထား တော်မူသည်အတိုင်း ကျွဲရှည်လုပ်တခု
 ထား သည်အတိုင်း လုပ် ဆောင်၍အရတော် များ စွာကိုကို ဝန်တိုက်ဆိုင် ရာဆိုင် ရာ
 ကို တော် များ သို့အဝေး မြို့ရွာကလုပ် ဆောင် ရသည့်အခွန်ကို တော်သို့သွင်း စေ။
 တိုက်တော်သွင်း ရန် ရွှေငွေ နဝရတ်မှစ၍ကို တော် များ မှာဆိုင် ရာသွင်း စေ။
 အဝေး မြို့ရွာကို တော် များ သို့ဆိုင် ရာ ဝန်တိုက်တိုက် တော်သို့သွင်း စေ။ နိုင်ငံ တော်
 အထွင်း ကျောင်း ဝတ်ဘုရား ဝတ်သိမ်ဝတ်စာသင် တော်ဝတ် မြေများ ကဖြစ်ပွား
 သမ္မုဏ္ဍေး သံဝဲလျက် ရေနံ သစွေး ဖျဉ်စသောအသုံး အဆောင်ပဲ ပြောင်း လူး
 ဆပ်များ မှာမဟာ ဒါနံတိုက်သို့သွင်း စေ။ တောင်ဘက်တိုက် မြေဘက်ဘက်တိုက်အ ရွှေ
 ဘက်တိုက်အ နောက်ဘက်တိုက်ဆင်ကုဉ်တိုက်ထွင်သင်း တိုက်မဟာ ဒါနံတိုက်ဆိုင်သင်္ဃာဆိုင်
 သင်္ဃာတိုက်သို့ချည်း သွင်း စေ။ နိုင်ငံ တော်အထွင်း အာဏာထား တော်မူသည်အ
 တိုင်း သေနာပတိမဟာသီတဿ မဟာဇေယျဿ မဟာရာဇသုတိုက်မလစ်မဟင်း မ
 ဖွင်း မဟိုရ အောင်အမိန့် တော်စာ ခွန်အမှာ တော်စာ ခွန်စာ ခွေပေး အပ်ရ
 မည်အမိန့် တော်ရှိသည်။

27 April

1637

သက္က ာဇာ ၉၉၉ ကဆုန်လပြည့် နေ့အထွင်း ဝန်တိုက်သို့ပြန်သည်။ ၄င်း လ
 ပြည့် ကျော် ၁ ရက် ၆ နေ့ပြင် သေနာပတိသို့ ပြောကြား မှား ပြန်သည်အမိန့် တော်။

28 April

1637

(စန္ဒဒီပဥ ဆောင်း ၊ မျက် ၆၃ - ၄)

အရပ်ရပ်ဂွမ်း ပြည်၊ ဖွန်း ပြည်၊ တလိုင်း ပြည်၊ မြန်မာပြည်၊ စော်ဘွား ၊ မြို့စား
 ဝန်ကြီး ၊ ဝန်ထောက်၊ စာရေး ကြီး ၊ နား ခံ၊ အထွင်း ဝန်၊ ဝန်စုရ၊ ဗိုလ်မှူး ၊
 တပ်မှူး ၊ စစ်ကဲ၊ နား ခံ၊ အမည်ရသွေး သောက်ကြီး ၊ အဝေး မြို့ရွာခန့်ထား
 တော်မူသည့်မြို့ဝန်၊ စစ်ကဲ၊ နား ခံ၊ မြို့တွင်၊ မြေတိုင်၊ သံပျင်တို့အပြည်ပြည်သော
 မင်း တကာတို့ဦး ညွတ်ရသကဲ့သို့ ပုရရွှေပြည်ကြီး ၌ ရွှေထီး စိုက်ထူ၍ ဥကင် ဖွင့်လှစ်
 ၍ စံပယ် တော်မူသောသီရိသုဓမ္မာရသဇာတမဟာဓိပတိအမည် တော်ရှိ တော်မူသော
 ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။

ပထမမင်း ပြုစု တော်မူ၍အသီး အသီး အမိန့်တော်အမှာ တော်မင်း မှု
 မင်း ခင်း ပြည်ရေး ရွာမှုအဝေး 'မြို့ရွာပေး မှာသည့်အမှုများ နှင့်တရား စ
 ကား များ ကို ရွှေလွှတ် တော်ကတလုံး တဝတည်း စစ်ကြောစီရင် စေ။

အထွင်း ဝန်တို့မှာလည်း အမှုအထွင်း သား နှင့်စပ်သည့်ကိုအထွင်း ဝန်
 ကစီရင် စေ။ စစ်ရေး မင်း မှုဖြစ်လျှင်လွှတ် တော်ကစီရင် စေ။ အထွင်း ဝန်တို့မှာ
 အထွင်း ကအမှုမသင့်သည့်များ ကိုအထွင်း ကစီရင် စေ။ မြို့ဝန်မြို့စာရေး ထောင်
 မှူး ထောင်စ ချီတို့မှာလည်း ရာဇဝတ်ခိုး သေး မီး ပွား ရွှေနန်း တော်ပတ်လည်
 မြို့တော်အထွင်း ပြင်ပေ၍ရှိသည့်များ ကိုမြို့ဝန်ကစီရင် စေ။

ဝင်း မှူး ဝင်း စ ချီတို့မှာလည်း ဝင်း တော်ငှမျက်နှာသား တို့တွင်
 ပေ၍ရှိသည့်အမှုကိုဝင်း မှူး ဝင်း စ ချီတို့ကစီရင် စေ။ စစ်ရေး မင်း မှုဖြစ်လျှင်
 လွှတ်ကစီရင် စေ။

တောင်ဘက်မြင်း မြောက်ဘက်မြင်း ဝန်မြင်း စာရေး ကြီး ဂွမ်း မြင်း
 စာရေး ကြီး မြန်မာမြင်း စာရေး ကြီး တို့မှာလည်း မြင်း မြေမြင်း ရွာတွင်ပေ၍
 ရှိသည့်အမှု မြေခွန် ရေခွန်များ မှာမြင်း သား နှင့်စပ်သမျှကိုမြင်း စီး ကစီရင်
 စေ။

မြင်း မြေမြင်း ရွာတွင် နေသည့်အသည်တိုင်ထမ်း များ မှာဆိုင်ရာတိုက်
 ဝန်မှူး တို့ကစီရင် စေ။ အပေ၍ ဝန်အကောက်အစား တရား ကွမ်း ဘိုး ဆင်လဲမြင်း
 မက်ကွေဝင်နွား ဝင်များ မှာဆင် မြေမြင်း မြေတွင်ဖြစ်လျှင်ဆင် ဝန်မြင်း ဝန်ပြင်
 ဝန်တို့ကသဘာဝစီရင် စေ။

တိုက်ဝန်တိုက်စာ ရေး တို့မှာလည်း တိုင်ဘက်မြို့ရွာများ မှာဖြစ်လျှင်
တိုင်ထမ်း အသည်တို့တိုက်လုံး တဝတည်း စီရင် စေ။

စစ်ရေး မင်း မှာပေ၍ ဂြိုဟ် ရွှေလွှတ် တော်ကစာ ချွန်နှင်းခန့်ထား
ရသထမ်း ရွက် စေ။

လှေသင်း ထောင်ကဲတို့မှာလည်း လှေသင်း အစုအမှုထမ်း တို့ကိုဆိုင်ရာ
ဝန်တို့ဆီမှသတလုံး တဝတည်း ထောင်ကဲ ထောင်မှူး တို့နှင်းခန့်စီရင်ထမ်း ရွက်
စေ။

ကျိဝန်အနောက်ဝန်တို့မှာလည်း ကျိဝန်ကဆိုင်သည့်အမှုကိုကျိဝန်စီရင်
စေ။ အနောက်ဝန်ကဆိုင်သည့်အမှုကိုအနောက်ဝန်စီရင် စေ။

လမိုင်း သား တို့မှာလည်း လမိုင်း ဝန်ကဆိုင်သည့်အမှုကိုလမိုင်း ဝန်က
တလုံး တဝတည်း မှတ်သား ခွဲခန့်ဆိုင်သင့်ရသွင်း စေ။

ဝတ္ထုကံ မြေနှင်းစပ်သည်များ မှာမဟာဒါန်ဝန်ကဆိုင်သင့်ရသက်သွင်း
စေ။

ရွှေခွန်တော် ငွေခွန်တော်များ မှာ ရွှေခွန်ကို ရွှေတိုက်ဝန်စီရင်
ခန့်ခွဲ စေ။ ရွှေတိုက်ဆိုင်ရာသက်သွင်း စေ။ ကျိဝန်ကမဆော်မခန့်စေနှင့်။

ဆည်ကြီး မြောင်းကြီး တို့မှာလည်း ဆည်ဝန်တို့မှာတဝတည်း ထမ်း ရွက်
စေ။ အစုအမှုထမ်း တို့မှာလည်း အထက်ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်
မင်း တရားကြီး လက်ထက်ခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက် တော်ပေး သည်အတိုင်း
တည် စေ။

မြို့လပ်ရွာလပ်တိုက်မဘက်ကျန်သည့်မြို့ရွာများ မှာလည်း မြို့လပ်ဝန်က
တဝတည်း စီရင် စေ။ အဝဝအသွယ်သွယ်မရှိ စေနှင့်။ ရွှေလွှတ်တော်ဝန်တို့ကခန့်
ထား သည်အတိုင်း တဝတည်း စီရင် စေ။ နိုင်ငံတော်အတွင်း ထွင်အာဏာတော်ထား
သည်အတိုင်း သေနာပတိမဟာနေမျိုး ဇေယျ မဟာသီဟသူရ မဟာသီရိဇေယျ
ကျော်ထင်တို့ကမလစ်မတင်း မယွင်း မယိုရအောင်ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း အမိန့်တော်
စာချွန်အမှာစာစာခွဲပေး အပ်ရမည်။

21 May 1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုနယုန်လဆန်း ၉ ရက် နေ့တွင်အတွင်း ဝန်တို့ဆီသို့ ပြော

ဦး မှူး မင်း ဇေယျာမန်ပြန်သည့်အဖို့နဲ့တော်။

(စမ္မဒီပဥဆောင်း ၊ မျက်၆၅ - ၆ ၊ သုဂိုယ ၊ စွဲ၁၂ ၊ ပိုင်း ၈ ၊ အောက်တိုဘာ ၂၈
 မျက်၃၃ - ၄)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နှစ်ကြီး မြတ်တော်မူရာ သောသအညွှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
အမိန့်တော်ရှိသည်။ တရုတ်တိုင်သည်ခမည်း တော်ဘုရား နောင်တော်မင်း တရား
တိုင် မြေမှတ်တိုင်ကြီး လွန်၍အရောင်း အဝယ်ရောက်ကြောင်း တိုင်သန့်စေဘွား
တိုင်က ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်သည်။ ငါအညွှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
ကြဉ်း တပ်ရေတပ်ဆင်လုံး မြင်း ရင်း စသောစစ်၏ကိုရိယာအင်္ဂါလေး ပါး နှင့်
မှီဝန်ခြံရံရောက်ချီတော်မူမည်။ ရှေး ပုဂံပြည်၌ နော်ရထာမင်း စောတရုတ်
ပြည်တိုင်စွယ်တော်တောင်း ချီတော်မူသည်။ လမ်း ခရီး တိုင်ဆင်မြင်း ဗိုလ်ပါသွား
လောက်အောင် စေ့ဘွား တော်အောက်ကရားစာ သေနာပတိတိုင်ခန့်၍ရှင်း လင်း
သုတ်သင်စေ။ အရပ်ရပ်ရှမ်း ပြည်စော်ဘွား ခြံဝား တို့သိုလက်ဝဲလက်ယာဆင်မြင်း
ရထား စသောလက်နက်တိုင်တိုင်စား သောက်ရန်ဆန်တော်ဆီး တော်ငါငါပီများ
ကိုစော်ဘွား တို့ထွင်သိမ်းပြီး လျှင် လူနွား လား တိုင်နှင်အသင့်တင်၍ အောင်တပ်
တော်ထွင်ငါစခန်း ဆော်တော်မူ၍ စာရင်း ကျယ်စာရင်း ချပ်နှင်မှတ်သား
ပေး အပ်စေ။ ကင်း တိုင်ကင်း ရှည်ထောက်စေ။ စော်ဘွား မြို့စား တစ်ပေါင်း
စား တိုင်တိုင်လည်း မြို့ဝှာစီရင်နက်တိုင်၌စစ်သည်ရဲမက်မဝင်မထွက်ရအောင်
ခန့်ထား စေရမည်။ အထိတ်အလန့်မရှိစေနှင့်။ နေတိုင်ရောင်း ငယ်မြဲရောင်း
ဝယ်စေ။ ဝန်တိုကသင့်အောင်မှာ။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုနတ်လဆန်း ၁ ရက် နေ့နား ၆ November 1637
ခံပြောကြီး ၄၇ ဘုတ်
၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(ချီး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအမျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရတနာပူရရွှေဝံ့မြို့ကြီး ဝိဇယပူရ ဇေယျပူရမြို့မှစ၍ အညာအကြွေတောင် မြောက်အရပ်ရပ်မြို့ကြီး များ ရွာ များ သီး ထိုက်ဝင် မစွာလစ သောအမြို့မြို့အရွာရွာများ ထွင်မချွီမတိုက်စ သောအရပ်ရပ်မြို့ရွာသောဌ သတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ဝပြည် ဆောင်တိုင်ခွဲစိုး အုပ်ကုန်သော ရွေး မင်း ဧကရာဇ် တိုင်မှစ၍မင်း ညီမင်း သား ဆွေတော်ကြီး မျှော်တော်ကြီး မူး ကြီး မတ်ကြီး သဌေး သူကြွယ်ပုဏ္ဏား ကုလား ဆင်း ရဲသား တိုင်တည်ထား ပြုစုသည့်စေတီ၊ ပုထိုး ၊ ကု၊ လိုင်း၊ ရုပ်တု၊ ဆင်း တု၊ သိမ်၊ ကျောင်း ၊ ဇရပ်၊ ဇန့်၊ တန်တား ၊ ရေထွင်း ၊ ရေကန် မကောင်း ဟောင်း နွမ်း မျှော်ပျက်သမျှနှင့် ဝဏ္ဏကံမြေအရံစောင့်ဟူသမျှတိုင် သည်ကလေးရှည်လျား ၍ဝင်မိရပ်ဝင်ကပ်မိရပ်ကပ်အရပ်ရပ်များ မှာဆုံပေး ထမ်း ရွက်၍ ဘေး ဘိုး ဘကိုယ်တိုင် ကျောင်း ဘုရား များ ထွင်ကျောက်စာတမ္ပည်းရှိသော်လည်း သိလျက်အဆက်အနွယ်တို့တိုင် မမြွက်မဆိုနိုင်ရှိသည်။ သည်အစုလူတို့တိုင်သန့်စင် အောင် စစ်၍ဆိုရအပ်။ ကျောင်း ဘုရား သိမ်စသော ရွေး ကောင်းမျှတောင်း များသည် ဟိုဝှမ်း ပျက်စီး ဖျင် ကောင်း မွဲ အောင်ပြင်ဆင်လုတ်စေ။ ပြီး ဖျင်တင်လျှစေ။ ရေထွင်း ရေကန် ကျောက်စိတ်တိုင်းတိမ်းယိမ်း ပျက်စီး ဖျင်မတ်စေ။ အက္ခရာ ပျက်သမျှတို့တိုင် ကျောက်တက်တို့တိုင်ခန့်၍ဘတ်စေ။ ကျောက်စာတိုင်အသစ်စီရင်၍အ က္ခရာထုစေပြီး ဖျင်စိုက်တိုင်း စိုက်ရမည်။ အရပ်ရပ်မြို့ရှိသည်တော် မြောင်း တော် များ ကော်သော်တိမ်သော်ပျက်စီးသော်ဆီးသို့တက်သက်လုပ်ဆောင် စေ။ အရပ်ရပ်မြို့ ရွာရှိကင်း တော်များ ထွင်ရုံ ဆောက်စေ။ ကင်း တိုင်ကင်း ရုံ လည်း ဆောက် စေ။ နတ်ကွန်း နတ်အိမ်တည်စေ။ စေတီ၊ ပုထိုး၊ ကု၊ လိုင်း၊ ရုပ်တုတော်များ တိုင် ပြင်လုပ်၍အပြီး သတ်လျှင်အင်ကတေ သဌေး ရွှေတင်္ဂုယ်လျှောက်ပတ်အောင်တည် စေ။ ရွှေလုံး တင်စေ။ အရိယာသင်္ဃာတော်တို့တိုင်ထပ်၍အနောက်ဘက်တင်စေ။ သ ဘင်တော်ခံ၍ဆွမ်း ကျွေး စေ။ အသုံး တော်တိုင်ရုံး ကစီရင်၍ရသည့်လက်ဆောင် တော်ဖြင့်တရား ကွမ်း ဘိုက်ကုသ်သုံး စေ။

ဆင်တော်တနက်ပလာ အောင်မား တော်များ ကိုယ်အဝေး မြို့ဝန် စစ်ကစာ ရေး ကြီး တိုင်ကဆင်စာပေး မြဲတိုက်တော်ကကျွေး မွေး စေ။ ဆင်

စီး ၊ ဂျင်ဘလဆံင် ၊ ဆား ၁၀စီ ၊ စီး ဆင် ပေါက် တော် များ ကိုလမိုင်း များ စာ
 ရေး တို့က ပေး စေ။ တင်း ဂုတ်မ ကောင်း ၊ ကုံး မခိုင် ၊ ဥဒိန်မင်း စောနတ်
 ကွန်း စင်ယိုယွင်း သမျှကိုပြင်လုတ် စေ။ သူခိုး သူဝှက်အလုအယက်အဖျက်အဆီး စေတီ
 ပုထိုး များ မှာအန္တရယ်ကိုမမြင် နိုင် ၊ ကျောင်း သံဃီကအဆက်အနွယ်ကဆင်း သက်
 သည်လူစုတိုက်ကို စစ်၍ စောင့်နေ စေ။ ရုံး ထွင်လုမပြတ် စေနှင့်။ ရုံး စောင့်တို့
 ကို နေ့ညည စောင့် စေ။ ပြည် မြို့ ၊ မင်း ဘုံး မြို့ ၊ ဟံသာဝတီမြို့ ၊ သံလွင်မြို့ ၊
 မုတ္တမမြို့ ၊ ကေတုမတီမြို့ ၊ အင်း မယ်မြို့ ၊ ဣင်း သည်မြို့ ၊ ဒဝယ်မြို့ များ မှာ
 မြို့ဝန်မင်းသားကစီခွန် ပေး စေ။ ယေး မြို့ ၊ စလင်း မြို့ မှာ မြို့ဝန်မင်း
 သား တို့ကစာရှည်စာတို ပေး စေ။ ဝန်တိုက်ကခန့်ထား ပြု အာဏာ တော် ထောင်
 လက်မရှောင် မောင်း ကြေး နင်း ပေး အပ်၍ ဆိုင် ဂဝန်စစ်တိုက်ကစီရင် စေ။
 ဝန်တိုက်မှာ။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခု နှစ် တော်လဆန်း ၂ ရက် နေ့စ မြေောင် များ ထုတ်၍ ဂွတ်
 တော်ထွင်ပြသည့်အမိန့်တော်။
 (မျိုး ဩဌ ၁၉၄၄ ၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅ ၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ထီး လင်း နယ်ကား (အရှေ့ကို) အင်ပင်စည်ရုံလှလယ်တလုတ်၊ တောင်ကို ရွှေကွန်အုပ်
ဘုရား ထီး၊ အနောက်တောင်ဝက်ခေါင်း၊ အနောက်ကိုတောင်ကြီး၊ တောင်မချင်း
သုံး ရွာထီး၊ မြောက်ကိုထီး လင်း ကရင်ရွာ၊ ၎င်း နယ်အတွင်း ရွာ ပေါင်း ၁၃၊
သူကြီး ပေါင်း ၁၅၊ ဘုရား ၆ဆူ၊ ကျောင်း ကြီး ၁၁။

(ဘေ)စကိုင်း နယ်ကား အရှေ့ကိုကုန်း ခေါင်တောင်ရိုး ထီး၊ အရှေ့တောင်ပေါင်
မလခါမြေနှင်ကျောခိုင်း၊ တောင်ကိုကြွက်ချောင်း လိတ်ပြည်ချောင်း တစ်စာ
ရေချောင်း မော်ဘီ မြေစပ်၊ အနောက်တောင်ကိုခိုင်စတမော၊ ထန်းတ
ပင်ပေါင်တက်သစ်မြေနှင်ကျောခိုင်း၊ အနောက်ကိုကြိမ်တလီချောင်း လေးကျွန်း
ချောင်း အင်ပလိဝ်စုံမြေနှင်ကျောခိုင်း၊ (အနောက်မြောက်ကို) ကွန်ပင်လှ၊
၀ရန်ဒိုင်၊ လဟာတတပေါက်တင်း သပတား မြေနှင်ကျောခိုင်း၊ အရှေ့မြောက်
ထောင့်တလှိုင်မော်တောင်ဘက်အလပုတ်ချောင်း၊ ကြေးနီချောင်း ကုန်းခေါင်
မြေထီး၊ သာယာဝတီမြေနှင်ကျောခိုင်း၊ ၎င်း နယ်အတွင်း မြောင်းတငါရွာ
ဘောလယ်ရွာဘား အိုင်အကောအင်း ရွာ၃၀ တောင်ဘက်ရွာအုပ်ကံရွာကဖျရွာ
ဘုရား၊ ကုန်ရွာကြီး၊ ဝဲကြံရွာအိုင်မကျော်ရွာကင်း အရွာဘက်ရွာ ပေါင်း ၂၀။

ယောကျာ်းနယ်ကား အရှေ့သို့လား သော်ရေငံချောင်း ဖျား၊
သစ်ပင်လှမြင်း ခေါင်း တောင်ရိုး ချောင်း ဖျား၊ အရှေ့တောင်ကိုကုတော်
ရွာလောင်း တော်မှောက်နွား တပ်ညောင်ဖြူပင်၊ ယောစသိမ်ကုချောင်း
ထန်းခြောက်ပင်၊ တောင်အလားကား သီးစုံနပင်ကိုအနောက်ကိုကျောက်
အုတ်ခေါင်း တောင်ခါပန်း၊ မီးခတ်ကျောက်ပင်ကိုရုံလှတလယ်နုရှည်လုတ်တောင်
ဆီလာဘူတောင်ရွာညောင်မမြောက်ချောင်း၊ ရွှေကွန်အုပ်ဘုရားတံတိုင်းထီး၊
အနောက်တောင်ချောင်း ဖျား၊ အနောက်ကိုပတောင်းသုံးခွဲဝဲလောင်း
ချောင်းခြား၊ တောင်သာသုံးရွာပါ၊ ၀အောင်မြတ်၀တူခြင်ဘုရား၊ မြောက်
ချောင်းဖျားကျ၊ ချောလတော်တောင်ကိုချင်းသင်းချိုင်းလှထိုတောင်ဘုရား၊
လက်ညှိုးညွန့်မြောက်သက္ကယ်တောင်ဘုရားရှမ်းရွာကြီး၊ ပုံဂံမင်းသမီး၊ ဆင်
ကျောက်ကုန်း၊ ၎င်း နယ်အတွင်း ထင်လောင်ရှည်ရွာပါရွာ ပေါင်း ၂၃၄၊ သူကြီး
ပေါင်း ၂၀၅၊ ပေါင်း၆၀၊ ချောင်းကြီး ၄၊ တောင်ကြီး ၂၃။

လောင်း ရှည် နယ်ကား အရှေ့ကို နား ထွက်သံ ချောင်း ၊ အရှေ့တောင်ကို သူတော်
 ဂုံ ရောက်လောင်း တော် မှောက် ၊ တောင်ကို ကြာအင်း နတ် ရေကန် ၊ စလင်း
 ချင်း ခြောက် ရွာထိ ၊ အနောက်ကို ရခိုင် မြေစပ် ၊ ပြင်စ ရပ်လွင်လဟာ အောင်
 စွာသစ်ပင် လေး တင်ခွ ၊ မြောက်ကို ဆောမြို့ ၊ တောင်ကို ကန့်လန့် ချောင်း ငယ်
 ရေကန် ၊ ၎င်း နယ်အတွင်း ရွာ ပေါင်း ၇၅ ၊ မြန်မာ ရွာ ၃၅ ရွာ ၊ သူကြီး ပေါင်း
 ၁၀၀ ၊ ဘုရား ခြေ တော် ၇၁ လည်း ရှိသည် ၊ နတ် ထောင်လည်း ရှိသည် ၊ တောင်
 ပေါင်း ၂၀ ။

ဆောမြို့ နယ်ကား အရှေ့ကို ဝင်ဘက် ချောင်း ခြား ၊ လှလင်ကုန်း ဝက်
 ချောင်း ။ တောင်ကို လောင်း ရှည် ၊ ကျေး စပ် ၊ အနောက်ကို ချင်း သင်း ချိုင်း ၊
 မြောက်ကို လယ်လှ တော ၊ ၎င်း နယ်အတွင်း ထွင် ရွာ ပေါင်း ၃၇ ရွာ ၊ ချောင်း ကြီး
 ၃ ၊ တောင်ကြီး ၃ ။

မနုဖြူ နယ်ကား အရှေ့မြောက်ကို လား သော်သရိုင် ရွာ ဟောင်း မြေခံ
 သစ်ပင်ကိုင်း ဇေရွန် မြေနှင် ကျောခိုင်း ၊ အရှေ့ကို ကျုံ့တုံး ချောင်း ထိ ၊ အရှေ့တောင်
 ကို ဇေရွာလပာပိ နဲ့ ချောင်း ထိပအိုင် မြေနှင် ကျောခိုင်း ၊ တောင်ကို ပန်း တနော် ၊
 အနောက် တောင်ကို ပင်း ခရူ ချောင်း သုံး ခွ ၊ အနောက်ကို ကြိတ်လီ ချောင်း ထိ ၊
 အနောက် မြောက်ကို ရွာ ၊ ခဲကြီး အင်း မအရှေ့ဘက်က နု ချောင်း ဇေရွန် မြေနှင်
 ကျောခိုင်း ၊ မြောက်ကို မြစ် ကျောထက်ဝက် ၊ ၎င်း နယ်အတွင်း ဗေမီ ခြောက်
 ရွာ ၊ အင်း ရွာ ၊ သဲဖြူရွာ ၊ ငကျော်ရွာ ၊ မင်း စုအင်း ရွာ ။

ပန်း ရှိုင် နယ်ကား အရှေ့ကို လား သော်အဝ ပေါက်ဒလ မြောက် ၊ တောင်
 ကို ဒီ ချောင်း မြစ်လယ် ချောင်း ၊ ဒလ မြောက် ၊ အနောက်ကို ဇေရွာဝတီ မြစ်ကျ ၊
 မြောက်ကို ဆွဲဆွဲ ချောင်း အခြား တဘက်ဘက် အိုင် မြေနှင် ကျောခိုင်း ၊ ၎င်း နယ်တွင်
 သံလွင်ကင်း ရွာ ၊ အစည်း ရွာ ၊ ဒကယ်ရွာ ၊ သစ်ပင်ကုပ် ရွာ ။

ဟံသာဝတီ နယ်ကား အရှေ့မြောက်ကို လား သော်သံသီဝ် ကျောက်ငမြာ
 မြို့အထိ ၊ အရှေ့ကို လား သော်ယွန်း စလင်း ဝန်ဖြိုင် မြေအခြား ၊ အရှေ့တောင် ဒီ
 ချောင်း မုတ္တမမြို့ မြောက် ၊ တောင်ကို လား သော်ဝင်း လေး ထိသလင်း မြေစပ် ၊
 အနောက် တောင်ကို လား သော်ကန်ကြီး အင်း အခြား တဘက်ဒလ မြေစပ် ၊ အနောက်

ကိုလား သော်ဘဆိုင်မြို့မြေဘက္ကအင်း ချောင်း တဘက် ခန့်ဖြူမြေစပ်၊ အနောက်
 မြောက်ကိုလား သော်ဘောင်ပူဇော်ကျောက်တိုင်သယာဝတီမြေစပ်၊ မြောက်ကိုလား
 သော်မှီးထား ချောင်း အထိတောင်ငူမြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ သည်နယ်ရှစ်ရပ်အ
 ထွင်း ဟံသာဝတီ၃၂မြို့ကိုဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်တည်ထောင်ပြုစုသည်။ ဆက်ရှိ ကား
 ရွှေခွန်မှတ်စေ၊ ခန့်၊ ခဲမ၊ ရွှေ၊ ရမသာ၊ သစ်စေး ၊ နီဖီး ၊ ယမ်း ၊ ဆီး ၊
 ငရုပ်၊ ကနုတံ၊ လိမ်း တော်ဆီ၊ မြင်း ၄၅၊ သူရဲ၁၂၊ သေနတ်၄၊ အမြောက်၄၊
 အင်း ဝမ်း လက်ထက်မြင်း ဝန်ရှင်သော အောင်ကိုဝန်ခန့်၍စစ်ကုန်း ချစ်ရေး
 ကြီး ၂၊ အခွန်ဝန်ခန့်ထား သည်၊ နှစ်စဉ်အခွန်တော်မှလူတို့ယူငှါ ချီး ကုဆက်
 သွင်း ရသည်။ အခွန်ဝန်ကစီရင်ရသည်။ ပြင်လူတို့မှဆိုင်ရသောရပ်ရပ်စီရင်ရသည်။

သက္ကရာဇ် ၄၂၉ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် နေ့ရွှေမြို့ကိုသိမ်း¹⁰⁶⁷
 ရ၏။ မင်း အမတ်တို့ကိုထပ်တော်မူ၍ဗိုလ်၃ဝ နှင့်တည်ထောင်ပြည်တည်ထောင်ပြုစု¹⁵⁹⁹
 စေသည်။ ရွှေမြို့နယ်ကိုသက္ကရာဇ် ၆၁ ခုတွင်မြို့သူကြီး ငကျော်နက်ပေး သည်နယ်ကား
 အရှေ့ကိုတ၁၁၂ဝဝတွာရ၁ဇ ချောင်း အခြား ၊ တဖက်မြစ်သား နယ်ငတွန်တိုင်
 နက်မြေနှင့်အစပ်၊ တောင်ကိုလား သော်ကား ၁ဝဝဝတွာ ကျောက်ချက်ချောင်း
 ပြုသည်အခြား ၊ တဖက် ကျောက်ချက်မြေနှင့်အစပ်၊ အနောက်ကိုတ၁ ပေါင်း ၂ဝဝ
 တွာဆင်သေရိုး ချောင်း အခြား ၊ တဖက်မြို့လှ၊ နန္ဒာပေ၇၇ ငမြတ်သောငချစ်လှ
 တိုင်နက်မြေအစပ်၊ မြောက်ကိုလား သော်တ၁ ပေါင်း ၂၀ဝဝတွာဆင်သေချောင်း
 အခြား ၊ တဖက်ရမည်း သင်း မြို့အဝင်တလိုင်း သေမြေငသူတိုင်နက်အစပ်၊ မြေနှင့်
 တူင်လုတ်မြေမရှိတော၃ရပ်ဘုရား နှစ်ဆူ၊ ကျောင်း ၄၊ ကုန်း ၃၊ ချောင်း ၄၊
 ၄င်း မြို့ကိုသိရီရပ်လက်ထက်၄၂၉ ခုက ရွှေမြို့သမုတ်၍တွင်သည်။

၂၀ April 1428
 ဤင်း တက်မြို့နယ်ကိုသက္ကရာဇ် ၇၉ ဝပြည့်ကဆုန်လဆန်း ၇ ရက်၃ နေ့၊ မိုး
 ညှင်း မင်း တရား လက်ထက်စစ်တော်မူ၍ ပေး ရသည် နောက်ဒုတိယမင်း ခေါင်
 လက်ထက်စစ်၍ ပေး သည်နယ်ကား ၊ အရှေ့အလ၁ကား ပွေး လှမြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊
 တောင်ကိုလား သော်မကျည်း ကျောက်ချပ်သည်အခြား ၊ အနောက်အလ၁ ကား
 စပုံမြစ်၊ မြောက်ကိုလား သော်ဟစ်တော်မူနယ်စပ်။

ကိုး ကျော့အကြောင်း ကား ကရင်၂စု၊ ဘအူ၁စု၊ တောင်သူ၁စု၊ ဓ

နော၂စု၊ ဂွမ်း ၃စု၊ သည်အစုသား တို့ကိုပုဂံအ နော်ရထာမင်း စောလက်ထက်
ဆင်ဖြူဆက် ရောက်ရသကဲ့သို့ တော်မူသည်။ ငွေခွန် တော်ကိုဆက်ရသည်။ နောက်န
ရပတိစည်သူမင်း ကြီး သည် ညောင် ရွှေမြို့တွင် ဗိုလ်ဝင်းခံ တော်မူရကဲ့သို့ ကျေသတ်
၍တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၄၀၄ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နော်ရထာမင်း စော¹⁰⁴²
ကိုး ကျေငွေခွန် တော်ကိုတော်မူသည်။ နောက်သက္ကရာဇ် ၅၅၂ ခုတန်ခူး လဆန်း¹¹⁹⁰
ရက် နေ့၊ နရပတိစည်သူမင်း ကြီး ထပ်၍ ကိုး ကျေငွေခွန် တော်ကိုတော်မူသည်။ ကိုး
ကျေသား တောင်ညိုတ ကျေ၊ တောင်ပြတ ကျေ၊ ပေါသွယ်တ ကျေ၊ နွေမခန့်တ
ကျေ၊ ဆိုး ထိန်း တ ကျေ၊ ပင် သေဝင်တ ကျေ၊ ကွမ် ပေါင်တ ကျေ၊ တောင်ဘွဲ့
တ ကျေ၊ ပေါင်း ကိုး ကျေတော်မူသည်။

ကိုး ကျေသက်ကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော် ပုတ္တလုတ်သူစစ် မြေ
နှင့်ကျောခိုင်း ၊ အရှေ့ကိုလား သော် ကလေးမိညွတ်ထိ ညောင် ရွှေမြေနှင့်ကျော
ခိုင်း ၊ အရှေ့တောင်ကိုလား သော် နတ်ခိုင် မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ တောင်ကိုလား
သော် ရွှေမြင်တင်ဘုရား အောက်ထိ ပျဉ်ပြား မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ အနောက်
တောင်ကိုလား သော် နွား မတန်း ကူး ချောင်း ရမည်း သင်း မြေနှင့်ကျော
ခိုင်း ၊ အနောက်ကိုလား သော် ဇောင်ချမ်း တောင်ကြက်မြက်ဘုရား ထိဝတီး
မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ အနောက် မြောက်ကိုလား သော် ရှေ့ရှုကုန်း ဆေး ထိ ညောင်
ရမ်း မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ မြောက်ကိုလား သော် ဝက်စေချောင်း ထိရှိုင်း တက်
မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ သည်နယ်ဂွမ်ရပ်ကား ကျေကိုး ကျေသက်အပိုင်း အခြား
တည်း ။

ဇင်း မယ်မြို့၌ ရခိုင်အဝင်အပါနယ်ကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်
ဦး တည်ဘွား မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ အရှေ့သို့လား သော် ကျော်ကသည်း မြေကိုလား
သော် ခွဲရဝတီထိုး ဒယား မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ အနောက် တောင်ကိုလား သော်
မုတ္တမ မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ အနောက်ကိုလား သော် မိုး ခြံ မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊
အနောက် မြောက်ကိုလား သော် ကျွင်း ကုံ မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ မြောက်ကိုလား
သော် ကျွင်းသေည်း မြေနှင့်ကျောခိုင်း ၊ နယ်ဂွမ်ရပ်တည်း ။

မိုး နည်း မြေကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်ကျိုင်း တုံ မြေနှင်အ
စပ် ၊ အရှေ့ကိုလား သော်သံလွင်မြစ်မိုင်း စစ် မြေနှင်ကျောခိုင်း ၊ အနောက်
မြောက် ထောင့်ကိုလား သော်ညောင်ရွှေ မြေနှင်ကျောခိုင်း ၊ မြောက်ကိုလား
သော်သိန္နီ မြေနှင် အစပ်တည်း ။

(ချွန်း တောင်း မြတောင်မြေကား လောကမာန်အောင်စေတီဒါ
ယကာတော်လက်ထက်သက္ကရာဇ် ၁၀၉၁ ခုနှစ်တွင် ရွှေတိုက်ဝင်သတ်သည်မှာအရှေ့ 1729
မြောက်ကိုလား သော် . . . ၊ အရှေ့ကိုလား သော်ဧရာဝတီမြစ်လယ်ကြော ၊ အ
ရှေ့တောင်ကိုလား သော်ကျွန်းကြီး ထိန်ပင်စောက်တောင်း မြေအစပ်လွင်
အခြား ၊ တောင်ကိုလား သော်တာဝေ၅၀၈၅ ခွေတောင်ကျောက်ပြုတ်ချောင်း
အခြား ၊ အနောက်တောင်ကိုလား သော်ကျွန်း ပင်လှတောင်တို့တည်း ၊ အနောက်
ကိုကား ခွေခါး တောင်အခါတောင်အခြား ၊ အနောက်မြောက်ကား ကျောင်
စောင်လမ်း မ ၊ မြောက်ကိုလား သော်မဲဇာတောင်ချောင်း ကောက်ကောက်
စင်း စင်း အခြား တည်း ။)

မိုင်း ဝဲမြို့ကို၅၃၅ ခုတွင်တည်သည်နယ်ကား အရှေ့ကိုလား သော်တာ 1173
၁၀၀၀၈၅ ကျောက်တာချောင်း လွင်အခြား တည်း ၊ တောင်ကိုလား သော်တာ
၈၀၀၈၅ ပတောက်ပင်ကြီး အနီး ကျောက်ခေါင်း လောင်း လွင်အခြား တည်း ၊ အ
နောက်ကိုလား သော်တာ၄၀၀၈၅ သစွေး ပင်ကြီး အခြား တည်း ၊ မြောက်ကို
လား သော်တာ၅၀၀၈၅ တောပုလဲခြား ပတောက်ကိုပြောအခြား တည်း ၊ ထိုနယ်
တွင်ကား တောလေး ဂုတ်တည် သောကုန်း လယ်လုပ်ကျင်း ကား ၉၅၉ ခိုရှိ၏ ။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုတွင်အရပ်ရပ်မြို့ရွာပယ်လယ်နယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား 1637
မှစ၍ ရှေး ထုံး ရှိရာဆည်ဝန်အရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး မြေတိုင်း စီမံမြင်တို့စစ်
ကြောတော်မူရာတွင် တောင်ဘက်ကိုး ခရိုင်တိုက်ဆည်ကြီး ဆည်ဆော်တစုအနက်လေး
ခရိုင်တိုက်တို့ဆည်ကြီး လေး ယောက်တို့ကစစ်ခံသည်ကား ၊ ဆည်ကြီး ၁ ရွှေ၊ နံ ၄
သား ၊ အသက် ၅၆ နှစ် ၊ ဆည်ကြီး ကျော် ၅၀၊ နံ ၃ သား ၊ အသက် ၅၅ နှစ် ၊ ဆည်ကြီး
၁ ချင်၊ နံ ၁ သား ၊ အသက် ၆၄ ၊ ဆည်ကြီး ၁ ရွှေထွန်း ၊ နံ ၀ သား ၊ အသက် ၅၉ နှစ် ၊
၄ င်း တို့လေး ယောက်က ရှေး ထုံး စံရှိရာစာတမ်း နှင့်စာရင်း တင်ဆက်သည်

ကား လေး ခရိုင်တိုက်လုပ်ရိုး ဆည်တော် မြေ၁င်း တော်ကိုယ်ရံ သေနတ်စုခွန်ချ
 ဖြိုင်ဝတ်၊ ဘုရား ဝတ်၊ ကျောင်း ဝတ်မြေ၊ ပင်ထောင်အစုသား တို့လုပ်နက်မိုး
 မြေနေအစောင့်၊ ဂွဉ်း တက်ဂွေတက်မှစ၍ဆည်တော် မြေ၁င်း တော်ပျက်စီး
 ယိုယွင်း လျှင်ဂွေလူတို့ကိုငှါး ထောင်ရသည်၊ ဘုရား ကျောင်း ဝတ်မြေလုပ်သူတို့မှာ
 ဆည်မြေ၁င်း တက်ချိန်က၁လ ရောက်လျှင်သုတ်သင်၍နတ်ကွန်း ဆောက်ရသည်၊ အုန်းကြံ
 ငှက်ပျောပေး ပို့တင်ရသည်။

ဖျိုင်တော်စုသီးတို့မှနတ်ပွဲကိုပသတင်ရသည်၊ ရေခွန်တော်စုသား တို့
 မှာမိုး ရေက၁လ ရောက်လျှင်ဆည်တော်မှာ စောင့်ရသည်၊ နတ်စုသား လူတို့မှာ
 နတ်ပွဲကိုပသတင်ရသည်၊ မြေရခွန်မြေအစုသား တို့မှာပတ်၊ ဗုံ၊ လင်ကွင်း နတ်
 ထိန်း တို့နှင်တီး မှတ်ရသည်၊ ရေပြစ်အစုသား တို့မှာမီး စည်း မီး ထုတ်ပေး ရသည်၊
 နတ်ထိန်း နတ်နေတို့မှာက၁လ ရောက်လျှင်လယ်တပယ်ကိုတပြည်စီ ပေး ရသည်၊ ရေ
 ပေး ရေယူတို့မှာမိုက်၊ ထွာလက်သစ်နှင်ပြန် ပေး ရသည်၊ နတ်နေနတ်ထိန်း တို့က
 မတီး မကနေလျှင်ဆည်ဝန်မှာ လျှောက်ထား ၍ခေ၁ချစီရင်ရသည်၊ ကိုး ခရိုင်နယ်
 အတွင်း ရ၁ဇဝတ်မျှရှိလျှင်ဆည်ဝန်တို့ကတဝည်း စီရင်သည့်အတိုင်း ဆည်ကြီး တို့က
 ရွှေတိုက်သွင်း သည်၊ တောင်ဘက်ကိုး ခရိုင်တိုက်ဆည်ကြီး ဆည်ဆော်တို့စစ်တန်း။

1485

သက္ကရာဇ်၁၄၇၃ ဇေယျဝဇ္ဇနကိုင်း တောင်ငူကေတုမတီတောင်ငူ
 ပြည်ကြီး ထွင်ဘုရင်မင်း ခေါင်တူတော်မင်း မဟာသီရိဇေယျသုရမင်း ပြုသည်၊
 အရွှေအနောက်တ၁၇၀၀၊ တောင်မြေ၁က်တ၁၅၀၀၊ တံခါး ၂၀၊ ကေတုမတီ
 သမိုက်၍ထီး နန်း ကနက်စိုက်ဆောက်တော်မူသည်၊ ရွှေစေတီလည်း မြို့လေး ထိုင်
 ထွင်တည်တော်မူ၏၊ သစ်ပင်သီးပင်ပန်း ပင်မျိုး စုံတို့ကိုလည်း စိုက်ပျိုး တော်မူသည်၊
 ဥယျာဉ်အလယ်မင်း သမီး မင်း သား များ တော်မတ်တော်တို့ပျော်ရ၁ဖြစ်သော
 တန်ဆောင်း မဇ္ဈဝိကြီး လည်း စီရင်တော်မူသည်၊ မြို့တံတိုင်း စောက်၁င်၊ အနံ
 ၅၊ ကျုံး သုံး တန်၊ မြို့ထိပ်၌ကြီး စွာသောသစ်ပင်တို့ကိုလည်း ခုံလောက်ဆောက်တူ
 ရှင်း တိုင်စိုက်လက်ပံပင်အဆိပ်ပင်လည်း စိုက်ရသည်၊ လမ်း မလမ်း ငယ်တို့လည်း
 အုပ်စီ ရသည်၊ ထန်း စည်အုန်း စည်လည်း စိုက်ရသည်၊ မြို့တောင်မြို့မြေ၁က်တရိုး
 ကိုလည်း မကျည်း တစည်စိုက်ရသည်၊ မြို့နှင်မနီး မဝေး အရပ်တွင်လည်း လက်ခွက်

ပြည်စီရင်တော်မူသည်။ ထိုအရပ်ကိုလယ်ကြီး ဟုတွင် သည်။ သား တော်တပင် ရွှေ
 ထီး ကိုလည်း အိမ် ရွှေနှင်း တော်မူသည်။ မင်း ကျင့်တရား ဆယ်ပါး ကိုလည်း အား
 ထုတ်တော်မူ၍လူအပေါင်း တို့ကို ရေအိုး ကြီး ဝယ်ကြာပွင့်ကဲ့သို့သဘာဝ စေလွှတ်သဘာ
 နာတော်ကိုထွန်း စေလွှတ်မင်း စည်း စိမ်လေး ဆယ်ငါး နှစ်ပတ်လုံး စံတော်မူ
 သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၆၂ ခုနှစ်ပြည့်စံတော်မူသည်။ 1530

သား တော်တပင် ရွှေထီး ရွှေနန်း ကိုတက်သိမ်း ၍ခမည်း တော်အ
 ရာကိုစံတော်မူသည်။ ဝရီး တော်ပန်း တောမင်း ကိုမဟာ ရွှေတောင်၊ အထိန်း
 တော် ရွှေကိုယ်သီဟသူသား ကြီး ကိုကျော်ထင် နော်ရထာအမည်ကိုသနား တော်မူသည်။
 ခမည်း တော်မင်း သမီး နှင့်စုံဘက်တော်မူသည်။ ရွှေကွမ်း ခွက်သနား တော်မူ
 သည်။ မဟာ ရွှေတောင်သား ကို နော်ရထာဟုအမည်ပေး တော်မူသည်။ မင်း ဖြိုင်
 လည်း မြှောက်တော်မူသည်။ ကွမ်း ခွက်ကျိုင်း ရွှေချက်သနား တော်မူသည်။ သီဟသူကို
 ၎င်း နန်း သနား တော်မူသည်။ ဇေယျဝရနတိုင်း ကေတုမတီပြည်ကြီး ခွဲ၍နှစ်စံ
 တော်မူပြီး ၍ရှင်ရာမညတိုင်း တလိုင်း မင်း သူရှင်တက ဝှစ်ပိကိုလုပ်ကြံ၍ဟံသာဝတီ
 ခွဲမင်း ပြုတော်မူသည်။ သီဟသူကို ကေတုမတီ ပေး တော်မူ၍ မင်း ဖြိုင် မြှောက်သည်။
 ခမည်း တော်ရင်း ကဲ့သို့မှတ်တော်မူသည်။ မဟာ ရွှေတောင်သား နော်ရထာကို
 လည်း စစ်တောင်း ကို ပေး တော်မူသည်။ စစ်တောင်း ကတော် ကား သက်ရှိသ
 မီး တည်း ။

ကျော်ထင် နော်ရထာကိုကား ဘုရင် နောင်တော်ဟူ၍ ချီး မြှင့်သနား
 တော်မူ၏။ ထိုအခါမြန်မာကျွန်း ငါးတို့မခံငြိမ့်တလိုင်း များ သည်အစုစု သောင်း ကြမ်း
 ကြလေသည်ကိုချီတော်မူ၍ စစ်တောင်း သို့ရောက်၍အလုံး အရင်း ကြီး ခြောက် အ
 များ နှင့်ကျော်ထင် နော်ရထာကိုဒလသို့ချီစေသည်။ ဒလသို့ရောက်၍စစ်တောင်း
 ထင်စိတ်ချ၍ မွေလျော်တော်မူ ခြောက် ကိုစစ်တောင်း စား သိ၍အမှုပြုလုပ်အလွယ်တ
 ကူတပင် ရွှေထီး ကိုသက္ကရာဇ် ၁၂ ခုနှစ်လပြည့် ကျော်၁ ရက် ၂ နေ့လုပ်ကြံ၍သမိန် 1551
 စက္ကဝေါအမည်ကိုခံ၍ မင်း ပြုသည်။ သုံး လမျှသာမင်း စည်း စိမ်ကိုခံရသည်။ သူကြီး
 သမား မွန်ပညာရှိတို့မညီမညွတ်သော ခြောက်သမိန် ထောသည်မုတ္တမကိုတိုက်၍သမိန်
 စက္ကဝေါကိုလုပ်ကြံသည်။ သမိန် ထော အောင်၍ မင်း ပြုသည်ကို ကျော်ထင် နော်ရထာမူ

ကား သမိန် ဆောကိုရန် မမူဘဲ နေပြည် တော် တောင်ငူကိုအလုံး အရင်း နှင်လာသည်။
 သတင်းတံနန်း တော် ဆောက်၍ ဘိသိက်ခံ တော် မူသည်။ ပြီး ဂျင်အ ရွှေဘက်သဒ္ဓမ္မရူ
 ဆရာ တော်ကို ကျောင်း ဆောက်၍ ဂျင်တော် မူသည်။ သား တော်မင်း ရဲ ကျော်စွာ ၊
 ညီတော်များ ကိုလည်း အရသာအထူး အထိုက်အ လျောက် မြှောက်စား တော် မူသည်။ ရ
 တနာပူရအင်း ဝပြည်မှစ၍ ဂွမ်း ပြည်ဖွန်း ပြည်၊ သရေခေတ္တရာပြည်ကြီး များ
 ကိုသိမ်း ယူ တော် မူပြီး ၍ သက္ကရာဇ် ၁၃၁၃ ခု နှောင်း တတူး လပြည့်ကျော် ၃ ရက် 1552
 သမိန် ဆောကိုရန်ကြံ၍ အောင် တော် မူလှိုင်း ဖြစ်သွား ၊ ဇင်း မယ်၊ ရခိုင်အစရှိ
 သည်ပြည်များ ကိုလက် နက်ပြု၍ ကေတုမတီပြည်ကြီး ကိုပုံစံပြု တော် မူ၍ ဟံသာဝတီထွင်မြို့
 ကြီး တည် တော် မူသည်။ မဟာ စေတီ၊ ဝိဇယ စေတီအစရှိ သော မရေတွက်နိုင် သော
 ကောင်း မှုတော်များ ကိုလည်း သံသရာစီး ပျိုး သား တော်အစဉ် မြေး တော်အ
 ဆက်မြစ် တော်အညွန့်ပြန့်ပွား ၍ တက်ထွန်း ကိုး ကွယ်စီမံ သော ငှါတည်ထား စိုက် ဆောက်
 တော် မူသည်။ သား တော်ဥပရာဇာကိုလည်း အိမ် ရွှေအခမ်း အနား ပေး တော်
 မူ၍ အိမ် ရွှေနှင်း တော် မူသည်။ ဆင်ရဲအုံစုံ နှင့်ဆယ်စီး ၊ စား တော်ကွမ်း ကိုရေ
 ကိုင်အမတ်သား ၁၀ ကိုလည်း ပေး တော် မူသည်။ ကျွန်သမီး စု၊ သီရိစုံ မကွာစုံ ၃
 ရာစား ကိုနှင်လူ ပေါင်း ၅၀ ကို ရွှေပန်း ပန်ကျွန်သမီး စုအံ့တော် မူ၍ ရွှေပန်း
 စိုက်မှတ်သနား တော် မူ၍ သား တော်ဥပရာဇာကို ပေး သည်။ သတိုး မင်း စော
 ကိုအင်း ဝကို ပေး တော် မူသည်။ ဆင် တော်သမြင်စွဲ နှင့်အမတ်သား ၁၀၊ အမြောက်
 ကြီး ငယ် ၁၀၊ သေနတ် ၅၀၊ ရွှေပုံ ၂၀၊ မြင်း ၁၀၀ ကိုကိုယ်ရံ တော်က နှုတ်၍သုံး စို့
 အရေး မခင်း သိမ်ဗြဲဖြင့် ရဲ ကျော်လူ ၃၀၀ ခေါင်း ခြောက် ခေါင်း သား ကိုမှား ခါး
 သက္ကလပ် ရွှေ၅ တန့်ကွတ်၊ မှောက်ယူလှို ရွှေချည်သတ်၊ ခါး စည်း ငမ်း ပတ်ရံ၊ ဇာ
 နား ၊ ပန်း ပွား မြင်း ကြီး ဂွက်ဖြိုတ်၊ ငယ်သား ကိုမှား ခိုင်း နီ၊ မေောက်ကိုနီ၊
 ဖုံ့ဂျင်ကို နှင့်တကွအပ် တော် မူသည်။

ရေကြောင်း ရွှေသင်း စုမှသာလည်း ရွှေသင်း ဖွဲ့တော် မူသည်။ ရွှေ
 သင်း တော် ရွှေကား ရွှေအိမ် ရွှေမှတ် ပေး တော် မူသည်။ ၎င်း သက္ကရာဇ် ၁၃၁၃ ခု
 ညီတော်သတိုး ဓမ္မရာဇာကိုမြို့သနား တော် မူသည်။ ဆင် တော်ပြည်ကြီး တံဆိပ် နှင့်
 ဆင်ဆယ်စီး ၊ အမတ်သား ကိုယ်ရံ တော်ကွင်းသုံး စို့နှုတ်၍ ပေး တော် မူသည်။ ဝေါပလိ

ကျင်း ရွှေချက်၊ တကောင်း ဘုံး ၊ ထွေး အင်၊ ပတ္တမြား ကျောက်စီမြင်း ကြိုး ဖြယ်
တပ်၊ ကရွှေဇဝါ၊ ကတောင် ရွှေ၊ တင်ရန်း အောင်း နောက်တက်၊ ရွှေထီး သနား
တော်မူသည်၊ ရေကြောင်း ရွှေကား ရွှေမှတ်နှင်းတကွသိမ်း စည်း ဆန္ဒကို ရွှေမျှား
ခန့်၍ ရွှေမှတ် ရွှေအိမ် ထောင်၁၂ ငယ်သား ၁၀၀ ကျော် ပေး တော်မူ၍ ရခိုင် ရွှေ
သင်း ခွဲတော်မူသည်။

10 October 1581

သက္ကရာဇ် ၄၃ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၅ ရက် ၃ နေ့နတ်ပြည်စံ
တော်မူသည်၊ သား တော်မင်း ရဲကျော်စွာမင်း ပြုတော်မူသည်၊ ညီတော်များ ကို
လည်း မြို့ရွာအမည် ပေး တော်မူ၍မြို့စား မင်း သား ငြိငြိညီ တော်ငယ်မင်း ရဲသီတ
သူကိုလည်း တောင်ငူကို ပေး တော်မူသည်၊ အမတ်သား ၁၀၊ ဆင်၁၀၊ ကိုယ်ရံ တော်
ထွင်တယောဒိုင်း ၊ အရေ မဆီဒိုင်း သား ကိုကို ပေး တော်မူလိုက်သည်၊ ညီတော်သ
တိုး ဓမ္မရာဇာကိုပြည် ပေး သည်၊ ဆင်ဆယ်စီး ၊ အမတ်သား ၁၀၊ ကိုယ်ရံ တော်ကုန်
၍ရန်လုံး မွေး ရန်လုံး သိမ်ရွှေတောင် ဒိုင်း ခွဲသည်၊ အစုသား များ ကိုနှုတ်၍ ပေး
တော်မူလိုက်သည်၊ ရန်နိုင်အစုသား ဘိုကိုလည်း သိမ်စည်း စန္ဒကိုရန်နိုင် များ ခန့်၍
ရွှေမှတ် ရွှေဘိန်း နှင်းအပ် တော်မူလိုက်သည်၊ ညီတော်သတိုး မင်း စောကိုလည်း အ
ဝကို ပေး တော်မူသည်၊ သား တော်ကြီး မဟာဥပရာဇာကိုအိမ် ရွှေနှင်း တော်
မူသည်၊ သတိုး မင်း စောသမီး တော်နှင်းစုံဘက် တော်မူသည်၊ ၄င်း သက္ကရာဇ်နတ်

2 March 1584

ပြည်စံ တော်မူသည်၊ ထိုသက္ကရာဇ် ၄၅ ခု နှောင်း တန်ခူး လဆန်း ၂ ရက် ၂ နေ့
အင်း ဝသို့ချီ တော်မူသည်၊ ရောက်လျှင်တစ်မတည်ခင်း ၊ ငါတိုက် တော်မူမည်မြင်း
သည် တော်လူ ကျော် အောင်မှတ်နှင်းတရား ခါး ဆယ် ရွှေ မှတ်၍ ရွှေတော်သို့ခေT
တော်မူသည်၊ ယောက်ဖ တော်တပ်ကို တွေ့အောင်စုံစမ်း လေ၊ တွေ့လျင်အလျင်ဂြိုခိုး
သံတော်ဦး တင်၊ အစ်ကို ကောလိယစား ကိုတွေ့အောင်ပြု၍ညဦး ကသဘိုး မင်း စော
ကိုခေT၍အလျင် တွေ့ကြောင်း ကိုသံတော်ဦး တင်သည်၊ မိုး သောက်လျှင်မင်း နှစ်
ပါး ဆင်စီး ၍လင်ဇင်မင်း ကိုတိုက်သည်၊ တာမည်တာလမ်း ကိုစီရင်၍ ဂြိုသည့်ထွင်ရှင်
ဘုရင်မင်း ကား ဆင်တော်စောရန်နှင်းကို ရွှေကွန်ဂွက်လွှမ်း လျက်စီး တော်မူ၍
ဘွက်တော်မူသည်၊ သတိုး မင်း စောမူကား ဆင်တော်သမ္ဗြင်ဇာကိုဆုံ ထွေး ထွေး
နီဂုတ်၍စီး တော်မူလျက်ထွက် တော်မူပြ သော် ဆွေမျိုး ညီ နောင်ဖြစ်၍သတိုး မင်း

စောအင်း ဝပြည်စား မူကား ဘုရင်ကိုးစား ချီတိုက်သည်။ ဘုရင်ကျွန်တော်
တရုတ်မော်စား မူကား သတိုး မင်း စောကိုးစား ချီတိုက်သည်။ ပြင်စည်စား
ကိုအရှင်မိချေသည်။ တရုတ်မော်စား မူကား သတိုး မင်း စောလုံသင့်၍ဆင်ထက်
ထွင်ဆုံး ချေသည်။ ထိုမင်း နှစ်ပါး တိုက်ကြသော်သတိုး မင်း စောအား နည်း ချေ
၍သက္ကရာဇ် ၄၆ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁ ရက် ၃ နေ့သတိုး မင်း ပျက်လျှင် အောင်ပင်
လယ်အရှေ့တောင်ရံနား ထွင်တပ်တည်သည့်သတိုး မိဖုရား မူကား ဟံသာဝတီသို့ပို့
စေသည်။ သတိုး မူကား တရုတ်ပြည်သို့ပြေး သည်။ ခန္တီး သို့ရောက်လျှင်ခန္ဓာပြောင်း
သည်။ အင်း ဝကိုဟံသာဝတီကရလျှင်ဘုရင် ရွှေထီး သား မင်း လင်္ကျာကိုပေး တော်မူ
သည်။ ယိုး ဒယား ကဟံသာဝတီသို့စစ်ကုလွှာသည်မဟုတ်ယိုး ဒယား မင်း ကိုနှင်း လိ
ရောက်လာသော ကြောင့်မြို့စောင့်ထား သောအမတ်တို့သည်ခင်ရှင်ဘုရင်အင်း
ဝသို့ချီတော်မူပြီလို့ကဲ့သို့စေအမိန့်တော်ရှိသည်အတိုင်း ပြန်သည်ကိုမလိုက်ဘဲစစ်တောင်း
ဘက်ကမ်း မြောင်း နှင့်တူး၍ နေကြသည်။ အင်း ဝကိုအောင်တော်မူ၍ပြန်တော်မူ
ကြောင်း ကိုကြား လျှင်အရှေ့ဘက်ကလွှား ထွင်လူသူသိမ်း ယူ၍ပြန်သွားသည်။ သက်ရှည်
ကျော်ထင်ကိုအလုံဘုရင် နှင့်လိုက်စေသည်။ နောက်လည်း အဘယကောမဏီနှင့်အိမ်ရှေ့
မင်း တို့ကိုလိုက်စေသည်။ ထိုမင်း ကိုး သိန်း သခင်ခန္ဓာပြောင်း သည်။ နိုင်ငံတော်
ထွင်ဘုရား ငါး ဆူတည်တော်မူသည်။ ကရင်များ ကိုလည်း လေး စ၍လုပ်စေသည်။
သက္ကရာဇ် ၄၅ ခုအဝမ်း ယိုး ဒယား မှော်လွန်လျှင်သား တော်မင်း ရဲကျော်¹⁵⁸³
စွာကိုအင်း ဝကိုပေး တော်မူသည်။ အမတ် ၁၀၊ ဆင် ၁၀စီး ၊ ကိုယ်ရံတော်ထွင်အ
ရေး မခင်ဒိုင်း ၊ ပွဲလုံး အောင်၊ အောင်ဘက်စံရ နောင်ဒင်ဒိုင်း ၊ အင်း
ခေါင်း ပေါင်း နွဲ့ဒိုင်း ၊ ရွှေကောရွှေလွှာအစုသား တို့ကိုနှုတ်၍ပေး တော်မူလိုက်
သည်။ လက်ရေး သား ဟို့ကိုလည်း ရွှေသင်း ခွဲ၍ ရွှေမှတ်နှင့်တကွပေး တော်မူသည်။
သက္ကရာဇ် ၅၉ ခုပထွေး တော်ပြည်မင်း သတိုး ဓမ္မရာဇာလွန်သည်။ သား တော်¹⁵⁹⁷
မင်း သား ရှင် နောက်ကိုသတိုး ဓမ္မရာဇာနှင့်ပြည်ကိုပေး တော်မူသည်။ သက္က
ရာဇ် ၆၀ ပြည့်ပထမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၃ ရက် ၀ နေ့ညီတော်မင်း သား ရှင်သစ္စာ¹⁵⁹⁸
ကိုညောင်ရမ်း မြို့ကိုပေး တော်မူသည်။ ညောင်ရမ်း သို့ရောက်လျှင်ညောင်ရမ်း
မြို့မှပြည်ထောင်ရာစင်း မင်း ဖြိုဖြိုပြည်ရေး ရွာမှတစ်ရပ်တော်မူသည်။ ညောင်

ရမ်း မှာအမှထမ်း လူနည်း ဩဝင်း ကိုသိတော်မူ၍ဟံသာဝတီကမြန်မာ၊ တလိုင်း၊
 ရှမ်း၊ ကုလား၊ ဟိုး ဒယား၊ လင်း ဇင်း၊ တနင်း လာရီ၊ ရခိုင်များ ကိုသိမ်း
 ရုံး၍ ညောင်ရမ်း သို့ပို့တော်မူသည်။ ဘား ခဲ၊ ဘား တမော့ဘုန်း တော်ကြီး တို့ကို
 လည်း ပို့တော်မူသည်။

30 July 1598
 29 July 1598
 12 August 1598
 18 September 1599

သက္ကရာဇ် ၉၆၀ ပြည့်ဝါခေါင်လဆန်း ၈ ရက် နေ့တခါး တိုင်စိုက်သည်။ ၎င်း
 လဆန်း ၉ ရက် နေ့ဖြိုရိုးအုတ်စ၍စီသည်။ ၎င်း လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့ရေခန်း တော်
 နောက်သည်။ တပေါင်းလဆန်း ၅ ရက် နေ့သီတညွှတ်ရမဟိမေဗ္ဗရါဇာမည်တော်ခံတော်မူ
 သည်။ သီးတော်အကြီးကိုအိမ်ရှေ့နှင်းတော်မူသည်။ ဒီပဲရင်းကိုလည်းကံဈေးပေးတော်မူ
 သည်။ ရှင်မြတ်ရာကိုလည်းမေဗ္ဗာသောကအမည်နှင့်ငှာစဉ်ကူးမြို့ကိုပေးတော်မူသည်။ ပဏ္ဍေး
 တော်မင်း တုံးမင်းကြီးကိုလည်း စဉ်သူကျော်ထင်အမည်နှင့်စလင်းကိုပေးတော်
 မူသည်။ နောက်မင်းရဲဥဇနာဘွဲ့သနားတော်မူပြန်သည်။ မူးတော်မတ်တော်
 မင်းသားမင်းမြေးတို့ကိုအထိုက်အလျောက်ကောင်းမွန်စွာသနားတော်မူသည်။

ညောင်ရမ်း နောက်တော်ပါမြင်း၊ မြန်မာ၊ ရှမ်း၊ ယွန်း၊ ကုလား၊
 လင်း ဇင်း များကိုလုပ်မြေနေမြေသနားတော်မူသည်။ အစုအငန်းဖွဲ့တော်မူ
 သည်။ အထက်ပေးရင်းအမှထမ်းတို့မှာလည်းထမ်းခြွှတ်ခြွတ်ထမ်းရွက်စေသည်။
 နောက်တော်ပါစက္ကယော်တံနှင့်ဆွေသားမျိုးသားတစုတို့လူ၅၀ကိုလည်းစက္က
 နန္ဒကိုသွေးသောက်ကြီးခန့်၍ရွှေပန်းပန်သွေးသောက်ဘွဲ့တော်မူသည်။ သိဒ္ဓိ
 ဇေယျနှင့်လူ၅၀ကိုလည်းသိဒ္ဓိဇေယျကိုသွေးသောက်ကြီးခန့်၍ရွှေပန်းပန်သွေး
 သောက်ဘွဲ့တော်မူသည်။ ဇင်းမယ်ကွန်တော်ခံနောက်တော်ပါသည်အလှံသေည်သရီ
 သေည်မြပိုက်သည်တို့လှံသေည်စောလုံ . . .တို့၆ယောက်ဆွေသားမျိုးသားလူတစုကို
 လည်း၄၀တို့၆ယောက်ကိုသွေးသောက်ကြီးခန့်၍နောက်တော်ပါရွှေပန်းပန်
 ဘွဲ့တော်မူသည်။ လုပ်မြေနေမြေလည်းပေးချသနားတော်မူသည်။ နောက်ပါရှမ်း
 စုသေည်စက်ရောင်ဇေယျနှင့်လူ၅၆ကိုသေည်စက်ရောင်ဇေယျကိုသွေးသောက်ကြီး
 ခန့်၍ယွန်းစုနောက်တော်ပါဘွဲ့တော်မူသည်။ သေနတ်ပါကမီးလွှတ်၊ ငွေကွက်အပ်
 တော်မူသည်။ လုပ်မြေနေမြေပေးချသနားတော်မူသည်။ ကွန်တော်ရင်းအောင်
 မြတ်ထွန်းနှင့်လူ၅၀စုကိုလည်းအောင်မြတ်ထွန်းကိုသွေးသောက်ကြီးခန့်၍ဗြသရော်

စုခန့်တော်မူသည်။ ကျွန်တော်ရင်း အောင်မြင်ကျော်နင်းအသွယ်သား မျိုးသားလူ
 ၅၀တို့ကို အောင်မြင်ကျော်ကိုအကြီး ခန့်၍ ရှင်ထောပလာစုဖွဲ့တော်မူသည်။ ရွှေ
 ရိုးမီးလုံးပြည့်ရွှေကွပ်အပ်တော်မူသည်။ လုပ်မြေနေမြေပေးချသနားတော်
 မူသည်။ ရွှေပန်းပန်စုသားတို့ကိုမဏ္ဍရသဖြိုဝံ့။ ဆည်ရေသောက်ငှက်လားကြီး
 တိုင်နက်မြေပယ်ပေါင်းတဝန်း ၇၀၂ ပေးချသနားတော်မူသည်။ ဇင်းမယ်
 ရွှေပန်းသွေးသောက်ကိုရှင်ဖြူရှင်လှဝတ်တော်ရုံ မြေမီအိမ်နွဲ့တိုင်နက် ရွှေကျောင်း
 မြစ်ပေါက်အနောက်ဘက်၄၅ပယ်တဝန်း ၅၉၀ ပေးချသနားတော်မူသည်။
 နောက်တော်ပါယုန်းစုသွေးသောက်သေဉာဏ်ရောင်ဇေယျတို့သွေးသောက်ကို
 မိလ္လာပုံတိုင်နက်ဝတ်တော်ရုံ မြေထွင်ထွင်းသင်းရှမ်းရွာမြေ၂၃ပယ်၂စိတ်၊ ငပန်
 ထွေးတိုင်နက်၁၂ပယ်၂စိတ်၊ ၂စုမြစ်အရှေ့ဘက်အနောက်ဘက်တဝန်း ၄၀၀
 ပေးချသနားတော်မူသည်။ နောက်တော်ပါတလိုင်းအာမခံသားတို့ကိုသူရဲ၂၁၂
 ထပ်ဖွဲ့တော်မူသည်။ လုပ်မြေနေမြေပေးချသနားတော်မူသည်။

နောက်တော်ပါငွေတောင်နှင်းလူတရားသားတို့ကို ဧကန်သွေး
 သောက်ကြီးခန့်၍သူရဲအရံစုဖွဲ့တော်မူသည်။ ငသိုက်တောင်နှင်းလူတရားတို့ကိုလည်း
 ငသိုက်တော်သွေးသောက်ကြီးခန့်၍သူရဲအသယ်စုဖွဲ့တော်မူသည်။ ငလိတ်မုတ္တာ
 နှင်းလူ၈၀၀သားတို့ကိုလည်း ငလိတ်မုတ္တာကိုသွေးသောက်ကြီးခန့်၍သူရဲကန့်စုဖွဲ့
 တော်မူသည်။ ငမိဆံနှင်းလူ၁၃၀သားတို့ကိုလည်း ငမိဆံကိုခေါင်းခန့်၍မိခင်လွတ်
 စုဖွဲ့တော်မူသည်။ သူရဲငါးသွေးသောက်တို့ကိုအရှေ့ဘက်မဏ္ဍရသဖြိုတောင်ဘက်ငရဲ
 ကြီးတိုင်နက်လုပ်မြေနေမြေပါကောက်ကြီးမူရင်းပယ်ပေါင်း ၇၀ ပေးချသနား
 တော်မူသည်။ ဝါခွန်တော်ဆက်ပတိုင်ပလေနှင်းလူပေါင်း ၁၀၀ကိုမောင်းမပုထိုး
 ဘုရားဝတ်မြေငစံအောင်တိုင်နက်မြေကိုနေမြေပေးချသနားတော်မူသည်။
 မင်းဥဇနာနန္ဒကျော်သူတို့တိုင်းတမာတ်သား၍ပေးသည်။

11 July 1605

သက္ကရာဇ် ၉၆၄ ခုဝါခေါင်လဆန်း ၇ ရက်၅ နေ့သီတို့ချီတော်မူသည်။
 ရံ၍နေတော်မူရာတွင် ရေဝါစွဲရေဝါသော ခြောင်သားတော်ကိုပြီး အောင်
 လုပ်ကြံအမိန့်တော်ရှိ၍ခန့်ထားခဲ့သည့်နှင်းအိမ်ရွှေမင်းလုပ်ကြံ၍ပြီးလျှင်တဖြူ
 လုံးကိုသိမ်းယူခဲ့သည်။ ဦးရီးတော်ကိုလက်ရဆက်သည်။ သားတော်ရေဝါစွဲအ

(7 November 1637)

ထိုက်အလျောက်ဆုလက်တော်မပေး မှီသက္ကရာဇ် ၆၇၆ ခုတပေါင်း ၂၁ February 1606
၁၁ ရက် ၆ နေ့နက်ရွာစံတော်မူသည်။ ၁၃ ရက် ၁ နေ့သင်္ကြာတော်မူသည်။ ၄၆ 23 February 1606
သား တော်ရွှေထီး ရွှေနန်း ကိုသိမ်း မြန်း အုပ်စိုး တော်မူသည်။ ခမည်း တော်
ကောင်း မှုမဟာမြတ်မုနိအပြီး သို့မရောက်သည်များ ကိုပြင်လုပ်စေ၍ထီး တင်
တော်မူသည်။ ကျောင်း တော်များ ကိုလည်း ကျောင်း ဂံ၃၀ နှင့်ပြီး စေ၍တူရွင်း
ခြေမဟာရာမဘုန်း တော်ကြီး ကိုတင်တော်မူသည်။ သုဓမ္မာစရပ်လည်း ဆောက်
တော်မူသည်။ လဆန်း ၁ ရက်လပြည့်ကျော် ၁ ရက်အမှန်ထွက်၍ ဖူး မှော်တော်မူသည်။
မဟာမြတ်မုနိဝန်း ကျင်ကိုဌာဝရဖြစ်တော်မူ အောင်စီရင်တော်မူသည်။ မဟာ
မြတ်မုနိဘုန်း တော်ကြီး လက်တံနိသုဆရာဝန်သမား စည်။ အရှင်သုဓမ္မကေသရ
ဌာဝကား ၃၀၀၀ မှူး အရပ်၊ အနောက်အရှင်ယက္ခမရာမ၊ ဘာဏမေဉ္ဇသည်
လေး ပါး တို့ကိုဆောက်ပုံတော်မူ၍ပစ္စည်း လေး ပါး ပြုတော်မူသည်။ မြို့ထိပ်ရွှေ
စည်း ခုံအနောက်ခြေရင်း ဇေတဝန်ကျောင်း ခွဲစာသင်တော်မူသည်။ လော
ဂုရုဘုန်း တော်ကြီး ကိုပုညစေတီရွှေစရပ်ခွဲစာသင်တော်မူရန်အပ်သည်။ နောက်
လည်း စေတီတော်အနောက်တောင်ခြေရင်း မှာဇေတဝန်ရွှေကျောင်း ဆောက်
၍ပြုတော်မူသည်။

1606

သက္ကရာဇ် ၆၈၆ ခုရွှေမြို့တော်ငွေစင်ချောင်း မြောင်း နား ထွင်
ပြဿဒီကျောင်း ဆောက်တော်မူ၍ထိုနှစ်ပင်ပြည်ကိုချီတော်မူသည်။ ခမည်း တော်
ပါအမှုထမ်း မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ်တော်တို့ကိုမြို့ရွာအမည်အဝတ်အစား
အဆင်အယင်တို့ကိုအထိုက်အလျောက်သနား တော်မူသည်။ အိမ်ရှေ့နောက်ပါမလန်
ကပ္ပပွဲသေည်နှင်ဆွေသား မျိုး သား တစုတို့ကိုသွေး သောက်ကပမီး လွတ်ငွေတွက်
အပ်တော်မူသည်။ ယွန်း စုသေနတ်သေည်စက်ရောက်ငွေရသွေး သောက်ယွန်း
စုသေနတ်မှာဖြည့်သွင်း ၍ခွဲတော်မူသည်။ လုပ်မြေ နေမြေပေး ချသနား တော်
မူသည်။ လုပ်မြေ နေမြေမှာမြစည်း ခုံဘုရား ရှင်ဝတ်တော်မြေငယ်ခိုင်တိုင်
နက်၊ ညောင်ရွာမြေကိုလုပ်မြေ ၂၂ မြေတဝန်း ဂကိုညီတော်စစ်ကိုင်း မင်း ကြီး
တိုင်း တာမှတ်သား ၍ပေး ချသနား တော်မူသည်။ အခွန်အတုပ်အကောက်စား
ဆိပ်တည်ပွဲကူး တို့၌သေန္နာ သေသား နံတင်ပါး ၊ အိမ်တို့ရွာတက်အိမ်ပြင်စင်လုပ်

(7 November 1637)

အမှုကို သေချာစက် ရေဝင်ငွယ်ရတို့နည်း လွတ်ငြိမ်း စေသနား တော်မူသည်။
နေမြေတွင် နေ၍အမှုတော်ကို နေ့တိုင်း လုပ်စား ထမ်း ရွက်စေ။ အိမ်တော်နှင့်
ချပေး သနား တော်မူသည့်လက် ရွေး လက်သစ် ရွေး ငြိး အစုသား တို့ကိုလည်း အမြင်
မြဲအဝင်ငလုံး သင်ရွာငါးချစ်မြဲတိုင် နက်မြေအပယ်၄၀ကို ထောင်ကုသုဦး ငယ်တို့ ကိုယ်
စား မြေအခွန်စား သနား တော်မူသည်။ ထုံး စံရှသည့်အတိုင်း အခွန်တစ်စုံတို့ကို
စား ရသည်။ မင်း ညီမင်း သား များ တော်မတ် တော်အမည်ရအမှုထမ်း ဒိုင်သား
ဝင်း သား ကိုယ်ရံ သေနတ်အ မြောက် ရွှေလေး ရွှေစုံသူရဲ ကောင်း ဟန်ခမည်း တော်
ဘုရား နောက်တော်ပါအာမခံ၁၅တပ်သား တို့ကိုလည်း အထိုက်အလျောက်အမည်အ
ရည်မြို့ရွာကံ အေး အစီး အနင်း အဆောင်အရွက်အစွဲအတိုင်မှတ်သား ၍သနား တော်
မူသည်။

13 October 1607

သက္ကရာဇ် ၉၆၉ ခုတဆောင် မုန်း လဆန်း ၄ ရက်၃ နေ့သ ရေခေတ္တရာ
သို့ချီတော်မူသည်။လက် ရွေးငြိး ငွေတော်ကို ရွှေဆိုင် ငွေတော်ပြု၍ ချီတော်မူသည်။
သက္ကရာဇ် ၉၇၀ပြည့်ဝါခေါင်လဆန်း၉ ရက်၁ နေ့သ ရေခေတ္တရာပြည့်ပြင်တပ် ပျက်သည်။
၄င်း၁၁ ရက်၃ နေ့မြို့ပျက်သည်။ပြည်ရန် နိုင် များကိုအလုပ်အ အေးနှင်မိုး ကောင်းသို့ပို့ထီး
စေသည်။ထီး ဂျီထွင်လွန်သည်။သ ရေခေတ္တရာပြည့်ပျက်လျှင်ပြည် နေပြည်သီးသို့ဖမ်း ရလက်
ရဆင်မြင်းလက် နက်တစ်စုံအရိယာ ကိုသိမ်းယူ တော်မူ၍ မင်းရဲသိင်္ခသုက္ကိမြို့စေါင်ထီးသည်။
သက္ကရာဇ် ၉၇၀ပြည့်သတင်းကျွတ်လပြည့် ကျော်၅ ရက်၁ နေ့ပြန် တော်မူ၍ နေပြည် တော်သို့
ရောက်လျှင်အစုအငန်းအဖွဲ့ငြိး ရှိသည့်လူစုတို့မှ ဘလည်းအစုအငန်း ရင်းအတိုင်းထမ်း ရွက်စေ
သည်။လုပ် မြေ နေ မြေ ပေးချသနား တော်မူပြီးသည်ကိုလည်း ပေးချသနား တော်မူရင်း
အတိုင်းသနား တော်မူ၍အစုရင်းမှ ဘထမ်း ရွက်စေ။ရန်နိုင် ငွေသင်းသီးတို့မှလည်း ရန်
နိုင်မျှအုပ်စု ငွေသင်းနှင့်တကွလက် ရွေးငြိးသီးနည်း ရန်နိုင် ငွေစုစွဲတော်မူသည်။လက်
ရွေးသီးနည်း နေ မြေ ပေးချသနား တော်မူသည်။ နေ မြေစပ်တွင်လုပ် မြေလည်း ပေး
ချသနား တော်မူသည်။၄င်းပြည် ငွေသီးတို့ကိုလည်း ကော်တော်ရ နှစ်မိတ်ကို သွေး သေခံပြီး
ခန့်၍နှမ တော်ကိုပေး သည်။ပြည်ပါမြင်း ၁၀၀ကိုလည်း သွေး သေခံပြီး ခန့်၍နှ
မတော်ကိုပေး သည်။ ပြည်ပါမြင်း ရန်ခွင်စုသား တို့ကိုလည်း လုပ် မြေစား မြေမတ္တ
ရာမြို့ငါးဆူကြွယ်တိုင် နက် မြေ၅၅ပယ် ပေး သနား တော်မူ၍သား မဦး ချတည်သွင်

10 July 1608

12 July 1608

18 September 1608

လုပ်စား ခသည်။

ပြည်ပါစဲ ပေါင် ရွှေ ရွှေသား တို့ကိုလည်း အရွှေဘက် ညောင်ဝင်း ရွာ
မြေငှရဲပေး ချသနား တော်မူ၍တား မဦး ချတည်ထွင်လုပ်စား ခသည်။ အမှု
တော်ကိုထမ်း ရွက်ရသည်။ ပွဲလုံး စင်ရံနံလုံး စင်အစုသား တို့ကိုအရွှေဘက် တောင်
ရွာ မြေအပယ်၃၀ ပေး ချသနား တော်မူသည်။ ပြည်ပါ ရွှေကြီး စုသား တို့ကိုလည်း
မြို့သစ်ငပန်း ညိုကြီး တိုင်နက်ပယ်၁၆၀လုပ် မြေပေး ချသနား တော်မူသည်။ လွန်း
ချည်ရွှေသား တို့မှာ အောင်ပင်လယ်ငပန်း ညိုကြီး တိုင်နက်ရပယ်လုပ် မြေပေး ချ
သနား တော်မူသည်။ ပြည်မြို့တော် ရွှေသား တို့ကိုတောင်ဘက်ခရိုင်ဆည် ရေသောက်
မင်း ကန်ငပန်း ညိုတိုင်နက်လုပ် မြေပယ်၈၀ နေ မြေပယ်၁၀၀ ပေး ချသနား တော်
မူသည်။ ညောင်စောက်ရွှေသား တို့ကိုလည်း အရွှေဘက်ထွင်ထွင်း သင်း မြေအစပ်
တောင်ပြီး ကြီး ဆူတောင်း ပြည်ဘုရား ရှင်ဝတ် မြေကန်ကြီး ရွာငရဆွဲတိုင်နက်တ
ပြင်လုပ် မြေ၅၆ပယ် ပေး ချသနား တော်မူသည်။ ဒိုင်း မြေစစ်ဒိုင်း သား တို့ကို
အရွှေဘက်ငမေ့ကြီး တိုင်နက်ရွာ မြေ၁၂၅ပယ် ပေး ချသနား တော်မူသည်။ မြေ
စာလေစာအင်း တိုင်ရွှေသား ကတူး ပေါက်ရွှေသား တို့ကိုလည်း အရွှေဘက်မတ္တရအ
စပ်သပြေလှ ရေလွှအခြား ဆိပ်သွာငချစ်ဒိုင်တိုင်နက်ပယ်၄၀၀၊ လုပ် မြေ နေ မြေ
ရွာကုန်း ပါး ဆိပ်သွာရွာ မြေကို ပေး ချသနား တော်မူသည်။ ဓနက်ပလာဆင်
တော်၁၄စီး သား တို့ကိုလည်း မတ္တရမြို့ဆူတောင်း ပြည်ဘုရား ဝတ် မြေအစပ်
ရွာ စောင်း နှဲဖြူတောကွန်း ကိုဆင် မြေတချက် ပေး ချတော်မူသည်။

1609

သတ္တရဘဇိဇရဘုရားတောင်ငူကိုချီတော်မူသည်။ ခမည်း တော် နောက်
ပါကွန်တော် မျိုး မင်း ညီမင်း သား မှူး တော်မတ်တော်မြို့စား ရွာစား အမှု
ထမ်း တို့ကိုအစီး အနင်း အဆောင်အရွက်အထိုက်အလိုက်ဆုလုပ် ပေး သနား တော်
မူသည်။ ခမည်း တော် နောက်တော် ပါတလိုင်း သူရဲ၁၅တပ်သား တို့ကိုလည်း အင်း
ဝမဲစံပုဆိုး ၊ ငွေ၅စီးသနား တော်မူသည်။ ခေါင်း သွေး ကြီး တို့ကိုသံသောအကျီ
နက်နီပုဆိုး တလိုင်း ဘိသိဗျညား အမည်သနား တော်မူသည်။ မြန်မာကွန်တော်
မျိုး ကိုယ်ရံဒိုင်း သား ဝင်း သား တို့မှာမြင်း တစီး ငယ်သား ငါး ယောက်ခန့်ထား
ရသည်။ ရွှေသင်း စုထွင် ရွှေ ဂန်နိုင်း ရွှေသား တို့မှာ ရွှေခေါင်း ရွှေဦး နေလဲ

နင်း ကိုလက်ခါး ချီကြိုး မှောက်လူတယက်တန်ဆာစုံ၊ ဝတ်နီပန်း ထည် လှော်လူတို့ကို
သနား တော်မူသည်။ ထောင်ကဲတို့မှ ဘသက္ကလင် နီအင်္ကျီ၊ လှေသင်း မှူး တို့မှ ဝါး ပတ်
ခံတွင်း နီပါး ထည်အိတ်သွတ်တက် ရွှေငါး တန်း၊ ကွမ်း ဖြတ်လဘက်အိုး ကျိုင်း ပေး တော်
မူသည်။ ထောင်ကဲငယ်သား စာကျက်တို့မှ အရွှေဘက် ပေရင်း မြေမီ တော်ရင်ပီ
ကုန်း တိုင်နက် မြေလေး ရပ်အတွင်း ကိုပေး ချသနား တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၉၇၂ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၂ ရက် ၆ နေ့ တောင်ငူမြို့ 1610
ကိုအောင် တော်မူသည်။ ပြာသိုလဆန်း ၄ ရက် ၆ နေ့ ဗညား ၊ ပြည့်၊ အင်း ဝ၊ တောင် 1610
ငူမြင်း ၆စီး တောင်ငူမှ အဝသို့ ချီတော်မူသည်။ မဟာဥပရဇာတသက် တော်စောင့်
ငပုံညွန့်ငြိမ်း ကျော်တို့နှင့် လူပေါင်း ၄၅၀ မဟာဥပရဇာတ နောက်တော်ပါကွမ်း
သမိန်စု၊ သီရိနန္ဒာ ရေငါးတံ၊ သီရိနန္ဒာ မဏိတို့နှင့် ကွမ်း သမိန်စုလူ ၅၀ စီ တောင်း
ရွှေသင်္ဃာနှင့် တကွသိမ်း မြန်း တော်မူခဲ့၍ အင်း ဝသို့ ရောက်လျှင် တောင်ငူသင်္ဃာ
ကို မြောက်ဘက်မြင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်။ တောင်ငူကသိမ်း တော်မူသည့် အမှုထမ်း
တို့ကို စစ်တော်မူ၍ အစုအင်း ခွဲတော်မူသည်။ တောင်ငူသိမ်း စု၊ ထား ဝယ်မြင်း ၊
ပေါက်နီစား သွေး သောက်၊ ကောလိယစား သွေး သောက်၊ ကွန်း ချောင်း စား
သွေး သောက်၊ ကွဲမကုစား သွေး သောက်တို့ကို မြင်း အပ်တော်မူ၍ လုပ် မြေ နေ မြေ
ပေး ချသနား တော်မူသည်။ နေ မြေအရွှေဘက် မန္တလေး ဘုရား ဂူဝတ် မြေစား
မြေပယ် ၅၀ ပေး ချသနား တော်မူသည်။ ဥပရဇာတ နောက်တော်ပါသက် တော်
စောင့် ငပုံညွန့်ငြိမ်း ကျော်တို့အုပ်နက်လူ ၄၀ ကို သေနတ်အပ် တော်မူ၍ အနောက်ဝင်း
အတွင်း မီး ပါသေနတ်ဖွဲ တော်မူသည်။ လုပ် မြေ နေ မြေ ပေး ချသနား တော်မူသည်
ကား ဆုတောင်း ပြည့်ဘုရား ဂူဝတ် မြေတောင်ပြုံး ကြီး မြေပယ် ၈၀၊ မြန်မာမြင်း
၁၆စီး ရဲဘော်စား လက်ရွေး မှူး တို့သွေး သောက်မြင်း သား တို့ကို ဆုတောင်း
ပြည့်ဘုရား ဂူဝတ် မြေကွန်း တောင်း ဂူား မြေကို နေ မြေ ပေး ချသနား တော်မူ
သည်။ ဝတ်ငန့်ကုန်း စား သွေး သောက်မြင်း သား တို့ကို ကျုံး ရွာ မြေကို ချတော်မူ
သည်။ နတ်မြင်း သား တို့ကို မြေ နခြည်ရွာ နေ မြေ ချတော်မူသည်။ အခေါင်မြင်း သီး
တို့ကို ကပွဲရွာ မြေကို နေ မြေ ချတော်မူသည်။ ဇေယ ယေဘတ သွေး သောက်လက်ဝဲ မိ
တိုက်လက် ခမိတိုက်မြင်း သား တို့ကို ပေါက်တော်ကံရွာကို နေ မြေ ချတော်မူသည်။ ရန်

နင်ရန် အောင်သား တို့ကို တောင်ကုလား မြေကို နေ မြေချ တော် မူသည်။ မင်း တရား မြင်း ၊ ရဲရည်မှန်မြင်း သား တို့ကို ဝရင်း တုတ်မြို့ မြေကို နေ မြေချ တော် မူသည်။

ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်ဘုရင် နောင် ကျော်ထင် နော်ရထာ မင်း လက်ထက် သား တော် မဟာဥပရာဇာကို အိမ်ရှေ့ဆောက်နှင်း တော်မူရသဖြင့် ရွှေပန်း ပန်ကွမ်း သမိန်စု၊ သီရိစန္ဒကမ္ဘာ၊ သီရိစန္ဒနယောတာဌဝစုံနှင့် ရွှေပန်း ပန်ကွမ်း သမိန်စုဌာနိမ် ရှေ့နှင်း တော်မူရသပေး တော်မူသည်။ ရွှေပန်း ပန်အစုသား တို့ကိုလုပ် မြေ နေ မြေ ပေး ချသနား တော်မူသည်။ နေ မြေအင်း ဝမြို့တောင်အရှေ့ မိုင်း မွန်ချောင်း ၊ တောင်ကိုသူရဲဘော်အစုတလိုင်း မြေအခြား ၊ မြောက်ကိုဗြဲ သမိန္ဒာကို မြေနှင့်အစပ် ၊ အနောက်ကိုနတ်စုလယ်ပြင်အခြား ၊ လုပ် မြေမဏ္ဍရာ ပိုဝဆည် ရေသောက် ၊ ကုစွာဘုရား ဝတ် မြေအစပ်ကင်း ရွာတောင်အရှေ့ဘက်ကွပ် မြေတောင်သူရဲ ရွှေပြည်အနောက်သူရဲအမြောက်သူအိမ်နယ်လေး ရပ်အတွင်း လုပ် မြေရ၂ပယ်၂စိပ်၄င်း ကုလား ကုန်း အရှေ့တောင်၁၂ပယ် မြောင်း သောက်အရှေ့နတ်စုလယ်တပေါက်ပင်ကြီး ၊ ကပိုင်း နတ်စုလယ်အနောက်သူရဲမြေ ၊ မြောက် ကို၁၂ပယ် မြောင် နတ်စုလေတကွက်ခြား ၊ နယ်လေး ရပ်အတွင်း လုပ် မြေ၅ပယ်၂စိပ်ပေး ချသနား တော်မူသည်။ လုပ် မြေ သွေး သောက်ကြီး စား ၁၅ပယ်၂စိပ် လုပ် မြေမဏ္ဍရါမြစ် မြေဘက် ၊ ကုစွာဘုရား မြောက်ဘက် မြေငရဲထွန်တို့၅ပယ်၂စိပ် အရှေ့ကိုပြင် မြေ ၊ တောင်ကိုသူစက် ၊ အနောက်ကိုသူရဲဖြတ်စ ၊ မြောက်ကိုသူကပေါက် လောသည့်နယ်အတွင်း လုပ် မြေ၁၃ပယ်ကိုစစ်ကိုင်း မင်း ကြီး တိုင်း တာမှတ်သား ပေး ရသည်။

သက္ကရာဇ် ၉၁၂ ခုဘုရင် နောင် ကျော်ထင် နော်ရထာသည်တလိုင်း သ¹⁵⁵⁰ မိန်ထောကိုလုပ်ကြံ၍ ပဲကူး မြို့ကိုတည်ထောင်ပြုစုထိုး နန်း စိုက်ဆောက်စံပယ် တော်မူသည်တွင်သား တော်မင်း ရဲကျော်စွာကို အိမ်ရှေ့ပေး တော်မူသည်။ ညီတော် များ ကိုလည်း အသီးသီး မြို့ပြ ပေး သည်။ ညီတော်မင်း ရဲသိင်္ခသူကို တောင်ငူမြို့ကို ပေး တော်မူသည်။ ညီတော်အလတ်သမီး မဇ္ဈရာဇာကိုပြည်ကို ပေး သည်။ အမတ်သား ၁၀၊ ဆင်တော်ပြည်ကြီး တံဆိပ်နှင့်ဆင် ၁၀၊ ကိုယ်ရံတော်ရံလုံသန်၊ ရံလုံမွေ၊ ရွှေတောင်ဒိုင်း၊ ခွဲဒိုင်း သား တို့ကိုနှုတ်၍ ပေး သည်။ ညီတော်မင်း ရဲသိတသူကိုမင်း

တုံး မြို့ကို ပေး သည်။ ဆင် တော် ချစ်စွာ မရဲနှင်သင်၁၀။ အမတ်သား ၁၀။ တလိုင်း
သူရဲ၆ ခေါင်း ၊ ဇင်း မယ်ကွန်ခံသိုဟန်၊ ဂွမ်း ကောငံဟန်၊ လေး ထပ်ဖွဲ့၍ ပေး
တော်မူလိုက်သည်။ မြို့သို့ ရောက်လျှင်သူရဲကို ခေါင်း နှင်သိုဟန်ဂွမ်း လေး ထပ်သား
တို့ကိုလုပ် မြေ ပေး ချသနား တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၅၉၅ ခု ညောင်ရမ်း မြို့က ပြောင်း ချီတော်မူ၍ အံမြို့တံ 1597
တား ဦး မြောက်တဲ တော် ဆောက်၍ စံ တော်မူသည်။ သက္ကရာဇ် ၆၀ ပြည့်ဝါခေါင် 28 July 1598
လဆန်း ၆ ရက်၆ နေ့မြို့တံခါး တိုင်စိုက်သည်။ သက္ကရာဇ် ၆၀ ပြည့်ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် 12 August 1598
၆ ရက်၀ နေ့ရွှေနန်း တော် ဆောက်သည်။ သက္ကရာဇ် ၆၀ ပြည့်ဝါ ပေါင်း လဆန်း 25 February 1599
၁၂ ရက်၁ နေ့ရွှေနန်း တော်တက်သည်။ စံပယ် တော်မူသည်။ ပထွေး တော်မင်း
တုံး မင်း ဦး ကိုလည်း အဆောင်အရွက်နှင်တလိုင်း သူရဲ၆ ခေါင်း ၊ ဂွမ်း ၄ တပ်
သား တို့ကိုထပ်၍သနား တော်မူသည်။ ညောင်ရမ်း နောက်တော်ပါမြန်မာဂွမ်း 24 August 1610
ကုလား တို့ကိုအစုအင်း ဖွဲ့တော်မူသည်။ သက္ကရာဇ် ၇၂ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် 15 December 1612
၂ ရက်၆ နေ့တောင်ငူကိုအလိုပြည့်သည်။ သက္ကရာဇ် ၇၄ ခုပြာသိုလဆန်း ၄ ရက်၃ နေ့ 18 March 1613
သံလျင်ကိုချီတော်မူသည်။ သက္ကရာဇ် ၇၄ ခု နှောင်း တခူး လဆန်း ၈ ရက်၅ နေ့သံ
လျင်ကိုအောင်၍သက္ကမတ်နန်း တော်မှာဝါဆိုတော်မူသည်။

၄င်းသက္ကရာဇ် ၇၄ ခုယိုး ဒသား မင်း ကျွန်၊ မုတ္တမမင်း ကျွန်၊ ဗျ 1610
ညား ဒလပုန်ကန်သည်။ ရွှေဘုန်း တော် ခြောင်မ နေဝံ့၍ ၃၂ မြို့နှင်တောင်ငူသား
သူကောင်း သား မြေး တို့ကိုလက်ဆောင်ပြု၍ကျွန်ခံဝင်လာသည်။ လူဟောင်း လူသစ်
တို့၄င်း သက္ကရာဇ်ထွင်ဘွဲ့တော်မူသည်။ သတုံ၊ မုတ္တမ၊ ဒုဝ၊ စစ်တောင်း ၊ ဒဝယ်၊
သူ့ရှင်တကာရွက်ဘိတလိုင်း ဗျညား ဒလဒေါပုံအမှတ်မင်း အရပ်ရပ်အဟောင်း အသစ်
ဟံသာဝတီ နေရင်း လူအမှတ်မင်း တို့ကိုစစ်တော်မူ၍ ငကွန်မိန့်လူရဝကိုသွေး သောက်
ပြီး ခန့်၍သူရဲတသူစုဘွဲ့တော်မူ၍အရွှေဝင်း တော်မှာဖြည့်တော်မူသည်။ ငကွန်ပီ
နှင်လူ၅၀ကိုသူရဲတရွာစုဘွဲ့တော်မူ၍၄င်း ဝင်း တော်မှာဖြည့်သည်။ ငလောင်ပန်
နှင်လူ၅၀ကိုသူရဲတလောင်စုဘွဲ့တော်မူ၍ ရွှေဝင်း မှာဖြည့်တော်မူသည်။ ငလိတ်သဂို
နှင်လူ၉၀ကိုသူရဲတနွန်စုဘွဲ့၍ ရွှေဝင်း တော်မှာဖြည့်တော်မူသည်။ ငပေါက်ကွန်း နှင်
လူ၄၉ကိုသူရဲတယူစုဘွဲ့တော်မူသည်။ ငမိတို့၂ ယောက်ကိုသူရဲသမန္တဘွဲ့တော်မူသည်။ သ

ထုံပါငနီလာ၊ ငရွတ်ပိ၊ ငပိုင်၊ ငသည့်၊ စက်ရွက်တို့ကိုစစ်တော်မူ၍အာဇာနည်တော်ကို
ဘေးဘိုးလူဟောင်းတို့ပြောပါသည်။

နော်ရထာမင်း စောလက်ထက်သထုံပေါက်ကံသို့ဆန်၍သမီးကညာဆက်
(သည့်)တွင်နော်ရထာမင်းကြီးသည်ထိုမင်းမိဖုရားအဖူးအမတ်လက်နက်ကိုငါ
ဗိုလ်လုံးတပ်လုံးကိုရွှေစည်းခုံဘုရားမှာရေစက်သွန်းချ၍ရှုတော်မူသည်။ အာဇာနည်
တော်ကိုအိကင်၊ ကံမကော်၊ သာရဗိနိဗ္ဗာန်၊ သာရဂင်္ဂါရွှေလေးစင်းသားတို့ပါ
ရင်းရှေ့နှင်သိမ်းယူ၍သတင်စံတော်မူသည်။ မင်းစီးတော်ဖြစ်သည့်ရွှေဘက်ရံ
တွင်ရှေ့ဝှေ့မြတ်စီးမြဲဆောင်မြဲရှေ့နှင်ရှေ့တော်ရှေ့စစ်တက်၍တော်မူ၍ငနီ
လာကိုကံမကောသွေးသောက်ကြီး၊ ငရွတ်ပိကိုသွေးသောက်ကြီးခန့်၍ရှေ့တော်
ငှစင်းနှင်တပ်ဖွဲ့တော်မူသည်။ ဗျည်းဒလအသွေးမျိုးသားစန္ဒကမ္ဘာကိုစာ
ရေးစု၍တော်မူသည်။ ရွှေပန်းပန်း၊ ဝင်းသူရဲ၊ ရှေ့တော်ငှစင်း၊ ဝေါတော်
ကျင်းတော်ရတနာထမ်းစင်ဒလမြို့၇စုံသားတို့ကိုဗျည်းဖြန့်ကိုတော်တော်မူသည်။¹⁶¹⁰

ငင်းသက္ကရာဇ်တွင်မုတ္တမမြို့သို့ကူး၍စံတော်မူသည်။ ထားဝယ်စား
သည့်နောက်ရှက်သောကြောင့်ညီတော်နှင်စစ်ကိုင်းမင်းတို့လိုက်လံဖမ်းဆီးသတ်
ညစ်ရာတွင်ထားဝယ်စားလည်းဆင်ထက်တွင်သေနတ်နှင်ဆုံးသည်။ ထားဝယ်စား
မြင်း၁၀၀ကိုရံစု၍ဆင်စာရိတ်တော်မူသည်။ ထားဝယ်စားအသွေးမျိုး
သားနှင်တက္ကထားဝယ်၊ ဒေါပုံတလိုင်းတို့ကိုစစ်ကြော၍သူရဲတံဆိပ်တော်မူသည်။
အနောက်ဝင်းမှာဖြည့်တော်မူသည်။ သူရဲအိမ်၊ သူရဲစက်၊ သူရဲသပိတတု၊ သူရဲတုံ၊
သူရဲဇဝီ၊ သူရဲတုလွတ်၊ သူရဲဘက်လွတ်၊ သူရဲစေ့ကျော်၊ ဗြဲတရော်သည်။ နည်အစုကို
တော်မူသည်။ ကိုယ်ရံတော်ဝင်းတော်မှာဖြည့်တော်မူသည်။ သက္ကရာဇ်၉၉၀
တွင်အမည်အရည်အရံအထူးပေးသည်။ လက်ရွှေရွှေသင်း၊ ရန်နိုင်ရွှေသင်း၊
ထောင်ကဲအစုအငန်းတော်မူ၍လုပ်မြေနေမြေပေးချသနားတော်မူသည်။
လက်ရွှေထောင်ကဲငြိမ်းစားမြေ၅ပယ်၂စိပ်သနားတော်မူသည်။ ငင်းရန်နိုင်
ရွှေသင်းထောင်ကဲငြိမ်းစားမြေ၅ပယ်၂စိပ်သနားတော်မူသည်။

14 November 1634

သက္ကရာဇ်၉၉၆ခုထိဝရပြုတော်မူ၍နတ်တော်လဆန်း၅ရက်နေ့

ဇင်း မယ်ကိစ္စပြီး ဖွင့်ဟံသဝတီသို့ပြန်လည် တော်မူ၍ဟံသဝတီသို့စုံတော်မူသည်။¹⁶³⁴
 ရဲမက်လက်နက်ကိုင်းတို့ကိုလည်း ဖြည့်တော်မူသည်။ ၎င်း သက္ကရာဇ်တွင်ဟံသဝတီတွင်
 နေနှင်သည့်ဒိုင်း သား ဝင်း သား ကိုယ်ရံတော်သူရဲကောင်း ဟန်အကြီး တို့စုရုံး
 ၍မင်း ရဲဒိပ္ပကိုနန်း ကချပြီး ဖွင့်မင်း ရဲ နော်ရထာကိုမြို့စောင့်ထား ၍မင်း
 ရဲဝသန္တနှင်ဒိုင်း ခေါင်း အဝန်း ထောင်ကဲတို့အိုး စကြီး မင်း ရဲဒိပ္ပကိုနန်း မှချ
 ဧြာင်း နှင်သီရိဓမ္မရာဇာအင်း ဝသိုလ၍ ရွှေဘက်သည်တွင်ဟံသဝတီသို့၎င်း¹⁶³⁴
 သက္ကရာဇ်တွင်စုံတော်မူသည်။

ရှမ်း ပြည်၊ ယွန်း ပြည်သိမ်း စုရှမ်း တို့ကိုလည်း ယွန်း စုကောင်း ဟန်
 ဝင်း ကောင်း ဟန်၊ တပ်ကောင်း ဟန်တို့တော်မူ၍သင့်ရသဖြင့်ရှာမှစုထား
 တော် မူသည်။ ယွန်း စုကောင်း ဟန်တို့ကိုပရိမ္မ၊ အမြင်၊ ပဒုံ၊ ကန်း နီ၊ မင်း
 ခေါင်၊ ယူတော်မူ၊ မူသု၊ မအူ၊ စလယ်၊ ဣပ္ပင်၊ နယ်တမယ်အရပ်တွင်ချထား တော်
 မူသည်။ တပ်ကောင်ဟန်ငယ်တလည်မိုင်ဟုန် တော်လွန် ကျော်တစဉ်မခွာမြို့မှနယ်
 တွင်တပ်ကောင်ဟန်သား တို့ကိုချတော်မူသည်။ တပ်ကောင်ဟန်သစ်ရာပင်၊ လေး
 ထုပ်၊ သဖန်း ဆိပ်ငှရွာ၊ ဆင်အင်း ၊ စတု၊ ပခန်း အဝင်ဆင်အင်း ၊ မေတ္တလံ၊
 တရော်ရွာပုပြန်လှည့်ရွာများ တွင်စုထား တော်မူသည်။ ၎င်း မင်း တုံး မြို့ရှိ
 ရင်း ကောင်း ဟန်ရှမ်း ငှတပ်သူရဲခေါင်း သား တို့ကိုလည်း သူရဲဝန်ရာဇာယော်
 တကိုအပ်တော်မူသည်။ ၎င်း ရှမ်း ငှတပ်သား တို့ကိုကွန်တော်ရင်း ဇင်း မယ်
 တွင်ဝစီး မြင်း တုရင်ဗျဉ်း ကိုအမှူး ခန့်၍ရှမ်း ငှတပ်သား တို့ကိုအပ်တော်မူ
 သည်။

ဟံသဝတီသို့စုံတော်မူသည်။ စတုမြို့တပ်ကောင်ဟန်ဆင်ဖြူရှင်ဘုရင်¹⁵⁵⁰
 နောင်ကျော်ထင် နော်ရထာလက်ထက်သက္ကရာဇ်၁၂ခုချတော်မူသည့်ကောင်ဟန်
 တော်ရင်း တို့နှင်စပ်၍ နေမြေလုပ် မြေကိုပေး ချသနား တော်မူသည်။ တပ်ကောင်
 ဟန်တို့တော်မူသည်။ ဟံသဝတီသို့ရောက်လျှင်မယ်အရပ်တွင်စဲနန်း တော်ဆောက်
 ၍စံတော်မူသည်။ ဘိသက်ခံတော်မူသည်။ သီရိဓမ္မရာဇာမဟာမိပတိအမည်ကိုလည်း
 ခံတော်မူသည်။

24 December 1634

သက္ကရာဇ်၉၉၆ခုပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၃ရက် ၄နေ့အင်း ဝသိုပြန်တော်

မူသည်။ ရေဘက်တော်မူလျှင် ရွှေခန်း တက်တော်မူ၍ စံတော်မူသည်။ ဂွမ်း ပြည်က သိမ်း ဂုံး တော်မူခဲ့သည့်ယွန်း စုသား တို့ကိုချသား တော်မူသည်။ ယွန်း စုကောင် ဟန်၊ ဝင်း ကောင်ဟန်၊ တပ်ကောင်ဟန်အစုသား တို့ကိုလုပ် မြေ နေ မြေထပ်၍ ချ ပေး တော်မူသည်။ မင်း ငှက်ကောင်ဟန်တူရင်ပုညာမျှ စုကောင်ဟန်သား တို့ကိုလုပ် မြေ တော်ရင်း ပယ်ဖွဲ့၍ မှတ်သား ရမ်း ရေချိန်လုပ် မြေ ပေး ချသနား တော်မူသည်။ မင်း တုံး မြို့နယ်အတွင်း ချပေး တော်မူသည်။

စတုဘယအိမ်သေဉ်သေဉ်စံသင်ရန်သေဉ်စံဘတီအမှုသေသေဉ်ကွေ့ တို့အုပ်နက်တပ်ကောင်ဟန်သား တို့ကိုစတုမြို့အတွင်း လုပ်မြေ နေ မြေချတော်မူသည်။ မြို့နယ်အတွင်း ချပေး တော်မူသည်။ စတုအဝင်ကုန်း ကျဉ်း ရေဝတ်လယ်ပယ်၅၀၀ ချပေး တော်မူသည်။ ပခန်း မြို့အဝင်ဆင်ယင်ကျောင်စွာတရေချိ မေတ္တာလုံရှိ 1550 ဇာ၂ ခုကချသား တော်မူသည်။ ဇင်း မယ်ဝင်စံမြင်း ငယ်သေဉ်ရံချပေး တော်မူ သည်။ ပြန်လည်ရွာစုသား တော်မူသည်။ ဂွမ်း အတွင်း ၃၀ပြင်ဇင်း မယ်ရယော် တကိုအမျှ ခန့်တော်မူ၍ဇင်း မယ်ရယော်တမျှ စုတပ်ကောင်ဟန်တို့ကိုကန့်မြို့ နယ်အဝင်ပြန်လှည့်နေ မြေ ပေး တော်မူသည်။ လုပ်မြေ တော်ရမ်း ရေချချပေး တော်မူသည်။ ငှင်း သစ်ရသပင်ငှာသပင်ထုပ်ကောင်ဟန်တို့စက္ကဒေဝသွေး သောက် ဂွမ်း မြင်း တော်သဉ်သေဉ်စံခန့်ကျော်သဉ်စုသစ်ရသပင်ငှာထုပ်စုသား တော်မူ သည်။

တပ်ကောင်ဟန်တို့ကိုမြေတူး မြို့အဝင်ထန်း တပင်မြို့သစ်ရသပင်ငှာထုပ် မြေကိုနေ မြေချတော်မူသည်။ လုပ်မြေ တောရပ်ကုန်း လျှင်ရေဝတ်လုပ်စား လောက် အောင်တောတပြင်ကိုရေချရမ်း ၍ပေး တော်မူသည်။ သဖန်း ဆိပ်ရွာမှာစုထီး တော်မူသည်။ စက္ကဒေဝသွေး သောက်ဂွမ်း မြင်း ဘက်ပိုက်မျှ စုသဖန်း ဆိပ်စက္က ပါလေမြေသဖန်း ဆိပ်အတွင်း သင်မြေကိုလုပ် မြေ နေ မြေ ပေး ချတော်မူသည်။ လုပ် မြေတွင်ရပယ်ပေါင်း ၄၀၀၊ ငှင်း မဉ္ဇီငှရွာတွင်စုသား သည်။ တပ်ကောင်ဟန် ၁၀ ရေချဇာသွေး သောက်ဂွမ်း မြင်း သီရိအေကံခေါင်း မျှ စုသား တို့ကိုတပယ် မြင်း ၁၀စီး အဝင်မြေငှရွာမြေလုပ် မြေ နေ မြေ ပေး ချပေး တော်မူသည်။ လုပ် မြေ တော်ပယ်ဖွဲ့ရမ်း ရေချချပေး ချတော်မူသည်။ ဆင်အင်း မှာစုသား တော်မူ

သည်။ ဂွမ်း တို့ကိုတင်း မယ်အတွင်း မင်း ရဲ တေဇကိုအမှူး ခန့်၍တပ် ကေ ဘင်ဟန်အ
ထက် ကေ ဘင်ဟန်သား တို့မှ ဘဂ္ဂေး ရုံး တော် ဂွေတန်း လှား ဆောက်၍ သူရဲ ဘဂ္ဂေး
တို့နှင့် စေ ဘင် နေထမ်း ရွက်ရသည်။

မင်း တုံး တပ် ကောငါဟန်တို့မှ ဘုံ့ဂျဉ်အပ် တော် မူ၍ မင်း တုံး မြို့အစောင့်အနေထမ်း ရွက်ရသည်။ စတုတပ် ကောငါဟန်ဆင်အင်း မေတ္တလံငတယော် ရွာပုယျာဉ်း တပ် ကောငါဟန်တို့မှ ဘုံ့ဂျဉ်၊ အရှေ့အစောင့်သူရဲဝါ ဥတဝါသား တို့နည်း စောင့်နေထမ်း ရွက်ရသည်။ ဆင်အင်း သစ်ရတပင်သဖန်း ဆိပ်ငှရွာ ကောငါဟန်တို့မှ ဘုံ့ဂျဉ်း တပ်ငလှငှဝအပ် တော် မူသည်။ ဆင်အင်း မှာ သေနတ်ပါအနက်အပ် တော် မူ၍ အရှေ့တခေါင်း ခန့်ထား သည်။ သူရဲဝါ ဥတဝါသား တို့နည်း စောင့်နေထမ်း ရွက်ရသည်။ ကောငါဟန်တံဆောင်း သူရဲတံဆောင်း ရှမ်း ပိုက်လက်ယင်း တံစောင်း သုံး တပ်သား တို့မှ ဘုံ့ဂျဉ် ဥယောကိဆံဉာမနက် ရှေး ကြီး ရှေး ငယ်ဂျဉ် ပတ်၍လက် ပေး ကောကိယူရသည်။

အိပ်ဖန်တော်တပည့်သင်္ဃာင်အလွန်း သင်္ဃာင်တို့တိုက်တော်ကနီး ရင်း
တော်ဘိုး ြေး တော်၂၅၇၈ပေး တော်မူသည်။ အိပ်ဖန်အပည့်လွတ်လွင် ြေး ရင်း
တိုက်တော်မှဘွင်း ြေးသွင်း ရသည်။ နှစ်သစ်အတော်သင်္ဃာင်ကွေး တော်မူ
သည်။ တံစောင်း အိပ်ကောင်ဟန်တို့အဝတ်မည်း ြေးဘင်ချည်နက်စီပေး တော်မူ
သည်။ အဝန်း အမှူး တို့တို့အဝတ်နီ ြေးဘင်အကျီပေါင်း ထုပ်ပေး တော်မူသည်။ တံ
တေ့လက်ဆောင်တော်မှအမှူး အဝန်း တို့ကဖျည်ရေရွှေနှင်းတေ့ရသည်။
ကောင်ဟန်မှူး တို့မှခါး ရိုး လုပ်ရွှေကွပ်အိမ်ငါး ပတ်ခံတွင်း ဝတ်လုံသက္ကလပ်မေင်
လုံဖန်ရွှေချည်သန်း ၊ အဝန်း တို့မှအရပ်နီပုံရှည်အိမ် ၊ ငယ်သား တို့မှခေမာက်
တိုနီတိုက်တော်ကထုတ်၍ ပေး တော်မူရသည်။

သက္ကရာဇ် ၄၅၀ . ပုဂံအလောင်း စည်သူမင်း ကြီး သည်၎င်း ပြည်ယူနံး¹⁰⁸⁸
ပြည်အလုံး ကိုသိမ်း ရုံး တော်မူ၍အပြန်တွင်ဖဲလဲနဲ လေလည်အရပ်တွင်ရှိ နေသည့်
၎င်း ဓနုလူပေါင်း ၄၀တို့ကိုသိမ်း ရုံး တော်မူ၍ကရင်တို့ နေသည့် တောင်ရိုး ဇော်
ဂျီမြစ်နား တွင်မြို့သစ်တည်၍ ချာထား နေထိုင် စေသည်။ ကရင်တို့ကိုတိုက်ဖျက်ရမည်၊
တောင်ရိုး တွင် ငွေချက်၍အသက်မွေး စေလျက်လုပ်သည့် ငွေတွင်း ကရလှိုင်လည်း

ထွင်း ဘိုး ထွင်း ခွန်အတွက် ငါး ပတ် ရေ ငွေ ချိန် လေး ဆက်သွင်း စေ။ ဓနုဂှမ်း ခိုး
 စပြီး ဇသိမ်း ဂှင်ကိုထွင်း မှူး ခန့်၍ လူ ၄၀ တို့ကို ဆွဲတော်မူသည်။ လူ ၄၀ ရွာ မြေအပိုင်း
 အခြား လည်း မှတ်သား ၍ ပေး ချတော်မူသည်။ ပေး ချတော်မူသည့် မြေအပိုင်း အ
 ခြား ကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်တယော် ကျောက်တံခါး ရေထွက်တဖက် ညောင်
 တပင် မြေ နှင့် ကျောခိုင်း ၊ အရှေ့ကိုလား သော် ဘော်ဆင်ကျုံး ကျောက် လှေခါး ကြီး
 ကျောက် လှေခါး ငယ်တဖက်ထင်း ရူး တောင်သည်အခြား တဘက် ယောက် စောက် မြေ
 နှင့် ကျောခိုင်း ၊ အရှေ့တောင်ကိုလား သော်တမင်း စား မှတ်ပြေတရိုး အခြား
 တဘက် ယောက် စောက် မြေ နှင့် ကျောခိုင်း ၊ တောင်သို့လား သော် မောင်ထောင်း
 ပါဖြတ် ချောင်း ဦး ကျောက်ငှက် ကြောင်စင် ချောင်း ဂှမ်း မချင်ဝါနီချံ တောင်ပို
 လင် လေခင်ဦလက် ဆောင်ခံညံ့ဇုတ် ကျောက် ရေတင် ပြေသုံး စုံ၊ ကျောက် ၃ ခွေ
 ညောင်ဖြူပင်ထွင်ကန်မ ကျောက် ခေါင်း များ ဝင် ကျောက် ရေတင်ပက်လက်ဂှမ်း မ
 သေ ရှောင်က ပွေ နတ်ထိတ်လမ်း အခြား တဘက်ရွာငံ မြေ နှင့် ကျောခိုင်း ၊ အနောက်
 တောင်ကိုလား သော်ဇလင်္ဂါ ကျောက်တံခါး ဆီး ပင် ရေကူး အခြား တဖက်ပိုင်း အင်း
 လယ် မြေ နှင့် ကျောခိုင်း ၊ အနောက်ကိုလား သော်ငှက်ကြီး လည်ဆွဲ၊ တဖက်မစုံဆိပ်
 ချောင်း ၊ ပုံခွက်ရိတ်၊ ရေချည် ချောင်း ၊ သိမ်တော်ပန်း တင်ကူ တောင်ညိုဝ်၊
 ဝှံထိုး ကုပုံ တောင်မြို့ ချောင်း ဘုရား ၊ သံရွာဘုရား ညောင်ဖြူပင်အခြား တဘက်
 စောလှမြို့ ညောင်လှမြို့နယ် မြေ နှင့် ကျောခိုင်း ၊ အနောက် မြောက်သို့လား သော်
 ရင်ခတ်တောင် ကျောက်လဲ ချောင်း အခြား တဖက်မြင်စိုင်း မြို့မြေ နယ်နှင့် ကျော
 ခိုင်း ၊ မြောက်ကိုလား သော် မျက်ကွင်း ကြီး မျက်ကွင်း ငယ်၊ ငမိတ်တောင်နှင့်
 ပန်း တောင်း တောင်ကြီး ကျောက်ထက် ရေဝေထင်ရူး ငိုက်နွား နုံး တောင်
 ဗိုင်း စပ်ကြီး ဗိုင်း စပ်ငယ်ကုန်း ရိုး မဆင်အင်း ဂှမ်း မင်း တောင်ကုန်း ကြီး
 ရိုး အမွန်တောင်၊ တောင်ပို့ငှလုံး အခြား တဘက်ရွာငံဆား လင်း မြေ နှင့် ကျော
 ခိုင်း ၊ နယ်ဂှစ်ရပ်သတ်သည်။ အတွင်း အရှေ့အနောက် ၂ သောင်း ၂ တိုင်ကွာ နယ်
 ဂှစ်ရပ်သတ်၍ တောင် မြောက်သုံး သောင်း ကွာ နယ်ဂှစ်ရပ်သတ်၍ ဓနုလူ ၄၀ သား
 တို့ကို ငွေ ခွန်ဆက်လုပ် မြေ နေ မြေ ပေး ချသနား တော်မူသည်။ ဓနုဂှမ်း တို့ဆွေနှီး
 မျိုး စပ်လူကြီး ၄၄ ကိုလည်း ရွေး ချယ်တော်မူ၍ ကျော့ခေါင်း ဖြစ်စေတွင်း မှူး ဇ

သိန်း ဂှင်ကခန့်ငါး သိမ်း ရုံး ခိုး ဆော်၍အခွန် တော်တနှစ်တကြိမ်ဆက်သွင်း
စေ၍တော်မူ၍ ၄၄ကို ကျော့ခေါင်း ခန့်ထား တော်မူသည်။

နောက်ပန်း ယတစီး ဂှင်သား ငါး စီး ဂှင်လက်ထက် တော်ငွေခွန်
တော်ဆက်ကျေး ဂွာပျက်စီး ဖြောင့်င်း နှင့်ရှိခိုး သံတော်ဦး တင်ရတင်နှစ်စဉ်
ဆက်မြဲ ငွေခွန် တော် ၄၇၂၅ ဝိဆက်သွင်း စေအမိန့်တော်ရှိ၍ ၂၅ ဝိဆက်သွင်း ရ
သည်။ အများ ကိုး သိန်း ဂှင်ကိုလည်း ကိုး သိန်း ဂှင် မြေဖြစ် စေမှတ်သား ၍ ငွေခွန်
များ ခန့်သည်။ ဆင်ငယ်တစီး လည်း သနား တော်မူလိုက်သည်နှင့်ကိုး သိန်း ဂှင်ဆင်
ငယ်ချစ်အရပ်ကို ခန့်ရမ်း တို့ရပ် ရွာပြုစုတည် ထောင် နေသော ဖြောင့်စင်ငယ်
ချစ်ရွာစင်သည်။ နေအဆင်ငယ်ချီရွာသွားသွား ဂှင်ခွေးလှစံကိုသိမ်း ယူတော်မူ၍ ကိုယ်လုပ်
တော်ကတည်းမိဘုရား မြှောက်သည်။ မိဘုရား ကိုအာဆင် ချစ်သွား ကပြသလိုလသန့်စင် ပေ
ရတင်ကတော်ငါး ရွာစား တို့ကိုမိဘုရား ထံသန့်စင်ပန်း ပို့စေသည်။ မိဘုရား က
သန့်စင်ပန်း ကိုငါး စီး ဂှင်မင်း ကိုပန်း တော်ပန်း ဆက်ရတင်သန့်စင်ရှိသည့်
အရပ်ဖြစ်သည်။ သန့်စင် ပေချိန်ကာလ ရောက်လျှင်တနှစ်တကြိမ်ဆက်သွင်း စေအ
မိန့်တော်ရှိ၍တနှစ်တကြိမ်ဆက်ပို့ရသည်။ ဆက်ပို့ရသည့်တွင်ပန်း ပွား ငါး ထမ်း ၊
တထမ်း လျှင်စည်း ရေဝဝ၊ တစည်း လျှင် ၂ ခိုင်မင်း ဇေယျာဇာတနာဆက်သွင်း
ရသည်။ ပန်း ကိုကရင်တို့ကလူယူ ဖြောင့်င်း လျှောက်ထား ရတင်ကရင်တို့ကိုအဆီး အ
ကော ရှေ့သိုင်း နှင့်ရှေ့နောက်ဆီး ကာရသည်။ ပန်း ခေါင်း အကြီး တို့မှတနှစ်
လျှင်ပုဆိုး အတိုအစဉ်သနား တော်မူသည်။ ဂျော့ဆန်ဆား ငါး ပီကိုတိုက် တော်က
ထုတ်ပေး ရသည်။ စမဲတင်း လှာမှာ ဈေး ကြီး ဈေး ငယ်မပြန်မချင်း လက်ပေး
ကောက်စား စေအမိန့်တော်ရှိ၍ ကောက်စား ရသည်။

မိုး ညှင်း မင်း တရား လက်ထက် တော် ၄၄ ရွာ တော် ခန့်ရမ်း တို့ပျက်
စီး လွင့်ပါး ၍တရပ်တ ကျေး အဝေး မြို့ရွာသို့ဝင် နေရောက် ပေါက်ရှိရတင်ဖွဲ့
ရင်း လူတို့ကိုဆင်ငယ်ချီရသ မိဖုရား မြေဒေဝနရကိုယ် တော်များ ခန့်၍သိမ်း
ရုံး ရတင်ရသမျှနှင့်ရွာငါး ရွာတည် ထောင်ပြုစုသည်။ ငွေခွန် တော်မှတ
နှစ်လျှင် ၄ ဆက်သွင်း ရပါသည်။ အစု ငွေခွန် တော်သား ဖြစ်၍အိမ်ချေရွာဝင်မင်း
မျှ မင်း ခင်း စစ်သူရင်း လက်နက်ကိုငယ်ရေ၊ လဲ၊ ဝါ၊ အုံတုံ၊ ဥချစ်၊ မီး သွေး ၊

မြေဖြူ၊ သစ်၊ ပျဉ်၊ ကြိမ်၊ ရွှေ၊ ပွဲရက်၊ ကျောက်ထု၊ သစ်ငင်သစ်ခေါင်းတုတ်
တင်ကုတ်ဝင်းပြင်ခြံလုပ်မျှာကိုလွှတ်ငြိမ်းစေအမိန့်တော်ရှိ၍လွှတ်ငြိမ်းချမ်းသာရ
သည်။ ပေးချသနားတော်မူသည့်မြေတွင်အခွန်အတုတ်မရှိလွှတ်ငြိမ်းစေသည်။

ဟံသာဝတီရောက်မင်းဘိုးတော်လက်ထက်ကိုဝန်နေမျိုးစည်သူဝန်
သည်ကလောင်တမ်းများကြီးသည်ဟံသာဝတီရောက်မင်းခမည်းတော်လက်ထက်ကိုဝန်
လက်ဝန်နန္ဒသူဝန်သည်နေဘက်မင်းရွှေတောင်များဝန်သည်၊ နေဘက်နန္ဒသူဝန်
ဝန်သည်ကလောင်တမ်းများကြီးသည်၊ မင်းရဲရွှေတောင်ဝန်သည်ကလောင်အောင်
ထွန်းများကြီးသည်၊ နန္ဒသူဝန်သည်ကလောင်တမ်းများကြီးသည်၊ ငွေခွန်တော်
မှတစ်ဆင့်ဆက်သွင်းရလျှင်ကိုဝန်မှတစ်ဆင့်ရရှိရသောရရှိငွေခွန်များမှတစ်
ဆင့်ရသောရိုးအစဉ်ထုံးစံရှိသည်။

မဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိအမည်တော်ရှိတော်မူသောအနောက်ဘက်
လွန်မင်းတရားကြီးဘုရားသည်အင်းဝမြို့တော်စောင့်ရဲလှောင်ဝင်း၌တော်
မူသည်ကလောင်အင်းဝမြို့တော်တွင်ကောင်းမြတ်သောနေ့ရက်အခါ၌ရွေးချယ်တော်
မူ၍ရဲလှောင်ဝင်းလုပ်ဆောင်ပြီးလျှင်ရဲလှောင်တော်တက်ခတ်ထိမ်းလှစောင့်
အတက်ဖွဲ့ရင်းတိုင်းချင်းတွင်းအရှေ့ဘက်သို့ရွာ၊ အနောက်ဘက်သို့ရွာကိုနယ်
နိမိတ်အပိုင်းအခြားတိုင်းတစ်ချက်ချက်အစုအဝေးနှင်းတစ်ချိန်တည်းသက္ကရာဇ်
၉၇၆ ခုတော်သလင်းလဆန်း၃ ရက်နေ့အခါတော်ရသည့်အတိုင်းရဲလှောင်သား
တို့ကိုလုပ်မြေနေမြေရဲလှောင်တို့ဖွဲ့၍ပေးချသနားတော်မူသည်၊ ချင်းတွင်းအရှေ့
ဘက်ပရိမ္မရွာ၊ ငပြောင်ကုန်းရွာ၊ လက်တော်ရရွာ၊ မန်ကျည်းခွရွာ၊ ခင်
မွန်ရွာ၊ ချင်းတွင်းအနောက်ဘက်မုံညင်းရွာ၊ ကျောက်ဆောက်ရွာ၊ ပရိနိသီ
ရွာ၊ သရက်တိုင်းရွာ၊ ခွန်သရွာ၊ ရွာပေါင်း၁၀၊ ငဘုံခိုင်ကိုဒေဝကျော်စွာ
ထင်အမည်နှင်းရဲလှောင်ဝန်ငါးဦးကိုရဲလှောင်ရေးခန့်တော်မူ၍အဆောင်အရွက်ကွမ်း
ခွက်လက်ဘက်အိုးတကောင်းပိတ်နှစ်မြှောင်ငွေလေးအင်ကျိုင်း၂သစ်ခံကတောင်
ရွှေရေးဇာမရိပန်းခက်တိုက်အနားသံဌာန်မြင်းကသံတိုင်းရန်ပေါက်သံပုရား
ခွန်ရွှေဇာဝါနင်းနှင်းသိပ်ဇာပကံအိမ်မြှောင်လကွင်းရင်ဘက်ကွင်းငွေဇာဝါ
ရေးသက္ကလပ်အုပ်ခက်ထိပ်ဆောင်းညောင်ရွက်ကြီးရွှေဩဇာတင်၊ တင်ယန်းဇာ

ရွန်း သုံး ဆင့်၏ မည်း သင်္ချာနက်မှမ်း ရင်း ဖျား ခွေး မခွေး ငယ် နောက်
ဝိတ်သံပုရသုခ နိပတ္တမြား စီသနား တော်မူသည်။ ငန်း ကိုလည်း ကတောင် ရွှေ
ရေး ဇာမဂီပန်း ခက်ကိုက်အနား သံငယ်စံမြင်း ကြိုး သတ္တလပ် ရွှေကြယ်တပ်သနား
တော်မူသည်။

၎င်း မင်း သက္ကရာဇ် ၈၈ ခု နယုန်လဟံသာဝတီ ချောင်း အနောက် May 1626
ဘက်ယာယံကန်နန်း တော်တွင်စံ တော်မူသည်။ သံလွင် ရေဘက် နက်ရှင် နောင်ကိုယူမည်
ရခိုင်တို့ရဲ့ လှေနှင်လာသည်။ ရခိုင် ၅၀၀ သား တို့ကို ဇေယနံသူကိုအပ်၍ ရဲ့ လှေစီး စေ
သည်။ ၎င်း မင်း ၉၉၂ ခု ဝါဆိုလဟံသာဝတီသက္ကတန်နန်း တော်တွင် တောင် လေး အင်း June 1630
မစား သား ငတလိုင်း ၊ ငသူကြီး ၊ ငကြိုင် ၊ မြိသစ်ငယ်စား လား တုရင်သီန်းစည်း
တုရင်သီရိသား ငမျိုး နောင်တို့အရည်တုလူစုတို့ကိုရဲ့ လှေစီး အင်း မစား သွေး သောက်
ဖွဲ့တော်မူသည်။ ဘလုံစား သွေး သောက်လူစုတို့ကိုလည်း ရဲ့ လှေစစ်ကွတ်ဖွဲ့ တော်မူ
သည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၆ ခု၊ သီရိသုဓမ္မရာဇာမဟာဓိပတိအမည် တော်ရှိသော 1634
ရာဇမုနိစူဠဘုရား ဒါယကာ တော်သာလွန်မင်း တရား ကြီး သည်ဟံသာဝတီမြို့
တော်မှသည်ရတနာပူရအင်း ဝ ရွှေပြည် တော်သို့ ရေဘက် တော်မူလျှင်ပြည်မြို့ရဲ့ လှေ
ဝဝစင်း လှေစီး လူအစောင့်အထိန်း လုလင်တက်ခတ်ကံ ကျွေး မြို့ရွာ ဖွဲ့တော်မူသည်။
ဗလကျော်စွာကို ရေတပ်ဝန်၊ ငမြို့ကို ရေတပ်စာရေး ခန့်အပ် တော်မူသည်။ အလျှင်
ဖွဲ့ရင်း လက် ကျွေး မြို့ရွာကိုထပ်မံသနား တော်မူ၍အပ် တော်မူသည်။ ဖွဲ့အပ် တော်
မူသည်မှာပန်း တောင်း မြို့ကရဲ့ လှေစီး ခေါင်း ငလူး နှင့်လူ ၁၀၀၊ အစောင့်လူ
၄၊ အထိန်း လူ ၂၊ ရေလုလင် ၂၀၊ ကုန်း လုလင် ၄၊ တက်ခတ်ငှာဖြည့်ဖွဲ့ တော်မူသည်။
ရိက္ခာစပါး လည်း ၁၀၀၀ ပေး ရသည်။ တလယ်စီး မြို့က ခေါင် ချောင်း နှင့်လူ ၅၀၊
အစောင့်လူ ၂၊ အထိန်း လူ ၂၊ ရေလုလင် ၁၀၊ ကုန်း လုလင် ၂၊ တက်ခတ်လူ ၂၀၊
ရိက္ခာစပါး ၅၀၀ ပေး ရသည်။ ပြင်ကြီး မြို့က ခေါင်း ငထွန်း နှင့်လူ ၅၀၊ အစောင့်
အထိန်း လူလုလင်တက်ခတ်ငှား နည်း တူပေး ရသည်။ ကြံခင်း မြို့က ခေါင်း ငကျော်
နှင့်လှေစီး လူ ၁၀၀၊ အစောင့်အထိန်း လုလင်တက်ခတ်လူတို့ကိုရိက္ခာစပါး ပန်း
ောင်း မြို့နည်း တူပေး ရသည်။ ပြည်မြို့ကျေး ဝက်ထီး ကန်ငါး ရွာကလည်း ခေါင်း

ရေငါးသောင်း တို့နှင့် ရွှေစီး လူ ၁၀၀၀၊ အထိန်း လုလင်တက်ခတ်လူတို့ကို ဂိဏ္ဍာစပါး ၄၀၀
 နည်း တူပေး ရသည်။ ရွှေတောင်မြို့ခေါင်း ငါးကျော်နှင့် ရွှေစီး လူ ၅၀၀၊ အစောင့်
 အထိန်း လုလင်တက်ခတ်တို့ကို ဂိဏ္ဍာစပါး သလဲစီး မြို့နည်း တူပေး ရသည်။ ညောင်ပင်
 ဆိပ်ပန်း တောင်း ရွာကချည်း သွေး သောက်လုပ် ရသည်။ မြဝတီမြို့ခေါင်း ငါးငြိမ်း
 နှင့် လူ ၄၀၀ ကိုမှ ခေါ်စောင့် နေရသည်။ ဂိဏ္ဍာစပါး ၂၀၀ ပေး ရသည်။ ကာမမြို့ခေါင်း
 ငါးရဲနှင့် လူ ၄၀၀ ကိုမှ ခေါ်စောင့် နေရသည်။ ဆား ၁၂၀၀ ပေး ရသည်။ ပြည်မြို့ကံယံပျဉ်
 အုန်း ဆံရေခံပွဲရက်ပေး ရသည်။ လုပ်လူမှ ရွှေစီး ရွှေထိန်း တက်ခတ် ရွှေငှင်း
 သား တို့နှင့် လုပ်ရသည်။ ရွှေသား လူတို့ကမ္ဘာမြီကဝန်စာရေး စပါး ပေါင်း ၁၅၀
 စီချတင်လုပ်စား ရန်ခွင့်ပေး ရသည်။

၄၀၀ နောက်အင်း ဝဲရဲရွှေတိုက် ရွှေသင်း သင် ရွှေတောင်နှင့် တကွစ
 တုရင်သူတို့ရဲ ရွှေဝန်ခန့်တော်မူသည်။ နောက်တော်မင်း တရား လက်ထက်ရဲစီး
 အင်း မစား သွေး သောက်လက်ဝဲ ဇေယနံသုနက်လက် ဇေယနံသုနက်အထိန်း အ
 ချီစုကျေး စား သင်း များ ကြီး စုလက်ဝဲဂွမ်း မြင်း စုလက်ဝဲဂွမ်း မြင်း ဂွမ်းစုခွဲ
 တော်မူသည်။

နောက်ဝမ်း ဘဲအင်း စံမင်း တရား လက်ထက်တွင် ပြည်မြို့ရဲ ရွှေငွေစင်း
 ထပ်ဖြည့်၍ ဖွဲ့တော်မူပြန်သည်။ ရဲရွှေငွေစင်း မှာ မလွန်မြီစင်း ၊ သရက်မြီစင်း
 ကာမမြီစင်း ၊ ဥမြို့ခေါင်း ဆောင်စင်း ၊ ပြည်မြို့ ၂ စင်း လုပ် ဆောင်၍ မလွန်
 ရဲရွှေမှ မလွန်အသစ်လူနှင့် ပြည်မြို့တွင် စောင့် နေရသည်။ သရက်ကာမမြို့ကလည်း
 ၄၀၀ မြီအသစ်လူစုနှင့် ပြည်မြို့တွင် စောင့် နေရသည်။ ဥမြို့ခေါင်း ဆောင်ရဲရွှေ
 မှာလည်း ဥမြို့သား ကပင်၄၀၀ နည်း တူစောင့်ကြရသည်။ ပြည်မြို့ရဲ ရွှေ ၂ စင်း
 မှာ ပြည်မြို့ဒုလ္လဘနှင့် စောင့် နေရသည်။ ရဲရွှေငွေစင်း အနက်ဥယျာဉ်ပုတွင် ၁ စင်း၊
 တလည်စီး တွင် ၁ စင်း ၊ လက်နက်စကြာနှင့် စောင့် ရသည်။ ရဲရွှေငွေစင်း မှာ ပြည်
 မြို့ကင်း မော်ဆိပ်တွင် စောင့် နေရသည်။ ရေတပ်ဝန်မှာ ဥဒိန်ဗလကိုခန့်သည်။
 နောက်ရမ္မဒေဝကိုခန့်တော်မူသည်။

1610

သက္ကရာဇ် ၉၂၂ ခုပြည့်အတွက် ကျောင်း ဒါယကာမဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိအ
 မည်တော်ရှိသော အနောက်ဘက်လွန်မင်း တရား သည်စင်း မယ်မြို့ကအလိုတော်ပြည့်

(7 November 1637)

၍ပြန်တော်မူလျှင်ဟံသာဝတီသို့ရောက်သည်တွင် ရွှေဒဂုံသူရား ကိုမကိုးတင်တော်မူသည်။ ကျန်သီး တောငှက်ရင်း များ ကိုလည်း ဘုရား ဂွင်မှတစ်ဆင့်တော်မူသည်။

အင်း ဝဋ္ဋိလွတ်လပ် နေသည်ကိုလည်း စစ်ကိုင်း မင်း ဦး ကိုဝန်ခန့်တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၉၀၂ ခုတန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၉ ရက် 23 October 1620

စလင်း မင်း ကိုမင်း ရဲကျော်စွာအမည်ပေး တော်မူသည်။ ၄ ရက် 17 October 1620

၃ နေ့တော်မင်း ရဲသိင်္ဂသူကိုလည်း သတိုး ဓမ္မရာဇာအမည်ပေး တော်မူသည်။

စစ်ကိုင်း မင်း ကိုလည်း နော်ရထာအမည်ပေး တော်မူသည်။ မိုး နဲစော်ဘွား

ကိုလည်း ကျင်း တုံမြို့ကိုအမှီပြု၍ နောက်ဂျက်သောင်း ဖြမ်း လေသောကြောင့်သက္က

ရာဇ် ၉၀၃ ခုတွင်တပို့တွဲလသီ ပေါစော်ဘွား တတိယဓမ္မသောကတဘင်္ဂ၊ တောင်ငူ January 1622

မင်း ကျော်ထင်တတိယ၊ ညီတော်မင်း ရဲကျော်စွာတတိယ၊ ကျင်း တုံမြို့သို့ချီစေသည်။

ရောက်လျှင် မိုး နဲစော်ဘွား သစ္စာတော်ခံ၍ဝင်စား လေသည်။ ကာလစစ်သည်ကို

ကိုမကိုးတဲ နေသောကြောင့်သား ၄ ပါး မြင်း တပ်မင်း တို့ကိုပို့လေသည်။ မင်း ရဲ

သိင်္ဂသူပြင်စည်မင်း ဦး တို့ကိုထပ်၍ချီသွား ပြန်စေသည်။ ကျင်း တုံမြို့သို့ရောက်လျှင်

ကျင်း တုံစော်ဘွား သည်သစ္စာကိုခံ၍သမီး ကညာဆက်သည်။ ကျင်း ရုံးမြို့သို့ချီသွား ပြန်

ရသည်။ ကျင်း ရုံးမြို့ပြီး သည်တရုတ်တို့နှင့်အနီး အစပ်ဖြစ်သောကြောင့်ညီတော်သတိုး

ဓမ္မရာဇာကိုချီစေသည်။ ရောက်လျှင်မင်း ရဲသိင်္ဂသူလွန်လေသည်။ ကျင်း တုံမြို့ကသည်

မိုင်း ဆည်မြို့သို့ချီသွား သည်။ မိုင်း ဆည်သည် တောင်ထိပ်မှတစ်ဆင့် နေသောကြောင့်

မတိုက်ဖျက်နိုင်။ ဝန်း ရံ၍သာ နေရသည်။ မျိုး ရိက္ခာကုန်မှမိုင်း ဆည်စား နှင့်တ

မြို့လုံး ကိုရသည်နှင့်အလိုတော်ပြည့်လျှင်ဟံသာဝတီ နောင်တော်အရင်ကသို့ ဖမ်း လက်

ရ၍မင်း ၊ ယွန်း ၊ လူး ၊ လဝါကတူး များ ကိုသိမ်း ရုံး ၍ကျင်း သေည်မြို့မှစုရုံး

၍ နေလေအမိန့်တော်ရှိသောကြောင့်ကျင်း သေည်မြို့မှစုရုံး ၍ နေရသည်။ နောင်

တော်ဘုရင်မှတစ်ဆင့် ဗေဒင်ကြမ်း ခန်း ဝတ်ပန်း တို့နှင့်ထွက်ချက်ဆေး ကြော၍ 20 January 1627

သက္ကရာဇ် ၉၀၃ ခုတပို့တွဲလပြည့်ဝနေ့အနောက်ဘက်တံနက် တော်သို့ပြောင်း နေ

တော်မူသည်။

29 May 1628

သက္ကရာဇ် ၉၀၆ ပြည့်ပဌမဝါဆိုလဆန်း ၈ ရက်၌ နေ့တွင်သား တော်

မင်း ရဲဒိပ္ပလုပ်ကြံ၍သက္ကမတဲနန်း တော်တွင်အနိစ္စ ရောက်တော်မူသည်။ အကြောင်း

ကိုကျင်း သေဉ်မှာ နေသည့်ညီ တော်သတိုး မမ္မရဘဇာမင်း ရဲကျော်စွာတို့ကြား သိ
လျှင် နေဘင် တော်ဘုရင် မရှိသည့်ကိုဟံသာဝတီသို့ပြန်၍ အဘယ်အကျိုး ရှိတော့မည်နည်း
မူင်း ညီ နေဘင် နှစ်ပါး တိုင်ပင် တော် မူ၍ ခမည်း တော် နေပြည် တော်အင်း ဝသို့
ပြန်မည်အကြံရှိ၍ မင်း ညီ နေဘင် နှစ်ပါး ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး သူရဲသူ ခက်လက် နက်တိုင်တို့
နှင်မြီပါရမ်း ၊ ယွန်း ၊ လူး ၊ လဝသုံဖမ်း လက်ရများ ကိုသိမ်း ယူ၍ပြန် တော်မူခဲ့
သည်။ ပန်း ယမြဲသို့ ရောက်လျှင် ဗိုလ်မှူး တပ်မှူး အမှုထမ်း အမည်ရတို့ကိုလည်း အထိုက်
အလိုက်ဆုလပ်သနား တော်မူသည်။ လက်ရသိမ်း စုရမ်း ၊ ယွန်း ၊ ကတူး ၊ လဝ ၊ ရှမ်း
တို့ကိုလည်း အစုအငန်း ဖွဲ့သည့်တို့ကိုဖွဲ့ တော်မူသည်။

မေဝါပါရမ်း တို့ကိုလည်း မေဝါပါမြင်း ၁၀စီး ဖွဲ့တော်မူသည်။ မေဝါ
ပါမြင်း ကိုပြည်ပါမြင်း ဟု နေဘင်အခါတွင်သည်။ မိုင်း ဆော်မြီကပါသည်လူတို့ကိုလည်း
အမေဝါင်း ဂုံရှည်အပ်၍ သေဉ်တ လေဉ်စုဖွဲ့ တော်မူသည်။ မိုင်း ဟုံမြီပါရမ်း တို့ကိုလည်း
ပန်း ခဲစုဖွဲ့တော်မူသည်။ ကျင်း ရုံကျင်း သေဉ်မြီကပါသည်ရှမ်း တို့ကိုလည်း လိုင်တော်
စုဖွဲ့တော်မူသည်။ ကတူး ၂ နေဘ်ကြီး သား ၁ သွေဝါ ၁ သေဉ်ဟုံတို့နှင့်လူ ၄၅ ကိုလည်း
အရွှေဘက်ဘုတ်သက်ကယ်ကျင်း ရွာ မြေကိုလုပ် မြေ နေ မြေ ပေး ချသနား တော်မူ
သည်။

အရွှေဘက် တောင်ဂိုး တလွှောက်ပန် တော်ပန်း ကိုအရွှေချင်း ဆက်
စေ။ တောင်ထိပ်သစ်ခွ ရေတင် ရေကြည် တော်ကိုခပ်ယူပေး စေ။ ဘုတ်သက်ကယ်
ကျင်း ရွာတွင် နေထိုင်လုပ်စား ၍ပန်း တော်အမှုထမ်း ကိုထမ်း ရွက်စေအမိန့်တော်
ရှိ၍အစဉ်ဆက်သွင်း ရသည်။ ထုံး စံမှာအရွှေခြောက်ချင်း ပန်း တော်ကိုငွေခွန်
ဝန်ငွေခွန်စါရေး တို့သံ တော်ခံကိုအပ်၍ဆက်သွင်း ရသည်။ သဏ္ဌိ တော်ကြီး သဏ္ဌိ တော်
လက်သဏ္ဌိ တော်ငယ်ခေ၍ တော်မူလျှင် တောင်ထိပ်သစ်ခွ ရေကြည် တော်ကိုအမည်ရ
မြင်း ခေါင်း ဒိုင်း မှူး မြင်း တော်သည်ရွှေပန်း ပန်ပုဏ္ဏား တို့ကြပ်မ၍အိုး ချော
စလောင်း ချောဆိုင် နီပုဝါနီအုပ်၍ခပ်ယူပေး သည်။ ပန်တော်ပန်း ကိုငွေခွန်
ဝန်ငွေခွန်စါရေး တို့အိမ် ရောက်တနှစ်နှစ်ကြိမ်တပေါင်း လသန့်စင်ပန်း တကြိမ်၊
ကဆုန်လဖယောင်း ပန်း တကြိမ်၊ ဆက်သွင်း ရသည်။ ပန်း တော်ရေများ ကိုဆက်
သွင်း ထမ်း ရွက်သူတို့ကိုလုပ် မြေ နေ မြေ စား မြေ ပေး ချသနား တော်မူသည်။

ဘုတ်သက်ကယ်ကျင်း ဂွာ မြေကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော် ကျောက်
ပုံ ကျောက်စုထိ ရေကြည် မြေနှင့် ကျောခိုင်း ၊ အရှေ့ကိုလား သော် ငွေ့တောင် တောင်
ဂိုး ထိသုံး ဆယ် မြေနှင့် ကျောခိုင်း ၊ အရှေ့တောင်ကိုလား သော် . . . ၊ တောင်ကိုလား သော် . . . ၊
အနောက်တောင်ကိုလား သော် . . . ၊ အနောက်ကိုလား သော် . . . ၊ အနောက်မြောက်
ကိုလား သော် ဆေးသမား အိုင် ၊ သမန်း ခါး ပင်ထိကန်ကြီး မြေနှင့် ကျောခိုင်း ၊
မြောက်ကိုလား သော် ကင်ပွန်း ချောင်း ထိကန်ကြီး မြေနှင့် ကျောခိုင်း ၊ နယ်
ရှစ်ရပ်သတ်မှတ်၍ ပေး ချလုပ်စား နေထိုင် စေသည်။ ၎င်း ဘုတ်သက်ကယ်ကျင်း ဂွာ
မြေ ကိုဝန်ကြီး နန္ဒ ယောထာ ၊ ဂုဏ္ဍိယကြီးကိုကြပ်မတိုင်း တာ၍ နယ်ရှစ်ရပ်နှင့်
တစု ပေး ချသနား တော်မူသည်။ ဂွာ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ဘုရား မြေ ကျောင်း
မြေအလွတ်အခွန်အတုတ်အိမ်ဘိုး ဂွာတက်ဝင်း ပြင်ခြံလုပ် ၊ ဆိပ် ၊ ကည် ၊ ပွဲ ၊ ကင်း ၊
ကူး ထို ၊ ကွဲ သေ ၊ နွား သေ ၊ အနံ ၊ တင်ပါး ၊ ပေး ဂိုး မဂ္ဂီ ၊ ပေး ချသနား တော်
မူသည်။ နယ် မြေအတိုင်း ပန်း တော် ရေ တော် ကိုဆက်သွင်း ထမ်း ရွက်၍ အမှု သေး ဖွဲ့
အလုံး မိုး ကိုလွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာ နေထိုင်လုပ်စား ရသည်။ ။

30 March 1340

သက္ကရာဇ် ၇၀၂ ခုကဆုန်လဆန်း ၄ ရက်၌ နေ့ညဉ့် ၃ ချက်တီး ကျော်တွင် ခင်သားသို့ ဂန်ခန်သည့်လူမျိုး ဗိုလ်ပေါင်း ၂၅၀၀ နှင့်သိန္နီနယ်မြို့ကိုတည်သည်။ တံခါး ၁၁၊ အကျယ်တဝန်း ၁၃၄၅ တာ၊ မြို့ရပ်ဝပ်ထု၌ ၂၊ ကျုံး အကျယ်၅ တာ၊ အနက် ၁၆၊ မြို့နယ်ကျုံး အကွာ ၂၇ တာ၊ မြို့အဖြစ်၌ ကိုတည်သည်။ သိန္နီမြို့နယ်ကား အရှေ့မြောက် ကိုလား၊ သော်မြောက်ရက်ခရီး ကွာ မိုင်း ကတောင်ရိုး ထိတဘက်တရုတ် မြေနှင်အစပ်၊ အရှေ့ကိုလား၊ သော်သံလွင်မြစ်တဘက်နံ တောင်ထိတရုတ် ကြော်မိုင်မိန် မြေသည် အခြား၊ အရှေ့တောင်ကား လဝ တောင်ဆင်း လင်ရွာသံလွင်မြစ်သည်အခြား၊ တောင်ကိုရှစ်ရက်ခရီး ကွာမန်တရွာ တောင်၅ တိုင်ကွာ ကျောက်အိုင်မိုး နေမြေနှင်အခြား၊ အနောက်တောင်ကား ဆယ်ရက်ခရီး ကွာတပ်ကား ဆွေလမ်အခြား၊ လေးရက်ခရီး ကွာ နေောင်စာရေး စစ်ပင်ထိသီ ပေါမြေနှင်အစပ်၊ အနောက်မြောက်ကား ငါးရက်ခရီး ကွာမိုး နေမြစ်ငယ်ထိသည်အခြား၊ မြောက်ကား ငါးရက်ခရီး ကွာခဲနေ တောင်ရွှေလီမြစ် ကောက်ကောက်စင်း စင်း တဘက်တရုတ်မြေအစပ်၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ရွာကျေး လက်ကား မိုင်ကျစ်၊ မိုင်ရေ ၁၅၀၀ လည်

ရွာ၊ မိုင်းထုံရွာ၊ စလဲရွာ၊ နန်ဟိန်၊ နန်ဟုံ၊ ပန်တက်ရွာ၊ နောင်ပူဒံအူရွာ၊
 ဟုံငင်ရွာ၊ ရွာဟုံတွင်၊ ရဲမိုင်း၊ ကျင်း၊ လည်၊ မိုင်းဟ၊ မိုင်းဂိုင်၊ မိုင်းနောက်ခမ်း၊
 နန်ဟိန်၊ လဲကတ်၊ နံလောင်၊ နံဖုံ၊ နာစည်ရွာ၊ ကာလီရွာ၊ ဟွန်ရွာ၊ ဆယ်ကော၊
 မန်ပုတ်၊ မန်စိန်၊ မန်ရွက်၊ မိုင်းရဲ၊ မန်ဟိန်၊ ဟဲရွာ၊ မာန်ကျည်၊ ပန်နက်၊ ပန်
 ဝတ်မက်၊ ခေတီဟို၊ တိတာ၊ လေနောင်၊ ငပင်၊ မုတ်ဟိန်၊ နက္ခတ်၊ နောင်ချီ၊
 ဟတ်ဟဲ၊ ကန်တောင်၊ ပန်ချင်၊ နာကဲ၊ နောင်မင်၊ ဟိုစဲ၊ မိုင်းတက်၊ နောနော
 ရွာ၊ လုံရွာ၊ တတ်ပေါင်ကား၊ ကြီးလွန်မြီး၊ မှိုင်းသု၊ မိုင်းစင်၊ မိုင်းယည်၊ ကျင်
 လွန်၊ ဩသိခက်ရွာ၊ မံဝရွာ၊ နာလိက်ရွာ၊ မံကောက်ရွာ၊ မိုင်းသုအဝင်ကား
 တာငယ်ရွာ၊ ဟဲပါ၊ မိန်ဟိန်၊ ဟိုထွန်ချားလှရွာ၊ ဟဲအံ့ရွာ၊ မိုင်းယည်အဝင်ကား
 ငရောင်၊ ဟဲလော၊ နံဟိန်၊ တောဟောနာရွာ၊ မိုင်းရူအဝင်ကား၊ ထွံ၊ စဲလူ
 ဝိ၊ ဝိန်စဲ၊ မှောရွာ၊ မြို့ပေါင်း၊ ခရိုင်တို့ကမြို့မဆိုတစ်တကြိမ်ထပ်ပေါင်း၊ ငါးမြို့က
 ဖဲနီဖဲစိမ်း၊ ရွှေဖလားလုပ်၍နှစ်သစ်ကန်တော့ရသည်။ စစ်ဂျီယွင်၎င်း၊ မြို့ကနတ်
 ကနွား၊ မြို့သိုဘက်ပေးရသည်။ ကျေးလက်ရွာငယ်ချားကနှစ်စဉ်အခွန်ဆက်ရသည်။
 ကင်း၎င်း၊ ကျေး၎င်း၊ ဂျီယည်၊ ကျေးရွာခရိုင်တို့မှာစော်ဘွားကအမတ်
 တို့ကိုပေး၍စားပြုရသည်။ အခြားကျေးစားရွာစားမရှိ၊ ပေးရိုးမရှိ၊
 နှစ်သစ်ရွှေဘဝါးတော်အောက်ကန်တော့ဆင်း၊ ယွင်စော်ဘွားအမတ်တို့ကန်တော့
 ရသည်။ စော်ဘွားကမြင်း၂ရွှေပင်ကြီး၂ပင်၊ ပင်ငယ်၂ပင်၊ ဖဲလိပ်အစိမ်း၊
 ရွှေဖလား၂လုပ်၊ ရွှေပန်းငွေပန်းရွှေဖယောင်းတိုင်ငွေဖယောင်းတိုင်၅ဝ
 စီကန်တော့ရသည်ကိုရှေးထုံးစံအစဉ်ရှိသည်။

သိန္နီစော်ဘွားတို့ဆောင်မြဲကားထီးနီ၂ထီး၊ ဝါ၂ထီး၊ ဖြူ၂ဆင်ပေါက်မ
 ၂ပေါင်း၊ ရွှေအနီစုရွှေ၂စုမြင်းကြီးကတ္တီပါတင်ရမ်း၊ ဇက်ရွှမ်း၊ ဥဆင်၊ ရွှေပြယ်
 တတ်နှင်းနင်းသိပ်၊ ကတောင်ရွှေရေး၊ ဇာမရီပန်းခက်ကိုက်၊ အနားသံငှ
 သစ်၊ ကရွှေဇဝါပွင့်၊ ခားနတ်သံပတ္တမြားစီရတနံ၊ အိတ်သွတ်ခွေးငယ်ခွေးမ၊
 ကျောက်စီခါးလိုက်အိမ်ခတ်ငှ၊ ကွမ်းခွက်ကတောင်း၊ ပိတ်လဘက်အိုး၊ ကတောင်ကျောက်
 ဘရစ်စီဟောပတင်တုံလုံရွှေချဖိုက်တည်ဝင်ကကမ္ပတ်သတ်အိပ်လှည့်အိပ်ဘန်၊ စည်၃လုံး၊
 နှဲငှ၊ ခရံငှ၊ ဆောင်ရွက်ရပါသည်။

(7 November 1637)

6 March 1398

သက္ကရာဇ် ၇၆၀ ပြည့်တကူး လပြည့် ကျော် ၅ ရက် ၄ နေ့ နံနက်တချက်တီး

ကျော် ၃ မေ့သင်း ထွင်ဗန်း မော်မြို့ကို ဆောင်မိုင် ခန့်တည်သတ်ကာလမြို့ရပ် ရံ့မြို့
မြစ်၌ မြို့တကာကား ၊ အရှေ့အနောက် ၄၀၀ ၊ တောင်မြောက် ၄၀၀ ၊ မြို့တံခါး
၀၇၂ တာဝန်း ၁၆၀၀ ၊ ကျုံး အကျယ်၌ တာအနက်၉ တောင် ၊ တည်သတ်ကာလဝတ်
ကြီး ဘုရား ၇ ခု၊ ပြဋ္ဌာန်း ၄ လုံး ပြင်ပြင် ငယ်ဝါ ၈ ၊ ခရိုင် ကျေး ရွာ နယ်ကား အရှေ့
မြောက်ကိုလား သော် ခုနစ် ရက်ခရီး ကွာ မိုင် ၊ တီရွာ မြောက် ကျောက်တန်း အခြား
တဘက်တရုတ် မြေ နှင့်အစပ် ၊ အရှေ့သို့လား သော် တရက်ခရီး ကွာ နှစ်ကိုလုံထိတဘက်တ
ရုတ် မြေ နှင့်အစပ် ၊ အရှေ့တောင်ကိုလား သော် တရက်ခရီး ကွာ တောင်ဖုတ် မြေထိ
တဘက်တရုတ် မြေ နှင့်အစပ် ၊ တောင်ကိုလား သော် တရက်ခရီး ကွာ ကျောက်ခေါင်း
လောင်း ၄ ပင်ထိမိုး မိတ် မြေ နှင့်အစပ် ၊ အနောက်တောင်ကား ငါး ရက်ခရီး
ကွာ ဇေယျာဝတီမြစ်တဘက်ကသာ မြေ နှင့်အစပ် ၊ အနောက်ကိုလား သော် လေး ရက်
ခရီး ကွာ ဇေယျာဝတီမြစ် ကြောတဘက်မိုး ညင်း မြေ နှင့်အစပ် ၊ မြောက်ကိုလား သော်
ငါး ရက်ခရီး ကွာ ဇေယျာဝတီမြစ် နောင်ထိတဘက်မိုး ညင်း မြေ နှင့်အစပ် ၊ မြောက်ကို
လား သော် မြောက်ရက်ခရီး ကွာ ဇေယျာဝတီမြစ် ကျောတဘက်ထိပန် ခြောင်မိုး
ကောင်း မြေ နှင့်အစပ် ၊ နယ်ရှစ် ရက်အတွင်း ခရိုင် ကျေး ရွာကား ဟိုပေရွာ ၊
ခြေရွာ ၊ နန်း ဝှာရွာ ၊ တမေရွာ ၊ စည်ဆက်ကာလည် ၊ မိုင်ခါး မိုင်နား ၊ ဟင်သာ ၊
စည်တော် ၊ မန်ရသွတ် ၊ နှိုင်းစည် ၊ ဖုတ်ဝန် ၊ နောင်မိုင် ၊ လဲမိုင် ၊ အိတ်မိုး ၊ လော
မိုထစ် ၊ နန်ဘီ ၊ ငဟောင်စွန် ၊ ဝတာမု ၊ ဈေးဟောင် ၊ မန်လ ၊ ကင်ခင် ၊ ဈေး သစ် ၊
မိုင်ကား ၊ ကိုလတ် ၊ တိတုတ်လည်ကုန်ရွာ ၊ တုတ်ငစွာ ၊ ဝမာငါး ပတ်ဝါကြီး ၊ ရွာပန်
တင် ၊ နောင်ပင် ၊ တော်လံ ၊ မိုင်ကိုင် ၊ ခင်ပုတ် ၊ ဝါသွန် ၊ ပန်ခေ ၊ ဟိန်ကောင် ၊
စည်သင် ၊ မန်ပိုင် ၊ နောင်ဖြစ် ၊ ထုံခေါက် ၊ နောက်လွန် ၊ ပန်ရွာ ၊ စည် ဘုရား ၊
နံလိုင် ၊ နောက်လက် ၊ ဤတော ၊ နား ဟို ၊ စုံခန်ရွာ ၊ မောက်မည် ၊ တောပုန် ၊
ပင်လယ် ၊ လွန်ခြောင် ၊ ဝေသုံ ၊ မိုင်ဘူ ၊ တာသိုင် ၊ ဟိန်ဆင် ၊ ဘီကု ၊ မိုင်ကု ၊ ကံတောင်
ရွတ်ရို ၊ တေရာရွာ ပေါင်း ၁၀၀ ကျော် ၊ ချောင်း ၈၄ ၊ တောင် ၄ လုံး ၊ အင်း
၁၀၀ ကျော် ၊ ဘုရား ဟောင်း ၄ ခု ၊ ဈေး ၄ ၊ ကင်း ၅ ၊ ဘုရား ဝတ်မြေ တော်
၄၀၀ ကျော် ၊ စော်ဘွား ဆောင်ရသည့်မှာ ၊ ဆင် ပေါက်မ ၂ ၊ ချက်ရွှေ ၊ ကွမ်း စား

ခွက်၊ လဘက်အိုး ၊ တကောင်း ပိတ်ဂွစ် ထောင့်ပယင်း တပ်၊ ရွှေထွေး အင်၊ မီး
 နက် ကျောက်စီသံပတ်ရတနံ၊ ဓား လိုက်အိတ်သွတ်၂မြင်း ဇက်ရွန်း ဥဆင့်၊ စီး နှီး
 တင်ရမ်း ၊ ကတ္တီပါမြင်း ဤး ရွှေကြယ်တပ်၊ နှင်း နင်း သိပ်၊ ကတောင် ရွှေရေး
 ဇာမရီပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား ခံငယ်၊ ထိပ်အုပ်သံပရခွံ၊ အိမ်မြှောင်ရင်ဘက်
 ကွင်း အိမ်ဖြူဥဆင့်ပတ်ကုန်လုံး ရွှေချအိပ်ဦး အတိုင်တည်ထိ၊ စိုက်၊ ဝင်ကမ္ပတ်သတ်၊
 စည်နီဥလုံး ၊ ငွေနှံ၊ ငွေခရာငှလုံစီ၊ ပုံသာ၊ လင်ကွင်း ၊ ရွှေစုံဝ၊ သေနတ်
 ဝ၊ ဆင်ပေါင်း အနီ၂စု၊ ရွှေဝစု၊ ဝါဝင်ဝါကွက်ကန် တော့ရသွင် ရွှေဖလား ၅
 လုပ် မြော ရွှေပန်း ပွင့်ငွေပန်း ပွင့်သစီး နှင့်လဘက် ချောင်း အရှည်၅၊ ချောင်း
 ရေဝ၂နှံကန် တော့ရသ ဆောင်ရွက်ရသည့်။

2 December 1321

သက္ကရာဇ် ၆၈၃ ခု နတ်တော်လဆန်း ၁၃ ရက် ၄ နေ့နက္ခတ်၂လုံး တွင်
 တောခိုက်ဘူး သည်မိုး မိတ်မြို့ကိုဗိုလ်ဝ နှင့်တည် ထောင်ပြုစုသည်၊ မြို့တဝန်း
 ၂၀၀၀၊ အရှေ့အနောက်တောင် မြောက်တော ၅၀၀၊ တံခါး ကိုး ပေါက်၊ ကျုံး အ
 ကျယ်ရတံ၊ အနက်၉ တောင်၊ မြို့ရပ်ဝ တောင်၊ မြို့မြစ်၃ တောင်၊ မြို့နယ်ကား
 အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်ဂွစ်ရက်ခရီး ကွာတရုတ်မြေနှံအစပ်၊ အရှေ့ကိုလား
 သော်ဗီး ရက်ခရီး ကွာ တောင်ညိုရိုး သိန္နီမြေနှံအစပ်၊ အရှေ့တောင်ကား
 လေး ရက်ခရီး ကွာ ကျောက်ချောတဘက်မိုင် ရုတ်မိုင်တက်သိန္နီမြေနှံအစပ်၊ တောင်
 ကား သုံး ရက်ခရီး ကွာ ကျောက်ဖြူတဘက်ဘန်အစပ်၊ အနောက်တောင်ကား . . . ၊
 အနောက်ကား . . . ၊ အနောက်မြောက်ကား ခုနစ်ရက်ခရီး ကွာဇေဝတီ
 မြစ်နား ကျအခြား ၊ မြောက်ကား ကျောက်ဖြူတောင်တဘက်ပန်း မော်မြေနှံ
 အစပ်၊ နယ်ဂွစ်ရပ်အတွင်း ကျေး ရွာခရိုင်ကား မိုလိုင်၊ နောင်မြစ်၊ ကန်တက်၊
 နောင်ငူ၊ ပင်ပေါ၊ စည်တောင်၊ မောရွာ၊ လွယ်အယ်၊ ခန်မိုင်၊ နောင်မိုင်၊
 ခွန်နောင်၊ မော်မိုက်၊ တက်မိုင်၊ လာဏ္ဍ၊ သား မိုင်၊ စည်ဟယ်၊ ကံပန်၊ နာတို၊
 ပိုစင်၊ မှံကင်၊ ဘင်ခို၊ လုမည်၊ မိုင်ကွင်၊ ပန်မော၊ ပန်လုံ၊ ကဖော်၊ ကုခွန်၊
 စရံရွာ၊ မွန်မညွှ၊ မံတဲ၊ (တောင်) ဖော်ရွာ၊ စိမ်ကန်၊ ကျောက်ကြီး တွင်း ၊
 ငယ်ကုတ်၊ အယ်စကား ၊ တောင်မိုင်၊ တိုင်တင်၊ တခွန်တိုင်၊ ဒွက်သင်ရွာ၊ အင်တော်၊
 နန်ပေါင်၊ အင်ရွာ၊ ဦးဗည့်ပုံ၊ ရွာမ၊ ခြောင်ပင်ကြီး ရွာ၊ မြင်လေဟာ၊ အဲရွာ၊

စက်စား ၊ ကုန်ကား ၊ မိုင်ဟို ၊ ဟိုတော ၊ တန်ငို ၊ နေောင်ခေင် ၊ နန်သဲ ၊ လေသ ၊
 ခုံညင် ၊ ဟိုခိုက် ၊ ဟူလိန် ၊ ဆိတ်ဆီး ၊ ခုံခါ ၊ ကွန်စလော ၊ သည်တုံ ၊ ဆင်ကွန် ၊ ဥပန်ကြီး ၊
 ဥပန်ငယ် ၊ နံ့သ ချောင်း ၊ နံ့ထိတ် ၊ ကျောက်လဲဟို ၊ ဘလုံစုံ ၊ ဟိုခိုက် ၊ ပတုန် ၊ ရေဖြူ ၊
 ငရည်ခို ၊ ကင်နွဲ ၊ ကျောက်မော် ၊ အင်ကိုင် ၊ လင်ပက် ၊ ရေတခွန် ၊ မန်ကျည်း ၊ ငှက်တို ၊
 ပတန် ၊ နေောင်ဟို ၊ ကင်ပွန်း ၊ ချံ ၊ နေောင်လုံ ၊ ခါး သွေ ၊ သား တင် ၊ ဆင်ကောင့် ၊
 တိတ်ကု ၊ လယ်ကန် ရွာမှစ၍ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ဝတ်ကြီး ၂၂ ၊ ဘုရား ၁၃ ၊ ချောင်း
 ၁၄ ၊ တောင်ငူလုံး ရှိသည့်များ ကိုစော်ဘွား အမတ်တို့အုပ်ချုပ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၉၉၉
 ခုသလ္လင်လဆန်း ၈ ရက်နေ့ ၊ လက်ထက်အရပ်ရပ်စီရင်း သိမ်း ရုံး ၊ ရာတွင် ရွှေတိုက်သွင်း သည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုစတင်ရင်း တော်စစ်သိမ်း တော်မူသည့်ကာလမှစ၍ ၁၆၃၇
 ဘုရားကြီး ငွေတန် ကောင် နံ့အသက် ၄၀ နှစ်သူတို့စစ်ရာတွင် ငွေကြီး ရွာ နယ်ကား
 အရွှေတိုလား သော် ကျောက်တံခါး တဘက်အရပ် တော် မြေအခြား ၊ တောင်ကိုလား
 သော် ကျောက်ပန်းတင်တဘက်သို့ စွေး နက် မြေနှင့် ကျောခိုင်း ၊ အနောက်ကိုလား
 သော် ချောင်း တဘက် မြေစွန် မြေနှင့် ကျောခိုင်း ၊ မြောက်ကိုလား သော် ထန်
 လက်သို့တဘက် ငွေခွန် ခေါင်း မြေနှင့် ကျောခိုင်း ၊ နယ်လေး ရပ်အတွင်း လုပ်မြေ
 ၇၀၅ ပယ်အနောက်လက် တောင် မြေ ၁၀၀ ၊ ကတုံစစ် ၊ ငွေအခွန် တော်အဆက်မှ
 တကိုယ်လျှင် ငြှေ ၅၀ ကောက်၍ ဆက်သွင်း ရသည့်များ ကိုသုကြီး ငွေတန် ကောင် ရွှေ
 တိုက်သွင်း စတင်မိ ။

ထွန်တုံရွာ နယ်ကား အရွှေတိုလား သော် နေမမြင် တောင်ရိုး တဘက်
 ရွှေစုအမှုထမ်း မြေနှင့် ကျောခိုင်း ၊ တောင်ကိုလား သော် ခင်ရိုး တဘက် ချောင်း
 ကြီး မြစ်ကုအခြား တဘက်စီရ် မြေစပ် ၊ အနောက်ကိုလား သော် ဝက်ကုန်း ကြီး တဘက်
 ရေဝေ မြေစပ်သည်အခြား ၊ မြောက်သို့လား သော် မော်ရိုး ရေဝေတဘက်သည်
 အခြား တည်း ၊ နယ်လေး ရပ်အတွင်း တွင် ရွှေစုလုပ် မြေပယ် ပေါင်း ၄၅၀ ၊ ရွာ ၂၃
 ရွာ ၊ ဘုရား ကုာ ၊ ချောင်း ၉ ကျွေ ၊ တော ၄ ရပ်တည်း ။

နန်ပျော ငွေခွန် ၁၂ ရွာကား အရွှေတိုလား သော် ကျောက်တံခါး တ
 ဘက်သို့ ပေါ်မြေအစပ် ၊ တောင်ကိုလား သော် သန့်ရိုတဘက်ခုံတင် မြေနှင့်အစပ် ၊ အ
 နောက်ကိုလား သော် ရေဆူတဘက် မကွေတရား မြို့မြေအစပ် ၊ မြောက်ကိုလား

သော်ကျည်ထွန်ရိုး ကောက်ကောက်စင်းစင်း တဘက်သို့ဆယ်သိ ပေါမြေအစပ်။ နယ်လေး ရပ်အတွင်း မြစ်ငယ်ညာခရိုင် ပေါင်နှင်ဝဲကြီး ရေကျော်ရေဆုံပြတောင်လပ် ပြတ်ကျော်ဖဲ၊ ခဲတို၊ သတို၊ ခိုင်ကျတ်၊ လေဝဲကြီး ၊ နန်ဗျောဝ ၂ ရွာကို ရွှေနန်းရိုး ငွေခွန်တော်ဆက်နယ် မြေသတ်မှတ်၍တရွာလျှင်တခေါင်း စီ၊ ငွေခွန်တော်တိုက် ၁၂ ရွာအထက်၌တော်မူရင်း တိုင်း သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုသလ္လင်လဆန်းမင်း တရား လက်ထက်၌တော်မူပြန်သည်။ ငွေကား လူတကိုယ်လျှင် ၂၃ အသေမပါထမ်း ရွက်ရသည်။ သလ္လင်လဆန်းမင်း တရား လက်ထက် ၁၃၀ ခုသမကျော်ထင်ကိုအမှူး ခန့်၍ထမ်း ရွက်ရသည်များ ကို ၁၀ ရွာခေါင်း ၁၂ ရွာခေါင်း ရမ္မသီဟခံ နှစ်နံငှအသက် ၉၃ နှစ်သူ ပေး သည် စတမ်း ။

18 February 1371

စလင်း မြို့နယ်ကား သက္ကရာဇ် ၇၃၂ ခုတ ပေါင်း လဆန်း ၄ ရက်နေ့
နက္ခတ် ၃ လုံး နှင့် ၀၅၂ ပူး လျက်စလင်း မြို့ကိုလီဟပ တွေ့တည်သည်။ မြို့ကိုအ ရွှေအ နေဘက်
၁၉ ခါတောင် မြေဘက်၁၉ ခါတံခါး ၅ ပေါက်၊ မြို့ရပ်ဝံ့ထူ၌မြို့မြစ် ၂၊ မြို့ချင်းတကွာ
ကျုံး အကျယ်၃ဝံ့အနက် ၆၊ မြို့နှင်းတကွစည် တော် ဂေါတမဘုရား ၄ဆူ ထောင်ပြ ၄လုံးကို
တည်ထား ပြုစုသည်။ သီဟပ တေ့မတည်မှီ မင်း နရပတိသည်ဆည် တော် နှင်းမြို့ကိုတည်သည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခု ဂေါတမိ ဘုရား အထိ အာရုံစိုက် ခဲ့သော အခါ မင်း လက်ထက် အရပ် ရပ် မြို့ ဖြူ ကျေး ဂွာ နယ် ပယ် နှိမ် ကိုင် အပိုင် မင်း အခြား ကို သီး သန့် စစ် ကြော ဂေါတမိ ဘုရား အထိ သူတို့ ရိုး မဟာ သမန် ခံ ငှက် ထင် ပို စား င ကော် ဉ် ဇေတု ပုညာ ခံ င ရွှေ ကွေ တောင် စည် ရိုး င ကော ဂွာ ပြည် စိုး ၊ င ကောင် မြေ ၊ ငှက် ပြည် စိုး ၊ င ထွန် ကို ပေး သည် ကား စလင်း မြို့ နယ် သည် အ ရွှေ မြေ ဘက် ကို လား သော် ငှက် ကို ကော် ကွာ င ဂေါတမိ မြစ် ကျော တဘက် ပင်း မြေ အစပ် ၊ အ ရွှေ ကို လား သော် တာ ၃၅၀၀ ကွာ င ဂေါတမိ မြစ် ကျော လယ် တဘက် ပုဂံ ခရီး ပေ လူ လင် ကျေး တောင် ဘီလူး မြေ အစပ် ၊ အ ရွှေ တောင် ကို လား သော် တာ ပေါင်း ၇၀၀၀ ကွာ င မုံ ချောင်း တဘက် လယ် ကိုင်း မြေ အစပ် ၊ တောင် ကို လား သော် တာ ၇၇၀၀ ကျော် ကွာ ချောင်း ကြီး တဘက် ချောင်း ၃ ကို လယ် ကိုင်း မြေ အစပ် ၊ အ နောက် တောင် ကား တာ ပေါင်း ၃၀၀၀၀ ကွာ တကုံ ဘုရား တောင် ကျောက် ၃ ကို လင် တဘက် မခံ မြေ အစပ် ၊ အ နောက် ကို ကား တာ ပေါင်း ၃၀၀၀၀ ကွာ နဂါး စလင်း တောင် ရိုး အခြား တဘက် ၇၃ ကို လင် မြေ အစပ် ၊ အ နောက် မြေ ဘက် ကား

တာ ပေါင်း ၃၀၀၀ ကွာ နက်ကံ မြေ ဘက်စစ် လေး ပင်တဘက် လောငံ ဂြိုဟ် မြေအစပ် ၊
 မြေဘက်ကိုလား သော်တာ ပေါင်း ၁၆၀၀၀ ကွာကန်ဖြူရွာ မြေအခြား တဘက်စ
 လေ မြေ နှင့်အစပ် ။ ဇေယျာဝတီ နယ်ဂြိုဟ် ဂုဏ်အထွင်း ချင်း ရွာ ပေါင်း ၁၀၀ ၊
 မြန်မာရွာ ပေါင်း ၁၂၀ ဂြိုဟ်သည် ၊ ကျေး ရွာကား မှတ်ရွာ ၊ မှံစသည်ရွာ ၊ သမန်
 ရင် ၊ လက်ပံနွဲ့ ၊ မင်း ရွာ ၊ နယဉ်ကြီး ၊ ကိုင်း ရွာ ၊ ကမည်း ၊ မင်ကျည်ကံ ၊ ပုလိုင်
 ဆိုင်ရွာ ၊ လက်မည် ၊ သဘက် ၊ ညောင်လှ ၊ မင်တုံး မြေစပ်တကျင်ကုန်း စောက် ၊
 ကမြည်ကံ ၊ ကွဲမြေ ၊ မိန်ရွာ ၊ သစ်ရွာ ၊ သစ်ခွန် ၊ ကွန်ချင် ၊ မြင်ခုံတိုင် ၊ ခုံညင်နွဲ့
 ရွာ ၊ ဆည်ကံ ၊ ညောင်ရွာ ၊ ဝန်ရ ၊ ကျော်ဆစ် ၊ လယ်သာ ၊ ကွန်တဲ ၊ ရှား ရွာ ၊
 ထိန်ကံ ၊ ရင်မပြား ၊ ကြီး သိုက် ၊ နောင်တော် ၊ ညောင်ဦတင် ၊ ဂုရု ၊ ကွဲတဲ ၊
 တောင်ရွာ ၊ ခဲတွင် ၊ တင်လ ၊ ကြိုဝန် ၊ ရေပုတ် ၊ ရွှေကူ ၊ ကပျင် ၊ အင်ကျင်း ၊
 ပင်လှ ၊ မတောင်ရွာ ၊ လယ်မ ၊ ရေကြည် ၊ ကံရွာ ၊ ရွာသာ ၊ ဆိတ်ကြီး ၊ ကျွန်း
 စိုင်ရွာ ၊ ကွန်တော ၊ ထူပေါက် ၊ မောင်မထိုကြီး ပြက် ၊ သမန်တောင်စည် ၊ ကံသ
 ရက်ချည် ၊ ခက်တိုင် ၊ မင်ရွာ ၊ တင်လင် ၊ ကပင် ၊ ဘဆိုင် ၊ မြို့ ၊ စည်ပုတ္တရ နှင့်မြို့နယ်
 အတွင်း ကျက်ခံ နီမြို့မှ စ၍အရပ်ရပ်ပြည်ရွာအိမ်ခြေဦး ရေစာရင်း ကိုမဟာသ
 မန်း ခံငှာနတ်တင် နံဝအသက် ၄၅ ၊ ငအောင်လှနံငှာအသက် ၄၀ ကိုပေး သွင်း သည် ၊
 စီရင်စု မြေတွင် နေရသန်ဘုရား စောလူး မင်း တည် ၊ ၁၅ တောင်ဘုရား သီဟ
 ပတေတည် ၊ ဂျာပယ် ကျောင်း ဝတ်မှီး ညင်း မင်း ဂျာပယ်မြင်ထင်ဘုရား ၀၉
 ပယ် ၊ ဝက်လည်ကံရပ်ပယ် ၊ ဂေါတမဘုရား ၊ မင်း နရပတိဂျာပယ် ပေါင်း ၁၆၀ ၊
 စည်ခုံငှင်း မင်း ဂျာပယ်ရတနာသင်္ကြာဘုရား ဂျာပယ် ၂၀ ၊ ဆွမ်ကြောင်ဘုရား ၊
 သီဟပတေ့ ၊ နှမတော်ကုဏ္ဍိတစီး ရှင်ဂျာပယ် တောင်သက်တော်ရှည်ဓမ္မသောက
 ဂျာပယ် ၊ ကဿပကျောင်း မှီး ညင်း မင်း ဂျာပယ်မြင်တင်ဘုရား ၁၉ ရပ်
 ဂြိုဟ်ဝတ်မြေများ မှာဆိုင်ရသောဝတ္ထုကံသိမ်း တို့ရေ မှတ်တော်ခံရသော ပေး ရသည့်
 ပြင်အခွန်အတုကံဝင်နွား ဝင်တရား ကွမ်း ဘိုး မှာဆိုင်ရသောမြို့အုပ်မြို့စား ဂြိုဟ်
 ရွှေဘဝါး တော်အောက်ဆက်သွင်း ရသည့် ၊ တိုင်စာရင်းမင်း မှာမှာဆိုင်ရသောမဟာ
 သမန်ဘိုးစား တောင်စည်ခိုင်စား တို့စီရင်သည်ကို ရွှေတိုက်တော်ဆက်သွင်း သည် ။

၄၁၁ BC
 ဇေယျာဝတီသည်ကား သက္ကရာဇ်သဘာသနာ တော် ၁၃၀ ပြည့်၌ ဒုက္က ပေါင်

မင်း ကြီး အမတ်သုနကသည် ၎င်း သက္ကရာဇ်တပေါင်း လပြည့်နေ့၌ညဉ့်၂ချက်တီး
 ၁ နေ့သို့အဝင်တွင် ဗိုလ်၃၀၀၌ ခန့်၌တည်၏။ မြို့ရပ်၎င်း၊ ထု၌၊ မြေဝင်၌၊ မြို့
 တဝန်း ၁၆၀၀၊ တံခါး ၅ ပေါက်၊ ကုံး အနောက်အတောင်၂၀၊ အကျယ်၅တာ၊
 မြို့၏နယ်ကား အရှေ့ရေဝေတောင်ရိုး ၊ တောင်ကိုခင်ရိုး ၊ အနောက်ချောင်း ၊
 မြောက် . . . ထိုအတွင်း ပြုစုသည်။ ရွာ၅ရွာတို့ကသည်သက္ကရာဇ်၉၉၉ခုသဘလွန် 1637
 မင်း တရား ကြီး လက်ထက်တိုင်အစည်စီရင်ရသည်ကို ၎င်း မြို့သူကြီး ငပိန်ပေး သည်
 ကား ငပိန်နံအသက်၇၀သူကို မေး သည်တွင်ဇာတိမြို့ကိုဘေး ကျော်စံကြီး သည်၊ မ
 ရှိလျှင်ဘိုး ငသဘလွကြီး သည်၊ မရှိလျှင်ဘခြစ်မင်း ကြီး သည်၊ မရှိလျှင်ငပိန်သား
 ဆက်ခံစီရင်စုနယ်လည်း အရှေ့ကိုလား သော်ခင်ရိုး ရေဝေအင်ကြင်း ပင်တန်း
 တဘက်နန်းရိုး ငွေခွန်မြေ၌အစပ်၊ တောင်ကိုလား သော်အင်ပင်ညီ နောင်
 တဘက်တောင်ငူမြေ၊ အနောက်ကိုချောင်း ကြီး မရိုး တောတဘက်ရမည်း သင်း
 မြေ၊ မြောက်ကိုလား သော်သဖြူချောင်း မြောက်ဘုရား ထိကို ကျော့မြေအစပ်၊
 ၎င်း နယ်အတွင်း လုပ် မြေကြီး ရတာ၂၅၀၀ရွာ ပေါင်း ၈၊ ချောင်း ၃၊ ဘုရား
 ၄ဆူရှိသည်။ 1637

(သက္ကရာဇ်၉၉၉ခုမိဖုရား ကေသသီရိစား သည်၊ ၁၀၄၁ခုဒေဝရာ 1679
 မစား သည်၊ ၁၁၃၀ပြည့်တွင်ရံကျော်စား သည်။) 1768

သက္ကရာဇ်၉၆၃ခုညောင်ရမ်း မင်း တရား ကြီး လက်ထက် တောင် 1601
 တွင် ဝေ၌လူပေါင်း ၂၀ကိုဥသန်း စုနှုတ်၍ကိုး မည်း ဆည် ရေသောက်စမာ
 မြေ၎င်း အရှေ့ဘက်ကိုလက်ရိုး ကောင်း ခုတ်ထွင်၍လုပ်ဆောင်စေအခွန်တော်
 မှာ ရေခွန်တော်သွင်း စေချပေး တော်မူသည်။ 1637

သက္ကရာဇ်၉၉၉ခုအရပ်ရပ်ကိုစာရင်း သိမ်း တော်မူသည်ကာလဖြင့်
 ခေါင်း ငမြတ်ထင်နံအသက်၇၄သူ ပေး သည်ကား ကျွန်တော်လုပ်သည့်နယ်သည်ဘိုး ဘ
 လက်ထက်ကိုး သန်း နှုတ်စုလူတို့ကိုကိုး မည်း ဆည် ရေသောက်စမာ မြေ၎င်း အရှေ့
 ဘက်လုပ်ဆောင်၍ ရေခွန်တော်မှာဆက်သွင်း ရပါသည်။ နယ်ကား အရှေ့ကိုလား
 သော်သိမ်ဘိုကြင်ရွာ မြေထိ၊ တောင်ကိုမြေ၎င်း မတော်အခိုက်၊ အနောက်ကို
 မြေ၎င်း မတော်အခိုက်၊ မြောက်ကိုနန်း စည်ရှင်မိဘုရား လယ်တော်မြေစပ်ကို

နယ်သက်၍ ပယ် ပေါင်း ၅၃ ဂါယသ်။ အခွန် တော်မှ ခရစ်နှစ် တော်မှ ဆက်ရပါသည်။
သက္ကရာဇ် ၁၀၃၀ တွင်လည်း ဖြန့် ခေါင်း ငမြတ်ထင်သွင်း ရင်း တွင် မြေ ၆၅ ပယ်ရှိသည်
နေဘက်သို့သွား ရေဖြစ်၍ အထက်ပယ်ထက်တိုး သည်။ အထက် ၅၃ ပယ်စာတမ်း ရှိသည်ကို
သွင်း သည်။

1637

(ညောင်ရမ်း မင်း တရား ကြီး လက်ထက် ၂၅ ပယ်ကိုတစ်ခုလုံး ခု
ပယ်၄၀ ကိုတစ်ခု၊ ၁၀၃၀ တွင် ၅၃ ပယ်ကိုတစ်ခု၊ ၁၀၄၁ ခုတွင် ၈၂ ပယ်ကိုတစ်
ခု၊ ဖြန့် ခေါင်း ငထွန်း သာနံ အသက် ၅၀ ခရစ်နှစ် တော်ဆက်သွင်း ရသည်မှ
လယ်ပယ်လျှင် ရေစား မှတ်သား အပိုအကဲပါရှိ ဖြန့် ခေါင်း တို့က ဆော်ဘန်ဆက်
သွင်း ရသည်။)

1668

1678

1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုတွင် အရပ်ရပ်မြို့ရွာ ပယ် နယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား
မှစ၍ ရှေး ထုံး စံရှိသူဆည်ဝန် အရပ်ရပ်မြို့ရွာသူကြီး မြေတိုင်း စံချီစံမြင်တို့ကို
စစ်ကြော တော်မူသည်တွင် တောင်ဘက်တိုး ခရိုင်တိုက်ဆည်ကြီး ၊ ဆည် ဆော်တစုအ
နက်လေး ခရိုင်တိုက်တိုက်ဆည်ကြီး လေး ယောက်တို့က အစစ်ခံသည်ကား ဆည်ကြီး င
ရွှေနံ၄ အသက် ၅၆ နှစ်၊ ဆည်ကြီး င ကျော်လွန်၃ အသက် ၅၅ နှစ်၊ ဆည်ကြီး င ချင်နံ
၁ အသက် ၆၇ နှစ်၊ ဆည်ကြီး င ရွှေထွန်နံ ၀ အသက် ၅၉ နှစ်၊ ထိုလေး ယောက်က ရှေး
ထုံး စံရှိသည့်အရာကို စာတမ်း နှင့်စာရင်း တင်ဆက်သည်ကား တိုး ခရိုင်တိုက်လုပ်
ရိုး ဆည် တော် မြေ ဘင်း တော်ကိုယ်ရံ သေနတ်စု ခရစ်နှစ်ကျမှီ တော်ဝတ်ဘုရား
ဝတ်ကျောင်း ဝတ်မြေပင် ထောင်အစုသား တို့လုပ် နက်မိုး မြေ နေ့အစောင့်လှည်း
တက် လှေတက်မှစ၍ ဆည် တော် မြေ ဘင်း တော် ပျက်စီး ယိုယွင်း လျှင် လှေလူတို့ကိုငါး
ထောင် ရသည်။ ဘုရား ကျောင်း ဝတ် မြေလွတ်သူတို့မှ ဆည် တော် မြေ ဘင်း တော်
တက်ချိန်ကလေး ရောက်လျှင် သုတ်သင်၍ နတ်ကွန်း ဆောက်ရသည်။ အုန်း ကြံငှက် ပျော
ပေး ပို့တင်ရသည်။ ရှိင် တော်စုသား တို့မှ နတ်ပွဲကိုပယ်တင်ရသည်။ ခရစ်နှစ် တော်
စုသား တို့မှ ခိုး ရကကလဆည် တော်မှ စောင့်နေရသည်။ မှတ်စုလုပ်သား တို့
မှ နေ့ကို စောင့်ရသည်။ ရွှေ လှေ ရွှေလုံမြင်း မြေအစုသား တို့မှ ပတ်၊ ပုံ၊ လင်
ကွင်း ၊ နတ်ထိန်း တို့နှင့်တီး မှတ်ရသည်။ ရေပြစ်အစုသား တို့မှ မီး စည်း မီး တိုင်
ပေး ရသည်။ နတ် နေ နတ်ထိန်း တို့မှ ကလေး ရောက်လျှင် လယ်ပယ်ကိုတည်စီ ပေး

ရသည့်။ ရေ ပေး ရေယူမှ ခိုက်၊ ထွာ၊ လက်သစ်နှင်ဖြန် ပေး ရသည့်၊ နတ် နေ
နတ်ထိန်း တို့မကမတီး နေလျှင်ဆည်ဝန်မှာ လျှောက်ထား ၍ ခေတ်ချစီရင်ရသည့်၊
ကိုး ခရိုင်နယ်အတွင်း ရာဇဝတ်မှုရှိလျှင်ဆည်ဝန်တို့ကတဝတည်း စီရင်သည်အတိုင်း
ဆည်ကြီး တို့က ရွှေတိုက်စာတမ်း သွင်း သည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုအရပ်ရပ်မြို့ပြ ကျေး ရွာတိုက်စုဝန်စုများ ကိုရာဇာ¹⁶³⁷
မဏိစုဌာဘိယကတ တော်သဘလွန်မင်း တရား လက်ထက်မြို့ပြ ကျေး ရွာနယ်ပယ်နိမိတ်
ကိုစစ်ကြောသိမ်း ရုံး တော်မူရာတွင်မြင်း ခုံတိုင်မြို့သူကြီး ဇေယျပုညာနံဝအသက်
၄၅ သူကိုစစ် မေး လျှင်မြင်း ခုံတိုင်မြို့ကိုထွန် တော်ဘိုး ငရွှေစံအာသကသညာယခုတိုင်
ထွန် တော်ဆက်စံကြီး စိုး စီရင်သည်နယ်ကား အရွှေကိုလား သော်တော ၂၅၀၀၀ တွာ
သူငယ် တော် မြေ ချောင်း တဘက် ကျောက်ခုတိုင်မိုး ညင်း မိုး ကောင်း ပါအစုလူနေ
သည် မြေအခြား ၊ တောင်ကိုလား သော် မြေ ချောင်း တဘက်ကိုရန်ကြီး ဒိုင် မြေအစပ်
မြေ ချောင်း ကြီး သည်အခြား တော ၂၃၀၀၀ တွာ၊ အနောက်ကိုလား သော်တော ပေါင်း
၂၄၀၀၀ တွာ ချောင်း ကြီး တဘက်မညာဇလီ တော နတ်စု မြေလျှင်အခြား ၊ မြောက်ကို
လား သော်တော ပေါင်း ၂၄၀၀၀ တွာယန်း တောဥယျာဉ်ထိကိုရန်ကြီး မြေ မြောက်
သည်အခြား ၊ ၎င်း နယ်လေး ရပ်အတွင်း လုပ်လယ်ပယ် ပေါင်း ၂၅၆၃ ပယ် ၂ စိတ်
ဘုရား ဝတ်ခုရပ်၊ ရွာ ပေါင်း ၂၅ ရွာ၊ ဘုရား ဂူ ကျောင်း ၁၀၊ ချောင်း ကြီး
၂၊ မြစ် ၁၊ ဆိပ်ခုရပ်၊ ပွဲ ၄ ပွဲရှိပါသည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၀၃၁ ခုနှစ်မြင်း ခုံတိုင်မြို့သူကြီး ငရွှေထွန်း နံ၄အသက်¹⁶⁶⁹
၄၉ နှစ်သူ ရွှေတိုက်သွင်း ပြန်သည်ကား မြင်း ခုံတိုင်မြို့နယ်သည်အရွှေကိုလား သော်
တော ၂၅၀၀၀ တွာ တောင်ဦအရွှေသည် ကျောက်ခုတိုင်သည်အခြား ၊ တောင်သို့လား
သော်တော ၂၃၀၀၀ တွာပြင် တော် မြေ ချောက်ဘက် မြေ ချောင်း ကြီး သည်အခြား ၊ အနောက်
ကိုလား သော်တော ၂၄၀၀၀ တွာဆင်မဝတ်အတွင်း အနောက် ချောင်းကြီးသည်အခြား၊
မြောက်ကိုလား သော်တော ၂၄၀၀၀ တွာကနွား ပြင် မြေ ချောက်ထန်း တောဥယျာဉ်အ
ခြား ၊ နယ်လေး ရပ်အတွင်း ဘုရား ဝတ်မြေခုရပ်၊ ကျောင်း မြေ ၂၀၊ ပယ်¹⁶³⁷
ပေါင်း ၂၅၆၃ ပယ် ၂ စိတ်အနက်သူရဲမြင်း မြေပါ ၉၉၉ ခုထွေရင်း တိုင်း ၁၁၁၊
ဆိပ်ခုရပ်၊ ပွဲ ၄ ရပ်ရှိသည်။)

(7 November 1637)

1300

သက္ကရာဇ် ၆၆၂ ခုတွင် မင်း သီဟလက်ထက်အညာ ရွှေအင်း ၊ အင်း တော်
 ၀၇၆၆ ဖြစ်တည်သည်။ မြို့အရှေ့အနောက်တစ်ဝိုက် ပေါင်း ၂၅၀ တောင် မြောက်တစ်
 ၂၅၀ ၊ မြို့နယ်ကား အရှေ့ကိုလား သော်တရက်ခရီး ကွာ တောင်စင် တောင်သည်
 အခြား ၊ တောင်ကိုလား သော် ၁၀၀၀၀ ကွာပီ တောက်ကိုး ခွယ်အခြား ၊ အ
 နောက်ကိုလား သော်တရက် ၅၀ ကွာ မောက်နတ် ရေတင်သည်အခြား ၊ မြောက်
 ကိုလား သော်တရက် ၉၀ ကွာ ကွာ ကွာ ကွာ ပန်း တင်သည်အခြား ၊ နယ်လေး ရပ်အ
 တွင်း ရွာ ပေါင်း ၂၀ ၊ အင်း ငြီး ၂ အင်း ၊ တောင် ၂ ရှိသည်။ မြို့သူကြီး ၀ ခုး ၊
 နံ၁ ၊ အသက် ၀ သူသည် ၉၉ ခု နှစ်တွင်ကသာ ရွှေအင်း ၀၇၆၆ မြို့စား ဒေဝသူရ
 ရွှေကိုစာရင်း ဆက်သွင်း သည်အတိုင်း ပေး သည်စာတမ်း ။ (၄၆၆ မြို့အင်း ကို
 ၁၀၇၆ ခုနှစ် မိဖုရား မြတ်စွာ ဒေဝီစား သည်။)

1637

1715

16 September 1460

သက္ကရာဇ် ၂၂ ခုသီတင်း ကွက်လဆန်း ၂ ရက်နေ့ညဉ့်တချက်တီး ကျော်
 တွင် စောသလွန် သော်လဲခြား မြို့တည်သည်ကား မြို့ရပ်၇၇၇၇ ၊ ထု၇၇၇၇ ၊ မြို့မြစ်၇၇၇၇ ၊ အရှေ့
 အနောက်တစ်ဝိုက် ၄၀၀၀ ၊ တံခါး ၅ ပေါက် ၊ အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်တရက်ခရီး
 ကွာပြာစိုင်းဝါး ရွာထိတက်သိန္နီ မြေ၇၇၇၇ အစပ် ၊ အရှေ့ကား ကျုံး တမောချောင်း
 ထိတက်မိုး နေ မြေ၇၇၇၇ အစပ် ၊ အရှေ့တောင်ကား လွယ်လိန် တောင်ထိတက်မိုး နေ
 မြေ၇၇၇၇ အစပ် ၊ တောင်ကိုလား သော်တရက်ခရီး ကွာ နာဟိလဲကြီး တောင်အခွန်
 ရောက်တက်မိုး နေ မြေ၇၇၇၇ အစပ် ၊ အနောက်တောင်ကား မိုး နေ မြေ၇၇၇၇ အစပ် ၊
 အနောက်ကား ခါချည် တောင်ထိမိုး နေ မြေ၇၇၇၇ အစပ် ၊ အနောက်မြောက်ကား
 ခွေ ပေါက် တောင်ထိတက်မိုး၇၇၇၇ မြေ၇၇၇၇ အစပ် ၊ မြောက်ကိုလား သော် ပေ ၇
 ခနဲ တောင်ထိတက်မိုး၇၇၇၇ မြေ၇၇၇၇ အစပ် ၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ကျေး ရွာကား
 မန်ရွာ ၊ ပန်ပူရွာ ၊ မန်ထန် ၊ မန်လို ၊ လုကောရွာ ၊ ဟွန်ကွန်ရွာ ၊ ဘာ ပေါင်း
 စရဲ ၊ တဲနွဲ ၊ တာလော ၊ ချစ်သွေ ၊ နောင်ရွာ ၊ ခဲပန်တီ ၊ ပန်ကုန် ၊ တန်လိုင်း ၊ လွန်
 ကြီး ၊ ပန်ပူ ၊ ကွန်ဟုံ ၊ လွဲလံ ၊ သီကု ၊ နောင်မိုင်း ၊ နင်နီ ၊ နန်ပွတ် ၊ ဝန်နုတ် ၊ အ
 မိုင်း ၊ ဟိုင်းဟိုင်း ၊ ပန်တင် ၊ ခေါင်ဦ ၊ ခေါင်တောက် ၊ ပန်မွေ ၊ တဲနု ၊ နောင်စစ် ၊
 နာလုံမှစ၍ ကျေး ရွာဘုရား ၂ ဆူဝတ်ကြံရကုန်း ၄ ကုန်း ၊ ချောင်း ၅ ၊ ချောင်း ရှိ
 သည်ကိုရာဇမဏိစူဠဘုရား ဒါယကာလက်ထက်အရပ်ရပ်စာရင်း စစ်သိမ်း တော်

မူရၢထွင် စေၣ်ဘွား အမက်တုံတုံဘွာခံ ဝံခံလိုင် နံဝအသက်၅၅ နှစ်သုနှင်းအမက်ဝယ်
ဝံဝါတို့ရွှေတိုက် တော်သွင်း သည်စိတမ်း ။

သက္ကရာဇ် ၆၀၂ ဖြည့်ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီးအင်းဝမြို့သို့စံ တော်မူ 1598
သည့်တွင်ပြည်ပါရံပုံချင်ဒိုင်း စုသီးတို့တွင်ဖွယ်ယူအကဲပိုက်နှင်းလူပေါင်းလူဝါင်းဝါးရဲသီး
တို့ကိုဒိုင်းမှူးဒိုင်းခေါင်းခန့်၍ တော်ဘက်ဆည် ရေသေ့၉ ခရိုင်တိုက်မြို့ချထားသည်။လုပ် မြေ
နေ မြေပေးချ တော်မူသည်။၄၀င်းတို့အစုစုလည်း ငနေကိုဒိုင်းမှူးခန့်၍ ဒိုင်းတို့မှာ
၁၀၀ပယ်။ဝယ်သီးတို့မှာ၅၀ပယ်စီး မြေနှင်းတကွအ ဆိုင်အရွက်အစွဲအမှတ်ပေး တော်မူသည်။

အသက်ဆင်ဖြူရှင်ဘွဲ့ တော်မူသည့်အင်တရော်ဒိုင်း စုသား တို့ကိုလည်း
အသီရိဇဲလုံကျော်တို့ကိုဒိုင်း ခေါင်း အိုး စကြီး စါရေး ခန့်၍ကျွန် တော်ရင်း မြေ
ဝန်ကိုဒိုင်း မှူး ခန့်တော်မူသည်။ဘောင်ဘက်တိုးခရိုင်တိုက်မှာ နေ မြေလုပ် မြေ
ပယ်၂၅၀။လူဝဝဝသီး တို့ကိုချထားသည်။ဒိုင်း ခေါင်း၂၅ပယ်အိုး စကြီး။စါရေး။ရဲ
ဒိုင်း မှူး တို့မှာပယ်၅၀။အကြီးအကဲတို့ကိုလည်း အဆောဒ်အရွက်ပေး တော်မူသည်။

ပြည်ပါမြင်း စုလူ၅၀သား တို့ကိုဇေယျကျော်သူကိုဒိုင်း မှူး ခန့်တော်မူ
၍ တောင်ဘက်တိုး ခရိုင်တိုက်မှာချထား တော်မူသည်။အမှူး ပယ်၁၀၀။ဒိုင်း ခေါင်း
၂၅ပယ်။အိုး စကြီး ရပယ်၂စိတ်။ဝယ်သား တို့မှာ၅၀ပယ် မြေတိုင်း ငထွန်း ပြည်
ချစ်မြို့တိုင်ဆော် မြေကနက်၍ချပေး တော်မူသည်။အထက်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်
ကျွန်တော်ခံဝင်သည့်ယိုးဒယား လူ၅၀သား တို့ကိုလည်း ငပြည်ခံကိုမြင်း ခေါင်း
ခန့်၍ဆင်ဖြူရှင်ဘုရား ရှင်ဝတ် မြေငတုလှာတိုင် နက်ကမျှ၍ နေ မြေတ၁၀န်း
၂၅၀။လုပ်၁၀၀ချသား တော်မူသည်။ မြေတူး မြို့ကျေး ကုက္ကိုန်း ရွာကိုလည်း
အမှူး ရဲနန္ဒာနှင်းလူပေါင်း ၁၂၅။မြင်း ၆စုသား တို့ကိုကုက္ကိုန်း ရွာနယ်၄၇၀
ကိုစား မြေ နေ မြေချ တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၀၃၀ ဖြည့်တွင်လက်နက်တိုက်ဝန်သီရိ ကျော်ထင်တိုက်စိုး နရ 1668
ဗလဇာဇရဇာသွေး သောက်ကြီး မနသူရတို့ကိုခန့်ထား ၍အပ်သည့်တွင်အထက်ဝန်
ဇေယျဗလ ကျော်ထင်နည်း စီရင်သည့်တွင် မိလုတ်အိမ်လုပ်ကိုအပ် တော်မူသည်။

၁၀၃၃ခုတွင်လက်နက်တိုက်ဝန်ရန္တမိတ် ကျော်ထင်၊ တိုက်စိုး ဒေဝ 1711

သူရ၊ တိုက်စာ ရေး န ရာ ဒီပွ၊ သွေး သောက်ကြီး ဒီဗွ စံတုကို ဝန်သတ်က ဝလစတက်
စီရသတ်ထွင် နေဘက်တိုး ချိမီး သွေး ဖုတ်၊ ယမ်း ပြန်၊ ကုလား ဓား လုပ်၊ မြင်ရ
ထား တိုက်၊ အမြေဘက်တိုက်၊ ဒုံစုသံချက်တို့ကိုအပ် တော် မူ၍ စီရင်ရသည်။

1715

၁၀ ရ ခုလက် နက်တိုက် ဝန်နန္ဒာ ဇေယျဝန်သတ်က ဝလဥဒိန်န ရာတိုက်
စာ ရေး ပျတ္တ ကျော်ထင်တိုက်စိုး အစုစု ရွှေတသား နှင့်တကွ နေဘက် ရောက်သည့်
ရခိုင်ကုလား ငပိစံလူ ပေါင်း ၅၀ သား တို့ကိုလည်း အစုဖြည့်သွင်း ၍ထား သည်၊ င
ညို ရောင် နှင့်လူ ၅၀ သား တို့ကိုလည်း ဘုရား ဖြူမှာ ချထား ၍လုပ် မြေ နေ မြေ နှင့်
ချထား သည်၊ မြေ ရောင် ဖြူ နှင့်လူ ၅၀ သား တို့ကိုလည်း လုပ် မြေ နေ မြေ နှင့် ချထား
သည်၊ ရွှေကြက်ယက်မှာ ရခိုင် ဘေစံဖြူ နှင့်လူ ၅၀ ကိုလည်း ဒေါင်း ရွှေစုစွဲ၍ ချထား
နေစေသည်၊ ရခိုင်ကုလား ငမိစံလူ ၅၀ ကိုလည်း မြေတူး ဖြူမှာ ချထား သည်၊ ငညို
ရောင် နှင့်လူ ၅၀ သား တို့ကိုလည်း ငရဲနဲမှာထား သည်၊ ဘေစံဖြူ နှင့်လူ ၅၀ သား
တို့ကို ခေတသန္တိမှာ ချထား သည်။

1710

သက္ကရာဇ် ၁၀၆၂ ခု ဘေသက်ဖြူ နှင့် ၂၅၀ ကျော် ရခိုင်ကုလား ရောက်
သည်၊ ကုလား ငစံရ နှင့်လူ ၂၀ ကျော် ရောက်သည်များ ကိုချထား သည်မှာ ငရက်
သွေ နှင့်လူ ၅၀ ကိုကပ် ရှာ၊ ငစံညို နှင့်လူ ၅၀ ကိုရမည်း သင်း ခြုံမှာ၊ ကုလား ငစံရ နှင့်
လူ ၅၀ ကိုယင်း တော်ဖြူ၊ ငပိစံ နှင့်လူ ၅၀ ကိုမိတ္တိလာဖြူ၊ ဆော်စံဖြူ နှင့်လူ ၅၀ ကိုတိုး ခ
ရိုင်မှာ ချထား ၍အသီး အသီး နေ စေသည်၊ ချထား သမျှလူတို့ကိုလုပ် မြေ နေ မြေ နှင့်
ချထား တော် မူသည်။)

ရဘေမဏိစူဠာ ဒါယကာမင်း လက်ထက်အစုအင်း ကိုစစ်သိမ်း တော်
မူရာတွင် ညောင်စောက် သွေး သောက်ငှား တို့ကို ပေး သည့် မြေကား ကံကြီး
ရွာကိုလုပ် မြေ နေ မြေလျှင် ချထား တော် မူသည်၊ ကံကြီး ရွာ မြေကား အရွှေကိုလုံး
သော် တောင်ညိုဘန်း တဘက်ရှမ်း လေး ရပ် မြေ နှင့်အစပ်၊ တောင်ကိုလား သော်
မြောင်ပုတက်ဖြူ မြေ နှင့်အစပ်၊ အနောက်ကိုလား သော်ကုက္ကိုနန်း တဘက်ပုတက်ဖြူ
မြေ နှင့်အစပ်၊ မြောက်ကိုလား သော်ချောင်း တဘက်မတ္တရာသံဖြူမိအိတ်စံတိုင် နက်
မြေ နှင့်အစပ်၊ နယ်လေး ရပ်သပ်၍လုပ် မြေကုန်လျှင် ၅ ပယ်ကျလူ ၃၀ ကျော်သား
တို့ကို ပေး တော် မူသည်၊ ဘုရား ၂ ချောင်း ၂ ကျောင်း ၄ အင်း အိုင်အခွန်အတုတ်မ

ရှိသော ဘေဝါသနာတို့ကို လေး မှား ခန့်စစ်၍ ခန့်သတ် အုပ်ချုပ် စီရင်ရမည်။

ကန်ကြီး ရွာ မြေကား အရှေ့ကိုလား သော် ခိုတောင်တက်ထွက်ဆင် မြေ
 နှင့်အစပ်၊ တောင်အလား ကား ကျောက်စရစ်ကန်တက်ထွက်ဆင် မြေ နှင့်အစပ်၊
 အနောက်အလား ကား ပုံမဲတောင်ကြီး တက်ဆင်စုသား တို့ မြေ နှင့်အစပ်၊ မြောက်
 ကိုလား သော် မဟာတောင်တက်ကို ရွာငယ် မွေတိုင် နက်သင်စု မြေ နှင့်အစပ်၊ နယ်
 လေး ရပ်ထွက်လုပ် မြေအစွတ်အခြောက်လယ်ပယ် ၄၅ ပယ် ၂ စိတ်ရှိပါသည်။ အရပ်
 ရပ် လေး သား တို့ကိုလည်း ဝင်း မှား တို့ကိုစွဲပြား စုအပ် တော်မူသည်။ အင်ထောင်
 သာ လေး ငါး စုံ၊ ရွှေမှား ဇွယ်ယုတ် နှင့်လူ ၅၀၀၀ ထွင် လေး မှား ခန့်စစ် နှင့်လူ
 ၅၀၀ မြို့တောင် လေး မှား ဝံ့ဝံ့ နှင့်လူ ၁၀၀၊ အင်တိုင် လေး မှား ငညွန့် နှင့်လူ
 ၈၀၀၊ သောတိုင်အုပ် လေး မှား ငညွန့် နှင့်လူ ၁၀၀ သား တို့ကို ရွှေဝင်း မှား ဇေယ
 ကာမဏီ ကျော်ထင်ကိုအပ်သည်။

ခဲတင် လေး မှား အိန္ဒြေ ခန့် နှင့်လူ ၁၅၀ သာ ဝံ့ဝံ့ လေး မှား ခန့် နှင့်လူ ၁၅၀
 သာ ဝံ့ဝံ့ လေး မှား ခန့်သိဟ နှင့်လူ ၃၀၀၊ မြေထဲ လေး မှား ငရဲ နှင့်လူ ၁၀၀၊ ကန်ကြီး
 လေး မှား ရာဇဇေ နှင့်လူ ၁၀၀၊ ရန်ခွင်း လေး မှား ခန့်သုရ ကျော် နှင့်လူ ၄၀
 သား တို့ကိုလက်ကိုင် ဝင်း မှား ပဏီ ဇေယသကြိုကိုအပ် တော်မူသည်။

ရဲခေါင် လေး မှား ခန့်စစ် နှင့်လူ ၂၀၀၊ ကာမ လေး မှား ဝံ့ဝံ့ နှင့်
 လူ ၁၀၀၊ ဘိုး ခေါင် လေး မှား မဏိဒေဝ နှင့်လူ ၁၀၀၊ ပြည်စုစု ခေါင်း ၊ ရွှေထောင်
 ငထွန်း နှင့်လူ ၅၀၊ ကန်စို လေး ၅၀၊ နတ်စက်စို လေး ၅၀၊ မြို့ လေး ၁၀၀ သား
 တို့ကို ခန့် ကျော်စွာ နှင့်နတ်ထွက်ကျစုငယ် နှင့်လူ ၁၀၀၊ တောင်တိုက် လေး မှား င
 ရွှေထွန်း နှင့်လူ ၅၀ သား တို့ကိုလက်ကိုင် ဝင်း မှား နေမျိုး ကာမဏီ ကျော်ထင်ကိုအပ်
 တော်မူသည်။

ကျွန်း ရွာကား အရှေ့ကိုလား သော် တောင်ခြေရင်း ခိုက်တက်
 ငွေခွန် မြေ နှင့်ကျော်ခိုင်း ၊ တောင်ကိုလား သော် စုစုဝံ့ မြေလက်ကန်တက်
 နန်း ရိုး ငွေခွန် မြေ နှင့်ကျော်ခိုင်း ၊ အနောက်ကိုလား သော် မြစ်ကျချောင်း
 ကြီး တက်ပုတက် မြေ နှင့်အစပ်၊ မြောက်ကိုလား သော် ကုန်း ခင်ရိုး တန်း ကြီး မ
 ဟာဒါန်တိုက် မြေ နှင့်အစပ်၊ နယ် လေး ရပ်အထွင်း ကျွန်း ဂှဆင် ရေသောက်မြကန်

ကန်လယ်ပေါင်း ၈၉၅ ပယ်၊ ကင်း လူစစ် ၂ ကင်း ၊ ကောက်ရိုး ကား လူတကိုယ်လျှင်
 ၃ အဆင်လည်သူ၊ အရင် တော်ကရသည့်အခွန်ကိုဆိုင်ရသဆက်သွင်း ရသည်၊ ဘုရား ဝတ်
 မြေမရှိ၊ ရှမ်း မြေပယ် ၂၀၀၊ ဘုရား ၂ ဆူ၊ ကျောင်း ၃၊ ဆည် ၃ ဆည်မှာအွန်
 တော်တို့ကမစီရင်ရပါ၊ မြေကန်ဆည်ဆော်၊ ဆည်ကြီး ၊ ကန်တိုင်တို့ကစီရင်သည့်အ
 ကြောင်း ကိုသူကြီး ရွှေတိုက်ပေး သွင်း သည်။

မြကန်ကန်တိုင်ငံကျော်ထွန်ငြိစံပေး သည်ကား ၎င်း ကန်ကိုဘိုး မရှိ
 သော်အဘယ့်အကြောင်းဆော်ရိုး ငြိစံ စံဘင်ကုလား တိုင်ဆော်သည်၊ မြကန်နှင့်ဆည်
 ရေသောက်လုပ် မြေပယ်ပေါင်း ၃၅၆၉ ပယ်ရှိသည်၊ ပယ်ကား တပယ်လျှင်ပျိုး ဝင်
 ၅ ကျွန် သေခွန်မပတ်ပယ်လျှင်၃၊ ၎င်း နယ်တွင်လွှဲဝင်နွား ဝင်တရား ကွမ်း
 ဘိုး များ ကိုဆည်ကြီး ၊ မြေတိုင်တို့က ကောက်စား သိမ်း ခံရသည်၊ ရေပေး ရေ
 ယူများ မှာလက်သစ်လိုက်၍ခံစား ကြရသည်၊ ဝတ်မြေ ၂၀ ပယ်မှာသစ်စာတို့လာ
 ရောက်လျှင်အွန်တော်တို့ရေ စစ်၍ပေး ရသည်၊ ရေရိုး မှာတပယ်လျှင်၃၊ ဆန်
 ၁၊ ငါး ဖြင်း တကောင်ပေး ရကြောင်း စာတမ်း နှင့်အစစ်ခံ၍ ရွှေတိုက်သွင်း
 သည်စာတမ်း ။

ဘုတ်သက်ငယ်ကြင်း မြေတိုင်ငံကျော်ထွန်နံဝအသက်၆၁ နှစ်၊ ဆည်ကြီး ကန်
 တိုင်ငံမြ၊ နံ၃ အသက်၅၉ နှစ်သူတို့ပေး သည်ကား နယ်တွင်အမှုအသေး မရှိ၊ မိုး
 ဖွတ်သဖွေ ပန်မိုး သဏ္ဌိတော်ရေသစ်ခွတင်များ ကိုအလိုတော်ရှိ၍မြင်း စီး မြင်း
 သည်လာ ရောက်လျှင်ဆိုင်း ၊ ထမ်း ပိုး ၊ နီပါး ထည်ရစ်၊ ဆိုး ချော၊ စလောင်း
 ချော၊ ဘိုင်း နှင့်ပို့ရသည်၊ ရွှေဘဝါး တော်အောက်ရောက်လျှင်ဈေး ကြီး ၊ ဈေး
 ငယ်၊ လက်ပေး ကောက်စား ရပါသည်၊ ဆည်မှာလည်း ဆည်ကြီး ငံကျော်ထွန်း ၊ ငံ
 စံရ၁၂ ချင်တို့တိုင်ဆော်ကြီး စိုး သည်နယ်မှာအရွှေကိုလား သော်စစ်ပင်တဘက်ငံ
 မြို့သဘိုင်နက်မြေနှင့်အစပ်၊ တောင်ကိုညောင်ဝန်း တဘက်သူငယ်လေး မြေနှင့်
 အစပ်၊ အနောက်ကိုချောင်း တဘက်သူရဲမြေရွှေပန်မြေနှင့်အစပ်၊ မြောက်ကို
 ကုန်း ဘန်း ယနေ့ဘင်း ပင်တဘက်လေး မြေနှင့်အစပ်၊ နယ်လေး လုပ်တွင်လုပ်
 မြေပယ်ပေါင်း ၅၆၀ ပယ်ရှိသည်၊ ဆည်ကြီး ၊ ကန်တိုင်၊ ဆည်ဆော်တို့ကသတဝတည်း
 စီရင်ရသည်ကိုကန်တိုင်ငံကျော်ထွန်း ၊ ငြိစံတို့ရွှေတိုက်သွင်း သည်စာတမ်း ။

သက္ကရာဇ် ၇၉၃ ခု မိုး ညင်း မင်း တရား လက်ထက်အတွင်း စုမှာလူ
နည်း သော ကြောင့်ထား ဝယ်ကုန် ခံဆင်လှသည်လူ ၂၀၀ သား တို့ကို ရွှေကဘာ ၂ ဖွဲ့
မှတ်၍ တောင်ဘက်သင်း ထွဲဆည် ရေ သောက်မှာလုပ် မြေတကိုယ်လျှင် ၅ ပယ်ကျ နေ မြေ
လည်း တာဝန် ၃၀၀ ချထား တော်မူသည်။

ရဘဇ္ဇာရကိုသင် မှူး ခန့်သည်။ သင်း စုသား တို့မှာလုပ် မြေ နည်း သော¹⁶⁰⁶
ကြောင့် ၉၆၀ ခု ထွင်ကုလား ရွာ ကျော်တိုင် နက် မြေအခွန်စား ၂၀ တစ်ကြီး အရှေ့
မြေငကုလား ရွာအမှူး စား ၁၀ ပယ်၊ တစ်ကြီး ၁၀ ပယ်၊ သင်း ထွဲ ရေ သောက် နယ်
ကား ချထား သည်ကလေး အရှေ့ကိုလား သော် ကိုယ်ရံကြီး မြေ နှင့်အစပ်၊ တောင်ကို
မြေဝင်း မတော်၊ အနောက်ကို . . .၊ မြေဘက်ကို ရှမ်း သေမြေ၊ တလင်မြင်စလီ
ပင်သူရဲ မြေ နှင့်အစပ်၊ ကုလား ရွာ မြေကား အရှေ့ကိုလား သော် ညောင်ပင်၊
တောင်ကိုအင်း နား၊ အနောက်ကို ရွာထိ၊ မြေဘက်ကို ထိ ပင်၊ တစ်ကြီး မြေကား
အရှေ့ကိုလား သော် ငယ်ရွာ လေး မြေ နှင့်အစပ်၊ တောင်ကိုမြစ်၊ အနောက်ကို ရွာ
ထိ၊ မြေဘက်ကို ဆောက်တပင် ရွှေပန် မြေ နှင့်အစပ်၊ နယ်လေး ရပ်မှတ်၍ ချထား
တော်မူသည်။ အတွင်း မြေ နန်း တော် မြေဘက်စံ နှင့် စောင့် နေထမ်း ရွက်ရသည်။¹⁶³⁷
သက္ကရာဇ် ၉၉၃ ခု ရဲ ဘော်သင် မှူး ဒေဝရဘဇာ၊ အဝန်း ငပြည်တို့ ပေး သွင်း သည်
ရွှေတိုက်စာတမ်း ။

ကျောက် ဆောက်မြင်း မြေကား အရှေ့ မြေဘက်ကိုလား သော် ညောင်
အုပ် မြေ နှင့်အခြား ၊ အရှေ့ကိုကုန်း လှဆည် ရေ သောက် မြေ နှင့်အခြား ၊ အရှေ့
တောင်ကိုပင်း တလဲမြို့ မြေ နှင့်အခြား ၊ တောင်ကိုပုပ္ဖိုး တောင်အရှေ့ပြင်စည်
ရွာ နှင့်အခြား ၊ အနောက် တောင်ကိုပုပ္ဖိုး ပြည်သား များ မြေ နှင့်
အခြား ၊ အနောက်ကိုဝါ မြေ နှင့်အခြား ၊ အနောက် မြေဘက်ကိုတရုတ်မြို့ မြေ နှင့်
အခြား ၊ မြေဘက်ကိုသတိုး မလည်ရွာ မြေ နှင့်အခြား ၊

ညောင် မော်သား သွေး သောက်စုရင်း ထွင် ၁၅ စီတိုး ၍ ညောင်
ရမ်း မင်း လက်ထက်အတွင်း ထွင်ကိုး ခရိုင်တိုင် ပေကုန်ရွာ ငချစ်ပုံတိုင် နက်လုပ် မြေ
စား မြေ ပေး ချရင်း ထွင်အနောက်ဘက်သားလွန်မင်း တရား လက်ထက် တော်
လုပ် မြေ နေ မြေပါမြင်း တစီး လျှင် ၂ ကျ ပေကုန်း ရွာ ငချစ်ပုံတိုင် နက်ကနတ်၍ ပေး

1637

ချာတော်မူသည်တွင်သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုသက္ကရာဇ်မင်း တရား လက်ထက် တော်အထက်ချာ
ထား ရင်း တိုင်း ပျဉ်မနာရဲ စော့မျှား နှင်းလူဝသား တို့ကို နောက်ထပ်၍ ညောင်
မော်စား သွေး သောက်စုမှာညွှင်း ပေး ချသည်။

ပေကုန်း ရွာနယ်မြေကား အထက်ပေး ချရင်း မြေထွင်တိုး ၍အရှေ့
ကိုပေကုန်း ရွာအကုန်း၊ တောင်ကိုလွဲမြောင်း ၊ အနောက်စပုံနား ထိ၊ မြောက်
ကိုရေပြင်မြောင်း အချိန်နယ်သတ်မှတ်၍တကိုယ်လွင်၅ပယ်ကျ ပေး ချာတော်မူသည်။
အထမ်း အရွက်မှာထမ်း ရင်း ထွင်မြင်း သား တို့နှင်းထမ်း ရွက်ရသည်။ အရပ်ရပ်
လေး သား တို့ကိုတက်တုရ နောင်၊ တက်ခေါင်ဒိုင်မျှား ဥထန်အကြီး အကောရွက်ထို့
တိုင်း တာချမှတ်ပေး သည့်မြေကား လေး မျှား ၁၀ပယ်အဝန်ရဲအကုတ်ပယ်ငယ်
သား ၅ပယ်စီ၊ ညောင်ရမ်း မင်း တရား ကြီး အပါး လေး သား ဘို့မှာတုတ်ကဲ
မြေနယ်ထွင်ချထား သည်။ စား မြေလုပ် မြေမှာရှင်ဖြူရှင်လှဝတ်တော် မြေငြိ
စံကြီး တိုင်နက်ကချာ၍ ချထား သည်။

ပြည်ပါရံခွင်စုသား တို့ကိုမက္ကရာဇ်မြို့ငှာအထွယ်တိုင်နက် မြေ၅၅ပယ်ချပေး
သည်။ ပြည်ပါရွှေ လေး သား တို့ကိုအရှေ့ဘက် ညောင်ဝမ်း ရွာ မြေတိုင်ငပုတိုင်နက်
ကနတ်၍ချထား သည်။ ပွဲလုံး စင်ရန်မျိုး စင်အစုသား တို့ကိုလည်း အရှေ့ဘက်တော
တွင်း မှာရွာ မြေပယ်၃၀ချပေး သည်။

ပြည်ပါလေး ကြီး သား တို့ကိုအထက်ပေး သည့်မြေ၃ရပ်၊ ငမြစံကြီး ငပန်
ညိုတိုင်နက်မြို့သစ် မြေသမုတ်၍ပယ်၁၆ဝထပ်ဖြည့်၍ ပေး ချာတော်မူသည်။

လွန်ချီလေး သား တို့ကိုအောင်ပင်လယ် မြေငပန်ညိုကြီး တိုင်နက်လုပ်
မြေနေ မြေပါ၂ရပ်ပယ်တဝန်း ၃၆၀ချပေး တော်မူသည်။

ပြည်မြို့ပါမြို့ထောင်လေး စုသား တို့ကိုတောင်ဘက်လေး ခရိုင်ဆည်ရေ
သောက်ညောင်ပန်ကန်ရွာငပန်နီတိုင်တိုင်နက်လုပ် မြေပယ်၆၀ နေ မြေတ၁၁၀၀
ချထား သည်။

ညောင်စောက်လေး သား တို့ကိုအရှေ့ဘက်တွင်း သင်း မြေအစပ်၊
တောင်ပြီး ကြီး ဆုတောင်း ပြည်ဘုရား ဝတ်တော် မြေတိုင်ငရန်တိုင်နက်၆ရပ်
နေ မြေတ၁၁၀၀ချထား ပေး တော်မူသည်။

မြေထဲ လေး သား ၊ ကတူး ဘောက် လေး သား တို့ကိုအ ရွှေဘက်မဟူ၍ ၎င်း
မြေစပ် ရေလွှဲအခြား ၊ ဆိတ်သဘာဝ ချစ်စရာတိုင် နက်လုပ် မြေ နေ မြေပါကုန်း ကျင်း
ပယ် ပေါင်း ၄၀၀ ခန့် ပေး တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၄၁၄ ခုတွင် ဆင်ဖြူများ ၎င်းမင်း တရား ကြီး လက်ထက်၌ ¹⁵⁵²
တော်ရင်း ငရွှေစံကိုအကြီး ခန့်၍ အရွတ်စုတတ်မှတ်ပြီး ၎င်းငရွှေစံ မှတ်ကိုအပ်
တော်မူသည်။ မိုင်းတရော် ရွာကိုလည်း ရွာစား သနား တော်မူသည်။ လူကြမ်း စု
၁၀၀၀ ခန့်လေး ရပ်တံ ဆောင်း နေသူတို့ကိုလည်း အပ် တော်မူသည်။ နောက် ညောင် ¹⁶⁰⁵
ရမ်း မင်း တရား ကြီး မဟာမြတ်မုနိဒါယကဘလက်ထက်သက္ကရာဇ် ၆၄၁ ခုတွင် ငရွှေ
ရည်ကိုအရွတ်စုတင်အကြီး ခန့်၍ ဟံသာဝတီက ပါသည်အတီး ၊ စည်ကြမ်း ၊ တလိုင်း စု၊
စပ်သမား စု၊ သဌေး စု၊ တန်ဆောင်း နေပန်း သေး စုတို့ကိုအပ်၍ ကျန်စုမြို့
စား သနား တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၆၉၉ ခုရာဇာမုဏိစူဠာ ဒါယကဘာလွန်မင်း တရား လက်
ထက်တွင်လည်း ငရွှေစံကိုအကြီး ခန့်၍ ခါးသာဝတီအကျွယ်တော်တီး ဖြူတော်ပန်း
သေး ကုလား ၆ ယောက်ကိုအပ် တော်မူသည်။

(သက္ကရာဇ် ၁၀၃၈ ခုတွင် ငရွှေစံကို ဇေယျသိဒ္ဓိအမည်နှင့် အရွတ်ဝန်၊
ငရွှေစံစာရေး ခန့်၍ သံတမန်လာ ရောက်လျှင် ကျွေး မွေး ရသည်။ တိုး ၍သံတ
မန်များ ၎င်းလည်း ရပ်စုခွတ်စုအလွတ်၊ အရွတ်စုတွင်တိုး ၍ ကျေး ကြီး ကျေး ငယ်
မြစ်ငယ်တွင် ပွဲများ မှာသိမ်း ကောက်၍ ကျွေး မွေး ရသည်။ အရွတ်ဝန်စား မြေ
တောင်ဘက်ဝါး ခရိုင်ကွမ်း ဆေး မြေငါး ရေသောက် ၃၀၀ ပေး တော်မူသည်။
အဆောင်အရွက်ခါး ဆောက်အိပ်ပြည်ကြပ်လက်ဆုံး ၊ မြင်း ကြီး သက္ကလပ် ရွှေကြယ်တပ်၊
ကတောင် ရွှေရေး ၊ စာမရီပန်း ခက်ကိုက်အနား သံဌုံ ဆောင်ရွက်ရသည်။ မင်း
ညီမင်း သား လွန်လျှင်သံလျင်း မျက်နှာဖုံး ရွှေအင်္ဂုလ်လူကြမ်း စုမှာစန္ဒာ သမား
အဆောင်အရွက်မိမ္မဖြင့်တိုင်အစုံစီရင် စုမှာ ငါကင်ကဲကြီး သဲရွာကိုလည်း စီရင်ရ
သည်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၇၇ ခုတွင် ဝေသောဘယကိုအရွတ်စုတွင်အကြီး ခန့်၍ သံတ ¹⁷¹⁵
မန် ရောက်လျှင် မိမ္မ ပေး သည်။ ရေဆေး တော်အချုပ်အလုပ်အကျွယ်တော်တီး ဖြူတော်

လုပ်ကံများ မွေး ရန် ထောပတ်နွား နို့အသုံး ပုဆိုး များ ကို ပေး ချီအသုံး ခံကြရ သည်။

သက္ကရာဇ် ၃၄၆ ခုတပေါင်း လဆန်း ၃ ရက် ၂ နေ့တချက်တီး ထွင်ဗျာသား⁹⁸⁵
ဒေါက်မင်း သည်ဗိုလ်၅၀၀ နှင့်တစ်သွင်မြို့ကိုတည်သည်။ မြို့အရှေ့အနောက်တဝှမ်း ၂၀၀၊
တောင်မြောက်တဝှမ်း ၂၄၀၊ တံခါး ရ ပေါက်၊ မြို့နယ်ကျယ် ၂၈၀၀၀၊ မြို့ရပ်ရံ၊ ထု၊
မြို့နယ်ကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်ဟင်း သတမြေအခြား ၊ အရှေ့ကိုဇေယျဝ
တိတဘက်၊ အရှေ့တောင်ကိုစစ်ပင်ကိုင်း ဘုရား သုံး ဆူအထက်ရှိ မြေအခြား ၊
တောင်ကိုချောင်း တဘက်စန့်မြေအစပ်ကန်ချောင်း သည်အခြား ၊ အနောက်
ကိုလား သော်ဟင်သံတခဲ ပေါင် မြေအစပ်ကန် ၄၀ ပင်၊ မြောက်ကိုကုတ်ရွာအထက်မြင်
ခဲမြောင်း ၊ နယ်ထွင် ကျေး ရွာဇေယျဝ ၊ ရွာပိုင်ကံအာရေယျဝအင်း၊
အင်း ကန်အမိန့်မြို့တိုက်ရက်အပြည်အင်း ၊ ပန်စောနံအကောရွာ၊ ကောချေရွာ၊
သန်ပေါက်တော်သမိုင်းရွာ၊ သရံရွာ၊ နှောရွာ၊ နိဗ္ဗာန်ရွာ၊ သန်း ၅၀ ပင်၊ ဤ
ထာရှိုင်းစု၊ ရွာသစ်တက်ပျက်မရိုး ကညောင်ပင်သာ၊ အင်း ၄၊ ချောင်း ၄ရှိ
သည်ကိုစွဲမြို့သူကြီး ခွဲတလန်၄အသက်၅၆ နှစ်သူသက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုတွင်သွင်း သည်။¹⁶³⁷
ရွှေတိုက်စာတမ်း ။

(သက္ကရာဇ် ၆၅၃ ခုတော်သလင်း လဆန်း ၁၅ ရက် ၄ နေ့သမိန်ဗုဒ္ဓသတ်¹²⁹¹
ဗိုလ်၄၀၀ နှင့်တစ်သွင်မြို့ကိုတည်သည်။ မြို့နယ်ကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်ဟင်
မော်တောင်တဘက်အလံချောင်း ကြေး နီချောင်း ကုန်း ထိသာယာဝတီမြေအ
စပ်၊ အရှေ့ကား ကုန်း ခေါင်တောင်ရိုး ထိ၊ အရှေ့တောင်ကား ပေါင်လင်မလစ်
မြေအစပ်၊ တောင်ကား ကြွက်ချောင်း လိပ်ကြစ်ချောင်း တစ်စာရေ ချောင်း
မော်ဘီမြေအစပ်၊ အနောက်တောင်ကား ခိုင်တမောသန်း တပင်ပေါက်ထက်
သစ်မြေအစပ်၊ အနောက်ကား ကြိုစလီချောင်း ငလမ်ပွန်ချောင်း အမြက်အပ
လိပ်စွဲမြေအစပ်၊ အနောက်မြောက်ကား ကုန်း ပင်လှကြီး ရဲဒိုင်လဟာအလံပါ
သန်ပေါင်ဟင်သတမြေအစပ်၊ မြောက်ကား . . .၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း မြောက်
တင်ရွာ၊ ပါလယ်ရွာ၊ အတိုင်ရွာ၊ အတော ၃၀ ရွာ၊ အုပ်ကံရွာ၊ ကုဗြဲရွာ၊ ဘုရား
ကုန်း ရွာ၊ ဝဲကြီး ရွာ၊ အိုင်မတောရွာ၊ တင်မဲ၊ ဘလုံ၊ နှင်လုံရွာ၊ ဘုရား ၃ဆူ၊

အင်း ၄ အင်း ၊ ချောင်း ၄ ချောင်း ၊ လုပ် မြေပယ် ပေါင်း ၈၇၅ ပယ် ၂ စိတ်ရှိ (2 June) 1679
 သည်ကိုရှင်မြို့သူကြီးတို့ ခွဲနဲ့ ဗုဒ္ဓိ နံ အသက် ၄၈ နှစ် ၁၀၄၁ ခု ရွှေတိုက်စာရင်း ရှင်း
 လင်း စစ် ကြော်ငြာသိမ်း ရုံး ရာတွင်မြို့သူကြီး ပေး သွင်း သည် ရွှေတိုက်စာရင်း ။) 1502
 10 February

သက္ကရာဇ် ၆၃၃ ခုတစ်ပေါင်း လဆန်း ၅ ရက်၅ နေ့ နေတက် ခုနစ်ဘဝါး
 တွင် ဗိုလ် ၄၀၀ နှင့် တက္ကသိုလ် ၈၀ မင်း ကြီး တည်သည်။ ကျွန်း နှံမြို့နယ်ကား အရှေ့ကိုလား
 သော်တော ၂၀၀၀ ကွာခင် ရိုး ကုန်း ခင်း မကျည်း ပင်အခြား တဘက်လျှိုန်း မြေ
 အစပ် ၊ တောင်ကိုလား သော်တော ၃၅၀၀ ကွာ ဈေး ချောင်း ကြီး ကောက် ကောက်
 စင်း စင်း တဘက် မိလှ မြေအခြား ၊ အနောက်ကိုလား သော်တော ၂၀၀၀ ကွာ
 ချောင်း တဘက် ကျောက်တိုင်အခြား တဘက်ပြည် မြေစပ် ၊ မြောက်ကိုလား သော်
 တော ၂၀၀၀ ကွာခင် ရိုး ကုန်း တန်း အခြား တဘက်ဆင်ကုန်း မြေအစပ် ၊ နယ်
 လေး ရပ်အတွင်း လုပ် မြေပယ် ၅၄၀၀ ကျော် ၊ ဘုရား တောင်း ၂ ဆူ ၊ ချောင်း 1637
 ၅ ချောင်း ရှိသည်ကိုသက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုအရပ်ရပ်စာရင်း စစ်သိမ်း တော်မူရာ
 တွင် ကျွန်း နှံမြို့သူကြီး ငစံဝင်း ၊ နံ၁ ၊ အသက် ၄၆ နှစ်အသက်ကြီး တစုတိုင်ပင် ပေး
 သွင်း သည် ရွှေတိုက်စာရင်း ။

သက္ကရာဇ် ၅၃၄ ခုတစ်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၅ ရက်၅ နေ့ ၂ ချက်တီး 1172
 ကျော်
 တွင် ပုဂံ မင်း ယင် နုလသိင်္ခညီ တော်ဖြစ် သော နုလပ တွေ့သိစဉ်သို့ မင်း တည် တောင်ပြု
 စု၍ အမတ် ဇေယျသူကို ဗိုလ်လူ ၅၀၀ နှင့် ပေး အပ် ခန့်သား သည် ပင်း မြို့ကား မြို့ရပ်
 ၁၀၀၂ ၊ ကျုံး အကျယ်တတခွဲ ၊ အနက် ၁၀၀ ၊ မြို့အရှေ့အနောက် တောင် မြောက်တ
 ၁၀၀ ၊ ကံခါး ပေါက် ၆ ၊ ဗိုလ်မြို့ပျက် ရာတွင် သာလွန်မင်း တရား လက်ထက်သစ်
 မြို့သစ်တည်တည်သည်။ ထိုမြို့နယ်ကား အရှေ့ မြောက်ကိုလား သော်တိုင် ၂၀၀၀၀ ကျော်
 ကွာက လေး မြေအစပ် ၊ အရှေ့ကား ၂၀၀၀၂ တိုင်ကွာ နတ်လကုပ်ကသိတဘက် မောက်
 က တော်ရွာ မြေအစပ် ၊ အရှေ့တောင်ကား ကိုး တိုင်ကွာ မဟုတ်ချောင်း ထိ
 တဘက်ရွာ မြေအစပ် ၊ တောင်ကား တိုင် ၁၀၀၀ ကွာ နုလဘိုချောင်း ထိတဘက်
 ယင်း ရွာ မြေအစပ် ၊ အနောက် တောင်ကား ကိုး တိုင် ကျော်ကွာဝက်လမ်း မကြီး
 ထိတဘက်ကမ်း နီ မြေအစပ် ယော မြေအစပ် ၊ အနောက်ကား လမ်း မရိုး ရေဝေ
 တဘက်ချင်း မြေအစပ် ၊ အနောက် မြောက်ကား တိုင် ၂၀၀၀၀ ကွာ ချောင်း နှံကြီး

တဘက်ကလေး အစပ်၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ကျေးရွာရွာမ ၂၃၊ ရွာငယ် ၁၅၊
 လှော်မြေပယ်ပေါင်း ၇၀၀ ကျော်၊ ဘုရား ၂ ဆူ၊ ကုဉ်လုံး ၁၊ သိမ်ဟောင်း ၁၊
 ချောင်း ၂၊ ကုန်း ၃ ကုန်း၊ ရှိကြောင်း ကိုမြသူကြီး ဝတ္ထနရဇာဇိတ်နှင့်သူကြီး
 ငယ်ဘိုးသက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခု ကျော်တွင် ရွှေတိုက်သွင်း သည်စာတမ်း ။

1637

471 BC

သဘာဝတော် နှစ် ၇၃ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၃ ရက်၌ နေ့နံနက် ၄ ချက်
 ကီး ကျော် ၂ မောင်း တွင်မိုး ညင်း မြိုတိုသောင်း ခမ်း ကျော်တည်သည်၊ မြို့ရပ်
 ရံ၂၊ ထုဉ်၊ ကျုံး အကျယ်၅ တာ၊ အနက် ၉၊ ဗိုလ်လူ ၄၀၀ နှင့်သောင်း ခမ်း ကျော်
 တည်သား ပြုစုသည်၊ မြို့အရှေ့အနောက်တာ ၃၀၀၊ တောင်မြောက်တာ ၃၀၀၊
 မြို့နယ်ကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော် ၆ ရက်ခရီး ကွာလေ ၀၀ တီမြစ်ကျတဘက်
 မိုး ကောင်း မြေအစပ်၊ အရှေ့ကား ၆ ရက်ခရီး ကွာလေ ၀၀ တီမြစ်ကျမနား မော်
 မြေအစပ်၊ အရှေ့တောင်ကား ၆ ရက်ခရီး ကွာလေ ၀၀ တီမြစ်ကျတဘက် တော်တုံစန်း
 မော် မြေအစပ်၊ တောင်ကား ၆ ရက်ခရီး ကွာမဲဇာချောင်း ကောက်ကောက်
 စင်း စင်း တဘက်ကွမ်း သီး ချောင်း ကွံပေါင် မြေအစပ်၊ အနောက်တောင်ကီး
 ၇ ရက်ခရီး ကွာဘရဲ တောင်ရိုး ထိတဘက် မောတ မြေအစပ်၊ အနောက်ကား ၅
 ရက်ခရီး ကွာအင်း ရွာထိတဘက်ဦး မြေအစပ်၊ အနောက်မြောက်ကား ရှစ်ရက်
 ခရီး ကွာဥရုချောင်း ထိတဘက်မိုး ကောင်း မြေအစပ်၊ မြောက်ကား နနွင်း
 ချောင်း မြောက်သွေး ၃ ပင်ထိတဘက်မိုး ကောင်း မြေအစပ်၊ နယ်ရှစ်ရပ်
 အတွင်း စီရင်စု ကျေးရွာကီးသုံး ရွာ၊ ဟိုပါရွာ၊ လမိုင်း ရွာ၊ ရွှေခြည်၊ ကန့်ကော်
 ဆောင်ရွာ၊ နန်ခုတ်၊ မိုး ရှည်ဝ၊ ထပေ၀၊ အင်း မောက်၊ ကွမ်တော၊ ပဲ
 ခင်း ကျော်၊ ထံပင်လယ်၊ ဆင်နန်တိုင်၊ ရွာသစ်၊ လက်ပံ၊ တစိန်၊ ခေါင်မို၊ ဇော
 ခေါ်ရွာ၊ နောင်ပြစ်၊ မြို့လှ၊ မန်လို၊ သရိုင်၊ နန်ပူ၊ ကွန်မူ၊ နန်ဘော်၊ အိုင်
 မာ၊ ဇာတ်ဟော်၊ ဇာတ်မောကျန်၊ ကျန်မြောင်ဝဲ၊ တဲလုံ၊ ဟိုကဲ၊ ဆိတ်တု၊ ပေါင်တုံ၊
 တန်နောင်၊ ခေါင်တုံ၊ မေမော၊ တံခွန်တိုင်၊ တုံခင်၊ ကလတ်၊ နောင်မြို့၊ အုတ်
 တောင်၊ နောင်ဝမ်း၊ မော်ပံ၊ ပန်ခန်၊ မန်နွဲ၊ နံညင်၊ ခင်ကင်၊ မိုင်း သိပ်၊
 ခိုက်မြို့၊ ဆည်တန်၊ မိုး လုံ၊ တုံနွဲ၊ ကင်း ရွာ၊ မိုင်မိုင်၊ နောင်မဟဲ၊ စင်လဲ၊ နောင်
 လိုက်နံတိုင်၊ တဲချည်၊ နောင်မို၊ တပ်ပေါင်း အဝင်ကား ကောင်တုံမြို့၊ ဒွါပါ၊ မံတုန်၊

နတ်သန်၊ ခိုကျည်ဟန်ကွား အဝင်ခဲရုံမံဘာဘိုတရွာမိုး ခပ်အဝင်ကား နံပု၊
 မေဘက်ကို၊ စင်၊ စည်ပိန်၊ ၎င်း နယ်အတွင်း ဘုရား ရအူ၊ ဝတ်ကြီး ၁၂၊ ချောင်း
 ရ၊ တောင်၎င်း ရှိသည်ကိုမိုး ညင်း မြို့စော်ကွား ဟိုခင်ကွား ခံင နေတက်နံ၊
 အသက်၄၅ နှစ်သူနှင့် စော်ကွား အမတ်တို့သက္ကရာဇ်၉၉၉ ခုအရပ်ရပ်အင်း စာ 1637
 ရင်း ရှင်း လင်း စစ်သိမ်း တော်မူရာတွင်သွင်း သည့်ရွှေတိုက်စါရင်း စာ တမ်း ။

စော်ကွား တို့ဆောင်ရိုး ကား ဆင် ပေါက်ဆင်မ ပေါင်း ရွှေဥစုအနီတ
 စု၊ မြင်း ကြီး ကတ္တီပါရွှေဩယ်တပ်၊ ထီး နီ၂၊ ထီး ဝါ၂၊ တင်ရမ်း ကတ္တီပါခဆင်၊ က
 တောင် ရွှေရေး စာမရီပန်း ခက်ကိုက်၊ အနား သံငုံ၊ နင်း နှင်း သိပ်ရင်ပတ်
 ကွင်း ရွှေဇဝါခနစ်ပွင့်၊ ဓား နက်သံပတ်ခနစ်တန့်၊ ခွေသေး ခွေမ ကျောက်စီ
 မီး လိုက်အိတ်စွပ်၂သက္ကလပ်ကွပ်ကွပ်၊ တကောင်ပိတ်၊ လဘက်အိုး ၊ ကုံး တောင်ပတ္တ
 မြား တရစ်စီး ၊ ရွှေကွေး အင်၊ ဟော်ပတင်တုံလုံ ရွှေချ၊ ဗတိုင်တည်ဝင်ကမ္ပတုံ
 သတ်၊ စည်ရ၊ အိပ်ဖန်၁၀၊ ရွှေခွဲ၊ ငွေခရ၁၄လုံး ၊ လင်း ကွင်း ၊ ပုံသ၁၊ ရွှေ
 ဘဝါး တော် အောက်ကန် တေ၃ရသည်မှာမြင်း ၁စီး ၊ ဖဲနီ၊ ဖဲစိမ်း ၊ ရွှေဖလား
 ဝိုလုပ်၊ ရွှေပန်း ခိုင်၊ ငွေပန်း ခိုင်၊ လဘက် ချောင်း ရေဥ၂အရွည်ရှိ၊ အစည်
 ကန် တေ၃မြဲ ရှေး ထုံး စံ ပေး သည့်စာတမ်း ။

(သက္ကရာဇ်၅၀၀ပြည့်တပို့လပြည့် ကျော်၅ရက်၄ နေ့တွင်ကွန်လုံ ပေါသည့် 1139
 ဗိုလ်လူ၄၀၀နှင့်စက်၊ မြို့တည်သည်၊ မြို့အရှေ့အနောက်တာ၅၀၀၊ တောင် မြောက်
 တာ၅၀၀၊ တံခါး ၅ ပေါက်၊ မြို့ရပ်ရှိ၊ ထုငုံ၊ ကုံး နှင့်တကွတည်ထား ပြုစုသည်၊ မြို့
 နယ်ကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်တရက်ခရီး ကွာနာကိုင်ထိတဘက် ညောင်
 ရွှေ မြေအစပ်၊ အရှေ့ကား ကိုး တိုင်ခရီး ကွာနာ ချောင်း တဘက် ကျောက်ခိုင်
 တဘက် ညောင် ရွှေ မြေအစပ်၊ အရှေ့တောင်ကား တရက်ခရီး ကွာနာမဲ ချောင်း
 တဘက်မြို့ပြင် မြေအစပ်၊ တောင်ကား နှစ်ရက်ခရီး ကွာနာတံခါးထိတဘက်သို့ကွန် မြေ
 အစပ်၊ အနောက် တောင်ကား သုံး ရက်ခရီး ကွာ ပေါင် လောင်မြစ်ထိတဘက်သို့
 ကွန် မြေအစပ်၊ အနောက်ကား နှစ်ရက်ခရီး ကွာ ပေါင်း လောင်မြစ် ကောက်
 ကောက်စင်း စင်း တဘက်သို့ကွန် မြေစပ်၊ အနောက် မြောက်ကား နှစ်ရက်ခ
 ရီး ကွာလက်လဲထိတဘက်သို့ကွန် မြေအစပ်၊ မြောက်ကား ရှစ်ရက်ခရီး ကွာသရက်

ပင်ဥမင်ထိတဘက်ဆင်ထိန်း ဘုရား မြေအစပ်၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ကျေးရွာ
ကား ရွှေဘေရင်ရွာ၊ ဖဲစက်ရွာ၊ နံတောင်ရွာ၊ ဟိုတည်ရွာ၊ ဟိလိရွာ၊ ပေါက်
အင်၊ ခုံမောက်၊ များ ကျော်၊ ငွေခမ်း၊ တနောင်ပိုရွာ၊ ရွာမကိုးရွာ၊ ရွာ
ငယ်များ နှင့်တကွတောင်၊ ချောင်း ၄၊ ဘုရား တဆူ၊ ဝတ်ကြီး ဂရံး ၊ နန်း 1668
အိတ်၊ တော၃ရပ်ရှိသည်၊ နံမိုင်ခံနှင်အမတ်စော်ဘွား ဟိုဝဝဝပြည်မြို့ရွာ
ပယ်နယ်များ ကိုအရပ်ရပ်စီရင်း စစ်သိမ်း စော်မူရသကဲ့သို့ ရွှေတိုက်ဝင်မြို့တည်
ရင်း သတ္တရာဘဏ်နယ်အပိုင်း အခြား ကျေး လက်ရွာများ ကိုစကား မြို့စော်ဘွား
ငယ်က၊ နံဝ၊ အသက်၃၉ နှစ်သို့ နှင်စော်ဘွား အမတ်တို့ပေး အပ်ဆက်သွင်း သည်
စာတမ်း ။

သဘာဝအတိုင်း ဝပြည်တွင် စော်ကျော်ဟူသော သူသည်တ ပေါင်း လဆန်း 504 BC
၁၅ ရက် ၄ နေ့နံနက်တချက်တီး တွင် ဗိုလ်လူငယ်သား ရှမ်း အများ နှင့်တိုင်ပင်၍ လူ
၃၀၀ နှင့်မိုး နေမြို့ကိုတည်သည့် ကလေးရွာ အနောက်တော ၄၅၀၊ တောင်မြောက်
၄၅၀၊ မြို့ရပ်ဝင်၊ ထု၍ မြို့မြစ် ၂၊ ကျုံးအကျယ် ၃၁၊ အနက် ၉၊ တံခါး ၆ ပေါက် ဗိုလ်လူ ၆၀၊
ဆင် ၁၀၊ မြင်း ၅၀၀၊ မြို့နယ်ကား အရွှေမြောက်ကိုလား သော် . . . ၊ အရွှေ
ကား ၅ ရက်ခရီး ကွာသမခပ် ၅၀ ထိတဘက်ကျိုင်း ကုံမြေအစပ်၊ အရွှေတောင်ကီး
၄ ရက်ခရီး ကွာသံလွင်မြစ်တဘက် မြေနှင်အစပ်၊ တောင်ကား သုံး ရက်ခရီး ကွာ
မည်ရွာတဘက်ကရင် တောင်ထိ၊ အနောက်တောင်ကား . . . ၊ အနောက်ကား
သုံး ရက်ခရီး ကွာ ရေစက်ကျချောင်း တဘက်မိုး ဗြ မြေနှင်အစပ်၊ အနောက်
မြောက်ကား သုံး ရက်ခရီး ကွာ နန်အင်ချောင်း ထိတဘက် ညောင်ရွှေမြေနှင်
အစပ်၊ မြောက်ကား သုံး ရက်ခရီး ကွာ . . . ၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ရွာကား
လွယ်အဝင်အခါ၊ ရွှေကော၊ ဟလဲ၊ လူညီနံ၊ တာမိုင်၊ ပြက်အာ၊ လစ်အုံ၊ ကွန်နန်၊
ဖဲသိ၊ အန်နန်၊ အောမင်၊ ဟေလဲ၊ ကောင်တံ၊ ကိုင်မိုင်၊ စုံတံ၊ လဲတံ၊ ကိုမဲ၊
ပန်ပန်၊ နောင်နောင်၊ ဖွံပန်၊ လိုဟ၊ နှိတ်စပ်၊ ထံတက်၊ ကုန်နွဲ၊ နန်ဂီ၊
မန်မဲ၊ လုံစံ၊ ဖဲထင်၊ လက်ကွဲ၊ နာစွဲ၊ ဖဲပို၊ မာဟုတ်၊ အုံတန်၊ မိုင်ထင်၊ နာ
ဖုတ်၊ ဘန်အည်၊ မိုင်ထွ၊ ခင်ခဲ၊ ပန်ပြေ၊ ဖဲကွေ၊ လွဲရွက်၊ ကိုင်တော၊ စင်သိုက်၊
ခေါက်စည်၊ ဟိုစို၊ ဘန်ကင်၊ ကိုင်လွန်၊ ဖဲတက်၊ နပေ၊ ဖဲစိန်ရွာ ပေါင်း ၅၀ တပ်

ပေါင်း ကား မိုင်း ဖွန်မြို့။ မိုင်း ပုံမြို့။ ကျင်း ခမ်း မြို့။ နောင်မွန်မြို့။ နယ်
တွင်တူရား ငှအူ၊ ဝတ်ကြီး ၅၀၊ ကျောင်း ပေါင်း ၈ ကျောင်း၊ ဂြိုဟ်တိုသက္ကရာဇ်
၁၀၃၀ ပြည့်တွင် စော်ဘွား ခွန်ကျော်၊ နံ၀၊ အသက် ၅၅ နှစ်သူ ပေး သွင်း သည်။ 1668
ရွှေစိုက်စာတမ်း ။

6 October 1478

သက္ကရာဇ် ၈၄၀ ပြည့်တန်ဆောင်မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက်နေ့နေ့ဝန်း
ပေ၀ တွင် ပေ၀ ခပ်ညီ နောင် ၂ ယောက်ရပ် စောက်မြို့တည်သည်။ ဂြိုဟ်တို ၄၀၀၊ မြို့ရပ်
၇၊ မြို့မြစ် ၂၊ ထု၂၊ အရွေအနောက်တ၃၀၀၊ တောင်မြောက်တ၃၀၀၊ တံ
ခါး ၉ ပေါက်၊ ကျုံး နှင့်တကွတည်သည်။ မြို့နယ်ကား အရွေမြောက်ကိုလား သော်သုံး
ရက်ခရီး ကွာ ခုတ်တင် ခွေး မြေရသီတဘက်သို့ ပေါမြေ နှင့်အစပ်၊ အရွေ၃ ရက်
ခရီး ကွာသစ် မြေရေတွင်း ကျောက်လုံး ကြီး တဘက်မိုင်း တံမြေအစပ်၊ အရွေ
တောင်ကား တရက်ခရီး ကွာစဲတော်ရသီတဘက် ညောင်ရွှေ မြေအစပ်၊ တောင်
ကား တရက်ခရီး ကွာ နန်အုံ ရေနေချောင်း ထိတဘက် ညောင်ရွှေ မြေအစပ်၊ အ
နောက်တောင်ကား တရက်ခရီး ကွာ ဇော်ဂီ ရေတွက်ချောင်း ထိတဘက် ကျောက်
တုံပင်း တရအစပ်၊ အနောက်ကား တရက်ခရီး ကွာ တောင်ရိုး ထိတဘက် ရွာစည်
မြေအစပ်၊ အနောက်မြောက်ကား သုံး ရက်ခရီး ကွာဆိတ်သၢမြစ်ထိတဘက်သုံမ
မြေအစပ်၊ မြောက်ကား သရက်၅ မည်တဘက်သို့ ပေါမြေအစပ်၊ နယ်ရှစ်ရပ်အ
တွင်း ကျေး ရွာကား တပဲရွာ၊ မြွေရွာ၊ ပုံပိုင်ရွာ၊ သက်ကံ၊ ပုံပြင်၊ မပြား ၊
တောင်ကြီး ၊ ဖဲကယ်ဖြင့်သရေ၊ ဝင်ဖဲ၊ ပုံပန်၊ ပန်နာ၊ ဖိုင်ကျောက်၊ ဆိုင်
နောင်၊ ရွံရွာ၊ ထိမာနာ၊ ကျက်ဘက်၄ ခုံ၊ ငမိုင်ကြီး ၊ ကြီး မဲ၊ တောကုံ၊ တော
လယ်၊ ချေစစ်၊ နန်လုတ်၊ ကန်စို၊ မိုင်အင်၊ ကျောက်ပုံ၊ တောင်မိုး ၊ အင်ဝယ်၊
မိုလီ၊ ဖဲနင်၊ ဩဌ်ခေါင်၊ ညောင်ဝမ်း ၊ တစ်ကြီး ၊ ဖဲလုံ၊ ပန်စစ်၊ နောင်သ
ခေါ၊ ဝတ်ပိုင်၊ လဲတင်၊ ဝနောင်၊ ဘိခမ်၊ ပိန်ဘု၊ ကင်လိုင်၊ မံစဲ၊ ညောင်တ
ပင်၊ အင်တော၊ မိုင်ပုတ်၊ တရော်မြေ၊ ပုံကျောက်အိုး ၊ ကုံတင်၊ နဘက်၊ တက်
ဝဲ၊ သိမ်တက်၊ စိုပိန်၊ လွဲခွဲ၊ နောင်ခွပ်၊ ပင်စိုင်း၊ လုံပေါ၊ ရေဖြူ၊ ဖန်မန်၊
လှကုမ်၊ ပြာကုန်၊ ကသို၊ ပန်ပက်၊ နွယ်လောင်၊ နွယ်လန်၊ ငန်ဘုရား ပု၊ ရွာ
ပေါင်း ၆၉ ရွာ၊ ချောင်း ၁၀၊ တောင်၃လုံး ဂြိုဟ်တို၊ ဝတ်ကြီး ၁၀ ဂြိုဟ်တိုများ

ကိုသက္ကရာဇ် ၁၀၃၀ ပြည့်စုံသီတင်း တော်မူရာတွင် စော်ဘွား ငထွန်း သည် မိုင် 1668
 ကျော် ၁၁ မတ် ၁၈ ခံတို့ ရွှေတိုက် တော်စာရင်း ဆက်သွင်း သည်။ စာတမ်း။ ၂၁) 25 July 1484
 သက္ကရာဇ် ၁၆၄၆ ခု ဝါခေါင်လဆန်း ၃ ရက် ၁ နေ့နေတက်၍ စာတမ်း ထွင် မိုင်း

ကိုင်မြို့ကို စော်ဘွားတော်သည် မြို့နယ်ကား အရှေ့မြောက်ကိုလား သော် နှစ်ရက်ခရီး
 ကွာလှစ်ချောင်း တဘက်သို့ နှိမ့်မြေအစပ်၊ အရှေ့ကိုလား သော် တရက်ခရီး ကွာ
 ညောင်ပင်ချောင်း ထိတက်လဲခြား မြေအစပ်၊ တောင်ကား တိုင် ၂၀၀၀၀
 ကွာစေတီလဲခြား ပြင်တောင် ကျောက်ကန်ထိတက်မိုး နဲမြေအစပ်၊ အရှေ့
 တောင်ကား တရက်ခရီး ကွာ ကျောက်ပန်း တင်တက်လဲခြား မြေအစပ်၊ အ
 နောက်ကား နံတချောင်း ထိတက်မိုင်း (တုံ) မြေအစပ်၊ အနောက်မြောက်
 ကား မြေအစပ်၊ မြောက်ကား တရက်ခရီး ကွာ နယ်တန်ချောင်ထိတက်မိုင်း တုံမြေ
 အစပ်၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း တောင်ငူလုံး၊ ချောင်း ၈၊ ဝတ်ဝတ်၊ ဘုရား ၂ ဆူ
 ရှိသည်ကို စော်ဘွား သိုဟုံမိုင်း ခံအမတ်ခံဝန်တို့ ပေးသွင်း သည်။ စာတမ်း။

သက္ကရာဇ် (၁၆၄၇) ခု ပထမမင်း ခေါင်ကြီး လက်ထက် ရတနာပူရ 1402
 အင်းဝ ရွှေမြို့တော်၌ အထက်ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော်တို့ပုဂံ၊
 မြင်စိုင်း၊ စစ်ကိုင်း၊ ပန်းယအဆက်ဆက် သောဌာန ပေါင်း တို့တွင် ပြုစု တော်
 မူသည့်အတိုင်း ရွှေခွန်တော် ငွေခွန်တော်တို့ကို သတ်မှတ်သည်။ မြစ်ဝယ်အညာ ရွှေ
 ခွန်တော် ငွေခွန်တော် အမျှထမ်း တို့တွင် ကျောက်စဲရွာကို ရွာမပြု၍ သတ်ရွာ၊
 ဘောသိုင်းပြ တောင်ကုန်း ရွာကြည်နု မြောက်ဘောစဲမဲဟုံဆယ်ရွာသား တို့မှာ
 လည်း အထက်ထမ်း ရွာ ကသည်အတိုင်း ထမ်း ရွက်စေ၍ ရွှေခွန် ရိုး ငွေခွန်တော်
 တို့ကို ထပ်မံ၍ ငပိုင်ငံ ဘေး လူတို့ကို ခေါင်း ခန့်၍ တွေ့တော်မူသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၆၄၇ ခု တပေါင်း လပြည့် ကျော် ၁၂ ရက် ၆ နေ့ ငွေခွန်ခန်း 16 February 1593
 ရိုး ငွေခွန်တော် မင်္ဂလာရင်း ငွေခွန်တော် အကြောင်း ရွာအညာကို ရွာ၊ မြစ်
 ညာ ၁၂ ရွာ၊ ငွေခွန်တော် ဆက်ကျေး ရွာ ငါးရောက်က ရွှင်တိုင် ကြော့ ငွေခွန်မျှ
 မြေနယ်လေး ရပ်သတ်မှတ်၍ တွေ့ရွှေခွန်တော် ဆက်တောင်ငူ၊ မုတ္တမ၊ ဟံသာဝ
 တီ၊ ရွာငံမကျေး အင်းလေး ရွာမှာ စေ၍ အစုစု မင်္ဂလာ ငွေခွန်တော် လူကိုး သောင်း
 များ တရင် ငွေခွန်တော် အကြောင်း ရွာသူကြီး ငသက်ရှည်နံ၊ အသက် ၅၁၊ ငပန်လူ၊

နံ၂၊ အသက်၄၄၊ ငသဘထွန်၊ နံ၆၊ အသက်၅၅၊ အညာကိုး ရွာသူကြီး အတွယ်၊ နံ၄၊ အသက်၆၃၊ လူတို့အကြံအညာကို ငွေခွန်တော်နှစ်စဉ်ဆက်သွင်း သည်၊ မြစ်ညာ၁၂ ရွာ ငွေခွန်တော်အမျိုး ကိုး ခေါင်း ဘွဲ့၍၁၂ ရွာ ငွေခွန်တော် နယ်သတ်မှတ်၍ချ ပေး သည်၊ ထိုရွာသည်အရှေ့မြောက်ကိုလား သော် . . .၊ အရှေ့ကား ချောင်း ဖျား ကျောက်ပုံ၊ အရှေ့တောင်ကား သစ်ပလွေပင်ထန်း တော၊ တောင်ကား ချောင်း မြစ်ငယ်အလယ် ကြော၊ အနောက်တောင်ကား ကုက္ကိုပင်အခြား ၊ အနောက်ကိုမြစ်ငယ်အလယ် ကြော၊ အနောက်မြောက်ကား ဆင်ချောင်း မသစ်ရ၁ ပင်ခွအခြား ၊ မြောက်ကိုတောင်ပုရို ကျောက်ကြီး ၊ နယ်ရှစ်ရပ်အရပ်တွင် ဘေး ဘိုး ကိုယ်တိုင်ထမ်း ရွက်ရိုး မှာတကိုယ်လျှင် ချော်ခွဲ၂၁စီဦး ရေရ၁အိမ်ကိုအပိုအကဲပါ ဘမ်း ရွက်ဆက်သွင်း ရသည့်ကာလ တောတိုင်၁ပေ၇၀နီတရား စကား အစွတ်အချောက် မြေထက် ရေထက် ပေ၇၅ရှိလျှင် ကောက်စား ရသည့်ကိုထွက်ဆိုသည်။

မြဲတောင်ရွာသူကြီး ငပုံ၊ နံ၀၊ အသက်၆၅၊ မိအိမ်ပေ၇၊ နံ၅၊ အသက်၅၃သူတို့အစစ်ခံချက်၊ အခွန်တော်ဆက်မြဲတောင်ရွာ နယ်သည်အရှေ့မြောက် ကိုလား သော်တက်တောင်ချောင်း ၊ အရှေ့ကိုလား သော်ချောင်း ကြီး ၊ အရှေ့တောင်ကိုကန်ဆောင်သပြေပင်၊ တောင်ကိုမြစ်လယ်ကြော၊ အနောက်တောင်ကို မြောင်သစ်တော၊ အနောက်ကိုချောင်း ဖျား ၊ ကျောက်ပုံခန့်၊ အနောက် မြောက်ကိုတောင်ချလမ်း ထိ၊ မြောက်ကိုချောင်း ကြီး ရေချထိ၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ယောကျ်ား ရိုး တဆက်မိမ့်ရိုး တဆက် ငွေခွန်မျိုး ရိုး ဆက်ခံ၍ကျား ကြီး ကျား ငယ်လူတို့ကိုယ်လျှင် ငွေချော၁၂၁ကုဆက်သွင်း ရသည်၊ ငွေဆက်အိမ်ခြေ၅၅နှစ်စဉ် ထမ်း ရွက်ဆက်သွင်း ရသည့်ကိုစစ်တမ်း ခံသည်။

ဘော်ဆိုင်း ရွာသူကြီး ငလှော်၊ နံ၃၊ အသက်၆၅၊ ငရွှေလုံ၊ နံ၅၊ အသက်၆၄၊ သူတို့စစ်မေး သော်ကွန်တော်တို့စီရင်နက် ငွေခွန်တော်ဆက်ဘော် ဆိုင်း ရွာသည်အရှေ့မြောက်ကိုလား သော်သမုန်း ပင်ထိ၊ အရှေ့ကိုမြစ်တိုက်ချောင်း ၊ အရှေ့တောင်ဘက်ပန်း ပင်သုံး ခွ၊ တောင်ကိုမြစ်၊ အနောက်တောင်ကိုချောင်း ဖျား ၊ အနောက်ကိုချောင်း ကြီး ၊ အနောက်မြောက်ကုက္ကိုချောင်း ၊ မြောက်ကို သံတောင်၊ နယ်ရှစ်ရပ်အတွင်း ပယ်ပေါင်း ၁၂၉ပယ် ငွေခွန်မျိုး ငဆက်ဘေငတီး

ခေါင်တို့လက်ထက်ကမ်း ရအိမ် ခြေ ၄၄၊ ငွေ ချောတအိမ်လျှင် ဂွဲကုခွန် ရှိအစိုး
အကဲ ရေစား ပါဒို ၂ ငွေခွန် တော်ကိုဆက်သွင်း ရှိကမ်း ရပါသည်။ ထုရင် ပျံချီနန္ဒ
သီရိစစ် ဖြောသည့်တွင် ဘော်ဆိုင်း ရွာသူကြီး ငဆက် ဘေငတီး ခေါင်တို့ထွက်ဆိုသည်။

ပထမမင်း ခေါင်ကြီး လက်ထက် ငွေခွန် တော်ဆက်မဲဟုံ ရွာသူကြီး င
ကျော်သူ၊ နံဝ၊ အသက် ၅၅၊ ငရွှေ ပေါက်၊ နံ၃၊ အသက် ၆၆ သူတို့ကိုစစ် ဖြောသရသ
တွင်မဲဟုံရွာသည့်အ ရွှေတိုလား သော် တောင်ထိပ်ကုက္ကိုပင်၊ တောင်ကိုမြစ်၊ အ
နောက်ကိုမြစ်တိုက် ချောင်း၊ မြောက်ကို . . .၊ နယ်၄ ရပ်အတွင်း မဲဟုံရွာကမ်း
ရင်း အိမ် ခြေ ၆၃၊ လယ်ပယ် ပေါင်း ၂၅၀ ပယ်တွင် နယ်တွင်း တအိမ်လျှင် အခွန် တော်
ငွေ ချော ဂွဲ တောတိုင် ရသတိုင် အခွန် အလှာ တောင်း ရသအစွတ်အ ချောက်လုပ်
သမျှလူတို့မှ အိမ် ချောရဇာတနစ်လျှင် ၁၂၀ ရေး စား အပိုအကဲပါဒို ၂ ဆက်သွင်း ရ
ဖြောင်း ကိုအစစ်ခံသည့်စာတမ်း။

ငွေခွန် တော်ဆက်မြစ်ညာ ၁၂ ရွာအဝင်မြစ် တောင်ဘက် ရေဩဌာ
သူကြီး ငတုံ၊ နံ၃၊ အသက် ၆၆၊ ငဖြူ၊ နံ၆၊ အသက် ၈၃၊ သူတို့ကိုစစ် ဖြောသရသတွင်
ရေဩဌာ နယ်သည့်အ ရွှေတိုလား သော်မြစ်၊ တောင်ကား ထမ်အိုင်၊ အနောက်
ကား ကုက္ကိုရေတွက်၊ မြောက်ကား စုံ ဖြောင်း ကျောင်း မတ်၊ နယ်၄ ရပ်အတွင်း
ငဝေ၊ ငကျော်၊ ငတေတို့နှင်လှာ၃၊ အိမ် ခြေ ပေါင်း ၄၂၊ တကိုယ်လျှင် ငွေ ချော
ဂွဲကုအစွတ်အ ချောက်လုပ်သမျှပယ် ၂၅၀၊ ရေး စား အပိုအကဲပါဒို ၂ ဆက်သွင်း ထမ်း
ရွက်ရပါသည်ကို၄င်း ရွာသူကြီး တို့အစစ်ခံသည့်စာတမ်း။

18 November 1592

သက္ကရာဇ် ၉၄၄ ခုနှစ် တော်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် ၀ နေ့တွင်တိုး ကျော့

ငွေခွန်ဆက် ၁၂ ရွာအဝင်မြစ် တောင်ဘက် ကျောက်လဲရွာသူကြီး ငသပုံ၊ နံ၃၊ အ
သက် ၅၆၊ ငသပုံ ကျော်၊ နံ၆၊ အသက် ၅၈၊ ငပိုင်း၊ နံ၄၊ အသက် ၅၆ သူတို့ကိုပထမ
မင်း ခေါင်ကြီး လက်ထက်သက္ကရာဇ် (၆၆၄) ခုဆက်သွင်း သည့်စာတမ်း ကား
ကျောက်လဲရွာလုပ်သမျှအိမ် ချောဦး ရေ၃၆၊ ခေါင်၃၊ ထုံး အိုင်အင်း မုရင်း
လယ်လုပ် တောတိုင် ၁ ယောတိုင် ၁ ငွေခွန် တော်မှတအိမ်လျှင် ငွေ ချော ဂွဲဆက်
သွင်း ထမ်း ရွက်ရပါသည်ကို၄င်း လူကြီး တို့အစစ်ခံသည့်စာတမ်း။

31 January 1583

သက္ကရာဇ် ၉၄၄ ခုတပို့လပြည့် ကျော် ၄ ရက် ၅ နေ့တွင် ငွေခွန် တော်

[illegible]

1583

သက္ကရာဇ် ၉၄၅ ခုတွင် ငွေခွန် တော်ဆက် ၂ ရွာအဝင် နံ ပြောက်ရွာ သူကြီး င ကော် မှုံ၊ နံ ၃၊ အသက် ၇၅၊ ငွေခွန် မှူး င ပန် စံ၊ နံ ၅၊ အသက် ၆၅ သူတို့ကို စစ် ရာတွင် ထွက်သည်ကား နံ ပြောက်ရွာသည်ကိုး ကျော့အဝင်ကိုး သောင်း မှူး တို့ နည်း ထမ်း ရွက်ရသည်။ နံ ပြောက်ရွာ နယ်ကား အရှေ့တိုလား သော် ကျောက် ရေ ထွက်ကွန်း ပင်ညံ နောင် ချောင်းအခြား ၊ တောင် ဇော်ဂီမြစ် ညောင်ဝမ်ကုန်း အခြား ၊ အနောက်ကို စေဝန်ကြီး သဖန်း ပင်ထိ၊ မြောက်ကို ကုန်ဂိုလမ်း မရေခံ ချောင်း အခြား ၊ နယ်လေး ရပ်အတွင်း ပယ်ပေါင်း ၉၄ ပယ်၊ ဘုရား ၁၀၀၀ မြေ ၂၅ ပယ်၊ ထမ်း ရအိမ် ချေးဦး ရေ ၇၅၊ တအိမ်မျှင် ငွေ ချော့ ၂ ခဲ ကျဆက်သွင်း ရ သည်၊ တရားစကား အပေ ၇၀၀ နံအနံတင်ပါး သစ်ခွန် ရာခွန် တောခွန်ဆွဲ ရာ ဆူ အင်း အိုင်ပွဲ မရင်း ရောင်း ဆည်မှစ၍ တနှစ်အခွန် မ ၃၇၂ အပိုအကဲ ရေး စား အပါဒို ၂ ဆက်သွင်း ရသည်ကို၎င်း ရွာသူကြီး ပေး သွင်း သည့်အစစ်ခံသည့်စာ တမ်း ။

24 October 1583

သက္ကရာဇ် ၉၄၅ ခုတစ်ဆောင်မှန်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက်၌ နေ့ထွင်တော်
 ဖွဲ့စည်းသည့်အခါ နံရ၊ အသက် ၆၅၊ ငယ်စဉ်၊ နံ၅၊ အသက် ၅၅ နှစ်တော်
 ထွင်ထွက်သည်ကား တော်ဖွဲ့စည်းသည့်အခါ အရှေ့ကိုလား၊ သော်မြစ်ခိုက်ချောင်း၊
 တောင်ကိုမြစ်၊ အနောက်ကိုချောင်းကြီး၊ မြောက်ကိုသံတောင်၊ နယ်လေးရပ်
 အတွင်း အစွတ်အချောက်အိမ်ချောငှါ၊ တစ်ဆယ့်ငါး ငွေချော့၌ ကျွန်တော်မင်္ဂလ
 ရပ်မြစ်ညာ၌ ရွာအဝင်လူတို့နှင့်ထမ်းရွက်ဆက်သွင်းရသည့်ကိုငှားရွာသို့ ပေး

သည့်စာတမ်း ။

18 October 1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုတန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၂ ရက် ၄ နေ့တွင် ငွေ
 ခွန်တော်ကိုး ကျော့မြစ်ညာ ၁၂ ရွာ နန်း စည်မင်္ဂလာ ငွေခွန် တော်ဆက်စံတံလမ်
 မြဲမိတိုင်ကျက် နန်း ပြောင် ရေကြီး ကျောက်လဲအုံစံရိုင်၊ တောင်သီကရင် ငွေခွန်
 ကျောက်ဆည်မင်း နော်ရထာ စောပြုစုသမုတ်သည်။ ကန်တော် နတ်ရေကန်များ
 ကိုလည်း ပြုစုတော်မူသည်။ ဝါတိပက္ခာ ညောင်ရမ်း အစပ် . . . အထက်အညာကိုး
 ကျော့ငွေခွန် မုတ္တမ တောင်ငူငယ် ရေဘက်၊ တရွင်တိုင်၊ ငွေခွန် တော်ဆက်မှစ
 ၍အစုအဝန်း အသည်အလာ၊ ဝင် နေကပ်ပါး လာ ရေဘက်သမ္ဘာပယ်တွင်း နယ်တွင်း
 ဆက်မြဲအခွန် တော်များ ကို ၉၉၉ ခုရဘာသာ မုနီစုဇွာ ဒါယကာ တော်သဘလွန်မင်း
 ဘုရား လက်ထက်ပယ် နယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား များ ကိုသရေပျံ့ချီတုရင် မနုတို့စစ်
 ကြောစီရင်သည့်ကာလမြစ်ငယ်အညာ ၁၂ ရွာအဝင် ကျောက်လဲရွာသူကြီး ငသောပုံ၊
 ငသော ကျော်တို့အစစ်ခံသည့်စာတမ်း ။

သီရိသုဓမ္မရာဇာမဟာဗိပတိအမည်ရှိ သော ရာဇာမဏိစုဇွာ ဒါယကာ
 မင်း ဘုရား သည်ရတနာပူရအင်း ဝ ရွှေပြည်ကြီး ခွယ် နန်း ကနက်စိုက် တော်မူ
 သည်။ မင်္ဂလာကြီး လည်း ပြုတော်မူသည့်ကာလပြတန်ဆောင်း ဓါတ်ကြွင်း ကိုး ရပ်
 စိုက်မှတ်တော်မူသည်။ ရတနာပူရအဝ ရွှေပြည်ကြီး ဟူ၍သမုတ်တော်မူသည့်ကမ္ဘာ
 တိုင်ရေ မှတ်စိုက်တော်မူသည်။ အသီး သီး မူး တော်မတ်တော်မင်း ညီမင်း
 သား မင်း မိဖုရား တို့နှင်တကွမဟာဥကင် တော်သဖွင့်တော်မူသည်။ အရပ်ရပ်
 မြို့ရွာပယ်နယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား ဘုရား ကျောင်း သံဃီကဝတ်မိုး ဝတ်မြေများ
 ကိုရှင်း လင်း တော်မူ၍ချာထား တော်မူသည်။ ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း
 တော်တို့တိုက်စု၊ ဝန်စု၊ အစု၊ အဝန်း ၊ ငွေခွန် တော်တို့ဆက်သရိုး မင်္ဂလာ ငွေခွန်
 တော်ရိုး အစုအစဉ်၊ ဒိုင်း ဝင်း လှံကိုယ်ရံမြင်း ရေကြည် တော်ဘဏ္ဍာစု၊ အနော်
 ဝန်စီရင်စု ၄၂ စိုး အကြီး အကဲအကြပ်၊ ခဝါတော်၊ သန့်စင်တော်၊ အတင်တော်၊
 ဆံတော်၊ စား တော်ဆန်ဖွတ်၊ အတွင်း နန်း မတော်ပန်တော်ဆက်၊ ဘောင်း
 တော်အဆောင်နီစုကိုလုပ် မြေနေ မြေမြစ်ငယ်အညာ ၁၂ ရွာ ငွေခွန်ကိုး ကျော့
 ငွေခွန်ပြည်ပြား မြင်း နား ငွေခွန်တော်၊ ရွှေနန်း ရိုး ငွေခွန်တော်ဆက်

(7 November) 1637

မဲဟုံသတိတိုင်ကျက်မြဲ တောင်နန်း ပျောက် ကျောက်လဲ ဘော်ဟဲ ရေဠုဉ်အုံစိုစိုင်းပန်
သည် တော်လက်ခက်လွန်ရသမှစ၍ ၁၂ ရွာ ငွေခွန်မြစ် တောင်ဘက် မြေဘက်ဘက်မှ
စ၍ နယ်နိမိတ်အခြား နှင့်ချထား ၍ ဘွဲ့တော် မူသည်ကိုကိုယ်ရံတပ်ပရမ္မဒေဝတို့တိုင်း
ချပေး ရသည်။

(7 November) 1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခု (နတ်တော်လဆန်း ၂ ရက်နေ့) ကစ၍ တော်ကယူ
သည့်အရပ်ရပ်မြို့ရွာစစ်တန်း တည်း ။
(သုတေသီစာစု)

ဘုန်း၊ တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူဟု သောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ သိဂီဏရကုန်း မြတ်ဦးဥက္ကလာမင်း၊ တရိကုမင်း၊ တဖုဏ၊
 ဖလိကကုန်သည်တို့နှင့်သိကြား၊ စတုလောကပါလာနတ်၊ ဆူး လေနတ်၊ မသုမသွယ်
 နတ်တို့နှင့်ညီ၍တည်သောဒဂုဏ်စေတီတော်ကိုရံရှေး ကောဇာသက္ကရာဇ်ကလီ
 ယုကဝဝ၄ခုကပင်ထင်ရှား၊ စတုမ္မဒိပါဏ္ဍန်း ဦးတစ်ဆူနှင့်ဆောက်စေ၍ဆံတော်မြတ်
 နှင့်တကွသဘာဝတော်အရှင်တော်စီရံသောဌာနအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘု
 ရား တိုင်း ခရိုင်နိုင်ငံတော်အတွင်း သို့ရဲလောက်သည့်ပဌမ ဒုတိယ တတိယ စ
 တုတ္ထ ပဉ္စမ ဆဌမ သက္ကမ အဌမ နဝမ ဒဿမ တိုင်ဆယ်သူသောထီး တော်
 များ ကိုရံအဆက်ဆက်သောအစိုး ရသေ့မင်း မြတ်တို့သည် ယိုယွင်း သမျှကိုရွှေထီး
 တင်၍ကိုး ကွယ်တော်မူသည်။ ငါ့ဘုံတော်သီရိတရိဘဝနာတိဘူတပဝရပစ္စိတမဟာ
 မဇ္ဈရဇာဇာဓိပတိမင်း တရား ကြီး ဘုရား လက်ထက်တော်၌ စေတီတော်ထီး ယိုယွင်း
 ရာထွင်သက္ကရာဇ် ၂၇ခုကပိုင်စွဲလပြည့်ကျော်၂၇၃ နေ့ည၄ ချက်တီး ကျော်၅နာရီ
 6 February 1566
 တလင်၃ဇီဇနာကန်လက်မိန့်စန်း ကြိုက်လွှက်ထီး ၀၉၂၊ ထီး ဆင်္ဘာကိုတိုင်သံပြား
 သိပြု၍မိုး ကြိုစင်အတွတ်စသောအရာ တို့ကိုစီရင်စေ၍ဝဉာဏ်အချိန်ရှိသော
 ရွှေခဲကိုရံအပြား ခတ်စေ၍မွမ်း မံစေပြီး မှရွှေထီး ရတနာကိုရံကြီး ဂွဏ္ဍာသော
 သဘင်တော်ဖြင့်ဆင်ဖြူရှင်ဘိုး တော်မင်း တရား ကြီး၊ ပြည်မင်း သတိုး မဇ္ဈရဇာ
 ဇာ၊ မုတ္တမမင်း၊ ရဲစည်သူ၊ အင်း ဝသတိုင်မင်း စော၊ တောင်ငူမင်း ခေါင်၊
 ဆင်ဖြူရှင်မင်း သား တော်၅ဆူဒါယကာတို့နှင့်တကွဘူး တော်ကြီး စသောမင်း
 မိဘုရား သွီး တော်သား တော်ဆွေတော်ကြီး မျှော်တော်ကြီး မှူး ကြီး မတ်ကြီး အ
 ဝေး ခြံဝန်စစ်ကဲတို့ကိုရံခေT တော်မူ၍ ရွှေထီး ရတနာကိုရံတင်တော်မူသည်။
 အရိယသင်္ဘောတော်တို့အား ထပ်၍အနေကဇာတင်ရသည်။ သင်္ဘောတော်ဝဝဝဆွမ်း
 တော်ရွေးသည်။ နေောင်တော်မင်း တရား သည်ဘူး နံဘက်ကရယ်အရပ်၌သိမ်း
 တော်မူသည်။ စေတီတော်အရံစောင့်ရှောက်နှင့်ငယ်သား ၄၅တို့ကိုရံရဲလှေနှင့်သံလွင်
 ကသည့်ဒဂုဏ်သိုဝ်တင်၍ကူး ပိုဝ်ရသည်။ ထိုဝင်ထပ်၍ ရွှေကရား ဖြင့်ရေစက်တော်
 ခုသည်။ စေတီတော်မြတ်သည် ကောဏ္ဍံ၊ ဂေါဏ္ဍာဂုဏ်၊ ကဿပ၊ ဂေါတမ၊ အရိမေ
 ဣယျ၊ ၅ဆူသောဘုရား သခင်တို့နှင့်မင်း မကွာမြတ်ဂွဏ္ဍာသောရတနာဘုန်း

မြတ်ဖြူသည်။ ဂ ချောင်း သေသံ တော်မြတ်ကို ရည်၍ ဘိနပ် တော်ကသည်း တော်
 ရောက် ရွှေမျက်ပါး မွမ်း မံ စေ။ အရိယာသင်္ဃာတမြတ်တို့ကို ဆွမ်း တော် ထွေး၊ သ
 ဘင် တော် စုံခံ၍ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း ရဲသီဟသူ၊ သံဃာတို့မြို့ဝန်မင်း ရဲဇေယျသူ၊
 ရဲဝန်မင်း ရဲသဘာဝသူတို့ နှင့်မြို့ဝန်စစ်ကဲ ရဲဝန်စစ်ကဲတို့ ပြုမည်ပင်
 အောင်သဘင်ခံစေ။ ဝန်တိုက်ကမ္ဘာ။ ရွှေဘူး တော် အောက်ကလည်း သေနာပ
 တိ၊ ဝန်ထောက်၊ စာရေး ကြီး၊ တို့ကို ခန့်ထား၍ စုံသွား စေရမည်။ ဆု
 တော် တောင်း စာ ရွှေကလေး အပ်မြဲအပ်ရမည်။ စည်တော် စုံခန့်။

10 November 1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုနှစ် တော်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြီး မှူး
 ထုတ်၍ ဖွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
 (မှူး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရားကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ (သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခု) ပြာသိုဝါလပြည့်ကျော် ၄ ရက်စနေနေ့မှိုဝ်
 ၀န်း မြို့ဝန် ရောက်ချီတော်မူမည်မှာ နန်း ဆောင်တော်ဖေါင်တော်တင်၍စီးမည်၊
 မြင့်မိုရ်၂ထပ်သင်္ကြာတပ်ဒုတိယထီး နှင့်ကလား ၃ မျက်နှာ၊ အလံကျည်၊ လှံကျည်၊ ရွှေ
 ထီး ဖြူခုံနှင့်ရှေး ဘိုဝ်တော်ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်မင်း တရားကြီး ၊ ခမည်းတော်
 ဘဝရှင်မင်း တရား ယိုဝ်ဒယား ကြောင်း ဘန်မော် ကြောင်း ချီတော်မူသောအ
 ခါထွက်စံတော်မူသည့်နည်း ထွက်စံတော်မူမည်စစ်ဝတ်တံဆိပ်နန်း နီဝတ်လဲတော်နှင့်
 ရွှေဘောင်တော်၊ ရွှေလောင်း ၊ ရွှေလှေ၊ ရဲလှေ၊ ကတ္တ၊ သံပန်၊ ကင်း လောင်း
 မှစ၍ ဝေါတော်၊ ကျိုင်း တော်၊ အဆောင်မင်း ခန်း တော်များ ကိုဝ်ဆောင်ရ
 မည်မှာဆင်တင် ရွှေရေ၊ ပေါင်း နှင့်ထမ်း စင်တင်ရန်များ ကိုဝ်အနောက်ဝန်
 စာရေး ကိုကပေး အပ်မြဲ ထမ်း လူကိုဝ်လွတ်မှာစာရင်း ပေး စေ။ အောင်
 တပ်တော်နန်း ကိုလည်း တနေ့ရှင်၅တိုင် ကျော်အရပ်၌တင်တယ်အောင် ဆောက်
 စေ။ နန်း ဆောက်အဘယကိမဏိသို့ရကိုခန့်၊ အစီရင်သွား မည်သောခါပေဒင်တတ်
 လူပုဏ္ဏား သမား တော်မန္တန်တော်တို့ကိုခန့်၊ အောင်တပ်တော်နန်း ကိုမကျဉ်း
 စေနှင့်။ ရှေး စစ်သင်ရင်ကုန်သောဧကရာဇ်မင်း မြတ်တို့စံတော်မူသော
 သင်တော်နန်း စာတန်း ထုံး ဟောင်း အထိုင်း ရွှေတိုက်တော်ရှိစာကိုဝ်သုတ်ကြည့်
 ၍ဝန်တိုက်စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုနတ်ဘော်လွန်း ၁၃ ရက်နေ့အမိန့်တော်။

မြို့ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဗုဒ္ဓ ဝန်း ဖြိုက်သိုက်ချီတော်မူသည့်အခိုက် ရွှေခန်း တော်စောင့် ဖြိုက်တော်တံခါး ပြုကြီး ပြင်ယ်များ ထွင်၊ သိသိမြင်မြင် ထောက်ထား၊ ရှိအမှုတော်ကိုယ် ထမ်း ကုန်နိုင်မည့်သူကို ရွေး ကောက်လျှင်အထွင်း တော်မှတစ်ပါးအမှုကိုထမ်း သိ၍ ကျေးဇူး သစ္စာ တော်နှင့်အညီရှင်မိဖုရား သွီး တော်မင်း ကိုယ်လုပ်တော်အပျိုက် တော်တိုက်မှ စ၍လက်ပါး စေ၊ အလုပ်စေ၊ အကြမ်း စေ၊ မိမိတို့ကိုအကျိုး အကြောင်း ပြသ၍မြဲတိုက် တော်၊ ဇေတဝန်ဆောင်၊ ပေါင်း တော်ဆောင်၊ ပြဿဒါ၊ မြေနန်း၊ ရွှေတံခါး နီရောင်အသွား အလှအလှည့်အပတ်အကြည့်အရှုမရောင်စေရ၊ နေမြဲအဆောင် တော်မှအရွှေသို့မကူး မသန်း ရအောင်အမှုတော်ကိုယ်ထမ်း ရွက်နိုင်မည့်အမတ်သီရိ ဇေယျသင်္ကြံ၊ သီရိနန္ဒသင်္ကြံတို့ခန့်၊ အထွင်း ဝန်သီရိဘယကျော်သူ၊ နန္ဒဘယကျော်ထင် တို့နှင့်သံတော်ဆင့်ဒေဝသီရိ၊ နန္ဒသီရိတို့ကိုခန့်၊ ဗြဟ္မာတို့ကို နေစေ၊ ဗြဟ္မဒါ တော်များ ကိုယ်လည်း ဗြဟ္မဒါ တော်ထွင် နေစေ။ အဆောင်တော်မြဲတို့မှတစ်ပါး ကျောင်း ကျောင်းထွက်မြဲစွဲအိပ်လှည့်အိပ်ဖန်နှင့်ရှိသသူတို့မှတစ်ဆင့်လျှင်ငှာထောက်စီ ခန့်။ မြေနန်း တော်မှတစ်ဆင့်အနက်ဝန်တို့ကို နေဘက်တော်လိုက်ခန့်။ မြေနန်း တော် သွေဘက်ကြီး တို့နှင့်ငယ်သား ကိုမှတစ်ဆင့်တော်လိုက်စေ။ တဝက် နေစေ။ ဝင်း ငှာရပ်များ တို့မှတစ်ဆင့်ထောက်လုံး ကိုလိုက်စေ။ ဝင်း စာချီဝင်း စာရေး ဝင်း ဆော်တို့နှင့်အ များ အဝန်း ငယ်သား တို့မှတစ်ဆင့်တော်လိုက်စေ။ တဝက် နေစေ။ သွတ်မှစ၍ ရွှေရိုး နေဘက်ရိုး ထွင်အစောင့်အနေအစုအဝန်း အအုပ်အချပ်နှင့်ထမ်း ရွက်သသူတို့မှတစ်ဆင့် တော်လိုက်စေ။ တဝက် နေစေ။ ဖြိုက်ကြီး တံခါး ပြုကြီး ပြင်ယ်များ မှတစ်ဆင့် ကွန် တော်ခံ၊ ရခိုင်ကွန် တော်ခံ၊ တနင်္သာရီကွန် တော်ခံ၊ ဒေဝကွန် တော်ခံတို့က အကြပ်အဆော်နှင့်တံခါး ဝှင်လှောင်ဝှင်၊ ပြုကြီး ဝှင်လှောင်ဝှင်၊ ပြင်ယ်ဝှင်လှောင်ဝှင် စေ၊ နေညဉ်လက်နက်ကိုရိယာအစုံနှင့်စောင့်နေစေ။ အရပ်အထွက်သား တို့မှတစ်ဆင့်ငယ် ချင်း ခေါင်း အကြီး အဆော်တိုက်နှင့်အရပ်အထွက် နေသောမျှမသောမျှလိုက်လံပို့ဆောင် ရမည်။ သူငယ်ချင်း စုတို့ကိုတပါး တခြား အရပ်အထွက်ကွဲခွဲမသွား စေမနေစေ နှင့်၊ နေညဉ်အရပ်အထွက်ထွင်သော နေထိုင်မြဲ နေထိုင်စေ၊ ဖြိုက်ဆောင်များ အ နေဘက်ဝန်စာရေး ကြီး တို့မှတစ်ဆင့်များ ထောင်စာချီအနေဘက်ဝန်စာရေး

ကြီး တို့ကိုတဝက်လိုက် စေ၊ ဖြိုဝန်အ နေဘက်ဝန်တို့ကိုမလိုက် စေနှင့်၊ ရွှေတံခါး နီ နေဘက်
 တံခါး နီမြှိတ်ခါး အမျှ အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုတံခါး ထွင်သော နေ့ညဉ့် နေ စေ၊ လွှတ်ထွင်
 သော နာပတိ၄ သောဘက်အနက်သီရိ ဇေယျသူရ၊ သီရိရတနာသူရတို့နှင့်ဝန် သောဘက်လက်
 ဇေယျသူရလက်ဝဲ ဇေယျသူရတို့ကို နေ စေ၊ အရပ်ရပ်ဖြိုဝန်စစ်တို့မှတစ်ရပ်မြှီစီ
 ရင် စေ၊ အိပ်လွှဲအိပ် ဖန် စေ၊ နေထမ်း ရွက်ရသသူတို့မှတစ်ခုမကျန်း စါရင်း ပေး
 လျှင် မြေနန်းကသူ နာကြည့်တို့ကိုကြည့် စေ၊ မနာမဖျား သည်ကိုနာမကျန်း စါရင်း ပေး
 မှောင်စာရင်း ကသူတို့ကိုအရသာမှအုတ်၊ ဝေး စွာ သောအရပ်သို့ပို့၊ အိပ်လွှဲအိပ် ဖန်သင့်
 လျက်ဆိုင်ရသင့်ရသောအစီအရင်နှင့် စေ၊ နေရသောထွင်လည်း မရှိမ ရွှေမ စေ၊ မစေ၊ နေ
 သူတို့မှတစ်ခုအရသာမှအုတ်ချစ်ဆင်စာရိတ်ထည့်၊ လွှတ်ပုံး ထွင်ဖုရသဝါစာသမ္ပလပဝါစါအ
 ကြမ်း အတမ်း ဆိုသည့် ရွှေ နေငယ်တို့ကိုအချက်ဝဝဝရိုက်၊ နေရသော နေမျှ ကြီး မတ်
 ကြီး ခြင်း ဖြစ် စေ၊ နေရသောနေနှင့် နေရသော နေ၊ နေရသောလွှတ်မျှ မတ်တိုက်ပုံရင်း
 စွာဆိုရလျှင် ရှောင်ချည်၊ နေလမ်း ။ ခန့်တော်မူသမျှတို့ကိုလွှတ်ကမသင့်မတင့်သည့်
 အရသာများ ကိုက်သိကြား ရလျှင်စစ်၊ မှန်လျှင်ရတနာဝတ် တော်ကိုထင်ရှား အောင်ဝန်
 တိုက်စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုနှစ် တော်လပြည့်ကျော် ၂ ရက် နေ့အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလှူ နှစ်ကြိမ် မြတ်တော် မူလှ သော အသွင် ဘဝ ဂွင် မင်း တရား ဖြီး ဘုရား အမိန့် တော် ရှိသည်။ အရပ်အကွက် သား တို့ မှာ လူကြီး လူ ဆော် နှင့် အပြည်အစုံ ရှိသည်။ သူငယ်ချင်း ဝင်သည် အိမ်များ မှာ ခိုက် သေး မီး ပွား မ ပေ ၏ မထွက် ရ အောင် ညည်း နေ့ နိုက် ဆော်၍ တအိမ်ကို ချိတ်ချွန်း ပါ သော ဝါး ဘဝ စင်း တန်သည် ၅ စင်း တန် သည် စိုက် ထောင် ရှိ စေ။ အိမ် ခိုက် မှာ လည်း ရေအိုင် ရေပြည့်တင် စေ။ ထမင်း ချက် ပြုတ်သည် မှာ လည်း ကျင်း ဇောက် ခုံတူး ၍ ချက် ချိန် ကိုယ် သာ ချက် စေ။ နံက် ၄ ချက်တီး ကျော် ၃ မေ့ ဝင်း က ချက်ပြုတ်၍ မီး သေညှိမ်း စေ။ ည နေ့ ၃ ချက်တီး ကျော် ၂ မေ့ ဝင်း ထွင်လက်မ ထောင် များ တို့က မေ့ ဝင်း သံ ပေး လွှင်ထမင်း ချက် စေ။ ည ၃ ချက်တီး ကျော် ၃ မေ့ ဝင်း ကို မီး သေညှိမ်း စေ။ ချက်ပြုတ် ချိန် မေ့ ဝင်း သံ ပေး သည့် အချိန် အထွင်း က လွတ်သည့် အချိန် ထွင်တအိမ် များ မီး ပွား မီး ပေါက် မီး ပွင့် မရှိ စေ နှင့် မီး ကျင်း ထွင် မီး ဆော် တို့က အမှိုက်ကြက် မွေး နှင့် တို့၍ စမ်း သတ် စေ။ သေညှိမ်း ချိန် ကာလ ဖြစ် ဗျက်မ သေ သေညှိမ်း စမ်း သတ်သည့် အမှိုက်ကြက် မွေး ကိုက် စွဲကပ် လောင်လွှင် မီး ရှိ သည့် အိမ် ဂွင် ကိုက် ရှေ့ရုံး မှာ အပ် စေ။ လမ်း ခရီး လမ်း ကူး လမ်း ချား လမ်း ကျွေ ပြင်အထွင်း အိမ်များ မှာ လည်း ဆေး အိုင် ဆေး တံ သောက်၍ မသွား စေ နှင့်။ သွား လာသူတို့ကို ကျွေလွှင် ဆေး အိုင် ဆေး တံ ကိုက် လူယူသိမ်း ထား ၍ အချက် ၁၀၀ ရိုက်။ မီး ဆော် ကိုက် တနေ့ ၅ ချိန် ခုညှိ ပတ်စမ်း သတ်စစ် ကြော စေ။ ညည်း မှုညည်း ခင်း မှာ လည်း အမှုအခင်း မရှိသည် ကိုက် ညည်း တချက်တီး ကျော် လွှင် မသွား မလာ စေ နှင့်။ အမှုအခင်း ရှိ၍ သွား လာလွှင် မီး အိမ် မီး အိုး နှင့် သွား လာ စေ။ သူခိုး သူဝှက် ကိုက် အိမ် ရာကို ကျူး ဖောက်ယူတက် ခိုး သည် ကိုက် သိ၍ ဟစ် ကျော် လွှင် ကြား သမျှ ရံဝန်း ဖမ်း ဆီး စေ။ ကြား ထောက်သိ ထောက်သိ လွှက်မလာ မ ရောက် မ ညီမညာ နေလျှင် နေသူတို့ကို အချက် ၅၀ စီ ရိုက်။ အရပ်အကွက် ထွင် နေသည့် အသက် ၆၀ ကျော် ၃၀ သူ ၈၀ သူ ကိုက် ကျောင်း ဘုရား သွား ၍ ကိုယ်စား တော် တင်လှူပူ ဇော် စေ ရမည်။ ဝန်တို့စီ ရှင်။

9 December 1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုပြာသိုဝ်လဆန်း ၅ ရက် နေ့နား ခံစမြေ ဝင်

များ ထုတ်၍ ဖွတ်ထွင် ပြန်သည့် အမိန့် တော်။
(ချီး ကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါ့ဆံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအမျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မိုဝ်ဝန်း မြိုင်သိုဝ်ချီတော်မူမည်။ ကောင်း မြတ်သောမင်္ဂလာ အခါတော်သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုပြာသိုလ်လပြည့်ကျော်ရက် ၃ နေ့နံနက် ၄ ချက်တီး ကျော် ၅ နာရီ ၂ ပတ်ဝင်စီ ဇနာပြန်ပြည့်ခရာပြည့်၌ ချီတော်မူမည်။ နောက်တော်လိုက်၌ သွယ်နေအမတ်အသက် ၄၀ ရှိ၌ ခေါက်နေတို့မှစ၍ ရွှေဘွဲ့တော်ရအမျှ အမတ်မြင်း ကြီး ဒိုင်း များ တပ်များ မြင်း သည်ကိုယ်ရံတော်၊ ဩဇာ သင့်ရေသင့်သွောက်စု၊ မြင်း တော်သည်၊ ရွှေပန်း ပန်ယွန်း စု၊ ကောင်ဟန်တပ်၊ ကောင်ဟန်သူရဲ ၅၀၊ ဒိုင်း၊ ဝင်း ကိုယ်ရံ၊ မြိုင်စား၊ ရွာစား၊ ကျေးစား၊ သင်း များ၊ စချီ၊ စမြင်၊ ကလံ၊ သံပြင် တိုင်မှစ၍ အရပ်ရပ် ရောက်သည့်အဖွဲ့တော်ခံလူစု၊ အမွေစုလူ၊ သွောက်၊ အမြောက်၊ ရွှေလေး၊ ရွှေလှံ၊ လေး၊ လှံ၊ ကာ၊ ဖွား၊ ဓါး မှစ၍ အဖွဲ့တော်မျိုး တို့တိုင်အစုချပ် အစုတိုင်တိုင် နှင့် နောက်တော်လိုက်ရမည့်အကြီး တို့တိုင် ခေတ်၍ စာချွန်အပ်၊ တပ်ပေါင်း ပြစ်သောစော်ဘွား၊ မြိုင်စား၊ စစ်ကဲ၊ နားခံ၊ မြိုင်စာရေး တို့သည်လည်း တမြိုင် ရှင်လက်နက်တိုင် ၁၀၀၀ စီ နှင့်ဆိုသင့်ရလမ်း ဆုံလမ်း ဝေးကွာ ကတတ်တခံရပ်၍ အသင့်နေစေရမည့်အကြောင်း ကိုယ်မှစ၍ သမား မန္တာန်၊ ကိုဝန်စာရေး၊ ဥယျာဉ်စာရေး တို့မှစ၍ ရေစုသား စုတို့တိုင်တက်၍ ရေးမှတ်ရမည့်သူတို့ကိုခန့်။ ဆင်ဝန်ဆင်နှင့်၊ အောက်မား ဝန်အောက်မား နှင့်လိုက်စေ။ မြင်း ဝန်၊ နောက်တော်ပါမြင်း ဝန်၊ လင်း ဇင်း မြင်း ဝန်၊ ပုဂံမြင်ဝန်တိုင်မှစ၍ ဝန်စုရတို့တိုင် ခန့်။ ဝေါတော်၊ ကျိုင်း တော်၊ စီး တော်ဆင်၊ မြင်း၊ အမျှ၊ ငယ်သား တို့မှစ၍ အဖွဲ့တော်မျှတို့တိုင် စေ့နှံ့အောင်အကြီး စာရေး သွောက်ကြီး ငယ်သား တိုင်အသက် နေ့၊ နံ၊ နေသည့်အရပ်အကွက်၊ မြိုင်ရွာ ကျေးလက်ကျေးသီး များ ထွင်နေထိုင်ကြောင်း များ နှင့်အရသာ မြိုင်တို့တိုင်ယခုကဝါယာမပြု၍ ဝန်တိုင်စီရင်။

11 December 1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုပြာသိုလ်လဆန်း ရက်နေ့အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဝန်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး ဖြစ်တော်မူလှသောအသွင်ကဝဂ္ဂင်မင်း ဟူရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဖြိုက်ထွင်း ဖြိုက်ပြင်အရပ်အကွက်ထွင် နေထိုင်သည့်ကျွန် တော်မျှ တို့မှတစ်ပါး စကား မှုအဂ္ဂါအတင် ဖြေး မှုငွေမှအညှင်း အခုံအထုတ်အတောင်း အမွေစကား များ မှုစ၍စစ် ဖြောင့်ရန်ဆိုင်ရန်များ မှုဆိုင်ရသောစာရေး တိုက်ရှေ့စစ် ဖြောင့်ခံစေ။ ခံရသကဲ့သို့လည်း ခုံသူမတ်တိုက်သည် လောဘရမ္မက်သိုက်မလိုက် ဖြောင့်မတ်စွာ ဓမ္မသတ်ဖြတ်ထုမ်း များ ခွဲလှသည့်အတိုင်း ကိုယ်သစ်ရင် စေ။ ဆင်း ရဲသား ကျွန်တော်မျှ နှင့်အမျိုး အမတ်သဌေး သူကြွယ်တိုက် ဖြေး ငွေချေး စား ရှက် တင်သည်ဟူ၍ ရာဇဝတ်မစပ်မဆိုင်သည့်အမျိုးများ ကိုက်အနှောင့်အယှက်ကြီး ခြေ ခြင်း မခတ်စေနှင့်။ ဆင်း ရဲသား တို့မှတစ်ပါးအား ဖြေး ငွေပါး ရှား သူတို့ကို ကြေး အား ငွေအား ဆွေအား မျိုး အား ရှိသသူတိုက်ကမည်လည်း မပန်း စေနှင့်။ လက်မထောင်မျိုး တိုက်ကအရပ်အကွက်များ ကိုယ်မင်း ခင်း ရှိ၍ ဆော်ဘန်ခေတ်ချ သည်များ မှုကြီး ကြိမ်လုံး ခြေခြင်း ဖြင့်မဆောင်မယူစေနှင့်။ ရာဇဝတ်ကပ်သတ် ဖြောင့် နှင့်ဝန်တိုက်မြင်သော်လည်း လက်မထောင်မျိုး တိုက်ကအာဏာပါမှကြိမ်ကြိမ် ခြေခြင်း ဆောင်စေရမည်။ ဖြိုက်ထွင်း ဖြိုက်ပြင်အရောင်း အဝယ်ဆိုင်ကနွား တည် ထား ၍ ရောင်း ဝယ်ဖောက်ကား သည်မှတစ်ပါး ငွေပိဿာတိုက် ရောင်း ဝယ်လှယ်နိုင် ပါယ်နိုင်သည့်ဆိုင်တိုက်မှ ရှေး စာတမ်း စာဟောင်း အတိုင်း ဆိုင်ခွန်ပေး စေ။ မူး မတ်စသောအရပ်အထူး ရှိသူတိုက်ဘေး ဘိုး ဘလက်ထက်ဝယ်သည်။ ပိုင်သည့်မြေထွင် ဆိုင်သည်ကနွား အခွန်ဟူ၍ ရောင်း သူတိုက်မပေး စေနှင့်။ ၁၂ ခုခွင်မှတစ်ပါး ၁၂ လကိုချိန်ခွင်လျှင် ငွေပိဿာစာဟောင်း အတိုင်း ပေး စေ။ ရွှေပြည်ဦး စား စုမှတစ်ပါးလျှင်ဝတ်ကောက်စေ။ အဝယ်တော်အိုဝ်၍ယူလျှင်ဆင်း ရဲသား တို့မှတစ်ပါး ရောင်း လျှင်အဝယ်တော်တို့က ပေး ၍ဝယ်စေ။ မိုက်ဝန်း ဖြိုက်မှတစ်ပါး ငါ့ရှိတော်မူသည့်အခိုက်ပြည်ရေး တိုင်း ရေး စသောဆင်း ရဲသား တို့ကိုယ်လည်း ဖန်း နှိပ်စက်၍ဖြိုခွဲထွင်မ နေဝံ့။ ထွက်သွား သည်များ ကိုယ်ရွှေနား တော် ကြား လျှင်ဝန်တိုက်နှစ်ခွန်း ချေရမည်မမှတ်နှင့်။ ကြီး စွာသောရာဇဝတ်တို့ကို ခံရလိမ့်မည်။

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုပြာသိုက်လဆန်း (၇) ရက် နေပြည်တော်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလှူနိဗ္ဗာန် မြတ်တော် မူလ သောသမ္ဘာတဝဂ္ဂင် မင်း တရား ငြိမ်း ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မိုး ဝန်း မြို့ရောက်ချီတော်မူသည်မှာ အလှူချီနှင့် စေရမည် မင်း ရဲသဘာဝသူ၊ စစ်ကဲရဲ သော်ဘယ၊ ရဲဒေဝ၊ နား ခံ ဇေယျပူညာ သွေဘက်ငါး ကျိင်၊ ဥဒိန်ဘယ သွေဘက်ငါး တပ်စာ ရေး ရဲစောမျှ သွေဘက်ငါး အောင်၊ ရာဇာဘယ သွေဘက်ငါး လက်နက်ကိုင် ၁၀၀၀၊ အမြောက် ၁၀၀၊ သေနတ် ၁၀၀၊ လေး ၃၀၀။ လက်နက်ကိရိယာစုံမီး ကိုယ်စေ့ပေး အပ်ရမည်။ မင်း ရဲရဲဘုရား၊ မင်း ရဲကျော်စွာ ကျော်၊ မင်း ရဲမင်း လှကျော်၊ မင်း ရဲနရဲ၊ မင်း ရဲသီဟ၊ မင်း ရဲကျော်သူ၊ မင်း ရဲနရဲသူ၊ မင်း ရဲစက္ကသူတို့မှာ မင်း ရဲသဘာဝသူနည်း ခန့်၊ စတေးမြင်း များ ကိုတပ်များ ၊ နန္ဒသဘာဝ၊ နန္ဒသီဟကိုတပ်စစ်ကဲ၊ တန်ကြည်စား သွေဘက်ငါး ကျော်၊ ၄၀၀ သွေဘက်ငါး သာရ၊ ဆင်ကဲတို့ သွေဘက်ငါး ဦး ၊ မခေါက်စား သွေဘက်ငါး ချင်း တို့မှာ လက်နက်ကိုင် ၅၀၀ စီ၊ အမြောက် ၅၀၀၊ သေနတ် ၁၀၀၊ လေး ၃၀၀၊ လွှား ကာအစုံဆေး ကြည် စေ့အစုံ၊ စာရင်း ကျအင်း ကျဗိုလ်များ တို့ကို ခေတ်၍အပ်၊ မင်း သီးမြင်း များ တို့ချီသည်တပ်တွင်တပ်ပါမင်း သား နေရဲ နေမြင်း များ ၁၀၊ ဆင်ရေပေး မင်း သား ၁၀၊ နှီး ခေါက် နေအမတ် ၅ ကိုက်တို့ကိုလည်း ခန့်၊ ဗေဒင်သမား ၊ မန္တန်ပုဏ္ဏား တို့ကိုဗိုလ်တပ်မှာ ခန့်၊ သီရိဇေယျ နော်ရထာ၊ သီရိဇေယျ ကျော်ထင်၊ သီရိဇေယျသူရ၊ သီရိသင်္ခယာ၊ သီရိဇေယျသင်္ခယာ၊ လက်ယာ နန္ဒသူ၊ လက်ဝဲ နန္ဒသူ၊ လက်ယာ ဇေယျသင်္ကြံ၊ လက်ဝဲ စည်သူ၊ နန္ဒသူရိယ၊ နန္ဒဗလ၊ နန္ဒသူရတို့မှာလည်း စစ်ကဲ ၂ စီ၊ နား ခံ ၂ စီ၊ တပ်စာရေး ၂ စီ၊ သွေဘက်စု၊ မြင်း စု၊ ရွှေပန်း ပန်စုကခန့်၊ လက်နက်ကိုင် ၃၀၀ စီ၊ အမြောက် ၂ စီ၊ သေနတ် ၅၀ စီ၊ ဆေး ကျည် စေ့အစုံ၊ လေး ၁၀၀ စီ ခန့်ထား ရမည်။ ဝန်တို့က ခေတ်၍ဆို၊ မင်း သား ၊ ဗိုလ်များ မင်း သား ၊ တပ်များ မင်း သား တပါး ပါး တော် နေဒူး နေအမတ်တပ်များ တို့မှာဆင် ၁၀၀၊ မြင်း ၃၀၀ လိုက်စေခန့်၊ ဆိုင်ရဲအစုချုပ်အစုကိုင်တို့ကို ခေတ်၍ပြန်၊ မင်း ရဲသဘာဝသူကိုစည်ဖြူ၊ ပုံသဘာဝ၊ နှဲ ၃၊ ခရဲ ၂၊ စည်ပုတ် ၁ သနား တော်မူသည်။ သီရိဇေယျ နော်ရထာ ကိုစည်ဖြူ၊ ပုံသဘာဝ၊ နှဲ ၃၊ ခရဲ ၂၊ စည်ပုတ် ၁၊ လင်ကွင်း ၁ သနား တော်မူသည်။ မင်း ရဲသဘာဝသူကို ရွှေပေခမောက်၊ ကျိုင်း ရွှေချက်၊ စီးဆင်၊ ဗိုလ်များ မင်း သား တပ်ပါမင်း သား တို့ကိုစီး ဆင်ကျိုင်း ရွှေချက်သနား တော်မူသည်။

11 December 1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုပြည့်လဆန်း ရက်နေ့ ၁ ခံ ပြေကြီး မိုး ဖွတ် 11 December 1637
ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မိုး ကြည့်၁၉ ၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅ ၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသွင်တဝှင်မင်း တရားကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ မိုဝ်ဝန်း မြို့ဝိုက်စစ်အင်္ဂါ၄ပါး နှင့်ချီတော်မူရသည့်မင်း
 သား ဗိုလ်မှူး တင်မှူး ဝန် ဝင်း မှူး တို့မှစ၍အုပ်စုတပ်ပါစစ်ကဲနား ခံတပ်ရေး
 အကွပ်အကြပ်တိုက်။ အုပ်စုသူရဲသူခက်တို့သည်လမ်း ခရီး ဆိုင်သင့်ရာမြို့ဝှင်တောနေ
 များ ထွင်ကြကပ်ကပ်နွား လွှဲဆိတ်တိုက်မှစ၍သူအသက်တိုက်သတ်စား ခြင်း မှကြည်ရှောင်
 ရမည်။ အရှင်မပေး သောဥစ္စာတိုက်မလှမယူမဖျက်မဆီး စေနှင့်။ သွီး ပျိုသား
 ပျိုတို့ကိုအညည်း အပန်း မရှိစေနှင့်။ ဥစ္စာကြေး ငွေအဆောင်အရွက်တို့ကိုမဖျက်
 မဆီး စေနှင့်။ အိမ်တောင်ခမ်း နာယောကျ်ား မိမိတို့ကိုမသိမ်း မယူစေနှင့်။
 လူကိုလူခြင်း အထိုက်အခိုက်အပုတ်အခတ်မရှိစေနှင့်။ ခိုက်ရန်ဒေါသမေတ္တာမာန်မာ
 နတို့ကိုချစ်တည်း စေ။ မင်း ရှိန်စိုက်ရှိန်ကပ်ခိုက်၍အာဏာထုတ်ပြတောင်း ဆိုသမျှ
 ဆင်းရဲသား တို့ကမပေး စေနှင့်။ တပ်တော်နှင့်အနီး အဝေး မထွက်မသွား စေ
 နှင့်။ ဆင်မြင်း ကြောင်း စား သည်အရာမှာလည်း တပ်တော်နှင့်မဝေး၊ အနီး အ
 ပါး ထွင်သောကြောင်း စား စေ။ လူအစေ့အနေအကြည့်အရှုမလစ်မတင်း စေနှင့်။
 နောက်တော်လိုက်အစုစုကွန်တော်မျှော်တိုင်အချင်းချင်း ခိုက်ပွား ရန်စည်မရှိစေ
 နှင့်။ အလော်အလဲဖြိုခွဲ၍မဆိုက် စေနှင့်။ အသောင်း အကြမ်း မပြုစေနှင့်။ အဝံသား
 တော်မူသည့်ဘဏ္ဍာတော်များ ကိုက်မယိုက်မရွင်း စေနှင့်။ လက်နက်ကိရိယာအပ်တော်
 မူသမျှအပျက်အစီး အကွပ်အပဲ့မရှိစေနှင့်။ ပေါက်ပျက်ရသောအရာမလွတ်မကင်း ရှိသည့်
 ဘဏ္ဍာတော်များ ကိုပြု၍အစီရင်ခံစေ။ မကောင်း လျှင်ပြင်လုတ်၍အပ်မြဲအပ်။
 အောင်တပ်တော်နန်း စံတော်မူသမျှမှာပုဏ္ဏား အဇာဂရု၊ ပေါက္ခရသဒါ၊ ပ
 ဉာဟိမဟာ ကျော်စွာ၊ မဟာ ကျော်သူတိုင်စီရင်သည့် ဝင်း ၄ မျက်နှာတံခါး ထင်ဓါတ်
 ဖိုက်၊ ဓါတ်မ၊ ဓါတ်ကူး၊ ဓါတ်ဂျက်၊ ဓါတ်အက္ခရာ၊ အုတ်၊ ကသစ်၊ နတ်ကျိန်း၊ ခြေကျိန်း၊
 မီးစာ၊ မီးခွက်၊ ချည်မျှင်၊ ဖယောင်း၊ ချိန်၊ ကျပ်၊ သင်္ချာအရေအတွက်၊ ဆင်
 ပေါက်၊ ဆင်မ၊ ဦးစီး၊ ချွန်း ကိုင်သူ၊ ဖယောင်း တိုင်၊ ရွှေမြူကာ၊ ငွေမြူတာ၊
 ထီးဖြူ၊ တံခွန်၊ စည်ဖြူ၊ ပုံသင်္ဃာန်၊ တရုတ်တလိုင်း အကအတီး၊ ငြိမ်း ကုလား အ
 တီး အက၊ ဂှမ်း ကသည်း အတီး အက၊ မြန်မာအတီး အက၊ လူမျိုးဝဝအတီး အက၊
 နတ်စင်ချနတ်နေ ယောကျ်ား တိုင်နှင့်၊ ပရမမဟာရာဇဂုရုဆရာတော်၊ နေ

လက်ဆရာတော်၊ မဟာဝန်ဆရာတော်၃ပါး တိုင်မှီ၍ ကိုဝန်တော်ရေး ဖြစ်
မစေ။ သံဃာတော်ဆရာတော်၁၅၀ပါး စီ၊ ထွက်တော်မမူမီ ရွှေတော်ကယဉ်
စီး၍ လိုက်စေ။ ယဉ်ထမ်း များ မှာမဟာဒါနဝန်တော်ရေး ကျောင်း ဝန်တော်ရေး
တို့ကဆရာတော်၁၅၀တို့ကို စီပေးအပ်။ နန်းတော်ဦး ထွက်တရားရဲ့ နှစ်ကွက်စ
ဤအောင်လံတော်၊ ရွှေဝင်း ဆင်ပျံရတနာ၊ နောက်ဝင်း မြင်း ပျံရတနာ၊
လက်ဝဲဝင်း သား ကြီး ရတနာ၊ လက်ယာဝင်း သဌေး ကြီး ရတနာ၊ ငှက်ဆင်စီး၊
ဆင်စီး၊ မြင်း စီး၊ နတ်သား တို့မှစ၍ အောင်စည်၊ အောင်မောင်း၊ အောင်
လံတော်၊ မိုက်ကိုင်ပြစ်ကွဲချီ၊ သား မဖွား တက်ကွဲမချီ၊ မြေသီး ချီ၊ ကွဲခြင်း
ခတ်နိုင်သည့်ကွဲချီ၊ တံပိုက်တော်အင်း ရေး အစီရင်များ မှာပုဏ္ဏား ပညာရှိ
တို့ကို မေး၍ မဇ္ဈိမတိုက်သီရိဓမ္မာ သောကစသော သောဠသတိုင်းပြည်ကြီး ၁၆
ပြည်၌ (လုပ်ထုံး နှင့်) အတူစီရင်စေရမည်။ ဝန်တို့က ခေါ်၍ပြန်။

11 December 1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုပြာသိုဝ်လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံပြေ့ကြီး မှား
ထုတ်၍ ဖွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မျိုးကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံပေ၊)

4 February 1638

နန္ဒပုံချီခံငသဘရကိုသံလျင်စေဘင်္ဂရဲလှေဝဝစင်းကိုရဲလှေဝန်ခန့်ကြောင်းလည်း
ပဏ္ဍိတ်သံသရာအကျိုးအကြောင်းတို့ကိုနားလည်သိမြင်သူဖြစ်၍ငါ့အမှုတို့ကိုမသွေမ
ဖီထမ်းရွက်မည်ကိုအရည်ရှိ၍ခန့်တော်မူသည်။ အမှုတော်ကိုကြပ်ကြပ်တည်းတည်းကုန်
ထွင်အောင်ထမ်း။ ။

4 February 1638

သက္ကရာဇ်၉၉၉ခုတပေါင်းလဆန်း ၃ ရက်၁ နေ့ပြန်အမိန့်တော်။ ။

(သုတေသီစာစု)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသော ဂုဏ်ဓမ္မာဒိပတိတရားမင်း တရား
 ကြီး အမိန့်တော်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၇၃၁ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့တွင် 14 February 1370
 ပုဂံသမုဒ္ဒရာဇ်မင်း လက်ထက်တွင် ချွေစည်ရုံးသည် ရတိုက်အဝင် မြေပယ်နယ်ဦး
 ရေ ဖြူပြု ကျေး ရွာနယ်သီး နယ်ချား ဒိုင်း လမိုင်း ဝင်း ကိုရန် ကြွေစည် အသည်
 ရွှေခွံ ငွေခွံဆင်မြင်း အစို့များ နှင့် မဂ္ဂင်း မလင်း ထွေး ရေဝှက်တင်၍ရှိ
 ကြသည်။ ရှေး ဘေး လောင်း တော်ဘိုး လောင်း တော် အနော်ရထာ စောလွှတ်
 များ ကလည်း ဝင်း ဆင်အတွင်း စီး တော်ဆင်အစို့ဇနက်ပလာဆင်အစို့ စီး တော်
 ဆင်အစို့ ၄ စီး မှစ၍ အော်မား ဆင်သင်း အစို့များ ကို သား တော်အစည်
 မြေး တော်အဆက် မြစ်တော်အညွန့် အစွန့်ရှည်စွာ မဂ်လာ မော်ကွန်ပြည်၏
 ကြက်သရေရှိသော ဆင်ကောင်း မြင်း ကောင်း လွှတ်ကရိယာ ကျိကျာ၏စပါး များ
 မှစ၍ ပြည်တွင်း ပြည်ပ ပြည်စုံကြီး မြင့်သောအရသည့်မရှိ လေသေး ။ ထွေး ရေဝှ
 ကွက်တင်တွက်ဝင်သွား ရာ ရှေး မင်း တို့လွှတ် ဆင်ကောင်း မြတ်သော တောတောင်
 မြစ်ဆိတ်ကမ်း နား တောင်း ပန်ယျား များ သောအရပ်နှံစပ်ကြွမ်း ကြင်လိမ္မာ
 သောအရပ်နှင့် တစ်သောဆင်လက္ခဏာတစ်တို့အကြွင်း မဲ့ရွက်ဆောင် နိုင်သောသူ ကောင်း
 အမျိုး သား တို့ကို ရွေး၍ အော်မား သင်း ဇရုံအဝင် ဇင်း မယ်ပါ ကျိုင်း ရုံကျိုင်း 1611
 သည်ပါ လူတို့ကို ဇရုဇရုမဟာဓမ္မရာဇာ အမည်တော်ရှိသော အနောက်ဘက် 1609
 လွန်မင်း သား တော် ပြဿဒိဉာဏ္ဍာဒိပတိတရားမင်း တရား သည် ဇရုဇရု သိမ်းရုံးခွဲ
 သည်။ ကမ္ဘံပိုက်၊ ဟံပျည်သည်၊ ငတလိုက်၊ ငစွန်၊ ငပါဇီ၊ ငပါသည်၊ ငတန်သည်၊ င
 ကျော်သည်၊ ဗြအစည်၊ ဗြအသီရိ၊ ကမ္ဘံပိုက်သီရိတို့နှင့်ဇရင်း အဝင်ရတနာပူရနေ
 ပြည်တော်သို့ ရောက်လျှင် ချွေရင်း ဇရင်း ဇင်း မယ်ပါလူတို့ကို အောက်စကုစလင်း
 ဘောင်လင်မြစ်စဉ်တလျှောက်ကိုတက်၍ နန္ဒမိတ်သီရိ၊ ဂဇသုရ၊ ဥဒိန်ဂဇပုညာ
 တို့ကို စေ၍ချွေပေး ဖြည့်သွင်း သည်။ ဟံကမ်း ဟောင်ငတန်၊ ငမိ၊ ငသည်၊ ငလော
 တို့နှင့်လူပေါင်း ၃ ခေါင်း လူ ၃၀၀ တသင်း ချွေသည်။ ဟံကမ်သစ်၊ မြအသီရိ၊ သီရိဇွယ်
 ယည်နှင့် ဟံကမ်သစ်၊ ရဲပုံသီရိ၊ နန္ဒကလျင်ပါလူ ၅၀၊ ငပွေ၊ ငစံ၊ သို့ပွန်သု၊ သို့ပွန်
 စန်တို့နှင့် ကမ္ဘံပိုက်တို့ကို ချွေရင်းသင်း၊ သိမ်း စည်တသင်း၊ လက်ယာတသင်း၊ ဇောတအည်
 တသင်း၊ ဟန္တီတသင်း၊ ဟံလွက်တသင်း၊ ဇရုံလူပေါင်း ဇရုဇရု ၆ ခေါင်း ၆ သွေခံချွေ

ပြည်၍ ဆင် ကောင်းရှိရတနာစစ်တကြိမ် ကြော့ဘမ်း ရသည်။ ပရေမေသုရိန်ဥဒိန်
 မင်း စော့ တို့ကို ပယခင်း ကျင်း ၍၊ ညံတ်သူရဒေဝါ၊ ဟိန္ဒူအာဂရ၊ နှိမ်နှိမ်
 ဖုတ်ဖုတ်၊ ရွတ်ဘတ်သရဆယ်၍၊ ရွှေလွန်ကဲ၊ အစံ ကျော်၊ ဂဇနန္ဒ ကျော်၊ ကမ္ဘံပိုက်တို့
 ကိုသွယ်လယ်၍ ကြန်အင်္ဂါလက္ခဏာဘတ်လျှင် ဇီ၊ ဂုံ၊ ဆင် ပြောင်ဆန္ဒန်အရည်မွန်သော
 ဂင်္ဂေယျအမျိုး အမည်နက်သောဆင် တော်၊ အစွယ်အဖြား ဟင်းရန် ဘူး ကဲ့သို့သော
 ဆင် ကောင်း တို့ကိုဥသင်း တလလျှင် ၂သင်း ဘမ်း သွမ်း ၍ ပြည်မြို့ကူးစလင်ကူး များ မှာ
 သွင်း စေ။ ဥသင်း အစုသား ဇင်း မယ်မင်း ကြီး ဟံသို့မိုင်၊ ဘိုမုံတိုင်း ဆိုင် လှော်
 တို့ဆွေသား မျိုး သား လူဝရ၅အွက် ကရွေး ၍ ဇင်းမယ်ပါကိုသင်အောင်သုံး သင်း
 အခံမား လူ၃၀အွေ့သည်။ တောင်ငူပါငမေး၊ ငစံ၊ ငတ၊ ငပိ၊ ငသုတ်၊ ငကျော်
 စံ၊ ငကြာပင်တို့နှင့် ငကျိက်လွန်၊ ငကျိက်ပိတို့ပါ တောင်ငူပြည်ပါလူ၄၀တရပ်၊ ၁၂
 တရပ် လူတို့ကို အခံမား သင်း ၉စုံအောင် ဗြဟ္မာနွယ်ခေါင်း ၄၂လူ၆သွေခံဥသင်း
 အောင်ပြည်မြို့ရှိအွေ့သည်။ မိုက်ခေါင်တံ၊ရဲတံသည်၊ ငတ၊ ငကြာပိ၊ ငလွမ်း မိတို့နှင့် ၅
 ခေါင်း၊ အခံမား ဥသင်း အောင်အွေ့သည် လူ၃၂၊ သိမ်တက်ခေါင်း၊ မင်း တုံး မြို့
 ရှိ သူရဲကြမ်းခေါင်း၊ မြင်းကြမ်းခေါင်း၊ ဖွဲ့လုံး အောင်ခေါင်း၊ ကညင်ပြောင်ဆင်
 မအိုရွာခေါင်း၊ ဒေင်္ဂါလီငကျိက်တော၊ ငလေခံတံရဲငတံ ကေါင်တို့နှင့်ဥသင်း၊ အခံ
 မား အောင် အစီး၅၀တရပ်၊ ၇၅တရပ်၊ ၄၅တရပ်၊ သိမ်း စည်းခေါင်း၊ နက်ဥသွေခံ
 ခေါင်း၊ ကင်း စင်ခေါင်း၊ ချံခေါင်း၊ပြည်စိုခေါင်း၊ ပြည်မြို့ရှိဝရခေါင်း၊ ဥ
 သင်း အောင်၊ ၄သင်း ခေါင်း၊ အခံမား အစီး ၁၀၀၊ မာဖြူရုံရုံ၊ မာမာတင်
 ဆင်မအကြီး သား ငယ်နို့စို့ပါ၊ ၂ရ၉၊ ၁၁၅ ခေါင်း အွေ့သည်၊ ၄၅တရပ်၊ ငစံပါင
 သုတ်၊ ဂဇနန္ဒ၊ နန္ဒသူရ၊ ဂဇပုညာ၊ ငပါအိတို့ပါ လူပေါင်း ၅၅၅၊ ဥသင်း အောင်
 အွေ့လုပ် မြေစား မြေပါလူပေါင်း ၅၅၅ကို တကိုလျှင် ရဲ၂တန်သည်၊ ခဲ၁တန်သည်၊
 ခဲ၁တန်သည်၊ ပယ် ပေါင်း၇၀၀၀ ကျော်အရပ်ရပ် အခံမြစ်စဉ်တလျှော့၊
 ပြည်မြို့နေ၊ မင်း တုံး နေ မြေပယ်၃၅စီချသည်။ နန္ဒင်းကိုင်ရွာ၅၃၅၊ ရေစကြို
 ရွာ၃၅၅၊ ကန်တူရွာ၅၅၊ ရဲပတိုင်ရွာပယ်၅၅၊ မိန်ကြီး ရွာ၁၅၀ဝဲ၊ မြင်းဂဝ
 ရွာပယ်၅ဝဲ၊ မလွန်တင်ရွာ မြေပယ်၅ဝဲ၊ ကုလား မည်း မြေပယ်ဂဇီ၊ ကျော်ရစ်
 ရွာရွှေပေါ် ငလောင်ဘုရား ကို ရရဂခ နရပတိကြီး ဂျာသည်၊ ဝတ်တော်ကင်း

ရွာ မြေကုန်ရုံ၍ ရွှေ ပုံသွာရွာ မြေပယ်၅၅၇။ သစ်ဆီ၆၆ရွာ တောင်လက် မြေခံလက်
မြေပယ်၂၆၀။ မအူဆင်တမ်းရွာ မြေပယ်၁၇၅။ ဝမ်း ပြည်ရွာ မြေပယ်၁၃၅။ ကန်
တိရွာပယ်၁၃၅။ ချောင်ဦး ရွာပယ်၁၃၅။ လယ်စင်ရွာ၂၃၅။ ငန့်ရွာ မြေပယ်
၃၅။ အောင်သွာရွာပယ်ဆင် ခြေရကုန်းပယ်၉၀၅။ ဆား ထုံးရွာ မြေပယ်၁၅၀။
ယောခရိုင် ခဲရွာ မြေပယ်၂၁၃။ ပုပ္ဖကိုင်ရွာ မြေပယ်၁၀၀။ လယ်ဖြူရွာ မြေပယ်၂၀၀။
ချောင်ကူး ရွာ မြေပယ်၂၀၀။ ဝဲခင်း ရွာ မြေပယ်၇၅။ သားပေါ်ရွာ မြေပယ်၆၃။
သံလောဝံရွာ မြေပယ်၃၅။ အာလောင်ကုန်းမြေပယ်၈၅။ မာန်ကျည်ပျား ရွာ မြေ
ပယ်၆၅။ ဆင်ကြား ရွာ မြေပယ်၆၅။ တောင်ကျောင်း ရွာ မြေပယ်၂၀။ ပြည်မြို့
ကျေး ကျုံး တိုက်ရွာ မြေပယ်၂၅။ ကံလယ်ရွာ မြေပယ်၅၀။ ပန်တော်ရွာ မြေပယ်၅၃။
ကိလသိင်္ဂီတိုက်ထွင်း ဂြိုပေး ချသနား တော်မူသည်။ တောင်ဘက်၉ခရိုင် နယ်အတွင်း

ကြီး မည်ဆည် ရေသေခံ ပြောင်းပြာနွား တက်ကလံ ကျော်ဆည်သေခံ။ ပန်းယဥဇနာ
မင်း ကြီး ဂျာသည် ၆၈၃။ ပန်းယ ကျောင်း ဒါယကိကျောင်း ဝတ် မြေပယ်၄၅၇။ အ
ရှေ့မြောက် တောင်သွတ်လယ် မြေစွန်းအနောက်သို့။ ကန်တန်ပြင် မြေညောင်ပင်ကုန်း
အနောက် မြေခံ မြေခင်းဆုံကြီး တိုက်။ မြေစွန်းမြေ သပြေ၂ပင်အခြား လုပ် မြေနေ မြေ
ဆင်စား ကျက် မြေပေး ချသနား တော်မူသည်။

7 February 1638

၉၉၉ခုတ ပေါင်း ယွန်း ၆၇၇ နေ့၊ တမန်သဘတ်တပျက်ဒိုင်မှူး

ပြန်အမိန့်တော်။

(တက်ဗဟို၄၅၁၉၄)

1637

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုသဘလွန်မင်း တရား ကြီး သည်ဒိုင်း လမိုင်း ဝင်း တော်သူရဲ
 ၁၂တပ် ရွှေပန်း ပန်းဝင်း တော်ငှမျက်နှာမာရဘင်ဥသင်း မှူး ရွှေထား ရွှေ
 ရွှေကား (လက်သစ် ရွှေတော်) ငှစင်း မာရဘင်ဝင်း သူရဲ ကေါင်ဟန်သိန်း နီ
 ရွှေဒိုင်း သင်း မှူး အောက်မား သင်း ရွှေငွေအတိသ စွေး အခွန် တော်ဆင်စွယ်
 ဖ ယေင်း ပန်း တိမ်ပန်း ဝဲဘဏ္ဍာလက်နက်ကြီး ကိုင် (ကိုယ်ရံကြီး) မြင်း စုကြီး ပန်း
 ရသေနတ်အသစ် ၆ သွေး သောက်နပ်စုဖစိုဝန်း ကျင် သွေး သွောက် ၁ ငှတုရင် ပြေ ၃
 တေ ၃ စ မြေဝင် လွတ်ရုံး ငှတော် စောင့်နာရီဥ စိုလက်မ ထောက်အဆောင်နီ
 ၁၆ သွေး သောက်ဒိုင်း မှူး မာရဘင်သင်း မှူး ဥသင်း သ ပေါက်မှူး ရွှေတော် ပြေး
 ဝန်း ကျင် နောက်စွဲသည် ၄၀ တော်ကွမ်း ရေကိုင်းသူငယ် တော်စု ရွှေတော် ပြေး
 နောက်တော်ပါ ကျွန်တော် ယေင်း ထီး ဖြူတော်ကျိုင်း တော်ထမ်း ထမ်း စင်တော်
 ဝေါတော် ရွှေမြင်း ဥစို နောက်မြင်း ဥစိုလက်ဝဲမီး တိုက်မြင်း မိုး ကြီး ထီး (အစု
 သွေး သောက်) သန့်စင်တော်ဝင် သီး တော်ကျံ တော်စုကိုရံစုရသစု ထိုင်စု ၅
 သွေး သောက် ၆ သွေး သောက် ၂ သွေး သောက် ၃ သွေး သောက် ၇ သွေး သောက် ၈
 သွေး သောက် ၉ သွေး သောက်အစုစုကိုသိမ်း ဤသက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုတ ပေါင်း ယွန်း
 ၁၂ ရက်အင်္ဂါ နေ့တွင် ငတက်တူငရန် အင်္ဂါငတက် ခေါင်ဒိုင်း မှူး (ဝက်) လူး စား
 ငါး စင်း ရိုင်း စား ဂန္ထပုကြီး တိုင်းတိသမုတ်ပေး ချစစ် ကြောသသည်။ နယ်ပုံ နယ်တ
 နှင့်ဦး ရေကိုင်းအသက် နေ့နံကျား ကြီး ကျား ငယ်မကြီး မငယ်ကြီး တိုင်းတသမုတ်ပေး
 ချသည်။ ဝင်း တော်ငှမျက်နှာအစုသား ဝင်း တော် ကေါင်ဟန်လှံရှည်ကိုင်းရှမ်း ဝင်ဥ
 သွေး သွောက်အနက်ကငပန်း စံင်သည်လိုင်ငတသည် ငတော်လိုင်သောဤတိုင်းရှင်
 သွေး သွောက်ငယ် ၅ ငတကိုယ်လှံ ၅ ပယ်ကျဆုံး စကြီး အဝန်း ၃၂ ကျပ်ပယ် ပေါင်း ၃၅၂
 ကေါင်ဘက် မြေ ၁ ငှရွှေ ၁ နယ်ငှရပ် မြေကြီး တိုင် နက်လုပ် ၁၅၀ စား မြေ ၁၅၀ တိ
 ပေါင်း ၅၀ ဥတိအ ရွှေအ နောက်တိုင် မြေ ၁ က်တိ(အရွှေအလား မဟတ်ပင်ကုန်း
 အထိ၊ တိုင်အလီး ငဆူရလယ်ကန် စင်အင်အခြား၊ အနောက်ထိန်ပင်ကုန်း ထိ၊ မြေ ၁ က်
 ကိုလမ်း မကြီး အခြား ပယ် သေ နယ်သတ်၍ ချစည်ကိလ ရွှေဝင်း လှံရှည်ကိုင်းရှမ်း ငပန်
 သည်) အရွှေကိုလီး သော် ငပန်း လုံငစံပါအသည် တော်တို့လူ ပေါင်း ၄ ယေက်ငယ်သား
 ၂၅ တကိုယ်လှံ ၅ ပယ်ကျဆုံး စ ကြီးအဝန်း ၃ ပယ် ၂၂ နှင့်ပယ် ပေါင်း ၁၇၅ ပယ်၊ စော

1638

ပုမြို့နယ်၌ ရဲဘက်အတွင်း မိလ္လာတို့ နက်အရှေ့ကိုလည်း သော်ကုန်း တန်း ကုက္ကိုပင်အခြား ၊
 တောင်ကိုလည်း သော်ကုန်း မြင်း မြေသွတ်ပင်ကြီး အခြား ၊ အနောက်ကိုလည်း သော်
 ဒိုင်း မြေ၅၀၀ ပယ်အခြား ၊ ၎င်း နယ်၌ ရဲဘက်အတွင်း လုပ် မြေ၇၅ ပယ်စား မြေ 1638
 ၇၅ ပယ်ချထား သည်တောပေါင်း ၅၂၉ တိ၊ ၎င်း နေ့တွင် တောင်ကုန်း၌ ရှိသော င
 ရွှေလုံး ငသည့် တောင်သည့် ငသည့် နီငသည့်တလွှာတို့နှင့်လူပေါင်း ၅၄ တကိုယ်လွှာ၅
 ပယ်ကျ၅ ပယ်ကျ ကိုလုပ် မြေ၇၅ ပယ်၁၂ စုပယ် ပေါင်း ၁၅၂ ပယ်ခို ဖြေး မုံ ရွှေရွာ
 ထောင်ငါးဆယ်တိုင် နက်အရှေ့ကိုလည်း သော် နှောပင်ကြီး လယ်ထိ၊ တောင်ကိုလည်း သော်
 ခင်ဂိုး ကုန်း အခြား ငပုလုပ်သည့်လယ်ကန်သင်း ထိ မြေဘက်လွှာလင်း မခြား ပယ်
 သေပြု၍ တိ ပေါင်း ၈၉၄ တိချသည့်တိလငတက်တူငရန် အောင်ငတက် ခေါင်ဒိုင်း ၎င်း တို့ချ
 ထီး သည်။

28 January 1638

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုတပိုတွဲလပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့တွင် တောင်ဝင်း ရွှေကုန်း
 ကိုင်ငရွမ်း ငပါငသဦး လုံငသည့်ငသည်း စံငလည်တို့နှင့်လူပေါင်း ၄၀ ခိုး စကြီး အ
 ဝန်း ၅ ပယ်ကျငယ်၃ ပယ်၅ ကိုလုပ် မြေစား မြေ နေ မြေပါ၁၇၉ ပယ်ခိုတိ ပေါင်း
 ၈၀၉ တာနှင့်ချထား သည်၊ သင်း တောင်အင်း ရွာငလှကြီး တိုင် နက်အရှေ့ကိုလည်း
 သော်အတိမ်ယင်ကုန်း ထိအခြား ၊ တောင်မြင်း မြေစပ်၊ အနောက်ကိုလည်း သော်
 ရေဝင် မြေ၁င်း ခိုက်၊ မြေဘက်ကိုလည်း သော် မြေ၁င်း ဆုံး သနပ်ပင်ထိ၊ တောင်
 ဝင်း ရွှေကုန်း၌ ရွှေကုန်း ထောင်မိုး နေ့ကြီး ရုံး ကြီး သည်မိုး ငြိပါရွမ်း သုမ်ဖမ်း
 လူ၅၄ ဖွဲ့ရင်း လူတို့ထွင်ထပ်ဖြည့်သွင်း သည်လူတို့လုပ် မြေ နေ မြေပါပယ် ပေါင်း ၁၇၉ ပယ်ခို
 ချထား သည်နယ်ပုံစံတမ်း ။

31 January 1638

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုတပိုတွဲလပြည့်ကျော် ၁၃ ရက် နေ့တွင် (မိုး ငြိ)
 ကြီး ရုံး ကြီး ချိုင်း ဇင်း မယ်ပါလူစု၊ ငကေတသည့်င တေတသည့်ငကုန်ဆိုင်း ငပန်း
 သည်တို့နှင့်လူပေါင်း ၃၂ လူတို့ မြေဘက်ဝင်း ရွှေကုန်း၌ ရွှေကုန်း လူဖွဲ့ရင်း ၄၅ တွင်သွက်
 သွင်း ချိဖြည့်ပေး သည်လူ၁၂ ကိုတကိုယ်လွှာ၅၂ ပယ်၅ ကိုငယ်သား လုပ် မြေပါအ၄ နန်း ဆိုး
 စကြီး ပါလူ၁၂ ကိုပယ် ပေါင်း ၆၉ ပယ်၅ ကိုရွာ၁ ပုံအနောက် တောင်ဘက်ငကြွယ်တိုင် နက်
 အရှေ့ကိုလည်း သော်မြင်း စု မြေစပ်၊ တောင်ကိုလည်း သော် နွား တဲ မြေစပ်၊ အ
 နောက်ကိုလည်း သော်ကြက်တဲ ချောင်း ကျော်လုပ် နက်က နှောင်း ပင်စပ်အခြား ၊

မြောက်ကိုလား သော် ရေဝင် မြောင်း ကြီး ထိ၊ ၎င်း နယ်၎င်းအတွင်း အပေ၎င်း
ဝန်လုပ် မြေစား မြေ နေ မြေပယ် ပေါင်း ၆၉ ပယ် ဂျာလုပ် မြေစား မြေ နေ မြေပါ
တိပေါင်း ၂၅၉ တိချာသား သည် နယ်ပုံ စစ်တမ်း ။

1611

သက္ကရာဇ် ၁၇၃၃ ခုအ နောက်ဘက်လွန်မင်း တရား ကြီး လက်ထက် ခိုင်း လ
မိုင်း ဝင်း ကောင်စာနိသုရဲ ရွှေပန်း ပန်ဝင်း ၎င်း မျက်နှာသား တို့ကိုစီစစ်၍ ဦး
ရေစာရင်း ဖွဲ့ဖြည့်သွင်း သည်လူတို့ကို ရွေး ချယ်သီး သန့်၍ အနောက်ဝင်း အမှတ်
ဖွဲ့ရင်း လူဝါ၅၅ အနက်လူ ပေါင်း မိုး နေ့ကျင်း ရုံး ကျင်း ချိုင်း ပါမိုး ပြုပါလူတို့ကို ရွေး
သော် အနောက်ဝင်း များ ထမ်း ငကသည့်လုံငံကြီး ငယ်င အောင်တို့နှင့်လူ ပေါင်း
(၅၀) တကိုယ်လျှင် ၅ ပယ်ကျပ်ပယ် ပေါင်း ၂၅ ဝန်သား များ င ပေ၎င်းထွန်း တိုင် နက်
တွင်လုံ့ရှည်တိုင် ရှမ်း အစုဖြည့်သွင်း သည် နောက်လူတို့လုပ် မြေစား မြေ ပါပယ် ပေါင်း
၂၅၀ တိုင်ဘက်၎င်း ရိုင် နယ်အတွင်း နွား များ င ပေ၎င်းထွန်း တိုင် နက်တွင်အ ရှေ့
ကိုလား သော် ရေဝင် ချောင်း ထိ၊ တိုင်ကိုလား သော် နက်စု မြေစာ၊ အနောက်
ကိုလား သော် ခိုင်း မြေစာ၊ မြောက်ကိုလား သော် ဝင်း သူရဲငလုံး တိုင် နက် မြေစာ၊
ပယ် ပေါင်း ၂၅၀ လုပ် မြေချာသား သည်၊ အနောက်ဝင်း များ ထမ်း လုံ့ရှည်တိုင်စင်း
မယ်ကျင်း ရုံး ကျင်း ချိုင်း ပါလူငပန်း အိုင်ငသည့် တော်ငံတဲရဲငသည့် တောတို့နှင့်လူ
ပေါင်း ဖွဲ့ရင်း ၁၅၀ တွင်ထပ်၍ဖြည့်သွင်း သည်လူ ၂၅ တို့တကိုယ်လျှင် ၅ ပယ်ကျပ်ပယ်
ဂျာလုပ် မြေစား မြေ နေ မြေ ပေး ချာသည့်၊ နယ်၎င်းအတွင်း ပယ် ပေါင်း ၁၅၀
ကြက်စိမ်း င ရွှေတင်တိုင် နက်အ ရှေ့ကိုလား သော် ငဆုရလုပ် မြေစာအခြား ၊ တိုင်
ကိုလား သော် သူရဲ မြေစာ၊ အနောက်ကိုလား သော် မြင်း မြေစာ၊ မြောက်ကိုလား သော်
မြင်း (မြောင်း) လက်ကသို့ မြေစာ၊ လုပ် မြေစား မြေချာသား သည် ၄၀၉ တိနယ်
သုံး စစ်တမ်း နှင့်နန္ဒပုံချီတို့တိုင်တိချာသား သည်။
(ဇမ္ဗူဒီပဦး ဆောင်း ၊ မျက် ၆၆ - ဂ)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဂြိုဟ် မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရတနာပူရရွှေမြို့တော်ကြီး ခြံအထက်ဘိုး လောင်း တော်ဘေး လောင်း တော်ပုဂံမြင်စိုင်း စစ်ကိုင်း ပန်း ယအဆက်ဆက်သောဧကရာဇ်မင်း မြတ်လက်ထက်တော်များ က ဝင်း ဆင်၊ ဆင်၊ မြင်း ၊ ကာ၊ လွှား ၊ သူရဲ၊ ကောင် 1369
 ဟံ၊ လွတ်စေလုပ်၊ ပြေဘု၊ တေဘု၊ စမြေဝင်သား တို့မှအထက်ပေဘွဲ့ချရင်း ရာဇာ
 ခု၊ တိုက်ကြီး နန်း ရန်သူစည်း ရုံး ရာမတိုင်မှီ၊ ပေါက်ပြည်၅၅ဆက်အဝင် နော်ရ
 ထာ၊ စုတ္တတေး ၊ ကုစွာမင်း တို့လက်ထက်တော်များ ကဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်၊ ရာ
 ဇာဓိရာဇ်၊ သမိန္ဓောရာမ၊ ဗညား ဖြမ်း တောတို့ဟံသာဝတီ၂၂မြို့၂၀စား အ
 ဝင်မြို့ကျေး ရွာနယ်နိမိတ်အတွင်း တဘေဘုချောင်း ၊ ကံနွယ်ချောင်း ၊ နဂါး
 ချောင်း ၊ လံဗုဉ်ဘေဘုချောင်း ၊ တောင်အင်း များ မှာ ဖြောင့်ဘမ်း ရ၍ အော်
 ပြည်သင်း စကုသင်း တောင်ငူသင်း သို့သွင်း သည်၊ ရတနာဂီရိနတ်မြတ်ကြက်
 သရေ၊ မည်တလီရောင်ဟင်း ရနံ့ဘူး မင်္ဂလာသီရိစီး တော်ခနက်ပလာအတွင်း
 ဆင်များ ကိုဥသင်း အစုသား တို့က တလလျှင်တကြိမ်ဆေး ရေမျက် 21 February 1638
 သိမ်း စေ၊ ဇေဇေခုတပေါင်း လပြည့်ကျော်၅ရက်နေ့၊ ရာဇာမင်္ဂလီစုဌာဘုရား
 သို့သီရိသုဓမ္မရာဇာမဟာမိပတိအမည်တော်ရှိသောမင်း တရား သည်ထွက်တော်
 မူသည်ထွင်အသီး သီး အသင်း အစုသား တို့ကိုတသင်း လျှင်လုပ် မြေ၊ စား မြေ၊ နေ
 မြေ၊ ဖေသင်း တသင်း လျှင်၂၅ဝဲစီပေး ချစ်သင်း သား တို့မှာရှေး အစည်သွင်မြို့
 သင်း ကိုမဝင်၊ သီး သန့်၍သူကောင်း ပြု၊ ဥသင်း အများ ဂဇာသီရိကျော်၊ နန္ဒပူ
 ညာ၊ ဗညား သမိန်၊ အင်း ကန်ကြီး ရန်မဆုတ်ဒိုင်း များ တို့ကိုအကြီး အကဲခန့်ထား
 သူကောင်း ပြုရာဆင်မျိုး ၊ ကျိုင်း များ ၊ ထား စွဲမျိုး တို့နည်း မြစ်ကိုင်း ၊ တောင်
 ငူ၊ စကု၊ လယ်လှ၊ ပြည်ကျေးတိုက်ကျန်ဘဝရွှေမြို့ကျေးငှါးအကိုအစား ကကျွေး ခံ
 ပေး ချမ်းအစည်စား ရှိတရား စကား အနံတင်ပါး အပေ၇ဝန်အကောက်အစား
 များ ကိုသိမ်း ခံ၍လင်း ဖေသင်း အနက်ဥသင်း အများ အကြီး ထား ကြီး ထွေး အင်
 တကောင်း ပိတ်ဆင်စွယ်ထွက်နေရာ၊ များ စည်၊ မတ်စည်၊ သင်း များ တို့မင်္ဂလာ
 ခန်း ကြီး ခန်း ငယ်၊ နှစ်သစ်အတာ၊ ဝါဝင်ဝါကွတ်၊ ဦးဂင်သမဟာမင်္ဂလာကြီး ၊
 ဖြန့်နန်း အသိမ်း အမြန်း များ မှာတက်သက်ကံတောမြဲစွဲထမ်းရွက်မြဲစည်ထုံး စံရှိ

21 February 1638

သည့်အတိုင်း မြဲစွဲထမ်း ရွက်စေ။

21 February 1638

သက္ကရာဇ် ၉၉၉ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် နေ့တမန်သဘဏ်လျှော်

တပျက်ဒိုင်း မှူးတို့ပြန်အမိန့်တော်။

(တက်ဗဟို ၄၅၁၉၄)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်မည်။ မဇ္ဈိမတိုက်သီရိဓမ္မာသောကမင်း 1638
 စသော သောဠသတိုင်း ပြည်ကြီး ၁၆ပြည်၌သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်သော်စေတီတ
 ထောင်ပြင်လုပ်၍ ရွှေထီး တင်သည်။ အနောက်ဘက်တစ်ဝိုက်သို့ ခေတ်သစ် ဆွမ်း တော်
 ရွေး သည်။ ပိဋကတ်တော်ဆက်သည်။ ပဉ္စင်း တော် ၁၀၀၀ခံသည်။ ကျောင်း ဘုရား
 ဝတ္ထုကံမှိုက် မြေများ ကိုထပ်၍လှူတော်မူသည်။ ကျောင်း ဟောင်း ၊ သိမ် ဟောင်း ၊
 စလင် ၊ စဆွံ ဟောင်း များ ကိုက် ကောင်း မွဲ အောင်ပြင်သည်။ သိမ်ထပ်၍သမုတ်သည်။
 ဥကင် တော်တွင်သည် အရသာများ ကိုက်ဘေး တော်သီရိဓမ္မာသောကမင်း ၌ပညာ
 ရှိတိုက်စီရင်သည်များ ကိုဟံသာဝတီ ရွှေတိုက် တော်ထွင်စာ ဟောင်း ရှိသည်။ သက္ကရာဇ်
 ၁၀၀၀ပြည့်ကဆုံလဆန်း ၁၅ ရက် နေ့ဝိသုဒ္ဓိခါနီးတွင်တိုက်ရှည်၍သဘင် တော်စုံစေ၍တီး 16 April 1638
 မှုတ်စေ။ ညောင်ရေတော်မှာ ရွှေဝင်း ၊ နောက်ဝင်း ၊ လက်ယာဝင်း ၊ လက်
 ဝဲဝင်း ၊ တရပ်တရပ်လျှင် ၂၅၀စီလူ ၁၀၀၀ပြည့်၊ မြူတအိုက် ၁၀၀၀ပြည့်၊ တစ်ခွန်
 ကြက်လျှာ ၁၀၀၀ပြည့်၊ သဘင်တော်၊ စည်တော်နှင့်စေတီပုထိုးရုပ်တုတော်များ ကိုက်
 သွန်း စေ။ နှင်းဘူး ၊ ဖန်ဘူး ၊ ရွှေမြူတ ၊ ငွေမြူတ ၊ ရွှေကလပ် ၊ ငွေကလပ် ၊ ပူ
 ဇော်တော်ပွဲများ ကိုက်ဝင်၍ယူစေ။ ပြင်ပြင်၍ ညောင်ရေတော်သွန်း ရမည်။ ဝန်
 တိုက်စီရင်။

(31) March 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်တကုလ (ဆန်း ၁၃ ရက် နေ့) နား ခံ ပြောကြား

မှူး လွှတ်သိုက်ထုတ်၍ပြန်သည်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံပေ)

အယံထု ပေါ၊ ဂုဇာမဏိစူဠာ၊

တိဌတံ၊ တိဌတု၊

ဒါယကေ၊ စမ္ဘဒီပါ၊ စကေတုဓဇော၊

ဂေါတမ သမ္ဘဒ္ဓံ၊ ဗျာကရဏံ၊

ဂုဇာမဏိစူဠာ၊ ဂုဇာမဏိအမည်ရှိသော။ အယံထု ပေါ၊ ဤစည်း ခုံတော်သည်။
တိဌတံ၊ ကြာမြင့်စွာ။ တိဌတု၊ တည်တော်မူ၍။ ဒါယကေ၊ ဒါယကာတော်ကား။ သီ
ရိသုဓမ္မဂုဇာမဏာမိပတိညောင်ရမ်းမင်းတရားသားတော်အလတ်ဖြစ်
သော ရွှေဝံ့မြိုင်ကြီး၌ ဦးစီးနန်းသဘင်ဥကင်တော်ဖွင့်၍ စံရွှင်တော်မူသော်ပ
ညာအနန္တဓမ္မဂုဇာတည်း။ စကေတုဓဇော၊ မှန်ကင်းဟူသောအထွတ်သဘွယ်
ကံခွန်ဟူသောအထွတ်သဘွယ်လည်း ဖြစ်သော။ စမ္ဘဒီပါ၊ စမ္ဘဒီပါဏ္ဍန်းစသော
ဏ္ဍန်းငယ်၅၀၀၀တို့မှစ၍ အောက်အဝီအထက်ဘဝကိုတိုင် အောင်ကျော်စော်သော
တန်ခိုးတော်ရှိ၏။ ဂေါတမ သမ္ဘဒ္ဓော၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားရှင်ဂေါဓမ္မသည်။ သ
မ္ဘသမ္ဘဒ္ဓသ၊ မြတ်စွာဘုရားအား။ ဗျာကရဏံ၊ စေတီတော်ကြီးစွာတည်၍သာ
သနာဒါယကာခံတော်မူသည်။ ဂေရာဂါဥပါတိမဂ္ဂါ၊ အသာအယာဓန္ဓာတော်စေမည်။
နောက်ကမ္ဘာရှည်လျားသောအခါဖြည့်အပ်သောပါရမီတော်ဥာဏ်ရင်လျှင် ဂေါ
တမေယျဘုရားဖြစ်လတ္တံ့ဟူသောဗျာဒိတ်တော်ကိုရှင်အာနန္ဒာကြားတော်မူသော
ဗျာဒိတ်တော်ရအရှင်မင်းတရားတည်း။

အနန္တရ၊ ဘဝါဘဝေ၊

အာနုဘိဝေန၊ သုခိတော၊

သုဝဏ္ဏဂေဟ၊ ပါသာဒေါ၊

ရတနသမ္ပတ္တေ၊ နဂရဇ္ဇာပိ၊

ဗုဒ္ဓသတ္တံ၊ အဘိသေကံ၊

အတိရတန၊ နက္ခိယံ၊

ပူဇကရော၊ အဟောသိ။

အနန္တရဘဝါဘဝေ၊ အတိုင်းမသိသောဘဝကြီးငယ်ကျင်လည်တော်မူသမျှတိုင်၌။ အာနု
ဘဝေန၊ အာနုဘော်တန်ခိုက်ကြီးသောအရသာလည်း ကျော်စောသော။ သုခိတော

ကိုယ်တော်၏ချင်း သာချင်း စိတ်တော်၏ချင်း သာချင်း ဖြင့်လည်း ကောင်း ။ သု
 ဝဏ္ဏ ဂေဟပါသ ခေါ်ရတနသမ္ပုတ္တေ၊ ရွှေနန်း၊ ရွှေအိမ် ရွှေပြယုဒစသော ရတနာ
 မျှော်တိုင်ဖြင့်ပြည့်စုံစွာသော မြင့်မြတ်သောကောလိန္ဒသဘင်္ဂြိုဟ်တော်မူသော ။ န
 ဂရဇ္ဇာပိဗုဒ္ဓသက္ကမ္ဘာအဘိသေကံ၊ စံမြှုပ်တည်ခြင်း၊ မြှုပ်ကြီး တည်ခြင်း လက္ခဏာတော်မြတ်
 နှင့်ပြည့်စုံတော်မူခြင်း ၊ ဟောင်း နှမ်း ပျံ့ပျက်သော စေတီတို့တိုင်ထပ်၍လှုပ်ခြင်း ၊
 ရွှေထီး တင်ခြင်း၊ သာဓုန မောဒနာ ခေတ်ခြင်း ၊ ဘိသိက် မြေဘက်ခြင်း တို့တိုင်
 ဆောင်တော်မူနိုင်သော အင်္ဂါလက္ခဏာတော်လည်း ဂြိုဟ်သော ။ အတိရတနက္ခယံပူဇ်
 ကရောအဟောသိ၊ အလွန်သောသဒ္ဓါတရား နှင့်ပြည့်စုံတော်မူခြင်း ။ ရတနက္ခ
 ယံ၊ ရတနာသုံး ပါး တို့တိုင် ။ ပူဇ်ကရော၊ ဖူး မြင်ခြင်း ပူဇော်ခြင်း တို့သည် ။ အ
 ဟောသိ၊ အတိုင်း ထက်အလွန် ဆောင်တော်မူသော ဝါယာမ နှင့်ပြည့်စုံအံ့။ ပန်း ဂ
 ဘုံစံတုလွှတ်ကျောင်း တော်ထွင်သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ကဆုန်လပြည့်နေ့နံနက်တချက်
 တီး ကျော်၄ နာရီ ၂ ပတ်၅ ဇီတနာတိုင် ကျောင်း တော်တင်အခါတော်ရ ဖြောင့် တိုင်
 ပုဏ္ဏား အဇဂဂုဏသံတော်ဦး တင်သည့်အတိုင်း မြင်း ရထား စီး တော်မူမည်၊ ရွှေ
 ရွှေအတိပြီး သောကြီး ငွေ့ယံတိုင် နန်း ဦး မြင်း၊ နန်း ထွင်း မြင်း ၊ ရွှေပြည်မြင်း
 တော်သည်တိုင်တိုင်အုပ်ထုပ်စည်ဘောင်း ဘယက်တံဆာ နှင့်ငင်စေ။ နောက်ကြိုငွေ
 သွယ်မှတန်တား ဦး ပန်း ရတရွှေမြှုပ်တော် နောက်တော်ပါသော နတ်တို့ကြိုတိုင်
 ၍လိုက်စေ။ ပန်း ပွတ်တိုင်စိုက်စာ ရေး တိုင် နှင့်နန်း ကံဈေး ဝန်စာ ရေး တို့တိုင်
 နန်း တက်ပူတမင်း ထွင်တဘက်ကပရိတ်ရည်ပရိတ်ပန်း တိုင်တိုင် ရွှေမြှုပ်တင် နှင့်၊ တ
 ဘက်မန္တာန်ရည်တရောင်ပွန်း ရည်တို့တိုင်အိုင်ချောစလောင်း စုံနှင့်အနောက်
 ဝန်တိုင်တစီရင်စုအသန့်တော်ကလူစုတိုင်တမ်း စေ။ ရွှေမြတ်၊ ငွေမြတ်၊ ရွှေဘက်
 ကျည်၊ ငွေဘက်ကျည်၊ ရွှေတုတ်၊ ငွေတုတ်၊ စူး ဆောက်တံဆာစုံနှင့်ပန်း ပွတ်သမား
 လက်သမား တိုင်တိုင်လိုက်စေ။ ထီး ဖြူစင်း ၊ ယမား ငွေစင်း ၊ ဦး ဆောက်ပန်း
 ဝါသား မြီး ယဝဂံ၊ ရထား တော်ထက်စိုက်စေ၊ မြင်း များ ကတံဆာ နှင့်ငွေစီး က
 စေ။ ရွှေမြှုပ်တိုင် နတ်ရှင်မြင်း တော်သည်တို့တိုင်ပိုက်စေ။ ငွေမြှုပ်တိုင်မင်း တ
 ရား မြင်း တော်သည်တို့တိုင်ပိုက်စေ။ ထွက်တော်မူကြီး စီရင်။

1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ကဆုန်လပြည့်နေ့နံနက် ၂ ရက်နေ့နား ခံစမြေဘင်္ဂမြီး

ထုတ်၍လွတ်ထွင်ပြသည့်အမိန့်စာပုံ။

(မိုးကြည် ၁၉၄၄၊ တစ်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ကဆွန်း ၂ ရက်နေ့တွင်ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော် မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ကြီး ငြိတိုက် တော်သိုဝ်တွက် တော်မူရာတွင်မိန့် တော်မူသည်။ အဘယကိမဏိလည်း ခမည်း တော်ဘုရား တွင်အတွင်း ထောင်ကိုယ်မှူး ဤအတွင်း တွင်ပင်စီရင်၍မြဲ တော့သည်။ အပွတ်၊ အညွတ်၊ အလုပ်၊ အဆောင်၊ ကြိတ်၊ ချပ်၊ စစ်ဝတ်၊ လုပ် ဆောင်ကြည့်ရှုရသည်။ ၄၀၊ ၅၀၊ အမြဲအစွဲကိုယ်လည်း စီစစ် ဆော် လှော်ရသည်။ နောက်လည်း တွင်း သင်း ကိုယ်မှူး ပြီရ၍ဒိုင်း ဝန်အရာကိုယ် ပေး တော်မူသည်။ ခမည်း တော်ဘုရား တွင်နီး ကပ်သုံး စွဲ တော်မူ၍ခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက် တော်တွင်အစီရင် တော်တည်ဖြောင့်မတ်ကြောင်း ပြည်မှုရွာ မှုဟူသမျှကိုယ်ကြပ်ကြပ် မိသည့်အမှုအရာနှင့်မိသသူလူ ဟောင်း လူရင်း ထွေမြင်သသူဖြစ် သည်။ နန္ဒ ယေဘိတသည့်လည်း ပြည်စား ရလျှင်ပင်ပြည်စား တွင်ပျက်စီအောင်အ ထူမြဲသည့်နှင့်အဘယကိုယ်အကြောင်း ပြု၍ နောင်တော်မင်း တရား သည်အတွင်း တွင် စေ တော်မူ၍ဝန်သစိုင်း ပြင်လွင်မှာ စေသူပါး သူတိုက်တွင် ကောင်း မကောင်း အ မှုရှိသော်လည်း အမှုရှိသမျှကိုယ်မသိကောင်း လော မမြင်ကောင်း လော၊ မ ဆိုက်ကောင်း လော၊ မလျှောက်ကောင်း လော ဟူ၍တွင်ညှပ်သွန်သင် တော်မူ၍ စေစား တော်မူသည်။ အတွင်း တွင်မင်း မှုပြင်မှာဝင်း မှုအမှုတိုင်း နိုင်ငံ တော်အဝေး မှုအမှုဟူသမျှကိုယ်စီရင် တော်မူသည်။ ဆိုက်ရသည်၊ ချီး ရသည်၊ ဆော် ရသည်၊ လျှောက်ရသည်၊ အမှုနှင့်ပင်ပြည်က ရောက်ကတည်း ကပင်တနာရီနှစ်နာရီ ခန့်မျှလတ်မလျော့ရ၊ သတိပြု၍မြဲ ရသည်၊ မင်း တို့ရိပ်အရာ၊ မင်း တို့ရိပ်အကွင် လမ်း ရိုက်ကိုယ်သွား သော်၊ လိုက်သော်၊ နောင်တော်မင်း တရား ဝယ်ဆင်း ရဲ ချီရဲချီ၊ အတွက်အညွတ်ခံရ၍စွဲရ၍မင်း ကေရာဇ်အမှုတိုင်း နိုင်ငံအမှုအတွင်း လား ပြင်သား အမှု၌၊ ငှက်မျှမသန်း ရ၊ မနား ရအောင်စီရင် တော်မူသည်။ အမှုအ ကြောင်း ချီကိုယ်ထွေတော့သည်၊ အဝါး ဝသည်၊ နား လည်သည်၊ အကွမ်း ဝင်သည်၊ အမှုသတိနှင့်ဖြစ်သသူဖြစ်သည်၊ ငါ့နောင်တော်တွင်ဆင်း ရဲချီရဲချီလေသည်သာ၊ ဆင်း ရဲကိုယ်မခံရပါလေ၊ ငါ့နောင်တော်တွင်အစီရင် တော်အမှုခပ်သိမ်း ၊ တိုင်း စွန် ပြည်နား ဟူသမျှဝယ်အမှုချီဟူသမျှကိုယ်ဝန်သစိုင်း မေး မြန်း စူး စမ်း စီစစ် စီရင်နိုင် ဆော်သမျှကိုယ်လည်း သိတော့သသူဖြစ်သည်၊ သို့သော်လူကောင်း လူရင်း ဖြစ်

သည်။ ငါလက်စွဲပြုတော်မူ၍ကြီး ဤယ်မြေဘက်များ စေအောင်ပြုစုတော်မူ၍ ခိုင်း
ခန့်တော်မူသော်ခိုင်း ခန့်တော်မူကျိပ်ဂြိုမည်။ စောင်း တတ်သော ယောကျ်ား
သတ်လက်သတ်း စောင်း နှင့်မချစ်ဘဲလက်သား နှင့်သဘာဝီး သော်လည်း စောင်း
ကိုက်အထွမ်း ဝင်ချင်း ဤဘင်အချင်း ပီ၍သဘာဝကျသို့ဖြစ်တတ်သည်ဟူ၍ ငါယုံမှတ်
တော်မူ၍သူကောင်း ပြုတော်မူ၍ ဝန်ကြီး အချစ်အရဘက်စီရင်စေသည်။ ဝန်
ကြီး အချစ်သဘာဝသည်အစိုး ဝန်ဂြိုဟ်အရှင်ဧကရာဇ်ခန့်ထား ခိုင်း ပယ်လေသ
မျှကိုမဆီမနေရခိုး သည်မပျဉ်း မနွေး ရအောင်ဆော်သည်။ စိတ်မရွေးဘဲ
မမေ့ရအောင်ပျံ့သည်အရှင်ခန့်တော်မူသည်ဟူ၍ စား ရအောင် သောက်ရအောင်
ပြုလေသည်လောဝ်။ ပြည်အရှင်မင်း မှုခိုင်းခန့်သည်ကိုငယ်သား နှင့်အသင့်ကျင့်၍
အရှင်မင်း အစီး အပွား ကိုဝှက်ထိန်လေသည်လောဝ်။ ပြည်အရှင်မင်း မှုရှိသော်
ဘယ်သူသည်လျှင် ရမည်ထင်မည်သင့်မည်ဟူ၍လူရည်လူချင်း စူး စမ်း ချင်း ၊ ချောင်း
နောင်း သိမြင်အောင်မေး ခိုင်း ခြင်း၊ သူလျှင်ထား ချင်း၊ အသွင်အသွင် ငါသိုဝ်သော
သူအရှင် ဝန်သခိုင်း ဂြိုဟ်ကိုက်ဘယ်သူသည်အသွင်အကျိပ် တော်စိတ်တော် နှင့်ဆန့်ကျင်
ဘက်ကျင့်ရမည်လည်း မှတ်ခြင်း ၊ မင်း ဧကရာဇ်ကိုပြည်သူပြည်သား တို့သည်လွဲတလ
မျှရွေးဘက်စွဲ ဆွေမြင်ရသည်ပြည်စိုက်သနင်း မင်း တို့ဝိဇ္ဇာအမှုဝန်ကိုဝန်သခိုင်း ထမ်း
ရွက်ရသမျှသည် လေး ချက်မတီး မိနိုက်၍တပူမျက်နှာသစ်၍ ခေါင်း ဘီး ချပ်နီး နံ့သာ
လိမ်း ၍အဝတ်အစား လဲလျှင်ထမင်း စား သည်နှင့်သုံး လေး နာရီတိုင်လေသည်။ သို့
လျှင်အိမ်ဦး သိုဝ်ထွက်၍ကျပ်ကွမ်း ခွက်လျှက်ဆိုက်တည်လျက်သင်ဖြူး ခင်း ၍ပြုတ်ခါး ဝတ်
နေ၍တိုင်း နိုင်ငံတော်သား ရဟန်း ဂှင်လူသူဆင်း ရဲတို့၏ကောင်း မကောင်း
သောအလဲအဆိုကို မြော်လျက်အထွေခံသည်။ သုံး လေး နာရီထွက်ပြည်သူလူရဟန်း တိုင်း
နိုင်ငံတော်သား အလဲအဆိုကိုစွဲကိုခံ၍အိမ်ထွက်စီရင်မည်အမှုကိုစီရင်ခွဲ၍တချက်
တီး လျှင်လွတ်ရုံး သိုဝ်တက်၍ ဝန်ဘက်စာရေး တို့မရှိလျှင် ခေတ်၍ညီလျှင်မည်သည်သိုဝ်
လဲဆိုဝံ့သည်။ ညီစေဦး ဆိုဝ်ပေသည်။ ညီမှဆိုဝ်လည်ဆိုဝ်ပေသည်။ သိုဝ်စီရင်ပေ
သည်ဟူ၍လွတ်ရုံး ထွက်တယောက်ကိုဝတ်တယောက်တိုင်ကြား သည်။ အိမ်ထွင် ဝန်သခိုင်း
ဖြစ်တလျှက်ကွမ်း ပန်း ငှက်ပြောသစ်သီး ထမ်း လျက်၊ သမင်နံ၊ စိုင်းနံ၊ သစ်သီး
ပန်း မှန်သည်လောကား ချောမျှတောင့်ကိုဖြစ်လျက် ရောက်စံမြဲမည်သမျှသိုဝ်ဆိုဝ်

ပြီလောဝ်။ ဝန်ဘက်တိုင်လဲဆိုင် ခြေဦး ၊ သည်မျှသည်လက် ဆောင်သော မေတ္တာ ၊ မြက်
သစ် ရွက်သဖွယ်ဖြစ်သည်မှတ်သည်။ ပိတ်အုပ် ခါသောအုပ် ၊ ခြေး ဖလဲး ငွေဖလဲး ရွှေဖ
လား ဖြင့်၊ ဖဲ၊ ပိုက်၊ ဆိုင်၊ ကတိုင် စသည်လက် ဆောင်သည်ရ ခြေောင်း သင့်၍ရသည်။
လွတ် ခြေောင်း သင့်၍လွတ်သည်တိုင်လက် ဆောင် ပေး ရိုက်ယူရိုက်၊ ရ ခြေောင်း မသင့်
သည်တိုင်ရ အောင်လွတ် ခြေောင်း မသင့်သည်တိုင်လွတ် အောင်ခင်း နှီး နှင့်လိသည်
တိုင်သူစကား တိုင် နာ၍ ငါယူထွက်မရှိ၊ တုံ့လိုက်၏။ စေတီဘွား စေတီကန်မြို့ကြီး ပြ
ကြီး စား နိုင်ငံ တော်ထီး ဆောင်း မင်း တိုင်ကသည်လည်း ခင်း နှီး လက်ဆောင်
ကြီး သေတောနှင့်စကား တိုင် နာ၍ ခြေောင်း စေချင်၍ ပေး သည်တိုင် နောက်မှယူပါ
မည်မလှ။ မင်း တိုင်ကမြို့စွန်စား တိုင်က စေတီဘွား တိုင်ကလည်း လဲခင်း မရှိ၊
အရှင် ဝန်တူ၍အရှင်ကသက်၍ ပိတ်အုပ် ခါသောအုပ် ပုဆိုင် ကောင်း ဝတ်လုံတရုတ်ပုဆိုင်
ယူသည်လဲခင်း ဆိုင်ခင်း မရှိ ပေး လိုက်၏။ အရှင်ကောင်း ခွန်း သာနှင့်ဝတ်ရ တော
မည်စီရင် တောသည်ဆိုင်လိုက်၏။ လက် ဆောင်တုံ့တုံ့ပေ၏။ မတုံ့လောကီလျှင်
လာလူတိုင်ဆန် ရေသေစာစား ဘွယ်နှင့်တန် ဂုံ့ထွက်စား ရ၏။ ထွက် တော် မူ၍ဘွား
မည်တိုင်တက်လှာလျှင်ကျန်း သာ တော် မူသည်တိုင်ကြား လျှင်ဝမ်း မြေဘက်သည်ဘုန်း
ကြီး ဝှသောဘုရား သည်အား လုံး စုံ သောတိုင်း နိုင်ငံ တော်တိုင်တရား သဖြင့်ဝ
ပြောသောသော စေခြင်း ၊ ရန်ခိုက်အရှက်အတင် မရှိ စေခြင်း ၊ အရှင်ကောင်း မှပြု
ခြင်း နိုင်ငံ တော်အတွင်း လူဆိုင်လူပျက် သေ ခြေောင်းလို၍အပျက်အချော် ပေ၍လျှင်ပျား
စွဲသုတ်သုတ် နိုင်ငံ တော်သား တိုင်ညီညွတ်စွာ ခံ၍အမှုထမ်း ခြင်း ၊ ဆိုင်တိုင်ဘုန်း တော်
ကြီး ဝှသောဘုရား ရွှေစိတ် တော်သည်ရှိ တော်မူသည်။ သည်အတိုင်း မင်း တို့ကျိုင်း ဂုံ
စေတီဘွား ကျိုင်း တုံ့စေတီဘွား မည်သည့်စေတီဘွား မည်သည့်မင်း မည်သည့်သခင်
မည်သည့်ဗညား မည်သည့်မြို့စား မည်သည့်အမှူး မင်း တို့ရွှေဘက်ပလေ၊ လဲပလေဟု
မှာဆိုခြင်း ၊ မတတ်နိုင်၊ ဆင်း ရဲသသူလဲလှာတက်လှာသသူတိုင် ချဉ်း ၍လဲဆိုင်သည်။
တော၍ တောအစကား ၊ ခေါင်းအမြီး မသိ၊ ဆင်းရဲသား မဆိုင်တတ်သူတိုင် စကား
ရိုက်စကား ထွေး ယူ၍ဆို သေတိုင်လော မေး မြန်း စီရင်ခြင်း ၊ မပြင်း ခြင်း ၊
ယင်း သိုင်သည်များ သည်မင်း ခေါင်မင်း ဖျား ၊ မင်း တရား ၍လက်ပါး နီး
ရင်း ၊ ကျွန်ရင်း ယုံချံ၊ မှာကုန်ထမ်း ရွက်၊ ဆောင်ဘက်သောသနာ၊ ပြည်ရွာ စောင့်

ထိန်း ၊ မုဒိန်း ရန်ဂှၢ ၊ မိစ္ဆာ သောက်စား ၊ စီး ပွား ပြောက်ပြေ ၊ ကောက်
 ဣန္ဒလုံး ၊ ပေါင်း ရုံး ရန်ဂှၢ ၊ မိစ္ဆာသူ လောင် ၊ မ ပေၣ် အောင်ကိုဝ် ၊ စိုဝ်
 ဆောင် စေ့ငှါ ၊ ဝန်ကြီး အရဘဟု ၊ ရာဇာမင်း ပေါင်း ၊ မင်း ဖျား လောင်း
 ကိုဝ် ၊ အကြောင်း ယင်း လိုဝ် ၊ ကိုဝ်ကိုဝ် ဝန်ဟုဆိုဝ်၏။

(မိုး ဩဉ် ၁၉၄၄ ၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအမျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သုံး လူအထွတ်သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသောတရား တော်ထွင်အပါယ်လေး ပါး မလား သောသတ္တဝါတို့ဝိသုဒ္ဓိလုနိအဖြစ်ကိုရသေးသည်။ ဘုရား အဖြစ်ကိုလည်း ရသေးသည်။ သာသနာတော်ထွင်း ခွဲလည်း ကြိုကျိန်သေးသည်။ အရှင်ဟောသောတရား တော်ကိုလည်း ကြား နာရသေးသည်ဟူ၍ ရသေးသည်။ ပါး တို့ကိုရဟောတော်မူသည်။ ငါသည်ရှေး ရှေး သောဘုရား ရှင်တို့ကိုလည်း ရွှေ့ရသေးသည်။ ဂေါတမဘုရား ရှင်လက်ထက်တော်လည်း ရွှေ့ရသေးသည်။ အလှူပေး ရသည်ဖြစ်၍ကမ္ဘာပေ T စတုပင်၍သံလျက်ကျွန်း သည်ကျော်စောထင်ရှား စွာဖြစ်၍ဇေယျဝတီ ရွှေကပ္ပဌာနီပြည်ကိုအစိုဓာတ်သောမင်း ရှစ်သောင်း လေး ထောင်၊ ကောဏ္ဍသန်ဘုရား ဖြစ်တော်မူမီ ဝရုဏမင်း လက်ထက်ပူရိဒနန္ဒပြည်မင်း တသန်း ခြောက်သိန်း ၊ ကောဏ္ဍသံဘုရား ဣန္ဒကမ္ဘာဝစရပြည်မင်း တသိန်း ခြောက်သောင်း စံသည်။ ကောဏ္ဍသံဘုရား သာသနာတော်အကုန် ဂေါဏ္ဍာဂုဏ်ဘုရား ဖြစ်တော်မူခင်သာကေတပြည်၊ မနောရမ္မာပြည်၊ ရမ္မာဝတီပြည်၊ စမ္မာဝတီပြည်၊ မဟာရမ္မာပြည်၊ ကိမာဝတီပြည်၊ ကိသိကနဝရပြည်၊ သင်္ခေတပြည်၊ သုရမ္မဒီပပြည်၊ သမ္မာမိပြည် ဟူသောတိုင်း ကြီး ပြည်ကြီး ရွှေထီး ကနက်ကတန်ဆောက်စိုက်၍မျှား စွာသောမင်း ဇေယျဝတီမင်း ပြုကုန်သည်။ အဘိသိတ်ခံ၍မင်း အဖြစ်၌တည်ကုန်သည်။ နောက်သောကဘလတို့၌လေး ဆူသောချင်သောတို့ နေရာဇာမရီသား မြတ်တို့ နေရာသဒ္ဓန္ဒနဆင်မျှော်တို့ နေရာကိန္နရာကိန္နရီတို့ နေရာရုက္ခစိုက်နတ်မင်းတို့ နေရာဖြစ်သောအရသသည် အနန္တဖြစ်သည်။ ဂေါဏ္ဍာဂုဏ်ဘုရား လက်ထက် သုပရန္တ တမ္ပဒေသပြည်၊ ဂေါဏ္ဍာဂုဏ်ဘုရား သာသနာကုန်၍သာသနာပသော အခါဘဝတိသနတ်တို့တလလေကြိန်ပျော်မြူး သောကျွန်း ၊ နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်မှနတ်အပေါင်း တို့တလလေး သီတင်း ဥပုသ်ဆောက်တည်သောကျွန်း ၊ ဇေယျဝတီပြည်၊ သမ္မာမိပြည်၊ စမ္မာအာမိပြည်၊ ဇေတုဒီပပြည်၊ ဇေတုနဂရပြည်၊ သိင်္ဂီနဂရပြည်၊ ကောတုမ္ပရပြည်၊ သုသိမနာဂရပြည်၊ မဟာရာမပြည်၊ ဥက္ကမနဂရပြည်တို့၌ထီး နန်း ကနက်ဆောက်စိုက်၍ရာဇပလ္လင်ဥကင်စံရှင်သည်။ အဘိသိတ်ခံ၍မင်း အဖြစ်သို့ရောက်ကုန်သည်။ ထိုသို့သောမြို့ဝှစ၍မျှား စွာသောပြည်ထောင်တို့

သည့်တစ်ကုန်၏။ ကဿပဘုရား လက်ထက်ဥဿပပြည်မည်၏။ ကဿပဘုရား သာသနာ
ကုန်၍ပသောအခါကဏ္ဍိကပူရပြည်၊ မဟာသဘာဝကောတပြည်၊ သုဓမ္မပြည်၊ ပါရဝသန
ပြည်၊ အယုဇ္ဈပြည်၊ ဧကစဏ္ဍပြည်၊ ပဝရဌာနပြည်၊ သောနဒီနပြည်၊ ဒေဟကုမ္မ
ပြည်၊ ဝေဒေဟပြည်၊ ပဉ္စနဂရပြည်၊ ဝေသာမိတ္တပြည်၊ ဥစ္စေနီပြည်၊ ဥဂ္ဂပြည်၊
မလ္လာပြည်ဟူသော ရွှေထီး ဆောင်းခြင်း၊ အဘိသိတ်ခံခြင်း ဟူသောမင်း အဖြစ်
ဆိုင်ရောက်ကုန်သောမင်း တိုင်စံရှင်ကုန်၏။ ဂေါတမဘုရား လက်ထက်တမ္ပဝတီ
ပြည်မှစ၍ များစွာသောအပြည်ပြည်ထောင်ဖြစ်၍ ရွှေထီး ဆောင်းကုန်သော
တိုင်း ခရိုင် နိုင်ငံ နှင့်တကွ ရာဇပလ္လင်ဥကင်စံရှင်သောပြည်ထောင်သာသနာ
တော်ထွင်း၌ ကျော်စောစွာမင်း နေရာဇဌာနီမင်း နေပြည်တော် သည်ကား
ရှစ်သောင်း လေး ထောင်နှင့်တစ်တစ်လတ္တံ့၊ ဗျာဒိတ်တော်ရမြိုင်စည်ပင်သော်
သရေခေတ္တရာ၊ ပဝရဝတီဟူသောပုဂံ၊ ဝိဇယပူရဟူသောပန်းယ၊ သံသရပူ
ရဟူသောဘကောင်းပြည်၊ ဇေယပူရဟူသောစစ်ကိုင်းပြည်၊ ရတနာပူရဟူသော
အင်းဝပြည် ရွှေဒွါရတော် ဟူသော ငါးအောင်ဘဝရှင်မင်းတရား စံတော်မူသောအ
ရဖြစ်သည်။ ဟောင်း နှစ် သောစေတီပုထိုးကျောင်း၊ သိမ်၊ ရေကောင်း၊ ရေ
ကန်၊ ဆည်၊ မြောင်း၊ သတ္တဝါအပေါင်း ဘုံတို့ရှိရာဖြစ်သောအရပ်များ တို့ကိုရှု
သောတင့်တယ်သပ္ပယ်စိန်သော ဌာနတို့ကိုလိုက်လုပ်စေ။ သစ္စေး အနိတသံဃာတော် သုတ်
စေ။ ရွှေဆိုင်း တို့ဖြင့်မိုးမံစေ၊ ရွှေထီး တင်စေ၊ မှန်ကင်း စိုက်စေ၊ သည်တိုင်
တက်သက်စေ၊ စေတီပုထိုးတော်များ ကိုက်အနုကဏ္ဍာယာရ်၍တင်စေ၊ သာဓကံခံစေ၊
ဆွမ်း၊ ဂျေး စေ၊ ပြင်လုပ်ပြုစုတော်မူသည်။ သိမ်များ ကိုက်ထပ်၍သမုတ်စေ၊ နိမိတ်
ကျောက်တိုင်စိုက်စေ၊ ကျောက်စာတိုင်တောင်း နှစ် ယိုင်ယွင်း သည်များ မှာစ
ကား စပ်စကား ဂွဉ်စကား ဂွဉ်တို့သည် ကျေပျက်ကွာသမျှမှာ ကျောက်များ ထွင်ထပ်
၍ ကျောက်စာတိုင် စေ၍စိုက်ထောင်စေ၊ ကျောက်စာတိုင်သိန်း သမျှမှာမတ်အောင်
ထပ်၍စိုက်စေ၊ ပြင်လုပ်သည့်ကျောင်း တော်များ မှာတံဆိပ်တော်သပ်၍ရှုမည်။
တံဆိပ်တော်လက်ရှိသံကိုလိုက်လုပ်စေပြီး လျှင် ဝေါဟာလထွင်တင်၊ ထီး ဖြူလေး စင်း
အုပ်ရမည်၊ စည်တော်နှင့် ကျောင်း တော် ရောက်အပ်လျှစေ။ ပိဋကတ်တို့ကို
တိုလည်း ရွှေမွမ်း မံစေ။ ပုဆိုး ပေထွင်သစ္စေး အဋ္ဌရာ၊ ပကတိပေထွင်မင်အ

ဣရုၤ၊ စၢလုံး လွတ်ရၢ ခွေဇဝါရး စေ၊ ကညစ်အဣရၢ ရး စေ၊ ပေအဂီ
 ရှစ်သောင်း လေး ထောင်တိုက် တော်သိုဝ်သွင်း စေ။ မင်စၢ ရး ကညစ်စၢ
 ရး ခန့်မြဲခန့်။ ပိဋကတ် တော်မတံဆိပ် ဘော်ရၤ၂၀၊ စၢတည်း ပိဋကတ် တော်မ
 ၃၀၊ စၢဩဉ်ပိဋကတ် တော်မၢ၀၊ မဟာမြတ်မုနိရင်ပြင် တော်သိုဝ်တက် စေရမည်၊
 ပင်၊ ဆွမ်း တော်မှၢ နံက်ကိုဝ်မခန့်ၣ်၊ နေ့ဆွမ်း ကိုဝ် နေရၢ နေဝန်စုရ 'ဒြိုဝ်
 ရ ဂ္ဃာရတိုဝ်တ နေ့လှိုင်သပိတ်လုံး ရေၤ၆၀၊ ဆွမ်း အဆွယ်အရၢကြိတ် ပျောအုန်း သီး
 ကွမ်း လွက် ရေတကောင်း ပြွတ်အိုး အစုံ၊ အပြာအမၣ်ပိဋကတ်တိုက် တော်သိုဝ်
 ရောက် စေခန့်။ မဟာဒါနဝန်စၢ ရး ၊ သွေဘက်ကြီး ကိုကိုဝ်အပြာအမခန့်၊ ပိဋ
 ကတ်စိုး စၢ ရး ခန့်။ တိုက်သား များ မှၢအညာပါဂွမ်း ၃၀ကိုကိုဝ် စေၣ်၊ စေ၊
 ခန့်။ မင်စၢ ရး ကညစ်စၢ ရး တိုက်ကိုဝ်ကိုဝ်နံကမှင်စၢ ရး ထိုမှၢရိက္ခာတ
 လလှိုင်စပါး ၄၊ ဆား ၁၊ ပေရး ထိုမှၢရိက္ခာစပါး တလလှိုင်၂၊ ဆား ၁
 ပေ စေ။ ဝန်တိုက်တစီရင်။

4 April

1638

သက္ကရာဇ်၁၀၀၀ပြည့်ကဆုံလဆန်း ၃ရက် နေ့နား ဝံ ပြေၤကြီး များ

ထုတ်၍လွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလှူ နှိပ်စက် မြတ်တော် မူလှ သော အသွင်တဝှင် မင်း တရား ငြီး ဘုရား အမိန့်တော် ဂြိုသည့်၊ နမန္တ ဘုရား ထင်ပထမ စက် တော်ရဘဲ၊ မျက်စည် တောင်ထိတ် နှိပ်စက်စက် တော်ရဘဲ ဂြို ငြောငင်း ကိုသုံး တန်သင်္ဂီ ယနာဝင်ကျမ်း ငြီး များ ခွဲလိ သည်၊ ဘေး တော်သတိုး မင်း ဖျား လွှက်မှစ၍ဘိုး တော်သတိုး မင်း စောတိုင် ထင်ရှား သည်၊ အများ ဂြိုခိုး ပူဇော် ရောက်သည်၊

သတိုး မင်း စောသည်ရတနာပူ ရမြို့မှ ချီ၍အညာသို့ ရောက်သည် နှင့်သံလျက်ကျွန်း သည် လေး နှစ် ငါး နှစ် တောဖြစ်ရဘဲ ထင်နိုင်ငံအလုံး ပါး ရှား ကပ် ခိုမှီရဘဲ ရဟန်း ရှင်လူတဖွင်တပါး ဂြို၍အရောက် အပေါက်မရှိ ချီပိတ် ပေါင်း ဖုံး အုပ်၍ ဂြိုသည့်အ ငြောငင်း နှင့် တောင်ဘီလိပုဂ္ဂိုလ် ကျော် ဆရာ တော် လေး ပါး တို့ကကျမ်း ဂန်ပြည်၍ ပထမစက် တော်ရဘဲ နှိပ်စက်စက် တော်ရဘဲ ဂြိုရဘဲ အရှာအဖွေအဖူး အမျှော်ကြ တော်မူ မည်ကိုချင်း ရိုင်း တို့အန္တရဘယ်ကိုမမြင်နိုင် ရေမြေရှင်ကအရံအတား လူ၅၀၀ ခန့်ထား ပါဟူ၍ မေတ္တာစာသွင်း သည်အရသည့် သာသနာ တော် ရေး ပွင့်လင်း စည်ပင် မည်ကိုရည်၍ ဆရာ တော်တို့ကတဝတည်း ငြီး ပြေအောင်ပြု၍သာသနာ တော်ကိုထွန်း တောက်ပစီမံ သော ဌာပြု ခြေသည်၊ ငါကလည်း ဆွမ်း ပစ္စည်း အစုံကို ဝန်စါရေးဘဲ နှင့်ခန့်၊ အိမ်ဆောင် ရွှေငြိမ်း လေး စင်း ၊ ရွှေ ခတ်လူ ရေး ဒဝယ်ကျွန် တော်ခံတို့က ၂၀ နှစ်၍ ခတ်စေ၊ မြင်း ငြီး ခိုင်း များ ခန့်၊ လူလွှက်ကိရိယာ နှင့်၅၀၀ ကုလား ကျွန် တော်ခံတို့က ပေး စေ၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာကင်း များ ကမြစ်စဉ်တ လျှောက်ကြည်း ရေဆရာ တော်တို့ ရောက် ပေါက်သည့်မြို့ရွာကလည်း နှား လူပေး စေ၊ ဆရာ တော်တို့ကိုယ်နီ လေး ဆူလှူရမည်၊ ယည်တမ်း မှာ ကျောင်း သီတိကလူတို့က ပေး စေရမည်၊ ဝန်တို့စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ကဆုံလဆန်း ၁၅ ရက် နေ့ဆရာ တော်တို့စုံသွား မည်ကိုငင်း လဆန်း ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြှောင် များ ထုတ်၍လွှတ်ထင်ပြန်သည့်အမိန့် တော်။

(မျိုး ပြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ ပေ)

ဘုံစံတုလွတ် ကျောင်း တော်တင်ထွက် တော်မူမည်မှာ၊ ပါပ ဓါတ်၊ သူရဇ္ဇ ဓါတ်၊
 အမြဲတ္တ ဓါတ်၊ ကောလိဓါတ်၄၇၇ သော ဗေဒင် ဧြောင်း တို့ပြုငြင်းခင်း ကျင်း ချီထွက်
 စံ တော်မူမည်မှာ၊ ငါအသွင်ဘဝ၇၆၆ မင်း တရား ငြိမ်း ဘုရား ဆွေတော်၇၆၆ မျိုး
 တော်၇၆၆ သီရိမဇ္ဈာမင်း ရဲတို့ကို မေး ချီ ဓါတ် နေသင့်အောင်ပုံစံ၇၆၆ နှင့်တို့ကယူ
 ရမည်။ မြင်း ၇၆၆ တော် နောက်ဆင် တော်များ ကိုရ်ချည်တည် သောအခါစည်း
 စိမိဆင် ပေါက်ကိုက်တပ်ထွင်း ကအ နောက်ကိုးဦး ကင်း ထား ချီ ချည် စေ။ ရဲရောင်
 ဟူသောလူကိုရ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ။ တပ် တော်ပြင်ကရန်ရဲဆင်မ တော်ကို
 အ နောက်သိုဦး ကင်း ထား ချီ ချည် စေ။ စည်းစိမိကို ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ။
 ရဲရန်ဆင် တော်ပါး ထွင် နတ်တူဆင်မကိုရ်အ နောက်သိုဦး ကင်း ထား ချီ ချည် စေ။
 သီဟကိုရ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ။ သက်သံဟူသောဆင် ပေါက် တော်ကိုရ် နန်း နုကို
 ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ။ စစ်ဝတ်တံဆာ၇၆၆။ အမြောက်၇၆၆၊ သွတ်၇၆၆၊
 လေး ၇၆၆၊ ကာ၇၆၆၊ ဖွား ၇၆၆၊ အလံဖန် ရောင်ဟန်စည်ဟန် မေောင်း အစုံ၊ စီး
 ဆင်၁၁၊ မြင်း ၁၁၊ ဝိရူပဏ္ဍနတ်ရုပ်ကဲ့သို့ဝင်း များ မှာစစ်ဝတ်တံဆာ၇၆၆၊ မေောက်
 တိုက်မှန်ကင်း ရွက်စိုက်၍ နဂါး တံဆာ၇၆၆၊ နောက် တော်ကလိုက် စေ။ ရွှေတော်ကဉ်
 ဩဆင် ပေါက်ကိုရ်အ ရွှေသိုဦး ကင်း ထား ချီ ချည် စေ။ နန္ဒကိုရ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း
 စွဲ စေ။ နတ်တော်ဆင်မကိုရ်အ ရွှေသိုဦး ကင်း ထား ချီ ချည် စေ။ အောင်ခိုင်ကို
 ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ။ ရွှေရည်ဟူသောဆင်မ တော်ကိုရ်မြတ်ဘုန်း ကိုဦး စီး
 စေ၍ ချွန်း ကိုင် စေ။ မြဲမြန်ဆင် ပေါက် တော်ကိုရ်ထွန်း တက်ကိုဦး စီး စေ၍ ချွန်း
 ကိုင် စေ။ စစ်ဝတ်တံဆာ၇၆၆၊ ကောင်ဟန်၁၇၆၆၊ အမြောက်၁၇၆၆၊ သေနတ်၁၇၆၆၊ လေး
 ၁၇၆၆၊ ဖွား၁၇၆၆၊ အလံဖြူစီး ဆင်၁၇၆၆၊ မြင်း ၁၇၆၆၊ ဒတ္တရဌ နတ်မင်း သဗ္ဗာန်နဂါး တံ
 ဆာ၇၆၆၊ ရွှေဝင်း များ ကိုရ် မေောက်ကိုရ်ထိပ်မှန်ကင်း ရွက်၇၆၆၊ ယတ်မီး စွဲ၍သူရဲ၁၇၆၆
 နှင့် နောက် တော်လိုက် စေ။ လက်ဝဲ တော်ကလက်ဝဲဆင် ပေါက် တော်ကိုရ် မြောက်သို
 ဦး ကင်း ထား ချီ ချည် စေ။ သီဟကိုရ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်းစွဲ စေ။ ကျော်ခဲဆင်မ တော်
 ကိုရ် မြောက်သိုဦး ကင်း ထား ချီ ချည် စေ။ လက်ဝဲကိုရ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ။
 ညွန့်စံဆင်မကိုရ်သံသရာဆင်မ နှင့်၇၆၆၊ ချီ ချည် စေ။ ကျော်ခေါင်ကိုရ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း
 စွဲ စေ။ ကျော်ခဲဆင် ပေါက်ကိုရ်လက်ဝဲဆင် ပေါက် နှင့်၇၆၆၊ ချီ ချည် စေ။ စံညက်ကိုရ်ဆင်စီး

တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ၊ အလံဝါဆောင် စေ၊ စစ်ဝတ်နှင့် ကောင်ဟန်ဝါ၊ အမြောက်
 ၁၆၊ သွတ်ဝါ၊ လေး ၁၆၊ ကာ ၁၆၊ လွှား ၁၆၊ ဆင် ၁၀၊ မြင်း ၁၀၊ ကုဝေ
 ရနတ်မင်း ကဲ့သို့ ဝိသုဒ္ဓိ၊ တံဆိပ် ဖွဲ့ဖြူနှင့် လက်ဝဲဝင်း မှူး ကိုယ်ဆင်စီး စေ၍ မေ့
 ကိုယ်ထိမှန်ကင်း စိုက်၍ လက်ဝဲ တော်ကစစ်ဝတ်တံဆိပ်သူရဲ ၂၀ နှင့် လိုက် စေ၊ ကော
 လီမိတ်တောင်စူး စူး ကျော် ခေါင်ဆင် ပေါက်ကိုယ်မြတ်ဘုန်း ကိုယ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း
 စွဲ စေ၊ မှန်ပြဆင်မကိုယ် ကျော် ခေါင်ကိုယ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ၊ အောင်ဦး
 ဆင်မကိုယ်လက်ယာကိုယ်ဆင်စီး တင်၍ ချွန်း စွဲ စေ၊ အလံစိုက် ထောင် စေ၊ ဆင် တော်
 ဦး ကင်း တောင်သိုဝ်သား ၍ ချဉ် စေ၊ စစ်ဝတ်တံဆိပ် နှင့် ကောင်ဟန် ခိုင်း ကိုယ်
 ဝံ့စွဲ ၃၀၊ အမြောက် ၃၀၊ သေနတ် ၃၀၊ လေး ၃၀၊ ကာ ၃၀၊ လွှား ၃၀၊ စီး ဆင်
 ၇၊ မြင်း ၇၊ ဝိရုဇ္ဈနတ်မင်း ကဲ့သို့ နတ်တံဆိပ် နှင့် မေ့ကိုယ်မှန်
 ကင်း စိုက် စေ၊ လက် ၁၀င်း မှူး ကိုယ်တံဆိပ်ဆင်၍ စစ်သည်သူရဲ ၂၀၊ အလံနီလာ
 ရောင်နှင့် နောက် တော်လိုက် စေ၊ နောက် တော်လိုက်မြဲမင်း ညီမင်း သား သေ
 နာပတိ၊ မူး မတ်တိုကိုယ် ပေါင်း ချွန်း၊ မေ့ကိုယ်တံဆိပ် နှင့် လိုက် စေ၊ ပန်း ဆိုက်
 ပေါင်း ထုတ်၊ ပန်း ဆိုက်အင်္ကျီဆင်ဝတ် စေ၊ သီရိသုမဟာရတနာဓိဓမ္မာလင်္ကာရတံ
 ဆိပ် တော်ကိုယ်ဆင်ရ နှင့် တော်ကိုယ်လှူတော်မူသည်၊ လုပ် စေ၊ ကျောင်း တော်မာရ
 ဘင် ရွှေဥကင် တော်ဝင်အရွှေကယား ရန် ကျောက်နံနှင့် ထီး ဖြူလေး စင်း ၊
 ရွှေချဉှောင် ရွက်ထီး လက် ၃၆၀ နှင့်၊ ရွှေချက်ထီး ဂျိုဝ်ခရိုင်ထီး ထောက် ရွှေအမွှန်း
 ထည့်စီရင်၍ အသင့်ရှိ စေ၊ ကျောင်း တော် ရွှေတံဆောင်း ရင်း ထွင်အုပ်ကုန်နှင့်
 ကျောက်စာတိုင်ထွင်တံတုလွှတ်အမည် မှော်ကွန်း အမည်ထုလုပ်၍ စိုက် စေ၊ ကျောင်း
 တော်တင် သာဓု ခေမာ မည်မှ အရိယာသင်္ဃာ တော် ထောင်ပြည့် ရွှေမြို့ တော်မှ
 စ၍ စစ်ကိုင်း တံတား ဦး ပန်း ရအဝေး မြို့ဝှံသံဆိပ် တော်ရ ပိဋကတ်စာ
 တည်း စာပြည့်တိုကိုယ်ပင် စေ၊ အလှူတော်မှ ခါသာသင်္ကန်း စုံ၊ ရဟန်း တိုက်နှင့်
 လျော်သော တော်စေတီထီး ကြီး တရပတ် ဆင်စွယ်ခွက်အုပ် ဆင်စွယ်တပ် ဆေး
 ဖြတ်ဆောင်ရန် သက္ကလတ်နီမုမ်း သင်ဖြူး ဆွမ်း ဟင်း အစွယ်အရ ခဲဖွယ်စား
 ဖွယ် ကွမ်း ယင် လက်ဘက်ထုတ် လက်သုတ်ပဝါ သာလူအုပ် ရွက်ချောင်း ငှက်
 ပြော အုန်း သီး ကြိဆစ် သင်္ဃာ တော် စေ၊ အလှူတော်ရ နံများ ကိုယ်ဝန်တိုက်

14 April

1638

စီရင်။

14 April

1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ကဆုလဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ပြေ ခုကြီး ၄။

ထုတ်၍ ဖြတ်စွပ်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မိုး ဩဇာ ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသော အသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ပိဋကတ်တော်ရေး မှာဆင်စွယ်ပေချပ်တသောင်း ရှစ်ချပ်၊ ရွှေသား ပေတသောင်း ရှစ်ချပ်၊ ငွေသား ပေတသောင်း ရှစ်ချပ်၊ အထွင်း တော်ကစီရင်သည်။ လွှတ်ကပိဋကတ်တိုက်သိုက်ပို့ပေး စေ။ ပိဋကတ်တိုက်သိုက်တက်တော် မူသည့်ပိဋကတ်စာမ၊ စာတည်း ၊ စာကြည့်ဆရာတော်၊ သင်္ဃာတော်တိုက်တိုက်လဝတ် ဆွမ်း ဆန်တံဆိပ်ရကိုက်ဆန်၍ ၊ ငါး ၊ ငါး ပိ၊ ဆား ၊ ဆီ၊ ငါး သိုင်း ဝါယာစီ၊ ပိဋ ကတ်စာမစာတည်း စာကြည့်သင်္ဃာတော်တိုက်မှဆန်၍ ၊ ငါး ၊ ငါး ပိ၊ ဆား ၊ ဆီ၊ ငါး သိုင်း ကျပ်၅ဝစီမျှစေ။ ကိုဝန်တိုက်ခေတ်၍ဆိုက်၊ ကျွဲပင်္ကတင်း သောက်နှင့် သကျား ၊ စား ပင်္ကပျင်နှင့်စုံပလုံ၊ သစ်သျှော်သီး၊ သစ်ကျား သီး ၊ တရုတ်တည်းသီး ၊ ဇာဒိဇ္ဈိ၊ လေး ညှင်း ၊ အသီး အပွင့်၊ နံ့သဖြူဝစီမျှစေတော်မူသည်။

ပိဋကတ်တော်တိုက်သိုက်တက်စေရမည့်ဆရာတော်ပိဋကတ်စာမစာ တည်း စာကြည့်တိုက်ကို နေ့ဆွမ်း ပြင်သည်အဖွယ်အရာမစုံ၊ မကောင်း ၊ မှိုတက်သည် အရာများ ပါကြောင်း ကိုရွှေနေတော်ကြား တော်မူသည်။ ဝန်တိုက်မကြည့်မရှုစေ လောဝ်၊ ငုံ့တိုက်လွှတ်ထွင် နေစေ၍အကြည့်အရှုအစီအရင်ခန့်တော်မူသည်။ နင်တိုက် အစစ်အကြောအကြည့်အယူမခန့်သော ကြောငှာမကောင်း သည်ကို ရွှေနေတော်ကြား ရသည်။ ဆွမ်း ကိုသပိတ်ပြည့်ပြင်စေ၊ ဝက်သား တစ်ကိုအကျော်၊ နံရိုး ကျော်၊ ဝက် သား ကျော်ချက်၊ ဝက်သား စိမ်း ပေါင်း ချိန်၅ဝ၊ ကြက်ပေါင်း ၅ဝ၊ ငါး ကျော် ပေါင်း ၅ဝ၊ ငါး စိမ်း ပေါင်း ၅ဝ၊ ငါး ကောင်ကျော်၅ဝ၊ ငါး တစ်ကျော်၅ဝ၊ လက်သုတ်၃မည်၊ သနက်၃မည်၊ ခရမ်း သီး ကျော်၊ လိပ်ဥ၊ ပုဇွန်ထုတ်၊ စား မဲပွဲ တော်ကိုဝှလှအောင်ပြင်စေ။ ယို၃မည်၊ သကျား မုံ့၃မည်၊ ထန်လက်မုံ့၃မည်၊ ပေါက် ဆုတ်၊ သလှထုတ်၊ ညာတရား၊ ရွှေထမင်း ၊ မုံ့လုံး ၊ ကွဲသည်း ၊ ပဲမုံ့၊ ပတု၊ အချို့ပွဲ တော်ကိုဝှလှအောင်ပြင်စေ။ ကြံစည်း ၊ ကွမ်း ၊ လှော်၊ ဆေး ၊ ငှက်ပျောအီး ၊ ဘုန်း ဆီ၊ သီး ဖြွမ်း ဆိုက်၊ တကောင်း ရေပြည့်ငါးအဖွဲ့တော်ရန်များ ကိုက်နက်တ ချက်တီး ကိုအထွင်း တော်သိုက်သွင်း ၍ပြစေ။ ပြပြီး မှမဟာမြတ်မုဏိပိဋကတ်တော် တိုက်သိုက်အကြပ်အမနှင့်ပိုင်စေ။ မဟာဒါနဝန်စာရေး တိုက်စာရင်း ယူစေရ မည်။ ခန့်ပြီး လွှင်ဝန်တိုက်စုံစေ၊ အောင်စာချွန်ပေး အပ်၍စီရင်စေရမည်။ အ

22 April

1638

ဤအမခန့်ထား၍ ပိုက်လျှစေ။

22 April

1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ကုန်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် နေ့နား ခံစမြေခင်

မှူး ထုတ်၍ ဖွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုးကြည့် ၁၉၄၄၊ ရှေးဟောင်း သုတေသနရုံး ၄၂၀၇)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ညီတော်မင်း ရဲကျော်စွာကိုယ်အိမ်စံကြောငှာပွင့်၊ အမွမ်း ချင်ပိတ်၊ အပြောက်ထု၊ ဖုရင်ပြာတပ်၊ အနီဝင်း ၊ မြင်းကပ်အထက်ကွပ်ပြစ်စီ၊ ပတ်လည်ကောင်ဟံတန်း နှင့်စေတင်နေစေ။ ကင်း တား မြင်း ငှစု၊ လက်ဝဲရတနာသွောက်၊ နန္ဒသီဟသွောက်၊ လက်ယာရဲသူသွောက်၊ လက်ယာကောမဏီသွောက်၊ ဆင်တော်သည် သိမ်ရဲသူသွောက်ကိုကိုယ်အပ်ရမည်။ ရွှေဘိကား စင်လုံး ငှက်ပြည်၊ ခင်တရင်အနီတစုရွှေနှစ်စု၊ အမိုး နီထွင်ရွှေကြာနှစ်ပွင့်၊ ကြာရိုက်ကြာရွက်တဝါရေး ၊ အမွမ်း အပျောက်ထု၊ ဟင်း ရန်ဘူး ၊ မျက်နှာကြက်ကြာယပ်၊ အောင်း ဖြူပွင့်၊ ငွေကျီဝံ၊ ရွှေကတော့၊ တက်မရွှေပိန်း ၊ ရွှေဘိကား တက်ချင်ပူရွှေ၊ အရွက်နီ၊ ရွှေလူဗေါင်း ချွန်း ၊ ရွှေဘိကား ဦး ပဲ့လှင်တိုင်၊ ကြေး စည်တိုင်၊ ရွှေဘိကား မျက်စေ့နှစ်ဘက်တပ်၍စီး စေ။

ဝေါကြီး ၊ ကျိုင်း ရွှေချက်ငှ၊ သား လိုက်၊ စား တော်ကွမ်း ရေတိုင်၊ အဆောင်နီဆင်ပေါက်၌စီး၊ ယဉ်သဘာဝစီး ၊ ရွှေဒိုင်း ၁၀၊ ရွှေမီး ၁၀၊ ရွှေလှံ ၁၀၊ ရွှေလွှား ၁၀၊ ဂုလား ဖျိုရ်သွောက်၁၀၊ စည်နီ၅လုံး ၊ ငွေနှဲ၊ ငွေခရား၊ ပုံသဿနား တော်မူသည်၊ ခေတီ၍လွှတ်ထွင်ပြန်။

8 May

1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်နယုန်လဆန်း ရက်နေ့နား ခံတော်မူမြှောင်

မှူး လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည် ၁၉၄၄)

အနန္တဓမ္မာရတေဝါ။ အရိယာလင်္ကာရဆရာတေဝါ။ အိလောကလင်္ကာရဆရာတေဝါ။ သီရိသုဓမ္မရာဇဂုရုတေဝင်ဘိလသရာတေဝါတို့စုန်သွား၍ စကုမ္ဘိအဝင်မင်းဘုန်းဆီဝံတွင် ပြောဆိုက်၏။ ဟိမဝန္တာသို့ဝင်တော်မူကုန်သည်။ မဂ္ဂဟိတောသို့ရောက်၍ သစ်ပင်ကြီး၌ စခန်းချတော်မူသည်။ ထိုနေ့ည၌လည်း ဆရာတော်၄ပါး သင်္ဃာတော်တို့ကို ၂ ပါး၊ ပေါင်း တကိုယ်ချောက်ပါး တိုင်လည်းပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သင်တော်မူကုန်သောကျမ်း အပေါင်းတို့ကို ဟောသည်။ အတန်ငယ်ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ မိုဝ်သောကဉာဏ်တို့ ကျော်၍ မေောင်းခန့်တွင်၊ တေဝင်ဘိလသရာတော်မြင်မက်သည်။ ခွေးနက်ကြီးတခုကိုကြီးထည်၍ လူတရောက်လှံကန်တိုင်လျက်ဆရာတော်ရှေ့ရောက်လာသည်။ ဘုန်းကြီးတို့လည်းကောင်း၊ အာရုံတော်ကြီးစွာ၊ ချင်သော၊ သစ်၊ ကွားမြွေ၊ ဖိး၊ ကင်း၊ သင်း၊ များသည်။ သီရိဗုဒ္ဓအနန္တရာယ်ဖြစ်မည်ကိုလောဘ်။ အဘယ်ကြောင့်သန့်သည့်တောအုပ်သို့လာကုန်သည်နည်း မေးရာတွင် ခါးကပ်ငါတို့သည် ဂေါတမရာဇာ ဂွင်ပညာတော်၌ နှစ်သက်အပြင်၌ ကမ္ဘာဝါတင်၍ ငါတို့ကိုဆရာဥပဇ္ဈာယ် ရှေ့ကမ္ဘာဝါဆရာတို့ဘက်၌ပညာ အဖြစ်ကိုပေးသည်။ ကာလကသင်္ဃာ ၂၁ အပြည့်အစုံပညာ ခံသည်။ ငါတို့ဆရာဘုရား သခင်ဂေါတမမြောက်၌ သံသရာဂီရိပြည်ကနမန္တာနားသို့ ရောက်တော်မူရာတွင် နမန္တာနားကား တောင်းပန်သောကြောင့်ပုံတေဝင်၌ အတူအရံအသားတရား ဂုဏ်တော်တော်တို့ထင်စေသတည်း မိဋ္ဌာန်တော်မူ၍ ကျောက်ဖျာအပြင်ထက်နင်းလျှင်လက်လေးသစ်တုဖြစ်၍ ခြေတော်ရာထင်ရသည်။ ထိုခြေတော်ရာကို တောင်းပန်သောနား သည်သာသနာတော်၅၀၀၀ တိုင်အောင် စေတနာရှောက်ရသည်။ မျက်သားတေဝင်ထိပ်၌လည်း သစ္စာမှန်လှသော ရဟန္တာတောင်းပန်ရာတွင် ချတော်မူသည်။ ဒုတိယခြေတော်ရာရှိကြောင်းကို ရတနာပူရမြို့ဝတ်ပဌမမင်းက သင်္ဃာတော်တို့ထံသိရှိ၍ အာနာပတိတိတ်တိတ်သည်များ ကိုက်ကျမ်းဂန်လည်းဖြစ်၍ ငါတို့ဘုရား သခင်စက်တော်ရာကို ရှာမည်လာကြသည်ဟု ပြောလျှင် ခွေးနက်ကြီးဝင်သောတေဝလမ်းကို လိုက်ကြကုန်၊ စက်တော်ရာကို ရွှေ့လိမ့်မည်ဟူ၍ စကားပြောစဉ်နိဂုံးတော်မူ၏။

ဆရာတော်၃ပါး တို့၌ နှစ်သင်္ဃာတော်တို့ကို ကိုယ်စီမက်တော်မူသည့်အ

[illegible]

ဆရာတော်တို့သည် ခွေး နက်ဝင်သော တောသို့ဝင်၏။ သရက္ခန်၊ နံ့သာ၊
ကော်သဇင်၊ ပန်း၊ နံ့ရှိင်၍ ကျွင်စွာ မွေး၏။ ခွေးလည်း ထိုထွင်ပြောကံလေ၏။
ဆရာတော်တို့လည်း ရေရိုက်၍ သောမြစ်တဘက်သို့ဝင်ကူး ရာထွင်ဘီလူး တယောက်
ထိုင်၍ ကြည့်၏။ ဘုန်းကြီး ၊ ဘဇာအလိုက် ငါလသနည်း ဟုမေး၏။ ရှေးနည်း ဆို
ကုန်၏။ ဘီးလူးလည်း လက်ညှိုး ညွှန်၍ ဤကား ဘုရားသခင် ခြေတော်ရတနာ ဟု
ပြ၏။ ဆရာတော်တို့လည်း ဝတ်ဖြည့်ကုန်၏။ ရေငါင်တော်ချောက်သွယ်တပြိုင် နက်
လွှတ်တော်မူ၏။ ရေငါင်တော်စေ့မှဘီလူး က၍ကား ပထမစက်တော်ရတနာတောင်း
ပန်၍ပြသည်။ အထက်မှ ဒုတိယစက်တော်ရတနာရှိ၏။ တောင်သို့တက်ကုန်လေသု။
တိုက်ထွန်း၏။ တောင်ထိပ်သို့ ရေငါက်လျှင်စက်တော်ရတနာလုံး ခန့်အရေငါင်
ထွက်၍ တောင်ခြေရင်းသို့ဝင်၏။ ရွှေတိုင်စိုက်သော အရသာသို့ဝင်ရှိ၏။ ဆရာတော်
တို့လည်း ဂြိုဗိုးပူဇော်ကုန်၏။

ထိုက် နေ့ည တောငင်ဘိလဝပုဂ္ဂိုလ် ကျော်ပဋ္ဌာန်း နှစ်ဆယ်လေး ပစ္စည်း
 ထိုက်အကုန် ဟော၏။ တောစိုး တောငင်စောင့်နတ်လ၍ နာ၏။ နေဘက်သွေ
 တာပန်နတ်လ၍။ အလှူနည်း မေး သွေငါသွေတာပန်ဆို၏။ သွေတာပန်
 နတ်ဘုရား သခင်ထိုက်မိ၏လောဟူ မေး၏။ မိကြောငင်း ကိုဆို၏။ ငါဟောသော
 ပဋ္ဌာန်း တရား တော်သည့်ဘုရား သခင်ဟောတော်မူသောတရား တော်နှင့်

အက္ခရာဝုတ္တုညီ၏ လောကု မေး ၏။ ဘုရား သခင် ဟောတော်မူသောတရား တော်
 နှင့်ထောက်သော်ပုဂ္ဂိုလ်တို့က သောဝါး ပီတိဝိသေသဝိပဿနာဖြင့်ထုတ်လွှတ်အပေါ်ဆုံး
 ဘက်တွင် နံသောအနံ့နှင့်တူ၏ဟုဆို၏။ တောဝင်ဘီလင်သောတော်ကလည်း ဟယ်ကွန်
 သား နတ်၊ နင်သောတပန်ဆိုသည်။ သောတပန်စကား မထွက်၊ ဘုရား ဂွင်
 လာသောတော်တဝက်မျှမလဲသေး သည်ကိုမသိသောဝါဒဆောင်သည်။ ငါဟောသော
 ပဋ္ဌာန်း တရား တော်သည်အက္ခရာဝုတ္တုအယိုအယွင်း မရှိမှန်၏။ ယိုဝ်ပချေလွှင်ငါ
 ဥဏ္ဍောင်း ကိုစက်ရောက်စေသတည်း မိန့်တော်မူရသကဲ့သို့ သောတပန်နတ်က
 ငါသောတပန်မှန်၏။ ဘုန်း ကြီး ဟောသောတရား သည်ဘုရား သခင် ဟော
 တော်မူသောတရား တော်နှင့်အက္ခရာဝုတ္တုတူ၏။ ဘုန်း ကြီး အား ပီရိယကိုတက်စေ
 ခြင်း ငါ့ဆိုသည်။ ဘုရား ဆုကိုဖြည့်အံ့သည်ဟုဆိုပြီး လွှင့်ကွယ်လေ၏။

မိုဝ်သောကလွှင်နတ်ကိုကွမ်း ဂျွန့်ဘုန်း ပေးရ၏။ ထိုဝ်တောမှထွက်
 လွှင်ပထမစက်တော်ရသလိုဝင်၍ရှိခိုဝ်ရသကဲ့သို့ကိုဖြန့်၍သိသည်ဘုရား မ
 ချွတ်ဖြစ်အံ့သဏ္ဌာန်း ထင်ဝင်ကွက်စက်တော်ထင်စေသတည်း ဟု၍မိဋ္ဌာန်မြှောက်ဆို
 ပြီး လွှင်စက်တော်ရသလိုလွှမ်း ၏။ ယူ၍ပြည်လွှင်ဝင်ကွက်စက်လက္ခဏာနှင့်တကွပြီး
 ကြာငှက်ရုပ်ကုန်း ၍ထ၏။ ထိုဝ်အရသလိုဝ်ဘက်တော်မူသောတရား ငါဘုရား မချွတ်
 ဖြစ်အံ့၊ ကြိုကြာငှက်ကုန်း ၍ပြည်အလိုကား ကျီလေဦး၊ ကြာချေဦး မည်ဆိုလို
 သည်။ ဘက်ပြီး လွှင်စက်တော်ရသလိုချည်ဖြင့်ကွင်း ၍ယူခဲမှအစည်အတိုင်း လာ၍အဝ
 ရွှေနန်း တော်သို့ရောက်တော်မူကုန်၏။ အလုံး စုံကိုဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး အား
 မိန့်တော်မူ၏။

ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး လည်း ယုံတော်မူသောအရသလိုမပြန်နေရသ
 ကွင်စက်တော်ရသလိုချည်ကွင်း ကိုနန်း တော်ထင်ပီတိနိက္ခာ၍သောတော်တို့ဝတ်ဖြည့်
 ၍မဟာနမကောရရှိခိုဝ်ကိုဝ်လွှတ်တော်မူကြသကဲ့သို့သောရောင်ချည်တော်ကို
 လွှတ်၍တနန်း လုံး မိုက်၏။ ရွှေသောရောင်ခြည်တော်၊ ဖြူသောရောင်ခြည်တော်၊
 နီသောရောင်ခြည်တော်၊ မေောင်း သောရောင်ခြည်တော်၊ တခဲနက်ဖြိုဝ်ဖြိုဝ်
 ပြက်သောရောင်ခြည်တော်တို့ကိုလွှတ်ရသကဲ့သို့ဘဝဂွင်မင်း တရား ကြီး သည်
 ရွှေပေါက်ပေါက်ငွေပေါက်ပေါက်ပတ္တမြား ပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့်ပူဇော်၍ဦး တိုက်

တော်မူပြီး မှ ရွှေဩတ် ငွေဩတ်၌သွင်း၍ ကိုးကွယ်တော်မူ၏။ အရပ်ရပ်မြို့ရွာတစ်စေ့
 ကွားမြင်စားတပ်ပေါင်းစားတို့ကိုချစ်ကင်းတိုင်း၍ပို့ရ၏။ သို့သော်ဆရာတော်
 ကိုယ်ဆောင်ယူခဲ့သောစက်တော်ရသ်ချစ်ကင်းကိုယ်ဆိုင်ရာဆိုကြောင်းစကားပြီး
 ၏။

16 May 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်နယုလ္လန်း ၁၅ ရက်နေ့နန်းတော်သို့ရောက်

၏။

(မိုးကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရွှေမြိုင်တော်မှစ၍တန်ခိုး ဦး ပန်း ရတုရင် ခြေစစ်ကိုင်း ကောင်း မှုကော်မျှား မှာသတင်း သုံး နေတော်မူကုန်သောအရိယာသစ်ာ တော် တို့ထွင်ကိုး သီး နေကေပုဂ္ဂလ ကျောင်း နေတိုင်သည်ကံအလျောက်ဘဝ ပြောင်း သည် များ မှာဝါအချင်းဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား သည်သဘာဝနာဒါယကတော် ဖြစ်သည်ပြင် မိမိပြည်ဘ အရသာရောက်သည် ရွှေထီး ရွှေနန်း ကိုဝံစိုက်အုပ် တော်မူသည့် အရသာလည်း မြိုင် နေပြည်သား ရဟန်း ပုဏ္ဏား ဆိုင်ရိုဝံစကား များ ထွင်ပါဝင်သော ရဟန်း သော်လည်း ကောင်း ပုဏ္ဏား သော်လည်း ကောင်း ပဉ္စသီသတင်း မကင်း သောသဒ္ဓမ္မပုရိသတို့သော်လည်း ကောင်း ၊ သဇီဝကသည်နိဇီဝကသိုဝ်ဘဝ ပြောင်း သူတို့ကို လျှောက်။ ကိုး သစ်ာပုဂ္ဂိုလ်ပြန် တော်မူလျှင်အလျှောက်ခါသာ ၂ ၊ ဖျင် ၁၀ ၊ သာလူ ၃ ၊ ရွက်ချောင်း ၆ ၊ ကေပုဂ္ဂလပြန် တော်မူလျှင်အလျှောက်ခါသာ ၁၁ ၊ ဖျင် ၅ ၊ သာလူ ၂ ၊ ရွက်ချောင်း ၄ ၊ ပုဏ္ဏား လွန်လျှင်ဖျင် ၆ ၊ သာလူ ၂ ၊ ရွက်ချောင်း ၂ ၊ သဒ္ဓမ္မပုရိသတို့လွန်လျှင်ဖျင် ၄ ၊ သာလူ ၂ ၊ ရွက်ချောင်း ၂ ၊ ရှေး ၁၀ ၊ သင်္ဂြိုဟ်တော် ကိုမြိုင်ဝန် ၊ ဘောင်မျှား ၊ မြိုင်စာရေး တို့ကဆိုင်ရတိုက် တော်ကထုတ်၍သင်္ဂြိုဟ်မဂ် လာတော်ကြီး စီရင်ရသိုဝ် ရောက် အောင်အကူတော်ကူစေ။ ဝန်တို့စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ဝါဆိုလွန်း ၉ ရက်နေ့နာခံ ပြောကြီး များ ထုတ်၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
 (မျိုး ကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မြို့တွင်း ရွှေစည်း ခုံမှ ဝါထွင်း ဝါပ မဆိုတလျှင်သတင်း ကြီး လပြည့်လကွယ်ကိုသက်တော်ကြီး သံဃာတရားရှစ်ပါး ပင့်၍ဆွမ်း တော်ကျွေး ရမည်။

တံဆိပ်တော်ရပီနုကတ်တော်စီမံစီတည်း စိကြည့်မဟိန္ဒဇေယဗ္ဗမ္မဒီပါကရညာဏေတိ
 တေမိအရညဝါသီ၊ ပီဇောလ၊ ရှေ့ပရက္ကမ၊ နေဘက်ပရက္ကမ၊ ချောက်မသက်တော်
 ကြီး များ ကိုပင့်လျှောက်ရမည်၊ ဆွမ်း အဘွယ်အရသမျှ မှာကိုဝန်ကဆွမ်း ၊ တရား
 သူကြီး ကိုကဲဆွယ်စား ဆွယ်၊ ဇေတဝါဇာကွမ်း ၊ လှက်၊ ဆေး ၊ ကွမ်း ဦး ကောက်
 နို့ကဆွမ်း ဟင်း စီရင်စေ၍ ရွှေစည်း ခုံရင်ပြင်တော်သို့အကြပ်အမခန့်ထား၍ပို့
 စေရမည်။ ဝန်တို့စီရင်။

10 June

1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၈၀ ပြည့်ဝါဆိုလဆန်း ၁၁ ရက် နေ့အမိန့်တော်၊

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ ဇန်နဝါရီ ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ဝါဆိုလဆန်း ၁၁ ရက် ၁ နေ့ ဗြဲတိုက် တော်သိုဝ်ထွက် တော်မူရ၍
 ထွင်မင်း ရဲကျော်စွာကဏ္ဍန်စာရင်း အကျယ်ပေး လှာသည့်ကိုဝ်စာရင်း ကြောင်း
 နှင့်အထွမင်း တရား ကျန်တော်မမျှော်၊ ကွံတော်မျှော်နှင့်မင်း ရဲကျော်စွာကွံတော်
 မျှော်နှင့်သင့်ကျွမ်းသား မြေး မြင်၍အရှက်အတင်ကိုဝ်အစီရင်တော်ခံသော် နေောင်
 တော်မင်း တရား လက်ထက်တော်က ရှေး သင့်သည့်မယား တို့သား မြေး များ သည်
 မိမ္မပါယောကျ်ား ပါ စာရင်း မှတ်စေ။ ရှေး သင့်လေပြီး သည်ပြင်ကိုမူကား မင်း
 ညီမင်း သား ကျေး ကွံနှင့်မင်း တရား ကွံတော်မနှင့်မသင့်မ နေနှင့်တူ၍ဘုန်း
 တော်ကြီး လှသည့်ဘဝရှင်မင်း တရား အမိန့်တော်ရှိသည်။

(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူ၍ သောသမ္မာဒါနဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမနိတော်ရှိသည်။ အခွန်တော်ဆက် ရွှေငြင်သစ္စေး ၊ ပယင်း ၊ ကျော်၊ သံ၊ ဘဏ္ဍာ
 အခွန်တော်ဆက်၅စုံသား တို့သည်၊ အသက်မွေး ရအောင်၊ ဖြွေး ဖြိုပိုင်အောင်၊
 ရွှေ၊ သံ၊ သစ္စေး ၊ ပယင်း ၊ ကျော်၊ သံ၊ တို့ကိုနှလုံး ပြု၍ ငြင်လုပ်စေ။ ဘဏ္ဍာတော်
 ကြွင်း ဖွင့်သု ဖြွေး သု မြေတင်သည်ကိုဆက်။ သင်း တို့သည်ကတူး အရိုင်း အဆိုင်း ဖြစ်သည်။
 ဖြွေး ဆပ်ရအောင် ရွှေ၊ သစ္စေး ၊ ပယင်း ၊ ကျော်၊ သံ၊ ငြင်လုပ်ထိုး ဖွက်ကို
 ရ်ကွေး ဂွင်မြီ ဂွင်တို့သည်မကိုင်မငင်မတောင်း စေနှင့်၊ ကိုင်ငင်တောင်း လေလျှင်
 တတန်ချေး တတန်ငှါး ကြေး ပိုး ပြန်ချေလျှင် ရခဲရလွယ်ရှိသည်။ လယ်လုပ်သော်
 မိုး မှန်မမှန်ရှိသည်၊ ကုန်ပြုသော်မြတ်မမြတ်ရှိသည်၊ ဈေး ဘောကား သော်စွန်
 မစွန်ရှိသည်၊ ဖြွေး ချသော်ရမရရှိသည်၊ တိဌာနသတိနတ်တို့ကိုရိုသေစွာပသ၍
 သေချာစွာ ငြင်လုပ်လျှင်အရမှန်သည်၊ ရသည်ရွှေကိုရောင်း ၍သု ဖြွေး တင်သည်ကို
 ဆက်၊ ကြွင်း ဖွင့်ရသည့်အဘိုး နှင့်အသက်မွေး ရသည်၊ အစီး အပွား ကိုလည်း ပြုရသည်၊
 သံသရာ ကျေး လည်း အလှူပေး ရသည်၊ အခွန်တော်ဆက်ရအောင် ငြင်လုပ်စေ၊ အ
 ခွန်တော်ကကြွင်း ဖွင့် သု ဖြွေး သုမြီတင်မည်အဘိုး အနည်း အများ ရှိမည်၊ လုံး လုံး
 လျောင်း လျောင်း စွန်မစွန်ရှိမည်၊ ငကိုင်၊ ငပု၊ ငသီတ၊ ငဖုန်း ၊ ငစုတို့စာ
 ရင်း မှတ်၍ တံဆိပ်ခတ်၊ အခွန်တော်ကကြွင်း ဖွင့် ဈေး နှုန်း အဘိုး ဖြစ်၍ ကြေး
 တော်ငွေ တော်ကိုယူ၊ သု ဖြွေး တင်သည်ကိုဆက် စေ၊ မတင်သည်ကိုလည်း အစီး အပွား ချ
 ရအောင်၊ အလှူပေး ရအောင်၊ အသက်မွေး ရအောင်၊ ကြေး တော်ငွေ တော်
 ကိုယူစေ၊ ငါ၏ကျွန်တော် မျိုး တို့ထွင်ဘဏ္ဍာ၅စုံ ရွှေသစ္စေး သံချက်ပယင်း ကျော်အခွန်
 တော်ဆက်အစုသား တို့သည်သား တော်အစည် မြေး တော်အဆက်နန်း ရိုး နန်း စည်
 အခွန်တော်အသုံး တော်ဖြစ်သည်၊ သင်း တို့သည်ကတူး အရိုင်း အဆိုင်း တောသား
 တောငှက်ဖြစ်သည်၊ လုပ်အိုင်စား ကျင်း မသာသာရာ၊ မိုင်း ပေါမကြီး ကြီး ရာ
 နေစေ၊ သင်း တို့လုပ်စား သည်လယ်ယာမိုး မြေ တောင်ယာပဲခင်း တို့ကို သူကြီး
 မြေတိုင် ကြေး စား ရွာစား တို့က အဘိုး အခွန်တော်မရေး မမှတ်မကော်မခံ
 စေနှင့်၊ မြို့မှရွာဝန်အသေး အဖွဲ့ အိမ်ကြေး မရှိစေနှင့်၊ သင်း တို့သည်အရိုင်း
 အပြုဖြစ်သည်၊ သင်း တို့အလျော်ဘာသာ နေစေ၍ စိတ်ရှိရလုပ်စား စေ၊ အ

ပိုင်အနိုင်တောင်း ခံ၍ ပြေး ပုန်း ရှောင်လွှဲနေလျှင် အခွန်တော်အသုံး တော်
 ပျက်စီး မည်ဖြစ်သည်။ အခွန်တော်ဆက်သရအောင် ရွှေ၊ သဇွေး ၊ သံ၊ ပယင်း ၊
 ကျော်များ ကျင်လုပ်သည်ကိုသုကြီး မြေတိုင်း ဖြေး စား ရွာစား တို့ကမဆီး မတား
 နှင့်၊ ကျင်လုပ် စေ၊ ရွှေ၊ သဇွေး ၊ သံ၊ ပယင်း ၊ ကျောက်၊ အခွန်တော်ဆက်တို့သည်
 ငါ၏ ရွှေနန်း တော်အောက် ရွှေနန်း တော်တိုင်တွင် ရွှေ၊ သဇွေး ဂြိုသည်။ သံ၊ ပ
 ယင်း ၊ ကျော် ဂြိုသည်ဆိုလျှင် ဣလုပ်တို့ချက် စေ၊ ရွှေ၊ သဇွေး ၊ သံ၊ ပယင်း ၊
 ကျော်အခွန်တော်သား တို့သည် လွင်္ဂပါး ၍အခြား အစုမှာစာရင်း သွင်း လေသည်။
 အခြား အစုမှာစာရင်း ဆက်သွင်း မရှိစေနှင့်၊ ဖြေး တင်လျှင်မတိုင် စေနှင့်၊
 ကျွန်မဖြစ် စေနှင့်၊ သပေါမကော် စေနှင့်၊ သတိုး မင်း စောမင်း ရဲကျော်စွာ
 ကြီး လက်ထက်ကလွင်္ဂပါး ဂြိုလေသည်။ ကျွန်ဖြစ် လေသည်။ ဖြေး တင်လျှင်တိုင် လေသည်။
 သပေါကော် လေသည်။ အခြား အစုမှာစာရင်း ချ၍ဂြိုလေသည်ကို မရှိစေနှင့်၊
 နှုတ်၊ အတိုး အခွန်တော်ဖြစ်အောင် မိန်း မယောကျ်ား လုံလပြု၍ ဣလုပ် စေ၊
 ရွှေဩဝါသဇွေး သံချက်ပယင်း ကျော်ငယ်သား မတို့နှင့် ဆင်တော်သည်မြင်း တော်
 သည်နှင့်ပင်သင့်သော်လည်း မိန်း မတတိုင်၊ ယောကျ်ား တတိုင်မရှိစေနှင့်၊ ရွှေ
 ဩဝါသံချက်သဇွေး ပယင်း ကျော်အစုသို့သပါစေ၊ ရွှေဩဝါသဇွေး သံချက်ပယင်း
 ကျော်အစုသား တို့နှင့်အခြား အစုသား တို့စကား အဂ္ဂါအတင်ဂြိုလျှင် ကျိဝန်မှာ
 ဆိုစေ။

21 June

1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့် ပဌမဝါဆိုလပြည့် ကျော်ရက်နေ့ ဘုန်း
 တော်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား ဗြဟ္မာတော်ကို
 ထွက်တော်မူ၍ အမိန့်တော်ဂြိုသည်။ နား ခံတော်ဇေတယတမန်ပြန်အမိန့်တော်။
 (မျိုး ဩဌ၊ ပု၊ ၆၀၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအမျှင်ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရား
အမိန့်တော်ရှိသည်။ တံဆိပ်တော်ရသရဘတော်ပိဋကတ်တော်စီမံစိစဉ်း စီစဉ်သ
ရဘတော်တို့မှ နှစ်သစ်တက်ရွှေစည်း ခုံရင်ပြင်တော်မှ ခေအေးအချစ်မဲ့အလှူ
တော်သင်္ကြံကျသန့တက်၍အလှူတော်ခံရသည်။ ဗြဟ္မာနေပြာသဒိတော်မှ ဆွမ်း ဘုန်း
ပေးရသည်။ တက်သန့အနေဘက်အထွင်း တော်မှဘုန်း ပေးရသည်။ ဝါဆိုလပြည့်
နေကသည်သတင်း ကျွတ်လပြည့်နေ့တိုင်ဝင်း တော်လေး ရပ်မှဆွမ်း ဘုန်း ပေးရ
သည်။ သည်ပြင်အထူး ပင်လျှောက်လှူငါအထွင်း တော်သို့ဝင်၍ဘုန်း ပေးရသည်။ ရွှေ
ဖြူတော်ပတ်လည်တန်ခိုး ဦးပန်း ရစစ်ကိုင်း များ မှာဧကပုဂ္ဂလတို့သတင်း သုံး
နေတော်မူကုန်သည်။ တနှစ်လည်၍မှန်း တော်ကတကြိမ်တခါမှအပင်အခေမ
လျှောက်၍အရိယာသံဃာတော်တို့မရောက်ရှိသည်။ သက်တော်ကြီး ဂဝကို မြေနန်း
တော်သို့ဝင်ရမည်ပင်။ သည်ပြင်သံဃာတော်တို့ကုန်သို့ကြွပါ။ ၁၀၀၀ပြည့်အလှူတော်
ပေးမည်ကိုလျှောက်၍ပင်။ သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်ဝါခေါင်လဆန်း ၁၅ ရက်နေ့အ
လှူတော်ရန်သပိတ်တော်စုံ ၁၀၀၀၊ သက်န်း တော်စုံ ၁၀၀၀၊ ဆွမ်း အဘွယ်အရ
ဟင်း ကွမ်း လျှက်ကြီးစီး ငှက်ပျောအုန်း သီး များ မှာလည်း ၁၀၀၀ပြည့်အလှူတော်
ကိုဝန်တော်စီရင်၍ စေ့စပ်အောင်လှူ။ ပူဇော်တော်ပွဲထုတ်မှပရိတ်တော်ရွတ်စေ၊
သံဃာတော်စေ့ကြွေပင် သဏ္ဌာန်စွန်ပလွန်ဇာဒိဗ္ဗိလံသီး လေးညင်း ပွင့်က
ရဝေး နံ့သဖြူလှစေ။ သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်ဝါခေါင်လဆန်း ၁၅ ရက်နေ့အလှူ
တော်ပေး တော်မူမည်။ ဝန်တော်စီရင်။

(30) June 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်ဝါခေါင် (လဆန်း ၁ ရက်နေ့) ပြောကြား မှား
ထုတ်၍လွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ အရှေ့ဝင်း သပြေလှော်ကား ၊ ဗြိတလှော်ကား ၊ ပဲကူး နိုင်ငံလှော်ကား ၊ ဘုန်း တော်နိုင်ငံလှော်ကား ၊ နောက်ဝင်း လက်ရွေး ကြီး လှော်ကား ၊ လက်သစ်မင်း တရား စက်ကြီး ၊ ပွဲတိုင်း ကျော်၊ လက်ဝဲဝင်း ပြည်လုံး အံ့၊ ပြည်လုံး ကျော်၊ ကောင်မစစ်လှော်၊ လက်ယာဝင်း ဂုဏ်နိုင်ငံပြည်လုံး ယူ၊ သာသနာဗိမာန်သီရိကမကော်၊ အီကင်း ၊ သူရဲကုတ် လွတ်စစ်လျင်၊ ဇင်း မယ်အင်း မ၊ ကောင်ငူအင်း မမှစ၍ဝင်း တော်လှော်ကား အစုစု၊ ဒိုင်း စု၊ ဝင်း စု၊ ကိုယ်ရံ၊ ရွှေလုံ၊ ရွှေလေး ၊ သေနတ်၊ အမြောက်၊ ကောင်တန်တို့နှင့်လက်ဝဲမြင်း ၊ လှော်၊ လက်ယာမြင်း ၊ လှော်၊ စာဝတီလှော်၊ အမြောက်တင် ရွှေလင်း ကြီး ၊ ကရဝိတ်ဘောငါးတိုင်း ဘောင်၊ ဇီဝတိုက်ဘောင်၊ ရွှေဟင်္သာဘောင်၊ သီရိနိတ်ဘောင်၊ ဇီဝနိတ်ဘောင်၊ ပုဇွန်ပုဇွန်ဘောင်၊ ဒသပုဇွန်ဘောင်၊ စက္ကဝက်ဘောင်၊ မင်း မိဘုရားစီး မိကျောင်း ဘောင်များ နှင့်လှော်ကား တော်၊ ဘောင်တော်၊ လှော်တော်များ မှာရှိရင်း လူတစ်စင်း လျှင်၄၀ ကျော်၅၀သေသေရှိသည်။ နိုင်နင်း အောင်မရှိ။ ယိုး ဒသား ၊ တနင်္သာရီ၊ ဟံသာဝတီ၊ ကုသိမ်၊ မုတ္တမ ကပါသည်။ လူစုတို့မှာဦးရေ ၁၀၀၀၀၀၊ လှော်များ ၊ စစ်ကွပ်၊ ဦး ထိုက် ၊ ပဲနင်း ၊ ထောင်က၊ အဝန်း ၊ ငယ်သား ၊ အစုံဖြည့်တော်မူသည်။ လှော်လှော်ဦး ထိုက်၊ ပဲနင်း မတတ်သူတို့ကိုယ်တိုင်စုတတ်အောင်မပြုလုပ်ပြု၍သင် စေ။

အရပ်ရပ်ရှိမြို့ရွာတိုက်ဝင်း များ မှာလည်း မှတ်စာတော်ဝင်လူစုတို့တွင် မွေး မြင်သည့်မိမိတို့ကိုစုချီ၊ စမြင်၊ ကလံ၊ သံပြင်၊ မြေတိုင်း ၊ မြေထိန်း တို့မှာအသည်မဖြစ် စေရမည်။ လွှတ်က ခေတ်၍စာရင်း ဦး ရေကိုအပ်။

အနောက်ဝန်စီရင်စု အစု၄၀မှာလည်း တစုကိုအရပ်ရပ်မြို့ရွာကပါသည်။ ယောက်ျား ၁၀၀၊ မိန်းမ ၁၀၀စီအပ်ရမည်။ ကျိန်စီရင်နက်မှာလည်း အစုသား တို့ကိုမအပ်သော။ ထောင်ချင်ကျိန်နက်ဝင်များ မှာထိုက်ထိုက်သေမြို့ရွာတို့၌ ထောင်ချင်ကျိန်သား နက်ဝင်တို့အစဉ်အနွယ်ကိုစစ်၍အပ်ရမည်။

လက်မထောင်များ တို့မှာလည်း ထီး ဆောင်း နန်း နေမြို့နိုင်ငံကပါသည်။ လက်မရှောင်ထောင်အာဏာလက်မရွံ့သုံး တန်း သား တပ် ကောင်တန်တို့ကအထက်ပါ

ရင်း စာရင်း အတိုင်း ရေထွက်၍တစုလျှင် ၁၀၀စီမြီတံခါး ၉ ရပ်မှာလည်း ထီး
ဆောင်း နန်း နေမြီတံခါး သား တို့နှင့်အဝန်း ငယ်သား တံခါး ၁လျှင်ဦး ရေ
၁၀၀စီအပ်ရမည်။ ရွှေတံခါး နီ၊ နောက်တံခါး နီ၊ နန်း မြီ ရွှေလက်ဝဲလက်ယာ
၅ရပ်တံခါး တော်များ မှာ မေ့မောပြုပြင်ထောင်၊ ဇင်း မယ်ကျွင်း သည်ကပါသည့်လူ
စုတို့ကိုအဝန်း ၁နှင့်လူဦး ရေ ၁၀၀စီအပ်ရမည်။ မြီထောင်ပြုပြီး ပြငယ်များ
နှင်ဗြဲတိုက်တော်စေသင့်၊ ပြဿဒ်တော်စေသင့်၊ မြေနန်း တော်စေသင့်၊ လွတ်
တော်စေသင့်၊ ရွှေရုံး နောက်ရုံး ဝင်း ရုံး အစီရင်တို့မှာ တော်တည့်ဖြောင်၊
သား သည့်ကေတုမတီ၊ သရေခေတ္တရသ၊ သံလျင်၊ စလင်း၊ မင်း တုန်း ကပါသည့်
လူစုတို့ကအဝန်း နှင့်လူဦး ရေ ၁၀၀စီအပ်ရမည်။

အရပ်ရပ်ကပါသည့်လူစုတို့ကတွင် ညောင်ရမ်း အောင် မြေကပါခမည်းတော်
ဘုရား ဖြေး ဝယ်ထွန်ငယ်ထွန်း နှင့်လူဦး ရေ ၁၀၀စီကို နေရသတော်ခင်း
ခန့်။

တမျက်လည်း စုမှာလည်း လူမရှိ၊ နည်း သည်၊ လူဦး ရေ ၅၀ဖြည့်တော်မူ
သည်၊ စ မြောင်တုရင်သား တို့ကိုစ မြောင်တုရင်ခန့်။

နောက်ဝန်စီရင်နက်ဆင်ကပ် စေသူငယ် တော်တို့ကိုအ နောက်ကခန့်၊
လွတ်တော်မှစ၍ ရွှေရုံး နောက်ရုံး တောင်ရုံး ဝင်း ရုံး များ မှာ နေ့ညအစ
အပါး လူဦး ရေ ၄၀စီခန့်ရမည်။ ဝန်တို့စီရင်။

၉ July 1638
သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်ဝါခေါင်လဆန်း ၁၀ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး
မျိုး လွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည့် ၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသွင်တဝှင် မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော် ရှိသည်။ မြေနန်း သေနတ်၊ ဝန်းကျင် သေနတ်၊ အိပ်တန် တော် သေနတ်၊ ရွှေမြို့တော် သေနတ်၊ နောက်တော် ပါသေနတ်၊ တန်တား ဦး သေနတ်၊ ပန်း ယ သေနတ်၊ ဘယ်ချီ သေနတ်၊ ကုလား ပျံ သေနတ်၊ သူငယ် တော် သေနတ်တို့မှ စ၍ အ ရပ်ရပ် သေနတ်များ မှာ ညောင်ရမ်း ကြေး ဝယ်ထွန်မှ စ၍ ကေတုမတိ၊ ပြည်၊ သံ လျင်၊ ငေး မြိုင်၊ ဒဝယ်၊ တနင်္သာရီ၊ စစ်တောင်း၊ ဒလ၊ သာယာဝတီ၊ ကုခန်း ကြီး၊ ပုဂံ၊ ဇင်း မယ်မြိုင်များ ကပါသည့်လူစုတို့မှ တစုတစု ဦး ရေဝဝစီနှင့် သေနတ်ဝဝ၊ ဆေး၊ ကျည်စေ့၊ မီး စာ၊ အစုံအဝတ်၊ မတက်သေး သောသူတို့ကို တတ်အောင်လှူပြု၍ သင် စေ။ သင်ရသောလည်း အသက်ရှိ သောသတ္တဝါတို့ကို မသေ စေနှင့်။ အလျောက်သပြစ် ဘောက်စေ။ အိပ်လှည့်အိပ် ဖန်စေ၊ နေစေရမည်မှာ မြေနန်း သေနတ်တို့ကို မြေနန်း တော်ထွင်လက်ဝဲလက်ယာ သွောက်ကြီး တို့နှင့်စေ၊ နေစေ။ ဝန်း ကျင် သေနတ်၊ သူရဲ ကျော်တန်း များ ကိုဝံ့မြဲတိုက် ဇေတဝန်လက်ဝဲလက် ယာတန်း နှင့်စေ၊ နေစေ။ ဘွား ဘက် ကျော်တို့ကိုတန်း နှင့်နေမြဲ နေစေ။ ဒိုင်း တော်မှာလက်ဝဲ မာရဘင်တံခါး ထွင် နေစေ။ အထွင်း မာရဘင်တံခါး လက်ဝဲလက် ယာများ ထွင်လည်း ရွှေစီရင်စု သေနတ်၃၀စီ စေ၊ နေစေ။ အနောက်မာရဘင် တံခါး မှာဝန်း ကျင် သေနတ် ရွှေလေး တပ်သား တို့ကိုဝံ့စွဲကိုဝံ့မြဲတန်ဆာနှင့်နေညှင် စေ၊ နေစေ။ မြိုင်တော်တံခါး ၉ ရပ်မှာလည်း အမျှ အဝန်း ငယ်သား ၁၀၀စီ၊ တန်ခါးချင်၊ တခါး ကျည်၊ တံခါး ရွက်၊ မင်း တုတ်၊ ကျား အစုံနှင့်နေညှင်စေ၊ နေ စေ။ အထွင်း ထောင်ပြင် ထောင်မျှး၊ စချီ၊ အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုဝံ့ရုံး စေ၊ လူတို့ဝံ့နှင့်တောင်ရုံး ထွင်နေညှင်စေ၊ စေ၍ ခိုး သေး မီး ပျိုး မှစ၍ ရာဇဝတ် တော်နှင့်စပ်ဆိုင်သမျှတို့ကိုလက်မ ထောင်မျှး တိုင်ကခွဲခန့်။ ခန့်ထား သည့်အတိုင်း တစုစီရင်စုကိုဝံ့တစုကူး သန်း ၍မချီမဆော် စေနှင့်။ ခန့်ထား တော်ရင်း တိုင်း ထွင်သောစစ် ကြောချီ ဆော် စေ။

24 July 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစ မြောင်
 များ ထုတ်၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည်အမိန့်တော်၊
 (မျိုး ကြည် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်းမင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ တရားသီတတရားသီသို့နင်း တော်ကူး မည်မှာ (မကူး မီ) အရိယာသင်္ဃာ တော်မြတ်တို့အား ဆွမ်း အုပ်၊ ကွမ်း၊ လက်ဘက်၊ ကြိမ်ခွေ၊ ခြေနင်း၊ ရေအိုး၊ ရေမှတ်ဖျာစေ။ သစ်သား ဆင်း တုတော်အကြီး၊ အလတ်၊ အငယ်များ ထွင် အင်္ဂါဝါး ပါး မပြည့်မစုံ၍ ဟောင်း နှမ်း ဆွေး မြည့်သည့်အရားတိုက်တိုက် ကျောင်း တော် ဘုရား ရင်ပြင် တော်များ မှာရှိသည်ကို ဆောင် ယူ၍သစ္စေး သီးရိုး အနိစ္စေမ္မိန်း မံ၍ ရွှေစည်ခုံစရပ်တော်ထွင်စုနဲ့တည်ထား ၍သင်္ဃာ တော်ဝဂပါပင်၍အနေတ ဇာတင်စေ။ ဆွမ်း တော်ကျွေး ပြီး ဖြူညှစ်ဘုရား ရင်ပြင် တော် ကျောင်း တော် များ ကိုက်ကောင်း မွန်ရွှေဘက်ပတ်အောင်ပို့စေရမည်။

တော်သလင်း လထွင် ၂ ရအသံကြိုက်သည့်နေ့ဗေါင်ပွင့်ကိုအင်္ဂုသီတရှင်ရ ^{24 August} 1638
သေအရပ်လုပ်စေ၍ကိုယ်ဝတ်၊ ဒုက္ကတ၊ သင်ကန်း၊ ခါးပန်း၊ သင်းပိုင်၊ ခရိုင်၊ ပဲကွပ်၊ သပိတ်အစုံ၊ ဆွမ်း၊ ခဲအွယ်၊ တောင်ဝေး၊ ကြိမ်ခွေ၊ သစ်သားသုံး ခွတို့ ကိုနန်းထွင်း ခြုံစင်နှင်တည်ထား ၍ဇပါး ပုဏ္ဏား တို့ကိုပူဇော်စေပြီး ဖြူနေ ထွက်ရအရပ်မြစ်ကူး ချောင်းခြား သို့ပို့စေ။ အဇာဂရပုဏ္ဏား ကိုမေး၍ ဝန်တို့စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့နားခံစ ^{24 July} 1638
မြောင်မှူး ထုတ်၍ဖွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဗ္ဗာန် မြတ်တော်မူလှသော အမျိုးသား ဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သတင်း ကျက်သဘင် တော်သည်မင်း ကေရဝဇာတို့နှစ်ဆီမှ မြင်း ဖို စီရင်ထွန်း ညှိပူဇော် တော် မူသည့်အတွက်ပါဠိပဒါကရက်၌သဖြား စသောတန်ခိုးကြီး ကုန်သောနတ်တိုင်ဝမ်း မြောက်ရွှင်လမ်း သောကစားခြင်း ဖြင့်သာသနာတော်ကို ပြုစုသောသူတော်ကောင်း တို့စံသောမြို့တော်များ ဝယ်၊ သဘင်တော်ကိုအကြည်အ ရှုရောက်သည်။ အကျင်းအပအစီအရင်အဆောင်အရွက်တင့်တယ်သည်မတင့်တယ်သည်ကိုမှတ် သား ရှိတလလေး သတင်း ညီလာသဘင်ခံသောသဖြား မင်း ရွှေဘက်ရှင်မဟာသမ တမင်း မြတ်တိုင်မှစ၍ မဏ္ဍိမတိုက်ပြည်များ မှာမင်း ခမ်း တော်များ နှင့်အကျင်း အပတူရှင်ဝမ်း မြောက်သည်။ မတူရှင်ရွှင်မြူး ခြင်း မရှိသည်များ ကိုပေဒင်အ ၁၁ September 1638 ဋကထာဦးကကမ်း များ ထွင်လာသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်သတင်း ကျက်လဆန်း ၁၂ September 1638 ၁၅ရက်နေ့အတွက်တရက်နေ့သဘင်တော်တက်ရမည်။ နေရသောနေ့တို့ကိုပါအရှင်မင်း ကေရဝဇာသဘင်တော်၌တင့်တယ်လျောက်ပတ်အောင်အပေါင်း အထုတ်အဝတ်အဆင် အစီး အနင်း အသွား အလာအတွက်အဝင်အတက်အနေများ မှာမကျစ်မလစ်မရှိစေ နှင့်။ သျှောင် အနွှဲအညွတ်မရှိစေနှင့်။ ဓေါင်း အယိုဝါအယွင်း မရှိစေနှင့်။ ရာဇာ က်နေမင်း ရင်ပြင်ဝယ်သဘင်တော်၌မသင့်မတင့်မရှိစေရ။ နား တောင်း မ ကျက်စေရ။ နေရသောချမှတ်၍တက်ပြီး မှတနေရသကသည့်တနေရသလိုကူး သန်း ရှိ မနေစေနှင့်။ အဆောင်အရွက်တည်သည်များ မှာလည်း အဝတ်ပုံဆိုင်မလစ်မတင်း စေနှင့်။ ဝန်တိုင်ကကြည့်ရှု၍ဆိုင်စေ။

2 September 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၆ ရက် နေ့နား ခံ ပြောကြား
 မှား ထုတ်၍ ဖျက်ဖျက် ပြန်သည့်အမိန့် တော် ။
 (မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

9 September 1638

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသျှင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
အမိန့်တော်ရှိသည်။ အစုအင်း နှိုင်း လည်း ထုတ်ယူသည်ဟူ၍ အနှံ့ပင်ထုတ်ယူကြသည်။
စာရင်း ပေရင်း တည်သည်ကိုလည်း မသိ၊ မတည်သည်ကိုလည်း မသိ၊ မင်း ကျွန်နန်း
စဉ်လူတို့သဘာဝအတိုင်း အမိန့်တော်ရှိသည်ကိုလုပ်သမဲမြင်း သည်ကပင်ထုတ်ယူသည်ဟူ၍ဆို
သည်။ မထုတ်စေနှင့်။ မဆိုဝံ့ပင်ရှိသော်လည်း ဝန်တို့ကိုဆိုဝံ့၍ ဝန်တို့သည်ထုတ်သင်
သယံဇာတဆိုဝံ့မှထုတ်ရမည်။ ကျေး ဇူး ဆပ်ကောင်းသည်ကိုလည်း ဆပ်ရမည်။ တရား
ကြောင်း နှင့်လွတ်သင်မှလွတ်ရမည်။ သေနတ်လုပ်မင်း ကျွန်နန်း စဉ်လူတို့သည်
ပြည်၊ တောင်ငူ၊ ဇင်း မယ်ကမင်း ကျွန်နန်း စဉ်လူဖြစ်၍ထမ်း ဘူး သယံဇာတကွဲပြား
လေ၍ စာရင်း ပင်မရှိသော်လည်း စာရင်း မရှိဟူ၍ မဆိုဝံ့သဘာဝ ထုတ်ရမည်။
သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လဆန်း ၁၃ ရက် ၁ နေ့အမိန့်တော်။
(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သတင်း ရွတ်သဘင်တော်မှစ၍ဗြဲတိုက်ထွက်၊ လွှတ်ထွက်နေ့၊ ပွဲတက်၊ ရွှေ့နန်း တော်ဆောင်တော်သိမ်း ၊ မင်္ဂလာရွှေ့နန်း သိမ်း ၊ ညီလိသဘင်တော်ခံ၊ ဆင်ကျုံး ထီး နန်း ထွက်စံတော်မူရသမျှအား ထင်ရှားစွာ နှိမ့်ချ တင် ဝန်း အရွက်မထည့်သော်လည်း ကောင်း၊ ဝတ်သောနား ကောင်း ရွတ်၍ကျမ်း သိုက်ပြသော်လည်း ကောင်း ၊ သဘင်တော်၌တနေရသကသည့်တနေရသို့ပြောင်း နေသော်လည်း ကောင်း ၊ ဤသိုက်မလိမ္မာမိုက်သောအလွန်တော်မျှော်တိုက်တိုက်သင်း တို့ရေငါးကိုဆွဲ၍ အချက်ဝဝရိုက်။ နေရသကတို့ပြီး မှသန့်ရှင်း လိုသည့်ဟူ၍ နေရသမှထ၍ အောက်သို့ ဆင်း သော်လည်း ကောင်း ၊ တနေရသကသည့်တနေရသသိုက်ကူး သန်း ပြောင်း နေသော်လည်း ကောင်း ၊ သင်း တို့သည်လူမိုက်လူရိုင်း ဖြစ်သည်။ ဝေး စွာသော အရပ်သိုက်ပို့။ တလဲလျှာ၊ ထမ်း စင်လက်ခတ်ရွှေ့နေဘက်လျှာ၊ ထမ်း စင်လက်ခတ် ရွှေ့နေဘက်မရသသူ၊ ရသစံဝင်ရသသူ၊ ကျင်း ကြီး ကျင်း ငယ်လျှာ၊ စည်လျှာ၊ အဆိုင်အရွက်ရသူတို့မှအဘိတော်မူသည့်အဆိုင်ကိုမဆိုင်မလိ၊ မြင်း စီး ၍တက်သော်လည်း ကောင်း ၊ မြေကိုဝှက်နင်း ၍အထွင်း တော်သို့ဝင်သော်လည်း ကောင်း၊ သင်း တိုက်တိုက်ဆောင်သင့် ဆောင်နိုင်မည်ကိုရည်၍သနား တော်မူသည်။ မဆောင်မလာဘက်ရမြဲမဟုတ်သည့်တိုက်အတင့်အတယ်အသရေတော်တိုက်နွမ်း နယ်အောင်တောသွား လူဆိုက်တိုက်ကဲ့သို့ကျင့်သည်။ သနား တော်မူသည့်အဆိုင်အရွက်နေရသတို့ကို နှုတ်သိမ်း ရမည်။ တကြိမ်ဖြစ်၍သဘီရင်တော်မမူသည်။ နေဝင်သည့်ကဲ့သို့မကျင့်စေနှင့်၊ ဝန်တို့စီရင်။

18 September 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့်သတင်း ရွတ်လပြည့်ကျော်ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး ထုတ်၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မိုး ဩဂုတ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ တော် နေရာ နေရာတော်ရှိ စေသနာသော သေလွန်ရာမှာ ယူ၍ အစိုး ၊ ရေကန် ၊ ကမ္ဘာကို ရွှေထည်၍ ခါးခွမ်း စေ။ ရွှေမှော်ကြွ စေ။ ယူ၍ အစိုး ချင်ပူ ရွှေထည် စေ။ စမြင်တိုင်တိုင် ၊ အထွတ် ၊ ပရိတ်ချည် ရွှေထည် စေ။ ကုတ်ဘီး ထမင်း ဆောင် စေ။ ဝိတန်တိုင် ၊ ငါးချောင်း လုပ် စေ။ ငှက်ချေး ခံဝါး ပိုး ဆိုင်း ၊ အထွတ် ရွှေထည်သော တောင်လွတ်ကန် နှစ်ဖျင်ကျက် စေ။ ဆင် ၂ အရိုက်လွယ် စေ။ ခံတွင်း ထည်ရန် ရွှေဘိတ် ၊ မျက်နှာလွမ်း ရင်လွမ်း စည်း ကြီး များ ကိုက်အမွေတိုက်စိုက်စာ ရေး တိုက်ထုတ် ပေး စေ။ အကူတော် ရွှေဆိုင်း ၁၀။ ခါးခွမ်း ၅ ၊ ဖျင် ၄၀ ၊ သာလူအုပ် ၂၀ ၊ ပုဆိုးထည် ၁၀ ၊ လက်ဘက် ချောင်း ၁၀ ၊ ခြေး ၄၀ ၊ အကူတော်ကူ စေ။ ဝန်တိုက်စီရင်။

21 September 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် နေ့နား ခံစမြောင် များ ထုတ်၍ လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄ ၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

24 September 1638

အရေး မဆိုက် ခိုင်း ခေါင်း တစ်ခုကို ရှိခိုက်သံ တော်ဦး တင်ချက်မှ ခမာရဘင် နေ
ပြဿာန် နေ ရှေ့နေသမျှကို အလုတ်အဆောင် အမှုအရာကြီး သော်သဘာဝသိတဝက်
ကို လိုက် စေ။ အမှုအရာ မကြီး ၊ အသေး အဖွဲ့ကို မလုပ် စေ နှင့်။ အုပ်လုပ်ဆီမီး
တောင်ပြဿာန်ကို သော်ကား ၊ အလှူအတန်း မှုဖြစ် သော ခြောက်ကိုတို့တို့လှိုက်
ပင်ဖြစ်သည် မဆိုသ။

24 September 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်သတင်း ကျွတ်လပြည့် ကျော် ၁၃ ရက် ၂ နေ့အရေး
မဆိုက် ခိုင်း ခေါင်း တို့ကသံ တော်ဦး တင်စာ နှင့်မြှုပ်သစ်ငယ်စား လျှောက်ရာတွင်
အမိန့် တော်ရှိသည်။

(မိုး ဩဂုတ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗရို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသွင် ဘဝ ဂွင် မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော် ဂြိုသည်။ ချတော် မူသည် ဂွင်ပြည် ထောင့်ကို အစိုက်ရ တော် မူ သော မြင်
 သ ရွေ့ရှိသ ရွေ့ သော လူတိုက်၏ အဂ္ဂင် မင်း ကြီး မင်း မြတ်အစိုက် ရခြင်း ငါဖြစ် တော်
 မူသည်။ သည်မြင်သ ရွေ့ရှိသ ရွေ့လှသည် မင်း တယောက်ကို သဘာဝ ဖြစ်ဖြစ်သည်။ မင်း
 မပိုင်သူ ဂြိုသည် မဟုတ်။ သိုက်သည် ဗိုလ်ပါအထူး ထူး တို့ကို အစိုး ရခြင်း ဖြင့် မဟာသမတ
 မင်း ကစ၍ အစုအရုံး အစည်း အနှောင်အညီအညွတ် စုရုံး စည်း နှောင် ဂိုက်ဖြစ်သည်။
 စုရုံး စည်း နှောင် ကြောင်း အဂ္ဂိုလ်သည် မင်း မျှော်၊ ပုဏ္ဏား မျှော်၊ သူဏှယ်မျှော်၊ သူ
 ဆင်း ရဲမျှော်၊ လေး ပါး သည်အခြား အလိုက် ဂြို၏။ အမျှော် လေး ပါး ဝယ်လည်း ရထား
 စီး သူရဲ၊ ဆင်စီး သူရဲ၊ မြင်း စီး သူရဲ၊ အထူး ထူး သော လက်နက်စွဲ သော ခြေသည်၊
 သူရဲ၊ စစ်သည်၊ အင်္ဂါလေး ပါး သိုက် ဂြိုသည်။ စစ်သည်အင်္ဂါလေး ဝယ်လည်း တကိုက်ကိုက်
 ခေါင်း တယောက်၊ ခေါင်း တကိုက်ကိုက် စစ်ကဲတယောက်၊ စစ်ကဲတကိုက်ကိုက် ဗိုလ်မှူး တ
 ယောက်၊ ဗိုလ်မှူး တကိုက်ကိုက် စစ်သူကြီး တယောက်၊ စစ်သူကြီး တကိုက်ကိုက် မင်း တ
 ယောက် ချုပ်၏။ ကမ္ဘာကျမ်း ကမ္ဘာအစည် သေနင်္ဂဗြဟ္မာကျမ်း ခွဲသိုက်ဆို၏။ ရဲရင့်
 စွန့်စား မြဲမြန်တည်ကြည် သော သူရဲတကိုက်ကသက်၍ မင်း တယောက် ဝယ်စစ်သည်သူရဲ
 ပေါင်း သည်တသိန်း ဖြစ်၏။ တသိန်း သော သူရဲ၏ မယား သား မြေး အပေါင်း အ
 ဘက်ကွန်အစ ဂြိုသည်၏ အရေအတွက်လည်း ၁၀၊ ၂၀၊ ၃၀ သော်လည်း ၊ ဦး ရေမတ
 စာ ပေကျမ်း ဂန်ခွဲလည်း သိုက်လာ၏။ ယခုအကြား အမြင်အစွေသည်လူကား ဘိုး တော်
 ဘကြီး တော်ခမည်း တော်အစွေအမြင်ဖြစ် တော့သည်။ ဘိုက် တော်ဘုရား လက်ထက်
 တော်ကဆုတ်လျှင်ဘကြီး တော်ခမည်း တော် နှောင် တော်လက်ထက်တိုင် အောင်သည်
 ပျိုး သည်၊ စိုက်သည်၊ ချီသည်၊ ပြင်သည်၊ လှင်သည်၊ ဥယျာဉ်သည်သဖွယ်ဖြစ် ရာ ခွဲဖြစ်၏။
 ငထွင် မူကား မသန်သည်ကို သန်အောင်၊ မပွင့်သည်ကို ပွင့်အောင်၊ မသီး သည်ကို သီး
 အောင်၊ မစည်သည်ကို စည်အောင်၊ မပွား သည်ကို ပွား အောင်၊ မစွတ်သင့်
 သည်ကို စွတ်သင့်၊ မချောကသင့်သည်ကို မချောကသင့်၊ ချည်သည့်အပင်ကို မချည်
 မပေါက်ရအောင်၊ ခါး သည်အပင်ကို လည်း မသက်ရအောင်၊ ချီသည်အပင်ကို လည်း
 မပျက်ရအောင်၊ အမြစ် ဂွက်သ၍ ဩဇာ ပေါ့သည်၊ ပျက်သည့် များ ကို အမြစ်အပင် မ
 ဂွက်ရအောင် တစ်လှ သော ဥယျာဉ်သည်သည် သုတ်သင်သိမ်း ပိုက်စိုက် ပျိုး ပြုစုသကဲ့သို့

သဘာဝတော်စီး ပွား ၊ ပြည်သူတကာသက္ကဝါဒ ပေါင်း တို့စီး ပွား ၊ မိမိပြည်နိုင်ငံ
 ခွဲ၍ သေသလူအပေါင်း တို့ကိုဝါဒတည်းစွာ ငယ်သသူကိုကြီး သာ အောင် ၊ ကြီး သသူကိုဝါ
 ဒ်သဘာ အောင် ၊ အိုသသူလည်း ချမ်း သာ စွာ သေရ အောင် ၊ ဘုန်း ပညာ ပါရမီရှိ သေ
 မင်း မြတ်မင်း ကောင်း သာ စိုက်နိုင် ဆောင် နိုင်သည်။ မြင်သ ရွှေအသက်ရှိသမျှသက္က
 ဝါသညာကား စိတ်ရှိတိုင်း ကိုယ်ဝယ်လိုက်ရသည်ကိုသာကြိုက်ကုန်သည်သာ။ စိတ်ရှိတိုင်း ကိုယ်
 လိုက်နိုင် ခြေရသည့်လည်း မရှိ၊ စိတ်ကိုလိုက်၍အကျိုးရှိရသည့်လည်း မရှိ၊ ချား စွာ
 သေသစိတ်ကိုအကျိုး အပြစ်ကိုသိ သေသသူသတိန်း ချစ်နိုင်သည်ကိုနှစ်သိန်း လေး
 နေောင်း မြေကြီး မြေမှဲ့နှင်းအမျှသေဘုရား အပေါင်း တိုက်သည် ဟောတော်မူသည်။
 စိတ်ကိုလိုက်၍ကိုယ်အကျိုး မဖြစ်နိုင်သည်အဖြစ်ပင် ၊ သင်း တိုက်သူကွန်ဖြစ် ခြေသည်ဟူ၍သို့
 မှကိုယ်လိုချမ်း သာ စွာဖြစ်မည်ဟူ၍အရှင်ကိုတောင်း ပန်၍ကိုယ်ဘိုး ပေး ၍ထွက်လေ
 သည်။ ကွန်အရသာ ကွန်ကလွတ်လွင် ချမ်း သာ စွာ မလွတ်မနေနိုင်လေ၊ သူမှာ ပေါင်
 ပြန်လေ၍မှီး ပြန်လေ၏။ သူအပေါင် ဖြစ်ပြန်ရလေ၏။ ကိုယ်ဘိုး ပေး ၍ထွက်သည်
 စိတ်ကိုလိုက်၍အစိုက်အချစ် မရှိချမ်း သာ စွာ ရည်သည့်အတိုင်း မဖြစ်နိုင်သည်အကြောင်း
 ကိုမိန့်တော်မူလိုက်သည်။ ငါသိုက်သည်အတိုင်း တိုင်း အရှင်မင်း ကြီး မင်း မြတ်ကိုမ
 ဆိုက်သာ။ ဇနပုတ်ရွာပြည်ကိုစား ၍တရားငါး ကိုက်ရှင်ပင်ဖြစ် သော်လည်း အဝင်အ
 ပါကွန်ဟူ၍မသိမ်း မပိုက်ဘဲကွန်သ ပေါက် မြေလတ်ကို သော်လည်း ကွန်ဆိုက်ရမည်မဟုတ်။

မရေထွက်နိုင် သေသလူတကာတိုက်အမျိုး လေး ပါး ၊ စစ်အင်္ဂါလေး ဝါး ၊
 ပြည်စုံစွာ သေသသဘာဝတော် ၊ ပြည်သူလူရဟန်း စီး ပွား ကိုဆောင်ပေသည်။ မြင်
 သရွှေသေသဗိုလ်ပါအပေါင်း နှင်းရထား ထိန်း လှည်း နှင်းသွယ်သက္ကဝါဒ ပေါင်း ကို
 ဆောင်သည်မဟုတ်လော့။ မင်း ဧကရာဇ်ခွဲအမျှထမ်း တထောင်ကိုနှစ်ထောင်
 ကိုက်သုံး ထောင်ကို လေး ထောင်ကို ငါး ထောင်ကိုတသောင်း ကိုမဟိတ်မ
 စင်မလွင့်မလေမလွတ်ရအောင်သိမ်း ပိုက်၊ မစ၊ ယုံပြင်၊ သွန်သင်၊ ထိန်း ကြောင်း
 ၍အရှင်မင်း ခိုင်း ခန့်သည့်အရသာ အစုအမျှခွဲ အရှင်စီး ပွား တော်ရှိကြောင်း
 ကိုအရှင်အပ်နှံခိုင်း ခန့်တော်မူသည်၊ အရှင်ကွန်တော်မျှသည်ငအသင်း ငအစု
 သူဘက်ငါးတည်းရအောင်လုပ်စား ကြစား ဖြစ်အောင် ၊ မင်း မျှရှိသူကွန်အောင်
 ပြန့်ပွား အောင် ၊ အသက်ဦး ဆံကိုက်အစိုက်ရသေသအသွင်ဝန်တိုက်လွှဲတော်မူ၍ခိုင်းခန့်

တော်မူလေသည်။ ငါတို့အဝင်သည်ဘယ်လိုကုန်သည်လည်း ၊ ဘယ်လိုရှိသည်လည်း ၊
 ဘယ်လိုစီရင်တော်မူသော်ကောင်း မည်လည်း ၊ ဘယ်လိုစီရင်ခင်း ရှိမည်လည်း ဟု
 ရှိအစိုက်ထွင်စာရေး ချမ်းစမ်း ။ စာရင်း ဤ၍အမှုငယ်အစို့ငယ်တို့ကို ခေတ်၍စာ
 ရင်း သွင်း ချမ်းစမ်း မြန်း စီစဉ်၍အဝင်မိမ္မသည်မည်သူ၊ အဝင်ယောက်ျား နှင့်
 အိမ်ဖြစ်လေ၏။ သို့မှသာအဆွေအမျိုးသွား သွားကုန်သွား နေလည်း ယောက်ျား
 လိုက်ပေမည်၊ မနေပါ၊ လက်ကင်း ဆောင်ကင်း ဆင်း ရဲသမှုရှိပါလေပြီ၊ ယောက်ျား
 မှာနေပါမည်ဆို၍စာရင်း မှတ်၍ယောက်ျား မှာနေသောသွား လည်း
 မိမ္မပါဘူး ဘူး အဝင်၊ အရွယ်တိုင်ပြုစုမည်၊ သား သည်ယောက်ျား ပါအမှုထမ်း
 လောက်လှလင်မှတစ်ပါး ခံမည်။ အဝင်အမှုထမ်း နှင့်ဝန်စုမှာမိမ္မနှင့်သင့်လေ
 လှလည်း သည်နည်း လမ်း စီရင်ထုတ်ရှိသည်။ များ သည်တို့သည်လည်း ခုမှဝန်ခန့်
 တော် မူသည်။ ခုမှစာရေး ဟူ၍ငယ်သား တို့နှင့်အမြဲအပင်တချက်တည်း သိ
 မြင်ရခြေသည်။

ရှေး ဖြစ်လေသည်များ ကိုလိုလိုစီရင်လိုရိ၏။ ယခုမူကား မဂ္ဂါမ
 ကင်ရအောင်ကူရုံ၏လိုက်တမျိုးတည်း တသား တည်း တစုတည်း တဝန်း တည်း တော
 ဧရာဝတီလည်း ကျား လုံ၊ ကျား ဧရာဝတီလည်း တောလုံလက်လိုက် ငါတို့စီရင်ရချိန် မည်
 ထိုက်အဝင်ထွင်လင်မရှိသောမိမ္မအသက်လေး ဆယ် ငါး နှစ်ခြောက်နှစ်အရွယ်သည်
 တောင်း တလုံး နှင့်ရှာစား ၍၊ ကသူနှင့်သက်၍အဝင်ဖြစ်ခြေ တော့မည်။ ထိုက်အ
 ဝင်အတွင်း မယား မရှိဘဲအမှုတော်ရှည်မည်သူသင့်နှစ်အိမ်ပေး ၏။ မပြုလုပ်သူ
 အံ့၍လောင်း ၍ပေး ၏။ အစုထွင်နှမ၊ တူမ၊ ခယ်မ၊ မြေး သည်ကွန်မဟုတ်၊ မင်း
 ကွန်ဖြစ်သည်။ သို့သည်လူ များ ကိုလည်း မိမ္မအရွယ်တန်လေလှ ယောက်ျားလင်နှင့်မိမ္မ
 လင်နှင့်ယင်သို့ပြုစုသိမ်းပိုက်စီမံမည်ငါခိုင်း ခန့်တော်မူသည်။ ကျမ်း ဝန်၌ဘုရား
 တရား ၌မင်း တိုက်ရဲဝတ်၊ လောကဝတ်၊ လူတိုက်၌ကွင်းရိုက်ကွင်းရသကဲ့
 ဧရာဝတီ သည်လိုရှိတော့သည်။ ငါလည်း အမှုတော်ကိုကုန်စီမံမည်။ ငါ့ကွန်တော်
 တိုက်အမှုတော်ကုန်စီမံမည်ဟူ၍ဝန်၊ ဝန်စာရေး ၊ စာရေး ခန့်တော်မူသည်၊
 လိုက်မလေး မစား ငါလိုသည်ကေရသမင်း အမှုကိုအလေး မပြု၊ မြတ်နိုးခြင်း
 မပြု၊ ထိုလိုမထင်၊ သို့သည်ကေရသမင်း အမှုတော်ပြု၍ ဝန်တိုက်ငါတို့အား ၊

အဘိုး ၊ ငါတို့ဝံသဉာဏ်လည်း ၊ သိုဝ်သည့်အမှုအရာသည်မင်း ခေါင်မင်း ဖူး သည်
 ခိုင်း ခန့်ဘူး သည်မဟုတ်၊ ငါတို့ဝံသဉာဏ်လည်း သိုဝ်သည့်မင်း သည်မင်း ကဲ့သို့ဝံသဉာဏ်
 သည့်အမှုကိုမြင်ဘူး ဤဘူး ဘူး စီရင်ဘူး ခြေသည်မဟုတ်၊ သည့်အသွင်မင်း ဧကရာဇ်
 သည်လူကောင်း အရာသိုဝ်သွင်း တော်မူ၍လူကောင်း ဖြစ်အောင်အမှုတော်ကုန်
 အောင်ကျေး တော်ကုန် တော်ကိစ္စလုံအောင်တို့ကိုဝန်ခန့်၍စာရေး ခန့်၍စီရင်
 ရသည်။ ဘယ်သိုဝ်သောအရာငတ်စီး ပွား သကဲ့သို့စီး ပွား တော်ရှိပါမည်လည်း ခိုင်း
 ခန့်တော်မူသောကုန်တော်မျှသိုဝ်အဝင်လည်း ဘယ်သိုဝ်ပြန်မည်၊ ပွား မည်နည်း ၊
 စား ကုန်သောလည်း ဘယ်သိုဝ်ဖြစ်ပါမည်နည်း ၊ အဝတ်မစုတ်၊ အစား မပျက်၊
 ဝက်ကြက်မွေး ဟန်ခြံနှင်လုပ်ငန်း ဆောင်တာအလင်အထောက်ရှိအောင်ငါတို့အဝန်း
 ငါတို့အစုသည်ကား သိုက်သိုက်ဝန်း ဝန်း မစင်မလွင့်အရှင်ကျေး တော်ကုန်တော်
 အမှုတော်ထမ်း ဖြစ်သည်ကို၊ တို့ကိုဝန်ခန့်တော်မူသည်၊ ဝန်ကြီး လှသည်တူ၍မမှတ်၊
 သက်မပြု၊ နှလုံးမချင်း ၊ လူလှမပြု၊ မမေး မမြန်း ၊ မစစ်မကြော၊ မစီမရင်၊
 စာရေး ရှိသည်ကိုအမှုဝန်စာရေး သည်ငါတို့ကိုနက်အစုမည်မျှ၊ မည်သည့်အစုဝယ်
 ဦး ရေမည်မျှ၊ အဝန်း ဝန်မည်မျှ၊ အမှုထမ်း ဝယ်၊ လူအိုက်ကျမည်မျှ၊ သည့်အနက်
 အိမ်ထောင်စိုက်မည်မျှ၊ ယောက်ျား လက်မည်မျှ၊ မိမ္မလက်မည်မျှ၊ သား မည်မျှ၊
 သွား မည်မျှ၊ မည်သည့်သက္ကရာဇ်မည်မျှခုကသား အရင်း မည်မျှနှစ်၊ ယခုသည်သား
 အမှုထမ်း သွင်း လောကီပြု၊ သွား အိမ်နေလောကီပြု၊ အစုချင်း ထွင်ခေါင်း အဝန်း
 သား မိသား ဘလင်မပေး ဝဲမသား မပေး ဝဲလက်ယူခြေဖင့်တပုံ၊ မိဘကား လေ
 ညှင်အလုပ်အဆောင်ကား မိဘပိုင်၏။ အိမ်မျှသာမျှကိုမိဘမပိုင်ချေ၊ သည်သူငယ်မ
 ကိုက်အရွယ်တန်လျှင်လေလွင့်ဟော့မည်။ စိတ်လိုက်လိုက်လေတော့မည်၊ သိုဝ်ပေး သိုဝ်
 ပြုစုတူ၍စီး ဘယ်ခင်း ရင်း ကိုဝန်သည်စီရင်၊ ကိုဝန်နှင်တိုင်ပင်ညွှတ်၍အမျိုး ၊
 သွောက်ကြီး ၊ ခေါင်း ၊ အစု၊ ဝယ်သား ကိုဝန်နှင်မေး မြန်း ၍အစီရင်၊ သွား ၊ နှ
 မ၊ တူမ၊ ခယ်မ၊ မရီး ၊ မြေး ၊ အိမ်ထောင်လက်၊ သိုဝ်သည့်မိမ္မသည်လင်မရှိ၊ ရှိ
 လိမ့်မည်၊ သိုဝ်ကိုမသား သေသည့်အမှုထမ်း လင်မျှလှသစ်ပြင်သိုဝ်သည့်ယောက်ျား
 လက်နှင်မိမ္မလက်ကိုအလုပ်မနေရအောင်အိမ်ထောင်ပေး ၍အမှုထမ်း တယောက်
 သည်သိုဝ်မှန်စွာ ယောက်ျား သည်ကိုနက်အစိုက်ရသည်လည်း တသိုက်တဝှမ်း

အရှည်အမျှတော်ကိုယ်ထမ်း ကံသည်။ ငါအမိန့်တော်ရှိသည်။ သိုက်ကိုယ် ဂွေစီး ဂွက်
ကျည်း သိုက်တက်လျှင်တက်ကိုယ်ပစ်ခဲသည်ဆိုသကဲ့သို့။ အမိန့်တော်ရှိသည်ကိုဆိုသလျှင်
အမိန့်တော်အတိုင်း ကိုစီရင်တော့သည်ဟူ၍ကရုဏ်ကရုဏ်နှင်ကျီနင်ကွဲပျက်ကနဲက
အချက်အလက်မသိအယူအငင်မသိသတိဗလမပြု။ စိတ်မမြဲ၊ နှလုံး မမြဲ၊ စီရင်သည်ဟူ၍
ပြုသည်။ ခွေး လေအိမ်မသိ၊ အသံထွက်ဆန်း၊ တောငင်၏သို့သတိရင်သည်ဟူ၍ပြု၏။
သည်ဝန်ခန့်လျှင်အမျှလတ်တတ်၊ အမျှငယ်လေး ဆယ်ငါး ဆယ် ခြောက်ဆယ်သိုက်ရှိသည်။
အမေး အမြန်း အစစ်အကြောမရှိ၊ အမိန့်တော်ရှိလျှင်အဆင်ဆင်သပြန်သည်။ သိုက်
သည်ပြု၍သဘာဝင်း ကိုအကြိုက်အကြိုက်အအား အအား သိုက်သဘာဝစွာစွဲယမ်း သမ်း ချ်သဘာဝ
စီရင်သည်ဟူ၍သဘာဝပြုရသည်။ ငပြည်ရွာထွင်း ကိုမင်း အမိန့်တော်စီး ပွား တော်
ဟူ၍သဘာဝမဟုတ်မမှန်သည်အကဲ့သို့ကိုယ် ခြေနှင်ဖျက်သကဲ့သို့။ နင်ကိုယ်စီရင်၍ပြုသည်။
ဖြစ်အောင်ဟူ၍ နင်ကိုယ်အလိုရှိသည်ကဲ့သို့ပြုသည်။ ပျက်သည်ကိုယ်မဆိုက်၊ ကယ်သိုက်နှ
လုံး မသွင်း၊ အမိန့်တော်အတိုင်း မလွန်၊ မယုတ်၊ မမှန်သည်ကဲ့သို့ဟူ၍ပြုသည်။
အမိန့်တော်၏အနက်အထုပ္ပတ္တိကိုယ်အယူသိုက်မှစီး ပွား တော်အမိန့်တော်နှင်ဆိုသည်
ဟူ၍မယူ၊ မထောက်၊ အမိန့်တော်အတိုင်း စီရင်သည်ဟူ၍သဘာဝ ခွေး တောငင်၏သို့
ပြုသည်။ တနေ့ရှစ်ခါအချိန်ကိုယ်သိ၍ထွန်သောကြက်သည်ဇွေသည် ရောက်၍သတ်စား
မည်ကိုယ်မသိသကဲ့သို့သဘာဝခရဝမရ၊ စစ်သည်၊ ကြောသည်၊ စီရင်သည်ဟူ၍သဘာဝ
တဆွဆွနှင်ပြည်ချောက်ချား၊ ရွာချောက်ချား မျှသဘာဝ၊ အခက်အလက်မနေသိုက်
စစ်ကြောစီရင်သည်ဟူ၍မင်း ဇေယျာဇီရွှေနား တော်ကြား လိမ့်မည်ဟူ၍တဆွ
ဆွသဘာဝပြုသည်။ စီရင်သည်၊ နင်ကိုယ်ဝန်ခန့်တော်မူသည်။

ရွှေပြည်တော်သို့ရောက်တော်မူသည်လေး နှစ်ရသီရှိပြီ၊ ပဉ္စင်း
မခံစေနှင့်၊ ရှင်မပြုစေနှင့်၊ အမိန့်တော်ရှိသည်လည်း သူငယ်စာရင်း စစ်၍
မိဘကိုခေပ်၊ အဝန်း သွောက်ကြီး အနည်း မှတ်၍မအပ်၊ ဆိတ်ဆိတ်ခိုက်အမိန့်တော်
မရှိမိကရှင်ပြုသည်။ သည်ကိုသား မင်း နား စိုက်နား ကြား အောင်စား ရသေ့
ရအောင်တလျှောက်တလျှောက်သား ရှား လူထွက်သည်ဟူပြုသည်။ ရှင်စာရင်း၊ ပဉ္စင်း စာ
ရင်း ထား ရှိတော့သည်။ ရှင်ကောင်း ပဉ္စင်း ကောင်း ဖြစ်ပါလိမ့်မည်လော။
လယ်ထွန်ပေါင်း ထိုက်ပြု၍မိလုပ်တလုပ်၍ရှင်ဆိုသည်နှင့် နေရအောင်၊ ရှင်သည်လူပြု

၍မင်းသားမင်းမြေးအမျှအမတ်တို့မှတိုးဝင်လိမ့်မည်လောဟူ၍အလုပ်
 အဆောင်နှင့်ရှင်ယောင်ပြု၍မိဘဝယ်လုပ်ဆောင်၍နေသော်ဘုရားပညတ်တော်
 မူသည့်ရဟန်းသည်တကတလုပ်လုပ်ဆောင်၍မွေးအပ်သည်ဟုပညတ်တော်မလာ။
 ရဟန်းကောင်းဖြစ်၍၊ ဆွမ်းခံ၍မိဘတို့မွေးအပ်သည်ကိုသဘောပညတ်တော်ရှိ
 ၏။ နှင်ရှင်ပဉ္စင်းဟူ၍ကားစာရင်းထည့်၏။ လူ၏အမှုဖြင့်လုပ်ဆောင်လှသည့်
 ကိုကိုယ်လိုက်၍လုပ်လိုက်လျှင်အမိအဘအလုပ်ကိုလူအဖြစ်လုပ်။ ယင်းသို့သော်လည်းမ
 စစ်မကြောမစီမရင်အမှုတော်ထမ်းမင်းဣန္ဒတော်သားဖြစ်သည်ကောင်းမှာ
 မနေသာဟူ၍စစ်ကြောသည်သဘာဝသည်။ အမိနဲ့တော်ရှိလျှင်ဝန်ပြန်သည်။ မည်သည့်
 သည်ပြန်သည်ဟူ၍မှတ်ထားလျှင်အစုဝန်ဖြစ်သည့်စာရေးကိုဆိုသည်။ စာ
 ရေးသည်အမျှတပ်မျှသွေဘက်ကြီးတို့ဆိုသည်။ အမျှ၊ တပ်မျှ၊ သွေဘက်ကြီးသည်
 ခေါင်း၊ အဝန်း၊ တန်း၊ သွေဘက်ကိုဆိုလေသည်။ ခေါင်း၊ အဝန်း၊ တန်းသွေဘက်
 သည်လည်းလင်းတို့ကိုနက်ထွင်ကိုဆိုသည်ဟူ၍သဘာဝအဆင့်ဆင့်ဆင့်၍သဘာဝခရ
 မရ။ တည်တန့်ရသမရှိ။ မင်းဧကရာဇ်အမိနဲ့တော်ကိုအလေးမဲ့အမှုတော်ကို
 မရှိမသေအဆင့်ဆင့်ဆင့်၍သဘာဝတည်တန့်ရသမရ။ စီရင်သည်ဟူ၍သဘာဝသည်။ အ
 ဆင့်ဆင့်ဆင့်ချေ၏စကားအဆင့်များ၍လန်၍သူ့ခေါင်းငါ့ခေါင်းမသိဖျိင်ခြိမ်း
 မည်ဟူ၍အစုဝန်သည်ဝန်ထွင်အမျှ၊ သွေဘက်ကြီး၊ ခေါင်း၊ တပ်မျှ၊ အဝန်း၊
 တန်း၊ စာရေးသို့များကိုအိမ်သို့ခေါ်၍မျက်နှာညီစီရင်ခင်းစစ်ကြောခင်း
 မေးမြန်းခင်းရေးမှတ်ခင်းအမိနဲ့တော်ပြန်ခင်းရှိသည်ကိုစာရေးနှင့်
 ဝန်သည်တကွနက်တိုက်နက်အထွင်းသို့သည်အကြီးတို့ကိုခေါ်၍နှလုံးနားသွင်း၍မေး
 မြန်းစစ်ကြော၍မျက်နှာညီစီရင်စေ။ သင်းတို့အစုဝန်သည်စီရင်ခင်းရှိလျှင်အ
 မိနဲ့တော်ရှိလျှင်သင်းတို့ကိုမင်းပြု၍စာရေးကိုခေါ်၍သဘာဝအတိုင်းအမိနဲ့
 တော်ရှိသည်သည်အတိုင်းစီရင်ရမည်။ သည်အတိုင်းဝန်တို့ဆိုသည်။ ဟောသည်
 ကိုမင်းကစေလိုက်ဆိုလိုက်ဟူ၍သဘာဝရေးကိုဆိုခန့်လေသည်။ သင်းအိမ်
 ဆိုင်ငယ်ထွင်မျက်နှာမဲ့ကိုစာတိုက်တကွတမိုက်နှင့်ရေး၍မည်သည့်ကိုပိုင်ချေ။ မည်
 ဝါကိုပိုင်ချေဟူ၍သမင်းဧကရာဇ်ခိုင်းခန့်တော်မူသောဦးရေသုံးလေးငါး
 ခြောက်သောင်းသည်အမျှဝန်ခန့်တော်မူသည်လည်းဆိုဆိုညစ်ညစ်၊ သွမ်းသွမ်း

သေသေသေ၊ သိမ်သိမ်ငယ်ငယ်၊ ပေါ့ပေါ့လေ့လေ့၊ သိုဝ်သည်မင်း မှုပြည်မှူး အစုဝန်အရံအထူး ခိုင်း ခန့်တော်မူသည်ကိုအလေး အမြတ်မဲ့စီရင်တုံ့ဖျက်ပြသည်။ မသေခင်ကောင်း စား ချင်သည်ဟူ၍ မူကား စိတ်ရှိသည်။ တောငဲ့တည်း။ သိုဝ်နှင်းမတန်၊ သိုဝ်နှင်းမညီ၊ ခေါင်း ရှိသည်ကိုပင်ညီစ၍ ခါကြသည်။ သိုဝ်ကျင့်သည်။ စည်း စိမ်ချမ်း သား နှင်းထူး ချစ်မြတ်ချင်သည်။ အသက်ရှည်ချင်သည်။ အင်္ဂါကြီး ငယ်နှင်းမချီရချင်သည်။ ကိုယ်ရှင်သည်။ အလိုလိုရှိသည်။ သည်များ သည်ဘယ်သူဝယ်ရှိသည်လည်း ၊ ဘယ်ကြောင့်၊ မကောင်း ဖြစ်စေသည်လည်း ၊ ကိုယ်အုတ်နှလုံး သုံး ပါး ကိုဝံလုံလပ်ရိယအား ထုတ်၍ကောင်း စွာကျင့်လေ၊ ကောင်း စေလိုသော်ကိုယ်ဆုမ္မဆိုဝံသည်။ ငါမှာစကား မရှိကိုယ်ရှင်ကိုယ်မှာသောအကြောင်း ။ တရား ပြသဖြင့်ဧကရာဇ်မင်း ကိုဝံစော့ဝဠာတသေဝင်း ခွဲရှိသော နတ်သင်္ကြာ ဗြဟ္မာအပေါင်း တို့သည်သဘာဝ နာတော်စီးပွား ကိုဆောင်စီမံသောငါ့ချီပင်၍သဘာဝ နာတော်ပြုသသူလူရဟန်း အရှည်အကျွတ်စီး ပွား ရှိကြောင်း ကိုဝံရှုမြော် တော်မူလျက်ဆောင် တော်မူသည်။

သစ္စံဓမ္မဝရိယနှင်းဇာတသူရသတ္တိပညာသမ္မာဓိသဒ္ဓါနှင်းပြည့်စုံတော်မူသောသဘာဝ နာတော်စီး ပွား ပြည်သူလူရဟန်း တို့စီး ပွား ကိုဆောင် တော်မူသောဧကရာဇ်မင်း ကိုအဂ္ဂေဘကိမုတ္တမနှင်းအစွဲသုံး ဆယ်နှစ်မြှောက်သား တလိုင်း တိုက်ကိုဝှည်းဖျား ဂုံး စု၍၊ တလကွမ်း စား ငယ်သည် မော်လမိုင်မြို့ကိုအစော ခေမာအပြည် သွတ်၍သုံး ဆယ်နှစ်မြှောက်သား တလိုင်း နှင်းညီ၍ သေရမည်မြို့တလား ဖြစ်စေတော့ဟူ၍ပုံစား သည်ကိုဝံရဲမက်တိုက်ကြည်း တပ် ခေတပ်သင်္ဘောကုရွတ်ကတ္တလွန်း ကြင်နှင်းလှေတပ် ခေကြည်း ပိတ်၍ကုံး နား ကိုထိုး ဝါး ပတ်လည်စိုက်၍ကုံး ကိုမြှောက်ထိပ်နှင်းအမှုသုံး လေး သွယ်ဖို့ရံ၍ထိပ်ထက်ဝယ်မီး စုသကဲ့သိုက်ကြိုက်ဆူမှုသောမခံသော အောင်ရဲမက်တော်တို့ကိုဝံနှစ်လခွဲသလုပ်ကြံ စေ၍ (သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်) 13 June (1638) ဝါဆိုလဆန်း ၁၄ ရက် နေ့မြှောက်ထိပ်ကရဲမက်တော်အပြည့်ဆင်း ၍တယောကိမျှမလွတ်နိုင်၊ အစဉ်ရ၍ယောကျ်ား ဟူသမျှကိုအစဉ်သတ်သည်။ လက်သည်း နှင်းတကွ ပေါင်း ဆက်သ၍ကိုက်ကွဲဖျက်၍မီး တိုက်တော်မူသည်။ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟဖြင့်ရသန်ထောင်ဖီဆန်ဂုံးဖွက်သောရသန်ထောင်သူတို့ကိုဘုန်း ပညာအာဏာဝိရိယဖြင့် အောင်မြင်တော်မူသည်။

28 September 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၃ ရက် ဇန်နဝါရီ ၂၈ September 1638

တော်။

(ချီး ဩဇာ ၁၉၄၄၊ ၉၀၊ ၁၇၁၊ ၇၆၀။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှသော အသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဟတ္ထိပူရပြည်၊ အသပူရပြည်၊ သီဟပူရပြည်၊ ဥတ္တရပဉ္စလပြည်၊ စန္ဒပူရီပြည်ဝါး ပြည်ထောင်သည်မဟာသမ္မတ ဝရရောစတိုက်ကဆင်း သက်သော စေတီယမင်း ကိုယ်မဟာပထဝီဆိုင်သော နောက်ကိုဂေါတမဘုရား အလောင်း ကပ္ပိလရှင်ရသေ့ပြည့်စုံနိုး သောဝါး ဖြူရသွင်တိုင်း ခရိုင်နှင်တကွသီရိဓမ္မာသောက မင်း ကြီး ထပ်၍တည်ထား သောဂ ၄၀၀၀မြို့၊ တတိယသင်္ဂါယနာတင်အဝင်အပါဖြစ် သည်။ နောက်ဝါး စီး ရှင်ပြုစုတော်မူသောလဝကိုး ခေါင်း အရှေ့တောင်အရပ် ဝယ်တော်ပတ်လည်၁၄၆လုံးရံလျက်ရှိသောအတွင်းတွင်ချောင်း လေး သွယ်ရှိသည်။ ရေ ကန်လေး ကန်ရှိသည်။ ရေအိုင်လေး အိုင်ရှိသည်။ စိုက်လျက်သောတိုင်လေး လုံး ရှိသည်။ လွန်စီမံအင်း လေး အင်း ရှိသည်။ မဟာပိန္နရုပ်တည်ထား သောကုလေး ကုရှိသည်။ ထိုဂူရင်း တွင်အုတ်ဂူပင်လေး ပင်ရှိသည်။ ဆင်ပညာရှိလက္ခဏာဖတ်မန္တရား မန္တန်ဆင်ဆေး သမား တို့နေကုန်သောကုက္ကိလေး ပင်ရှိသည်။ အမတ်ကြီး တို့နေရာ သရက်ပင်လေး ပင်ရှိသည်။ ဟိမဝန္တာတွင်ပျော်ပါး နေထိုင်သောသီရိနာဂဆင် တော်ကိုယ်ငါးရတော်မူသည်။ သီရိနာဂဆင်သည်အစွယ်နီသည်။ အမြီး တံခါး ပိတ်၊ မြီး ဆံဖြူသည်။ နှာခေါင်း ဖျား ကအရိုး တက်၍ညောင်ရွက်ကဲ့သို့ဦး ကင်း ရေခက်ဖြူ သည်။ ခြေခံရိုး ဖြူသည်။ မြီး ရှိတ်တဝက်ဖြူသည်။ ခြေနှစ်ဘက်လက်နှစ်ဘက်ဝယ် ခြေသည်း လက်သည်း နီသည်။ အာခေါင်ခံတွင်း နီသည်။ ခြေနှစ်ဘက်လက်နှစ်ဘက်ဘဝါး ကသည် တက်၍တတောင်ခန့်ဖြူသည်။ လက်ဝဲလက်ယာဤပွင့်ကဲ့သို့ရှိဖြူသည်။ ခြေခံရိုးရှိသည်။ ဝမ်း ဖြူသည်။ အဖြူနှင်အပြာကိုယ်ကြည့်သော်အဖြူနှစ်စုအပြာတစုခန့်မျှသာရှိသည်။ ထူး မြတ်သောလက္ခဏာရှိသည်။ စီး တော်ရ၊ ခြေတော်တင်ထိုက်သောဆင်တော်ဖြစ် သည်။ ဗြဟ္မာရင်း တွင်တဆင်း ရွှေထည်၊ အထွတ်၊ ဒုပိကာ၊ ထီး စိုက်၍ချည်တိုင်ရွှေ ထည်၊ ကတ္တိပါရွှေရက်ပြာတွင်တွင်ရွှေမှော်ရှိ၊ ကြိုး ရွှေရက်ပြာ ဖွဲ့မီး ၊ စည်နီ ၄၊ ငွေနှံ၊ ငွေခရား၊ ရွှေအင်္ဂါ၊ ငွေအင်္ဂါ၊ ရွှေကျည်၊ ငွေကျည်၊ ဆောင် ရွက်တီး မျက်၍ထွက်စေဝင်စေ၊ ဆင်တော်ဈေး ရန်သယာဝတီကတိုင်၄၀ပေး ၍ ဈေး စေ။ လစည်၂၉ရက်၃၀တိုင်၌ထမင်း ဆံ၁၂ချက်ဆား ၅ဝိကျ၊ ကျီဝန်ကပေး စေ။ ဦး စီး ကိုနာဂနန်သု၊ ကုံး လယ်နာဂဝေလု၊ နောက်ထိုင်နာဂစန္ဒာတို့ကို

4 October 1638

ဝတ်ကောင်း နား ကောင်း နှင်းစီး စေ၍ ရေပေး ရေချဖျက်ဝင် စေ။ ဝန်တို့
စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်စုံသော နှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၄ ရက်၊ ၁၆၃၈ ခုနှစ်၊ ခုခံသော
နှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၄ ရက်၊ ၁၆၃၈ ခုနှစ်၊ ခုခံသော နှစ်၊
(ခုခံသော ၁၆၃၈၊ ၁၆၃၈၊ ၁၆၃၈၊ ၁၆၃၈၊ ၁၆၃၈၊ ၁၆၃၈)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ အဝေး မြို့ဝန်တို့မှ ဂုံးတက်လျှင်သနား တော်မူသည့်ဆောင် ထား သက္ကလင်အိပ်နီ သွတ်၍ ရွှေသွား စေ။ သင်ဖြူအနား မွမ်းမှီဆုံး ဝန်း သက္က လင်ချစ်စေ။ ခမောက်တင် နှင့် နေရောင်အုပ်စေ။ သနား တော် မူသမျှအ ဆောင်အရွက်အစီး အနင်း တိုက်တိုက်သော ဆောင်ရွက်စီး နင်း၍ ဂုံးတက်စေ။ မှတ်စာတော်ပေး အပ်သည်ကို မုတ္တမမြို့ဝန်မင်း ရဲစည်သူမှ ဂုံးတက်လျှင်လက်ဝဲ လက်ယာ သေနတ်စီစဉ်ကျင်း ပဆောင်ရွက်၍တက်ကြွင်း တိုက်နားခံတိုက်က ရွှေဘ ဝါး တော်အောက် ရွှေဘက်၍ ရွှေနား တော်ကြား ရသည်။ မင်း ရဲစည်သူသည် ငါအ သျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဆွေတော်ရင်း မင်းသား မြေး ဖြစ်၍ ရာဇဝတ် တော်ကိုထင်ရှား အောင်မစီရင်သည့်။ စစ်ကစား ရေး ကြီး တိုက်ရှောင်ချဉ်းမြိတ် ခါး များ မှာ နေစေ။ သူရဲကောင်းဟန်ရှမ်း အာဏာဝန်း ခံ၍ နေစေ။ မင်း ရဲ စည်သူထွင်အကြီး ပြုသဖြင့် ကန်စား သန်လှယ်စား ထ နေ နင်းဝန်း စား ရန် နေ ဘင် စား နှိုသုငကျော်၊ ငဝ၊ ငရ၊ ငထွန်း တို့ကိုဆင်စာရိတ်ထည့်၊ မင်း ရဲစည်သူအိမ် သို့နေညဉ့် ရောက်သည်။ တေမိ၊ ငလိပ်၊ ငကို၊ ငကိုမိတို့ကို ဝေးစွာ သောအရပ်သို့ပို့ ထား ရမည်။ လေး သွေ့စွာမျှား ကိုအခွန်ဝန်စာ ရေး တို့က ရေး မှတ်၍လွှတ်တိုက်မှာ သွင်း ထား စေ။ ဝန်တိုက်မှာ။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်တန်ဆောင် မုန်း လဆန်း ၁၃ ရက် နေ့နား ခံ ပြေဘုကြီး များ ထုတ်၍ လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ရာဇမဏိစူဠာ စေတီတော်သို့ ရွှေလောင်း တော်နှင့်ထွက် စံတော်မူမည်။ လေပြင်း ရေပြင်း ကိုမမြင်နိုင်။ ရွှေကား များ ကိုလိုက်စေ။ ညီတော်မင်း ရဲကျော်စွာမှစ၍မင်း သား ကြီး ၊ မြို့စား ၊ မြင်း များ တို့ကိုလည်း ရွှေနှင့်လိုက်စေ။ မြို့စံခါး များ ၊ အဝန်း ငယ်သား တို့ကိုလည်း ဝန်တိုက် ခေတ်၍အကြီး အကြောင်း ကိုပြသ၍အာဏာ ပေး မှတ်ရမည်။ အာဏာ ပေး မှတ်ရသော် အပ်သည့်စာချွန်ထွက်သူတို့ကိုလည်း မဝင်စေနှင့်။ ဝင်သူတို့ကိုလည်း မထွက်စေနှင့်။ ထွက်သူဝင်ရသူဝင်သူထွက်ရလျှင် ကြီး စွဲသောရာဇဝတ်ကိုခံရမည်။ ပေး အပ်သည့်စာထွင်သွင်း ၍ပေး ၊ မြို့ဝန်၊ မြို့စာရေး ၊ ထောင်မှူး အဝန်း တို့ကိုလည်း ရုံး ထင်နေစေ။ လေရိပ်မှီး ရိပ်ကိုကြည့်၍သက္ကဒါန်၊ သဗ္ဗာန်၊ ရဲလှေ၊ ကတ္တ၊ စစ်ကွပ်၊ လှေမျှား လှေကွပ်တို့ကိုခန့်ထား ၍ နေငြိမ်မှလာစေ။ နန်း တော်မှာအထွင်း ဝန်၊ သံဆင့်၊ စေါင်းစေ၊ ဖွတ်မှာသေနာပတိ၊ ဝန်ထောက်၊ စေါင်းစေ၊ စာရေး ကြီး အသုံး စာရေး ဘီနေစေ။

1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်စုံသော် မိုး လပြည့်ကျော်၅က်နေ့နား ခံစမြေဝင်မျှား ဘုတ်၍ဖွတ်ထင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ ၉၀ - ၁၇၁ - ရပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သော: တော်အမြင့်စား နှင့်မင်း ရဲအောင်တင်ဆိုက်ကြသည့်စကား မှာအမြင့်စား
 သည်ခမည်း တော်နှင့်အတူအိပ်လိုသည်အကြိမ်ကြိမ်ရှိခဲ့: သံတော်ဦး တင်သောကြောင့်
 မင်း ကေရခဏ်နှင့်သား တော်သည်ဆူး နှင့်ဘက်သက်ဆိုင်ဖြစ်သည်။ ဘက်ထက်ဆူး ကု
 လည်း ဘက်ပေါက်မည်၊ ဆူး ထက်ဘက်ကုလည်း ဘက်ပေါက်မည်အရ ဂရုရှိလည်း ညီတော်
 တိုင်နှင့်အိပ်၊ မင်း ရဲအောင်ထင်နှင့်အိပ်ပါမည် လျှောက်သောကြောင့်ငါကပင်
 အိပ်စေတော့ဆိုက်မိချေသည်။ အမြင့်မြို့စား သည်လိမ္မာသောသူမဟုတ်ဘဲလက်ပင်
 မင်း ရဲအောင်ထင်မှေး မှေး ရှိစည်လက်နက်စွဲ၍သင်း သည်ထား နှင့်ထ၍ခုတ်
 သည်။ ဟယ်ဆိုက်၍လက်ဝဲလက်ဖြင့်ဟန်ရသွင်လက်မပြား ကိုထား သွား ကုသည်၊ အ
 နာကိုရ်ဆေး ကုစေ။ မင်း ရဲအောင်ထင်ကိုအန္တရာယ်ပြုခြင်းစေတော်မမူ၊
 ငါသည်အကြောင်း ကိုမသိပါ၊ သိပါချေလျှင်မဟာသမတမင်း တို့အား ထား သော
 ကမ္ဘာတံဆာသမ္မာကုမ်း အတိုင်း ရောက်ပါစေတော့ဂတိဆိုတော်မူ၏။ မင်း ရဲ
 အောင်ထင်လည်း စိတ်မပြေရှိသည်။ အမြင့်စား ကိုရ်အလွန်ဆွဲမြှုပ်များ စွာဆိုက်
 ၍ခဲရသွင်မှခမည်း တော်မင်း တရား က အမြင့်စား ကိုရ်ခေတ်၍မောင်
 သူကိုတင်စား ချေသောကြောင့်မိဘမလွတ်ထိခိုက်၍ရှိသည်၊ ဗညား ကုမ်း တော၊
 နန္ဒယောတာတို့ကိုရ်ခေတ်တော်မူ၍တရား ကိုဆွေး နွေး တော်မူလျှင်မလိမ္မာ
 သောလူသူလာမှမရောက်သောသူတို့သည်လိမ္မာသောသူကိုကျူး လွန်သည်ဟူ၍အနာ
 တရပြုအံ့၊ မလိမ္မာသောသူထက်အဆအရသမိုက်သည်၊ ရူး သောလူကိုရ်မရူး သောသူ
 ကပုတ်ခက်ချေသော်လျော်စေ။ အနာစွဲသောသူကိုသိလျက်မကောင်း သောစကား
 ကိုဆိုက်ချေသော်တရား ကိုခံစေ၊ အကျိုး အပဲ့ကိုအကျိပ်အပဲ့မဆိုက်ရ၊ အကန်း ကို
 ကန်း သည်မဆိုရ၊ ဆိုသောသူတို့ကတရား ခံရချေသည်၊ ဓမ္မသတ်ဖြတ်ထုံး စီရင်ရိုး
 စာဟောင်း စာတန်း ရှိသည်၊ ရှိခဲ့: သံတော်ဦး တင်ရသွင်သား တော်အမြင့်
 မင်း သား သည်အရွယ်သို့မရောက်သေး၊ အမြင့်မင်း သား သည်မင်း ရဲအောင်
 ထင်ကိုကျူး လွန်သည်ဟူ၍ငါတောင်း ပန်သော်လည်း မခံ၊ မင်း ရဲအောင်ထင်က
 အလွန်မပြား ကောင်း မနာသောမိတိုင်ဘရောက်ဆဲဆိုက်သည့်စကား ကိုရ်မင်း ရဲ
 အောင်ထင်ကိုခေတ်၍စီရင်ထုံး ဓမ္မသတ်အစေါင်စေါင်၌ ကောက်နှုတ်သည့်အချက်
 များ နှင့်သေနာပတိတို့ကဆိုက်၏။ မင်း ရဲအောင်ထင်ကလည်း သည်း မခံနိုင်၍

(15 October 1638)

ဒေါသ ပေါက်သည့် ချေဆို၏။ အမြင့်မင်း သား နှင့်မင်း ရဲ အောင်ထင်ကိုလက်ဘက်
ရှေ့တော်တွင် ပေး၍ ပြောနေစေ။

(15 October 1638)

(သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက်)နေ့အမိန့်
တော်။

(မျိုးကြည် ၁၉၄၄၊ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇ ပေ၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ ညီတော်မင်း ရဲကျော်စွာသမ္မိတကသည် နိဇီတကသိုက် ချောက်
 ကြောင်း ကိုရွှေနား တော်ကြား တော်မူသည်။ သေနာပတိဝါ ဝန်ထောက်ဝါ
 စာရေး ကြီး ဘိုက်အိမ်သိုက်သွား ချစ်စီရင်၊ စီရင်ရမည်မှာဘိုး တော်ဟံသာဝတီ
 ဆင်ဖြူရှင်ညီတော်တောင်ငူမင်း ခေါင်ထွင်စီရင်သည်ထုံး အတိုင်း ထွင်တလား ကြီး
 တလုံး ပျဉ်ကိုကမ္ဘတ်ကြီး ကမ္ဘတ်သေး ပွတ်ချမ်း သတ်စေ၊ ရွှေအထွင်း ပြင်ထည့်စေ၊
 ကတ္တီပါနီမွမ်း ချစ်ပတ္တမြား စီ၊ ရွှေမှော်ပြွဲစေ၊ အဘိုး ရေကန်နည်း တူ၊ ကမ္ဘတ်
 ကိုပုဇွန်ခွန်မွမ်း စေ၊ ကမ္ဘတ်လေး ထောင့်ညောင်ရွက်ရွှေသား ရှစ်ချက်ကို
 ပတ္တမြား စီစေ၊ အဘိုး နည်း တူ၊ စမြင်တိုင်ထင်း ဘီး ထင်နံသံသိုက်တည်စေ၊ သံ
 ကွန်ရွက်ဘိုက်ချင်ဝါ ၂လုံး ထိုင်စေ၊ ပျဉ်ခုံချင်ပု ရွှေထည့်စေ၊ အထွင်ငှက်မနား တက်
 စေ၊ ကတ္တီပါမွမ်း စေ၊ လေး တေငံကျေး စည်တိုင်ထည့်စေ၊ ရွှေမြူတာဝဲလုံး ၊ ငွေ
 မြူတာဝဲလုံး ဆွဲစေ၊ ပိတန်သ တောင်လည် ပြောက်ထုတိုင် ခြောက်ချောင်း ၊ ကတ္တီပါ
 နီမွမ်း စေ၊ ပျဉ်ခုံ ရွှေပိတန်လိုက်စေ၊ ကုက္ကိုထမင်း ကျင်း စေ၊ ပျဉ်ခဲ နောက်တ
 လား ကိုလက်ကျပ်မစေ၊ အလောင်း မှာသံလျင်း နှင့်ဆိုင်စေ၊ လက်ပင့်ထီး ဖြူ
 ငှစင်း အုပ်စေ၊ စန္ဒာ ၊ ယမား ၊ ရွှေမြူတာဝဲ ၊ ငွေမြူတာဝဲ ၊ ရွှေတကောင်း ၊
 ငွေတကောင်း ၊ ရွှေပချပ် ၊ ငွေပချပ် ၊ ရွှေဖျင်း ၊ ငွေဖျင်း ၊ အရိုး ကတ္တီပါနီ
 ရစ်စေ၊ စည်နီရှစ်လုံး ၊ ငွေနှဲ၊ ငွေခရံ ၊ ပုံသံ၊ လင်ခွင်း ၊ စည်ပလုတ်စုံ
 တီး စေ၊ ယမြား ငင်စေ၊ မြေဗွာပတ်ငှဆိုင်း ၊ မွန်တလိုင်း အတီး အကတီး စေ၊
 အကူတော် ရွှေဆိုင်း ၅၀၀၊ ခါသံအုပ် ၅၀၀၊ သံလူအုပ် ၅၀၀၊ ဖျင် ၁၀၀၊ လက်
 ဘက်ချောင်း ၁၀၀၀၊ လက်ဘက်တင် ၂၊ ကြေး ပတ်နှင့်ကြေး တဆယ်နှစ်တမ်း ၊
 အရိုက်လွယ်စီး ရန်ဆင်ရဲကနှင့်ပေါင်း တင်၊ ဆင်ရဲကမတင်နှင့်အုံး အိပ်ရတင်
 ဆင်ငှစီး ၊ ငှက်ချေး ခံရွှေကြိဆစ်၊ အထွင် ရွှေတံဆောင်း ထီး စိုက်လှ ထောင်လည်
 ပြောက်ထု၊ နီပါး ထည့်၊ ရွှေညောင်ရွက်ဆွဲ၊ မီး လောင်တိုက်၊ တံခါး လေး ရပ်၊
 အလောင်း စင်ထွင်အုပ်စီ၊ တဆောင်ရွှေဦး နောက်ဦး နှင့်ပေါ်အနီတစု ရွှေ
 ၂စု၊ ကျိုင်း ရွှေချက်ဂါ မင်း ဆောင်တော်၊ စား တော်ကွမ်း ရေတိုင်၊ အလောင်း
 တော်ကိုမင်း သာမည်ရမြင်း မှူးတိုင်ထမ်း စေ၊ ရန်အောင်မြင်တံခါး ကထုတ်စေ။

(15 October 1638)

(သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက်) (15 October 1638) နေ့အမိန့်

တော်။

ဘဝရှင်မင်း တရား သည် ဖေါင်း ချွန်ဝတ်ဖြူ၍ ဝေါတော်စီး၍ စံရဘဲ
တံခါး ကထွက်တော်မူသည်။ မီး တင်လျှင် ဝင်တော်မူသည်။ ထိုနေ့သင်္ကြံတော်ခေတ်သည်၊
အဝတ်ဖြူရရက်၊ သစ်ကြက်ရရက် ဝတ်သောခါ၊ ဗေါင်း ချွန်ဆင်တော်မူသည်။ နီပါး
သေး ရရက် ဝတ်တော်မူသည်မှ ပေါင်း ဝန်း ဆင်တော်မူသည်။
(မိုး ဩဂုတ် ၁၉၄၄၊ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇၆၀။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ နေောင်တော်မင်း တရား သား မင်း ရဲအောင်ထင်၊ သား တော်မင်း ရဲကျော်ထင်၊ သား တော်မင်း ရဲကျော်ခေါင်၊ သား တော်မင်း ရဲ သီဟရဇာ၊ သား တော်မင်း ရဲသီဟသူတို့ကိုယ်အဆောင်ရွက်မြင်မိရုံ၊ ရွက်အိုး ၊ ရေတကောင်း ၊ ဘက်စိမ်း ကတော့ဘုံး ကျအုပ်ကျစေ၊ ကျင်း ရွှေချက်ဆောင်း စေ၊ စီးဆင်ဝံစီး ၊ လှော်ကား လှေမှတ်စင်း လုံး ပြည့်ငှက်ရေ စေ၊ ခင်တုရင်အ မွမ်း ပျောက်ထု၊ တုရင်လွတ်၊ ဟင်း ရန်ဖူး ၊ အမှိုက်နီပါး ထည်မွမ်း စေ၊ တက်မ အနီ၊ လှော်တက်အဖြူ၊ လှော်လူပေါင်း ချွန်း ပေါင်း စေ၊ ပုံတိုင်ရွှေကုံဆစ်၊ အလံ အတွင်းရွှေနီပါး ၊ အ(လံ)ဦး ပဲ့စိုက်စေ။ လှင်တိုင်ဦး ပဲ့ထည်စေ၊ ပရိတ်ချည်၅ဆင့်၊ ငွေကျပ်ငွေကတော့၊ အောင်ဖြူပွင့်ဆွဲစေ၊ လှင်တိုင်ထွင်ဆောင်ထား မည်သင်္ဂီ နက်အိပ်သွပ်၍ထား ထမ်း တို့လိုက်စေ၊ စစ်ချီစစ်တက်ဆောင်မည်မှစည်ဖြူလုံး ၊ ပုံသင်္ဃာတင်ကျေး ခရု၊ ကျေး နှဲ၊ နှဲကြီး ငယ်၃၊ ခရု၂၊ စည်ပလုတ်၁၊ လင်ကွင်း ၁ တီး စေ၊ ငါသနား တော်မူသည်။ ဝန်တိုင်ကခေတ်၍ပြန်။

20 October 1638

သက္ကရာဇ်၁၀၀၀ပြည့်ကဆောင်မိုး လပြည့်ကျော်၁၀ရက်နေ့နား ခံ

ပြေဘုကြီး မှူး ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ ၉၈-၁၇၇-၇ပေ။ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅၊ ၇၆၆၊ ၇၆၇ပေ)

ဘုန်း တော်အလှူနိဂြိုး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှင်မင်း တရား ဂြိုး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မိုး ဝန်း မြို့ရောက်အချိန်အသွား ခန့်တော်မူသည်။ ဗိုလ်မှူး သီရိဓမ္မာမင်း ရဲ၊ သီရိဓမ္မာမင်း ဖျား ၊ သီရိဓမ္မာမင်း စော၊ သီရိမဟာမင်း စောတို့ကိုခန့်တော်မူသည်။ ဦး တည်ပွား ကစီရင်သောမြို့ဝှင်နီး စပ်သည်။ သတိဂတိနှင့်ညွှန့်မှု နေ့မှမြဲမြဲလုံချဲ့အောင်အစွမ်း သတ္တိရှိသည့်အတိုင်း စီရင်ထမ်း ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ခြေသည်သူရဲသူခက်ရဲမက်ဗိုလ်ပါတို့တိုက်လည်း ရှေ့နောက်အုပ်စည်း မပျက်အထွက်အဝင်အဖွင်း အယိုမရှိစေရ။ ကြပ်ကြပ်တည်း တည်း မလစ်မဟင်း မယွင်း မယိုရအောင်အုပ်ထွက်စီရင်။ စီရင်ခင်း စီရင်ဖွယ် ရောက်လျှင်အနီး အဝေး မထောက်မညာစီရင်ရမည်။ ရာဇဝတ်တော်သည်အလုံး အပြား မသိသာ။ ကိုယ်ရေး ကိုယ်ရသလိုချဲ့အောင်နှင့်အမှုတော်အရေး တော်သင့်အောင်စီရင်။

တပ်ပါသေနာပတိ၊ ဝန်ထောက်၊ စာရေး ဂြိုး ၊ ရဲမက်၊ လက်နက်တိုင်တို့ကိုအကျီအကြောင်း အပြစ်မျှီကိုပြုသ၍ မပြတ်ပြောဆိုတိုင်ပင်ရမည်။ မတိုင်မပင်အလျှောက်အောင်ရွက်၍အမှုတော်မပြေရှိလျှင်လည်း ငညီတော်များ ဖြစ်သည်ဟူ၍ ရာဇဝတ်တော်ကိုထင်ရှား အောင်မစီရင်မနေသာစီရင်ရမည်။ ပါသည်သူရဲသူခက်လက်နက်တိုင်တို့မှလည်း တပ်ကခွဲ၍အဝေး အလံအရှာအဖွေမသွား စေနှင့်။ ထင်း မှုရေမှုပြည့်ဝလောက်ငုံ့အောင်တပ်ထွင်း အများ ယူဆောင်ထား စေရမည်။ တပ်ထွင်း ထင်း ရှိလျက်တပ်ကခွဲ၍အဝေး အလံသွား သင့်စစ်သည်ရဲမက်တို့ကိုစစ်ကြော၍မှန်လျှင် ရာဇဝတ်တော်ကိုထင်ရှား အောင်စီရင်။ ကင်း စေါင်းကင်း နေအခန့်အထား များ မှလည်း မလစ်မဟင်း မယွင်း မယိုရအောင်ခန့်ထား ဖြစ်လှတို့ကိုခန့်ထား ရမည်။ ရှေး ထုံး စံအစဉ်ရှိသည့်အတိုင်း ခန့်ထား ရမည်။ ရှေး ထုံး စံအစဉ်ရှိသည့်အတိုင်း လဲလှယ်သင့်သမျှတို့ကို ကျေး ဇူး သစ္စာတော်ကို ထောက်ခိုင်မျှခိုင်မည်သူတို့ကိုကြပ်ကြပ်တည်း တည်း မှာထား ၍ခန့်ထား လဲဆိုစောင့်နေစေ။ အမှုတော်အရေး တော်ကိုအထွမ်း အကူမရှိသတိဂတိနည်း သူသောက်သည့် သစ္စာရေခွံအကျီအပြစ်ကိုမှမဆင်ချင် ကျေး ဇူး သစ္စာတော်ကိုမသိသည့်သူတို့ကိုမခန့်မထား နှင့်။ တော်သင့်ရသလိုရောင်မြန်မာသည့်လူ ၂၀လူ ၃၀ မပြတ်မလစ် စေါင်းနေစေ။ အစေါင်းအနေခန့်သည့်လူတို့မှတပ် တော်တမျက်နှာလျှင်လူ ၅ ယောက်

တန်ဆည်။ ၁၀၀၀ နံ့သည့်၊ တပ် ဂေါ်နှင်း၊ ရာထွင်း၊ ကွာထွင်းလမ်း၊ မလမ်း၊ ဝလမ်း၊ ပေါက်လမ်း၊ ကွေ့ရှိုတိုင်း၊ စေါင်းနေစေ။ အရေး၊ အကြောင်း၊ ထင်မြင်လျှင် စေါင်းနေ သူတို့၊ နေရာကတယောက်စုတ်သံကြား၊ တယောက်နှင်းတယောက်ကြား၊ ယောက်တန်ရုံ အသံပေး၊ ရမည်၊ အစေါင်းအနေခန့်ထား၊ သူတို့မှတတ်မှား၊ စစ်ကဲတိုက်ခန့်ထား၊ သည် အတိုင်း၊ စေါင်းနေသည်မ၊ စေါင်းနေသည်တိုက်တပ်ပါစာရေး၊ ကြီး၊ တို့ကမြင်း၊ တော်သည် တို့တိုက်သူ၊ စေပါး၊ စုံစမ်း၊ ခန့်ထား၊ ကြည့်ရှုစေ၊ ခန့်ထား၊ သည်အတိုင်း၊ တည်၍ စေါင်း နေသူတို့တိုက်ထပ်၍မှတစာအပ်၊ မတည်သူတို့တိုက်ဗိုလ်မှား၊ စစ်ကဲတပ်မှား၊ စစ်ကဲတိုက် တိုက်အပ်၍ ရာဇဝတ်တော်တိုက် နေောင်မဝံ့၊ အောင်သူရဲသူခက်တို့ကြည့်ရှုစေ၍အဆုံး အရှုံး၊ စီရင်စွပ်စွပ်ရမည်။

တပ်ပါမြင်း၊ ဆင်တို့ကိုလည်း၊ မျက်၊ ရေဝလင်အောင်နေ့တိုက်နား၊ ပတ် လည်ကြိုက်ကိုလုနွှင်းကြောင်း၊ စေ၊ ညည်းတိုက်တညည်းလုံးအာဏာနိင်သမျှတဆိုး၊ စား၊ ကလူတ ယောက်စီခန့်၍မျက်ရိပ်စေ၊ ရသည့်မျက်တိုက်ကွေး၊ မွေး၊ စေ၊ တပ်မှား၊ စစ်ကဲတပ် စာရေး၊ တိုက်ကလည်း၊ အရပ်ရပ်မြိုင်ရွာများ၊ သို့ရဲမက်တို့ကိုအရေးကအပေါက်မရှိ ရအောင်မြစ်တား၊ ရမည်၊ အလိုရှိလျှင်အလိုရှိသမျှတိုက်သေနာပတိဝန်ထောက်တို့ မှာအစီရင်ခံ၍စာချွန်ပေး၊ မှစာချွန်နှင်းစော်ဘွား၊ မြို့စား၊ တပ်ပေါင်း၊ စား တို့မှာယူစေ၊ တပ်မှား၊ စစ်ကဲတို့လည်း၊ တပ်ပါမြင်း၊ ဆင်တိုက်တိုက်ဆယ်ရက်တကြိမ်ကြည့်ရှု ဂုဏ်ပတ်၍မြင်း၊ ဆင်ပိန်ရွှေ့လျှင်ကျောင်း၊ သည်လူထိမ်း၊ သည်လူတိုက်တိုက် နေောင်မ ဝံ့၊ အောင်ဒါစံစေ၊ လင်သည့်မြင်း၊ ဆင်များ၊ မှတက်ကွေး၊ ဆင်ထိမ်း၊ တိုက်ရဲဆု လပ်ခံစေ၊ မြင်း၊ စီး၊ မြင်း၊ သည်၊ ဆင်စီး၊ ဆင်သည်၊ သူရဲ၊ သူခက်တို့မှာ အရေး အကြောင်း၊ ရှိသမျှမြင်း၊ တို့တိုက်စီး၊ စေ၊ အရေး၊ အကြောင်း၊ မရှိသည်တို့တိုက်မစီး စေနှင်း၊ ထား၊ ဂုံသေနတ်အမြောက်လေး၊ စွဲကိုင်သူတို့မှတလည်း၊ မပြတ်မလက်ပြင် ဆင်ပွတ်သတ်စေ၊ လက်နက်ကြိယာအပ်ရင်း၊ ကအရအမျက်မရှိ၊ နိုင်သူစွဲသူတို့လက်သိုက် ရောက်မှမျက်စီး၊ ရသည့်အရအများ၊ မှတစီရင်ခံ၍ကြား၊ သိရလျှင်စွဲကိုင်သည့်သူတို့ တိုက်ကွပ်၊ တပ်ထွင်း၊ တပ်ပြင်ပတ်လည်အမြိုက်စသောအဆွေး၊ အတောင်း၊ အစာအနမ်း ပျိုး၊ မီး၊ ပေါက်ထိလျှင်အလုံဖြစ်၍မီး၊ တောက်မည်အရအများ၊ ကိုမရှိစေနှင်း၊ ဂုဏ်၊ ခါ သုတ်သင်ရှင်း၊ လင်း၊ စေ။ တပ်ထွင်း၊ တပ်ပြင်မီး၊ မှုထင်း၊ မှုတိုက်ထောင်မှား၊ အဝန်း

တို့ကို မပြတ်နှိုး ဆော် စေ။

နံနက်တချက်တီး အချိန်ကိုတပ်ချီမည်ဖြစ်သည်။ နံနက်လေး ချက်တီး အချိန်ကိုချက်ပြုတ်စား သောက်ပြီး စေ။ ည(နေ)သုံး ချက်တီး အချိန်ကိုတပ်တော်ချမည်။ သုံး ချက်တီး ကျော်ခြောက်မောင်း ကိုချက်ပြုတ်စား သောက်၍ပြီး စေ။ မောင်း သံပေး စေ။ နှိုး ဆော်၍ မောင်း သံပေး သည့်အချိန်ကလွန်သည်ညနေဝင်ကိုက်ကြက်မွေး ကြက်တောင်ဖြင့်တိုက်၍စမ်း သတ်စေ။ စွဲကပ်လောင်လောင်စွဲကပ်လောင်သည့်တပ်မှူး တပ်စာရေး တို့ကိုဝံ့စွတ်။ ညည့်အခါမှတပ်ပါတ်လည်မီး နှိုး နှင့်စစ်၍ကြည့်ရှုမြှော်ထောက်ရမည်။ ဒီး ပေါက်မီး ပွား တပ်ပြင်တပ်ဆွင်း မှာမီး နှင့်စစ်သမျှကိုမရှိစေနှင့်။ တပ်တော်ချ၍အိပ်နေသည့်ကလေးတို့မှူး တပ်မှူး နားခံတပ်စာရေး သေနာပတိဝန်ထောက်စာရေး ကြီး တို့အညီအညွတ်အရေး တော်ကိုစောင့်ထောက်မျှော်တင်း ၍ညလေး ချက်တီး ကသည်ညည့်နှစ်ချက်တီး တိုင်ပြောဆိုတိုင်ပင်ရမည်။ စွဲတိုင်ရသည့်ခင်း လှံသေနတ်ရထား လှည်း လေး လွှား ကာဒိုင်း စသောကိရိယာများ ကိုအလိုတော်ရှိလျှင်ရအောင်ကိုယ်နှင့်အနီး အပါးထား စေ။ ဗိုလ်တပ်မှစ၍ပါသည့်အတတ်တပ် သေနာပတိဝန်ထောက်စာရေး ကြီးတို့အိပ်နေသမျှမှလည်း တဝက်အိပ်လျှင်တဝက်မအိပ်မနေစေ။ နိုး နိုးကြား ကြား သိသိမြင်မြင်အရေး တော်ကုန်ထွင်အောင်စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၁ ပြည့်နတ်တော်လွန်း ရက်တိုက်မှူး တိုက်တိုက်ပေး အပ်ရန် အမိန့်တော်ကိုနား ခံပြောကြား မှူး ထုတ်၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇၁ ပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သေနာပတိမဟာသီရိဇေယသုရ၊ ဝန်ထောက်နေမျိုး သင်္ခယာ၊ စာရေး ကြီး တုရင် ဝေ သော်တို့ကမှတ်စီတော်မှတစ်ဆင့် တော်မှတ်စာပေး မြဲပေး ရသည်။ ညီတော်တို့ထွင်ဆို သွင်း ပျက်ချော်၍လျှင်ပေါ်သည့်လူတိုက်ရှိလျှင်မနေစေ နှင့်၊ သေနာပတိတို့က ဝေး စွာသောအရပ်သို့ပို့ရန်၊ တပ်မှူး စစ်ကဲတို့ထွင်ရှိလည်း မနေစေနှင့်၊ ဝေး စွာနှင်ထုတ်ရမည်။ ဗိုလ်မှူး စစ်ကဲနား ခံတပ်စာရေး တိုက်မှစ၍တပ်ပါမြင်း မှူး မင်း သား ၊ စော်ဘွား တို့မသင့်မတင့်ရှိလျှင်နှစ်ဘက်ကို စစ်၊ ကျူး လွန်လျှင်လွန်သောသူတို့ဝယ်၊ ကျွန်အကြီး တို့ကိုက်ထင်ရှား အောင်ငါ ဇာတိတော်ကိုစီရင်၊ စစ်ဝတ်တံဆိပ်ရတံဆိပ်ခံသူတိုက်မှတစ်ဆင့်ရှိသမျှကိုသိမ်း ထား ၍နေဘဲဘုန်း တော်ကြောင့်အသစ် ရောက်လာသည့်သူတိုက်ထွင်ရဲရင့်မြန်မာသူတို့ ကိုပေး အပ်ရမည်။ ငါ့အမှုတော်ကိုက်ထမ်း သည့်ညီတော်မင်း သား မြင်း မှူး စော်ဘွား မြတ်စား တို့မှစ၍သူရဲသူခက်ထွင်အပြစ်အလျောက်စီရင်သမျှတို့ကိုသင့်တင့်ညီ ညွတ်၍အမှုတော်ကိုက်ကုန်ထွင် အောင်ကြိုစား အား ထုတ်၍ထမ်း ရွက်မည်အကြောင်း ကိုရှိုး ဆော်ရမည်။ ခန့်ထား ၍ချီသွား သည့်တပ်တော်ထွင်ရတံဆိပ်မှစ၍အ လုံး စုံအမှုမျိုး ပေါ်ထွက်သမျှတို့မှတစ်ဆင့်တော်တိုက်မှစ၍ စော်ဘွား ကြီး မင်း သား မြင်း မှူး စစ်ကဲစာရေး ကြီး တပ်စာရေး တို့တညီတည်း သေနာပတိတိုက်ကိုစီရင် ပင်၍စီရင်သင့်သမျှကိုစီရင်။ ငါ့ရွှေဘိုး တော်အောက်လျှောက်သင့်သည်ကိုလျှောက်၊ အမှုတော်ကို ကျေးဇူး သစ္စာတော်နှင်အညီကြိုး စား အား ထုတ်၍ကုန်ထွင်အောင် ထမ်း ။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်နှစ် တော်လဆန်း ရက်နေ့အမိန့်တော်။ 1 November 1638

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ ၉၀ - ၁၇၁ - ရပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှ ယောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ သီရိဓမ္မဘမင်း စောသေလွန်ရာမှာ ဖျဉ်အပုံး ရေကန်က က
 မွတ်နား ကိုပွတ်ချမ်း သတ်စေ၊ ရွှေပုစွန်ခွန်မွမ်း စေ၊ ကချီပါနီမွမ်း ဤရွှေမှော်
 ကြံစေ၊ ဖျဉ်ခုံချင်ပု ရွှေတိုင်ဒါဝိုင်း ငိတန်တိုင် ခြောက်ချောင်း နီပါး ထည်ရစ်စေ၊
 သတောင် ပြောက်ထု၊ ကုတ်ဟီး ထမင်း ပူဇော်ပွဲ၊ စန္ဒာား၊ ယမား၊ ရွှေမြူတာ၊
 ငွေမြူတာ၊ ရွှေတကောင်း၊ ငွေတကောင်း၊ ရွှေပချပ်၊ ငွေပချပ်၊ ရွှေဖျဉ်း၊
 ငွေဖျဉ်း၊ နီပါထည်၊ အရိုက်ကိုစည်း စေ၊ စည်နီဖိ၊ ပုံသား၊ နှဲ၊ ခရား၊ အစုံ၊ ငှက်
 ချေး ခံ၊ ဝါး ဖုံး ငှက်နီပါး ထည်ရစ်၊ အထွဋ် ရွှေတဆောင်း ရွှေထီး စိုက်၊ သတောင်
 လည်း နီပါထည် ပြောက်ထု၊ မီး လောင်တိုက်တံခါး လေး ရပ်၊ သံလွင်း၊ သံကွန်ရက်၊
 ဖိုဝ်ချင်လေး စုံ၊ ဆင်ငှအရိုက်လွယ်လူနင့်လူကြမ်း ရ၊ မြေမာဆိုင်း အကငှ၊ မွန်ဆိုင်း
 အကငှ၊ လက်ပင့်ထီး ဖြူရွှေချက် ရွှေညောင်ရွက်ခုဆင့်နှင့်အရိုက်ဆေး ရေး ရွှေဆံ
 ခါပေါက်၁၀၀၀၊ ပေါင်း ပြန်ရွှေဦး နောက်ဦး ပါကျိုင်း ရွှေချက်ငှ၊ ပေါင်း ပြန်
 အနီတစု ရွှေနှစ်စု၊ ရွှေဘွဲ့တော်သီရိမဟာဓမ္မရာဇာသုသနား တော်မူသည်။ အကူ
 တော် ရွှေဆိုင်း ၂၅၊ ခါသားအုပ်ငှ၀၊ သာလူအုပ် ၂၀၊ ဖျင်၁၀၀၊ ပုဆိုက်ထည်၅၀၊
 လက်ဘက် ချောင်း ၁၀၀၊ ကြေးဖိဝကူ တော်မူသည်။ ဝန်ထောက်စာ ရေး ကြီး တို့ကို
 အိမ်မှ ဝီရင်စေ။ အစီအရင်ပြီး ကြောင်း ကိုက်ရှိုခိုး သံတော်ဦး တင်ရမည်။
 သက္ကရာဇ်၁၀၀၀ပြည့်န တော်လွန်း ၁၀ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး
 ထုတ်၍ဖွတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

4 November 1638

(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ ၉၀-၁၇၁-ရပေ၊ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း ဘော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအမျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်မင်း ရဲကျော်ထင်သေလွန်ရာမှာမင်း သား နေရာနေဖြစ်သော်လည်း ရွှေဘဝါး တော်အောက်တွင်မဟုတ်။ အဝေး မြို့ဝှာ မှာကံ့နှင်လျော်စွာဖြစ်လေသည်။ အဝေး မြို့ဝန်မင်း သား ကိုယ်သင်္ကြာတံး ကိုကြည့် သော်မုတ္တမမြို့ဝန်မင်း ရဲစည်သူကိုယ်သင်္ကြာတံးစာတန်း မှာအထူး သင်္ကြာတော်မ မှု၊ မြို့ဝှာ ရွာစံရှိသည်အတိုင်း သင်္ကြာစေ။ ရွှေနား ဘော်ကြား ရှိခိုက်သံတော်ဦး ထပ်၍တင်ရာတွင်၊ အထူး မခန့်ထား သာ၊ မြို့ဝှာ ရွာစံရှိသည်အတိုင်း သင်္ကြာစေ၊ ထပ်၍အမိန့်တော်ပြန်သည်။ ဟံသာဝတီမြို့ဝန်ကိုယ်မြို့ဝှာ ရွာစံရှိသည်အတိုင်း သင်္ကြာ စေ။

28 December 1638

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ပြည့်တပိုက်တွဲလဆန်း ၅ ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး ထုတ်၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇၆၀၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရားကြီး ဘုရား
 အိန္ဒိယတော်ရှိသည်။ သက္ကရာဇ် ၆၄၄ ခု တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့ဝတ် ^{26 August 1312}
 ယပူရပထမမြို့တည်မင်း သည်သား တော်သင်္ခယာစောယွန်း ကိုဇေယပူရဟူသော
 စစ်ကိုင်း မြို့ကိုပေးသည်။ အရှေ့မြစ်သို့ကူး၍သပြေပင်လျင်အချား ၊ အနောက်
 တောင်မှသော်မြစ်လယ်ကြောတဝက်၊ မြောက်ကိုင်း ကြီး ခက်ခဲတည်း ၊ သား တော်
 စစ်ကိုင်း မင်း ကရစေပိုင်စေ၊ မင်း ခမ်း တော်စုံနှင့် ရွှေဖေါင်၊ ရွှေလှေ၊
 လှော်ကား နှင့်တကွထီး ဖြူငှစင်း ၊ ဝေါကြီး ကျင်း ရွှေချက်ဂ၊ စီး ဆင် ၆၊ ယည်သာ
 ၂၊ စား တော်ကွမ်း ရေကိုင်း၊ ထား လိုက်၊ အဆိုင်နီ၊ သွောက်ကြီး နှင့်နန်း ၁၂
 ဆိုင်ပေးသည်။ စာဖောင်း၊ စာတန်း၊ ရွှေတိုက်စာရင်း တော်ရှိသည်၊ ငါးသား
 တော်ပင်း တလဲစား ကိုရအိမ်ရှေ့ဆောင်အပ်၊ မင်း ရဲသံတယူ၊ မင်း ရဲကျော်ထင်
 မင်း ရဲကျော်ခေါင်တို့ကိုဝေါပလာကြိုင်း ကြီး ရွှေချက်ဝစီ ၊ ကျင်း ငယ်ရွှေချက်
 ၂စီ၊ စီး ဆင်ယည်သာပေါင်း ဝန်း ၁စီ၊ လှော်ကား ရွှေစက်ကွင်း ဦး ၂၃၅စီး
 စေ၊ ခင်တူရင် ရွှေစက်အနီ ၂စုစီစေ၊ လက်သင်ဝစီ၊ သက္ကဒါနဝစီအပ်၊ ဓား လိုက်
 စား တော်ကွမ်း ရေကိုင်းအစုံ၊ စည်နီ၊ ပုံသာနှင့်ရလုံး ၊ ကြေးနီ၊ ကြေး ဝါ၊ ခရု၊
 နှံအစုံပေး အပ်ရမည်။ သား တော်တို့အကြီး ကိုဝါခေ၍ ဝန်တိုက်ပြန်ဆိုရမည်။
 သက္ကရာဇ် ၁၀၀၁ ပြည့်တပို့ဝတ်လဆန်း ၅ ရက်နေ့နား ခံတော်ပြော ^{28 December 1638}

ကြီး မှူး ထုတ်၍စွက်ထင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
 (မိုး ကြည့် ၁၉၄၄၊ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇ ပေ၊ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅၊ ၈ နံ့ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်တဝှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား¹³¹⁸
အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဇေယပူရမြို့၌၊ အနုရုဒ္ဓါမဟာဗိမာနိသောအသင်္ခယာစော
ယုန်း သည် မြောက်ဘက်တမခါး မြင်း ၁၅၀၊ ပြင်စည်မြင်း ၁၅၀၊ ယူတော်မူမြင်း
၁၅၀၊ လက်ရွေး ကြီး မြင်း ၁၅၀၊ လက်ရွေး ငယ်မြင်း ၇၀၊ မြင်း သည်ကြီး မြင်း
၃၀၊ ခက်လုံး မြင်း ၃၀၊ စေတီပုထိုး မြင်း ၃၀၊ ဧကန်သင်း မြင်း ၅၀၊ မြင်း¹³¹⁸
ပေါင်း ၈၀၀ကို (မြင်း ကိုး သင်း သက္ကရာဇ် ၆၈၀တွင်) ချဲ့သွင်းသက္ကရာဇ်¹³²³
၆၈၄ခုတပိုင်းလဆန်း ၁၂ရက်နေ့မဟာဥဇ္ဇနရာဇာဗိမာနိမင်း တရား ချဲ့သွင်း
ပန်း ယမြင်း ၃၀၀၊ သင်ကြီး မြင်း ၃၀၀၊ ညောင်ရမ်း မြင်း ၃၀၀၊ တရုတ်မြို့
ပါမြင်း ၅၀၊ ပုဂံမြင်း ၁၀၀၊ ဇင်း မယ်မြင်း ၁၀၀၊ ကျွန်တော်တောင်း မြင်း
၁၀၀၊ အိမ်ရှေ့တော်ပုခန်း မြင်း ၁၀၀၊ ဒဝယ်မြင်း ၁၀၀၊ လင်ဇင်း မြင်း
၁၀၀၊ လုံပေါ်မြင်း ၁၀၀ (မြင်း ပေါင်း ၁၆၅၀ကို) ချဲ့သွင်း။ ရွှေကတ၃၀၀၊
ရွှေလေး ၃၀၀၊ ကျောက်ဆောက်မြင်း ၄၄စီး၊ လံဘုမြင်း ၃၀၊ သင်တောင်မြင်း
၁၀၀၊ ရက်ခန့်ကန်စောင်း မြင်း ၃၀၊ ရွှေမြင်း ၁၀၀၊ နောက်မြင်း ၁၀၀၊
လက်ဝဲမြင်း ၁၀၀၊ လက်ယာ မြင်း ၁၀၀။ အမြောက်စု၁၅၀၊ သွောက်စုမှ
ရွှေမြို့တော်သွောက်၊ မြေနန်း သွောက်၊ တန်တား ဦး သွောက်၊ ဘယ်ချီသွောက်၊
ဘူငယ်တော်သွောက်၊ အိမ်သား တော်သွောက်၊ နောက်ဝန်း ကျင်သွောက်၊ အစု
စုသွောက် (စုခုနစ်စု) တွင်စုကိုလူဦး ရေ၁၀၀စီချဲ့။ ရွှေသင်း တော်များ
မှလည်း ရွှေကတား ၁စင်း လှိုင်လူဦး ရေ၁၀၀၊ ထိုင်ကဲအဝန်း ရွှေမှန်၊
ရဲ့ရွှေကတားစင်း လှိုင်လူ၁၀၀၊ စစ်ကွပ်ပဲ့နင်း ဦး ထိုက်နင်းချဲ့၊ ရွှေနန်း ရိုက်
သွောက်ဦး ရေလူ၁၀၀၀၊ အိမ်ရှေ့တော်ပါသွောက်စုဦး ရေလူ၇၃၆၊ ၄င်း
မြင်း ၄စီး၊ အရပ်ရပ်မြို့ရွာတိုက်ဝင် ကျေး သီး မြို့ရွာများ မှာစချီ၊ စမြင်၊
ကလံ၊ သံပြင်၊ မြေတိုင်း၊ မြေထိမ်း တို့ကိုအရပ်ရပ်ကပါသည့်အသည်၃၀၀စီအပ်ရ
မည်။ ရွှေပြည်စိုး ဇေတဝန်မှအဝအသည်ရင်း ၅၀ရှိသည်။ ရှမ်း ပြည်ပါလူတို့ကို
၅၀ဖြည့်၍အသည်၁၀၀ပြည့်စေ။ ချဲ့။ အသည်တယောက်လျှင်၁၂လတွင်တလကိုကြေး
စင်၂၅ဝိထမ်း စေ။ အသည်စာရေး တို့ကတောင်း ဝတ်၅ဝိပေး စေ။ ဆင်တိုင်
မှတလလျှင် ကြေး စင်၃၀၊ တောင်း ဝတ်၅ဝိပေး စေ။ မြင်း တိုင်မှာမြို့ဝယ်

အသည့်တိုက်နည်း ထမ်း စေ။ ဘဏ္ဍာတော်များ မှာ ရွှေတိုက်တော်ရှိဘဏ္ဍာတိုက်လွတ်
ကအရေး အမှတ်ခန့်ထား ချီတိုက်ဆော် စေ။ အနောက်ဝန်တို့စီရင်နက်၊ နန္ဒင်း
တော်တိုက်၊ ကျေးရွာများ ကနန္ဒင်း တော်မြို့နန္ဒင်း တက်သွင်း စေ။ ထွင်းသင်း
တိုက်၊ ငွေတံတား ၃၀၀၀တိုက်၊ တိုက်၂တိုက်ကတ နေ့ရှင်ညဉ့်နံနက်ဟင်း မျှော်၊ ဟင်း
ရွက်၊ သစ်သီး၊ ငါး၊ ငါးပိ၊ ငါးသိုင်း၊ ဩမ်း၊ ဩက်သွန်၊ ငရုတ်၊ ချင်း၊ ဆီများ
တိုက်တနန်း၊ လုံးသုံး ဆောင်လောက်အောင်သွင်း စေ။ စားတော်ဆံ့မှစား
တော်ဆံ့ဖွတ်တိုက်သွင်း စေ။ ရှင်မိဘုရား မင်းကိုယ်လုပ်၊ အပျိုတော်တိုက်မှ
မြှုပ်ရွာကသွင်း စေ။ လက်ပါး စေ၊ အလုပ် စေ၊ အဩမ်း စေတို့ရိက္ခာဆံ့များ မှာ
ကျိဝန်ကပေး စေ။ အသုံးတော်တိုက်ကဆီ၊ ဆား၊ ငါးပိတို့တိုက်ပေး စေ။ ပြဿဒီ
တော်မှစားမီး ပွင့်တိုက်ဝင်း ၄၇၇ ရွှေမီး သက္ကဒါန်စုကထွန်း ညှိစေ။ ဖယောင်း
တိုင်မှတဆောင်လျှင်၁၂တိုင် ၁၀တိုင်၈တိုင်၆တိုင်တန်သည့်တိုက်ထောက်၍ပန်း
တည်း တို့ကသွင်း စေ။ ဝန်တို့စီရင်။

(12 January) 1639

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ပြည့် (တပို့တွဲလပြည့်ကျော်၅ရက်နေ့) နားခံပြော

ကြီးမှူး ဖွတ်ထင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇ပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅။ ဂန့်ဂေါအံ့ပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ တောင်ငူ၊ မုတ္တမ၊ စစ်တောင်း၊ ပဲကူး၊ ပုသိမ်၊ ဒလ၊ တရီဂုဏ္ဍ၊ သရေခေတ္တရ၊ မြင်စိုင်း၊ ပန်းရ၊ စစ်ကိုင်း၊ ပုကံး၊ ဆောင်းနန်း၊ နေတိုက်အနွယ်အမျိုးအရိုက်တိမ်မြတ်သည်မင်းသားမင်းနွယ်တို့တိုင်ရှင်ထွေးတို့ သွောက်၊ ရှင်ကျိုင်းတို့သွောက်၊ နန္ဒသီရိသွောက်၊ နန္ဒစည်သူသွောက်၊ ဇေယသင်္ခယသွောက်၊ ဇေယဥက္ကမသွောက်၊ ဗညားဒလသွောက်၊ မှာထမ်းရွက်စေ။ ဆွေတော်ဟောင်း၊ မျှော်တော်ဟောင်းတို့ကိုမင်းနွယ်မဆိုက်သ။ သွောက်ဖွဲ့တော်မူသည်။ ထမ်းရွက်မြဲမဆိုက်သ။ သွောက်စာရင်းနှင်းထမ်းရွက်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၁ ခုကဆုံလဆန်း ရက်နေ့နား ခံစမြောက်မြား ထုတ်

၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည်အမိန့်တော်။

(မျိုးကြည် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇၆၀။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ပုဏ္ဏား ပညာရှိအမတ်ပညာရှိအင်း တော်ရေး မန္တန်သမား တိုက်အနောက်ကဝင်ထွက်၍ မန္တန်စုနှင်းရှေ့မြေ နန်း တော်ထွင်သော လျှောက်ထား ရန်ရှိသမျှတိုက်ထွက်ချက်တိုင်ပင်၍တပ်တည်း ပြင်၍တည်တည်း လျှောက်စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၁ ခု တေရသမိဗ္ဗာသ်သင်္သည်း။ ကဆုန်လရက်စုံ၊ နယုံလ ရက်မစုံ၊ ပထမဝါဆိုလရက်စုံ၊ ဒုတိယဝါဆိုလရက်စုံ လျှောက်သည့်အခါမှာ ကေတုမ တိမြိုင်ဆရာတော်လက်ခံရမဇရူ၊ သီရိရာဇရူဆရာတော်တို့ လျှောက်သင့်သည်။ ဝန်ထောက်စာရေး ကြီး တို့အတွင်း ဝန်သံဆင့်ခံနား ခံမှတ်သား ၍ လျှောက် စေ။

15 April

1639

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၁ ခုကဆုန်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့အမိန့်တော်။

(ချီး ဖြည့် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ရပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

နှာ: ဝန်တင်မှတစ်ဆင့်လွှင့်သူကောကံစေ။ ကင်း မှာ လှေဘောင် လှေဝတိုင်: တာ၍ လှေဝတစ်ဆင့်လွှင့်ကြေး ၅ဝ ကောကံခံ စေ။ ကင်း တို့မှာလက်ဆောင်တင် စေ။

အရပ်ရပ်မြို့ရွာတိုက်ဝင် ကျေး ရွာအသစ်တို့ကိုအသုံး တော်ကိုခံ စေ။ အ ရပ်အကွက်သား တို့ကိုမခန့်ထား စေနှင့်။ အရပ်အကွက်သား တို့မှာငါဒေသစာရီ လှည့်တော်မူသည့်အချိန်ကြိုမှဖြစ်ပါ: ၉ ရပ်ပြတီး ပြငယ်များ ထင်သူငယ်ချင်း တစု တန်သည်နှစ်စုတန်သည် ပေါင်း ၅၀၀၀လက်နက်ကိရိယာနှင့်ညှဉ်းနေ့စွဲကိုခံ၍ စေခံ၊ နေစေ။ မသမ္မာ၊ သမ္မာ၊ ဆွမ်း ကြွေး ၊ ပရိတ်နာမခန့်မထား နှင့်၊ သူရဲငါး စုဝန်၊ ယွန်း စုကောင်း ဟန်ဝန်တိုက်လူတို့ကိုလည်း ခန့်ထား ရမည်။

အရပ်အကွက်ထွင်ခိုး သေး မီး ပျိုး မျှများ မှာလက်မထောက်မျှ တို့က စစ်ကြောခြင်းစစ်ကြော စေ။ ညောင်ရေ လှေ လှော်ဘုန်း ကြီး ပြဿာင်များ မှာအ ရပ်အကွက်သား တို့ကိုမခန့်မထား နှင့်။ ဝန်စုသား မြို့ရွာသား ကျေး သား တို့က ခိုင်ရက် ကျေး ခန့်ရမည်။ ကူး သန်း ၍မခန့်မထား သာ၊ လွတ်ကစာချွန်နှင့် ပေး အပ်မှစာချွန်အရကိုထောက်၍ ခေT စေရမည်။ ဝန်တိုက်စီရင်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၁ခုနယုံလဆန်း ၅ရက်နေ့နား ၁၅ April 1639 ခံစမြောက်မျှ ထုတ် ၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည်အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ရပေ။ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅။ ဝန်ဂေါအံပေ)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ တောင်ငူ၊ တောင်ဗဲတလံကရင် နွယ်လူစု ၁၀၀ တိုက်တိုက်ပုဂံပြည်
 ကိုက်အစိုက်ရသော နရပတိစည်သူအညာတပြင်သိုက်ချီရသွင်ညောင်ရွှေမြို့မဂလၢ
 နန်း ထင်သက္ကရာဇ် ၅၃၅ ခုသတင်း ဣတ်လဆန်း ၂ ရက်နေ့တွင် ငွေခွံတော်ဆက်စေ
 ခဲ့တော်မူသည်။ ငွေခွန်တော်စုသား တိုက်ပျဉ်ပျား ပြင်နား နေတိုက်ကလည်း ဆက်
 စေ။ ပန်း ရည်ကရင်တိုက်က ရွှေခွန်တော်ဆက်စေ။ သက္ကရာဇ် ၅၃၆ ခုသတင်း လ
 ဆန်း ၁၀ ရက်နေ့လူ ၁၀၀ တိုက်တိုက်ထပ်၍ ရွှေခွန် ငွေခွန်တော်ဆက်ခန့်တော်မူသည်
 အတိုင်း စာရင်း ကျအင်း ကျသား တော်အိမ်ရှေ့ရံပင်း တလဲမင်း သား ဝန်စာ
 ရေး တိုက်တိုက်ခေတ်၍ ဝန်တိုက်ကအပ်ရမည်။ အိမ်ရှေ့မင်း မှာပေး ချီန်စေ။
 သက္ကရာဇ် ၁၀၀၁ ခုတော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက်နေ့ပြန်သည်။
 11 September 1639

အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ရပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

နန်း ရိုး ငွေခွန်တော်သည်တိုင်နှင့်ရေစာတော်၊ နေရောင်ပြည့်နှင့်နန်း ရိုက်
 အခွန်သည်တိုင်သင့်နေရှင်နန်း ရိုက်အခွန်တော်သည်သေ၍အမွေဆိုင်ရာသော်လင်
 သေမယား စား အချင်း များ ဤရတနာသတ္တဝါဝါဝင်၁၀၀၂ ခုပါခေါင်လဆန်း ၄
 ရက်၅ နေ့သက်တော်ရမြတ်စွာဘုရား ရှေ့တော်ထင်သစ်ညိုသုကြီး အသက်ဂဝသုကိုသ
 စွာတော်ကျမ်း တိုက်၍နန်း ရိုက် ငွေခွန်တော်သည်တိုင်ထုံး မေး သော် သွေ့ကပ်စု
 တိုင်နှင့်ဖြစ်စေ၊ မြင်း တော်သည်အင် တော်သည်နှင့်ဖြစ်စေသင့်နေပြု၍လင်သေ
 သော်မယား သေသော်အမွေစား တိုင်အချင်း များ ၍ဂိုဏ်းရှင်နန်း ရိုး ခွန်တော်
 သည်ယောက်ျား ဖြစ်စေ၊ မိမိဖြစ်စေနန်း ရိုက် ငွေခွန်တော်သည်ကပါရင်း ဥစ္စာ
 ကိုက်အခြား ထား ပြီး မှမိမိကပါရင်း ဥစ္စာကိုလည်း အခြား ထား ပြီး မှနန်း ရိုက်
 ခွန်သည်သေရှင်သား မြေး အရဘက်၍ထမ်း သူမရှိရှင်ညီဖြစ်စေအစ်ကိုဖြစ်စေ၊
 ခွန်တော်သည်လင်သေ၍လင်အရဘက်ကိုစိုက်၍ထမ်း သူနှင့်မယား အမွေဆိုင်ရာသော်မ
 ယား ကပါသည့်ဥစ္စာကိုခြား ၍ထား ပြီး မှလင်ကပါရင်း ဥစ္စာကိုလည်း ခွန်တော်
 ကိုစိုက်ထမ်း သသူရသည်။ ၂ ပါး စုံပြု၍ဖြစ်ပွား သည့်ဥစ္စာကိုမူကား အရဘက်ကို
 ထား သသူနှင့်မယား နှင့်တယောက်တဝက်ဝေစေ၍ယူပြုရသည်။ ထမ်း ရာလယ်ကို
 လည်း ထမ်း သူတဝက်ယူပြုသည်ကိုအထက်စီရင်သည်ကိုလည်း ဤကား ဘူး ၏။ ကွန်ဝ်တို့လည်း
 စီရင်တော့သည်။

တောင်သူရွာသူကြီး အသက်ဂဝသုနှင့်၄င်း ညောင်ဝန်း သူကြီး သောက်
 ရသနစ်သူ၄င်း တမခါး သူကြီး အသက်၅၅နှစ်သူ၊ ၄င်း ရေမျက်သူကြီး ၊ ၄င်း င
 သရောက်သူကြီး တိုင်နှင့်တကွ၅ ယောက်သား ကိုယ်စွာတော်ကျမ်း တိုက်၍ မေး
 သော်သစ်ညိုသုကြီး ထွက်ဆိုသည်အတိုင်း ထွက်ဆိုသည်။

သစ်ညိုသုကြီး နှင့်ရွာသယာစား မကွန်ငချစ်လှ၊ ၄င်း လင်နှင့်မယား
 ကိုက်အခွန်တော်ထမ်း သွင်း ခဲ့၍ရွာသယာစား အမွေကိုရိက္ခာပြုရတင်နန်း
 ရိုက်ခွန်တော်သည်ထုံး ၊ အမွေဝေရိုက်ကိုစစ် မေး သော်၊ သစ်ညိုသုကြီး ကသက်သေ
 ညွှန်း သသူတောင်ရွာသူကြီး ငဆွေမောင်ကိုသစွာတော်ကျမ်း တိုက်၍စစ်သော်
 ထွက်ဆိုသည်၊ ငသရောက်နန်း ရိုက်ခွန်တော်သည်အမွေဝေရိုက်ထုံး အစဉ်သည်၊
 အမိအဘထင်သား ယောက်ျား မရှိ၍သား မိမိသွာရှိရှင်လည်း အခွန်တော်ငွေ

ကိုယ်မိမိထမ်း ရွက်ရ တော့သည်။ စည်း စီမံဥစ္စာ ဂရိယူင်လည်း အခွန် တော်ကိုယ်ထမ်း သယံဇာတသိမ်း ယူရသည်။ တပါး တခြား အမွေမခံရချေ။ စည်း စီမံဥစ္စာ မဂရိယူင်မိ သက်ဘသက်ထမ်း ဩရ တော့သည်။ သား ချင်း ဂရိယူက်ဏ္ဍန်ကိုယ်ထမ်း ရခန့်ရအရိုက်မဂရိ ချေ။

ပြည်က တော်ကိုယ်သစ္စာကျမ်း တိုက်၍ မေး သော်ထွက်ဆိုသည်။ ငသရောက် နန်း ရိုက်ငွေခွန် တော်အစည်သည်အာတိုင်ကိုယ်လည်း သား ထမ်း ရ တော့သည်။ အမိ တိုင်ကိုယ်လည်း သမီး ထမ်း ရ တော့သည်။ သား ယောကျ်ား မဂရိယူင်သား မိမိအမိ တိုင်အာတိုင်ကိုယ်ထမ်း ရ တော့သည်။ သား မိမိမဂရိယူင်သား ယောကျ်ား သည်အမိ တိုင်အာတိုင်ကိုယ်ပင်ထမ်း ရ တော့သည်။ စည်း စီမံဥစ္စာ ကိုယ်လည်း အရဘိုက်တိုက် သယံဇာတတိုက်ထမ်း ရ တော့သည်။ စည်း စီမံဥစ္စာ မဂရိယူင်လည်း အခွန် တော် ငွေကို မလွဲသာ ချေ။ ထမ်း ရ တော့သည်။ မေောင်ထွင်သား မြေး မဂရိယူင်လည်း နှမ ဆက်၍ထမ်း ရ တော့သည်။ နှမသား မြေး မဂရိယူင် မေောင်ဆက်၍ထမ်း ရ တော့သည်။ တပါး အဆွေအမျိုး သည်လည်း ဘိုး ဆက်ဘွား ဆက်အခွန် တော် ငွေဆက်ယူင်လည်း ညှိ၍ခံ ရ တော့သည်။ ကျေး ဣန်ကိုကား အရှင်အဆွေအမျှင်သား ချင်း မြေး ဘော် အခွန် တော်ထမ်း သူတိုက်စိတ်တုဏ္ဍုလ်ဣန်ပင်ဖြစ် သော်လည်း အခွန် တော်ကိုယ်ထမ်း ရ၏။ စိတ်မတုဏ္ဍုလ်မထမ်း ရ ချေ။

ရေမျက်သူဌ်း ကိုယ် မေး စစ် သော်ထွက်ဆိုသည်။ ငသရောက်အရိုက်အ စည်သည်အာတိုင်အမိတိုင် ဂရိယူင်အာတိုင်ကိုယ်သား ထမ်း ရသည်။ အမိတိုင်ကိုယ်သမီး ထမ်း ရ တော့သည်။ အာလွန်ခွဲယူင်လည်း တဝမ်း ပေါက်သူနှမသည်စည်း စီမံဥစ္စာ ဂရိယူင် လည်း အမွေခံရ တော့သည်။ နှမလွန်၍သား ဆက်မြေး ဆက်မဂရိယူင်လည်း မေောင် သည်နှမစည်း စီမံဥစ္စာ ဂရိယူက်ကိုယ်ခံရ တော့သည်။ သား ချင်း မြေး ဘော် ဂရိယူက် ကိုကိုယ်စား ထမ်း ဟူ၍တပါး တခြား ကိုမခံရ ချေ။

ငချစ်လှကသက် သေဉာဏ်သယံဇာတ မိမျှင် လှောက်ကိုယ်သစ္စာ တော်ကျမ်း တိုက် ၍ မေး သော်ထွက်ဆိုသည်။ ငသရောက်အရိုက်အစည်သည်အာတိုင်ကိုယ်လည်း သား ထမ်း ရ တော့သည်။ အမိတိုင်ကိုယ်လည်း သမီး ထမ်း ရ တော့သည်။ မေောင် သေ၍သား မြေး ဆက်ခံမည်သူမဂရိယူင်လည်း နှမထမ်း ရ တော့သည်။ နှမ သေ၍သား မြေး အဆက်မ

ရှိလျှင်အရှင်တို့အရှင်တို့ကိုယ်စား ဟူ၍အခွန်တော်ကိုယ်စား ရသည့်တိုက်အရှင်တို့ကိုယ်စား
စား ချေ။ အရှင်သား ချင်း မြေး တော်အမွေခံမည်သူစိတ်တူလျှင်တမ်း ရ၏။ စိတ်
မတူလျှင်မတမ်း ရ ချေ။

ပဉ္စင်း မိနောင်း ကိုယ်စား တော်ကျမ်း တိုက်၍ မေး စစ်သော်ထွက်
ဆိုသည်။ ငယ်ရောက်နန်း ရိုက်အစဉ်သား မြေး ဆက်၍တမ်း ရှက်ရတော့သည်။
သား မြေး မရှိလျှင်စဉ်း စိန်ဥစ္စာကိုယ်စား ယူသမျှတမ်း ရတော့သည်။ အရှင်
ကိုယ်စား တမ်း ရသည့်တိုက်အရှင်တို့ကိုယ်စား ။ အရှင်တိုက်ကိုယ်စား အရှင်နှင်အရှင်ရား
သည်မရှိ။

၄င်း မထီး သူကြီး မကိုယ်စား တော်ကျမ်း တိုက်၍ မေး သော်ထွက်ဆို
သည်။ ငယ်ရောက်နန်း ရိုက်အစဉ်သည်သား မြေး ဆက်၍တမ်း ရတော့သည်။ သား
မြေး မရှိလျှင်ဥစ္စာစဉ်း စိန်ကိုယ်စား ယူသမျှတမ်း ရတော့သည်။ အရှင်
ကိုယ်စား တမ်း ရသည့်တိုက်အရှင်တို့ကိုယ်စား ။ အရှင်တိုက်ကိုယ်စား ဘက်တမ်း ရား
သည်မရှိ။

၄င်း မထီး သူကြီး မကိုယ်စား တော်ကျမ်း တိုက်၍ မေး သော်ထွက်ဆိုသည်။
ငယ်ရောက်နန်း ရိုက်အစဉ်သည်အဘတိုင်ဖြစ်လျှင်လည်း အဘသား လည်း အဘတိုင်ကိုယ်
တမ်း နေသည်။ အဘစဉ်း စိန်ဥစ္စာကိုယ်စားအဘသား တဝက်အမိသမီး တဝက်အ
မွေကိုစား ရ၍ ငွေတိုင်ကိုလည်း ယူရ၏။ မေောင်သေ၍ညီသား မရှိလျှင်နှမတမ်း
ရသည်။ နှမထွင်သား မြေး မရှိလျှင်လည်း မေောင်တမ်း ရသည်။ သည်မူကား နှမ
ကြီး မြေး ဖြစ်သမျှသည်အခွန်တော်ကိုယ်စား ရတော့သည်။ အရှင်တိုက်အရှင်နှင်အရှင်
တမ်း ဟူ၍အရှင်တိုက်မတောင်း မခံ။ မြေး ဖြစ်သမျှအဝေး အလံရှိစဉ်အရှင်တောင်း
နှင်၍ မြေး မြစ်ရောက်ပြီး လျှင်လည်း မြေး ကိုအရှင်ခံ၍အခွန်တော်ကိုယ်စား တော့
သည်ကိုထိုမိမ့် မြေး တစုခွန်ငါး ယောက်အနက်သား သေလျှင်မိမ့်လေး ယောက်
ခေါင်း ထွင်သတင်တော့သည်။ ယောက်ျားရှိမှမဆိုသော ချေ။ သည်လေး ယောက်
အနက်တယောက်သေပြန်လျှင်လည်း သုံး ယောက်ခေါင်း ထွင်တင်ပြန်တော့သည်။
ယောက်ျား ရှိမှမဆိုရ ချေ။ ထွက်ဆိုသည်။

8 September 1640

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၂ ခုသတင်း ကွတ်လဆန်း ၄ ရက်စနေနေ့ဗြဲတိုက်တော်

သိုဝ်ထွက် တော်မူရသောထင်ငယ် ရေဘက် ငွေအခွန်သည်နှင်၊ နေရောင်ပြ မသား နှင်၊
 သင့်၍အခွန် တော်သည် သေ၍၊ အမွေကိုဆိုက်ပြရသောအကြီး တိုက်တိုက် မေး သည်။ အ
 စဉ်ရှိသည်ကိုဝံတော်ဦး တင်သော်ဝင်း တော်သား ကိုယ်ရံ တော်ဟူ၍လည်း ဆိုက်
 ရခြင်းမည် လောဝ်။ ရသေ့သတ်ဓမ္မသတ်ဟူ၍လည်း ဆိုက်ရခြင်းမည် လောဝ်။ သူတို့အလိုက်
 အစဉ်ရှိသည်ကိုလိုက်ရခြင်းမည်ဟူ၍ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအ
 ယှဉ်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိ၍အစဉ်အတိုင်း ထုံး ကို မေး
 စစ်၍စီရင်ထုံး ကိုက် ရေး ကူး သည်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ၁၉၄၄၊ ပုဂံ၁၇။ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇ ပေ။ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၃ ခုနယုလဆန်း ၁ ရက် နေ့အဝခြံတွင် မီး လောင်သည်။ ၁၀၀၃ ခု
 ကြိမ် လောင်ပြန်ရသဖြင့် မြို့တွင်း တွင်သတင်း သုံး နေကုန် သော ရဟန်း သင်္ဃာတို့ကို
 ရုံး သို့ပင့်၍ စစ်ကြောရသဖြင့် ပန်း ယ အောင်တပ် ကျောင်း မဟာရတနာကရ ဆ
 ရာ တော်က မေတ္တာ စောဆက်သွင်း သည်အချက်တွင် ၊ မဟာသမ္မတမင်း ထို့မှ စ၍ အပြည်
 ပြည် တောင်ထီး ဆောင်း နန်း စံမြန်မာဦး စွန်း ထွန်း သမ္မာမင်း ကေသာစံတို့
 ဣန္ဒြေရဟန်း ဘိုဝံသညိကစား ၍ နေ သော်လည်း မပြစ်မှား အပ် သောသူဖြစ်၍ မ နေ ဝ
 ကံမျှမရှိအံ့။ ထုံး ကား န ရပတိစည်သူမင်း ကြီး သည် မေါင်နှင် ရေသဘင် စံ ရာတွင်
 ရဟန်း တယောက်ပါး များ ၍ နေသည်ကို ရဟန်း ပင်ပါး မြား သည်ဟူ သောစိတ်
 တော် ရောက်ရသဖြင့် မ နေ ဝ ကံဖြစ်၍ ပစ်မှား မိ သော ကြောင့်စီး တော်မူ သော
 ဘောင် တော်တို့ နှင့် ရပ်သည့်အရာကို ယခု စစ်ကိုင်း တွင် တန့်တိုဘုရား တွင်သည်။ ထိုရ
 ဟန်း ကိုဝံသ တောပူဇော် တော်မူမှ ဘောင် တော်သွား ဖြသွား သည် ၊ ရှေး စကား
 စဉ်ရှိသည်။ မြို့တွင်း တွင် ရဟန်း သင်္ဃာတို့ကို ရုံး သို့ ပြန်ခေါ်၍ စစ်သည်အချက် ၊ မြို့
 တွင်း ကသည့်မြို့ပြင်ပန်း ယ စစ်ကိုင်း သို့ ကျောင်း များ ကို ပြောင်း ချီမည်အကြံ
 တော်ရှိ ရာမှ ကျမ်း ဂန်ကို ကောက် သော်သီက ကျောင်း ပုဂ္ဂလိက ကျောင်း စာ
 သင် ကျောင်း စတု ဒီသာ ကျောင်း ဟူ၍ ကျောင်း လေး ရပ်ကို ဆောက်သူတို့ဝံသရာ
 အား တင်၍ သောခါ ရေစင်သွန်း ၍ ရေစက်မဟာပထဝီထက်ကျ၍ နှစ်သိမ်း လေး
 သောင်း သော မြေအထူတိုင်ပြု လေသည်။ အဝီစိတိုင်ထိသည်။ လူနတ်တို့သာ ခု ခေါ်သည် ၊
 ၀ ရဲသတ္တဝါတို့ဝံသသည့်သူတို့၍ စုန်သွား လေသည်။ ထို ကျောင်း တို့ကို နေရာမှ မ
 ပြောင်း မချီသင့် ၊ ပြောင်း ချီချေ သောသူ၏အမှုသည်အကုသိုလ်အား ကြီး လေသည်
 အရာတိုက်တိုက်လာသည်။ ယူစစ် တော်မူသည့် ရဟန်း တို့တွင် မြန်မာ ရဟန်း များ တို့
 ကို နှုတ် တော်မူရသည်။ ဂွမ်း ၊ ယွန်း ၊ သိုး ဒယား ၊ ဒဝယ် ၊ တနင်္သာရီ ၊ တလိုင်း ၊ ကု
 လား စသော လူချီဝံသရဟန်း ပြုသည်။ ရဟန်း သာမဏေတို့ကို စစ် တော်မူအား ရှိ
 ယှင် ကျောင်း သို့ စေ၍ တိုက်သင်္ဃာအကြီး ရှေ့မေး မြန်း တော်မူ။ နှုတ်ထွက်အတိုင်း
 မှတ်စေ။ ယွတ်ရုံး ကခေါ်၍ ရဟန်း သင်္ဃာတို့ကို စစ်မ ကြောသင့်။ တနင်္ဂင်တကြား
 သော်လည်း မြန်မာ နိုင်ငံ၌ ရဟန်း သင်္ဃာတို့မျှမပုံရ ၊ ဘုရား သခင်သဘာဝ နာကွယ်
 ပြီဟူ သော အယူသဘော ရောက် ရာသည်။ ထိုသို့ ရောက်သမျှသည် ရေ မြေရှင်သည်ပ

ကတူပပြုရသည်။ သူသည်အ နေသဖြစ်၍အ ကျော်အ စော ကောလ၁ဟလမသင့်ဖြစ်သည်။
 ကျောင်း များ နှင့် စေတီပုထိုးရုပ်တု ရှေး တည်ထား သမျှတို့ကို နှိပ်ကယ၁ယီ မဖြစ်
 စေသင့်သည်ကို အမြဲမှတ် တော် မူပါသည်ဖြစ် သော ကြောင့် ရဟန်း တို့ကို ဝိဇ္ဇာရုံး က
 ခေါ်၍ မစစ် နှင့်၊ ကျောင်း မှာသာ မေး မြန်း စေ။ ဝန်တို့က စီရင်။
 (မိုး ဩဉ် ၁၉၄၄၊ တက်ဗဟို၄၅၂၄၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဒဂုန်စေတီတော်ကိုရံတိုင်း တာရှင်ဘိနပ် တော်အတောင် ၂၀၀ ရှိသည်။ ကုန်သည်ညီ နောင်တိုက်သည်ဥက္ကလာဘမင်း တရိုဂုဏ်မင်း တိုက်သည်ခုတိုင်း တာသည်အတိုင်း တည်ထား သည်လော။ ရာမညဉ့်အစိုး ရသောမင်း တိုက်လက်ထက် ထပ်၍တည်သလော။ အထက်တည်ရင်း စေတီပမာဏသည်ဒဂုန်စေတီရင်း ထွင်သော ဓမ္မပြသော စေတီတော်လည်း ရှိသည်။ ထိုစေတီတော်နည်း စေတီတည်ထား ၍အမြင့်ရှိသီး အဝှံ၂၀ သည်တံဆင့်များ ထွင်နဝရတ်အပြည့်စီသောသီး တော်ကိုမည် သည်မင်း ထွင်လျှာဘူး သနည်း။ ထိုအကြောင်း များ ကိုက်သော အောင်အနန္တဓမ္မ အနုရုဒ္ဓါဆရာ တော်တို့ကိုလွှတ်သို့ပင်၍ မေး ရွှေဘက်ရမည်။ ဆရာ တော်တို့မိန့်တော် မူသည်အရာများ ကိုမှတ်သား ၍ဝန်တို့ကွင်း ။

24 January 1642

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၃ ခုတပို့တွဲလဆန်း ၅ ရက်နေ့နား ခံစမြှောင်မှူး ထုတ်၍ လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုးကြည် ၁၉၄၄၊ ၉၈-၁၇၁-၇၆၀။ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

တင်သည်။ ကျောင်း တင် မည်။ သည် များ ကိုင် န ရက ဘပြုသည် များ သည်။ ဤကံအ
 ရက် နှင့် မဟုတ် လော။ ကျောင်း တက ဘ မဟုတ် ခံသည်။ သူ ခေတ် မှ ဝမ်း မြှောက်သည်။
 သည် များ သည် ကောင်း မှု ပြု ရ ဘ တွင် ပင် မ ကောင်း မှု မှီကပ်၍ ပါလ သည် မဟုတ်
 လော။ ကျောင်း နေသံဃာ တော် ကို ဝိသေသ ရ ဘ မှု ခေတ် သည် အိမ် ဆောက် ရ ဘ ဆောက်
 စပါး ထင်း မီး ထင် လော ဝင် ဂွေ အဂ္ဂ ခံသည် သံဃာ တော် မှ ဘ တပည့် ခေတ် ချေသည်။
 ဝန်စယ် မီး ထင်း လွတ် အောင် နှံ ချေသည်။ နာ ဖျား လွှင် ဆေး ဝါး အဂ္ဂ ခံ မှ ကို
 တောင်း ချေသည်။ မ င မ ပါ ဝမ်း နည်း သည် ဟူ၍ ပြု ချေသည်။ ဝတ်ဆွမ်း ဝတ်တင်း
 ယူ ထင် မှ ဘ လိုက်သည်။ မ ပ င ပဲ ကို ဝိသေသ ရ ဘ မှု အိမ် သို့ အလ ဘ ခံသည်။ သည် များ သည်
 ကျောင်း ဆောက်၍ သံဃာ တော် ကို ဝိသေသ ရ ဘ မွေး သည် ဟူ၍ ပြု ပါလျက် ပင် ဆ ရ ဘ မွေး
 သည် အပြစ် မ ကောင်း မှု မှ အပယ် လေး ပါး ခံ အကြောင်း သည် လိုက် ကြောင့် ဖြစ်
 ပြန်သည် မဟုတ် လော။ ကျောင်း ဆောက်၍ သီလလည်း ရဟန်း အကျင့် ဟု မည်။ တပည့်
 တပန်း ကို ဆုံး မ မည်။ စိတ် နှင့် မညီ လွှင် နှင် ဖြိုက် မည်။ စာ ပေကျမ်း ဂ န်လည်း တ
 ပည့် ကို ဝိသေသ မည်။ ကို ဝိသေသ လည်း သင် မည်။ လူ သူ အစွဲ အ နေ မ ခံ မည်။ တက ဘ တ
 က ဘ မလ ဘ လွှင် ပါဏ ဘ တိ ပတ် သူ အသက် ကို မသတ် နှင့်။ သူ သတ် ခါး သတ် လ မည်။ အဒိန္န
 ဒါန် သုဥစ္စာ ကို အလိုက် မဟိ နှင့် မ ခိုး နှင့်။ သူ ခိုး ပြန် ဖျက် ပြန် လ မည်။ သူ သား
 အိမ် ရ ဘ ကို မပြစ် မှား နှင့်။ ယောကျ်ား မဖြစ် ပဲ မိန်း မ မဖြစ် ပဲ ဖြစ် မည်။ မိမိ
 သား မယား ကို သူ ဖျက်ဆီး ပြန် လ မည်။ အပယ် လေး ပါး ထင်လည်း ခံ ရ မည်။ မုသ
 ဝါဒ မမှန် ကို ဆိုလွှင် ခွေး ကောင် ပုတ် ကဲ့သို့ ခံ ထွင်း ပုတ် မည်။ ဆိုက် သ မှု ကို သား
 မြေး ကျေး ကွန် ကို ဝိသေသ လည်း မတည် ဟု မည်။ အ ကောင်း ဆိုက် ဝိသေသ လည်း သူ မ
 နာ လိုက် မယုံ ဟု မည်။ သူ ရ ဘ မေယ သေ ချင် သေ ရက် ကို သေ ကံ လွှင် ရူး မျှင် အပြစ်
 ရူး ချင်း ၊ လျှာကြီး ၍ စကား မ ပီ ချင်း ၊ အရက် ချိုင့် ဖွယ် မဟိ ချင်း သို့ သည် အပြစ်
 သည် အပယ် လေး ပါး င ရဲ သည် ပြင် ဖြစ် ရ ချင်း ဖြစ်သည်။ တက ဘ နှလုံး သွင်း ၊ စေ ခံ
 ဟူ၍ ဟော ချင်း ၊ ဆုံး ခံ ချင်း သေ ချင်း နှိုက် မလွှဲ သာ သေ ချ မြဲ မြဲ။ သည် က သေ လွှင် ဖြစ်
 ကောင်း အရ ဘ မှာ ဇာတိ ဖြစ် ပြန် လေသည်။ ဇာတိ ဖြစ် ရ ဘ မှာ ဗျာဓိ အနာ နှင့်
 မတင်း ၊ ဇ ရ ဘ တ ရွေ့တ ရွေ့ရက် ဇာတိ ဖျက်၍ ဆို ရ ချင်း ၊ မ ရဏ သေ ရ ချင်း သို့
 နှင့် သို့ နှင့် သာ ကို သူ ငါ ဘုမ္မံ သုံး ခွင် ဝယ် ဟိ သ မှု သည် ဖြစ် ကုန် သည်။ နိဗ္ဗာန် သာ အ

မြဲအတည်၊ ချမ်း သဘာဝဖြစ်သည်၊ နိဗ္ဗာန်ဆုကို ရတောင်း ၊ ငါသည်လူသား ဘုရား အ
 ကျင့်ကို ကျင့်၍ ဘုရား တပည့်သား ဖြစ်၍ တကသည်း ၊ ကောင်း ၊ ဆွမ်း ၊ သင်ကန်း၊
 ကွမ်း ၊ လက်ဘက်၊ ဆေး ဝါး ၊ ပစ္စည်း လေး ပါး ဖြင့် ဖွဲ့သည်၊ လုပ် ရွေး သည်သည် ဘု
 ရား တပည့်သား သံဃာ တော် ဟူ၍ ဖွဲ့ချင်း လုပ် ရွေး ချင်းသည် မြတ်စွာ ဘုရား ကို ရွာ
 သည် မည်သည်၊ နိဗ္ဗာန်ဆုကို ရတောင်း မှ ကောင်း မှ၏အကျိုးကို သည် ဟူ၍ ဟော
 ပြောဆုံး မသော ရဟန်း သည် ရဟန်း ကောင်း ၊ ပစ္စည်း လေး ပါး ဖွဲ့ပေသည်
 လုပ် ရွေး ပေသည် ဟူ ရွှေတကကို မေး ၍ ပြန်၍ စမ်း ၍ သတ်၍ ပြုသော ရဟန်း
 သည်၊ မြတ်စွာ ဘုရား အပြစ် တော်တင်၍ ပစ်စွန့် တော်မူသသူ၊ ရဟန်း ပေါ၊ တကသ
 သည်လည်း ဂျာဒိန်း ဖွယ် နှင့် ပန်း ပေါက် ပေါက် နှင့် ဆရာ သို့ ရသွား ၍ ဘုရား တပည့်
 သား သံဃာ တော် ဟူ၍ ဂျာဒိန်း ပူဇော်၏။ အကွန် နှစ် မတော် မတတ် နိုင် ဟူ၍ မဆိုက် မ
 မှတ်၊ ဂျာဒိန်း လုပ် ရွေး ပါသည်၊ ဘုရား တရား နှင့် လျော်စွာ ကျင့် တော်မူ၍ စာ
 ပေကျမ်း ဂန်သင်ကြား တော်မူ ပါဟူ၍ ချီး ဆော် ချင်း သည်သည် သူ တော် ကောင်း
 အဂ္ဂါဒါယက ဘုရား သည်၊ သည်အတိုင်း ပြန်သည်။

(တက်ဗဟို ၄၅၁၉၆)

လွန်လေသည်သုမ္ဘိတပည့်ဓမ္မရသီသုမ္ဘိတတို့ကိုလည်း (သက္ကရာဇ် ၁၀၀၃ ခုတပိုင်းလပြည့်
 ကျော် ၁၃ ရက် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့) လည်း ကောင်းကုတော်သစ်ဘုရား စတင်ပူဇော်ပြန်
 နည်းအမိန့်တော်ကား ငှက်ပျောတည်စေငယ်သည်သဒ္ဓါရိပ်နည်း၊ ဓရတပည့်သဘာ
 မဇ္ဈကို ကောင်းဆောက်၍ပျံသည်။ အမျိုးတော်ချင်း ကျေးဇူးတော်ချင်း ငယ်သဘာ
 ဖြစ်ချင်း မှီခိုရမည်မှတ်ချင်း စည်းစိမ်ဥစ္စာခံချင်း မဟိလေသံသရာကိုရည်၍သံ
 ဃာတော်တူ၍သဒ္ဓါရိပ် ဆောက်ပျံသော ကောင်းသည့်ဘုရား ဂွဉ်အား ပျံသည်မည်၏
 ကောင်းနေသဘာမဇ္ဈသည်လွန်ခါနီး ပျံအပ်ခဲ့သောသဘာမဇ္ဈသံဃာအား ပျံပြီး၍
 အာရိယပြတ်ပြီး သည်သဘာမဇ္ဈ ကောင်းဖြစ်ပြီး၍ သဘာမဇ္ဈပေးအပ်သည်ဟိသော်
 ကောင်းကိုသတင်းသုံးပိုင်၏ ကောင်းတကမသည့်အကျိုးအကြောင်း ကျေးဇူးဥ
 ပကတရကိုထောက်၍ မဆောက် ကောင်းမီးလောင်လေလျှင်သံဃာတော်တူရည်၍
 ဆောက်ပျံလေသည့် ကောင်း ကောင်းနေသည်မပေးအပ်သည်နှင့်သဒ္ဓါရိပ် ဆောက်
 သည် ကောင်းဖြစ်သည်သဘာတော်ဝယ်ဘုရား ဂွဉ်ဆုံးမအကျင့်တော်ကိုကျင့်တည်
 သောကျမ်းဂန်လိမ္မင်ကြောင်း သင်ကြားနိုင်ချင်း သိမြင်သည့်အတိုင်း ကျင့်ချင်း ပ
 ရိယတ္တိပဋိပတ္တိကိုဖြည့်သောဘုရား တပည့်သားအား သဒ္ဓါပါမည်တူ၍ ကောင်းတက
 မသည့်ဘုရား ဂွဉ်သံသဘာတော်ဝယ်ကျိုးကြံ၍ ဆောက်သည့် ကောင်းဘုရား ဂွဉ်
 သံသဘာတော်ကိုတမ်းဆောင်သောပရိယတ္တိပဋိပတ္တိကိုဖြည့်သောရဟန်းကို ကောင်း
 တကမသဒ္ဓါလိုလံသည် ကောင်းနေသဘာမဇ္ဈတပည့်တို့သည်အရပ် ကောင်းကိုတန်
 ချင်းဆီးတားချင်းကိုမပြုသဘာချေဘုရား ဂွဉ်အမိန့်တော်ကိုရိပ်နည်း ကျမ်းဝယ်
 လည်း ကောင်းတိုက်ဝယ်ရဟန်းတို့လည်း ဟိလျက်ရဟန်းအကျင့်ရိပ်နည်း သိက္ခာကိုသင်
 ကြားချင်း လိမ္မာချင်း ပါဠိမုတ်ပြချင်း သိက္ခာပုဒ်တော်ညီကြောင်း သိတင်းသုံး
 တော်တိုက် သံသရာကိုဆုံးမနိုင်မည့်အစွမ်းဟိလောဆုံးမသင်ကြားနိုင်စွမ်း သော
 ရဟန်းအား ချီးပင့်၍ဆုံးမနည်းနာခံချင်း ပြုအပ်သည်ကိုရိပ်နည်း တော်ဝယ်လော
 သည်နှင့် ကောင်းတကမ။ ပရိယတ္တိပဋိပတ္တိကိုဖြည့်သောသူကိုသဒ္ဓါလိုလံ သည်ကိုရဟန်းတို့
 သိစေခေပေတေလေ။ ဇာတိဇရိမရတနာစက်ချင်း သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲလွှဲယအသည်
 ကိုကူးခပ်လွယ်ကြောင်း လူ၏တကမမုဆိတ်ဆံဖြတ်ပယ်၍လူ၏အဝတ်မှလွှဲပြား ကြောင်း အ
 စိတ်စိတ်ဆုတ်၍ ဖန်ရည်စွမ်း သောသင်တန်းကိုဝတ်၍အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်ကူးခပ်ကြောင်း

(16 February 1642)

ကျင့်ပြီး သည်တမုံသမား လဲတက်ကိုင်၍ကူး ခပ်ကြောင်း ဆောင်ပို့ချင်း သည်ပရိယတ္တိ
ပဋိပတ္တိဖြည့်သောအရသာသောသရဿာမည်သည်ရှင်လိုလိုက်စိတ်လိုလိုက်ဆရာသည်ကား ဆရာ
မဟုတ်တန်လျှင်ကို ရေဟူ၍ပြသည်သဖွယ်သော။ သည်အမိန့်တော်များ ကိုဆရာတော်အရှင်
ရတနာရတုန်း ငြိမ်း ဘုရား ကိုလည်း ရွှေဘက်ရသည်။ ဆရာတော်အရှင်တိဿာသန
ဇောတဘုန်း ငြိမ်း ဘုရား ကိုလည်း ရွှေဘက်ရသည်။

(တက်ဗဟို၄၅၁၉၆)

ဆရာတော်အရှင်မဟာရတနကရဘုန်းကြီးဘုရားမိန့်တော်မူသည်။ ဝိနည်းစိုရ်
တကောပိုင်းဖြစ်သည်။ တကောတော်ရေမြေသီခင်မင်းတရားကိုစောဆက်ပါ
မည်ပြန်လှသည်။ ဝိနည်းသိက္ခာနှင့်လျော်သောကျောင်းရဟန်းမဟုတ်ကြဖြစ်
သောကြောင့်ငါမဆိုချင်ဘူး။ ရေမြေသီခင်မင်းတရားတို့သည်လည်းပြည်သူတို့၏
အမှုအကျိပ်စီးပွားကိုစီရင်တော်မူသည်နှင့်သဘာဝတော်၅၀၀၀တည်အောင်
သောအမှုကိုကြီးတော်မူသည်နှင့်မလုပ်ဘူး။ မိန့်တော်မူတော်မူမည်မတင်ဟူ၍ဆိုလိုက်ပေ
သည်။ ရဟန်းတို့ကလျှောက်မည်အကြောင်းကိုဆိုလိုကတည်းကပင်မူကားတရား
မင်းကြီးစိတ်တော်ဟိသကဲ့သို့ပင်ငါစိတ်ဟိတော့သည်။ မွက်၍သာမဆိုသည်သည်၎င်း
ပျောက်တစ်စမငယ်သည်ရှေ့ကောင်းမှုကြီးနှင့်ပြည့်စုံသော၊ မကောင်းမှုကံဖျက်လေ
၍မူကားသူဆင်းရဲအမျိုး၌ဖြစ်သည်။ ကံပေးရာသောသဘောသည်၊ ကာလဒေ
သဥပုတ္တိ၊ ပယောဂသင်္ဃုပေးနိုင်ရသည်။ ထိုအကြောင်းဆိုလျှင်မင်းကောင်း
ကာလနှင့်ပြုလေသည်သည်၊ ကာလသင်္ဃုသည်မည်သည်၊ သဘာဝတော်တည်သည့်အရပ်
တွင်ဖြစ်သည်သည်၊ ဒေသသင်္ဃုသည်မည်သည်၊ စိုက်စိုက်မတ်မတ်ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုလေ
သည်သည်၊ ပယောဂသဗ္ဗုတ္တိမည်လေသည်။ ဤသို့လျှင်တရားစောင့်သောတရားမင်း
ကြီးဟူသောမင်းကောင်းကာလ၊ သဘာဝတော်တည်သောအရပ်ဟူသောဒေ
သ၊ သဘာဝတော်တွင်း၌ကျောင်းဆောက်သောကုသိုလ်ဟူသောပယောဂနှင့်
ပြည့်စုံသောကြောင့်အကျိပ်စီးပေမည်ငံသောရှေးကံသည်ပေးလေသောကြောင့်
တရားမင်းကြီးသည်သို့စင်သောပေးတော်မူချင်း၊ ချီးမြှောက်ချင်းကိုခံရ
တော့သည်ဟူ၍သိရတော့သည်တရားမင်းကြီး။

ဆရာတော်အရှင်တိဿသနဇောတဘုန်းကြီးမိန့်တော်မူသည်။ တရား
မင်းမြတ်မိန့်တော်မူသကဲ့သို့၊ ယခုလူတို့သည်အညမညဥပကာရအချင်းချင်းကျေး
ဇူးပြုနိုင်သည်ကိုအကြောင်းပြု၍အရှေ့ပေးချမ်းသည်သဒ္ဓါဒါနမမြောက်သဒ္ဓါ
၍အရှေ့ပေးသည်မမည်။ ဂေဟသီတပေမအတ္တဘောတဏှာကိုပိုမို၍ဖြစ်သောချစ်
ချင်းဖြင့်သာယာပေပြည်သည်။ ပရမတ္ထသဒ္ဓါတရား၏ကိစ္စမဟုတ်။ ပရမတ္ထသဒ္ဓါ
တရားကားကံကံ၏အကျိုးကိုစိုက်စိုက်ယုံကြည်၍ချင်း၊ အရှေ့ခံပုဂ္ဂိုလ်၏သီလဂုဏ်
အစရှိသောကျေးဇူးကိုကြည်ညိုသဖြင့်ချင်း၊ ဤနှစ်ပါးသာလျှင်သဒ္ဓါဒါန

မြောက်သည်။ ပသေနဒီကောသလမင်းကြီးသည်တက္ကသန္တအိန္ဒိယတို့၊ ဂင်ပင်
 ဘုရားအဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အလှူကိုပေးရသနည်းဟူ၍မေးလျှောက်သောခါ၊
 ယက္ခမဟာရာဇစိတ္တပဿိဒတိ၊ တက္ကဒိန္နဒိတိ၊ ဟူ၍ဟောတော်မူသောမုဗ္ဗပတ်
 ပါဠိပဒိန္နိက၊ စိတ္တပဿိဒတိဟူသောပုဒ်၏အရသည်လည်း အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သီလဂုဏ
 အစရှိသောဂုဏ်ရှိကြည်သောသဒ္ဓါတရားသာရသည်။ ပသေနဒီကောသလမင်း
 ကြီးသည်မြတ်စွာဘုရား ဖြေတော်မူသောပဌမအဖြေတော်ကိုကြားလျှင်၊ တက္က
 သန္တဒိန္နဒိန္နဒိန္နမဟဗ္ဗလံ၊ ဂင်ပင်ဘုရားစိတ်ကြည်သောပုဂ္ဂိုလ်အား အလှူကိုပေး
 ရသော်လည်း ဟောတော်မူပြီ၊ စိတ်ကြည်တိုင်း ကြည်တိုင်း ပင်လျှင်သောအလှူ၏
 အကျိုးသည်ကြီးမည်လောဟူ၍မေးလျှောက်ပြန်သောခါ၊ ဂုဏဝန္တသုခေါမဟာ
 ရာဇဒိန္နဒိန္နမဟဗ္ဗလံ၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အလှူကိုပေးရသနည်းဟူ၍မေးကြီး
 မေးသောကြောင့်၊ စိတ်ကြည်သောပုဂ္ဂိုလ်အား အလှူကိုပေးရသော်လည်း ငါဟောတော်
 မူသည်၊ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အလှူပေးသောအကျိုးကြီးရသနည်းမေးရာမှာ
 သောကား၊ ဂုဏဝန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူသောအလှူသည်အကျိုးကြီး၏ဟောတော်မူသည်
 သည်တရားတော်နှင်ညီစွာကုသိုလ်တော်ဖြင့်ပျောက်တည်စေမည်ဟုကျေးဇူး
 နှင့်ပြည်စုံသောအလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ရှိကြည်သောသဒ္ဓါတရားဖြင့် ကံကံ၏အကျိုးကို
 စိုက်စိုက်မတ်မတ်ယုံကြည်သောစိတ်ဖြင့်လှူသောအလှူတရားမင်းမြတ်သည်သာဓု
 ခေါ်တော်မူခြင်းသည်၍တရားတော်နှင်ညီစွာပတ္တနမောဒနာဟူသော
 ပုညကိရိယဝတ္ထကောင်းမှုအကျိုးကြီးမြတ်လှသည်တရားမင်းမြတ်၊ သက္ကရာဇ်
 ၁၀၀၃ ခုတပေါင်းလဆန်းတရက် ဇန်နဝါရီလလဆန်းလဆန်း ၁၈ February 1642
 မင်းသားမင်းမြေးများတော်မတ်တော်တို့ဝိဘောဇာထွင်ရုံမိတော်ထက်သို့
 ခေါ်၍ ပြန်ဟူ၍ဘုန်းတော်အလှူခံကြီးမြတ်တော်မူလှသောအရှင်ဘဝရှင်မင်း
 တရားဗျာဒိတ်တော်အတိုင်း ပြန်ရသောအမိန့်တော်။

(တက်ဗဟို ၄၅၁၉၆)

မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူသည်။ လူတို့က သောအစုံခံသောကုသိုလ်သည်။ သမုဒ္ဒ
 ရာဇေယျဝါလေ၍ကရောဂါပေး ပျက်စီး လေ၍ ဂူ၌မြင်လတ်သောခါမဆွေး မ
 ပျက်ပဲလူတိုက်လုပ်ပြန်သကဲ့အတိုင်း ဂြိုင်း ဝဲဒွါန်ဖြစ်ပြန်၍ နှစ်တရားမှတစ်ပါးပေ
 သောလိင်ကန်း လည်ဒွါန် နှား ဝယ်တပ်သကဲ့သို့ တပ်မိချင်း သည်ဖြစ်ကြောင်း ရာဇာ၊
 လူအဖြစ်ကို ရမည်သည်ဆိုထက်အလွန်ခဲလှသည်။ ခဲသောအဖြစ်ဖြင့်လူဖြစ်ကြောင်း သော်
 လည်း ဘုရား ဖြစ်တော်မူသောအခါဒွါန်ကြွယ်မိမည်အလွန်ခဲလှသည်။ ယင်း သိုက်ဖြစ်
 ကြောင်း သော်လည်း အသိပညာသဒ္ဓါကြည်ညိုချင်း ဖြစ်မည်သည်အလွန်ခဲလှသည်။ ယင်း
 သိုက်ဖြစ်ကြောင်း သော်လည်း ဘုရား ဂူ၌ကို မျက်မှောက်ဘူး မြင်ရမည်အလွန်ခဲလှသည်။
 ဘူး မြင်ရကြောင်း သော်လည်း ရဟန်း ပဉ္စင်း အဖြစ်ကို ရမည်အလွန်ခဲလှသည်။ ဤ
 သိုက်ဖြစ်ခဲချင်း ငါး ပါး ကို ဟောတော်မူသည်။ လူဖြစ်ရသည်အလွန်မြတ်လှသည်။ မြတ်
 ပါလျက်လည်း ဘုရား ဟောတော်မူသည်ကို ဝါသနာမပါ။ ရတနာသုံး ပါး ဒွါန်မကြည်
 ညိုလည်သူမူကား အသေခင်း ထင်တယောကံ၊ အသိန်း ထင်တကျိပ်မျှသာ။ အဂ္ဂပေး
 ကောင်း ဆောက်ပါချဉ်တကား ဆိုဖွယ်၊ ဖြစ်ခဲကြောင်း သည်ကို ခံအပြစ်သည်။ အ
 နာဇာန်တည်ရာတစ်ရွာရွာရပ်ဓာတ်ဘောက်ပြန်၍ဆိုဝံ့၊ ထောင်အိုင်ရချင်း ၊ လင်
 များ သား မြေး ချစ်သူခင်သား စဉ်း စိန်ချင်း သင်္ဃာန်ယွင်း ပင်ပျက်စီး ချင်း
 ကြောင့်စိုး ရိပ်ကြော့ချင်း ၊ ကြောင့်ကြွခြင်း ၊ နှလုံး မသေခြင်း ၊ ငိုမြည်တမ်း
 ချင်း ၊ ကိုယ်လည်း သေပြန်ရချင်း ၊ ဇာတိဖြစ်ချင်း ကြောင့်ဇရာဗျာဓိမရစာ
 သာ အမြဲဖြစ်၏။ မင်း စင်္ကြံဒေ မန္တမင်း ၊ သဌေး ဦး ၊ နတ်သမ္ဘာ ၊ ဗြ
 ဗ္ဗာအဖြစ်ဖြစ်ကြောင်း သော်လည်း ကံမကံသည့်အချိုးသာ ၊ ကံကံခဲလျှင် ကောင်း သော
 အဖြစ်သည်အတည်မဟုတ်။ နိဗ္ဗာန်သာအတည်ရှိချင်း ၊ ချမ်း သာချင်း ခြံသည်။ နိဗ္ဗာန်
 ချမ်း သာကို ရမည်အကြောင်း သည် ဒါနသီလကမ္မဋ္ဌာန်း အမြဲအောက်မေ့ချင်း၊
 စောင့်ချင်း ၊ ဂျာချင်း ဖြင့်အာနိန္ဒာဖြစ်ချင်း ၊ အိုင်ချင်း ၊ နာချင်း ၊ သေ
 ချင်း ကင်း သောနိဗ္ဗာန်ဆုကို ရလိုက်၏ဟူ၍ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်မှတ်၍ လောဘဖြင့်
 မတော်ပြုချင်း ၊ ဂွှာဝါး ဖြင့်တလိန်တလယ်ဖြင့်တပ်စွမ်း ချင်း မပြုပဲ ၊ ဝှာသား သ
 ဖြင့်လယ်လုပ်ချင်း ၊ ကံသွယ်ချင်း ၊ ကျွေး ချမ်း ဖြင့် ၊ ဂျာချင်း သည်များ သောအ
 သီးအရမှာ နိဗ္ဗာန်သော ကောက်ပျို နှင့်တူ၏။ အလွန်သည်မြတ်စွာဘုရား လည်း ကောင်း

ပစ္စေကဗုဒ္ဓဘုရားလည်း ကောင်း ဂုဏ်သတ္တိလည်း ကောင်း ဖြစ်၏။ ယင်း သို့
မရှိသော်လည်း ဘုရား ဂွင်ဆုံး မတော်ကို မှတ်စိတ်ထိမည်စိုက်သကဲ့သို့ဆုံး မတော်
ကို စောင့်၍ ကွင်းသော ပဋိပတ္တိဟောတော်မူသောတရား တော်ကိုမှတ်ချင်း ၊
ပွား ပြန့်အောင်သင်ကြား ချင်း ဟူသော ပရိယတ္တိနှစ်ပါး စုံသောပုထုစဉ်ဂုဏ်
ကောင်း အားလည်း ကောင်း ၊ ယင်း သို့သော အရှုခံသည်လည်း မြေကောင်း သ
ဖွယ်ဖြစ်၏။ အရှုပေး သည့်အစွမ်း လုံလပ်ရိယဖြင့်လုပ်ဆောင် ငွေသေလယ်လုပ်သ
ဖွယ်ဖြစ်၏။ သဒ္ဓါချင်း ဟိ၏။ ဤချိန်စိုက်ချိန်၊ ရေထုတ်ချိန်၊ ရေသွင်း ချိန်ကလ
အချိန်အတိုက်သိတတ်ချင်း သည်ကို ဖြစ်ပျက်လောကထံတရား ကို နှလုံး သွင်း ချင်း၊
နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို အလိုရှိ၍ ရှုချင်း သည်ဖြစ်၏။ ယင်း သို့သော အရှုပေး ၏ ကောင်း
မှုသည် နည်း ငြား သော်လည်း အတိုင်း မသိသော အကျိုးကိုရ၏။ ကောင်း သောလယ်
မြေလုံလပ်စွမ်း ချင်း ၊ လုပ်ဆဲစိတ်ဆဲသိချင်း ကဲ့သို့သိချင်း ၊ ချိန်နှင်အတုအမည်
ပစ္စည်းလည်း ဘန်း ၏အရှုခံလည်း မြစ်၏။ နှိပ်နှိပ်ဖြစ်ကို စက်ဆုပ်ချင်း ဖြင့်ကောင်း
မှုအကျိုးကိုသိချင်း ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်၍ ရှုချင်း သို့သော် အကျိုးကိုဘုရား အပေါင်း ကို
ဆိုသည်ချီး မှမ်း တော်မူ၏။ ဘုံကြောင့် ခါနအရှုသည်ဖြစ် သေသည်။ မည်သည်ကိုမ
ကပ်ငဲ့ဝဲ။ အရှုခံမြတ်အား စူးစမ်း ဂွာ ဖွေ၍တရား သဖြင့်ဖြစ်သော ပစ္စည်း ဖြင့်
ကောင်း မှုအကျိုးကို ယုံကြည်စွာ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်၍ သာယာချင်း သည်ဘုရား ဂွင်ကို
မှတ်မှတ်ရှုရသည် နှင့်တူ၏ဟူ၍ဘုရား အပေါင်း ကိုသည်ဟောတော်မူသည်။ သို့
ကြောင့်လျက် သည်အရှုမမည်။ အဆွေခင်ပွန်း အတုံ့အလှည့်ဆက်ဆံသကဲ့သို့ပင် ၊ ဂုဏ်
တဏှာလောဘနှင်တပ် ရှည်၍ ရှုသည့်သောမည်သည်။ အသည်တည်စေမယ်သည် ကျောင်း
မီးလောင်ပေသော ဂုဏ်း ကိုကြိုက်၍ ကျောင်း ဆောက်၍လုပ် ကျွေး သည်လုပ် ကျွေး
သောသူမြတ်သည်လွန်ခဲ့လျှင် ၊ ငါကြိုက်ပါ၍ ကောင်း မှုပြု၍လုပ် ကျွေး ပါသည်လွန်ခဲ့သည်
ယခုလုပ် ကျွေး ၍ ကောင်း မှုပြုပါရမည်သည်စာ ပေးကျမ်း ဂန်သင်ကြား ပါမည်။ ဂု
ဏ်း စာဂိုဏ်းကွင်းညီပါမည်သော တော်ကိုလုပ် ကျွေး ပါမည်။ လုပ် ကျွေး ၍လွန်သော
ကျောင်း နေသံသတပည့်တို့သည် အပျိုအရွယ်ကျမ်း ဂန်သင်ကြား ချင်း ၊ ဂုဏ်း
အရိယာအကျင့်ကို ဆုမဲ့ပဲ့ပြင် ချင်း မစွမ်း နိုင်။ စာပေးကျမ်း ဂန်သင်ကြား ၍ ဂု
ဏ်း အကျင့်ကိုဆုံး မပဲ့ပြင် နိုင်သော ဂုဏ်း အား ရှု၍လုပ် ကျွေး ပါရသော် ၊ မ

ကံကံ ဧကံ ဧကံ မတတ်နိုင်တတ်နိုင် ဧကံ ဧကံ လုံ့လအား ထုတ်၍ ကျောင်း ဆောက်၍ ပစ္စည်း လေး ပါး ဖြင့်လုပ် ကျွေး ပါရ သော် ကောင်း မှုအကျိုး သည်ကြီး ပါမည်ဟုအမှတ် တင်၍ ကျောင်း ကိုသတင်း သုံး မည်။ ဘုရား တပည့်သား သံဃာအပြစ်ကို ရွေး ချယ်၍ လုံ့လဖြည့်၍ဘုရား သာသနာ တော် နှိုက်ဒါယကာ မပင်မည် ပေသည်။ မည် ဧကံ ဧကံ သည်မြတ်စွာဘုရား ယူငြိမ်းသက် တော် ဂုဏ်ဆယ်သာ နေ တော် မူသည်။ ဝါသနာဘာ ဂီလိက် သောသတ္တဝါတို့သည်ဘုရား ဂုဏ်ကို မမှီကျန် လေသည်ကိုဂုဏ် တော်ဖြင့်အနှစ် ငါး ထောင်၌ ငါ၏သင်္ဂီရဓာတ် တော်၊ ဂုဏ်တော်၊ ငါတော် တော် မူ သောတရား တော်၊ သံဃာ တော်၊ ဓာတ်ဂုဏ်တော်၊ ငါတော် တော် မူ သောအကျင့်ကို ကောင်း စွာ ကျင့်သောဆုံး မတော်အတိုင်း တည် အောင်ကျင့်သော ပုထုဇာန်မြတ် သောသံဃာသည် အနှစ်ငါး ထောင်တိုင် အောင် ငါတော် သောတရား ကိုအစဉ် မပြတ် အောင်သင် ချင်း ၊ မှတ်ချင်း ၊ ပရိယတ္တိပရိပတ္တိ တော် တော် မူ သောတရား တော်ဆုံး မတော် အတိုင်း ကောင်း စွာတည် အောင်ကျင့်သော ပရိပတ္တိပရိယတ္တိတည်၍၊ ပရိဝေဓဟူ သောဝဋ်ဆင်း ရဲကင်း သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက် ဧကံ ဧကံ ဤသို့ဝိသသနာ တော် သုံး ပါး ကိုလူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့အား သံသရာဝဋ်အပယ် လေး ပါး သို့ရံစုံ မြှောပြ ချင်း ကိုရံ နိဗ္ဗာန်သို့ဝိသသင် တော် မူ သောတရား တော်ဖြင့်သာသနာ တော် သုံး ပါး ထား တော် မူသည်။ ဤသို့ဝိသသနာ တော်ဝယ်စာ ပေသင်၍ကိုယ်ကိုယ်သိမ်း ဆည်း ၍ ကောင်း စွာကျင့်သော ရဟန်း ကိုရံလုပ် ကျွေး ပါမည်ဟု၍ ရည်မှတ်ကြိုက် ကြသည်။ ငါသည် တော်ငှက် ပျောတည် စေမငယ်သည်။ ငါဘုန်း တော် ဧကံ ဧကံ ကျွေးသည်။ ဘုရား ဂုဏ်သာသနာ တော် နှိုက်အဂ္ဂါဒါယကာ မဖြစ် ပေသည်။ ငါအား ရတော် မူသည်။ အင်တက် တော် မူသည်။ ငါဝမ်း မြောက် တော် မူသည်။ သာဓု ခေတီ တော် မူသည်။ ငါ ပြည်သူတို့ထွင် ငှက် ပျောတည် စေမငယ်ကဲ့သို့ဖြစ် ခဲ့၏။ ဟိခဲ၏။ သာသနာ တော် နှိုက်အ ဂ္ဂါဒါယကာ မပေပင်။ အဂ္ဂါတော် ကြေး ၂၀၀၊ သစ္စေး ၁၀၀၊ မြေ ၃၀၀၊ သဒ္ဓါဓမ္မအမည်နှင်းတရု ဆု တော် ပိတ်၊ သာလူအုပ်၊ ငရုပ် ၆၊ ခြည်သင် တော် ၃၊ နံ့သာ ၁၊ ပစ္စံး ၊ ပုံတလိုက် ၃ အုပ်၊ ငါဆု တော်ကို အဂ္ဂါလည်း ပေး အသက်လည်း မွေး မိန့်တော် မူသည်။

(တက်ဗဟို ၄၅၁၉၆)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချိန်တစ်ခုလုံးတရားကြီး ဘုရား
 အမိန့်တော်ရှိသည်။ ၁၀၀၃ ခုနယုန်လဆန်း ၁ ရက် နေ့မြိုင်တွင်း ကိုမီး လောင်သည်¹⁶⁴¹
 ၁၀၀၄ ခုမြိုင်တွင်း ကိုမီး လောင်ပြန်ရာတွင် ရဟန်း သင်္ဃာတော်အရိယာတို့ကို
 ဝန်တိုက်စစ်မေး သည့်အရာသည်မြေဗွာရဟန်း တို့ကိုမစစ်နှင်၊ မွတ်ရဟန်း ယွန်း
 ဂွမ်း ကသည်း ဟိုး ဒဿာ ဒဝယ်တနသံဝါဒီမြိုင်များ ကရောက်သည်တို့မြိုင်တွင်း
 ကျောင်း များ မှာရဟန်း ပြုသည်။ သာမဏေပြုသည်။ သီလသည်သတင်း သည်ပြုသည်
 များ အစုတိုက်သည်အရာသမား အဆုံး အမအသွန်အသင်အပြုအသေ ပြောအဆိုအမိန့်
 အမြှောက်တို့ကိုခံသော်လည်း နား မဝင်သည့်သူများ သည်။ တမြိုင်ကနေသောရ
 ဟန်း တို့ကိုမစစ်ကြောသည်။ ၊ ရဟန်း တို့ပြင်နေည့်ဝင်ထွက်၍မြိုင်တွင်း မှာ
 အလုပ်အဆောင်အထမ်း အပိုင်အကိုင်အငင်အရေး အသား အမတ်တို့က ခေ၍စေ
 ပါး ခိုင်း ခန့်သည် အမှုအလုပ်သည်တိုက်တိုက်လည်း စစ်၊ စစ်ချက်တွင်မကြား မသိ
 ထွက်ဆိုလျှင်မှတ်သား ၍သင်း တို့ကိုအုပ်ချုပ်သည်အကြီး တို့ကို နေ့ညည်မြိုင်တွင်း သို့
 ဝင်ထွက်ခန်း ပင်ရှိသော်လည်း စာရေး ငယ်တို့ကစာပေး မှဝင်ထွက်စေ။ မြိုင်
 တံခါး များ တို့ကိုမြိုင်ဝန်စာရေး တို့ကစာပေး အပ်စေ။

22 May

1642

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၄ ခုနယုန်လဆန်း ၅ ရက် နေ့အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဉ်၊ ၁၉၄၄၊ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇ ပေ၊ တစ်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ယက္ခဝဇာတ်ဝဉာဠာနုလဆန်း ဘရက်နေ့အင်္ဂါသီတင်း ဖိး ၂၉ April 1641
တက္ကသိုလ် (ပြန်) ဂါထာသီတင်း ထွင်းသတင်း သုံး နေ့ကံသောဂဟန်း သင်္ဃာတို့ကို 1642
ရုံး သို့ခေါ်၍စစ်ကြောရတင်ပန်း ယအောင်တပ်ကျောင်း မဟာဂဟနာကရ
ဆရာတော်ကမေတ္တာစာသက်သွင်း သည့်အချက်တွင် မဟာသမ္မတမင်း တို့မှစ၍အပြည်
ပြည်ထောင်စိုး ဆောင် နန်း စံမြန်မာဥစ္စန်း ထွန်း သမ္မမင်း တေရဘဇာတို့လက်
ဆက်ဂဟန်း တို့ဝိသုဒ္ဓိစာသား ၍ နေသော်လည်း မပြစ်မှား အပ်သောသုဗြဟ္မစံ၍မနေ
ကံမျှမရှိအပ်။ နှစ်ကား နဂပတိစဉ်သမင်း ကြီး သည်ဖေါင်နှင်းရေသဘင်စံရတင်
ဂဟန်း တယောက်ပါး များ ၍ နေသည်ကိုပင်ပါး များ သည်ဟူသောစိတ်တော်ရောင်
ရတင်မနေကံဗြဟ္မစံပြစ်မှား ဒီသောကြောင့်စိတ်(ပြစ်မှား) တော်မူသော
(နေရ) တောင်တော်ကန်ရပ်သည်အရတို့ယခုစစ်ကိုင်း ထွင်းကန်တိုက်ရား ထွင်း
သည်။ ထိုဂဟန်း ကိုကံတေဥပူတော်တော်မူမှတောင်တော်သွား ခြွေသွား သည်ရှေး
စကား စဉ်ရှိသည်။ ခြွေထွင်း ထွင်းဂဟန်း သင်္ဃာတို့ကိုရုံး သို့ခေါ်၍စစ်သည်အချက်၊ ခြွေ
ထွင်း ကသည်မြို့ပြပန်း ယစစ်ကိုင်း သို့ကျောင်း များ ကိုပြောင်း ချီမည်အကြံတော်
ရှိရဉာဏ်ကမ်း ဂန်ကိုတောက်သော်သိတော်ကျောင်း ပုဂ္ဂလိကကျောင်း စသင်
ကျောင်း စတုဒိသကျောင်း ဟူ၍ ကျောင်း ငှက်ကိုဆောက်သူတို့ဆရာအား တင်
ပူသောခါရေစင်သွန်း ၍ ရေစက်မဟာပတိထက်ချ၍၂သိမ်း ငှက်ဝဝဝ မြေအထု
တိုင်ပြုလေသည်။ အဝီစိတိုင်သိသည်။ လူနတ်တို့သို့ ခုခေါ်သည်။ ငရဲသတ္တဝါတို့ကံသင့်သူ
ဣန္ဒြိယစုန်သွား လေသည်။ ထိုကျောင်းငှက်ကိုကို နေရိမှမပြောင်း မချီသင့်ပြောင်း
ချီနေသော်သူ၏အမှုသည်အကုန်အား ကြီး လေသည်အရတို့ကိုလည်းသင်္ဃာတို့။ ယခုစစ်
တော်မူသည်။ ဂဟန်း တို့တွင်မြန်မာဂဟန်း များ တို့ကိုနှုတ်တော်မူရသည်။ ရှမ်း
ငှက်တော်တို့ကို နေရဉာဏ်ပြော။ တလိုင်း ကုလား စသောလူမျိုး တို့ဂဟန်း ပြုသည်
ဂဟန်း သာမဏတို့ကိုစစ်တော်မူအား ရှိလျှင် ကျောင်း သို့ခေါ်၍တိုက်သင်္ဃာအကြီး
ရှေ့မေး မြန်း တော်မူသည်နှုတ်ထွက်အတိုင်း မှတ်စေ။ ဣန္ဒြိယကံခေါ်၍ဂဟန်း
သင်္ဃာတို့ကိုမစစ်မကြောသင့်။ တနိုင်းငံကံပြား သော်လည်း မြန်မာပြည်မြန်မာနိုင်
ငံ၌ဂဟန်း သင်္ဃာတို့မျှမယုံရတရား သင်္ဃာသဘာဝကံတွင်ပြီဟူသောအယူသော
ရောက်ရသည်။ ထိုသို့ရောက်သမျှသည် ရေမြေရှင်သည်ပကတိပြုရသည် သူသည်

အ နေသန ဖြစ်၍ အ ကျော် အ စော် ကောလ ဟလ မသင်္ဃ ဖြစ်သည့်။

ကျောင်း များ နှင့် စေတီပုထိုး ရှေး တည်ထား သမ္မတို့ကို နဂို ယခင် မ
ဖြစ် စေသည့် သည်ကို မမြဲမှတ် တော် မူ ပါသည့် ဖြစ် သော ကြောင့် ရဟန်း တို့ကို လွတ်ရုံး က
ခေါ်၍ မစစ် နှင့် ကျောင်း မှာ မေး မြန်း စေ။ ဝန်တို့က စီရင်။ (22 May 1642)

(သက္ကရာဇ် ၁၀၀၄ ခု နယုန်လဆန်း ၅ ရက် နေပြည်တော် မိန့်တော်)

(မိုး ဩဂုတ် ၁၆၄၄)

တီမင်း လက်ထက် စေတီတော်ကိုဖြိုခွဲ၍တည်ရာတွင်လည်း ရှေး နည်း စီရင်၏။ နောက်
သူမ မွှဝတီပြည်၌ ဇေတကုမ္မာ ဓမ္မာ သောကမင်း ထပ်၍တည်၏။ ရှေး နည်း စီရင်၏။
ဟံသာဝတီ၌မင်း တရား ရွှေထီး ထီး တော်အုပ်၍တင်၏။ ရွှေလုံး တော်ပြည့်ချ၏။
ဟံသာဝတီဆင်ဖြူရှင်မင်း တရား ရေမြေရှင်တို့ တော်ထပ်၍တည်ရာတွင်မှတစ်ဆင့်
တော်အတောင် ၂၀၀ပြု၍ ရှေး ပထမထီး ကိုက်စိုက်မှထီး ဝဇ္ဇံ ဂြိုဟ်း စောက်ဘင်္ဂါ
ရွှေပစ္စနိခွန်မွမ်း မံ၍ထီး တော်ရင်း ကိုက်အုပ်၍တင်၏။ ရွှေစင်အတိမွမ်း ၏၊
အရံ စေါင်းခွါမရွတ်နှင်းကွန်သီး တော်၅၀၀ပြု၏။ ကျောက်ဆီမီး တိုင်များ စွာပြု၏၊
သဘင်ကြီး စွာခံ၍သာဓုခေါ်၏။

ဘုရား တော်မင်း တရား လက်ထက်ပတ်လည် စေတီထီး နှင့်တကွ၎င်း
တည်၏။ ရွှေစင်အတိမွမ်း ၏၊ ဝတ္ထုကံ မြေပြု၏။ သင်ပုတ်တော်ချက်၊ သင်ပုတ်ကပ်၊
တပူမျက်နှာသစ်တော် ရေကပ်၊ ခြေဆေး ရေထည့်၊ တမျက်လှည်း၊ ဆီမီး တော်ညှိ၊
ဆီတော်ထည့်၊ ရေချမ်း တော်သွင်း၊ စည်တော်စုံတီး၊ ကုလား၊ တလိုင်း၊ ရှမ်း၊
ယွမ်း၊ လေး စုသောကွန်တော် မျှော်တိုင်ကိုက်အစုချပ်အစုကိုက်တိုင်မှတစ်ဆင့် ရွှေက
ရား ဖြင့်ရေစက်ချ၍ပြုတော်မူ၏။ ကထိန်ကောလထိန် တော်သင်ကန်း စုံပရိက္ခရာ
နှင်းယာဝု၊ ကောလမီး ပုံး၊ ယာဝုအပြုတော်၊ ဝါဝင်၊ ဝါကွတ်ကောလထီး ဖြူ၊ တံခွန်၊
ရွှေပန်း ခိုင်၊ ငွေပန်း ခိုင်၊ ရွှေမြူတော၊ ငွေမြူတော၊ ရွှေပေါက် ပေါက်၊ ငွေ
ပေါက် ပေါက်၊ ပတ္တမြား ပေါက် ပေါက်ပြုတော်မူ၏။ သုံး နှစ်တကြိမ်လုံး တော်ပြည့်
ရွှေထည့်၍ဆွမ်း တော် ရွှေသဘင်ခံ တော်မူ၏။ ခေါင်း လေါင်း စည်ကြီး ပြုတော်
မူ၏ကိုးရင်း ရင်း ထွင်မဟာရံ နှစ်ထပ်တည်၏။ အုတ်လှေကား ပြု၏။ လှေကား ကသည်
ဒဂုဏ်မြို့ ရေဘက်လက်ဝဲလက်ယာ စေတီအရပ် တော်၁၂ စီတည်၏။ လမ်း မကိုက်သုတ်သင်
ရှင်း လင်း ၏။ ကုလိုင်စရပ်တည်၏။ ဤသို့လျှင်ဘကြီး တော်မင်း တရား ကောင်း မှု
များ စွာပြု၏။

ဒဂုဏ် စေတီတော်သည်အစိုး ရသေသသဘာဝ ခါယကောတိုင်တွင်စင်္ကြာ
မျှော်စသောရတနာအတိပြည့်စုံသောပုညကရိယသမ္ဘာရစသောကုသိုလ်အား ကြီး
သောမင်း တိုင်အား သီလသမ္ဘာဓိစသောဒါနပရိစာဂတိုင်၌အား ထုတ်ကုန်သော
မင်း မြတ်တိုင်လက်ထက် ကောင်း မှုထပ်၍ဖြစ်စေခြင်း ဌာထိုင် စေတီတော်ထီး တော်

တိုက်ခွဲအန္တရာယ်ဖြစ်မြဲအမှုတိုက်တိုက်အပြီး နှလုံး သွင်း ရသည့်ဟူ၍ဆရာတော်တို့ဝိနိ

တော်မူ ဖြေ၎င်း ကိုဘုရား ၏ တော်တိုက်ဂြိုဓိုး သံတော်ဦး တင်ပါသည့်ဘုရား ။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၃ ခုနယုံလဆန်း ရက်နေ့သွင်း ။

24 May

1642

(မိုး ဩဠ ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ရပေ။ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

1374

သက္ကရာဇ် ၇၃၆ ခု ရွှေစဉ်း နံ စေတီတော်ကိုတည်တော်မူရာတွင် နှစ်တော်မျှော်
 တို့တွင်အရည်ကောင်း ၊ အလတ် ၊ အညံ့ရွေး ကောက်သည့်လူစုတို့တွင်ဆင်တော်သည်
 သင့်သူတို့ကိုဆင်တော်သည်နှင့်တော်မူသည်။ ဇာတ်သင်ရံသွေ့ဘက် ၊ ရွတ်သင်ရံသွေ့ဘက်၊
 ရဲသင်ရံသွေ့ဘက် ၊ ရဲစက္ကသွေ့ဘက် ၊ ရဲသိင်္ခသွေ့ဘက် ၊ ရဲဒေဝသွေ့ဘက် ၊ ရဲဇေတသွေ့ဘက်၊
 ရဲသီတသွေ့ဘက် ၊ ရဲဇေယသွေ့ဘက် ၊ ရွာမကြီး စား သွေ့ဘက် ၊ သာယာပင်စည်စား
 သွေ့ဘက် ၊ ပေါက်ကိုင်း စား သွေ့ဘက် ၊ မြိုင်လှစား သွေ့ဘက် ၊ ဩခတ်စား သွေ့ဘက် ၊
 ထန်း တပင်စား သွေ့ဘက် ၊ ဒေါင်း သမား စား သွေ့ဘက် ၊ ကုတ်ကိုချောင်း စား
 သွေ့ဘက် ၊ မထီး လိုဝ်စား သွေ့ဘက် ၊ လင်ငယ်ကြီး စား သွေ့ဘက်ဟူ၍အမည်ရသော
 စား တိုက်နှင့်ဆင်တော်သည် ဖွဲ့တော်မူသည်။ ဖွဲ့တော်မူကြောင်း လည်း ယွန်း ပြည်
 ပါယွန်း စုတို့သည် ရှေး ဘေး လောင်း တော်တို့လက်ထက်ကပင်
 စော်ဘွား ပျက်စီး ရိုက်နန်း ရိုက်သား မြေး တိုက်သည်ကလွန်လွန်း ချာတွင်
 တိမ်မြုပ်ရှိလေသည်။ တိမ်မြုပ်ငုတ်နေသသည်မဟုတ်၊ ထီး ရိုက်နန်း ရိုက်စော်ဘွား
 အဆက်အနွယ်တို့ပေ၎င်း သမ္မာသတ်အစဉ်အနွယ်မပျက် ရွှေဘဝါး တော်အောက်တွင်
 အမှုတော်ကိုထမ်း စေ။

ထွက်တော်မူဝင်တော်မူရှင်စီး ဆင်တွင်ရဲကနှင့်ဆင်တော်သည်ကို
 ချွန်း စွဲစေ၊ သေနတ်လုလင်ကုန်း လယ်စီး စေ။ နောက်ပဲ့မှဆင်ထိမ်း တို့ကိုစီး
 စေ။ ဝန်တိုက်ခန့်ထား သည်အတိုင်း နောက်တော်လိုက်စေရမည်။ အိပ်လျှင်အိပ်
 ဘန်မှလွတ်တော်မြောက်တံခါး နီရွှေကစင်မှ ဝင်ထွက်စေ၊ နေမြဲစွဲအိပ် နေ
 စေရမည်။ ခန့်။

1401

သက္ကရာဇ် ၇၆၃ ခုပထမမင်း ခေါင်တည်တော်မူသောပန်း ရတောင်
 ရန်အောင်မြင်စေတီကိုထီး တင်တော်မူသောနှစ်တွင်အနောက်ဘက်ပတိန်း မြို့၊
 မခဲမြို့ ၊ စေတုတ္ထရာမြို့နှင့် ဖုတ်သီး ဆယ်ရွာတိုက် ၊ လင်ကတောဆယ်ရွာတိုက် ၊
 ဆား ထုံး ဆား လင်း ကြီး ဖျင်တအဝင်အပါကျေး ရွာနှင့်တိုက်ငှာရပ်တွင်အညာက
 ရောက်သည်များ ၊ တရုတ် ၊ လူး ၊ ကရင် ၊ ကချင် ၊ အင်း ကျယ် မည်လူမျိုးတို့ကို
 မြှိုက်ရွာတွင်အသည် ၃၀၀ ၊ ၁၅၀ ၊ ၁၀၀ ရှိရင်း အသည်နည်း လေသည်ဖြစ်၍သည်
 လူစုတို့ကိုအသည်သိုက်သွင်း တော်မူသည်။ စချီ၊ စမြင် ၊ ကလံ ၊ သံပြင် ၊ မြေတိုင်း ၊

မြေထိန်း ကိုသိမ်း ပိုက်အုပ်ချုပ်၍အသည်တိုင်နည်း အခွဲအခန်းများ မှာအနိမ့်အမြင့်
တိုင်ထောက်၍အမှုတော်ကိုထမ်း စေ။

1428

သက္ကရာဇ် ၇၉၀ မိုင်ညှင်း မင်း တရား စစ်ကိုင်း ဆင်များ ရှင်ရတ
နာစေတီတိုင်တည်ရာတွင်ရှမ်း ပြည်ယွန်း ပြည်များ ကပါသည့်ရှမ်း တိုက်တိုင်အရပ်
ရပ်မှာနက်ငင်၍ရှမ်း မြင်း ၊ လင်း ဇင်း မြင်း ၊ ဒဝယ်မြင်း ၊ လုံပေါ်မြင်း ၊
ညောင်ရွှေမြင်း ၊ ပန်း မော်မြင်း ၊ တပယင်း မြင်း ၊ မိတ္ထိလာမြင်း ၊ ငရဲနဲ
မြင်း ၊ ထန်း တပင်မြင်း ၊ မြင်း ဘုရားအပေါင်း ရှမ်း ၅၀စီမြင်း စီသွင်းကံ
ဏ္ဍေး ၁၂ လက်ဝဲလက်ဘုံကန် ၂ ၊ ဝန်ထမ်း ၁၂၀၀ ၊ ထမင်း ချက် ၁၂၀၀ ၊ အပ်၍မြင်း
စီး တို့တိုင်မြင်း ပေါင်း တိုင်တည်တညွတ်တည်း စီး ပုံတင်ရသည်။ မြင်း စီး တို့မှာစား
မြေပယ်နယ် နေရပ်ချထား မှတ်သား ၍သနား တော်မျှမှ အမြွှ်အမြွှ်အရွာရွာ
ဝင်ထွက်လုပ်ဆောင် နေထိုင်၍အမှုတော်ကိုထမ်း ရွက်ရသည်။ အစုရေး များ မှာ
အသီး အသီး ခန့်တော်မူသည်။ နောက်တော်ပါမြင်း ဝန်၊ မြင်း စာရေး တိုင်က
စီရင်ရသည်။

သတိုးဆွေသီးမြင်းစု၊ နန္ဒစည်သူသွောက် တိုင်လည်း ထပ်၍
နောက်ဝန်တို့တိုင်အပ် တော်မူသည်။ ဝေလုသုန္ဒရ သွောက်တိုင်လည်း ထပ်၍ နောက်
ဝန်တိုင်တိုင်အပ် တော်မူသည်။ သူငယ်တော်စုတိုင်တိုင်ချ တော်မူသည့်မြေ၊ စကိုင်း
ကဝါတော်စုတိုင်တိုင်ချ တော်မူသည့်မြေ၊ ကဝါတော်ဂုံက ရွှေ နောက်တောင် မြေဘက်
၂၅တောင်စီတောဝဝပေး ချသနား တော်မူသည်။

8 August

1598

သက္ကရာဇ် ၉၆၀ ပြည့်ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့ရတနာပူရတိုင်
နာမံဖျက်၍ ရွှေဝမြွှ်ကြီး သမုတ်သည်။ ဗဟိုလ်စည်ကြက်သည်။ ခေါင်း လောင်း သွန်း
သည်။ မြွှ်တော်ကိုအ နောက်သို့ချွဲ၍တည်သည်အရတိုင်နယ်ငှရပ်ပြမှတ်တည်ထား သည်။
စကား ဟောင်း အတိုင်း မြွှ်တော်၊ နန်း မြွှ်တော်၊ မြေနန်း တော်၊ လွှတ်
တော်၊ မြွှ်တံခါး ၊ ရွှေရုံး ၊ နောက်ရုံး ၊ ဝင်းရုံး ၊ အောင်စွာငါး စီး နက်ကွန်း
တန်ဆောင်း ၊ ပုဏ္ဏား တကိုက်ကြပ်မ၍ခရုသင်း ဝဝဖြင့် ရေဖြန်း ရသောညောင်
တပင်တိုင်ရုံး တော် ရွှေစိုက်ရသည်။ စစ်ကိုင်း သောတိပန်ဇေတဘိလူး ၊ ဂုဏ္ဍာန်၊
လေး ကျွန်း မြေတန်ဆောင်း တို့ကိုပြုစု တော်မူရာတွင်ညောင်ရမ်း မြင်း စုနှင်

နန္ဒသီရိ သွေဘက်၊ နန္ဒစည်သူ သွေဘက်၊ ဂှင် ထွေး တိုင် သွေဘက်၊ ဂှင်ကျိုင်တိုင် သွေဘက်
တိုင်တိုင်ဘွဲ့ တော် မူသည်။

စစ်ကိုင်း အုတ်ကြွပ် တော်လှုပ်တို့ကို ပေး ချသနား တော်မူသည့်ရုံက ရွှေ
နေဘက် တောင် မြေဘက်တဘဝဝ၊ ကဝါတော်သူငယ်သဘိုင်တိုက်လည်း ချတော်မူသည့်
ကဝါတော်ရုံက ရွှေနေဘက်တဘဝဝ၊ ထူပါရုံဝတ်မြေ၊ မဟာစေတီဝတ်မြေ၊ ဆင်
များ ဂှင်ဝတ်မြေတိုင်နှစ်၍ချတော်မူသည်။

24 May

1642

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၄ ခု နယုံလဆန်း ၇ ရက် နေ့အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄။ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇ ပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ရွာသူကြီး မြို့သူကြီး သည်တ ယောက်သ ခါ တောင် မြောက်ရှိသည့်အရပ်သည် တောင်
ပြင်စိုင်း ခြောက်ပြင်စိုင်း ရှိသည်သ ခါ တပယ်င်း မြို့သူကြီး သည်တ ယောက်သ ခါ သား
သမီး ထွင်ပွား လေ၍သား သမီး သည်အညီမပြုသည်တူ၍ မင်း ကေရုဇ် စေတော်
မူခိုက်ကိုသင်း တို့ခြောက် ယောက်လုံး မြို့သူကြီး ပြုသည်ရန်သ မ တောင်း သည်။ ပုံ
စံဦး မြို့သူကြီး ခြောက် ယောက်လုံး ပြုသည်။ သင်း တို့ကိုသတ်၍သား မြေး ဆွေမျိုး တို့
ကိုစီရင်း တို့၍ဆင် စီရိတ် (ထည့်) ၊ သင်း တို့မယား သား သမီး မိမ္မတို့ကိုသ ခေါ်ပြည်
သို့ရောက်၍ကွပ် ကောင်း လေပြီး သည်။ အပြစ်ကိုအပြစ်မပြုရ။ ဘုရား နှစ်လုံး သုံး
တော်မူသည်။ ။ ငသစ္စာ ငယ် ရွှေဘက်မှ ငါးတော် မူရသည်။ ။

ငသစ္စာ ငယ်သည်မြို့သူကြီး ရိုး သား မြေး ပင်ဖြစ်သည်။ ငသစ္စာ ငယ်
နှင်ငချစ်ညိုငယ်။ သည်၂ ယောက်သား သည်မြို့သူကြီး ပြုစေ။ သင်တို့သား သည်မြို့သူ
ကြီး ဆွေသား မျိုး သား ဖြစ်သည်။ ဆွေသား မျိုး သား အဖြစ်သ ဖြစ်ရမည်။ စစ်
ကိုင်း အိမ်ကိုင်း လည်း ဆွေသား မျိုး သား အဖြစ်သ ဘဝမ်း စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၄ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၉ ရက် ၂ နေ့မြောက် တော်သို့
ကွက်တော် မူရ ဘုရားကွပ်အမိန့်တော် ရှိသည်။ ။
(မျိုး ဩဇာ ၁၉၄၄)

8 August 1642

ဖြစ်သလိုရသည်။ ညီ၍ စီရင်လိုသည်ဆို၍ သော်လည်းကောင်း၊ အရသာသတ်တယောကသောအ
စဉ်ရှိနေသည်။ သူတို့ သား တရားပင်ရှိသဖြင့် ပြုလုပ်ရန်လုပ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ အဓိ
ကရူး မင်း စိုက်ခန့်အရသာသော။ သား တရားပင် သော်လည်းကောင်း၊ အစဉ်အတိုင်း မင်း
ခန့်အရသာသော။ ရှိမည်။ မင်း တို့ဝင်ငါတို့ဝင်သည် ဆွေထပ်မျှဝင်သည်။ ကတော်တော်
သည်တူ၍အကြီး အရားကိုစီရင်နေသော်လည်းကောင်း၊ တယောကသတ် ခြောက်ယောကဖြစ်
ပလေတော့မည်။ မင်း တိုက်မင်း တိုက်သား တိုက်လက် သော်တော်ဖြစ်ပလေတော့
မည်။ နှစ်လရှည် သော်တပယင်း မြို့သည်အသည် မရှိလေပြီတူ၍သင်း တိုက်သည် မမှတ်။
သူတို့ ခြောက်သောတူ၍အညီပြုသည်တပါး မြို့ပြ ကျေး ရွာများ နှင့်မတူ။ အကြီး များ
သည်တူ၍အဓိနဲ့တော်ရှိ၍ စစ်စေ့မှုသဖြင့် များ ဧပြောင်း ကိုယ်တော် မူရသည်။ တ
ယောကသောသူတို့ ဖြစ်သည်ကိုတယောက မပြုပဲ နှား မြီး ကိုအဖေလိုက်သော်လည်းကောင်း၊
ရင်း သား မြေး ဆို၍ သော်သင်း သောသူတို့ ပြုတော့တုံ့မင်း ခြောက်ယောကလုံး
ညီ၍ပြုသည်ကို မပြုစေနှင့်။

ငမ္ဘာငယ်သည်သမိုင်း မော်ကွန်း ရှိသည့်အတိုင်း ကိုယ်မေး တော်မူ
လျှင်လည်း ရသည့်အစုအစဉ်ကိုလည်း မှတ်တန်း ရှိသည်။ ငမ္ဘာငယ်ကိုသူတို့ ပြုစေ။
သင်း ယောကတငချစ်ညိုငယ်ကိုလည်း ဘက်၍သူတို့ ပြုစေ။ သင်း တို့ခြောက်ယောက
တွင်ငမ္ဘာငယ်ငချစ်ညိုသည်အရင်း တည်သည်ဆိုသည်။ သည်အရင်း ဆိုလိုက်ကိုမ
တည်၍သူတို့ ပြုတော့တုံ့မင်း လူပျက်ကျင့်လူပျက် လျောက်လျှောက်သည်။ မင်း ကေရား
ကျေး တော်မျှော်ကန် တော်မျှော်တိုက်တွင်ကိုယ်အစဉ်အလိုကိုလွန်၍ စိတ်လိုက်သူတို့
ခြောက်ယောကပြုသည်သူပုံမတူလော့။ သင်း တိုက် ၂ ယောကကို ရှောင်ချစ်
ပင်သကား နှင့်သံ ခြေချင်း ခတ်၍သုံးချစ်ချစ်၍သူတို့ နှစ်ယောကကိုအပ်။ သင်း
တိုက်အဘော်ငရွှေပုံ၊ ငကျင်ဘက်၊ ငအောင်မြိုင်ငယ်၊ သည်သုံး ယောကကိုလည်း
ခေတ်၍သူတို့ ၂ ယောကကိုအပ်။ သင်း တိုက်ငါး ယောကတွင်အသည်အလှာတိုက်တိုင်
ဧပြောင်း ကား ဧပြောင်း ကိုလည်း စင်အောင်ရှိသည်မရှိသည်ကို မေး စစ်ခဲ့။ သင်း တို့
သည်သူတို့ ၂ ယောကအပေါင်း အဘက်အဝင်အပါဖြစ် စေ၍အစဉ်အတိုင်း ခန့်၊
အသည်အလှာတို့ကိုအကူအပံ့မင်း မှုမင်း ရာထွက်လျှင်လိုက်သင်း စေ။ သင်း တို့သူတို့
၂ ယောကကိုဆိုက်။ ရောက်လျှင်သင့်တင့်ရသက နေ၍အသည်အလှာတိုက်ကို ခေတ်၍

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချင်းတဝှမ်းမင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ တပယ်င်း သည်သူကြီး တယောက်သဘောရှိသည်။ အရိုက်သူကြီး ပြုလုပ် ဘိုက်စုံပေါင်း ရှိအစီအစဉ်သား ညီသား နှမသား ဟူသမျှရှိသမျှသည်သူကြီး ဆွေသား မျှော် သား ဟူ၍အညီအဝါအပေါင်း အဘက်တိုင်း ကား တောငါးတောမြို့ကြီး တောငါးတောထွင် ဆွေသား စတုရင်း ရှိသည်အလိုက်ကမ်း ကောင်း သည်။ စစ်မက်ထွက်လျင်လည်း မြင်း ဆက်နွား ဆက်ကံဈေး ပေး ရိုး ရှိသည်အလိုက်လူလိုက်လျင်မြှုပ်စား မင်း ဧကရာဇ် အလိုက်အလိုက်သူကြီး ဆွေသား မျှော်သား အပေါင်း အဘက်အလိုက်မြှုပ်ကိုင်သူကြီး တကော ဟူသမျှကမ်း ဂုဏ်တော်သည်။ တပယ်င်း ထွင်သင်း တိုက်သည်သူကြီး ဟူ၍သူကြီး တယောက် ရှိသည်ကိုအရိုက်ရင်း သဘောသူကြီး ပြုရမည်ကို ခြောက်ယောက်လုံး ပင်သင်း တိုက်လည်း အရိုက်ဟူ၍စိတ်လိုက်ထွက်သူကြီး ပြုသည်။ ဘိုက်စုံပေါင်း စုံသူကြီးရှိသောကြောင့် ဟူ၍အိုင်တအိုင် ထွင်လွှဲခြောက်ခုလုံး သက်သိုက်တပယ်င်း မြှုပ်ထွင်ခြောက်ယောက်လုံး သူကြီး ပြုလေသည်။ သူကြီး ခြောက်ယောက်သား မြေး အမျှစ်ထွင်ခြောက်ယောက်လုံး သူကြီး ပြုလေ၍သူ ကြီး ခြောက်ယောက်သား မြေး အမျှစ်အဆွေကျေး ကျွန်အတက်အသက်သက်သင်မြှုပ်အ သည်နှင်သော် သွေခံသုံး စုတစုလျက်ပင်ရှိလေသည်။ အသည်အလှာဒိုင်း များ ကျား အရှေ့အလဲမဆိုက်စီမံ။ အကြေအထား ရှိ၍အဘက်အယက်မရှိသည်။ အပဲ့အဆင်မရှိ သည်။ မင်း တိုင်း မင်း ကား ကြီး ရှိကြေး ငွေအထွက်များ သည်။ သိုသည်အရသာကို ငါတိုက်လည်း အသည်ပေးချည်း သူကြီး ပြု၍တိုက်မှီ၍ငြိမ်ဝပ်ပေသည်သဘာဝသော ကြောင့်အကုသမအထောက်အပံ့တိုက်မြှုပ်အသည်အလှာတိုက်မြှုပ်သူကြီး သည်သည်နှင် သဘာဝရင်၍မနေကောင်း ချေ ဟူ၍လည်း တိုင်သည်အင်အလိုက်ကြေး ထွက်ကောင်း ခြေသည်ဟူ၍အင်အလိုက်မထွက်။ မမ၊ အသည်အလှာကိုလေး ပေါ်ချင်၍သဘာဝကြေး ခန့် ၍မထောက်သည်တမဲ့ ဟူ၍အကြွင်း ထား ၍သင်း တို့သဘာဝဝေ၍စား သည်။ သူကြီး သည် အစဉ်ရှိသည်အလျောက်တယောက်နှစ်ယောက်တိုင်ကား သူကြီး ပြုပြု၊ သိုက်ကိုမင်း ဧ ကရာဇ်ဝေတော်မူခိုက်ကျေး လက်မြှုပ်လက်တော်ထွင်အရိုက်စိုး လက်ကိုခွဲ၍ပွား ရာ သည်လောက။ ငှက်ပျော့ပင်သဘာဝလည်းခေါင်း ကပေါက်၍အပင်ပွား၏။ သူကြီး ခြောက် ယောက်ပြုသောကြောင့်သင်း အရိုက်အရင်း ဖြစ်သောငါးသောအရိုက်အရင်း မင်း တိုက် မင်း တိုက်လည်း ငါးဆွေအမျှစ်ရင်း ဖြစ်သော်လည်း အပေါင်း အဘက်အဆွေအမျှစ်အ

အမိန့်တော်ရှိသည်အတိုင်း ကိုပြန်၍အမိန့်တော်အတိုင်း ကိုသင်း တို့ငါး ယောက်
ကိုယ်စုသူကြီး ၂ ယောက်ကိုယ်အပ်။

ရှေး အသည်အလာတိုက်သည် ခေတ်သော်မျှလာရမည်ကိုစိုက်သည်။ ယခု
မူကား မြို့ဝှံကလာ၍ ရွှေမြို့ဝှံတော်မှာ ရောက်၍ နေရသည်သည်နည်း များ ကို
မနေစေနှင့်။ စစ်ကြောဟူ၍သုကြီး ၂ ယောက်ကိုယ်ဆိုက်။

12 February 1643

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၄ ခုတပေါင်း လဆန်း ၆ ရက် နေ့အမိန့်တော်။

(မိုး ကြည့် ၁၉၄၄။ ၁၉၄၅။ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇၆၀။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၄ ခုတပေါင်း လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် နေ့ဗြဲတိုက် တော်သိုက်ထွက် တော်
 မူရသထွင်မင်း ဆင်ကိုင် မြေ ဘင်ဦး စား အိမ်စံ ကြောဆင်ဝင် ပစ္စန္ဓစံဘက်ကန်
 ဆောက်သော ကြော ဘင် ပစ္စမကန်သော ပျက် ကြောင်း ကိုက်ဂြိုဓိုး သံတော်ဦး တင်သော်
 မြေ ဘင်ဦး စား သည်မင်း ဆင် တော်ကိုက် ဆောက်ကောင်း နေကောင်း သူ
 ဖြစ်သည်။ ပစ္စန္ဓစံဘက်ကန်၍ ဆောက်စေ။ သည်ပြင် နေရာနှင့်လေး ဆယ်ငါး ဆယ်
 တိုက်ကိုက် ပစ္စန္ဓစံဘက်ကန်၍ ဆောက်စေ။ အမိန့်တော်ရှိသည်။
 (မိုး ကြည့် ၁၉၄၄။ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇ ပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော် မူလှ သော အချင်းဘဝရှင်မင်း တရား ဤ ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ အသည်ကလသည် မိုက် ပေါက် မြေပင်သိသည့်အလား ဖြင့်ဆင်း ရဲ ချီရဲချီလုပ် ဆောင်၍တိုင်ကား ထမ်း သသူ သေလျှင်တပင် သေတပင်ရှင်လင်း နိုင်ခွန် တောင်း လျှင်ကြွက်၊ ကြွက်ခွန် တောင်း လျှင်လင်း နိုင်ဆိုင်သကဲ့သို့ ကောင်း ကန်မှ ဘုရားသုတိုက်သည်တိုင်ထမ်း သည့်အသည်ရင်း အမွေခံတိုက်သတိုင်ထမ်း ခြင်း အမွေသခံစေ။ ကောင်း မှီ ကောင်း လူဆိုသည်မိုက် ပေါက် မြေပင်အစင်အကြယ်အသည်ဖြစ် သသူတိုက်သည်သား သမီး မရှက်မတင် စေနှင့်။ ကောင်း ဆွေ ကောင်း မျှော် ကောင်း မှီသည်ရှင်လျှင်သံဃီကလဖြစ်၍ မြေမဲ့ပြည်အသည်သည် မစင်ရှိမည်။ သည်အမိန့်တော်အတိုင်း စီရင်၊ တည် အောင်စီရင်။

31 May

1643

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၅ ခု နယုံလပြည့် ကျော် ၁၀ ရက် ၄ နေ့အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည် ၁၉၄၄။ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇ ပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဗ္ဗိတိ မြတ်တော် မူလှသောအသွင်ဘဝဂ္ဂင်မင်း တရား ဣဒ္ဓိ ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ဝင်း တော်ငှမျက်နှာဒိုင်း မှူး သင်း မှူး များ ကိုဝင်း တော် ထွင်သင်္ဃာဓိရာဇ်အကျိတ်ရှိမည် လောဘ။ မာရဘင်သင်း မှူး အထွင်း ဒိုင်း မှူး သင်း မှူး ကိုယ်သော်ကား နေ့ညဉ့်မြဲရသည်။ ဖွတ်တော် ရွှေနှင်းပြင်ဝင်း တော်ဒိုင်း မှူး ကိုယ် ဆော်ရမည်သုတမျက်နှာတကျိတ်စီသော နေ စေ။ သည်ပြင်သည်လက်သား ဘိုလယ်ရပ်မှ ဘီရင်ဆော် ရွှေရံ၍ နေပ လေ စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၅ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၁၀ ရက် ၂၉ July 1643
 ဖွတ်တော်ထွင် နန္ဒ ယော်တဘဝင်း မှူး စချီတိုက်ကိုပြန်သည်။ သည်အမိန့်တော်အ
 တိုင်း ၁၀၀၅ ခု ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၁၂ ရက် ၁ July 1643
 ဝင်း တော်မှူး ဒိုင်း မှူး တကောင်း မြစ်စဉ်မှူး ၁၊ သူရဲလုပ်မှူး ၁၊ မိုင်းထွန်
 ဒိုင်း မှူး ၁၊ လက်ရွေး ဒိုင်း မှူး ၁၊ ရွှေဝှံထောင်း မှူး ၁၊ ရန်မဆုတ်မှူး ၁၊
 ရန်ပုံခွဲဒိုင်း မှူး ၁၊ ရဲဘော်ထောင်မှူး ၁၊ သူရဲဘီလူး မှူး ၁၊ ထားစွဲမှူး ၁၊
 ညောင်ရွှေခေါင်း လေး မှူး ၁၊ အလယ်နေမြေဘင်း ဆုံရွှေဒိုင်း မှူး ၁၊ စေ
 လူး ဒိုင်း မှူး ၁၊ ဝန်သိုက်ဒိုင်း မှူး ၁၊ လက်ရွေး ဒိုင်း မှူး ၁၊ ရဲကတဲဒိုင်း မှူး ၁၊
 ညောင်ရွှေဒိုင်း မှူး ၁၊ နတ်ယောကျ်ား ဒိုင်း မှူး ၁၊ ဂှမ်း ပိုက်တော်မှူး ၁၊
 ဂှမ်း သူငယ်ဒိုင်း မှူး ၁၊ ဟန်ပျဉ်မိုဒိုင်း မှူး ၁၊ ညောင်စောက်လေး မှူး ၁၊
 တောင်ထွင်း လေး မှူး ၁၊ အပြေသင်္ဂီမှူး ၁၊ လိပ်ဆင် ၁၊ လက္ခန်း အိမ်တော်မှူး မခဲ ၁၊
 ဝင်း တော်ငှမျက်နှာသင်း မှူး ဒိုင်း မှူး တိုက်ကိုယ်လုပ်ချိန်တန်လျှင်လည်း လယ်
 ရပ်သိုက်သွား ၍လက်သား ချေငယ်ကိုနှိပ် ဆော်၍ထွင် အောင်မရောင်း မချရ
 အောင်စစ်ကြော ဆော် ရွှေရံ၍လုပ်ရမည်။ သီး ချိန်သိမ်း ချိန်တိုက်လျှင်အမှုစ၍
 ကြပ်ကြပ် ဆော် ရွှေရံ၍သိမ်း ဆည်း စေရမည်။ သည်အတိုင်း ကိုယ်ဝန်တိုက်ကနှိပ် ဆော်။
 ဝင်း မှူး တိုက်ကလည်း နှိပ် ဆော် စေ။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၅ ခု တဆိုင် မုန်း လပြည့်ကျော် ၅ ရက် ၆ October 1643
 (မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇၆၀။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ မြိတ်တွင်း သူကြီး စင်္ချီအစဉ်သား တိုက်သည်မြိတ်ကျေး လက်ဝှေ့ကြီး ရွာငယ်ရှိသမျှကိုဝှဉ်းပတ်ကြည့်ရှု၍လယ်ယာလုပ်ခင်း ဆိုင်ခင်း ကိုထွင်ကျယ်အောင်လုပ်
 စားရအောင် မရှိသမျှကို လည်း လယ်ယာစား ကျင်း သောက်ကျင်း ဖြစ်အောင်တိ
 ထွင်ထွန်ယက်၍အလုပ်အဆောင်ဖြစ်အောင်နှိပ်ဆော်စီရင်။ မြိတ်တွင်လုပ်ချိန်ဆောင်
 ချိန်တိုက်ခင်း ရှိသည်ဟူ၍တရက်ကည်တရက်သိုက်မသွား စေနှင့်။ လဲခင်း လျောက်
 ခင်း ဆိုခင်း ရှိသည်ဟူ၍လည်း ရွှေမြိတ်တော်သိုက်မလောစေနှင့်။ ကျွေး တင်သည်ဟု
 ကျွေး ရှင်ကိုယ်ယူလှသော်လည်း လုပ်ချိန်ဆောင်ချိန်တိုက်မကိုက်မယူစေနှင့်။ မိုက်
 နွေမဆိုက် ရွှေဘက်လဲမည်ဆိုက်မည်ဟူ၍မြိတ်သူကြီး ရွာသူကြီး မြိတ်ကိုင်မြိတ်တွင်ကိုမသိသည်
 ကိုက် ရွှေမြိတ်တော်သိုက်မတက်စေနှင့်။

လုပ်ချိန်လွန်သောခါရွှေဘက်ခင်း လဲခင်း ရှိ၍ ရွှေမြိတ်တော်သိုက်လာ
 သည်ရှိလျှင်မြိတ်တွင်မြိတ်ကိုင်မြိတ်သူကြီး တိုက်တိုက်တိုက်၍မည်သည့်မည်သည့်စကား
 ကြောင့်နှင့်ရွှေမြိတ်တော်သိုက်တက်လေသည်ဟူ၍မြိတ်တွင်မြိတ်ကိုင်မြိတ်သူကြီး တိုက်တ
 မင်း လှရွှေတောင်၊ ဂုဏ်ရတနာတိုက်တိုက်စာပေး လိုက်၍လာစေ။ စာမပါဘဲလာ
 သသူတိုက်ဆင်စာရိတ်ထည့်မည်။ စာမပါဘဲလာရသည်ရှိသော်မြိတ်ကိုင်မြိတ်တွင်မြိတ်သူ
 ကြီး တိုက်တိုက်တွင်ရမည်။ မြိတ်တွင်း မြိတ်လက်ကျေး ရွာတွင်အိမ်ခြေထွင်စိုက်နေသ၍
 ကိုက်တယောက်မကြွင်း တိုက်ထွင်အသည်အလာမည်သိုက်၊ မည်သည့်လူမျိုး နေသည်ဟူ၍
 နေသမျှကိုမြိတ်သူကြီး ရွာသူကြီး မြိတ်တွင်မြိတ်ကိုင်တိုက်သည်စာရင်း မှတ်သား၍သိ
 မြင်စေ။ တရွာကသည်တရွာမထွက်မသွား စေနှင့်။ ထွက်သွား ခင်း ရှိ၍ထွက်သွား
 လျှင်မည်သည့်ရွာမှာနေလိမ့်မည်ဟူ၍သိစေ။ ရွာထွက်ပေး မှအခင်း ရှိလျှင်ထွက်စေ။
 အိမ်ခြေထွင်း စိုက်မနေဘဲအရေဝက်အပေါက်တဲလာသသူတိုက်လည်း မည်သည့်လူမျိုးဟု
 သိစေ။ အရုပ်အရည်ကိုမှတ်၊ သည်အမိန့်တော်အတိုင်း မတည်သော်မြိတ်သူကြီး ရွာ
 သူကြီး မြိတ်တွင်မြိတ်ကိုင်တိုက်တိုက်ကြီး စွာသောအတွက်တော်တိုက်တွင်မည်။

16 July 1645

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၇ခုဝါခေါင်လဆန်း ၄ရက်နေ့အမိန့်တော်။

(မျိုး ကြည့် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ရပေ။ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နံကြီး မြတ်တော်မူလှသောအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ အနောက်ဝန်တို့မှ အနောက်မှနှင်စပ်သမျှကိုတံတည်း စီရင်။ မင်း မိဘုရား မင်း ကိုယ်လုပ် တော်အပျိုရ် တော်အရွယ်သိုက်မရောက်သေးသော ငါအသွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား သား တော်သမီး တော်ညီတော်မှစ၍ မင်း မိန်း မတို့နှင်စပ်သမျှအနောက်ဝန်တို့ကသာစီရင်။ ကံဈေး ခံသနားတော်ခံသနား တော်မူမည်လက်ဖွဲ့ တော်မူသည့်အရ ဂရိယှင်အတွင်း ဝန်တို့ကမှတ်စာရင်း နှင့် ရွှေဘက်သည့်အတိုင်း ဖွတ်ကမြှိုစာရင်း ချွဲစာရင်း အင်း ၊ ဆည်စာရင်း များ ကိုဝန်စာနှင့်တောင်း ဖျင်မည်သူ ရှေး ကတောင်း သည့်စာနှင့်ရုံး သိုက်ရောက်သည်။ မည်သည့်မြင်း စုအိမ် နေအရပ်အတွက်မည်သည့်အမတ်တို့ကိုယ်သေချာအောင်မှတ်သား ။ မြို့စာရင်း ရွာစာရင်း အင်း ဆည်များ သည်လည်း နယ်နိမိတ်အပိုင်း အခြား ကန့်သင်း ရိုက်သစ်စည်းဝါး စည်းမြေခြား နက်ကွန်း သစ်ပင်ကျောက်တိုင်အမှတ်အသား နှင့်တကွခမည်း တော်ဘုရား ၊ ဘုရား နေဘင်္ဂတော်မင်း တရား ထွင်မည်သည့်မင်း စား သည်၊ သား တော်သမီး တော်စား သည်၊ မင်း ကိုယ်လုပ် တော်တိုက်စား သည်၊ အပျိုရ် တော်စား သည်၊ လက်ရင်း တော်စေတိုက်စား သည်၊ မင်း ညီမင်း သား စား သည်များ ကိုက်စံဘက်၍မှတ်သား စေရမည်။

ငါသနား တော်မူသည့်မြို့စား ရွာစား ဆည်စား အင်း စား တိုက်လက်မှလွတ်သောကောလသက္ကရာဇ်မှတ်၊ လရက်တိုက်မှတ်သား ။ မြို့ရွာများ ထွင်ဘဏ္ဍာ တော်ဆံပုံတည်ကင်း ကူတိုက်အခွန်အတုအကွဲနွား မြင်း ဝင်ဆင်သေမြင်း မတ်ကွန်ခေါင်း ကွဲနွား မြီး မှစ၍အစွတ်အခြောက်လုပ်သမျှကို တောခွန်တော်ဘဏ္ဍာ တော်များ ကိုက်အနောက်ဝန်တိုက်မှတ်သား ။ အလျင်ခန့်သမျှမြို့တိုက်ကင်းကိုဆိပ်တော်တည်စား ကူတိုက်ပို့တို့ကိုက်နှုတ်။

အနောက်ဝန်တို့စီရင်နက်ကအမှုထမ်း ဆင်း ရဲသူတို့ကိုက်အမှုတော်ကိုက်ထမ်း ကုန်နိုင်အောင်ခန့်ထား ။ သုံး နှစ်စေ့လျင်လဲလှယ်ရမည်။ မြို့ရွာများ မှစ၍ဆည်အင်း များ ထွင်အမှုရှိ၍ရုံး သို့ရောက်သမျှစကား မြို့တိုင်ရွာတိုင်ပြည်စိုက်သူကြီး တိုက်များ တိုက်ရှေ့ရောက်သမျှအမှုကိုမှ အမှုသည့်ကိုက်တင်သည် ပေး သည်အ

ရၢမုၢ်း မှာအရၢတော်တဝက်ထားၣ် ဤစား တန်စား သင့်သည့်ဝန်စာရေး တိုဝ်
 နှင်ဆိုသည့်စံချီစံမြင်၊ ကလံ၊ သံပျင်တို့စား စု၊ စား ရန်မုၢ်း တိုစား စေ။
 ဆက်သွင်း ရၢမှာလေတကြိမ်ဆက်မြဲအစဉ်၊ ၁၂လဆက်မြဲအစဉ်အတိုင်း ဆက်သွင်း စေ။
 ဝန်စာရေး တို့မုၢ်း မှာလည်း လဆန်း ၁ရက် နေ့ဆက်သွင်း မြဲတိုက်ဆက်။

အနောက်အထွင်း တော်မင်း မိမိနှင်စပ်ဆိုသမျှတို့တိုက်အနောက်ဝန်
 ကိုတစီရင်။ အနောက်ဝန်စာရေး ဆီ သည်ရွာစား ငယ်သည်၊ အနောက်တံခါး
 တော်ကဝင်၍ ရွှေတံခါးနိသိုက်မှလွှတ်သိုက်တက်သည့်အရသည့်အရိုး အမျိုးသား မြေး
 အဆက်အနွယ်မမှန်လူမိုက်လူရိုင်း မှန်မည်ရၢမသိလူဆိုလူသွမ်း ဖြစ်သည်။ အချက်
 ၁၀၀ရိုက်၍အရၢမှမျှတ်။

အနောက်ဝန်တို့မှာလည်း အနောက်တံခါး ကဝင်လျှင်အနောက်ဝန်တို့
 ဝင်ရၢထွင်သၢရောက်စေရမည်။ နောက်ကသည် ရွှေသို့မရောက်မပေါက်စေနှင့်၊
 ရွှေလမ်း ထွင်သၢနေရမည်။ အနောက်ဝန်တို့စီရင်စု၊ ဝင်း များ တို့စီရင်စု၊ ရွာ
 စား တို့စီရင်စု၊ လက်မထိုင်မျှား တို့စီရင်စု၊ ဝန်စုခန့်တော်မူ၍ ဝန်စုရသူတို့စီ
 ရင်စုများ မှာဆိုသ်ရၢစီရင်၍မပြီး မပြတ်မှလွှတ်သိုက်စေ။

မည်သည့်သည့်စကား စုသည်တက်အမှုသည်မည်သူ၊ အစုရင်း မည်ကခေါင်း
 ရပ်မည်သူ၊ ရွှေနေအမိန့်တော်ရမည်သူ တိုက်အမည်အမှတ်ကိုလည်း စာရင်း ယူ။
 မည်သည့်သက္ကရာဇ်မည်သည့်လရက် နေ့ထွင်ဝန်စာရေး တို့တင်သည်၊ ပရပိုက်ရွာတိုက်
 လည်း ဟင်း သပတား ဆေး ဒါန်း ဇယား ပြု၍လွှတ်စာရေး ငယ်တိုက်တိုက်အပ်။

အမှုသည်တိုက်ညီညွတ်လျှင် ဝန်တောက်တို့ ရွှေဆိုစေ။ အမိန့်တော်ရရှိသည်
 ခေါသမောတကြီး သည်၊ စကား ထွေး ဂျင်ရၢထွင်အနာတရနင်တဲမဆိုစေနှင့်၊

ဝန်တိုက်မြစ်တား ။ ဝန်စုဆိုသ်ရၢစီရင်သမျှတရား မှစကား မှတို့တိုက်
 မညီမဆိုစေနှင့်။ မပြီး မပြေလျှင်လွှတ်သိုက်စေ။ တရား ရုံး ကစကား တို့ကို
 လည်း မည်သည့်မှာမှမဆိုစေနှင့်။ မပြေလျှင်လွှတ်သိုက်တင်စေ။ ဆင်ခြေပြိုင်၍
 မဆိုသမျှစကား ရပ်မုၢ်း တိုက်ကြီး သည့်စကား တိုက်ငယ် အောင်ငယ်သည့်စကား ကို
 ပပျောက်အောင်စီရင်။

အမိန့်တော်ရတိုင်း မှစ၍ ရွှေနေခေါင်း ရပ်တိုက်မှာလည်း တရား ရှိ

သည့်ကိုသာဆိုက် စေ။ တရား မရှိသည့်ကိုချွေ့ထွင် မွေ နှောက်ရှ ပေါက်၍ဆိုခြင်းတိုင်း
 ဆိုက်သူကို ရှောင်ကိုခွဲ၍ ချ။ စာရေး ထိုဝိမ္မာလည်း ဖွတ်ထွင်စီရင်သမျှစကား မှု
 တရား မှုများ မှာတရား တက်တရား မှတ်ကြေး မခံ စေ နှင့်တရား ဖြတ်တရား
 မှတ်တိုက်ကမှတ် စေ။ တရား မှတ်မှာဘောင်း တော် ရောင်း ထိုကမှတ်သား စေ။
 ဖွတ်ထွင်ပြီး ပြေသည့်စကား ရပ်များ မှာ ခါးအုပ်လက်တက် ချောင်း ဆက် စေ။

တရား ကဲတရား ဖြတ်တရား မှတ်တို့ကလဆန်း တရက် နေ့တိုက် ရှေ့တိုက်
 တော်ဘုရား ခမည်း တော်ဘုရား နောင် တော်မင်း တရား တိုက်လက်ထက်အစဉ်
 ဆက်သွင်း ခြံအတိုင်း ဆက်သွင်း စေ။ ဝန်တိုက်ဆိုင်ရာ ခေတ်၌ပြန်။

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၈ ခုကဆုံလဆန်း ၁၀ ရက် နေ့ပြောကြီး များ ဖွတ်ထွင်
 ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇ ပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

အသိမ်း ခေါင်း ကိုယ်ရံ တော်မြင်း ၁၀ကိုမိုး နဲ စော်ဘွား ထွင် ကျေး
စား ရွာစား သင်း များ တို့သား မြေး တို့ကို ရွေး ကောက်၍ ချွေသည်။ လက်၁ တော်
မောင်း မလည်က နေ၍ စား ရသည်။ ခ မောက်ဆောင်း မောက်တိုချပ် နက်
ဆောင်း ရသည်။

ပြော ငြိမ်သင် ရဲ ခေါင်း ကိုယ်ရံ တော်မြင်း ကို ညောင် ရွှေ စော်ဘွား
ဆွေသား ချင်း တို့တို့တော် မူသည်။ လက်၁ တော် မောင်း မလည်ထွင် နေ၍ စား
ရသည်။ မောက်တိုနီ ချပ် နက်ခ မောက်ဆောင်း ။

မုံလစား မြင်း ကိုယ်ရံ တော်မြင်း ၁၀ကိုဗန်း မော် စော်ဘွား
ဆွေသား မျိုး သား ကျေး စား ရွာစား တို့သား မြေး တို့ကို ရွေး ကောက်၍ ချွေ
တော် မူသည်။ လက်၁ တော် မောင်း မလည်ထွင် နေ၍ စား ရသည်။ မောက်တိုနီ
ချပ် နက်ခ မောက်ဆောင်း ။

စောရဲကြီး ခေါင်း ကိုယ်ရံ တော်မြင်း ၁၀ကိုမိုး နဲကျေး စား ရွာစား
သင်း များ တို့သား မြေး တို့ကို ရွေး ကောက်၍ ချွေ တော် မူသည်။ လက်၁ တော် မောင်း
မလည်ထွင် နေ၍ စား ရသည်။ မောက်တိုနီ ချပ် နက်ခ မောက်ဆောင်း ။

ဒေဝကမ္မ ခေါင်း ကိုယ်ရံ တော်မြင်း ၁၀ကိုမိုး ညင်း စား ကျေး စား
ရွာစား သင်း များ တို့သား မြေး တို့ကို ရွေး ကောက်၍ ချွေ တော် မူသည်။ လက်၁ တော်
ဆင်ကပ်ထွင် နေ၍ စား ရသည်။ မောက်တိုနီ ရွှေ ရေး ပန်း ၅ ပွင့်လှံဂါးရိုး နီ
လှံသွား ရွှေပိန်း အရင်း ဂြိဆစ်မြင်း မှတ်အလံဖြူလကင်း အဖြူ။

လက်၁ နန္ဒမိတ် ခေါင်း ကိုယ်ရံ တော်မြင်း ၁၀ကို နေဘက် တော်ပါ ကျေး
စား ရွာစား တို့သား မြေး တို့တို့တော် မူသည်။ လက်၁ တော်ဆင်ကပ်ထွင် နေ၍
စား ရသည်။ မောက်တို ရွှေပန်း ၅ ပွင့်၊ လက်၁လှံရိုး နက်၊ လှံရွက် ရွှေပိန်း ၊
အရင်း ဂြိဆစ်မြင်း မှတ်အလံဝါ၊ လက်၁အစိမ်း ။

သီး ကောင်း စား ကိုယ်ရံ တော်မြင်း ၁၀ကိုမြင်း ချွေ တော် မူသည်။
လက်၁ မောင်း မလည်ထွင် နေ၍ စား ရသည်။ မောက်တိုနီ ချပ် နက်ခ မောက်
ဆောင်း ။

ကတူး မြင်း များ သွေး သောက်တိုမိုး နဲပါ ကျေး စား ရွာစား သား

မြေး တို့ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်ဝဲတော်ဆင်ကပ်တွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မောက်
တိုက်ချပ် နက်ခ မောက်ဆောင်း ။

တလွဲစား သွေး သောက်ကိုမိုး နဲ ကျေး စား ရွာစား သား မြေး တို့
ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်ဝဲဆင်ကပ်တွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မောက်တိုက်ချပ် မျဉ်း နက်။

ပိုက်သင်ရံ သွေး သောက်ကိုမိုး နဲပါကျေး စား ရွာစား သား မြေး
တို့ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်ဝဲတော် မောင်း မလည်တွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မောက်
တိုက်ချပ် ။

ငရွှေစံ သွေး သောက်ကိုမိုး နဲပါကျေး စား ရွာစား တို့သား မြေး တို့
ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်ဝဲ မောင်း မလည်တွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မောက်တိုက်
ချပ်း နက်။

တလူစား သွေး သောက်ကိုသီ ပေါကျေး စား ရွာစား တို့သား မြေး
တို့ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်ဝဲ မောင်း မလည်တွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မောက်တိုက်
ချပ်း နက်။

ငသင်မိုင် သွေး သောက်ကိုမိုး နဲပါကျေး စား ရွာစား တို့သား မြေး
တို့ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်ဝဲ မောင်း မလည်တွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မောက်တိုက်
ချပ်း နက်။

ပိုက်ကမ္ဘာ သွေး သောက်ကိုမိုး နဲပါရှမ်း ပိုက်ကံ ကျေးစား ရွာစား
သား မြေး တို့ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်ဝဲဆင်ကပ်တွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မောက်
တိုက်ချပ်တွင် ရွှေမှတ်ငုံယစ် မျဉ်း ။

ရောင်ကွတ်စား သွေး သောက်ကို ညောင်ရွှေပါကျေး စား ရွာစား
တို့သား မြေး တို့ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်ဝဲဆင်ကပ်တွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မောက်
တိုက်ချပ် မျဉ်း နက်။

မအိုစား ခေါင်း ရွှေမြို့တော်ပတ်လည်တွက် တော်မူရာ နောက်တော်
လိုက်မြင်း စုကိုညောင်ရမ်း မင်း တရား သက္ကရာဇ် ၆၀၂ ခု၊ ဇူလိုင်လ ၁၇ ရက်၊
၁၁ ရက် ၅ နေ့ပဲကူး ဆင်ဖြူရှင်ခမည်း တော်မင်း တရား သား တော်အိမ် ရွှေနေ
ဝါး ဆူဒါယကတိုက်အပ် တော်မူသည်။ အိမ် ရွှေတော်ပါကျေး စား ရွာစား တို့သား မြေး

17 August 1598

တို့ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်၁ တော်မောင်း မလည်ထွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မျှော်
နက် မေ့ကန်တိုက်ခ မေ့ကန် ဆောင်း ။

မြင်တကျည်စား ခေါင်း မြင်း စုကိုသိန္နီပါဏ္ဍေး စား ရွာစား တို့သား
မြေး တို့ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ လက်၁ မေ့ကောင်း မလည်ထွင် နေ၍ခစား ရသည်။ မျှော်
နက် မေ့ကန်တိုက်ခ။

ဤသို့ရှင်ထီး ဆောင်း နန်း နေဧကရ၁ဇ်အဆက်ဆက်တို့လက်ထက် တော်
ကွယ်တော်မူသောအစုကွယ်ရှေ့ရှေ့တိုက် တော်ဝင်စာရင်း တော်သည့်မထင်မရှား ဂျီ
လေသောအရ၁တို့ကိုသက္ကရာဇ်၁၀၀၈ ခုနက်တော်လဆန်း ၅ ရက်၁ နေ့ပယ်ရ၁ဇ်
စား ရွှေဘုံခံအမတ်ကြီး သည်ရှေး စာတောင်း အစောင်စောင်မှနည်း နာချ
၍ထုတ်အပ် သောအရ၁တို့ကိုလ၁လက္ခံသောအမျိုး ၇ ခုး တို့အား သိသ၁ အောင်စီရင်
သောအစုကွယ်စာတမ်း ကား ပြီး ၏။

(သုတေသီစာ)

ဘုန်း ငောဒ်အလွန်ကြီး မြတ်တော်မူလှသောအချွင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ သား တော်ပင်း တလဲမင်း သား ကိုဝံအိမ်ရှေ့တော် ဝေါကြီး ကိုင်း ရွှေချက် ၄၊ ထား လိုက် ၄၊ လှိုင်စည် ၂၊ စား တော်ကွမ်း ရေကိုင်းမှစ၍ အိမ်ရှေ့မင်း တို့ဆောင်ရိုး ၊ စီး ရိုး ၊ သွေဘက်စု၊ မြင်း စုမှစ၍အိမ်ရှေ့မင်း ဆောင်ရွက်သမျှတို့ကိုယ်သနား တော်မူသည်။

လှော်ကား ရွှေစက်ကွင်း ပြည်၊ ခင်တုရင် ရွှေဝိန်း ထွင်ထမြဲအနီမွမ်း အပြောက်ထု၊ တုရင်တင်၊ အမှီး ရွှေပွင့်၊ ဝမ်း ဝဲတောင်ခေါင်း အုပ်ခေါင်း ကြက် မောက်ရွှေဝိန်း အိမ်ရှေ့ဆောင်တော်အစုံသနား တော်မူသည်။ အိမ်ရှေ့အိမ်တော် မဆောက်စေနှင့်။ နေမြဲအိမ်ထွင် ရွှေနေဘက်မာရဘင်ဆီး ၍ နေနှင့်စေ။ ဝင်း ဝင်း ပြင်ကပ်အဆက်ကွပ်ပြစ်စီ၊ ပတ်လည်ကောင်း ဟန်တန်း နှင့်စောင့်နေစေ၊ အထွင်း မြဲလူပျိုမှူး သား မက်သား တို့ကိုဝံအိမ်လှည့်အိပ်ဖန်ဝင်ထွက်စောင့်နေစေ၊ ဝန် ၂၊ စာရေး ကြီး ၂၊ ဝင်း မှူး ၁၊ အနေဘက်ဝန် ၂၊ အနေဘက်ဝန်စာရေး ၂တို့မှလည်း ဝင်း တော်အထွင်း ထွင်သင့်သောရုံစင်္ကြာဆောက်၍ နေနှင့်စေ။

စီရင်ခင်း စီရင်ဘွယ်ရှိသည်များ ကိုဝံစီရင်စေ။ တပယင်း မြို့၊ တောင်ကွင်း ကြီး မြို့၊ ဝစည်ကူး မြို့ကိုယ်သနား တော်မူသည်။ ငသား တော်အသုံး တော်ကိုင်ခံစေ။

2 April

1647

သက္ကရာဇ် ၁၀၀၉ ခုကဆုံလဆန်း ၁၀ ရက်နေ့နား ခံပြောကြီး မှူး ထုတ်၍လွှတ်ထွင်ပြန်သည့်အမိန့်တော်။
(မျိုး ကြည် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇၆။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အလွန်ကြီး ဖြစ်တော်မူသော သောသညာဝဂ္ဂင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ ညီတော်တိုက်မှစ၍ မင်း သား နေရာ နေမြင်း မှူး မင်း ပေါင်မင်း လက်မင်း သား အဆက်အနွယ်တိုက်လွှတ်တက်၍ အရာသိုက် ရောက်သမျှတိုက် နှင်၍သွယ် နေရာ နေတိုက်သည်အစီး အနင်း မသိသာ။ အစွေး စွေး ရှိလေသည်။ နေရာလွတ်နေ၊ တော်နေ၊ နေတိုက်လည်း မင်း သား တိုက်နည်း မြင်း မှာ အောင်း နောက်တင်၍စီစေ။ မင်း သား တိုက်မှာ နှိအုံး သက္ကလတ်သင်ဖြူး နား မှမ်း ကြီး အဆောင်အရွက် ရသူတိုက်မှာသနား တော်မူသည်တိုက် ဆေါင် စေ။ မရသူ တိုက်မှာအုပ် ဒေါင်း ပေါင် ရွှေထည်တ ကောင်း ဘက်စိမ်း ကတော့အုံး ဘူး ခမောက် တင် ဆေါင် ရွက်၍လွှတ်တက် စေ။ ဝန်တို့ကစီရင်။

(2 April 1647)
(သက္ကရာဇ် ၁၀၀၉ ခုကဆုံလဆန်း ၁၀ ရက်)နေ့အမိန့်တော်။

(မိုး ကြည့် ၁၃၄၄။ ၉၈ - ၁၃၁ - ၃ ပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

(2 April 1647)

သက္ကရာဇ် ၁၆၄၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၁ ရက်နေ့ နံနက် ၅ နာရီခန့်တွင် စစ်မြေကြီး မှာ တိုက်ခိုက်စစ်တိုက်စစ်ခိုက်စစ်စစ်။^{24 August 1400}
ပုဂံ၊ မြစ်၊ မဲခွင်၊ ပုဂံ၊ မြစ်၊ စစ်တိုက်ခိုက်၊ ဖုသီဝံ၊ ဝံ၊ တိုက်၊ လင်ကတော
ဝံ၊ ဝံ၊ တိုက်၊ စား၊ ထုံး၊ ဆား၊ လင်း၊ ငြီး၊ များ၊ မှာအသစ်နည်း၊ သည်။ အညာကပါသည်။
ရှမ်း၊ လူး၊ များ၊ ယင်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ အင်း၊ ကျယ်၊ ယောကျ်ား၊ ဒီမိုကရေစီ
မြို့ကိုအသစ် ၃၀၀၊ ဝံ၊ တိုက် ၁၅၀၊ တိုက် ၁၀၀၊ တိုက်ဝင်၊ ကျေး၊ သိမြို့၊ ဝံ၊ တိုက် ၁
၅၀ အင်္ဂလိပ် မိုင်သည်။ စစ်၊ မြေ၊ ကလံ၊ သံပြင်၊ မြေတိုင်၊ မြေထိန်း၊ တိုက်သိမ်း
တိုက်ဆုတ်ချစ်၍ ရှိရင်း အသစ်တိုက်နည်း ခွဲခန့်ဆော်ဘန်ထမ်း ရှက်စေ။

(သက္ကရာဇ် ၁၀၀၀ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့) (2 April 1647)
လွှတ်ထွက်ပြန်သည်အမိန့်တော်။

(ချီးမြှင့် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇၆၀။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

သက္ကရာဇ် ၁၃၇၆ ခုတပို့လဆန်း ၉ ရက်နေ့အစုစုထွန်တော် မြှုပ်တိုက်ထွင်းသီး ဆောင်း 10 January 1375

နန်း နေစေဘွား တိုက်ဆင်း သက်သည့်အမှုထမ်း တိုက်တိုက်ဆင် တော်သည့်တော် မူသည်။ ရွက်သင်ရံ သွေဘက်၊ ရဲသင်ရံ သွေဘက်၊ ရဲသူရ သွေဘက်၊ ရဲစက္က သွေဘက်၊ ရဲ သိမ် သွေဘက်၊ ရဲဒေဝ သွေဘက်၊ ရဲဇေယ သွေဘက်၊ ရဲစမ္ပ သွေဘက်၊ ရဲကမ္ပ သွေဘက်၊

ချမ်း သာဓူဝစား သွေဘက်၊ ရေချမ်း စား သွေဘက်၊ ပေပျဉ်စား သွေဘက်၊ ပေါက်အိုင်စား သွေဘက်၊ ပေါက်ကန်စား သွေဘက်၊ နတ်အိုင်စား သွေဘက်၊ ရွာ မစား သွေဘက်၊ ရွာသယာစား သွေဘက်၊ စည်သူရွာစား သွေဘက်၊ မူးဝစား သွေဘက်၊ တပ်ရွာစား သွေဘက်တိုက်မှ သွက် မြောက်တံခါး နီကစ၍ မာရတင်နား က မြောက်လက်ဝဲတံခါး အရှေ့ရွေး တော်ယူတံခါး မြောက်၊ ၎င်း တောင်ရွေး တော် ယူဆင်တင်း ကုတ်တန် ဆောင်းရင်း ဝဏ်ကစည်ထွင်းအိပ်လှည့်အိပ် ဖန်ဝင်ထွက် စေါင်း နေစေ။

ထွက်တော် မူဝင် တော် မူမှဆင် တော်သည့်တိုက်တိုက် ချွန်း ရိုက်နီစွဲ စေ။

သေနတ်လုလင်တိုက်ရဲကကုန်း လယ်စီး စေ။ ဆင်ဦး စီး တိုက်မှာ နောက်ကစီး စေ။

ဝန်တိုက်ကခန့်ထား သည့်အတိုင်း အမှုတော်တိုက်ထမ်း ရွက်တော်တိုက်ထမ်း ရွက် စေ။ (2 April 1647)

(သက္ကရာဇ် ၁၀၀၉ ခုကဆုန်လဆန်း ၁၀ ရက်)နေ့နား ခံ ပြောကြီး ဖွတ်

ထွင်ထုတ်၍ပြန်သည့်အမိန့်တော်။

(မျိုး ဩဉ် ၁၉၄၄။ ၉၀ - ၁၇၁ - ၇ ပေ။ တက်ဗဟို ၄၅၂၃၅)

ဘုန်း တော်အဖွဲ့နိဗ္ဗာန် မြတ်တော်မူလှသောအသျှင်ဘဝရှင်မင်း တရား ကြီး ဘုရား အမိန့်တော်ရှိသည်။ (သက္ကရာဇ် ၁၀၁၁ ခု) န တော်ပြာသိုလ်ကိုရ် ရာဇမဏိစူလိ Nov-Dec 1648
ကိုယ်တော်တင်မည်။ ဝင်း တော်သား တိုက်ကိုဝါး မာဝါး ကောင်း ခုတ်လုတ် စေ။ သစ်ငယ်သစ်ရှည်လည်း ခုတ်လုတ် စေ။

ခွင်သ ပေါက်မျှား မှာမှာ ခေါင်း မျက်စည်း ကောင်း ယူလေ။ အကြီး ခံ
လျှောက်မျှား သည်လူကောင်း ချည်း ခန့်လျှင်ကုန်မည်ကား ဟူ၍အမိန့်တော်ရှိသည်။
တိုက်နေလည်ကောင်း ခွင်သ ပေါက်မျှား ကပေး သည်ဝမ်း သွေး ထွက်သော်ပီတိအေး
လုံး၂၃၀၊ အရက်နှင့်ညှန်သောက်၊ မျက်စည်း ဆေး လုံး ၁၅၀အပ်သည်။ သစ်တ
ထောင်၊ ဝါး တသောင်း။

26 April 1648

သက္ကရာဇ် ၁၀၁၀ ကဆုန်လပြည့်နေ့စစ်ကိုင်း ကောင်း မှုတော်ရာဇမ
ဏိစူဠာ စေတီတော်သို့ဝင် ရွှေလောင်း တော်နှင့်ထွက်တော်မူသည်။ တောင်ဘီလှာ
ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်၊ အငယ်လက်ဝဲ၊ အနန္တဇေ၊ အနုရုဒ္ဓါသရတော်တိုက်ကို စေတီ
တော်သိုက်ကြွတော်မူပါလျှောက်၍ပင်တော်မူသည်။ ရောက်လျှင်သဘင်နန်း တော်
သိုက်တက်ရသည်။

ရာဇမဏိစူဠာ စေတီတော်ပတ်လည်မဟိရုံ၌တော်တော် ရေးပါမည်လျော်
ရာထွင်မဟာရံတံတိုင်း ထွင်အောက်ဆုံး ငရဲပြည်၊ လုပြည်၊ နတ်ပြည်၊ ဗြဟ္မာပြည်ကို
ပုံစံသား နား ၍အပဏ္ဏကဇာတ်တော်မှသည်ဝေသန္တရာဇာတ်တော်တိုင်၄၃၀၊
ဘုရား လောင်း သိဒ္ဓါမင်း သား ကိုယ်သီရိမဟာမာယာမိဘုရား ပဋိသန္ဓေ
ဆောင်တော်မူသည်ကား တော်မူသည်မှစ၍ရာဇမ၊ သုဘ၊ သုရမရွှေနန်း သုံး
ဆောင် ပေါက်၍ နိမိတ်ကြီး မြင်၍ တောထွက်တော်မူသည်၊ ဒုက္ကရာဇ်ငယ်ကုဋ်သည်၊
ဘုရား ဖြစ်သည်၊ မာန်နတ်ကိုအောင်တော်မူသည်၊ သက္ကရာဇ် ၁၀၁၁ နှစ်တော်မူသည်၊
မိဂဒါပုံဘောထွင်ပဏမဝါကပ်၍ဓမ္မစကြာတရား ဦး ကိုယ်ပဉ္စဝဂ္ဂီတို့အား ဟော
တော်မူသည်၊ ၄၅ ဝါဆိုသည်များ ကိုယ်ရေး ရမည်။ ဆေး ၃၃ခွက်၊ နွား မွေး စုတ်
၃၃စင်း၊ ဇာတ်ကော်တဇာတ်ထွင်ဖြစ်လေသမျှတိုက်ကိုရေး စေတော။ ကမ္ပည်း
ကား မြေဗြာဟ္မာသ၊ မွန်ဘာသ၊ ယွန်း ရှမ်း တို့ဘာသစာ ဤတိုင်း ရေး စေ။
တိုက်သိုက်မှမြေဗြာ၊ မွန်၊ ရှမ်း၊ ယွန်း တို့ရောက်သမျှဘာသောအခါနှစ်သက်မည်။

ထိုသို့ သေသူတို့ နှစ်သက်တိုင်း ရေမြေရှင်မှ အကျွန်ုပ်တော်များ မည်စီရင်တော်မူသည်။ ရွှေဘက်ပြီး ဖြစ်သော် တော်တင်မည်အကြောင်း ကိုယ်သဘောအား ထုတ်တော်မူရမည်။

ထီး တော်မှ ကနက်ကတန်ခုံတံတော် နှင့် သော်၌ ထပ်။ ထီး တော်စီရင်တော်မူရခြင်းမည်။ ရွှေချိန်ဝင်တရားငါး ဆယ်ကုန်မှ အကြံတော်အတိုင်း မြေဘက်မည်မိန့်တော်မူလျှင် ၁၀၀၀ ပင်ကုန် သော်လည်း ကုန်ပါစေ။ တစ်နိုင်ပါ၏ 1648
ရွှေဘက်သည်။ ထီး တော်တိုက် နယ်လပြည့်နေ့နန်း ထွင်း မှာ စစ်လုပ်ပါစေတော့မည် ရွှေဘက်လျှင်အကြံတော်ရှိသည့်အတိုင်း သင့်ပါ၏မိန့်တော်မူလျှင် ပိုက်အပ်။ ခါသဘာဝ 1648
အပ်။ လက်ဘက်ချောင်း ရွှေတော်မူပြီး လျှင်၍ ကျောင်း တော်သိုက်ကြရ၏။ ထိုရ်နေ့ 26 April
ညနေဝင်ရီတရောင်လေလူး လေဆိုလသည်။ ရွှေလောင်း တော်တိုက် ရွှေရံများ မစ၍ နေရသည်။ ကွန်သိုက်လမ်း မည်ထွင် ရွှေလောင်း ပေ T မြစ်ရိုက်က လွန်လျှင်ကွန်း တခုသိုက်လမ်း တော်မူရတရိုင်း ကလိုမိဆိုက်သထင်း တပိုင်း မီး ချွံတပိုင်း စွဲကပ်သည်ကိုး ဆီး ကြို၍ဆက်၏။ ဆုတော် ငွေ ပေး ၏။ 26 April 1648

ထိုရ်နေ့ညီတော်မင်း ရဲကျော်စွာ အလှူဆန်၍ မာန်အောင်တံခါး ကို ဖွင့်ဆိုက်သည်ကိုးတံခါး များ အဝန်း တိုက်ကမ ဖွင့်ဘဲ နေသည်နှင့် ဝှင်မင်း တရား ရောက်တော်မူမှတံခါး ဖွင့်၍ နန်း တော်သိုက် ရောက်တော်မူ၏။ တံခါး တော်များ 1648
ကိုး ခွဲရမေ့မိတတ်တော်မူ၏။ ထီး တော်တိုက် နယ်လဆန်း ၁၅ ရက်နေ့ကောင်း မြတ် 26 May
သောအခါမင်္ဂလာ တော်နှင့်စလုပ် တော်မူ၏။ ကူတော်သစ်လက်စကူ ၊ ရွှေကြက်ရက်၊ ထူပါပုံ၊ ပုညစေတီ၊ ပတ္တမြား စေတီ၊ တန်တား ဦး မင်္ဂလာ စေတီ၊ ပန်း ရရွှေ စည်း ခုံ၊ ဟုရင် ခြေဘုရား ရှင်များ ကိုရ် ရွှေလုံး ပြည့်ထည့်တော်မူ၏။ 1648

ဝါဆိုလဆန်း ၂ ရက်နေ့တောင်ငူ လောကုတ္တရာသင်္ဂဟတော် ရောက်၍ ရာဇမဏိစူဠာထီး တော်တင် သောအခါကိုပေး တော်မူပါလျှောက်သည်ကိုပေး ပေး၍ နှလုံး တော်မသွယ်ရတရောင် ရာဇမဏိစူဠာထီး တော်တင်အခါပေး မည်မလာ သော်အဝ နေပြည် တော်သိုက်အဘယ်အလိုက် ငါလသည်နည်း စေတော်မူ၍ မေးရ၏။ လောကုတ္တရာသင်္ဂဟတော်လည်း ရေမြေရှင်ထီး တော်တင်အခါကိုဆရာတော် ပေး မည်မလာ။ ရေမြေရှင် နောက်ရွှေ နန်း တက်သောမင်း တရား ထီး တင်အ

ခါကိုယ် ပေး မည်လဲသည့်ဆိုလိုက်၏။

ထီး တော်ကိုယ်ပြီး အောင်စီရင် တော်မူစဉ်ပုဏ္ဏား အဘဏဂုဏဂြို
ခိုက်သံ တော်ဦး တင်သည်။ ဇာတိတော် ခွဲအလုံး နံ့သည့်သုညအပြက်ညီသည်။ ပေဒင်
သုံး ပုံမှလာ သောအဋ္ဌကထာ ဇီကတထွက်ရိုက် များ ထွင်လည်း သုညအပြက်ညီသည်။ ကိုယ်
တော်ကိုယ်သတိပြု တော် မူပါ။ လူ့ပြည်ဦး ချစ် နတ်ပြည်စံ ရဲရဲလျှင် ရွှေလက် တော် နှင့်ကိုယ်
အလှူတော် ပေး ရဲသည်။ ခါသဘာဝ ကရုဏာ၊ ရမာ၊ ဝိတ်ဖျင်၊ ပုဆိုးဝတ်စံ သောအ
ရတော် တော်ကိုယ်လက် တော်ကိုယ်လှူတော် မူပါ။ အလှူတော်အဖို့ကို မဟာပထဝီကိုယ်
သက် သေပြု၍အမျှ ဝေ တော် မူပါလျှောက် ရတော်အဘဏဂုဏဂြိုဏ္ဍား ငယ်ကအတတ်အကြပ်
လျှောက် စေတတ်၍အမိန့် တော်ဂြိုဏ္ဍ နှစ်အဘဏဂုဏဂြိုဏ္ဍ ခေတ်၍ မေး လျှင် ရှေး နည်း
ဆိုသည်။

မင်း ဆရာကအတတ် လျှောက် စေအမိန့် တော်ဂြိုဏ္ဍ ခေတ်၍ ကိုယ်ဆိုက်၏။ 1648
28 August
အဘဏဂုဏဂြိုဏ္ဍား သံ တော်ဦး တင်သည်။ မဟာဓမ္မရတနာသက္ကရာဇ် ၁၀၁၀ တော်
သလင်း လပြည့်ကျော် ၁ ရက်၌ နေ့ညှော်ချက်တီး ကျော် ၂ နာရီ ၂ ပါတိ ၁၃ ဇီဇနာ ရောက်
လျှင်အာယု တော်ပြတ်မည်အဟောရှိသည့် လျှောက်ရတော်အဘဏဂုဏဂြိုဏ္ဍား ကိုယ်တော် နေ
ရောက် သောအခါဗြဲတိုက် တော်ထွင် နာရီခွက်နှင့် စောင့်နေစေ။ မမှန်ယွင်း ချွတ်
လျှင်ကိုယ်မှစ၍ မယား သား သမီး ဆွေမျှင်သား ချင်း တိုက်ကိုယ်စပ် လောင်း ချီး
တိုက်မည်အမိန့် တော်ဂြိုဏ္ဍ နှစ်။ ကိုယ် တော်ထွင် ရောက်ပါမရှိပကတိခန့်သား တော်မူ
လျက်ကျမ်း ဝန်ဓမ္မသတ်ဖြတ်ထုံး ရတော်ပုံ ရတော်ထုံး တို့ကိုမင်း တိုင်ပင်အတွင်း ဝန်
တိုင်နှင့်စကား ပြောဆို၍ နေ တော်မူ၏။ ထီး တော်ကိုယ်လည်း သွင်း ချစ် မပြတ်ကြည့်
၍ တော်မူ၏။ အား ရှစ်သက် တော်မူ၏။

20 August 1648
22 August 1648
တော်သလင်း လဆန်း ၁ ရက် နေ့လောကုတ္တရာသက္ကရာဇ် ၁၀၁၁ တော်ပုဂံသို့စုံ
၏။ လပြည့်နေ့နံနက် တော်မအား မလတ်ရှိ တော်မူ၏။ ဇာလက္ခနာ တိုက်စီ
ရင် သောအရသာ သား တော်ငတလုတ်ကွန်တို့ကိုယ်စီရင် သောအချက်၊ ညီ တော်မင်း
ရဲ ကျော်စွာအကြီး တို့ကိုယ်စီရင် သောအမျှတို့ကိုယ် အောင်မေ့တော်မူရတော်အကြောက်
လန့်တော်မူ သောစိတ်ဖြစ်၍သလွန် တော်ထက်မျက်နှာကြက်မှာ ကောင်း မှုတော်ရတော်
ဇမာဏီစူဠာ စေတီ တော်သုဓမ္မာဇာရပ်ပတ်လည်မဟာရံ ကျောင်း တော်င ကျောင်း

ကျောင်း ဂံ ၇၀၊ ပိဋကတ်တိုက်၊ သိကြား ဂူ စသောအရာသာတို့ကို ရေး စေ၍ မှတ်နှာပြန် စေ၊ ငါပြည်တော် မူမည်မိန့်တော်မူ၍ စီရင်ရ၏။

28 August 1648

လပြည်ကျော်ဘရက် နေ့နံဂဇာချက်တီး ကျော်တနင်္ဂနွေစ၍ အဘဥပဇာတိ နှာ ဂီခွက်ကို ရေအင်ဖြင့်ယဉ်ထား ၍ စေတနာရ၏။ အဘဥပ နေရာသို့ဝိဇ္ဇာတော်မူ၍၊ အဘဥပ ငါမည်သို့ မှီတော်မူမိန့်တော်မူ၏။ နေ့၂ ချက်တီး ကျော်၍ တနင်္ဂနွေသို့ ရောက်လျှင်အဖွား တက်တော်မူ၍ နှိပ်နယ်ရ၏။ ညဉ့်ချက်တီး ကျော်၂ နာရီ ရောက်လျှင် မိုး ဝေသောအနာ ရောက်ရာတွင်အတက်ကြီး ဂွ၍သတိရသောခါ ရသည်။ မဂ၊ စကား ချစ်လွှဲသော ခါလည်း၊ သတိရခိုက်ကိုထွန်တော်မူ၍ ချီတိုက်ကောင်း မှတော်သို့၍ နား တော်သွင်း လျှင်ဟိန်း ဖဲချတော်မူသည်။ ညဉ့်ချက်တီး ၂ နာရီ၂ ပါး၇ ဗီဇ နာပြည့်လျှင်လူပြည်ဦး ၍ နတ်ပြည်စံတော်မူ၏။

သား တော်မင်း ရဲရန္တမိတ်ရွှေနန်း တော်တက်၏။ လောကုတ္တရာသ ရာတော်ကိုလိုက်၍ ပဋိရမည်စေတော်မူ၏။ ခမည်း တော်အလောင်း တော်ကို

စက္ကဝတေး မန္တဘတ်မင်း တို့ထုံး ကိုသကြိုက်တော်မူ၏။ မယ်တော်မိဖုရား ကို ဝေါကြီး ရွှေချက်ဂ၊ မင်း ဆင်တော်စုံ၊ ထီး ဖြူပေး ၍ တောင်ဆင်တော်ကြီး ခွံစံပယ်တော်မူရ၏။ နှမတော်ဖြစ်သော မြေခံသား တော်ကိုသီရိအာဇာနည် မဟာ ဓမ္မဒေဝီ ရွှေဘွဲ့တော်ဆက်ရ၏။ သီရိနန္ဒသူဓမ္မရာဇာဝံသာမိပတိတံဆိပ်တော် ခံ၍ကောင်း မှတော်ရာဇမဏိစူဠာ စေတီတော်ကိုတီး တင်ထွက်တော်မူမည်၊ ဇ ရာဝတီကို ဂွေတံတား ဖြင့်ကူး တော်မူလျှင်သင့်မည်မသင့်မည်ကို တောင်ဘီလပုဂ္ဂိုလ် ကျော်ဘုရား ကိုလျှော်မေး ရာတွင်မသင့်၊ ကရဝိတ်ရွှေဘောင်ဖြင့်ကူး တော်မူ၍ စစ်ကိုင်း မင်း လမ်း ရေခံလျှင်နန်း တော်ကစီး ၍ထွက်စံသော ဝေါပြဿဒီဖြင့် ကောင်း မှတော်ရေခံထွက်၏။ သဘင်နန်း တော်တွင်စံမှ ဓါတ်ဌာနရံအစီရင်ဖြင့် မြင်း ရထား စီး ၍တီး တင်တော်မူလျှင်သင့်မည်မိန့်ဆိုရာတွင် မှမြစ်ကို ဂွေတံတား စီရင်တော်မူ၊ ထွက်မြဲထွက်၍ ကောင်း မှတော်ရာဇမဏိစူဠာ စေတီတော်ကိုသ

8 April 1649

ဒက္ခိဏဝန်၊ ပဏ္ဍိမဝန်၊ ဥတ္တရာဝန်၊ ပြုပ္ပါဝန် ကျောင်း တော်များ ကိုဝိတံဆိပ်တော် နာမံနှင်းပထမဆရာ တော်တို့ကိုတင်လှူတော်မူ၏။ ၅ ရက် ၁၀၀၀ စီ၊

၅၀၀၀ဆွမ်း ကျွေး ချမ်း။ အနောက်ဘက်တစ်ဖက်။ အရံစေတီကြီး သဒ္ဓါသုဒ္ဓေါပပါနီတို့နှင့်
 လူဦး ရေဂါသယောကီတို့၎င်း ၊ ဝဏ္ဏကံမြေတို့တို့၎င်း အရှုတော်စာဖတ်၍ရှုတော်
 မူ၏။ ရွှေကရား နှင့် ရေစက်ချဝေတော်မူ၏။ ခမည်း တော်ဘုရား လက်ထက်တော်
 ကနန်း တက်ပူ (ဇော်တော်) စာတမ်း ထွင်တောက် ငွေသပိတ်၅တောက် ငွေကလပ်၅
 အရှုတော်တို့ စေတီတော် ရေခံပျံ့ပျံ့ရ၏။ သင်ပုတ်တော်ပိုက်တကောင်း ဆေး
 ကူး တို့တစင်း သနား တော်မူ၏။ ပတ္တမြား စေတီ၊ ပုညစေတီ၊ ရာန်အောင်မြင်
 အရှုတော်သင်ပုတ်တော်ဝတ်တိုက်တိုက်တော်ဘုရား ၊ ဘကြီး တော်ဘုရား ၊ ခမည်း
 တော်ဘုရား စား ဦး ဝတ်တော်များ တိုက်ဘုရား ရောက်ပိုင်ရသည်။ လူတိုက်စီး
 ရန်ကူး တိုက်တကောင်း ဆေး ထွင်သနား တော်မူ၏။
 (မျိုး ဩဌ ၁၉၄၄။ ၉၈ - ၁၇၁ - ၇၀၀။ တက်ဗဟို၄၅၂၃၅)